

Службен весник

на Република Македонија

Број 39

25 февруари 2014, вторник

година LXX

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
1130. Закон за изменување и дополнување на Законот јавните патишта.....	2	3. Преглед на изјави/ поднесоци на ЕУ (Брисел) за климатски промени кон кои Република Македонија се има придружено во периодот 1 јули- 31 декември 2013 година.....	3
1131. Закон за изменување и дополнување на Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност.....	4	4. Преглед на правни акти на ЕУ (Брисел) кон кои Република Македонија се има придружено, а од кои произлегуваат обврски за Република Македонија и нејзините правни и физички лица - рестриктивни мерки, во периодот 1 јули- 31 декември 2013 година.....	4
1132. Закон за дополнување на Законот земјоделското земјиште.....	6	5. Преглед на изјави на обраќања и други заеднички документи на ЕУ (Њујорк, Женева, Виена ОН-ОБСЕ, Стразбург), кон кои Република Македонија се има придружено во периодот 1 јули- 31 декември 2013 година.....	5
1133. Закон за електронските комуникации ...	6	Огласен дел.....	1-16
1134. Закон за изменување и дополнување на Законот за медицинските студии и континуираното стручно усовршување на докторите на медицина	118		
1135. Закон за изменување и дополнување на Законот за здравствената заштита.....	120		
1136. Закон за изменување и дополнување на Законот за надворешни работи	146		
Декларации, заеднички позиции и демарши на Европската Унија кон кои се придржува/прифаќа Република Македонија на покана на ЕУ			
2. Преглед на декларации на ЕУ (Брисел) кон кои Република Македонија се има придружено во периодот 1 јули- 31 декември 2013 година.....	2		

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

1130.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ
И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЈАВНИТЕ
ПАТИШТА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за јавните патишта, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 20 февруари 2014 година.

Бр. 07- 1080/1 Претседател
20 февруари 2014 година на Република Македонија,
Скопје **Горге Иванов, с.р.**

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА ЈАВНИТЕ ПАТИШТА

Член 1

Во Законот за јавните патишта („Службен весник на Република Македонија“ број 84/2008, 52/2009, 114/2009, 124/10, 23/11, 53/11, 44/12, 168/12 и 163/13), во членот 64 став (1) по зборовите: “за отстранување од” зборот “јавните” се заменува со зборот “државните”.

По ставот (5) се додаваат два нови става (6) и (7), кои гласат:

“(6) Отстранување на оштетените возила и возила во дефект од општинските и локалните патишта за територијата на соодветната општина или градот Скопје може да вршат правни или физички лица врз основа на лиценца издадена согласно со одредбите од овој закон.

(7) По исклучок, отстранување на оштетените возила и возила во дефект од јавните патишта за сопствени потреби може да врши и институција која поседува сопствени возила што ги исполнуваат посебните техничко-експлоатациони услови пропишани за возила за отстранување на оштетени возила и возила во дефект.”

Член 2

По членот 64 се додаваат три нови члена 64-а, 64-б и 64-в, кои гласат:

“Член 64-а

Општините или градот Скопје може да издадат лиценца за отстранување на оштетените возила и возила во дефект од општинските и локалните патишта за територијата на соодветната општина или градот Скопје.

Член 64-б

(1) Лиценцата од членот 64-а од овој закон може да добие домашно правно лице, ако ги исполнува следниве услови:

1) да е впишан во Централниот регистар на Република Македонија и да има регистрирано приоритетна дејност/главна приходна шифра 52.21 - услужни дејности поврзани со копнениот сообраќај;

2) да е сопственик на едно или повеќе регистрирани возила за отстранување на оштетени возила и возила во дефект или да има договор за лизинг, што ги исполнуваат посебните техничко-експлоатациони услови пропишани за возила за вршење на дејност отстранување на оштетени возила и возила во дефект;

3) да има вработено во редовен работен однос возачи во зависност од бројот на моторните возила, минимум еден возач по возило што ги исполнуваат условите пропишани со прописите за безбедност на сообраќајот на патиштата и

4) возачите да поседуваат уверение за положен курс за давање на итна медицинска помош.

(2) Лиценцата од ставот (1) на овој член се издава на неопределено време.

(3) За извршената услуга правните или физичките лица кои поседуваат лиценца од ставот (1) на овој член надоместокот ќе го наплаќаат од корисниците на услугата по ценовник утврден од правното лице кое поседува лиценца од ставот (1) на овој член.

(4) На ценовникот од ставот (3) на овој член согласност дава советот на општината, односно Советот на градот Скопје.

(5) Формата и содржината на лиценцата од членот 64-а од овој закон ги пропишува министерот за транспорт и врски.

Член 64-в

(1) Правно или физичко лице кои ги исполнува условите од членот 64-б од овој закон поднесува барање за добивање на лиценцата од членот 64-а од овој закон до градоначалникот на општината или до градоначалникот на градот Скопје во која правното или физичкото лице има седиште со точно наведување на број на моторните возила со кои ќе го врши превозот за кои сака да добие лиценца и писмени докази за исполнување на условите пропишани со овој закон.

(2) Органот од ставот (1) на овој член ја издава лиценцата најдоцна во рок од 30 дена од денот на приемот на комплетното барање за издавање на лиценца.

(3) Формата и содржината на барањето и потребната документација од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за транспорт и врски.

(4) Органот надлежен за издавање на лиценца ќе донесе решение за одземање на лиценцата, ако:

- правното или физичкото лице доставило неточни податоци кои се потребни за издавање на лиценцата,

- правното или физичкото лице поднесе барање за откажување од лиценцата,

- утврди дека врши отстранување на оштетени возила и возила во дефект спротивно на издадената лиценца и

- правното или физичкото лице престане да исполнува некој од условите пропишани за нејзино издавање.

(5) Против решението донесено од градоначалникот на општината, односно градоначалникот на градот Скопје, може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението до министерот за транспорт и врски.

(6) Правното или физичкото лице е должно по правосилноста на решението со кое му е одземена лиценцата веднаш, а најдоцна во рок од осум дена да ја врати лиценцата на органот што ја издал.”

Член 3

Во членот 65-б ставот (3) се менува и гласи:

„Снимениот материјал од ставот (2) на овој член направен при вршење на видеонадзор задолжително се чува до исполнување на целите за кои се врши, но не подолго од 30 дена.“

По ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

„(4) По истекот на рокот за чување од ставот (3) на овој член, снимениот материјал се уништува, освен материјалот што претставува доказ во кривична или прекршочна постапка со кој се постапува согласно со закон.“

Член 4

Во членот 66-а став (1) по зборовите: “за отстранување од” зборот “јавните” се заменува со зборот “државните”.

Во ставот (4) алинеја 1 по зборовите: “за отстранување од” зборот “јавните” се заменува со зборот “државните”.

Член 5

Во членот 66-в став (2) точка 11 по зборовите: “за отстранување од” зборот “јавните” се заменува со зборот “државните”.

Член 6

Во членот 79 став (1) точка 10 сврзникот “и” се заменува со точка и запирка и се додава нова точка 11, која гласи:

“11) врши отстранување на оштетени возила и возила во дефект спротивно на издадената лиценца (член 64-а) и”.

Точката 11 станува точка 12.

Член 7

До издавањето на лиценца согласно со членот 64 став (6) од овој закон работите за отстранување на оштетените возила и возила во дефект од општинските и локалните патишта за територијата на соодветната општина или градот Скопје, ќе ги врши правното лице овластено за давање на информации и техничка помош на моторизираните учесници во сообраќајот на јавните патишта, за отстранување од јавните патишта на оштетените возила и возила во дефект, како и за други работи од значење за непречено и безбедно одвивање на сообраќајот на јавните патишта овластено согласно со членовите 64 став (4) и 66-д од овој закон.

Член 8

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за јавните патишта.

Член 9

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR RRUGË PUBLIKE

Neni 1

Në Ligjin për rrugë publike ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë numër 84/2008, 52/2009, 114/2009, 124/10, 23/11, 53/11, 44/12, 168/12 dhe 163/13) në nenin 64 paragrafi (1) pas fjalëve: “për mënjanim nga” fjala "publike" zëvendësohet me fjalën "shtetërore".

Pas paragrafit (5) shtohen dy paragrafë të rinj (6) dhe (7), si vijojnë:"

"(6) Mënjanim të automjeteve të dëmtuara dhe automjeteve në defekt nga rrugët komunale dhe lokale për territorin e komunës përkatëse ose Qytetit të Shkupit mund të kryejnë persona juridikë ose fizikë në bazë të licencës së lëshuar në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(7) Me përjashtim, mënjanim të automjeteve të dëmtuara dhe automjeteve në defekt nga rrugët publike për nevoja personale mund të kryejë edhe institucioni i cili

posedon automjete personale që i plotësojnë kushtet e veçanta teknike eksploative të përcaktuara për automjete për mënjanim të automjeteve të dëmtuara dhe automjeteve në defekt.”

Neni 2

Pas nenin 64 shtohen tre nene të reja 64-a, 64-b dhe 64-v, si vijojnë:

"Neni 64-a

Komunat ose Qyteti i Shkupit mund të japin licencë për mënjanim të automjeteve të dëmtuara dhe automjeteve në defekt nga rrugët komunale dhe lokale për territorin e komunës përkatëse ose Qytetit të Shkupit.

Neni 64-b

(1) Licencë nga neni 64-a i këtij ligji mund të marrë personi vendas juridik, nëse i plotëson kushtet në vijim:

1) të jetë i regjistruar në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë dhe të ketë regjistruar veprimtari prioritare/shifër kryesore të të hyrave 52.21 - veprimtari shërbyese të lidhura me komunikacionin tokësor;

2) të jetë pronar i një ose më shumë automjeteve të regjistruara për mënjanim të automjeteve të dëmtuara dhe automjeteve në defekt ose të ketë marrëveshje për lizing, që i plotësojnë kushtet e veçanta teknike-eksploative të përcaktuara për automjete për kryerje të veprimtarisë mënjanim të automjeteve të dëmtuara dhe automjeteve në defekt;

3) të ketë të punësuar në marrëdhënie të rregullt pune shoferë në varësi nga numri i automjeteve motorike, minimum një shofer për automjet, që i plotësojnë kushtet e përcaktuara me rregullat për siguri në komunikacionin rrugor;

4) shoferët të posedojnë certifikatë për kurs të dhënë për dhënie të ndihmës urgjente mjekësore.

(2) Licenca nga paragrafi (1) i këtij neni, jepet në kohë të pacaktuar.

(3) Për shërbimin e kryer personat juridikë ose fizikë të cilët posedojnë licencë nga paragrafi (1) i këtij neni, kompensimin do ta arkëtojnë nga shfrytëzuesit e shërbimit sipas listës së çmimeve të përcaktuar nga personi juridik i cili posedon licencë nga paragrafi 1 i këtij neni.

(4) Për listën e çmimeve nga paragrafi (3) të këtij neni, pëlqim jep këshilli i komunës përkatësisht këshilli i Qytetit të Shkupit.

(5) Formën dhe përmbajtjen e licencës nga neni 64-a të këtij ligji e përcakton ministri i Transportit dhe Lidhjeve.

Neni 64-v

(1) Personi juridik ose fizik i cili i plotëson kushtet nga neni 64-b i këtij ligji parashtron kërkesë për marrje të licencës nga nenin 64-a i këtij ligji, te kryetari i komunës ose te kryetari i Qytetit të Shkupit në të cilën personi juridik ose fizik ka seli, me shënim të saktë të numrit të automjeteve motorike me të cilat do ta kryejë transportin, për të cilat dëshiron të marrë licencë dhe dëshmi me shkrim për plotësim të kushteve të përcaktuara me këtë ligj.

(2) Organi nga paragrafi (1) i këtij neni e jep licencën më së voni në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës së kompletuar për dhënie të licencës.

(3) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës dhe dokumentacionin e nevojshëm nga paragrafi 1 të këtij neni i përcakton ministri i Transportit dhe Lidhjeve.

(4) Organi kompetent për dhënie të licencës do të miratohet aktvendim për heqje të licencës, nëse:

- personi juridik ose fizik ka dorëzuar të dhëna të pasakta të cilat janë të nevojshme për dhënie të licencës,
- personi juridik ose fizik parashtron kërkesë për heqje dorë nga licenca,

- përcakton se kryen mënjanim të automjeteve të dëmtuara dhe automjeteve në defekt në kundërshtim me licencën e dhënë dhe

- personi juridik ose fizik ndërpret të plotësojë ndonjë nga kushtet e përcaktuara për dhënien e saj.

(5) Kundër aktvendimit të miratuar nga kryetari i komunës, përkatësisht kryetari i Qytetit të Shkupit, mund të paraqitet ankesë në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit të ministri i Transportit dhe Lidhjeve.

(6) Personi juridik ose fizik është i obliguar që pas plotfuqishmërisë së aktvendimit me të cilin i është hequr licenca, menjëherë, e më së voni në afat prej tetë ditësh t'ia kthejë licencën organit që e ka dhënë."

Neni 3

Në nenin 65-b paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

"Materiali i incizuar nga paragrafi (2) të këtij neni i bërë gjatë kryerjes së video-mbikëqytjes detyrimisht ruhet deri në përmbyshjen e qëllimeve për të cilat kryhet, por jo më gjatë se 30 ditë."

Pas paragrafit (3) shtohet paragrafi i ri (4), si vijon:

"(4) Pas kalimit të afatit për ruajtje nga paragrafi (3) i këtij neni, materiali i incizuar asgjësohet, përveç materiali që paraqet dëshmi për procedurë penale ose kundërvajtëse me të cilën veprohet në pajtim me ligj."

Neni 4

Në nenin 66-a paragrafi (1) pas fjalëve: "për mënjanim nga" fjala "publike" zëvendësohet me fjalën "shtetërore".

Në paragrafin (4) alineja 1 pas fjalëve: "për mënjanim nga" fjala "publike" zëvendësohet me fjalën "shtetërore".

Neni 5

Në nenin 66-v paragrafi (2) pika 11 pas fjalëve: "për mënjanim nga" fjala "publike" zëvendësohet me fjalën "shtetërore".

Neni 6

Në nenin 79 paragrafi (1) pika 10 lidhëza "dhe" zëvendësohet me pikëpresje dhe shtohet pikë e re 11, si vijon:

"(11) kryen mënjanim të automjeteve të dëmtuara dhe automjeteve në defekt në kundërshtim me licencën e dhënë (neni 64-a) dhe".

Pika 11 bëhet pika 12.

Neni 7

Deri në dhënien e licencës në pajtim me nenin 64 paragrafi (6) të këtij ligji, punët për mënjanim të automjeteve të dëmtuara dhe automjeteve në defekt nga rrugët komunale dhe lokale për territorin e komunës përkatëse ose Qytetit të Shkupit, do t'i kryejë personi juridik i autorizuar për dhënien e informatave dhe ndihmës teknike pjesëmarrësve të motorizuar në komunikacion në rrugë publike, për mënjanim nga rrugët publike të automjeteve të dëmtuara dhe automjeteve në defekt, si dhe për punë të tjera me rëndësi për zhvillim të papenguar dhe të sigurt të komunikacionit në rrugë publike, i autorizuar në pajtim me nenin 64 paragrafi (4) dhe 66-d të këtij ligji.

Neni 8

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë që të përcaktojë tekst të spastruar të Ligjit për rrugë publike.

Neni 9

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1131.

Vrz основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВРАБОТУВАЊЕТО И ОСИГУРУВАЊЕ ВО СЛУЧАЈ НА НЕВРАБОТЕНОСТ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 20 февруари 2014 година.

Бр. 07-1082/1
20 февруари 2014 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,

Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВРАБОТУВАЊЕТО И ОСИГУРУВАЊЕ ВО СЛУЧАЈ НА НЕВРАБОТЕНОСТ

Член 1

Во Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност ("Службен весник на Република Македонија" број 37/97, 25/2000, 101/2000, 50/2001, 25/2003, 37/2004, 4/2005, 50/2006, 29/2007, 102/2008, 161/2008, 50/10, 88/10, 51/11, 11/12, 80/12 и 114/12), во членот 27-а пред ставот 1 се додаваат два нови става 1 и 2, кои гласат:

"Постапката за основање на агенција за посредување за вработување во земјата и во странство со наплата се поведува со поднесување на барање за издавање на лиценца на физичко лице.

Формата и содржината на образецот на барањето и потребната документација за основање на агенција за посредување во земјата и во странство со наплата од ставот 1 на овој член ја пропишува министерот надлежен за работите од областа на трудот."

Ставовите 1, 2, 3 и 4 стануваат ставови 3, 4, 5 и 6.

Член 2

Во членот 27-б ставовите 5 и 6 се бришат.

Член 3

Во членот 61-ѓ став 1 по alineјата 6 се додава нова alineја 7, која гласи:

„- одбие субвенционирано вработување,“.

Член 4

По членот 98 се додава нов член 98-а, кој гласи:

“Член 98-а

Работодавачот од приватен сектор кој ќе вработи невработено лице, корисник на социјална парична помош, кај кого нема намалување на бројот на вработените на неопределено време три месеци пред денот на вработувањето на нови работници, освен во случаи на смрт или пензионирање, ќе добие субвенција за вработеното лице во висина од 80% од висината на социјалната парична помош исплатена на лице/домаќинство за претходниот месец од месецот во кој лицето е вработено.

Работодавачот од ставот 1 на овој член на вработеното лице му исплатува најмалку минимална плата утврдена со закон за полно работно време.

Субвенцијата од ставот 1 на овој член се исплатува во период од 24 месеци врз основа на поднесено барање од работодавачот до Агенцијата, со обврска да го задржи на работа ова лице уште 24 месеци по завршувањето на периодот на субвенционирање.

Доколку работникот го откаже договорот за вработување, работодавачот на негово место може да вработи друг работник корисник на социјална парична помош.

Средствата за исплата на субвенцијата од ставот 1 на овој член се обезбедуваат од Буџетот на Министерството за труд и социјална политика, а ќе се исплаќаат преку Агенцијата.

Работодавачот кој неосновано ќе го откаже договорот за вработување од ставот 1 на овој член исплатата на средствата се прекинува, а работодавачот има обврска за враќање на средствата.

Ако работодавачот не ги исполни условите од ставовите 1 и 2 на овој член го губи правото на субвенција.

Поблиските услови и начинот на исплата на субвенцијата од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот надлежен за работите од областа на трудот."

Член 5

Подзаконските акти согласно со овој закон ќе се донесат во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 6

Започнатите постапки за основање на агенции за посредување за вработување во земјата и во странство со наплата во министерството надлежно за работите од областа на трудот, ќе се завршат според законот кој важел во моментот на започнувањето на постапките.

Член 7

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR PUNËSIM DHE SIGURIM NË RAST TË PAPUNËSISË

Neni 1

Në Ligjin për punësim dhe sigurim në rast të papunësisë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 37/97, 25/2000, 101/2000, 50/2001, 25/2003, 37/2004, 4/2005, 50/2006, 29/2007, 102/2008, 161/2008, 50/10, 88/10, 51/11, 11/12, 80/12 dhe 114/12), në nenin 27-a para paragrafit 1 shtohen dy paragrafë të rinj 1 dhe 2, si vijojnë:

"Procedura për themelimin e agjencisë për ndërmjetësim për punësim në vend dhe jashtë vendit me arkëtim, ngrihet me parashtrimin e kërkesës për lëshimin e licencës personit fizik.

Formën dhe përmbajtjen e formularit të kërkesës dhe dokumentacionin e nevojshëm për themelimin e agjencisë për ndërmjetësim në vend dhe jashtë vendit me arkëtim nga paragrafi 1 i këtij neni e përcakton ministri kompetent për çështjet nga sfera e punës."

Paragrafët 1, 2, 3 dhe 4 bëhen paragrafë 3, 4, 5 dhe 6.

Neni 2

Në nenin 27-b paragrafët 5 dhe 6 shlyhen.

Neni 3

Në nenin 61-gj paragrafi 1 pas alineës 6 shtohet aline e re 7, si vijon:

"- refuzon punësim të subvencionuar;"

Neni 4

Pas nenit 98 shtohet nen i ri 98-a, si vijon:

"Neni 98-a

Punëdhënësi nga sektori privat, i cili do të punësojë person të papunësuar, shfrytëzues të ndihmës sociale në para, tek i cili nuk ka zvogëlim të numrit të të punësuarve me kohë të pacaktuar tre muaj para ditës së punësimit të të punësuarve të rinj, përveç se në raste të vdekjes ose pensionimit, do të marrë subvencionim për personin e punësuar në lartësi prej 80% nga lartësia e ndihmës sociale në para të paguar personit/amvisërisë për muajin paraprak, nga muaji në të cilin personi është punësuar.

Punëdhënësi nga paragrafi 1 i këtij neni, personit të punësuar i paguan së paku rrogë minimale të përcaktuar me ligj, për orar të plotë pune.

Subvencioni nga paragrafi 1 i këtij neni paguhet në periudhë prej 24 muajsh në bazë të kërkesës së parashtruar nga punëdhënësi në Agjenci, me obligim që ta mbajë në punë këtë person edhe 24 muaj pas mbarimit të periudhës së subvencionimit.

Nëse punëtori e prish marrëveshjen për punësim, punëdhënësi në vendin e tij mund të punësojë punëtor tjetër shfrytëzues të ndihmës sociale në para.

Mjetet për pagimin e subvencionit nga paragrafi 1 i këtij neni sigurohen nga Buxheti i Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale, ndërsa do të paguhet përmes Agjencisë.

Punëdhënësi i cili në mënyrë të pabazuar do ta prishë marrëveshjen për punësim nga paragrafi 1 i këtij neni, pagesa e mjeteve ndërpritet, ndërsa punëdhënësi ka obligim për kthimin e mjeteve.

Nëse punëdhënësi nuk i plotëson kushtet nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, e humb të drejtën e subvencionit.

Kushtet e përafërta dhe mënyrën e pagesës së subvencionit nga paragrafi 1 i këtij neni, i përcakton ministri kompetent për çështjet nga sfera e punës."

Neni 5

Aktet nënligjore në pajtim me këtë ligj do të miratohen në afat prej 60 ditëve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 6

Procedurat e filluara për themelimin e agjencive për ndërmjetësim për punësim në vend dhe jashtë vendit me arkëtim në ministrinë kompetente për çështje nga sfera e punës, do të përfundohen sipas ligjit në fuqi në momentin e fillimit të procedurave.

Neni 7

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

- обезбедување на ефикасна и одржлива конкуренција на пазарот за електронски комуникации,
- обезбедување на универзална услуга,
- ефикасно користење на радиофреквенцискиот спектар и нумерацијата,
- унапредување на развојот и поттикнување на инвестиции во јавните електронски комуникациски мрежи со воведување на нови технологии и услуги, а особено со воведување на следни генерации на јавни електронски комуникациски мрежи и
- обезбедување на доверливост на комуникациите.

Член 3 Дефиниции

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. Електронска комуникациска мрежа е преносен систем и таму каде што е применливо и комутациска или насочувачка опрема и други средства вклучително мрежни елементи што не се активни, а коишто овозможуваат пренос на сигнали преку жичени, радиобранови, оптички или други електромагнетни средства, вклучувајќи сателитски мрежи, фиксни (со комутација на кола или комутација на пакети, вклучувајќи и Интернет) и мобилни земски мрежи, електроенергетски кабелски системи, доколку се користат за пренос на комуникациски сигнали, радиодифузни мрежи и кабелски телевизиски мрежи, независно од видот на информациите што се пренесуваат;

2. Електронска комуникациска услуга е услуга што вообичаено се нуди за надоместок, а која целосно или главно се состои од пренос на сигнали преку електронски комуникациски мрежи и ги вклучува телекомуникациските услуги и преносните услуги во мрежите наменети за емитување или реемитување на програмски содржини, но ги исклучува услугите кои овозможуваат или извршуваат уредувачка контрола врз содржините кои се пренесуваат со помош на електронските комуникациски мрежи или услуги, а не ги вклучува ниту услугите на информатичкото општество кои, целосно или делумно, не се состојат од пренос на сигнали преку електронски комуникациски мрежи;

3. Електронска пошта е порака во форма на текст, звук или слика пренесена преку јавна електронска комуникациска мрежа и која може да биде зачувана во мрежата или терминалната опрема на примателот сè додека примателот не ја преземе;

4. Јавна електронска комуникациска мрежа е електронска комуникациска мрежа која целосно или поголемиот дел од неа се користи за обезбедување на електронски комуникациски услуги достапни на јавноста и кои го поддржуваат преносот на информации меѓу мрежни завршни точки;

5. Локална јамка е физичко комуникациско коло што ја поврзува мрежната завршна точка со дистрибутивната рамка или со друго еквивалентно средство во јавна фиксна електронска комуникациска мрежа;

6. Јавна електронска комуникациска услуга е електронска комуникациска услуга достапна на јавноста;

7. Јавно достапна телефонска услуга е услуга достапна на јавноста за повикување и примање, директно или индиректно, на национални или национални и меѓународни повици преку број или броеви од националниот или меѓународниот телефонски план за нумерација;

8. Кориснички код за идентификација значи единствен код за идентификација доделен на претплатник или на регистриран корисник за услугата за пристап до интернет или за комуникациска услуга преку интернет;

9. Код на ќелија значи идентитет на ќелијата од каде што започнал или пак завршил телефонскиот повик во јавна мобилна комуникациска мрежа;

10. Неуспешен обид за повик значи комуникација кога телефонскиот повик бил успешно воспоставен, но на него не било одговорено или кога имало интервенција за управување со мрежата;

11. Радиокомуникациски услуги се електронски комуникациски услуги што се обезбедуваат со користење на радиофреквенции;

12. Универзална услуга е минимален пакет од услуги со определен квалитет, достапен по прифатлива цена за сите крајни корисници во Република Македонија, без оглед на нивната географска локација;

13. Давател на универзална услуга е правно лице кое обезбедува универзална услуга;

14. Услуги на информатичко општество се услуги што се обезбедуваат за надоместок на далечина преку електронски средства и на лично барање на примателот на услугата. “На далечина” означува дека услугата се обезбедува без истовремено присуство на две страни. “Преку електронски средства” значи дека услугата се испраќа од почетната/изворната точка и се добива на крајната дестинација преку електронска опрема за процесирање (вклучително и дигитална компресија) и чување на податоци и се испраќа, пренесува и добива во целост преку кабел, радиобранови, оптички средства или други електромагнетни средства. “На лично барање на примателот на услугата” значи дека услугите се обезбедуваат преку пренос на податоци на лично барање;

15. Услуга со додадена вредност е услуга којашто бара обработка на податоци за сообраќај или податоци за локација, повеќе отколку што е потребно за да се обезбеди пренос на комуникацијата или наплата на истата;

16. Географски број е број од Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија каде што дел од неговата структура на цифри содржи географско значење кое се користи за рутирање на повици кон физичката локација на мрежната завршна точка;

17. Не географски број е број од Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија кој не е географски број и меѓу другото ги вклучува мобилните броеви, броевите за бесплатните услуги и броевите за пристап до услуги со додадена вредност;

18. Интерконекција е посебен вид на пристап кој се обезбедува меѓу оператори на јавни електронски комуникациски мрежи и со кој се воспоставува физичко и логично поврзување на јавните електронски комуникациски мрежи со еден или повеќе различни оператори со цел да им се овозможи на корисниците на еден оператор да комуницираат со корисниците на друг оператор, или да пристапат до услугите што ги обезбедува друг оператор. Овие услуги може да ги обезбедуваат страните кои се меѓусебно поврзани или други страни кои имаат пристап до мрежа;

19. Пристап е овозможување на достапност до средства и/или услуги на друг оператор под определени услови, на ексклузивна или неексклузивна основа, заради обезбедување на електронски комуникациски услуги вклучително и кога тие се користат за обезбедување на услуги на информатичкото општество или емитување на програмски содржини. Тоа, меѓу другото, опфаќа: пристап до мрежни елементи и придружни средства што може да вклучува поврзаност на опремата преку фиксен или подвижен начин (ова особено вклучува пристап до локалната јамка и до средствата и услугите, неопходни за обезбедување на услуги преку локалната јамка); пристап до физичка инфраструктура, вклучу-

вајќи згради, канал и столбови; пристап до соодветни софтверски системи, вклучувајќи системи за оперативна поддршка; пристап до информатички системи или бази на податоци за поднесување на барања за преднарачка, обезбедување, испорака, одржување, поправка и наплата; пристап до системите за транслирање на броеви или пристап до системи кои нудат таква еквивалентна функционалност; пристап до фиксни и мобилни мрежи, особено за роаминг; пристап до системи со условен пристап за дигитални телевизиски услуги и/или пристап до виртуелни мрежни услуги;

20. Физичка инфраструктура е секој елемент од мрежа кој не е активен како цевки, столбови, канали, контролни комори, шахти, кабинети, згради или влезови во згради, антенски инсталации, кули и нивни придружни средства;

21. Електронска комуникациска мрежа за обезбедување пренос со големи брзини, во смисла на Главата деветта од овој закон, е електронска комуникациска мрежа која овозможува широкопојасен пристап до услуги (broadband) со брзина на пренос од најмаку 30 Mbps;

22. Физичка инфраструктура во зграда е физичка инфраструктура која е лоцирана кај крајниот корисник, вклучително и елементите кои се во заедничка сопственост наменети да содржат жичени и/или безжичени пристапни електронски комуникациски мрежи што ќе бидат во можност да обезбедуваат електронски комуникациски услуги и поврзување на точката на концентрација на зградата со мрежна завршна точка на јавна електронска комуникациска мрежа;

23. Физичка инфраструктура во зграда за пренос со големи брзиние физичка инфраструктура во зграда наменета да содржи елементи на електронска комуникациска мрежа за обезбедување на пренос со големи брзини;

24. Обезбедување на електронска комуникациска мрежа значи изградба, работа и управување со електронска комуникациска мрежа или овозможување достапност на истата;

25. Оператор е физичко лице кое врши дејност или правно лице кое обезбедува или има намера да обезбедува јавна електронска комуникациска мрежа и/или услуги, како и придружни средства, врз основа на доставена нотификација и добиена потврда за регистрација од Агенцијата за електронски комуникации;

26. Мрежна завршна точка е физичка точка на која претплатникот има пристап до јавна комуникациска мрежа. Кога мрежите вклучуваат комутација или насочување, мрежната завршна точка се идентификува со посебна мрежна адреса, што се однесува на претплатнички број или име;

27. Терминална опрема е производ или негов соодветен дел кој ја овозможува комуникацијата на начин што се приклучува директно или индиректно на мрежна завршна точка на јавна електронска комуникациска мрежа која во целост или делумно се користи за обезбедување на јавни електронски комуникациски услуги;

28. Податоци за комуникациски сообраќај се податоци што се обработуваат заради пренос на комуникација преку јавна електронска комуникациска мрежа или заради наплата на истата;

29. Податоци за локација се податоци што се обработуваат во јавна електронска комуникациска мрежа или со јавна електронска комуникациска услуга кои ја означуваат географската локација на терминалната опрема на краен корисник на јавна електронска комуникациска услуга;

30. Нарушување на безбедност на личните податоци е нарушување што доведува до случајно или незаконско уништување, губење, промена, неовластено отстранување или пристап до лични податоци кои се прене-

суваат, чуваат или на друг начин се обработуваат во врска со обезбедувањето на јавни електронски комуникациски услуги;

31. Претставување на идентификација на повикувачка линија е услуга што овозможува повиканиот претплатник да ја идентификува мрежната завршна точка од каде што потекнува повикот врз основа на број или код доделен за таа мрежна завршна точка;

32. Претставување на идентификација на повикана линија е услуга што овозможува корисникот кој повикува да ја идентификува мрежната завршна точка каде што завршува повикот врз основа на бројот или кодот доделен за таа мрежна завршна точка;

33. Претплатник е физичко или правно лице кое за користење на јавни комуникациски услуги склучува договор со оператор кој ги обезбедува тие услуги;

34. Корисник е физичко или правно лице кое користи или бара јавна електронска комуникациска услуга, а во смисла на одредбите од Главата осумнаестта од овој закон, корисник е физичко лице кое користи јавна електронска комуникациска услуга, за приватни или деловни цели, при што не мора да биде претплатено за тие услуги;

35. Краен корисник е корисник кој нема јавна комуникациска мрежа или не обезбедува јавна комуникациска услуга;

36. Потрошувач е физичко лице кое користи или бара јавна електронска комуникациска услуга за цели кои не се поврзани со неговата дејност или професија;

37. Систем за условен пристап е техничка мерка и/или постапка каде што пристапот до заштитеното радио или телевизиско емитување во разбирлива форма е условен со претплата или друг начин на претходно индивидуално одобрување;

38. Телевизиска услуга со формат на широк екран е телевизиска услуга која се состои целосно или првентивно од програми што се произведени и уредени да се прикажуваат во полна висина на екрани со широк формат. Форматот 16:9 е референтен формат за услуги за телевизија на широк екран;

39. Број е број определен со Планот за нумерација за јавни комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија;

40. Броеви на служби за итни повици се броеви од Планот за нумерација за јавни комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија кои особено се наменети за полиција, противпожарна служба, итна медицинска помош, служба за известување и тревожење, вклучувајќи го и единствениот европски број за итни повици "E-112", како и единствениот европски број 116.000 кој е наменет за пријавување на изчезнати деца;

41. Штетна интерференција е интерференција која го загрозува функционирањето на радионавигационски служби или други служби за безбедност или сериозно ги деградира, попречува или повторливо го прекинува функционирањето на радиокомуникациските служби на други корисници кои работат согласно со овој закон и меѓународни прописи и договори што ги склучила или кои ги ратификувала Република Македонија;

42. Апликациски програмски интерфејс (АПИ) е софтверски интерфејс меѓу апликации кои ги нудат радиодифузери или даватели на услуги и средства на современа дигитална телевизиска опрема за дигитални телевизиски и радио услуги;

43. Придружни средства се придружните услуги, физичката инфраструктура и други средства или елементи кои се придружени на електронската комуникациска мрежа и/или електронската комуникациска услуга со кои се овозможува и/или поддржува обезбедувањето на услуги преку таа мрежа и/или услуга или имаат потенцијал да го прават тоа и вклучува, меѓу дру-

гото, згради или пристап до згради, инсталации во згради, кули и други придружни конструкции, канали, цевки, столбови, шахти и кабинети;

44. Придружни услуги се оние услуги придружени на електронската комуникациска мрежа и/или електронската комуникациска услуга кои го овозможуваат и/или го поддржуваат давањето на услуги преку таа мрежа и/или услуга или имаат потенцијал да го прават тоа и опфаќаат, меѓу другото, транслација на броеви или системи кои нудат еднаква функционалност, системи за условен пристап и електронски програмски водичи, како и други услуги, на пример, услуги за идентификација, локација или присуство;

45. Распределба на радиорефреквенциски спектар значи определување на одреден радиорефреквенциски опсег за користење на една или повеќе видови на радиокомуникациски услуги и каде што е соодветно под одредени услови;

46. Повик значи врска воспоставена преку јавна електронска комуникациска услуга која дозволува двонасочна гласовна комуникација;

47. Јавна телефонска говорница е телефонски уред достапен на јавноста чие користење се плаќа со пари, кредитни платежни картички, однапред платени картички, како и картички со кодиран пристап;

48. Современа дигитална телевизиска опрема е прилагодувачка опрема (сет-топ бокс), што служи за поврзување на телевизиски апарати или интегрирани дигитални телевизиски апарати кои овозможуваат прием на дигитални интерактивни телевизиски услуги;

49. Комуникација подразбира секоја информација што се разменува или пренесува меѓу ограничен број на страни преку јавни електронски комуникациски услуги, а не вклучува информации што се пренесуваат како дел од емитување на програмски содржини преку јавна електронска комуникациска мрежа, освен кога информацијата е наменета за одреден претплатник или корисник;

50. Информација за следената комуникација се податоци за сигнализацијата поврзана со следената комуникациска услуга, сигнализација за воспоставување на комуникација и контрола на нејзиниот тек, како и други информации кои му се достапни на операторот;

51. Дигитален терестријален мултиплекс е стандардизиран проток на низа од сигнали која содржи телевизиски, радиопрограмски сервиси, дополнителни услуги и други придружни информации и податоци и која до крајните корисници се емитува преку еден терестријален радиорефреквенциски телевизиски канал;

52. Дигитален терестријален систем е електронска комуникациска мрежа која содржината на дигитален терестријален мултиплекс ја емитува до крајните корисници по пат на терестријална радиокомуникација и

53. Податоци, во смисла на одредбите од членовите 176, 177 и 178 од овој закон, се податоците за сообраќај и податоците за локација, како и податоците поврзани со истите кои се неопходни за да се идентификува претплатник или корисник на електронска комуникациска услуга.

Глава втора

НАДЛЕЖНОСТ ЗА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ КОМУНИКАЦИИ

Член 4

Надлежни органи

За работите од областа на електронските комуникации утврдени со овој закон, се надлежни:

- министерството надлежно за работите од областа на електронските комуникации и
- Агенцијата за електронски комуникации.

Член 5

Надлежности на министерството

(1) Министерството надлежно за работите од областа на електронските комуникации:

- ја реализира политиката на Владата на Република Македонија во областа на електронските комуникации,
- дава иницијатива за донесување на прописи или изменување на постојните прописи и/или изготвува прописи од областа на електронските комуникации во соработка со Агенцијата за електронски комуникации, со други државни органи и со други институции,
- ги врши работите во врска со развојот на електронските комуникации во насока на развој на информатичкото општество и
- врши усогласување со други прописи кои, меѓу другото, уредуваат и прашања поврзани со развојот на електронските комуникации.

(2) Министерот надлежен за електронските комуникации:

- подготвува стратешки документи во областа на електронските комуникации и организира јавни расправи по истите,
- го промовира развојот на конкуренцијата во областа на електронските комуникации и зголемувањето на достапноста и користењето на електронските комуникациски услуги,
- ги координира и усогласува работите од областа на електронските комуникации,
- дава согласност на одлуката за распишување на јавен тендер за избор на давател на универзална услуга,
- соработува со министерот за одбрана и министерот за внатрешни работи во врска со прашања од областа на електронските комуникации што се однесуваат на одбраната и безбедноста,
- ја координира работата со министерот за одбрана и министерот за внатрешни работи во врска со користењето на радиорефреквенциите за целите на одбраната и безбедноста, во соработка со Агенцијата за електронски комуникации,
- ги врши работите утврдени со овој и друг закон и прописите донесени врз основа на нив во врска со работата на јавните електронски комуникациски мрежи во услови на воена и вонредна состојба и обезбедување на јавни електронски комуникациски услуги во такви услови и
- ја претставува Република Македонија во меѓународните организации во областа на електронските комуникации и преговара и потпишува билатерални и меѓународни спогодби во областа на електронските комуникации во име на Владата на Република Македонија.

Член 6

Агенција за електронски комуникации

(1) Агенцијата за електронски комуникации (во натамошниот текст: Агенцијата) е самостојно и независно, непрофитно регулаторно тело и има статус на правно лице со јавни овластувања утврдени со овој закон.

(2) Република Македонија е основач на Агенцијата. Собранието на Република Македонија ги има основачките права во поглед на имотот и средствата за работа на Агенцијата. Имотот и средствата за работа на Агенцијата ги користи и со нив управува Агенцијата.

(3) Седиштето на Агенцијата е во Скопје.

(4) Агенцијата во својата работа е независна од кој било државен орган или тело, односно организација формирана од државен орган, како и од друго правно или физичко лице кое обезбедува електронски комуникациски мрежи и/или услуги.

(5) Агенцијата ги извршува работите во согласност со овој закон и пропишите донесени врз основа на него, Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон поинаку не е одредено, други закони и стратешки документи на Република Македонија, како и меѓународните договори од областа на електронските комуникации што ги склучила или кои ги ратификувала Република Македонија.

(6) Организацијата и работењето на Агенцијата се уредува со Статутот на Агенцијата.

Член 7

Регулаторни цели и начела

(1) Агенцијата поттикнува конкуренција во обезбедувањето на јавни електронски комуникациски мрежи, јавни електронски комуникациски услуги и придружните средства и услуги и тоа особено на следниве начини:

- гарантирање дека крајните корисници, вклучувајќи ги и лицата со инвалидитет, старите лица и лицата со посебни социјални потреби, добиваат максимална корист што се однесува до изборот, цената и квалитетот,

- гарантирање дека не постои нарушување или ограничување на конкуренцијата на пазарот за електронски комуникации, вклучително и во преносот на програмски содржини и

- поттикнување на ефикасно користење и обезбедување ефективно управување со радиофреквенциите, броевите и/или серии на броеви.

(2) Агенцијата ги промовира интересите на граѓаните и тоа особено на следниве начини:

- обезбедување пристап до универзалните услуги за сите граѓани во согласност со одредбите од овој закон,

- обезбедување на високо ниво на заштита на правата на потрошувачите во нивните односи со операторите, а особено преку обезбедување на едноставна и ефтина постапка за решавање на спорови во согласност со одредбите од овој закон,

- придонес во обезбедувањето на високо ново на заштита на личните податоци и приватноста,

- промовирање на обврски за давање на јасни информации, особено во поглед на обврската за транспарентност на цени и услови за користење на јавни електронски комуникациски услуги,

- задоволување на потребите на посебните социјални групи, особено на лицата со инвалидитет, старите лица и лицата со посебни социјални потреби,

- обезбедување дека се одржува интегритетот и безбедноста на јавните електронски комуникациски мрежи и

- промовирање на можноста крајните корисници да остварат пристап и да дистрибуираат информации или да користат апликации и услуги по сопствен избор.

(3) Агенцијата придонесува за развојот на Европскиот пазар и тоа особено на следниве начини:

- отстранување на сите преостанати препреки за обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и јавни електронски комуникациски услуги и придружни средства и услуги на европско ниво,

- поттикнување на поставување и развој на трансевропски мрежи и интероперабилност на паневропски услуги, како и меѓусебно поврзување на крајните корисници и

- меѓусебна соработка, соработка со Комисијата на Европската унија и со BEREC.

(4) Агенцијата заради остварување на целите утврдени во ставовите (1), (2) и (3) на овој член е должна да ги применува регулаторните начела за објективност, транспарентност, недискриминација и пропорционалност и тоа особено преку:

- промовирање на регулаторна предвидливост со обезбедување на доследен регулаторен пристап во соодветни периоди на проверка,

- обезбедување дека, во слични околности, нема дискриминација во третманот на операторите,

- заштита на конкуренцијата во корист на потрошувачите и промовирање, доколку е соодветно, конкуренција заснована на инфраструктура,

- промовирање на ефикасни инвестиции и иновации во нови и современи инфраструктури, меѓу другото, и со обезбедување дека обврската за пристап соодветно го зема предвид ризикот на кој се изложуваат операторите кои инвестираат, со тоа што дозволува различни кооперативни спогодби меѓу инвеститорите и заинтересираните страни кои бараат пристап со цел да се види доизмени ризикот од инвестиции, а притоа обезбедувајќи дека конкуренцијата на пазарот и начелото за недискриминација се зачувани,

- земање предвид на разновидноста на условите кои се однесуваат на конкуренцијата и потрошувачите кои постојат во различните географски области во рамките на Република Македонија и

- наметнување на претходни регулаторни обврски само доколку нема ефикасна и одржлива конкуренција и повлекување на истите, доколку се утврди постоење на ефикасна и одржлива конкуренција.

Член 8

Надлежност на Агенцијата

За остварување на регулаторните цели и начела од членот 7 од овој закон, Агенцијата е надлежна да:

- 1) врши надзор и контрола и да го следи работењето на операторите во согласност со овој закон и пропишите донесени врз основа на него;

- 2) обезбедува воспоставување на интерконекција или пристап;

- 3) одобрува референтни понуда за интерконекција или пристап на оператори со значителна пазарна моќ;

- 4) утврдува релевантни пазари на производи и услуги и релевантни географски пазари во областа на електронските комуникации на територијата на Република Македонија;

- 5) определува оператори со значителна пазарна моќ, да им наметнува обврски согласно со овој закон и да го следи нивното исполнување;

- 6) врши регистрација на нотификација на оператори;

- 7) донесува План за намена на радиофреквенциските опсежи и План за доделување и користење на радиофреквенции;

- 8) врши контрола и мониторинг на радиофреквенцискиот спектар, како и испитување и откривање на штетни интерференции;

- 9) издава одобренија за користење на радиофреквенции;

- 10) врши координација на радиофреквенциите со регулаторните тела на соседните и други држави;

- 11) донесува План за нумерација за електронски комуникациски мрежи и услуги на Република Македонија;

- 12) доделува броеви и серии на броеви на оператори;

- 13) одобрува и контролира стандарден претплатнички договор на оператор;

- 14) презема мерки во согласност со овој закон во случаите кога е извршена повреда на одредбите од овој закон или на пропишите донесени врз основа на него;

- 15) раководи и управува со компензациониот фонд за универзална услуга и да врши исплата на средства од истиот;

16) води постапка за решавање на спорови, согласно со овој закон;

17) одржува и ажурира електронска база на податоци, согласно со овој закон;

18) соработува, дава мислења, предлози и разменува податоци со органи на државната управа, надлежни тела и институции за работи што се предмет на уредување со овој закон;

19) бара податоци и информации од операторите, согласно со овој закон;

20) обезбедува информации за корисниците, операторите и меѓународните организации и тела;

21) донесува подзаконски акти потребни за спроведување на овој закон;

22) дава согласност на основниот проект за градба на јавна електронска комуникациска мрежа и придружни средства;

23) дава мислења при постапката на изготвување и донесување на документи за просторно уредување;

24) дава согласност за исполнетоста на посебните услови за изведба на работи во зоната на електронската комуникациска мрежа и придружните средства;

25) спроведува примена на националните и меѓународните стандарди и технички прописи во областа на електронските комуникации;

26) учествува во работата на меѓународни организации и здруженија на национални регулаторни тела во областа на електронските комуникации;

27) спроведува постапка за определување на давател на универзална услуга и склучува договор со истиот;

28) обезбедува единствена точка за информации;

29) ги контролира и мери параметрите за квалитет на јавните електронски комуникациски услуги;

30) го контролира и мери нејонизирачкото зрачење предизвикано со употреба на јавните електронски комуникациски мрежи;

31) презема активности за развој на точки за размена на интернет сообраќајот;

32) води регистри утврдени со овој закон и

33) врши и други работи утврдени со овој закон.

Член 9

Статут на Агенцијата

(1) Организацијата и работењето на Агенцијата поблиску се уредува со Статутот на Агенцијата.

(2) Статутот на Агенцијата особено содржи одредби за:

- место, заштитен знак и седиште на Агенцијата,
- изработка и употреба на печати на Агенцијата,
- застапување на Агенцијата,
- начин на именување и разрешување на директорот на Агенцијата,
- начин за донесување на општи и подзаконски акти на Агенцијата,
- обврска за вработените во однос на чување на доверливост на податоците и
- други одредби од значење за работењето на Агенцијата.

(3) Статутот на Агенцијата е јавно достапен и се објавува на веб страницата на Агенцијата.

Член 10

Други акти на Агенцијата и начин на нивно објавување

(1) Агенцијата донесува општи и подзаконски акти за работите од својата надлежност, годишен извештај за работа на Агенцијата за претходната година, годишна програма за работа на Агенцијата за наредната година, а за одредени работи може да донесува и препораки.

(2) Агенцијата одлучува за работите од својата надлежност со донесување на одлуки и решенија.

(3) Подзаконските акти на Агенцијата се објавуваат во "Службен весник на Република Македонија" и на веб страницата на Агенцијата.

(4) Општите акти, годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година, годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година, одлуките и решенијата, како и препораките на Агенцијата се објавуваат на веб страницата на Агенцијата.

Член 11

Отчетност за работата на Агенцијата

(1) Агенцијата за својата работа дава отчет пред Собранието на Република Македонија со доставување на извештај за својата работа.

(2) Извештајот од ставот (1) на овој член Агенцијата е должна да го достави до Собранието на Република Македонија на разгледување најдоцна до 31 март во тековната година.

(3) Извештајот од ставот (1) на овој член содржи:

а) годишен извештај за работа на Агенцијата за претходната година и

б) годишна програма за работа на Агенцијата за наредната година.

(4) Годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година од ставот (3) точка а) на овој член, особено содржи:

- извештај за развојот на пазарот за електронски комуникации во Република Македонија во претходната година,

- извештај за реализацијата на активностите утврдени во годишната програма за работа на Агенцијата за претходната година,

- финансиски извештај за реализација на финансискиот план за претходната година и годишна сметка, со податоци за реализирани приходи, расходи, побарувања и обврски за претходната година групирани по структура и по организациона структура на Агенцијата,

- ревизорски извештај од независен овластен ревизор, како и од Државниот завод за ревизија, доколку има извршено ревизија. Во прилог на ревизорскиот извештај се доставува и ставот на Агенцијата во однос на резултатите од извршената ревизија и

- извештај за состојбата на средствата во компензациониот фонд за универзална услуга, кој особено содржи податоци за исплата на нето трошоците на давателите на универзална услуга.

(5) Со годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година од ставот (3) точка б) на овој член се утврдуваат задачите и целите кои Агенцијата треба да ги исполни наредната година, согласно со овој закон и истата особено треба да содржи:

- програма на планирани активности за наредната година и

- финансиски план за наредната година, кој содржи податоци за реализација на планираните активности, планираните приходи и расходи на Агенцијата за наредната година групирани по структура и по организациона структура на Агенцијата, како и предвидените капитални инвестиции на Агенцијата за наредната година.

(6) Годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година од ставот (3) точка а) на овој член го усвојува Комисијата на Агенцијата, по предлог на директорот на Агенцијата, најдоцна до 10 март во тековната година.

(7) Годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година од ставот (3) точка б) на овој член ја усвојува Комисијата на Агенцијата, по предлог на директорот на Агенцијата, најдоцна до 10 декември во тековната година.

Член 12

Транспарентност во работењето на Агенцијата

(1) Агенцијата е должна квартално, во текот на годината, јавно да објавува извештаи за развојот и состојбите на пазарот за електронски комуникации.

(2) Агенцијата е должна најмалку два пати годишно да организира јавни состаноци со цел да им овозможи на сите заинтересирани страни, да ги изразат нивните ставови и мислења по однос на развојот на електронските комуникации во Република Македонија, а особено за:

- состојбите на пазарот за електронски комуникации,

- реализација на активностите и исполнување на целите од годишната програма за работа на Агенцијата и

- правата на сите крајни корисници, вклучувајќи ги и лицата со инвалидитет во врска со обезбедувањето на јавни електронски комуникациски услуги.

(3) Добиените ставови и мислења од ставот (2) на овој член, како и ставот на Агенцијата по однос на истите во рок од седум дена од денот на одржување на јавниот состанок се објавуваат на веб страницата на Агенцијата.

(4) Агенцијата со подзаконски акт поблиску ги уредува:

- начинот на примање на предлози од заинтересираните страни,

- податоците и информациите што Агенцијата ќе ги објавува, како и начинот на пристап до истите, согласно со закон и

- начин на соработка со претставници на организации на корисниците на електронски комуникациски услуги.

Член 13

Влијание на јавноста

(1) Агенцијата пред да донесе или измени подзаконски акти или одлуки од своја надлежност, а кои значително влијаат на релевантниот пазар на електронски комуникации, како и пред да ја донесе годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година е должна на својата веб страница јавно да ја објави предложената одлука или подзаконскиот акт, односно предложената годишна програма за работа на Агенцијата за наредната година, со цел да обезбеди јавна расправа со која ќе им се овозможи на сите заинтересирани страни да ги изразат своите мислења, гледишта и ставови во однос на истите.

(2) Рокот на траењето на јавната расправа не смее да биде пократок од 30 дена од денот на објавувањето на предложените акти од ставот (1) на овој член.

(3) По истекот на рокот од ставот (2) на овој член, а пред донесувањето на актите од ставот (1) на овој член, Агенцијата ги објавува на својата веб страница добиените мислења и коментари, како и ставот на Агенцијата по однос на истите, при што доверливите информации и податоци не се објавуваат.

(4) Пред да ги донесе актите од ставот (1) на овој член Агенцијата може да одржи и јавен состанок со заинтересираните страни.

Член 14

Органи на Агенцијата

Органи на Агенцијата се комисија и директор.

Член 15

Состав и именување на членови на Комисијата

(1) Комисијата се состои од пет члена кои ги именува и разрешува Собранието на Република Македонија на предлог на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија.

(2) Комисијата од редот на своите членови избира и разрешува претседател и заменик на претседателот на Комисијата на начин и постапка утврдени во Деловникот за работа на Комисијата.

(3) Членовите на Комисијата се именуваат со мандат од пет години.

(4) Членовите на Комисијата не можат да бидат именувани повеќе од два последователни мандата.

(5) Членовите на Комисијата се именуваат не подоцна од 30 дена пред истекот на мандатот на нивните претходници. Претседателот е должен да ја извести Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија за истекот на мандатот на членовите на Комисијата не подоцна од 60 дена пред истекот на истиот.

(6) Ако постапката за именување не е завршена пред истекот на мандатот на Комисијата, членовите на Комисијата чиј мандат е истечен ќе продолжат да ја вршат својата функција, но не подолго од шест месеци.

(7) Членовите на Комисијата ако донесат одлука од својата надлежност со која ќе ги повредат интересите на Агенцијата, одговараат неограничено и солидарно за штетата настаната со таквата одлука. Нема да се смета за одговорен оној член на Комисијата кој укажал дека предложената одлука е спротивна на овој закон и се спротивставил на донесувањето на одлуката, на начин што го издвоил своето мислење во записникот од седницата и гласал “против“ одлуката.

Член 16

Услови за именување на членови на Комисијата

(1) За член на Комисијата може да биде именувано лице кое:

- е државјанин на Република Македонија,

- активно го користи македонскиот јазик,

- има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен образование од областа на електротехничките науки, информатиката, правото или економијата,

- има најмалку пет години соодветно работно искуство и посебни знаења од областа на електронските комуникации,

- меѓународно признат сертификат издаден од официјален европски тестатор, член на здружението ALTE на европски тестатори на B2 (B2) нивото на ЦЕФР (CEFR) или ТОЕФЕЛ ПБТ (TOEFL PBT) најмалку 500 бода, ТОЕФЕЛ ЦБТ (TOEFL CBT) најмалку 175 бода или ТОЕФЕЛ ИБТ (TOEFL IBT) најмалку 60 бода и

- поседува сертификат за познавање на компјутерски програми за канцелариско работење.

(2) За член на Комисијата може да биде именувано лице вработено во друго правно лице, освен во друго правно лице кое може да бидат во конфликт на интересите, согласно со овој закон.

Член 17

Неспојливост на функцијата член на Комисија

(1) Во текот на времетраењето на својот мандат членовите на Комисијата не можат да бидат пратеници во Собранието на Република Македонија, членови на Владата на Република Македонија, како и лица кои извршуваат должности во органите и телата на политички партии, како и да бидат вработени во оператори.

(2) Член на Комисијата, неговиот/нејзиниот брачен другар или невенчан партнер, како и блиски роднини во права линија до второ колено не можат:

- да бидат сопственици на удели или акции, директно или индиректно во правни лица што извршуваат активности што директно спаѓаат под надлежност на Агенцијата, како и во оператори или

- да бидат членови на управен или надзорен орган или да вршат раководна функција во правно лице кое врши дејност од областа што е во надлежност на Агенцијата утврдена со овој закон или во правно лице кое би можело да доведе до конфликт на интереси согласно со овој и друг закон.

Член 18

Предвременно разрешување на член на Комисија

(1) Собранието на Република Македонија, по предлог на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија, може да разреши член на Комисијата пред истекот на мандатот:

- на негово барање,
- настапила некоја од пречките за членство во Комисијата предвидени во членот 17 од овој закон,
- ако е правосилно осуден за кривично дело за кое е предвидена казна затвор во траење подолго од шест месеци или му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност во траење подолго од шест месеци,
- ако не е во можност да ја извршува должноста повеќе од шест месеци во континуитет,
- ако неоправдано отсутствувал од три состаноци на Комисијата едно по друго или вкупно од пет состаноци за време од една година,
- ако се утврди дека членот на Комисијата во постапката за негово именување дал неистинити податоци или пропуштил да изнесе некои информации кои се важни за неговото именување,

- доколку се утврди дека при извршување на функцијата сам или заедно со друг член на Комисијата дејствува спротивно на основните цели на овој закон и конзистентната имплементација на системот на електронските комуникации како што е предвидено со овој закон, а кое може да се утврди од извештајот на ревизорот за степенот на постигнување на законските надлежности на Агенцијата или

- поради нестручно, непрофесионално и несовесно извршување на функцијата претседател или член на Комисијата на полето на материјалното и финансиското работење, констатирано во извештајот на ревизорот.

(2) Недоставување на извештај за работа на Агенцијата од членот 11 од овој закон до Собранието на Република Македонија е причина за колективното разрешување на Комисијата.

(3) За исполнување на условите за предвременно разрешување на член на Комисијата, предвидени во ставот (1) на овој член претседателот, односно заменикот на претседателот на Комисијата е должен да ја извести Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Македонија во рок од пет дена од денот на исполнувањето на условите од ставот (1) на овој член.

Член 19

Надлежност на Комисијата

Комисијата ги има следниве надлежности:

- донесува Статут по претходно добиена согласност од Собранието на Република Македонија,
- донесува Деловник за својата работа во согласност со овој закон и Статутот на Агенцијата,
- донесува одлука за усвојување на годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година,
- донесува одлука за усвојување на годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година,
- донесува одлука за именување и разрешување на директорот на Агенцијата во согласност со овој закон и по постапка утврдена во Статутот на Агенцијата,
- го следи спроведувањето на годишната програма за работа на Агенцијата преку кварталните извештаи доставени од директорот на Агенцијата,

- донесува одлука за користење на нереализираните средства од финансискиот план на Агенцијата од претходната година, по предлог на директорот на Агенцијата,

- донесува одлука за давање во закуп на слободен деловен простор што Агенцијата не го користи и за висината на закупнината што ќе претставува почетна цена во постапката на јавното наддавање, по предлог на директорот на Агенцијата,

- дава согласност на предлогот на одлуката на директорот на Агенцијата за располагање со имотот на Агенцијата, како и за вработување или престанок на договорот за вработување на вработените во Агенцијата,

- одлучува по приговори на вработени поднесени против решение на директорот на Агенцијата донесено во врска со исполнувањето на правата и обврските од работен однос,

- соработува со други државни органи и институции, органи на единиците на локалната самоуправа и со невладини организации и здруженија на граѓани во Република Македонија,

- дава мислења, препораки и предлози до Собранието на Република Македонија и други државни органи и институции од областа на електронските комуникации и

- усвојува општи акти за работењето на Агенцијата утврдени во Статутот на Агенцијата, а по предлог на директорот на Агенцијата.

Член 20

Начин на работа и одлучување на Комисијата

(1) Комисијата се состанува најмалку четири пати годишно.

(2) Одлуките на Комисијата се донесуваат со мнозинство гласови од вкупниот број членови на Комисијата.

(3) Претседателот на Комисијата ги свикува состаноците на Комисијата по писмен предлог на директорот на Агенцијата или по писмен предлог на тројца членови на Комисијата. Претседателот на Комисијата претседава на состаноците на Комисијата и ја претставува Комисијата, а во случај на негово отсуство или спреченост, обврските ги извршува заменикот на претседателот на Комисијата.

(4) Претседателот или заменикот на претседателот на Комисијата свикува состанок на Комисијата во рок кој не може да биде подолг од пет дена од денот на приемот на барањето за свикување на состанок.

(5) Комисијата со мнозинство гласови од вкупниот број членови на Комисијата го избира и разрешува претседателот и заменикот на претседателот на Комисијата. Постапката за избор и разрешување на претседателот и заменикот на претседателот на Комисијата се утврдува со Деловникот за работа на Комисијата.

(6) Директорот присуствува и учествува на состаноците на Комисијата, без право на глас.

(7) На состаноците на Комисијата, без право на одлучување, можат да присуствуваат и вработени од стручната служба на Агенцијата на покана на Комисијата, а заради давање на информации, појаснувања и стручни образложенија за прашања што се на дневен ред на состанокот, а во согласност со Деловникот за работа на Комисијата.

(8) Одлуките и другите акти на Комисијата ги потпишува претседателот на Комисијата, а во случај на негова спреченост, заменикот на претседателот на Комисијата, најдоцна во рок од три дена од денот на нивно донесување.

(9) Материјалите за состаноците на Комисијата ги подготвува стручната служба на Агенцијата и истите се доставуваат до сите членови на Комисијата, на начин и во рок утврден во Деловникот за работа на Комисијата.

(10) Дневниот ред, записниците од состаноците на Комисијата, донесените одлуки и акти се објавуваат на веб страницата на Агенцијата во рок од седум дена од денот на одржувањето на состанокот.

(11) Ако член на Комисијата има директен или индиректен приватен интерес во врска со донесувањето на одлуки од надлежност на Комисијата, членот е должен за тоа да ја извести Комисијата. Комисијата одлучува за постоењето на таквиот интерес и учеството на тој член во одлучувањето по тоа прашања.

Член 21

Надоместоци на членовите на Комисијата

(1) Членовите на Комисијата имаат право на:
- месечен надоместок во висина до четири просечни месечни плати во Република Македонија според податоците објавени од Државниот завод за статистика, согласно со Статутот на Агенцијата за електронски комуникации и

- надоместок за патни трошоци за оние членови на Комисијата кои живеат надвор од Скопје кога присуствуваат на состаноците на Комисијата и надоместок за патни трошоци, сместување и дневници за службено патување, согласно со Законот за платата и другите надоместоци на избрани и именувани лица во Република Македонија.

(2) Средствата за месечниот надоместок и на други-те трошоци на членовите на Комисијата се обезбедуваат од средствата на Агенцијата утврдени со финансискиот план.

Член 22

Именување на директор на Агенцијата

(1) Комисијата именува директор на Агенцијата по пат на јавен конкурс.

(2) За директор на Агенцијата може да биде именувано лице кое:

- е државјанин на Република Македонија,
- активно го користи македонскиот јазик,
- една година пред денот на објавувањето на јавниот конкурс да не е вработен кај оператор,
- има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен образование од областа на електротехничките науки, информатиката, правото или економијата,
- има најмалку пет години соодветно работно искуство во областа на електронските комуникации,
- меѓународно признат сертификат издаден од официјален европски тестатор, член на здружението ALTE на европски тестатори на B2 (B2) нивото на ЦЕФР (CEFR) или ТОЕФЕЛ ПБТ (TOEFL PBT) најмалку 500 бода, ТОЕФЕЛ ЦБТ (TOEFL CBT) најмалку 175 бода или ТОЕФЕЛ ИБТ (TOEFL IBT) најмалку 60 бода,
- да има положено психолошки тест и тест за интегритет и
- поседува сертификат за познавање на компјутерски програми за канцелариско работење.

(3) При изборот на директорот на Агенцијата предвид ќе се земе неговото професионално и менаџерско искуство во областа на електронските комуникации.

(4) Комисијата е должна да именува директор на Агенцијата не подоцна од 30 дена пред истекот на мандатот на неговиот претходник.

(5) Директорот на Агенцијата е професионално ангажиран во Агенцијата со полно работно време.

(6) Мандатот на директорот на Агенцијата е пет години со можност за уште еден последователен мандат.

(7) Ако мандатот на директорот на Агенцијата е завршен, а постапката за именување на директор не е завршена, директорот на Агенцијата продолжува да ја врши функцијата се додека не се именува директор, но не подолго од шест месеци.

Член 23

Неспојливост на функцијата директор на Агенцијата

Директорот на Агенцијата, неговиот брачен другар или невенчан партнер, како и блиски роднини во права линија до второ колено, не можат да бидат:

- сопственици на удели или акции, директно или индиректно во организации што извршуваат активност што директно спаѓаат под надлежност на Агенцијата или
- членови на управен или надзорен орган или да вршат раководна функција во правно лице кое врши дејност од областа што е во надлежност на Агенцијата утврдена со овој закон или во правно лице кое би можело да доведе до конфликт на интереси согласно со овој и друг закон.

Член 24

Надлежност на директорот на Агенцијата

(1) Директорот на Агенцијата раководи со работата на Агенцијата, е одговорен за законитото работење на Агенцијата и ги има следниве надлежности:

- ја застапува и претставува Агенцијата,
- потпишува договори во име на Агенцијата,
- ги донесува подзаконските акти кои произлегуваат од овој закон,
- презема мерки во согласност со овој закон во случаите кога е извршена повреда на одредбите од овој закон или на прописите донесени врз основа на него, како и условите и обврските од издадените решенија и одобренија,
- донесува одлуки, решенија и други акти по прашања од надлежност на Агенцијата во согласност со овој закон и Статутот на Агенцијата,
- ги предлага Статутот, годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година, годишната програма за работа на Агенцијата за наредната година, како и општите и другите акти што ги усвојува Комисијата на Агенцијата,
- дава овластувања во рамките на своите надлежности,
- овластува лица за вршење на надзор имајќи ја предвид соодветната и правичната застапеност,
- донесува годишна програма за вршење на надзор и поднесува годишен извештај за спроведен надзор како составен дел на годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година и
- врши и други работи утврдени со овој закон и Статутот на Агенцијата.

(2) Директорот е должен на Комисијата да и доставува квартални извештаи за спроведување на годишна програма за работа на Агенцијата.

Член 25

Предвременно разрешување на директорот

(1) Директорот на Агенцијата може да биде разрешен пред истекот на неговиот мандат со одлука донесена од Комисијата само во следниве случаи:

- на негово барање,
- ако не е во можност да ја извршува должноста повеќе од шест месеци во континуитет,

- прифаќање на функција или работа што е неспојлива со неговата функција на директор на Агенцијата согласно со членот 23 од овој закон,

- ако е правосилно осуден за кривично дело за кое му е изречена казна затвор во траење подолго од шест месеци или му е изречена мерка на безбедност забрана на вршење на професија, дејност или должност, во траење подолго од шест месеци,

- ако се утврди дека во постапката за негово именување дал невистинити податоци или пропуштил да изнесе некои информации кои се важни за неговото именување или

- злоупотреба на функцијата според ревизорскиот извештај од членот 11 од овој закон.

(2) Директорот на Агенцијата против кого е во тек постапка за разрешување му се овозможува одбрана пред Комисијата.

(3) Одлуката за разрешување на директорот на Агенцијата, покрај другото, треба да ги содржи причините за неговото разрешување, детално образложени и истата се објавува на веб страницата на Агенцијата во рок од седум дена од денот на нејзиното донесување.

(4) Ако директорот на Агенцијата е разрешен, а постапката за именување на директор на Агенцијата не е завршена, функцијата директор на Агенцијата ќе ја врши лице вработено во стручната служба на Агенцијата кое за таа цел ќе биде овластено од Комисијата за период не подолг од три месеци.

Член 26

Организација и вработување во Агенцијата

(1) Стручните, нормативно-правните, управните, управно-надзорните, материјално-финансиските, сметководствените, информатичките и други работи на Агенцијата ги врши стручна служба чија внатрешна организација, делокруг на работа и услови за вработување поблиску се уредуваат со актите за внатрешна организација и систематизација на работите и задачите.

(2) Вработените во стручната служба од ставот (1) на овој член имаат статус на административни службеници, согласно со Законот за административни службеници.

(3) Вработените во Агенцијата, кои вршат помошно-технички работи, имаат статус на помошно-технички персонал, согласно со Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

(4) Начинот на уредување на основната плата и на додатоците на плата на вработените во Агенцијата, како и висината на коефициентот на основната плата ги пропишува Комисијата.

Член 27

Соработка

(1) Агенцијата во рамките на своите надлежности е должна да дава мислења, предлози и да разменува податоци и информации со министерството надлежно за работите од областа на електронските комуникации, регулаторното тело од областа на радиодифузијата, Комисијата за заштита на конкуренцијата, Дирекцијата за заштита на лични податоци и други државни тела, органи на државната управа, јавни претпријатија, единици на локалната самоуправа, јавни установи и институции од Република Македонија, согласно со овој и друг закон.

(2) Обемот на размена на податоците и информациите меѓу Агенцијата и субјектите од ставот (1) на овој член е ограничен на податоци информации што се соодветни и пропорционални на целите за коишто се разменуваат, согласно со овој закон.

(3) Агенцијата може да разменува податоци и информации со кои располага со субјектите од ставот (1) на овој член, на нивно барање, под услов податоците и информациите што се разменуваат да се од надлежност на субјектите и да се разменуваат под услови и на начин утврдени во ставот (2) на овој член.

Член 28

Хармонизација со ЕУ, друга меѓународна соработка и примена на стандарди

(1) Агенцијата во својата работа, заради унапредување и развој на пазарот на електронските комуникации во Република Македонија, ги зема предвид препораките на Европската комисија и на Меѓународната унија за телекомуникации.

(2) Агенцијата согласно со своите надлежности, а во насока на спроведување на одредбите од овој закон, соработува со регулаторните тела од други држави и меѓународни организации, институции и тела и со нив може да склучува договори за соработка.

(3) Агенцијата може да соработува со национални регулаторни тела на други земји надлежни за електронски комуникации.

Глава трета

НАДОМЕСТОЦИ

Член 29

Финансирање на Агенцијата

(1) Агенцијата се финансира од средствата остварени од приходите од надоместоците утврдени во оваа глава од овој закон заради покривање на административните трошоци што ги има Агенцијата за спроведување на своите надлежности утврдени со овој закон.

(2) Агенцијата може да се финансира и од донации, давање во закуп на слободен деловен простор на Агенцијата, заеми и друга финансиска и техничка помош.

(3) Висината на надоместоците од ставот (1) на овој член се утврдуваат со одлука што ја донесува директорот на Агенцијата врз основа на усвоена годишна програма за работа за наредната година во чиј состав е финансискиот план на Агенцијата за наредната година и во согласност со подзаконските акти од членовите 30, 31 и 32 од овој закон.

(4) Одлуката од ставот (3) на овој член директорот на Агенцијата е должен да ја донесе во рок од десет дена од денот на усвојувањето на годишната програма за работа за наредната година.

(5) Давањето во закуп на слободен деловен простор на Агенцијата од ставот (2) на овој член се врши по пат на јавно наддавање на начин утврден со подзаконски акт на Агенцијата. Постапката на јавно наддавање се спроведува преку посебна комисија која ја формира директорот на Агенцијата од редот на вработените во стручната служба на Агенцијата. Директорот на Агенцијата по предлог на посебната комисија за јавно наддавање донесува одлука за избор на најповолен понудувач.

(6) Ревизија на материјалното и финансиското работење на Агенцијата и на компензациониот фонд за универзална услуга ја врши надворешен и независен ревизор избран согласно со Законот за јавните набавки, како и од Државниот завод за ревизија.

(7) Агенцијата е должна да води посебно сметководство за средствата во компензациониот фонд за универзална услуга, по неговото формирање, како и за средствата од работењето на Агенцијата.

(8) Нереализираните средства од финансискиот план на Агенцијата од претходната година, Агенцијата ќе ги пренесе во финансискиот план за наредната година, при што може да одлучи тие средства, или дел од нив, да се искористат за развој на електронските комуникации и информатичкото општество, како и за други работи од значење за Република Македонија, утврдени со финансискиот план на Агенцијата.

Член 30

Надоместок за надзор на пазарот

(1) Операторите плаќаат годишен надоместок за надзор на пазарот.

(2) Годишниот надоместок од ставот (1) на овој член изнесува најмногу 0,30% од вкупниот годишен приход на операторот остварен со употребата на јавни комуникациски мрежи и давањето на јавни комуникациски услуги во текот на претходната календарска година, или пократок дел од годината кога операторот почнал да работи.

(3) Операторот е должен најдоцна до 15 март во тековната година до Агенцијата да достави извештај за износот на вкупниот приход од ставот (2) на овој член.

(4) Доколку операторот не го достави извештајот за износот на вкупниот приход од ставот (2) на овој член во рокот утврден во ставот (3) на овој член, Агенцијата податоците за вкупниот приход ќе ги побара од Управата за јавни приходи на Република Македонија.

(5) Операторот е должен најдоцна до 15 април во тековната година на сметка на Агенцијата да го плати годишниот надоместок од ставот (1) на овој член врз основа на претходно доставениот извештај за износот на вкупниот приход од ставот (3) на овој член или добиените податоци од ставот (4) на овој член, а во согласност со одлуката од членот 29 став (3) од овој закон.

(6) Доколку кај Агенцијата постои основано сомнение за вистинитоста на остварениот годишен вкупен приход наведен во извештајот од ставот (3) на овој член, има право на трошок на операторот или давателот да изврши процена на истиот.

(7) Доколку проценетиот вкупен приход значително отстапува од пријавениот вкупен приход, при наплата на годишниот надоместок од ставот (2) на овој член, Агенцијата ќе го задолжи операторот да ја плати пресметаната разлика.

(8) Начинот на пресметување на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член којшто треба да се базира на начелото на објективност и пропорционалност, го пропишува Агенцијата.

Член 31

Надоместок за користење на радиофреквенции

(1) Имателите на одобренија за користење на радиофреквенции плаќаат годишен надоместок за користење на радиофреквенциите.

(2) Висината на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се утврдува врз основа на следниве критериуми:

- вид на радиокомуникациска услуга,
- доделен радиофреквенциски опсег,
- ширина на доделени радиофреквенциски канали,
- област на покриеност,
- големина на сервисна зона (населено место/број на жители),
- ефективна висина на антената,
- заедничко користење на иста радиофреквенција или
- комбинација од истите.

(3) Начинот на пресметка на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член којшто треба да се базира на начелото на објективност и пропорционалност се уре-

дува со подзаконски акт донесен од Агенцијата. Висината на годишниот надоместок се утврдува со одлуката од членот 29 став (3) од овој закон.

(4) Агенцијата може да го зголемува годишниот надоместок од ставот (1) на овој член, утврден согласно со одлуката од членот 29 став (3) од овој закон, но таквото зголемување не може да биде повисоко од индексот на пораст на цени во зоната на ЕУ одреден од Европската централна банка за претходната година.

(5) Годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се плаќа на сметка на Агенцијата за секоја тековна година однапред почнувајќи од датумот на важење на одобрението за користење на радиофреквенции.

(6) На имателот на одобрението за користење на радиофреквенции на кого му престанало правото за нивно користење согласно со членовите 145 и 146 од овој закон, Агенцијата му го враќа делот од платениот годишен надоместок за користење на радиофреквенции за оние цели месеци од календарската година во кои не се користат доделените радиофреквенции, пресметан на начин што бројот на преостанатите месеци се помножува со една дванаесетина од платениот годишен надоместок.

(7) Со исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член имателите на привремени одобренија за користење на радиофреквенции согласно со овој закон, на Агенцијата и плаќаат надоместок за користење на радиофреквенции, во висина од 10% од годишниот надоместок што би бил платен за користење на тие радиофреквенции.

(8) Годишен надоместок за користење на радиофреквенции не плаќаат органите на државната управа, ЈП Македонска радиодифузија за пренос на радио-телевизијските програмски сервиси на ЈП Македонска радио-телевизија, радиоаматерите и корисниците на граѓанскиот опсег (ЦБ).

Член 32

Надоместок за користење на доделени броеви и/или серии на броеви

(1) Операторите на кои Агенцијата им има доделено броеви и/или серии на броеви плаќаат годишен надоместок на Агенцијата за користење на доделените броеви и/или серии на броеви.

(2) Годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се пресметува според критериумите утврдени врз основа на видот, намената и должината на броевите.

(3) Начинот на пресметка на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член којшто треба да биде базиран на начелото на објективност и пропорционалност, се уредува со подзаконски акт донесен од Агенцијата.

(4) Висината на годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се изразува во бодови. Вредноста на бодот се утврдува со одлуката од членот 29 став (3) од овој закон.

(5) Агенцијата може да го зголемува надоместокот од ставот (1) на овој член, утврден со одлуката од членот 29 став (3) од овој закон, но таквото зголемување не може да биде повисоко од индексот на пораст на цени во зоната на ЕУ одреден од Европската централна банка за претходната година.

(6) Годишниот надоместок од ставот (1) на овој член се плаќа на сметка на Агенцијата за секоја тековна година однапред, почнувајќи од денот на доделувањето на броевите и/или сериите на броеви.

(7) На операторот на кого му престанало правото за користење на броевите и/или сериите на броеви заради пренесување на правото за користење на доделени броеви и/или серии на броеви согласно со членот 155 од овој закон, Агенцијата му го враќа делот од платениот годишен надоместок за користење на броеви и/или се-

рии на броеви за оние месеци од календарската година во кои не се користат доделените броеви и/или серии на броеви, пресметан на начин што бројот на преостанатите цели месеци се помножува со една дванаесетина од платениот годишен надоместок.

(8) Со исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член операторите чии броеви се пренесени на друг оператор согласно со членот 116 од овој закон, за тие броеви не го плаќаат годишниот надоместок од ставот (1) на овој член. Годишниот надоместок го плаќа операторот на кого му се пренесени броевите. Агенцијата притоа ги користи податоците од централната база на податоци за пренесување на броеви согласно со подзаконскиот акт од членот 116 од овој закон.

Член 33

Еднократен надоместок за користење на радио- фреквенции, броеви и/или серии на броеви

(1) Кога се доделуваат радиофреквенции, броеви и/или серии на броеви по постапка на јавен тендер или јавен тендер со јавно наддавање согласно со овој закон се плаќа еднократен надоместок за користење на радиофреквенции, броеви и/или серии на броеви.

(2) Еднократниот надоместок за користење на радиофреквенции, броеви и/или серии на броеви по спроведената постапка на јавен тендер или јавен тендер со јавно наддавање од ставот (1) на овој член се плаќа на сметка на Буџетот на Република Македонија.

(3) Најниската висината на еднократниот надоместок од ставот (1) на овој член, како и начинот на неговото плаќање коешто може да биде извршено на неколку месечни или годишни рати, го определува Агенцијата со одлука донесена од директорот на Агенцијата, по претходно спроведена постапка на јавна расправа согласно со членот 134 став (6) од овој закон и по добие-на согласност од Владата на Република Македонија,

(4) Одлуката од ставот (3) на овој член Агенцијата е должна да ја објави во "Службен весник на Република Македонија" и на својата веб страница.

(5) При утврдување на најниската висина на еднократниот надоместок од ставот (3) на овој член Агенцијата треба да ги има предвид регулаторните цели и начела од членот 7 од овој закон.

Глава четврта

НАДЗОР

Член 34

Надлежност за вршење на надзор

(1) Агенцијата врши надзор над оператори и други правни и физички лица кои вршат активности на обезбедување на електронски комуникации, во согласност со овој закон, прописите донесени врз основа на него, обврските наметнати од нејзина страна, како и на усогласеноста со условите утврдени за користење на радиофреквенции и за користење на броеви и/или серии на броеви.

(2) Агенцијата има право од операторите да бара да и ги достават сите неопходни информации заради извршување на надзорот од ставот (1) на овој член.

(3) Директорот на Агенцијата донесува годишна програма за вршење на надзор и поднесува годишен извештај за спроведен надзор како составен дел на годишниот извештај за работа на Агенцијата за претходната година.

Член 35

Видови на надзор

(1) Агенцијата врши:

- редовен надзор,
- вонреден надзор или
- контролен надзор.

(2) Редовниот надзор се врши врз основа на годишната програма за вршење на надзор и опфаќа надзор над спроведувањето на овој закон, прописите донесени врз основа на него, обврските наметнати од страна на Агенцијата, како и на усогласеноста со условите утврдени за користење на радиофреквенции и за користење на броеви и/или серии на броеви.

(3) Вонредниот надзор се врши врз основа на писмена иницијатива поднесена од државни органи, оператори, физички или правни лица, како и во случај на сомневање по службена должност на Агенцијата.

(4) Контролниот надзор се врши по истекот на рокот определен во поединечен акт донесен од страна на директорот на Агенцијата со цел да се утврди дали субјектот на надзорот:

- постапил по актот во целост,
- делумно постапил по актот или
- не постапил по актот.

Член 36

Извештај за извршен надзор и полагање на стручен испит

(1) Надзорот од членот 34 од овој закон го вршат вработени во стручната служба на Агенцијата согласно со актот за систематизација на работите и задачите во стручната служба на Агенцијата.

(2) За секој извршен надзор се составува писмен извештај кој се доставува до директорот на Агенцијата во рок од три дена од денот на извршениот надзор.

(3) Доколку со надзорот е констатирана повреда или прекршување, писмениот извештај содржи и предлог на мерка согласно со овој и друг закон.

(4) Лицата од ставот (1) на овој член треба да имаат високо образование од областа на техничките науки, правото или економијата со најмалку три години работно искуство во структурата.

(5) Лицата од ставот (1) на овој член треба да имаат положено стручен испит и да поседуваат сертификат за познавање на компјутерски програми за канцелариско работење.

(6) Стручниот испит од ставот (5) на овој член се полага заради проверка на стручната оспособеност на лицата од ставот (1) на овој член и заради познавање и примена на прописите од делокругот на електронските комуникации, општата управна постапка, прекршочната постапка, заштитата на личните податоци, како и прописите од областа на медиумите.

(7) Стручниот испит од ставот (5) на овој член го спроведува комисија формирана од директорот на Агенцијата во состав од пет члена, од кои три члена се од редот на стручната служба на Агенцијата, а два члена од високо образовниот сектор. Начинот на спроведувањето на полагањето на стручниот испит со акт го утврдува Агенцијата.

Член 37

Вршење на надзор кај субјект на надзорот

(1) Во случај кога надзорот од членот 34 од овој закон се врши кај субјект на надзорот, истиот го вршат лица вработени во стручната служба на Агенцијата, кои за тоа се овластени од директорот на Агенцијата (во натамошниот текст: овластено лице).

(2) Агенцијата на овластеното лице му издава службена легитимација која му служи за докажување на неговото службено својство и која е должен да ја покаже при вршењето на надзорот.

(3) Формата и содржината на службената легитимација од ставот (2) на овој член и начинот на издавање и одземање се утврдуваат со подзаконски акт.

(4) Во случаи кога се врши редовен надзор кај субјект на надзорот, Агенцијата е должна писмено за тоа да го извести субјектот на надзорот најмалку еден ден пред почетокот на надзорот. Во писменото известување Агенцијата е должна да даде образложение за причините за вршење на надзор.

(5) Одредбите од ставот (4) на овој член не се применуваат во случаи кога со известувањето би се намалила ефикасноста на надзорот, кога се работи за заштита на јавниот интерес, сериозна закана по јавната безбедност, сигурноста или здравјето на луѓето, или во случаи кога се врши вонреден стручен надзор.

Член 38

Права на овластено лице

При вршење на надзор овластеното лице има право:

- да бара достава на податоци и информации во согласност со членот 55 од овој закон и истите да ги проверува, како и да побара од субјектот на надзорот или неговите овластени вработени да ги подготват потребните копии и документи кои се изработени на странски јазик да бидат преведени на македонски јазик и неговото кирилско писмо и да бидат заверени од овластен судски преведувач,

- да врши надзор во деловни простории и други објекти што не се користат како живеалиште,

- да проверува идентификациски документи на лица поради потврдување на нивниот идентитет во согласност со закон,

- да бара од субјектот на надзорот или од неговите вработени писмено или усно објаснување во врска со прашања од делокругот на надзорот,

- да обезбеди звучни и видеозаписи кои можат да бидат искористени при надзорот,

- да изврши запечатување на просториите и/или комуникациските средства или опрема, согласно со членот 47 од овој закон и

- привремено да ги одземе комуникациските средства или опремата, согласно со членот 47 од овој закон.

Член 39

Известување на надлежниот орган

Ако при вршењето на надзор овластеното лице утврди неправилности за чие отстранување не е надлежна Агенцијата, истото записнички го констатира, а Агенцијата го известува надлежниот орган.

Член 40

Обврска на субјектот на надзорот во постапката на надзор

(1) Субјектот на надзорот е должен на овластеното лице кое врши надзор да му овозможи непречено вршење на надзорот и да му ги даде сите информации и податоци потребни за вршење на надзорот.

(2) Субјектот на надзорот е должен на овластеното лице кое врши надзор да му ги обезбеди условите неопходни за непречена работа и утврдување на фактичката состојба.

(3) Субјектот на надзорот е должен на овластеното лице кое врши надзор да му овозможи во определениот рок утврден од овластеното лице пристап до просториите и документите што се предмет на надзорот.

Член 41

Права на субјектот на надзорот во постапката на надзор

(1) Субјектот на надзорот има право да дава изјави на записник и забелешки во однос на постапката на надзорот, односот на овластеното лице кое го врши надзорот или точноста на утврдената фактичка состојба, со образложение за причините за тоа.

(2) Субјектот на надзорот има право да одбие да го потпише записникот, ако не се согласува со фактите кои се наведени во записникот или ако му е оневозможено правото од ставот (1) на овој член.

(3) Одбивањето да се потпише записникот не го спречува натамошното водење на постапката на надзорот.

Член 42

Обврски за другите лица

(1) Лицето кое не е субјект на надзорот во постапката на вршење на надзор е должно да овозможи вршење на надзор кога постои основано сомневање дека во неговите простории и објекти се врши дејност или се наоѓаат предмети кои се во врска со надзорот.

(2) Ако лицето од ставот (1) на овој член не дозволи вршење на надзор, кон него ќе се применуваат овластувањата кои овластеното лице кое го врши надзорот ги има како кон субјектот на надзор.

Член 43

Вршење на надзор без присуство на субјектите на надзорот

(1) Ако овластеното лице кое го врши надзорот на денот на кој го најавил надзорот не го затече одговорното лице кај субјектот на надзорот или физичкото лице кај кое е потребно да се изврши надзор, овластеното лице на местото на надзорот ќе му остави писмена покана во определено време да биде присутен заради вршење на надзорот.

(2) Подоцнежното оштетување, уништување или отстранување на писмената покана не влијае на уредноста на доставувањето.

(3) Ако лицето од ставот (1) на овој член не се јави на писмената покана, овластеното лице ќе го изврши надзорот во присуство на друго лице вработено кај субјектот на надзорот.

Член 44

Попречување на овластено лице кое врши надзор

(1) Овластеното лице кое го врши надзорот има право да го предупреди или да го отстрани лицето кое го попречува вршењето на надзорот.

(2) Ако овластеното лице кое го врши надзорот процени дека надзорот не може да се изврши ни со преземање на мерките од ставот (1) на овој член, ќе побара асистенција од орган на државната управа под услови и во постапка утврдена со закон.

Член 45

Записник

(1) За извршениот надзор овластеното лице кое го врши надзорот составува записник на местото на вршење на надзорот.

(2) Овластеното лице кое го врши надзорот и субјектот на надзорот го потпишуваат записникот по завршувањето на надзорот. На субјектот на надзорот му се предава примерок од записникот.

(3) Ако субјектот на надзорот одбие да го потпише записникот, овластеното лице кое го врши надзорот ќе ги наведе причините за одбивањето.

(4) Записникот треба да содржи приказ на утврдената фактичка состојба при извршениот надзор, како и констатирани забелешки, изјави и други релевантни факти и околности.

(5) Образецот на формата и задолжителните елементи на записникот од извршениот надзор ги пропишува Агенцијата.

(6) Овластеното лице кое го врши надзорот е должно најдоцна во рок од три дена од денот на извршениот надзор, записникот од извршениот надзор и писмениот извештај од членот 36 од овој закон да ги достави до директорот на Агенцијата.

Член 46

Надзор кај непознати субјекти

(1) Во случаите кога овластеното лице кое го врши надзорот не може да утврди кој е субјектот на надзорот во постапката, овластеното лице на местото на надзорот ќе остави писмена покана до непознат субјект на надзорот во определен ден и час да биде присутен на вршењето на надзорот.

(2) Ако непознатиот субјект на надзорот не се јави на поканата од ставот (1) на овој член, надзорот ќе се изврши без присуство на субјектот на надзорот во присуство на друго лице вработено кај субјектот на надзорот.

Член 47

Запечатување и привремено одземање на предмети

(1) Кога овластеното лице кое го врши надзорот утврди дека субјектот на надзорот прави штетна интерференција во работата и користењето на други комуникациски мрежи и средства или не постапил по мерките изречени од страна на Агенцијата во согласност со овој закон, и тоа: забрана за обезбедување на електронски комуникациски мрежи и/или услуги, забрана за користење на радиофреквенции, броеви и/или серии на броеви, како и времена мерка забрана за обезбедување на некоја услуга или на пакет на услуги, ќе изврши запечатување на просториите во кои се сместени комуникациските средства и опрема со чие работење е направена повреда на одредбите од овој закон.

(2) Запечатувањето од ставот (1) на овој член се означува со жиг чија содржина и форма ги пропишува Агенцијата.

(3) По писмено барање на субјектот на надзорот на кој му е извршено запечатувањето, овластеното лице во рок од пет дена од денот на приемот на барањето, доколку утврди дека се отстранети неправилностите и недостатоците поради кои е извршено запечатувањето од ставот (1) на овој член ќе изврши отпечатување на просториите во кои се сместени комуникациските средства и опрема или на комуникациските средства и опрема.

(4) Овластеното лице кое го врши надзорот има право привремено да ги одземе комуникациските средства или опремата со чие работење е направена повреда на одредбите од овој закон, за што на субјектот на надзор му издава потврда за одземената опрема.

(5) Потврдата од ставот (4) на овој член содржи податоци за името и презимето, односно називот на субјектот на надзорот, времето и местото на одземање на опремата, правниот основ за одземање на опремата, точно назначување на одземената опрема по вид и количина, потпис од одговорното лице на субјектот на надзорот и други податоци потребни за идентификација на одземената опрема и име и презиме на овластеното лице.

(6) Привремено одземената опрема, со соодветно барање за поведување на прекршочна постапка, Агенцијата ги предава на надлежниот прекршочен орган.

(7) Агенцијата е должна да обезбеди услови за чување на привремено одземената опрема до нејзиното предавање на надлежниот прекршочен орган.

Член 48

Мерки во случај на повреда на прописите

(1) Доколку Агенцијата при вршење на надзор утврди дека оператор при своето работење не е усогласен со еден или повеќе од условите утврдени со овој закон, прописите донесени врз основа на него, обврските наметнати од страна на Агенцијата, како и со условите утврдени за користење на радиофреквенции и за користење на броеви и/или серии на броеви, таа за тоа писмено ќе го извести операторот и ќе му даде рок не пократок од 30 дена од денот на приемот на писменото известување да ја отстрани утврдената неусогласеност.

(2) Доколку операторот не ја отстрани утврдената неусогласеност согласно со ставот (1) на овој член, Агенцијата ќе покрене прекршочна постапка, а во случај кога се работи за неусогласеност со обврските за пристап наметнати од страна на Агенцијата по извршената анализа на релевантниот пазар што предизвикува значителна штета на развојот на конкуренцијата, Агенцијата со решение и ќе му нареди на операторот во рок од десет дена од денот на приемот на решението да престане со обезбедувањето на некоја услуга или на пакет на услуги се додека се обезбеди усогласеноста со обврските наметнати од Агенцијата.

(3) Во случај кога се работи за неусогласеност што се однесува на недоставување на информации согласно со членот 55 од овој закон или неусогласеност со обврската за транспарентност согласно со членот 84 од овој закон, Агенцијата против операторот ќе покрене прекршочна постапка без притоа да ги примени одредбите од ставот (1) на овој член.

(4) Во случај кога се работи за сериозни или повторени неусогласености, а мерките што Агенцијата ги презела согласно со ставот (2) на овој член не ги дале очекуваните резултати, директорот на Агенцијата може да донесе решение со кое на операторот ќе му забрани обезбедување на електронски комуникациски мрежи и/или услуги, ќе му го отповика правото на користење на радиофреквенции, како и правото на користење на броеви и/или серии на броеви.

(5) Без оглед на одредбите од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член, во случај кога Агенцијата има доказ дека постои неусогласеност што претставува итна и сериозна закана за јавната безбедност, сигурноста или здравјето на луѓето, или ќе им создаде сериозни економски или оперативни проблеми на другите оператори или други корисници на радиофреквенции, директорот на Агенцијата ќе донесе решение со кое на операторот ќе му изрече итна временна мерка забрана за обезбедување на некоја услуга или на пакет на услуги со цел да се отстрани неусогласеноста. Рокот за кој е изречена времената мерка не може да биде подолг од три месеци.

(6) Директорот на Агенцијата по донесувањето на решението од ставот (5) на овој член ќе му овозможи на операторот во рок којшто не може да биде подолг од 15 дена од денот на приемот на решението да го изнесе својот став по однос на утврдената неусогласеност и да предложи превентивни мерки за отстранување на истата.

(7) Доколку во рокот за кој е изречена времената мерка од ставот (5) на овој член, операторот не ја отстрани утврдената неусогласеност, Агенцијата може

рокот за кој е изречена времената мерка да го продолжи за период кој не може да биде подолг од три месеци.

(8) Доколку операторот ја отстрани утврдената неуспогласеност Агенцијата во рок од три дена од денот на истекот на рокот за кој е изречена времената мерка ќе донесе решение со кое ќе ја укине изречената времената мерка.

Член 49

Право на судска заштита

(1) Решението на директорот на Агенцијата донесено во случај на повреда на одредбите на овој закон, прописите донесени врз основа на него, обврските наметнати од страна на Агенцијата, како и на усогласеноста со условите утврдени за користење на радио-фреквенции и за користење на броеви и серии на броеви, е конечно.

(2) Против решение на директорот на Агенцијата незадоволната страна има право на тужба за поведување на управен спор пред управниот суд.

(3) Тужбата за поведување на управен спор се поднесува во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

Глава петта

ПРЕКРШОЧЕН ОРГАН

Член 50

Надлежност за прекршок

(1) За прекршоците определени во членовите 180 и 181 од овој закон надлежен прекршочен орган е надлежниот суд.

(2) За прекршоците определени во членовите 182, 183, 184 и 185 од овој закон надлежен прекршочен орган е Агенцијата.

(3) Прекршочната постапка пред Агенцијата ја води и прекршочна санкција изрекува Комисијата за одлучување по прекршок формирана со решение донесено од директорот на Агенцијата.

(4) Комисијата за одлучување по прекршок се состои од три члена од редот на вработените во стручната служба на Агенцијата. Членовите на Комисијата треба да имаат високо образование од правните науки и работно искуство од најмалку три години во областа од кои еден е дипломиран правник со положен правосуден испит кој е претседател на Комисијата.

(5) Мандатот на членовите на Комисијата за одлучување по прекршок е со времетраење од три години со право на повторен избор.

(6) Покрај членовите на Комисијата за одлучување по прекршок, директорот на Агенцијата може да определи секретар на Комисијата кој врши административни работи за Комисијата и заменици членови, кои по исклучок, учествуваат во работата на Комисијата во случај на отсуство на некој од членовите.

(7) Начинот на работа на Комисијата за одлучување по прекршок, водењето на евиденција на прекршоците, изречените санкции и донесените одлуки, како и начинот на пристап до информациите кои се содржани во евиденцијата, се уредува со Деловник за работа на Комисијата за одлучување по прекршок што го донесува директорот на Агенцијата.

(8) Против решенијата на Комисијата за одлучување по прекршок со кои се изрекува прекршочна санкција може да се поведе управен спор.

(9) Член на Комисијата за одлучување по прекршок може да се разреши:

- 1) со истекот на времето за кое е именуван;
- 2) по негово барање;

3) со исполнување на условите за старосна пензија согласно со закон;

4) ако биде осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на безусловна казна затвор од најмалку шест месеци;

5) ако му се утврди трајна неспособност;

6) ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочната постапка со правосилна одлука;

7) ако не ги исполнува обврските кои произлегуваат од работењето во Комисијата за одлучување по прекршок или

8) ако не пријавил постоење на конфликт на интереси за случај за кој решава Комисијата за одлучување по прекршок.

(10) Предлог за разрешување на член на Комисијата за одлучување по прекршок за случаите од ставот (9) точки од 3 до 8 на овој член поднесува претседателот на Комисијата до директорот на Агенцијата.

(11) Комисијата за одлучување по прекршок има право да изведува докази и да собира податоци кои се неопходни за утврдување на прекршокот, како и да врши други работи и презема дејствија утврдени со овој закон, Законот за прекршоците и/или со друг закон.

(12) Членовите на Комисијата за одлучување по прекршок се самостојни и независни во работата на Комисијата и одлучуваат врз основа на своето стручно знаење и самостојно убедување.

(13) Комисијата за одлучување по прекршок работи во совет, а одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број членови.

(14) Комисијата за одлучување по прекршок води единствена евиденција на прекршоците, изречените санкции и донесените одлуки на начин утврден во Деловникот за работа на Комисијата за одлучување по прекршок.

(15) Евиденцијата од ставот (14) на овој член ги содржи следниве лични податоци име и презиме, единствен матичен број на граѓанинот (ЕМБГ), место и датум на раѓање, место на живеење, улица и број, адреса на привременото престојувалиште, занимање, државјанство, ако физичкото лице е странец, тогаш наместо ЕМБГ број на патната исправа, а за одговорно лице во правното лице и функцијата што ја врши во тоа правно лице. Рокот на чување на личните податоци е пет години од денот на правосилноста на одлуката на изречената санкција.

Член 51

Порамнување

Пред поднесување на барање за прекршочна постапка за прекршоците утврдени во членовите 182, 183, 184 и 185 од во овој закон се спроведува постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.

Член 52

Застареност

(1) Прекршочната постапка не може да се поведе ниту да се води ако поминат три години од денот кога е сторена повредата на некое право загарантирано со овој закон.

(2) Застарувањето на прекршочното гонење започнува од денот кога се дознало за повредата на некое право загарантирано со овој закон.

(3) Застарувањето не тече за времето за кое според законот гонење не може да започне или да продолжи.

(4) Застарувањето се прекинува со секое процесно дејствие што се презема заради гонење на сторителот на повредата. Застарувањето се прекинува и кога сторителот во времето додека тече рокот на застареноста стори, исто така, тежок или потежок прекршок. По секој прекин застарувањето започнува повторно да тече.

(5) Застареност на прекршочното гонење настанува во секој случај кога ќе измине два пати онолку време колку што според закон се бара за застареност на прекршочното гонење.

Глава шеста

РЕШАВАЊЕ НА СПОРОВИ

Член 53

Постапка за решавање на спор

(1) Агенцијата води постапка за решавање на спорови меѓу:

- оператори во согласност со одредбите од овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон и обврските наметнати од страна на Агенцијата,
- оператори и правни лица кои управуваат со физичка инфраструктура, согласно со овој закон и
- крајни корисници и оператори согласно со одредбите од овој закон.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член Агенцијата започнува постапка за решавање на спор на барање на една од страните во спорот.

(3) По приемот на барањето од ставот (2) на овој член Агенцијата, пред да ја започне постапката за решавање на спор, е должна на страните во спорот да им ја предложи постапката за посредување утврдена во членот 54 од овој закон.

(4) Доколку која било од страните во спорот не ја прифати постапката за посредување од ставот (3) на овој член, или доколку во постапката за посредување не дојде до склучување на спогодба меѓу страните во спорот, Агенцијата по барање на една од страните во спорот или по службена должност доколку се работи за спор за обврските од членот 73 од овој закон, ќе го реши спорот.

(5) Во постапката на решавање на спорови Агенцијата ги применува одредбите од Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

(6) Доколку која било од страните во постапката за решавање на спор пред Агенцијата, за истиот спор започне судска постапка, постапката за решавање на спор пред Агенцијата се запира.

(7) Агенцијата е должна да го реши спорот во најкраток можен временски рок, а најдоцна во рок од четири месеци од денот на започнувањето на постапката за решавање на спорот, освен во исклучителни околности кога истиот може да биде продолжен.

(8) Агенцијата е должна при решавање на споровите да ги има предвид и целите и регулаторните начела од членот 7 од овој закон. Во постапката за решавање на спор страните се должни во целост да соработуваат со Агенцијата. Операторите, во согласност со членот 55 од овој закон, во врска со постапката за решавање на спор се должни на Агенцијата да и ги достават сите собрани информации со кои располагаат.

(9) Агенцијата е должна јавно да ги објавува одлуките во врска со споровите при што треба да ја има предвид заштитата на личните податоци и забраната за објавување на деловни тајни на странките.

Член 54

Посредување

(1) Агенцијата на страните во спорот им предлага постапка на посредување со цел за истите меѓусебно да се договорат со склучување на спогодба.

(2) Агенцијата е должна во рок од осум дена од денот на приемот на барањето за решавање на спор на страните во спорот да им достави писмен предлог за спроведување на постапка за посредување.

(3) Постапката на посредување ќе се спроведе доколку страните во спорот во рок од пет дена од денот на приемот на писмениот предлог од ставот (2) на овој член писмено ќе ја известат Агенцијата дека се согласни да се спроведе постапка на посредување.

(4) Во постапката на посредување Агенцијата има улога на посредник и ја води постапката на посредување применувајќи ги начелата на непристрасност, еднаквост и правичност и притоа водејќи сметка за испочитување на целите и регулаторните начела од членот 7 од овој закон.

(5) При спроведување на постапката на посредување сите страни што се учесници во постапката се должни да го почитуваат начелото на доверливост.

(6) Начинот на спроведување на посредувањето ќе го пропише Агенцијата.

Глава седма

ДОСТАВУВАЊЕ, ЕВИДЕНЦИЈА, ЧУВАЊЕ И ОБЈАВУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИ И ИНФОРМАЦИИ

Член 55

Доставување на податоци и информации

(1) Операторите се должни на Агенцијата да и доставуваат податоци и информации, вклучително и документи и финансиски информации, а кои Агенцијата ќе ги користи за вршење на надлежностите утврдени со овој закон, а особено за:

а) систематска или поединечна контрола на усогласеноста со:

- обврската за уплата на средства во фондот за универзална услуга,

- обврската за плаќање на надоместоците кон Агенцијата,

- обврската за ефикасното и ефективното користење на радиофреквенциите броевите и/или сериите на броеви и

- обврските наметнати од страна на Агенцијата согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на него;

б) поединечна усогласеност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и поединечните акти на Агенцијата во случај кога:

- е поднесена жалба,

- Агенцијата има сознанија дека се сторени повреди на одредбите од овој закон, прописите донесени врз основа на него, наметнатите обврски или условите за користење на радиофреквенции или условите за користење на броеви и/или серии на броеви и

- Агенцијата по службена должност спроведува постапка за утврдување на усогласеноста на работењето на операторите со одредбите од овој закон, прописите донесени врз основа на него, наметнатите обврски или условите за користење на радиофреквенции или условите за користење на броеви и серии на броеви;

в) постапка за и процена на барањето за доделување право за користење на ограничените ресурси во согласност со овој закон;

г) објавување на извештаи или компаративни прегледи за квалитетот и цената на услугите кои се од корист за потрошувачите;

д) јасно утврдени статистички цели;

ѓ) анализа на пазарот;

е) заштита на ефикасна употреба и обезбедување ефикасно управување со радиофреквенциите;

ж) евалуација на развојот на идни мрежи или услуги кои можат да имаат влијание врз големопродажните услуги што и се достапни на конкуренцијата и

з) сметководствени податоци за малопродажните пазари кои се поврзани со големопродажните пазари.

(2) Податоците и информациите од ставот (1) точки а), б), г) д) е), ж) и з) на овој член Агенцијата не смее да ги бара пред или како услов за започнување со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги.

(3) Информациите кои ги бара Агенцијата треба да бидат пропорционални и објективни на целта за којашто ќе бидат употребени.

(4) Операторите се должни на пишано барање на Агенцијата да и ги достават информациите од ставот (1) на овој член, на ниво на деталност и во рок којшто не може да биде пократок од 15 дена од денот на приемот на барањето, без надоместок. Агенцијата е должна во барањето да ги наведе причините за користење на побараните информации.

(5) Агенцијата може доверливите податоци и информации кои ги има добиено да ги користи само за цели за коишто тие се побарани со почитување на доверливоста на истите.

Член 56

Евиденција и чување на податоци

(1) Агенцијата води евиденција и чува документација која содржи податоци за:

- а) оператори;
- б) корисници на доделени радиофреквенции;
- в) корисници на доделени броеви и/или серии на броеви;
- г) референтни понуди за интерконекција или пристап од операторите;
- д) договори за интерконекција склучени од оператори со значителна пазарна моќ на релевантен пазар на комуникациски услуги;
- е) договорите за интерконекција меѓу домашните оператори, како и меѓу домашните и странските оператори;
- ж) пресметки за надоместоци и трошоци за обезбедување на универзална услуга и
- з) други податоци што ќе ги определи Агенцијата.

(2) Агенцијата води евиденција и ја чува документацијата од ставот (1) на овој член во својата информативна база на податоци.

(3) Агенцијата води евиденција и чува податоци за операторите кои се однесуваат на:

- а) назив, седиште, број на судска регистрација, ЕДБ, име и адреса на правен застапник за правни лица;
- б) нотификација за јавните комуникациски мрежи и/или јавни комуникациски услуги;
- в) датумот на почеток, промена или престанок на обезбедување на јавни комуникациски услуги;
- г) одлуки за определување на оператори со значителна пазарна моќ на релевантен пазар;
- д) исполнување на обврските на операторите што произлегуваат од овој закон и
- е) изречени казни за повреда на одредбите од овој закон.

(4) Агенцијата води евиденција и чува податоци за корисниците на радиофреквенции кои се однесуваат на:

- а) назив, седиште, број на судска регистрација и ЕДБ за правни лица;
- б) име, адреса и единствен матичен број на граѓаните;
- в) одобријата за користење на радиофреквенции;
- г) исполнување на обврската за плаќање на надоместокот за користење на радиофреквенции;
- д) изречени казни за сторени повреди на одредбите од овој закон и
- е) други податоци што ќе ги определи Агенцијата.

(5) Агенцијата води евиденција и чува податоци за корисниците на доделени броеви и/или серии на броеви кои се однесуваат на:

а) назив, седиште, број на судска регистрација и ЕДБ и име и адреса на правен застапник за правни лица;

б) решенијата за доделените броеви и/или серии на броеви;

в) исполнување на обврската за плаќање на надоместокот за користење на доделени броеви и/или серии на броеви;

г) изречени казни за сторени повреди на одредбите од овој закон и

д) други податоци што ќе ги определи Агенцијата.

(6) Податоците и документацијата од овој член Агенцијата е должна редовно да ги ажурира.

(7) Агенцијата ги чува податоците од ставот (3) на овој член се додека операторот обезбедува јавна комуникациска услуга во согласност со овој закон, а потоа во архива следните пет години. Агенцијата ги чува податоците од ставовите (4) и (5) на овој член се додека правното или физичкото лице има право да ја користи радиофреквенцијата, бројот и/или серии на броеви, а потоа во архива следните пет години по истекот на таквите права.

Член 57

Објава на податоци и информации

(1) Агенцијата е должна на својата веб страница да објавува податоци и информации за:

- склучени договори за интерконекција на операторите со значителна пазарна моќ,
- референтните понуди на операторите со значителна пазарна моќ,
- пресметаниот надоместок и трошоците за обезбедување на универзална услуга,
- одобријата за користење на радиофреквенции и решенијата за доделување на броеви и/или серии на броеви,
- издадени дозволи на радиоаматери,
- преносот или издавањето на правото на користење на доделени радиофреквенции и доделени броеви и/или серии на броеви,
- јавни повици за добивање на мислење од заинтересирани страни,
- јавни повици и тендери кои ги спроведува Агенцијата,
- одлуки во врска со решавањето на спорови и
- завршени постапки на надзор.

(2) Агенцијата на својата веб страница објавува и податоци и информации со цел да го поттикне користењето на броевите на службите за итни повици, како и користењето на телефонските броеви 116 (хуз) што се наменети за услуги од општествено значење.

(3) Податоците и информациите утврдени во ставовите (1) и (2) на овој член, Агенцијата ги објавува и на друг начин согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на него.

(4) При објавувањето на податоците и информациите од ставовите (1) и (2) на овој член, Агенцијата е должна на соодветен начин да води сметка за доверливоста на податоците и информациите, како и заштитата на личните податоци согласно со овој и друг закон.

Член 58

Податоци и информации што не и се достапни на јавноста

(1) На јавноста нема да и бидат достапни податоци и информации што се сметаат за деловна тајна, како и податоци и информации согласно со Законот за класифицирани информации.

(2) За деловна тајна ќе се смета особено:

- секој податок и информација која согласно со закон или друг пропис е утврдена како деловна тајна,

- секој податок и информација која е утврдена како деловна тајна во согласност со општиот или друг акт на сопственикот на податокот и

- секој податок и информација која е утврдена како деловна тајна во согласност со акт донесен од страна на Агенцијата.

(3) Доколку податоците и информациите од членот 57 став (1) од овој закон содржат деловна тајна операторот треба истите да ги означи како деловна тајна.

(4) Во случаите од ставот (3) на овој член операторот е должен на Агенцијата да и достави и примерок од документацијата која не ја содржи деловната тајна. Доколку само означи кои податоци се сметаат за деловна тајна, а не достави примерок од дописот и/или документацијата без деловна тајна, Агенцијата ќе побара од тој оператор да го достави дописот и/или документацијата без деловна тајна. Ако операторот не постапи по барањето на Агенцијата ќе се смета дека таквиот допис и/или документација не содржи деловна тајна.

(5) Без оглед на одредбите од ставот (2) на овој член, за деловна тајна нема да се сметаат податоци или документација која на кој било начин била јавно достапна или се објавува врз основа на посебни прописи или одлука на сопственикот на податоците, како и во случај од ставот (4) на овој член.

(6) Членовите на Комисијата на Агенцијата, директорот на Агенцијата и вработените во стручната служба на Агенцијата се должни да ја чуваат деловната тајна, без оглед на начинот на кој ја дознале. Обврската за чување на деловната тајна трае пет години по престанокот на работниот однос во Агенцијата или по престанокот на мандатот.

Глава осма

УСЛОВИ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИСКИ МРЕЖИ И/ИЛИ УСЛУГИ

Член 59

Обезбедување на електронски комуникациски мрежи и/или услуги

Правните и физичките лица кои обезбедуваат јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, како и придружни средства се должни да ги исполнуваат условите предвидени со овој и друг закон и прописите донесени врз основа на нив, како и меѓународните договори од областа на електронските комуникации што ги склучила или на кои им пристапила Република Македонија и да не ги загрозуваат јавниот ред, животот и здравјето на луѓето, јавната безбедност и одбраната на земјата.

Член 60

Постапка за нотификација

(1) Пред започнување со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги се доставува нотификација до Агенцијата.

(2) Врз основа на нотификацијата од ставот (1) на овој член операторот има право да обезбедува јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, односно да гради, работи и управува со јавна електронска комуникациска мрежа или да овозможи достапност на истата, согласно со овој закон.

(3) Нотификацијата од ставот (1) на овој член содржи податоци кои на Агенцијата ќе и овозможат водење на службена евиденција за операторите, како и вршење на надзор. Нотификацијата содржи:

а) име, седиште, единствен даночен број и регистарски број на подносителот на нотификацијата, како и изјава од правен застапник со име, адреса, број за контакт и единствен матичен број;

б) краток опис на јавните комуникациски мрежи и/или услуги и начинот на нивната физичка изведба, и

в) датум на започнување со обезбедувањето на јавните електронски комуникациски мрежи и/или услуги.

(4) Агенцијата е должна во рок од 15 дена од добивањето на нотификацијата која не ги содржи сите потребни податоци и документација од ставот (3) на овој член да го извести подносителот на нотификацијата да ја дополни нотификацијата со потребните податоци, во рок од 15 дена од денот на приемот на известувањето.

(5) Агенцијата врши регистрација на операторот со запишување во службената евиденција во рок од седум дена од добивањето на нотификацијата по која ќе му достави писмена потврда за извршена регистрација.

(6) Оператор има обврска да ја извести Агенцијата за промена на податоците од ставот (3) точка а) на овој член дадени во нотификацијата во рок од 30 дена од денот на настанатата промена. За промена на податоците од ставот (3) точка в) на овој член, операторот има обврска да ја извести Агенцијата пред датумот наведен во нотификацијата, освен во случај на виша сила, кога Агенцијата се известува во рок од десет дена по датумот наведен во нотификацијата. Агенцијата ќе го избрише од нејзината службена евиденција операторот кој не започнал со работа на датумот определен во нотификацијата, а не ја известил Агенцијата за промена на истиот, како и во случај на стечај или ликвидација.

(7) Оператор има обврска да ја извести Агенцијата за престанок со обезбедување на јавната електронска комуникациска мрежа и/или услуга во рок не подолг од 90 дена пред датумот на престанок со обезбедување на јавната електронска комуникациска мрежа и/или услуга. Во известувањето операторот е должен да го опише начинот на кој ќе биде обезбедено чување на податоците согласно со овој закон, како и начинот на пристап до истите.

(8) Агенцијата со пропис донесен врз основа на овој закон ќе ги пропише содржината и формата на нотификацијата, потребната документација и потврдата за регистрација.

(9) Агенцијата е должна на својата веб страница да објавува податоци за нотифицираните оператори.

Глава деветта

ИЗГРАДБА НА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИСКИ МРЕЖИ И ПРИДРУЖНИ СРЕДСТВА

Член 61

Прописи, стандарди и/или технички спецификации

(1) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства, интерфејси и други мрежни елементи треба да бидат планирани, проектирани, изградени, одржувани и да работат во согласност со овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон, прописите за просторно планирање и градење, прописите за заштита на животната средина, прописите, стандардите и/или техничките спецификации содржани во препораките на Европската унија.

(2) Доколку не постојат препораки од ставот (1) на овој член се применуваат стандардите и/или техничките спецификации на Европскиот телекомуникационен институт за стандардизација (ETSI), Европскиот комитет за стандардизација (CEN), Европскиот комитет за електротехничка стандардизација (CENELEC), Меѓународната унија за телекомуникации (ITU), Меѓународната организација за стандардизација (ISO), Меѓународната електротехничка комисија (IEC) и Европската конференција на администрациите за пошти и телекомуникации (CEPT).

(3) Доколку не постојат соодветни стандарди и/или технички спецификации од ставот (2) на овој член, се применуваат нормативите на Република Македонија.

(4) Листата на прописите, стандардите и/или техничките спецификации од ставовите (1), (2) и (3) на овој член Агенцијата ги објавува на својата веб-страница.

Член 62

Планирање, проектирање, градење и одржување на јавни електронски комуникациски мрежи и придружни средства

(1) Градењето и одржувањето на јавни електронски комуникациски мрежи и придружни средства, се сметаат за работи од јавен интерес.

(2) Одржувањето на јавните електронски комуникациски мрежи и придружни средства, во смисла на прописите од областа на градењето, го опфаќа следново:

а) доградба и надградба на постојните комуникациски средства или опрема на електронски комуникациски мрежи (инсталирање или замена на опрема, зголемување на капацитети, инсталирање на комуникациски кабли во постојните цевки, реконструкција, промена на локација, заштита и поправка);

б) зајакнување и замена на постојните антенски системи и намалување или зголемување на нивната висина;

в) замена на постојните контејнери;

г) проширување на постојните системи за напојување со енергија или

д) заземјување или проширување на постојното заземјување поради замена на постојни објекти.

(3) Работите од ставот (2) на овој член треба да се извршуваат на начин со што ќе се обезбеди задржување на основните карактеристики на јавната електронска комуникациска мрежа и придружни средства, како и на начин што ќе овозможи минимално попречување и загрозување на сопственоста.

(4) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружни средства, освен во случај кога не постои техничка можност, мора да се градат на начин што ќе обезбеди пристап и нивно заедничко користење согласно со овој закон, а со цел да се обезбеди заштита на животната средина, заштита на просторот од непотребни интервенции, како и заштита на човековото здравје и безбедност. За таа цел, при градењето на овие електронски комуникациски мрежи и придружни средства мора да се предвиди поставување на пристапна точка која ќе го овозможи заедничкото користење на пристапниот дел на мрежата, за што Агенцијата ќе донесе одлука согласно со членот 75 од овој закон.

(5) Агенцијата во соработка со министерството надлежно за градење, со пропис подетално ќе ги пропише техничките и другите прашања кои се однесуваат на имплементацијата на одредбите од ставот (4) на овој член и членот 63 од овој закон.

Член 63

Планирање, проектирање, градење на деловни или станбени згради со физичка инфраструктура за обезбедување на електронски комуникациски мрежи за пренос со големи брзини

Деловна или станбена зграда, мора да биде планирана и изградена на начин што ќе содржи точка на концентрација лоцирана внатре или надвор од зградата, согласно со Законот за градење и прописите донесени врз основа на него, која ќе биде пристапна за оператори со цел на истите да им се овозможи пристап до физичката инфраструктура во зграда за големи брзини.

Член 64

Други обврски

(1) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружни средства мора да се планираат, проектираат, градат и поставуваат на начин со кој ќе се овозможи нивната комуникациска или насочувачката опрема да не биде поставена надвор од Република Македонија.

(2) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства мора да се планираат, проектираат, градат и поставуваат на начин со кој ќе се овозможи давање на приоритет на комуникациите од определени мрежни приклучни точки пред другите комуникации во случај на пад на мрежа, воена или вонредна состојба или елементарна непогода. Владата на Република Македонија ги определува групите на корисници со право на приоритетни мрежни завршни точки.

(3) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства мора да се планираат, проектираат, градат и поставуваат на начин со кој ќе се овозможи по барање на надлежен државен орган или тело, без надоместок да обезбедат пренос на пораки и известувања во случај на воена состојба или непосредно загрозување на независноста и суверенитетот на Република Македонија, во случај на големи природни непогоди, техничко-технолошки и еколошки несреќи и епидемии, кога постои опасност за животот и здравјето на луѓето и сигурноста на земјата.

(4) Јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства за јавни мобилни комуникациски услуги мора да се планираат, проектираат, градат и поставуваат на начин со кој без надоместок ќе се обезбеди пренос на СМС пораки кои содржат информации од Електронскиот дневник (Е-дневник) што го обезбедува Министерството за образование и наука.

Член 65

Изведба на работи во зоната на електронска комуникациска мрежа и придружни средства

(1) За работи кои се извршуваат во просторот во рамките на зоната на електронската комуникациска мрежа и придружните средства, на таа заштитна зона и радиокоридорот на одредени радиостаници, Агенцијата:

- доставува мислења при постапката на изготвување и донесување на документи за просторно уредување и
- дава согласност за исполнетоста на посебните услови за изведба на работи во зоната на електронската комуникациска мрежа и придружните средства.

(2) Начинот за одредување на зоната на електронската комуникациска мрежа и придружните средства, како и на заштитната зона и радиокоридорот на одредени радиостаници поблиску се пропишуваат со пропис кој го донесува Агенцијата.

Член 66

Обезбедување пристап до постоечка физичка инфраструктура на субјект кој управува со инфраструктурни објекти

(1) Субјект кој управува со инфраструктурните објекти утврдени во Законот за катастар на недвижности, врз основа на добиено писмено барање од оператор на јавни електронски комуникациски мрежи е должен на истиот да му овозможи пристап до неговата физичка инфраструктура заради поставување елементи на електронски комуникациски мрежи за обезбедување големи брзини на пренос, под фер услови, рокови и цени.

(2) Субјектот од ставот (1) на овој член може да го одбие барањето од ставот (1) на овој член, само во следниве случаи:

- не постои техничката можност,
- се нарушува интегритетот и сигурноста на мрежата,
- постои ризик од можна сериозна интерференција или

- постои расположлив алтернативен начин на големопродажниот релевантен пазар за физички пристап до мрежна инфраструктура, соодветен за овозможување на електронска комуникациска мрежа за обезбедување пренос со големи брзини.

(3) Субјектот од ставот (1) на овој член е должен во рок од 60 дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член, писмено да го извести барателот за одбивање на неговото барање и да ги наведе причините за тоа.

(4) Доколку барањето од ставот (1) на овој член е одбиено или пак не е постигнат заеднички договор за бараниот пристап во рок од два месеца од денот на приемот на барањето, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 53 од овој закон.

(5) Агенцијата во постапката на решавање на спорот од ставот (4) на овој член ќе донесе обврзувачка одлука со која ќе го реши спорот, имајќи го предвид принципот на пропорционалност и притоа каде што е соодветно ќе утврди фер рокови, услови и цени. При утврдувањето на цените, Агенцијата треба да го има предвид влијанието што ќе го има бараниот пристап врз деловниот план за инвестиции на субјектот од ставот (1) на овој член, а особено кога станува збор за изградена физичка инфраструктура за електронски комуникациски мрежи за обезбедување пренос со големи брзини не постара од шест месеци. Агенцијата ќе ја донесе одлуката за решавање на спорот, таму каде што е соодветно и во координација со локалната самоуправа.

Член 67

Единствена точка за информации

(1) Агенцијата преку веб страница обезбедува единствена точка за информации со цел заинтересираниите страни, покрај другото, да добијат минимални информации, во однос на планираната изградба на јавна електронска комуникациска мрежа и средства од членот 75 од овој закон и на постоечката физичка инфраструктура на субјектот од членот 66 став (1) од овој закон, и тоа: податоци за видот, основните технички карактеристики и хоризонталната и вертикалната поставеност на подземните и надземните инфраструктурни објекти и придружната инсталација, како и податоци за субјектите кои управуваат со истите. Оператор преку пристап до единствената информациска точка може да добие и информации за начинот и условите за добивање на одобрение за градење, согласно со закон, за што Агенцијата соработува со министерството надлежно за градење.

(2) Пристапот до единствената информациска точка за добивање на минимални информации за одредена област, Агенцијата го овозможува во електронска форма при тоа имајќи ги предвид принципите на пропорционалност и недискриминација. Агенцијата нема да го овозможи пристапот до информациите со кои може да се наруши јавното здравје и јавната безбедност, безбедноста и интегритетот на мрежите, како и до информациите што се однесуваат на оперативни и деловни тајни.

(3) Минималните податоци од ставот (1) на овој член Агенцијата ги обезбедува на начин утврден во Законот за катастар на недвижности, како и од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

(4) Доколку минимални информации од ставот (1) на овој член не можат да се обезбедат преку единствената информациска точка, субјектите од членот 66 став

(1) од овој закон се должни во рок од еден месец од денот на приемот на писмено барање од кој било оператор на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги да му обезбедат пристап до тие информации, под пропорционални, недискриминаторски и транспарентни услови.

(5) Субјектот од членот 66 став (1) од овој закон е должен по добиено писмено барање од оператор да му овозможи увид на самото место на елементи од неговата физичка инфраструктура. Барањето треба да содржи податоци за кои елементи од физичката инфраструктура треба да се овозможи увидот, од аспект на поставување на елементи за мрежи со големи брзини. Увидот треба да биде овозможен во рок од еден месец од денот на приемот на писменото барање, при што треба да се почитуваат начелата на пропорционалност, недискриминација и транспарентност.

(6) Субјектот од членот 66 став (1) од овој закон е должен по добиено писмено барање од оператор да му ги стави на располагање следните минимални информации кои се однесуваат на тековни или планирани градежни работи поврзани со неговата физичка инфраструктура за која има добиено одобрение за градење, или одобрението за градење е во постапка на издавање или планира во следните шест месеци да поднесе барање за добивање на одобрение за градење, и тоа:

- локација и вид на градежни работи,
- мрежни елементи кои ќе бидат инволвирани во градежните работи,
- предвиден датум на започнување со градежните работи и нивното времетраење и
- лица за контакт.

(7) Субјектот од членот 66 став (1) од овој закон е должен во рок од 60 дена од денот на приемот на писменото барање, од ставот (6) на овој член да ги обезбеди бараните информации под пропорционални, недискриминаторски и транспарентни услови и истите да и ги направи достапни на Агенцијата заради овозможување пристап до тие информации преку единствената информациска точка.

(8) Субјектот од членот 66 став (1) од овој закон може да го одбие барањето од ставот (6) на овој член, доколку:

- бараните информации претходно ги направил јавно достапни во електронска форма или
- пристапот до тие информации е овозможен преку единствената информациска точка.

(9) Во случај на спор во врска со ставовите (4) до (8) на овој член, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 53 од овој закон. Агенцијата, ќе донесе обврзувачка одлука со која ќе се реши спорот имајќи го предвид принципот на пропорционалност.

(10) Агенцијата во соработка со министерството надлежно за градење може да донесе подзаконски акт со кој ќе се утврдат исклучоци од обврските согласно со ставовите (1), (3), (4) и (5) на овој член, а се однесуваат за случаи кога на одредена физичка инфраструктура не е технички возможно да се постави јавна електронска комуникациска мрежа за обезбедување на големи брзини за пренос.

(11) Оператор има право преку единствената информациска точка, во електронска форма, да поднесе барање за добивање на одобрение за градење за поставување на елементи за електронска комуникациска мрежа за обезбедување пренос со големи брзини. Со ова ќе се обезбеди барањето на операторот да биде проследено до соодветниот надлежен орган за издавање на одобрение за градење, како и да се овозможи следење на почитувањето на роковите за издавање на одобрението за градење од страна на надлежниот орган.

Член 68
Координација на градежни работи

(1) Правно лице кое изведува градежни работи кои се финансирани со јавни средства е должно под недискриминаторски и транспарентни услови, да задоволи секое разумно барање за склучување на договор за меѓусебно координирање на градежните работи доставено од оператор заради изградба и поставување на јавна електронска комуникациска мрежа за обезбедување на пренос со големи брзини, под услов тоа да не повлекува никакви дополнителни трошоци за првично предвидените градежни работи.

(2) Операторот е должен барањето за склучување на договор за меѓусебно координирање на градежните работи да го достави до правното лице од ставот (1) на овој член не пократко од еден месец пред да ја достави потребната проектна документација до надлежниот орган за добивање на одобрение за градење, согласно закон.

(3) Доколку во рок од еден месец од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член не се постигне договор за меѓусебно координирање на градежните работи, која било од страните има право да побара од Агенцијата да го реши спорот.

(4) Агенцијата имајќи ги предвид принципите на пропорционалност ќе издаде обврзувачка одлука со која ќе го реши спорот од ставот (3) на овој член и притоа ќе утврди фер и недискриминаторски рокови и услови како и надоместоци, каде што е соодветно

(5) Агенцијата во соработка со локалната самоуправа, информациите за правните лица од ставот (1) на овој член ги објавува преку единствената информациска точка од членот 67 од овој закон.

Член 69
Обезбедување пристап до физичка инфраструктура во зграда за големи брзини

(1) Имател на правото за користење на физичка инфраструктура во зграда за големи брзини, врз основа на добиено писмено барање од кој било оператор на јавни електронски комуникациски мрежи, е должен на истиот, под не дискриминаторски услови и рокови да му овозможи пристап до точката за концентрација на зградата, како и да му овозможи пристап до физичката инфраструктура во зградата за големи брзини, во случај кога дуплирањето на инфраструктурата е економски неефикасно или физички е непрактично. Операторот кој бара пристап е должен пристапот до точката за концентрација на зградата да го обезбеди на сопствен трошок и со минимално нарушување на приватниот имот.

(2) Доколку не постои физичка инфраструктура во зграда за големи брзини, оператор на јавни електронски комуникациски мрежи има право да постави мрежна завршна точка во просториите на претплатникот со кого има склучено договор за обезбедување на широкопојасен пристап до услуги, кое треба да биде со минимално нарушување на имотот и на сопствен трошок.

(3) Доколку во рок од еден месец од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член, не е постигнат договор за пристап, Агенцијата по барање на една од страните поведува постапка за решавање на спор согласно со членот 53 од овој закон.

(4) Агенцијата во постапката на решавање на спорот од ставот (3) на овој член ќе донесе обврзувачка одлука со која ќе го реши спорот, имајќи го предвид принципот на пропорционалност.

(5) Оператор на јавни електронски комуникациски мрежи на кого му е овозможен пристапот согласно со ставовите (1) и (2) на овој член е должен во рок од 30

дена од денот на склучувањето на договорот, на Агенцијата да ја достави информациите во врска со реализацијата на пристапот, заради овозможување достапност до тие информации преку единствената информациска точка согласно со членот 67 од овој закон.

Член 70
Експропријација, право на службеност и други ограничувања на правото на сопственост

Сопственичките и други права врз недвижен имот можат да бидат експроприрани, односно да се востанови правото на службеност и други ограничувања на правото на сопственост во случај на изградба и одржување на јавни електронски комуникациски мрежи и придружни средства, во согласност со закон.

Член 71
Надзор

Агенцијата во соработка со министерството надлежно за градење врши надзор над спроведувањето на одредбите од оваа глава од овој закон.

Глава десетта

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА КОНКУРЕНЦИЈА
ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 72
Правни лица со посебни или ексклузивни права

Правни лица кои обезбедуваат електронски комуникациски мрежи и/или услуги од кои имаат вкупен годишен приход поголем од еден милион евра и имаат ексклузивни или посебни права за обезбедување услуги во други економски сектори, се должни или да основаат посебно правно лице за обезбедување на јавните електронски комуникациски мрежи и/или услуги или да водат посебно сметководство за активностите поврзани со обезбедувањето на јавните комуникациски мрежи и/или услуги така како што би го воделе кога овие активности би ги обезбедувале како посебно правно лице.

Член 73
Обврски за интерконекција и пристап

(1) Операторите имаат право, а по барање на оператор и обврска, меѓусебно да преговараат во врска со интерконекцијата или пристапот, со цел за обезбедување на јавни комуникациски услуги и интероперабилност меѓу услугите.

(2) За техничките, финансиските и другите прашања поврзани со интерконекцијата или пристапот, страните се должни да склучат договор кој не смее да биде во спротивност со овој закон. Доколку страните не постигнат договор, Агенцијата по барање на една од страните го решава спорот согласно со одредбите од овој закон.

(3) Страните се должни да ја штитат доверливоста на сите податоци разменети при склучувањето на договори за интерконекција или пристап. Податоците не смеат да се користат за ни една друга намена или да се пренесуваат на трети лица на кои таквите информации би им овозможиле конкурентна предност, притоа водејќи сметка за обврските одредени со членовите 84 и 85 од овој закон.

(4) Операторот е должен во рок од десет работни дена од денот на приемот на барањето за интерконекција или пристап да одговори на истото. Договорот за интерконекција или пристап треба да се склучи во рок од 45 дена од денот на приемот на барањето за интерконекција или пристап.

(5) Операторите со значителна пазарна моќ, се должни да ги задоволат барањата за интерконекција или пристап на која било точка во нивните мрежи каде што е технички можно, вклучувајќи и пристап на точки што не претставуваат завршни точки на мрежата, согласно со одредбите на овој закон, обврските утврдени од страна на Агенцијата и одобрените референтни понуди.

(6) Договорите за интерконекција или пристап меѓу оператор со значителна пазарна моќ на релевантниот пазар и друг оператор мора:

а) да бидат во писмена форма и

б) да го содржат целосно договорот меѓу страните.

(7) Операторот со значителна пазарна моќ на релевантен пазар е должен до Агенцијата да ги достави склучените договори за интерконекција или пристап со други оператори во Република Македонија, како и склучените договори за интерконекција или пристап со странски оператори во рок од 15 дена од денот на нивното потпишување.

(8) Договорите за интерконекција или пристап од ставот (6) на овој член се јавно достапни согласно со членот 57 од овој закон.

(9) Доколку постигнатиот договор е спротивен на одредбите од овој закон, одобрените референтни понуди или претходно утврдените обврски, Агенцијата по службена должност ќе донесе одлука со која во рок од 30 дена од денот на приемот на одлуката ќе ги задолжи страните да го усогласат договорот со одредбите на овој закон, одобрените референтни понуди или претходно утврдените обврски.

Член 74

Надлежност на Агенцијата во врска со обезбедувањето на интерконекција или пристап

(1) Агенцијата, во согласност со регулаторните цели и начела утврдени со овој закон поттикнува и каде што е соодветно обезбедува интерконекција или пристап и интероперабилност меѓу услугите на начин што промовира ефикасна, одржлива конкуренција, ефикасно инвестирање и иновации и обезбедување на максимални поволности за крајните корисници. За оваа цел, Агенцијата може:

- на операторите кои имаат контрола на пристап до крајни корисници, а со цел поврзување на завршни точки на мрежите, во онаа мера во која е неопходно да им наметне обврска за интерконекција, доколку истата не е воспоставена,

- на операторите кои имаат контрола на пристап до крајни корисници, во онаа мера во која е неопходно и оправдано, да им наметне обврска за интероперабилност меѓу нивните услуги или

- на операторите, кога е потребно да обезбедат пристапност на крајните корисници до услугите за дигитално радио и телевизиско емитување, обврски да обезбедат пристап до апликациските програмски интерфејси и/или до електронските програмски водичи под фер, праведни и недискриминаторски услови.

(2) Обврските и условите утврдени од ставот (1) на овој член мора да бидат објективни, транспарентни, пропорционални и недискриминаторски.

(3) При наметнување на обврските и условите од ставот (1) на овој член Агенцијата е должна да постапува во согласност со членот 13 од овој закон.

Член 75

Заедничко користење на иста локација (колокација) и заедничко користење на мрежни елементи и придружни средства

(1) Агенцијата имајќи го предвид начелото на пропорционалност може на оператор на јавни електронски комуникациски мрежи, кој има право да поставува

средства на, над или под приватен или јавен имот или има право на експропријација, право на службеност или право на користење, може да му наметне обврска за заедничко користење на тие средства или имотот (вклучувајќи заедничко користење на иста локација - колокација), а особено на неговата физичка инфраструктура или може да му наметне обврска за координација на градежните работи согласно со членот 68 од овој закон.

(2) Агенцијата на операторот на јавни електронски комуникациски мрежи од ставот (1) на овој член може да му наметне и обврска за заедничко користење на електронските комуникациски кабли во зградата до првата концентрациска или до дистрибуциската точка, доколку таа се наоѓа вон зградата, во случај кога дуплирањето на ваквата инфраструктура би било економски неефикасно или физички непрактично.

(3) Агенцијата ги наметнува обврските од ставовите (1) и (2) на овој член во корист на друг оператор на јавна електронска комуникациска мрежа со цел да се заштити животната средина, јавното здравје, јавната безбедност или за исполнување на целите на урбанистичкото и просторно планирање и во случај кога страните не можат да постигнат договор за заедничко користење.

(4) Обврските утврдени во ставовите (1) и (2) на овој член, Агенцијата ги наметнува постапувајќи во согласност со членовите 13 и 55 од овој закон и почитувајќи ги принципите на објективност, транспарентност, недискриминација и пропорционалност, а таму каде што е соодветно и во координација со локалната самоуправа. Агенцијата може да утврди и правила за распределување на трошоците за средствата или за имотот, како и правила за распределување на трошоците за заедничкото користење на електронските комуникациски кабли во зградата имајќи го предвид и ризикот.

(5) Операторот на јавни електронски комуникациски мрежи од ставот (1) на овој член е должен, во рок не пократок од еден месец и не подолг од шест месеци пред да поднесе барање за издавање на одобрение за градење, на Агенцијата да и достави информации во врска со планираните градежни работи кои се однесуваат на изградбата на средства, заради овозможување пристап до тие информации преку единствената информациска точка согласно со членот 67 од овој закон.

Глава единаесетта

РЕГУЛАЦИЈА НА ОПЕРАТОРИ СО ЗНАЧИТЕЛНА ПАЗАРНА МОЌ

Член 76

Оператори со значителна пазарна моќ

(1) Оператор се смета дека поседува значителна пазарна моќ на пазар на јавни комуникациски мрежи или услуги, доколку самостојно, или заедно со други оператори има доминатна позиција, односно, поседува економска моќ и капацитет да дејствува во забележителни размери независно од конкурентите и корисниците на тој пазар.

(2) Два или повеќе оператори можат да бидат третираны како оператори кои заеднички имаат доминатна позиција на пазарот, дури и во отсуство на структурни или други врски меѓу нив доколку работат на пазарот кој се карактеризира со недостаток на ефикасна конкуренција и на кој ниту еден оператор нема значителна пазарна моќ.

(3) Кога еден оператор има значителна пазарна моќ на еден одреден пазар, може да се смета дека истиот има значителна пазарна моќ и на друг близок пазар, доколку врските меѓу двата пазара се такви што дозволу-

ваат пазарната моќ од едниот пазар да се пренесе на другиот пазар, со што се зајакнува пазарната моќ на операторот. Со цел да се спречи таквата моќ и на другиот пазар може да се наметнат обврски согласно со овој закон. Доколку овие обврски не ги дадат очекуваните резултати може да се наметне и обврска за регулација на малопродажни цени согласно со овој закон.

Член 77

Критериуми за определување на оператор или давател на јавни електронски комуникациски услуги со значителна пазарна моќ

При процената дали еден оператор има значителна пазарна моќ на одреден пазар согласно со членот 76 став (1) од овој закон Агенцијата ги има предвид особено следниве критериуми кои не се применуваат кумулативно:

- уделот што операторот го има на релевантен пазар,
- големината на операторот,
- контрола на инфраструктурата која не може лесно да се дуплира,
- технолошките предности и супериорност,
- недостатокот на компензациона куповна моќ,
- едноставен или привилегиран пристап до пазари на капитал или финансиски извори,
- степен на диверсификација (разновидност) на производи или услуги,
- економии на обем,
- економии на интеграција,
- степен на вертикална интеграција,
- високо развиена дистрибутивна и продажна мрежа,
- недостаток на потенцијална конкуренција,
- бариери за развивање,
- високи цени,
- лесен влез на пазарот и
- трошоци и бариери за користење на нови услуги.

Член 78

Критериуми за определување на оператори кои заеднички имаат доминатна позиција на пазар

При вршењето на проценка дали два или повеќе оператори заеднички имаат доминатна позиција на пазарот согласно со членот 76 став (2) од овој закон, Агенцијата ги има предвид особено следниве критериуми кои не се применуваат кумулативно:

- ниска еластичност на побарувачка,
- сличен удел на пазарот,
- високи правни или економски бариери за влез на пазарот,
- вертикална интеграција со заедничко одбивање на понуда,
- недостатокот на компензациона куповна моќ и
- недостаток на потенцијална конкуренција.

Член 79

Спроведување на анализа на релевантните пазари

Агенцијата спроведува анализа на релевантните пазари имајќи ги предвид препораките на Европската комисија за утврдување на релевантни пазари на производи и услуги и каде што е соодветно во соработка со органот надлежен за заштита на конкуренцијата.

Член 80

Утврдување на релевантни пазари на производи и услуги

(1) Агенцијата може да утврди релевантни пазари на производи и услуги и релевантни географски пазари во областа на електронските комуникации на територи-

јата на Република Македонија, чишто карактеристики можат да бидат такви што ќе го оправдаат наметнувањето на регулаторните обврски утврдени со овој закон, не доведувајќи ги во прашање пазарите кои во одредени случаи можат да се утврдат според Законот за заштита на конкуренцијата. Агенцијата ги утврдува релевантните пазари по претходно спроведена јавна расправа согласно со овој закон.

(2) При утврдувањето на релевантните пазари на производи и услуги Агенцијата треба да утврди дека кумулативно се исполнети следниве три критериуми:

- присуство на високи и постојани бариери за влез кои можат да бидат од структурна, правна или регулаторна природа,
- структура на пазар кој има тенденција кон неефективна конкуренција во рамките на релевантен временски период и
- Законот за заштита на конкуренцијата не е доволен сам да ги разреши проблемите на пазарот.

Член 81

Преиспитување на утврден релевантен пазар на производи и услуги

Агенцијата во определени временски периоди кои не можат да бидат подолги од три години во соработка со органот надлежен за заштита на конкуренцијата, е должна да го преиспита утврдениот релевантен пазар на производи и услуги.

Член 82

Определување на оператор со значителна пазарна моќ, наметнување, продолжување, изменување или отповикување на обврски

(1) Доколку Агенцијата врз основа на анализа на релевантен пазар утврди дека на тој пазар нема доволно ефективна конкуренција, таа има обврска да одлучи кој или кои оператори имаат значителна пазарна моќ на тој пазар во согласност со членот 76 ставови (1) и (2) од овој закон. Одлуката за определување на оператор со значителна пазарна моќ на релевантниот пазар Агенцијата ја објавува на својата веб страница во рок од три дена од денот на нејзиното донесување.

(2) На операторот кој е определен како оператор со значителна пазарна моќ согласно со ставот (1) на овој член, Агенцијата може да му наметне, продолжи или измени некои од постоечките обврски согласно со овој закон, кои треба да бидат базирани на природата на идентификуваниот проблем и да бидат пропорционални и оправдани, а во насока на исполнување на регулаторните цели и начела од членот 7 од овој закон.

(3) Доколку Агенцијата врз основа на анализа на релевантен пазар утврди дека пазарот е ефективно конкурентен, нема да определи ниту еден оператор како оператор со значителна пазарна моќ согласно со членот 76 ставови (1) и (2) од овој закон. Доколку овој пазар не бил конкурентен претходно, Агенцијата е должна да ги отповика сите одлуки за определување на оператори со значителна пазарна моќ на тој пазар.

(4) При отповикување на одлуките од ставот (3) на овој член, Агенцијата ги ослободува и од обврските кои ги имале како оператори со значителна пазарна моќ согласно со овој закон.

(5) Одлуката за отповикување согласно со ставовите (3) и (4) на овој член Агенцијата ја објавува на својата веб страница во рок од три дена од денот на нејзиното донесување.

(6) Агенцијата може да спроведе мерки во согласност со овој член, врз основа на претходно спроведена јавна расправа согласно со членот 13 од овој закон и во соработка со телото надлежно за заштита на конкуренцијата.

Член 83

Посебна забрана за стекнување сопственост

Операторите со значителна пазарна моќ на одреден релевантен пазар, сите лица кои поседуваат повеќе од 10% од уделите или акциите во фирмите кои се оператори со значителна пазарна моќ на одреден релевантен пазар (принципали), како и фирмите основани од операторите со значителна пазарна моќ на релевантен пазар, не можат да се здобиваат со сопственост на комуникациски мрежи со кои се намалува конкуренцијата на одреден релевантен пазар и се ограничува изборот на корисниците во однос на определена комуникациска услуга без согласност на телото за заштита на конкуренцијата.

Член 84

Обврска за транспарентност при интерконекција или пристап

(1) Агенцијата во согласност со овој закон може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да им наметне обврска за транспарентност во врска со интерконекција или пристап, на начин што истите ќе ги задолжи да објавуваат информации за:

- сметководството,
- техничките спецификации,
- карактеристиките на мрежите,
- рокови и услови на понудата и користењето, вклучувајќи ги и сите услови со кои се ограничува пристапот до и/или употребата на услуги и апликации-те и
- цените.

(2) Нивото на деталност на информациите од ставот (1) на овој член, како и начинот на нивното објавување го пропишува Агенцијата.

(3) На оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар, кој има и обврска за недискриминација согласно со членот 85 од овој закон, Агенцијата може да му наметне обврска во рок од 30 дена од денот на донесувањето на одлука со која е определен за оператор со значителна пазарна моќ да достави до Агенцијата предлог на референтна понуда за интерконекција или пристап. Референтната понуда мора да биде доволно детална, за да се обезбеди другите оператори што бараат интерконекција и/или пристап, да не плаќаат за капацитетите, односно средствата што не се потребни за бараната услуга.

(4) Референтната понуда од ставот (3) на овој член мора да биде расчленета на компоненти со опис на услугите што ги нуди операторот со значителна пазарна моќ на релевантен пазар во врска со интерконекција или пристап согласно со пазарните потреби, како и рокови, услови и цени за обезбедување на истите.

(5) Референтната понуда од ставот (3) на овој член ја одобрува Агенцијата во рок од 30 дена од денот на нејзиното доставување до Агенцијата, а операторот е должен да ја објави референтната понуда на својата веб-страница во рок од пет дена од денот на добивањето на одобрието од Агенцијата.

(6) Операторот е должен цените во одобрената референтна понуда од ставот (3) на овој член да ги применува првиот ден од наредниот месец кој следи по месецот во кој е добиено одобрието од Агенцијата.

(7) Агенцијата со пропис, подетално ќе ја пропише содржината и информациите кои треба да бидат објавени во референтната понуда од ставот (3) на овој член.

(8) Операторот со значителна пазарна моќ не смее да отстапува од условите во одобрената референтна понуда при склучување на договори за интерконекција и/или пристап.

(9) Директорот на Агенцијата може да донесе решение со кое ќе побара од оператор со значителна пазарна моќ, да изврши измена на одобрена референтна понуда, односно да подготви и достават обновена и ажурирана референтна понуда со цел да се обезбедат регулаторните цели и начела утврдени во членот 7 од овој закон, а операторот може да го стори тоа и по сопствена иницијатива.

(10) Операторот со значителна пазарна моќ е должен да постапи по решението од ставот (9) на овој член во рок од 30 дена од денот на приемот на решението, а Агенцијата ја одобрува измената на референтната понуда во рок од 30 дена од денот на нејзиното доставување во Агенцијата. Кога операторот доставува до Агенцијата измена на одобрената референтна понуда по сопствена иницијатива, Агенцијата е должна да се произнесе по истата во рок од 30 дена од денот на нејзиното доставување до Агенцијата.

(11) Одредбите од ставовите (4) и (5) на овој член кои се однесуваат на објавувањето и примената на референтните понуди важат и за измените на одобрените референтни понуди.

Член 85

Обврска за недискриминација при интерконекција или пристап

(1) Агенцијата во согласност со овој закон може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да му наметне обврска за недискриминација во врска со интерконекција или пристап.

(2) Со обврската за недискриминација од ставот (1) на овој член се гарантира дека определените оператори со значителна пазарна моќ ќе применува еквивалентни услови во еквивалентни околности за другите оператори кои даваат исти услуги и ќе им обезбеди услуги и информации на другите оператори под истите услови и со ист квалитет како оние што ги обезбедува за сопствените услуги или оние за неговите подружници или партнери.

Член 86

Обврска за посебно сметководство при интерконекција или пристап

(1) Агенцијата во согласност со овој закон може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да му наметне обврска за водење на посебно сметководство за активностите поврзани со интерконекција или пристап.

(2) Агенцијата од операторот со значителна пазарна моќ кој е вертикално интегрирана компанија може да побара транспарентност за големопродажните цени и внатрешните трансферни цени со цел да се обезбеди усогласување со обврската за недискриминација, како и да се спречат можни неправедни вкрстени субвенции.

(3) Со цел да се утврди усогласеноста со обврските за транспарентност и недискриминации, операторите со значителна пазарна моќ на релевантен пазар се должни на барање на Агенцијата да и достават сметководствени податоци, вклучително и податоци за приходите добиени од трети страни.

(4) Агенцијата може да ги објави таквите информации за да придонесе за отворен и конкурентен пазар, истовремено почитувајќи ја доверливоста на добиените информации согласно со прописите за деловна тајна.

(5) Агенцијата може со подзаконски акт подетално да ги уреди прашањата што произлегуваат од спроведувањето на овој член.

Член 87

Обврски за обезбедување на пристап и користење на специфични мрежни средства

(1) Агенцијата во согласност со овој закон може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да му наметне обврски да ги исполни сите разумни барања за пристап и користење на специфични мрежни елементи и придружни средства.

(2) Агенцијата ги наметнува обврските од ставот (1) на овој член тогаш кога смета дека одбивањето да се даде пристап или поставувањето на неразумни услови што имаат сличен ефект, би можеле да го попречат создавањето на доволно конкурентен пазар на малопродажно ниво или кога тоа не е во интерес за крајните корисници.

(3) Агенцијата, при воведувањето на обврските од ставот (1) на овој член од оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар, покрај другото, може да побара:

- на друг оператор да му даде пристап до специфични мрежни елементи и/или средства вклучително и пристап до мрежните елементи кои не се активни и/или разврзан пристап до локална јамка со цел, меѓу другото, да се обезбеди избор и/или предизбор на оператор и/или понуда за препродажба на претплатничка линија,

- да преговара со добра волја со операторите што бараат пристап,

- да не го повлече дадениот пристап до средствата,
- на друг оператор да му обезбеди одредени услуги на големопродажна основа за препродажба,

- да одобри отворен пристап до технички интерфејси, протоколи или други значајни технологии што се неопходни за интероперабилноста на услугите или за виртуелните мрежни услуги,

- да обезбеди заедничко користење на иста локација (колокација) или други форми на заедничко користење на придружни средства,

- да обезбеди одредени услуги потребни за овозможување на интероперабилност на услугите од една крајна точка до друга крајна точка на корисниците, вклучително и средства за интелигентни мрежи или роаминг кај мобилните мрежи,

- интерконекција на мрежите или на мрежните средства,

- да обезбеди пристап до оперативниот систем за поддршка или слични софтверски системи што се потребни за да гарантираат праведна конкуренција во обезбедувањето на услуги и

- да обезбеди пристап до придружни услуги како што се услуга за идентификација, локација и присуство.

(4) На обврските од ставот (3) на овој член, Агенцијата може да додаде и услови за обезбедување на праведност, оправданост и навременост.

(5) При донесувањето на одлуката за определување на обврските од ставовите (3) и (4) на овој член, а особено при проценувањето дали ваквите обврски се соодветни со регулаторните начела и цели од членот 7 од овој закон, Агенцијата мора особено да ги има предвид следниве фактори:

- техничката и економската способност за користење или поставување на конкурентните капацитети, имајќи го предвид степенот на развој на пазарот, а притоа водејќи сметка за природата и видот на предложената интерконекција и/или пристап, како и за постоењето на други производи за пристап, како што е пристапот до канали,

- остварливост на обезбедувањето на предложениот пристап, со оглед на расположливите капацитети,

- почетната инвестиција на операторот од ставот (1) на овој член, водејќи при тоа сметка за која било направена јавна инвестиција и ризиците за таквата инвестиција,

- потребата од долгорочна заштита на конкуренцијата, а особено на конкуренција заснована на економски ефикасна инфраструктура,

- таму каде што е соодветно, кои било релевантни права на интелектуалната сопственост и

- обезбедување на паневропски услуги.

(6) При донесувањето на одлуката за определување на обврските од ставовите (3) и (4) на овој член, Агенцијата може да утврди и технички или оперативни услови кои мора да ги исполни операторот кој го обезбедува пристапот и/или операторот кој го бара пристапот, кога е тоа потребно заради обезбедување на нормално функционирање на мрежата. Обврските за придружување кон посебни технички стандарди или спецификации, мора да бидат во согласност со овој закон.

Член 88

Контрола на цени и обврски за сметководство на трошоци

(1) Агенцијата во согласност со овој закон може на оператор со значителна пазарна моќ на релевантен пазар да му наметне обврски во врска со повраток на трошоците и контрола на цени, вклучувајќи и обврски за цени базирани на трошоци, како и обврска за водење на сметководство на трошоци кое се однесува на обезбедување на одредени видови на интерконекција и/или пристап, во случаите кога врз основа на анализа на пазарот ќе се утврди недостаток на ефективна конкуренција што му овозможува на операторот да ги задржи цените на прекумерно високо ниво или да примени цени за истиснување на конкуренцијата, а се тоа на штета на крајните корисници. Заради поттикнување на инвестиции, вклучително во следни генерации на електронски комуникациски мрежи, Агенцијата ќе ги има предвид инвестициите направени од страна на операторот и ќе му дозволи разумна стапка на поврат на вложениот капитал, земајќи ги предвид и ризиците, а особено при инвестирање во нови мрежни проекти.

(2) Агенцијата ќе обезбеди дека сите механизми на повраток на трошоците и сите утврдени методологии за определување на цените ќе бидат насочени кон поттикнување на ефикасна и одржлива конкуренција, како и остварување на најголеми поволности за крајните корисници, при што можат да се земат предвид и цените присутни на споредливи конкурентни пазари.

(3) Операторот на кого му е наметната обврската за цени ориентирана на трошоци, го сноси товарот на докажување дека цените на неговите услуги произлегуваат од трошоците и вклучуваат разумна стапка на поврат на инвестициите. Заради пресметка на трошоците за ефективно обезбедување на услугата, Агенцијата може да примени сметководствена методологија на трошоци, независна од методологијата која ја применува операторот. Агенцијата може да бара од операторот, истиот да обезбеди целосна оправданост на неговите цени, а каде што е соодветно и нивно усогласување.

(4) Во случај на наметнување на обврска за водење на сметководство на трошоци заради контрола на цените, Агенцијата објавува опис на сметководствениот систем на трошоци, кој особено треба да ги содржи главните категории според кои се групирани трошоците и правилата за распределба на трошоците. Проверката на усогласеноста на операторот со утврдениот сметководствен систем на трошоци се врши еднаш во годината од страна на овластен независен ревизор, а наодот на ревизорот, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од седум дена од денот на неговиот прием.

Член 89 Функционално одделување

(1) Доколку Агенцијата врз основа на анализа на пазарот, оцени дека и покрај соодветната примена на регулаторните обврски утврдени со членовите 84, 85, 86, 87 и 88 од овој закон не е обезбедена ефективна конкуренција, дека постојат битни и трајни потешкотии во конкуренцијата, и/или недостатоци на пазарот во врска со обезбедувањето на одредени големопродажни услуги на релевантен пазар за пристап, може како вонредна мерка, со одлука да му наметне на вертикално интегриран оператор обврска да ги одвои активностите поврзани со обезбедување на одредени големопродажни услуги за пристап во посебен независен деловен субјект.

(2) Посебниот деловен субјект од ставот (1) на овој член мора да им обезбедува производи и услуги за пристап на сите оператори, вклучувајќи ги и другите деловни субјекти на операторот од ставот (1) на овој член и тоа со исти рокови и услови, вклучувајќи ги и условите што се однесуваат на цените и нивото на услуги, како и преку исти системи и процеси.

(3) Пред да ја донесе одлуката од ставот (1) на овој член, Агенцијата е должна да постапи во согласност со членот 13 од овој закон.

(4) Одлуката од ставот (1) на овој член мора да го содржи следново:

- јасно опишана природата и нивото на одделување, а особено утврдувајќи го правниот статус на посебниот деловен субјект,

- одредување на имотот на посебниот деловен субјект, како и производите или услугите кои тој деловен субјект ќе ги обезбедува,

- одредби во врска со управувањето со кои ќе се обезбеди независност на вработените во посебниот деловен субјект, како и соодветен систем за поттикнување,

- правила со кои ќе се обезбеди усогласеност со обврските,

- правила со кои ќе се обезбеди транспарентност на оперативните постапки, особено во однос кон другите засегнати страни и

- програма за надзор со која ќе се обезбеди усогласеност, вклучително и објава на годишен извештај.

(5) По донесувањето на одлуката од ставот (1) на овој член Агенцијата ќе спроведе анализа на другите релевантни пазари за пристап, па врз основа на спроведената анализа Агенцијата може да утврди, задржи, измени или укине некоја од регулаторните обврски утврдени со овој закон.

(6) На операторот на кого му е наметната регулаторната обврска од ставот (1) на овој член, може да му се наметне која било од регулаторните обврски утврдени со овој закон, доколку се утврди дека на соодветниот релевантен пазар има значителна пазарна моќ.

Член 90 Доброволно одвојување од вертикално интегриран оператор

(1) Оператор кој што има значителна пазарна моќ на еден или повеќе релевантни пазари е должен однапред и навремено да ја извести Агенцијата за намерата за пренос на имотот на својата мрежа за локален пристап или значителен дел од имотот на посебно правно лице, со различна сопственост, или за намерата да основа посебен деловен субјект со цел да им обезбеди на сите оператори на малопродажни услуги, вклучително и на сопствените малопродажни единици, во целост еднакви производи за пристап. Операторот, исто така, е должен да ја извести Агенцијата и за секоја промена на намерата, како и за конечниот исход од процесот на одделување.

(2) Агенцијата ќе го процени ефектот од планираниот пренос врз постоечките регулаторни обврски.

(3) Заради исполнување на процената од ставот (2) на овој член Агенцијата ќе спроведе координирана анализа на различни релевантни пазари за пристап и врз основа на спроведената анализа, Агенцијата може да утврди, задржи, измени или укине некоја од регулаторните обврски утврдени со овој закон.

(4) На одделното правно лице или на посебниот деловен субјект од ставот (1) на овој член, Агенцијата може да му наметне која било од регулаторните обврски утврдени со овој закон, доколку се утврди дека на соодветен релевантен пазар има значителна пазарна моќ.

Член 91 Регулирање на малопродажни цени

(1) Агенцијата може на оператор со значителна пазарна моќ на одреден малопродажен пазар, да му наметне соодветни регулаторни обврски во согласност со одредбите на овој член, само доколку врз основа на спроведена постапка на анализа на пазарот, утврди дека на тој малопродажен пазар нема ефективна конкуренција и дека регулаторните обврски од членовите 84, 85, 86, 87 и 88 од овој закон не го овозможуваат остварувањето на регулаторните начела и цели од членот 7 од овој закон.

(2) Обврските наметнати согласно со ставот (1) на овој член ќе бидат базирани на природата на идентификуваниот проблем и ќе бидат пропорционални и оправдани во согласност со регулаторните цели и начела од членот 7 од овој закон. Обврските што му се наметнуваат на операторот можат особено да содржат барање операторот да не наплаќања превисоки цени на услугите, да не спречува влез на пазарот или да не ја ограничува конкуренцијата со воведување на предаторски цени, без причина да не им дава привилегии на одредени крајни корисници, или неразумно да ги врзува услугите во пакет.

(3) Заради поттикнување на ефикасна конкуренција и заштита на интересите на крајните корисници, Агенцијата може на операторот од ставот (1) на овој член да му ги наметне следниве мерки:

- ограничување на малопродажната цена (Price Cap regime),

- контрола на поединечни цени,

- цени ориентирани според трошоци или

- цени според цените на споредливи пазари.

(4) Операторот на кого му е наметната обврска за регулирање на малопродажните цени или обврска за други релевантни контроли на малопродажни цени, мора да имплементира соодветен смеководствен систем на трошоци. Агенцијата може да ги утврди формата и сметководствената методологија што ќе ги користи операторот. Усогласеноста со сметководствениот систем на трошоци се врши еднаш во годината од страна на овластен независен ревизор, а наодот на ревизорот, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од седум дена од денот на неговиот прием.

(5) Агенцијата може да ги регулира малопродажните цени на услугите на релевантниот пазар на кој постои ефективна конкуренција само кога е потребно да се обезбеди следново:

- достапност на посебни цени приспособени за потребите на социјално загрозени групи на крајни корисници на услуги согласно со овој закон и

- можност за крајните корисници на универзалните услуги да не мораат да плаќаат дополнителни трошоци кои не се потребни за обезбедување на тие услуги.

Глава дванаесетта

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА УНИВЕРЗАЛНА УСЛУГА

Член 92

Достапност до универзална услуга

(1) Услугите утврдени во оваа глава од законот треба со определен квалитет и по прифатлива цена да им бидат достапни на сите крајни корисници во Република Македонија, без оглед на нивната географска локација.

(2) Агенцијата со подзаконски акт подетално ќе го пропише начинот на обезбедување на услугите од ставот (1) на овој член.

Член 93

Обезбедување пристап на фиксна локација и обезбедување на телефонски услуги

(1) Агенцијата ќе определи најмалку еден давател на универзална услуга што ќе обезбеди поврзување на краен корисник на фиксна локација со јавна комуникациска мрежа, врз основа на негово разумно барање.

(2) Поврзувањето од ставот (1) на овој член треба да биде во можност да поддржи говор, факсимил и пренос на податоци со брзина доволна да се обезбеди ефикасен пристап на интернет, согласно подзаконскиот акт од членот 92 став (2) од овој закон.

(3) Давателот на универзална услуга од ставот (1) на овој член е должен на крајниот корисник, врз основа на неговото разумно барање да му овозможи појдовни и дојдовни повици во националниот (домашниот) и меѓународниот телефонски сообраќај.

Член 94

Обезбедување на целосен телефонски именик и целосна телефонска служба за информации

(1) Агенцијата со актот од членот 92 став (2) од овој закон ги пропишува формата и содржината на целосниот телефонски именик во кој се евидентираат сите претплатници во Република Македонија и истиот може да биде издаден во печатена и/или електронска форма.

(2) Целосната телефонска служба за информации е должна да им обезбеди информации од целосниот телефонски именик на сите крајни корисници во Република Македонија, вклучувајќи ги и корисниците на јавните телефонски говорници.

(3) Агенцијата ќе определи најмалку еден давател на универзална услуга за обезбедување на целосен телефонски именик за претплатниците во Република Македонија и ќе определи најмалку еден давател на универзална услуга за обезбедување на целосна телефонска служба за информации, под услови и на начин утврдени во членот 97 од овој закон.

(4) Правните и физичките лица кои вршат дејност се должни да дадат податоци за најмалку еден телефонски број што ќе биде објавен во целосниот телефонски именик.

(5) Податоците во целосниот телефонски именик треба редовно да се ажурираат, а најмалку еднаш годишно. Податоците што ги води целосната телефонска служба за информации треба да се ажурираат најмалку еднаш месечно.

(6) Операторите кои на претплатниците им доделуваат телефонски броеви се должни податоците за своите претплатници да им ги достават на давателите на универзална услуга, во согласност со членот 112 од овој закон.

(7) Давателите на универзална услуга се должни податоците од ставот (6) на овој член без исклучок да ги вклучат во целосниот телефонски именик и во еви-

денцијата на телефонската служба за информации. Давателите на универзална услуга треба веднаш да ја известат Агенцијата, ако некој од операторите не ги достави бараните податоци, при што Агенцијата го задолжува операторот да ги достави бараните податоци до давателите на универзалната услуга во определен рок.

Член 95

Јавни телефонски говорници или други јавни пристапни точки за обезбедување на говорни телефонски услуги

(1) Агенцијата може да определи еден или повеќе даватели на универзална услуга за обезбедување на јавни телефонски говорници или други јавни пристапни точки за обезбедување на говорни телефонски услуги со цел да се задоволат разумните потреби на крајните корисници од аспект на географската покриеност, бројот на телефонски говорници или други пристапни точки, со можност за пристапност на крајните корисници со инвалидитет и со соодветен квалитет на услугата во согласност со членот 103 од овој закон.

(2) Давателот на универзална услуга од ставот (1) на овој член е должен да обезбеди од јавните телефонски говорници, без надоместок да се бираат броевите на службите за итни повици.

(3) Агенцијата врз основа на јавна расправа со заинтересираните страни, согласно со овој закон, може да одлучи да не ја наметне обврската од ставот (1) на овој член на целата или на дел од територијата на Република Македонија, доколку оцени дека овие средства или компаративни услуги се широко достапни.

Член 96

Мерки за лица со инвалидитет

(1) Давателите на универзална услуга треба да преземат посебни мерки со цел на лицата со инвалидитет да им се обезбеди пристап до услугата и прифатливост на цените на услугите определени во членовите 93 став (3) и 94 од овој закон, еквивалентни на оние што ги имаат другите крајни корисници во Република Македонија.

(2) Давателите на универзална услуга треба да обезбедат соодветни услуги, терминална опрема за пристап до услугата, пренос на податоци со брзина доволна да се обезбеди ефикасен пристап на интернет, согласно со подзаконскиот акт од членот 92 став (2) од овој закон за учениците со посебни образовни потреби во редовните и посебните основни и средни училишта, во согласност со законите за основното и средното образование во Република Македонија.

(3) Агенцијата со актот од членот 92 став (2) од овој закон подетално ќе ги пропише мерките од ставовите (1) и (2) на овој член.

Член 97

Определување на еден или повеќе даватели на универзална услуга

(1) На сите крајни корисници на територијата на Република Македонија мора да им бидат достапни сите услуги опфатени со универзалната услуга согласно со овој закон.

(2) Агенцијата може да определи еден или повеќе даватели на универзална услуга за да се обезбедат услугите утврдени во членовите 93, 94, 95, 96 и 99 став (4) од овој закон со цел да обезбеди истите да бидат достапни на целата територија на Република Македонија. Агенцијата може да определи давател или даватели на универзална услуга кои ќе обезбедуваат различни услуги и/или ќе покриваат различни делови од територијата на Република Македонија.

(3) За определување на еден или повеќе даватели на универзална услуга, Агенцијата објавува јавен тендер за избор на еден или на повеќе даватели на универзална услуга.

(4) Агенцијата пред да ја спроведе постапката на јавен тендер од ставот (3) на овој член објавува намера за спроведување на истиот, со цел да овозможи јавна расправа. Јавната расправа не смее да трае пократко од 30 дена од денот на објавата на намерата за спроведување постапка на јавен тендер.

(5) Агенцијата намерата од ставот (4) на овој член ја објавува во најмалку два дневни весника од кои едниот дневен весник е на јазикот на заедницата која не е во мнозинство, а го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во Република Македонија и на својата веб-страница. Пред да ја објави намерата, Агенцијата е должна да побара мислење од министерот надлежен за електронските комуникации.

(6) Објавата за намерата од ставот (4) на овој член, особено содржи:

- услуги опфатени со универзалната услуга што ќе бидат предмет на јавниот тендер,
- број на даватели за обезбедување на услугите опфатени со универзалната услуга што ќе бидат предмет на јавниот тендер,
- начин на покривање на територијата на Република Македонија со услугите опфатени со универзалната услуга што ќе бидат предмет на јавниот тендер,
- критериуми за избор на давател на универзалната услуга и
- образложение за намерата за објавување на јавниот тендер.

(7) Агенцијата на својата веб-страница ќе ги објави резултатите од јавната расправа, како и нејзиниот став по однос на истите.

(8) Директорот на Агенцијата е должен во рок не подолг од 90 дена од денот на објавата на намерата од ставот (4) на овој член, а имајќи ги предвид резултатите од ставот (7) на овој член, да донесе одлука за распишување на јавен тендер за избор на еден или повеќе даватели на универзална услуга. Пред да ја донесе одлуката, директорот на Агенцијата е должен да побара согласност од министерот надлежен за електронските комуникации. Министерот надлежен за електронските комуникации е должен да одговори по барањето за согласност во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето, согласно со Законот за општата управна постапка.

(9) При определувањето на давател или даватели на универзална услуга, Агенцијата мора да ги примени принципите на објективност, транспарентност, ефикасност и недискриминација при што ниту едно правно или физичко лице кое врши дејност нема однапред да биде изземено од постапката за избор на давател на универзална услуга.

(10) Агенцијата при утврдувањето на критериумите за избор на еден или повеќе даватели на универзална услуга, особено треба да води сметка, обезбедувањето на универзалната услуга да се врши на трошковно-ефикасен начин којшто може да биде употребен при утврдувањето на неговите трошоци за обезбедување на конкретната универзална услуга согласно со членот 105 од овој закон.

(11) Доколку при тендерската постапка не се изврши избор на давател на универзалната услуга, Агенцијата може да донесе одлука со која ќе определи еден или повеќе даватели на универзална услуга. Агенцијата како давател на универзална услуга може да го определи операторот со значителна пазарна моќ на јавни телефонски услуги на определена фиксна локација или операторот со најголем број претплатници на јавни телефонски услуги на определена фиксна ло-

кација. При донесувањето на одлуката Агенцијата мора да ги примени принципите на ефективност, објективност и транспарентност.

(12) Агенцијата склучува договор за период од пет години со давателот на универзалната услуга.

(13) Агенцијата континуирано го следи работењето на давателот на универзална услуга, а давателот е должен до Агенцијата да доставува податоци за своето работење, согласно со овој закон.

(14) Агенцијата е должна најмалку шест месеци пред истекот на периодот од ставот (12) на овој член, а врз основа на добиените податоци поврзани со обезбедувањето на услугата опфатена со универзалната услуга и добиените мислења од заинтересираните страни да ја утврди потребата од редефинирање на условите за обезбедување на таа услуга.

Член 98

Пренос на локална пристапна мрежа

(1) Давателот на универзална услуга доколку има намера да ја пренесе својата локална пристапна мрежа, во целост или поголем дел од неа, на друго правно лице кое има друга сопственичка структура, е должен за тоа однапред, но не подоцна од 60 дена од денот на планираниот пренос писмено да ја известува Агенцијата.

(2) Агенцијата по приемот на известувањето од ставот (1) на овој член утврдува дали намерата од ставот (1) на овој член би имала влијание врз обезбедувањето на пристап до фиксна локација и обезбедувањето на јавно достапни телефонски услуги од членот 93 од овој закон. Притоа, Агенцијата може на давателот на универзална услуга да му наметне, измени или укине определени обврски кои произлегуваат од обезбедувањето на универзалната услуга. Доколку поради преносот не се обезбедува услугата опфатена со универзалната услуга на одредени делови или на целата територија на Република Македонија, Агенцијата ќе определи нов давател на универзална услуга согласно со членот 97 од овој закон.

Член 99

Обезбедување на прифатливи цени за услугите опфатени со универзалната услуга

(1) Агенцијата врши надзор на развојот и нивото на малопродажните цени на услугите опфатени во универзалната услуга од членовите 93, 94, 95 и 96 од овој закон.

(2) Цените на поединечните услуги опфатени во универзалната услуга мора да бидат еднакви на целата територија на Република Македонија.

(3) Агенцијата може од давател на универзална услуга да бара истиот да ги приспособи цените на поединечните услуги што ги обезбедува како универзална услуга, доколку врз основа на надзорот од ставот (1) на овој член утврди дека цените не се прифатливи или дека не се еднакви на целата територија на Република Македонија.

(4) Во случаите од ставот (3) на овој член Агенцијата може на давателите на универзална услуга да им наметне обврска за ограничување на малопродажните цени (price cap), или формирање на иста цена за обезбедената услуга врз основа на географски просек на територијата на Република Македонија.

(5) Давателите на универзална услуга треба да понудат посебни цени или пакети, што се разликуваат од оние што се обезбедуваат врз основа на стандардни комерцијални услови со цел на крајните корисници со статус на социјален случај и/или на крајните корисници со посебни социјални потреби согласно со закон, да им се обезбеди користење на услугите опфатени со универзалната услуга.

(6) Давателот на универзална услуга е должен цените на поединечните услуги што ги обезбедува како универзална услуга да ги објави на својата веб страница и/или на начин на кој ќе бидат достапни на јавноста.

Член 100

Контрола на трошоци

(1) Давателите на универзална услуга се должни да ги утврдат цените за обезбедување на универзалната услуга така што претплатниците на определени услуги што се обезбедуваат како универзална услуга не се должни да платат за средства или услуги што не се неопходни или не се потребни за обезбедување на универзалната услуга.

(2) Давателот на универзална услуга е должен на своите претплатници да им обезбеди можност за контрола на трошоците преку:

- детална сметка согласно со членот 101 од овој закон,
- бесплатна селективна забрана за појдовни повици или за СМС/ММС пораки со додадена вредност, а кога е технички возможно и за други видови слични апликации,
- можност за плаќање однапред за пристап до јавна електронска комуникациска мрежа и користење на јавно достапни телефонски услуги,
- можност за одложено плаќање на цената за приклучок на јавна електронска комуникациска мрежа,
- ограничување на пристап до услуга или исклучување на претплатник согласно со членот 102 од овој закон,
- совети за цени со што им се обезбедува можност на претплатниците да добијат информации за алтернативни пониски цени за услугата, доколку постојат и
- бесплатно предупредување во случај на невообичаени или прекумерно направени трошоци за услугата.

Член 101

Обврска за издавање детална сметка

(1) Давател на универзална услуга е должен на своите претплатници да им достави детална сметка со што ќе им овозможи проверка и контрола на трошоците за обезбедената услуга.

(2) Деталната сметка од ставот (1) на овој член не ги вклучува повиците кон бесплатните броеви и кон броевите на службите за итни повици.

(3) Деталната сметка од ставот (1) на овој член бесплатно им се издава и доставува на претплатниците, освен на оние кои писмено го известиле давателот на универзална услуга дека сакаат да им се доставува недетална сметка.

(4) Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 92 став (2) од овој закон го пропишува минимумот што треба да го содржат сметките од ставовите (1) и (3) на овој член.

(5) При обезбедувањето на сметките од ставовите (1) и (3) на овој член давателот на универзална услуга е должен да го применува правото за заштита на личните податоци и приватноста, согласно со овој и друг закон.

Член 102

Ограничување на пристап до услуга или исклучување на претплатник

(1) Давател на универзална услуга може да го ограничи пристапот до неговите услуги и/или може да го исклучи претплатникот и да го раскине договорот за приклучок и користење на јавна комуникациска мрежа и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги само во случај кога претплатникот сторил повреда на условите наведени во договорот.

(2) Давателот на универзална услуга во договорот од ставот (1) на овој член е должен да ги наведе мерките кои се преземаат за одредени повреди, како и периодот во кој истите ќе се спроведат, при што мора да бидат пропорционални и недискриминаторски.

(3) Во случај на повреда, давателот на универзална услуга е должен писмено да го извести претплатникот за повредата и мерката што ќе ја преземе и да му определи разумен рок за исполнување на договорените обврски.

(4) Давателите на универзална услуга не се должни однапред да ги известуваат претплатниците согласно со ставот (3) од овој член, доколку со повредата се предизвикува моментална и сериозна закана по јавниот ред, јавната безбедност, здравјето на луѓето и животната средина или предизвикува голема материјална или оперативна штета.

(5) Неплаќањето на сметката не се смета за повреда согласно со ставот (4) од овој член, а давателот на универзална услуга е должен да постапи согласно со ставот (3) на овој член.

(6) Доколку е технички можно, давателот на универзална услуга мора да го ограничи пристапот само до оние услуги во однос на кои претплатникот сторил повреда, освен во случај на злоупотреба, континуирано доцнење со плаќањето или неплаќање на сметките. Давателите на универзална услуга не смеат да го ограничат пристапот и користењето на броевите на службите за итни повици.

Член 103

Квалитет на универзалната услуга

(1) Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 92 од овој закон го пропишува квалитетот на услугите опфатени со универзалната услуга, а особено параметрите за квалитет, нивните мерни вредности и начинот на нивно мерење, а може да утврди и дополнителни параметри за квалитет на услугите за крајни корисници и потрошувачи со инвалидитет.

(2) Давателите на универзална услуга се должни јавно да ги објавуваат податоците за квалитетот на услугите опфатени со универзалната услуга и истите да и ги достават на Агенцијата, согласно со ставот (3) на овој член.

(3) Агенцијата со актот од ставот (1) на овој член ги пропишува и содржината, формата, начинот и периодичноста на објавување на податоците за квалитетот на услугите опфатени со универзалната услуга, со цел на крајните корисници и потрошувачи да им се обезбеди пристап до целосни, споредливи и разбирливи (user-friendly) информации, како и рокот и начинот на доставување на податоците до Агенцијата.

(4) Агенцијата, во согласност со овој закон врши надзор на квалитетот на услугите опфатени со универзалната услуга.

(5) Доколку Агенцијата основано се сомнева во вистинитоста на податоците од ставот (2) на овој член, таа може по службена должност да спроведе постапка на ревизија преку независно друштво за ревизија на трошок на давателот на универзалната услуга.

(6) Доколку давателите на универзална услуга не ги постигнат утврдените параметри за квалитет три пати последователно, Агенцијата може да започне постапка за отповикување на постојниот и да определи нов давател на универзална услуга.

Член 104

Брзина на пренос на податоци за ефикасен пристап до интернет

(1) Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 92 од овој закон ја утврдува брзината на пренос на податоци со цел да се обезбеди ефикасен пристап до интернет, како и временскиот рок во кој истата ќе се обезбеди, а кој не може да биде подолг од две години. Агенцијата притоа ги зема предвид технологиите и брзините за пренос на податоци што се користени од поголем дел од претплатниците, како и техничката изводливост со минимални нарушувања на пазарот.

(2) Агенцијата со подзаконскиот акт од ставот (1) на овој член може да определи друга брзина за пренос на податоци, доколку утврди дека најмалку половината од домаќинствата во Република Македонија користат широкопојасен пристап до интернет Оваа брзина за пренос на податоци се определува како брзина која ја користат 80% од домаќинствата во Република Македонија што користат широкопојасен пристап до интернет.

(3) Пред да ја утврди брзината за пренос на податоци од ставот (2) на овој член, Агенцијата треба да направи анализа со цел да го утврди влијанието на брзината за пренос на податоци врз целокупниот општествен развој, развојот на пазарот, конкуренцијата и слично, а притоа имајќи ги предвид трошоците за спроведување на истата. Анализата, заедно со предлогот на подзаконскиот акт од ставот (1) на овој член, Агенцијата ги објавува на својата веб страница со цел да обезбеди јавна расправа согласно со овој закон.

(4) По истекот на рокот утврден во ставот (1) на овој член, Агенцијата повторно ги преиспитува околностите врз основа на кои е утврдена брзината за пренос на податоци и доколку е потребно со подзаконскиот акт од ставот (1) на овој член ќе утврди нова брзина за пренос на податоци.

Член 105

Компензација на нето трошоци за обезбедување на универзална услуга

(1) Давателот на универзална услуга има право на компензација на нето трошоци за обезбедување на услуга опфатена со универзалната услуга од членовите 93, 94, 95, 96 и 99 став (4) од овој закон, доколку обезбедувањето на овие услуги за него претставува неправедно оптоварување. Ако Агенцијата утврди дека постои такво оптоварување, истото ќе го пресмета како нето трошоци за обезбедување на конкретната универзална услуга.

(2) Нето трошоците од ставот (1) на овој член се пресметуваат како разлика меѓу нето трошоците за обезбедување на универзалната услуга и нето трошоците кои давателот на универзалната услуга би ги имал кога не би бил давател на универзална услуга при што се зема предвид проценетата добивка и нематеријалните поволности што ги има давателот на универзална услуга при обезбедувањето на универзалната услуга.

(3) Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 92 од овој закон го пропишува начинот на пресметување на нето трошоците.

(4) Давателот на универзална услуга е должен до 31 мај во тековната година до Агенцијата да достави барање за исплата на средства за компензација на нето трошоците од ставот (1) на овој член со кое е должен да достави сметководствени податоци и/или информации кои се основа за пресметка на нето трошоците за обезбедување на универзалната услуга за претходната година. Во спротивно давателот на универзална услуга ќе го загуби правото да бара надоместок на нето трошоците за обезбедување на универзалната услуга.

(5) Агенцијата или независен ревизор одобрен од страна на Агенцијата ги ревидира или проверува податоците од ставот (4) на овој член.

(6) Агенцијата ги пресметува нето трошоците за обезбедување на универзалната услуга, при што ги има предвид одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член. Пресметаните нето трошоци и заклучоците од ревизијата од ставот (5) на овој член, Агенцијата ги објавува на својата веб страница.

(7) Доколку Агенцијата, врз основа на пресметаните нето трошоци утврди дека тие претставуваат неправедно оптоварување за давателот на универзална услуга, директорот на Агенцијата ќе донесе решение со кое ќе го утврди износот на средства за компензација на неправедното оптоварување што не може да биде поголем од пресметаните нето трошоци, кои на давателот на универзалната услуга ќе му бидат исплатени од компензациониот фондот за универзална услуга од членот 106 од овој закон. Рокот за исплата на нето трошоците не смее да биде подолг од 30 дена од денот на донесувањето на решението.

(8) Доколку давателот на универзална услуга бил избран на јавен тендер, при одобрувањето на нето трошоците треба да се земаат предвид нето трошоците за обезбедување на универзалните услуги што ги понудил тој давател на услуга на јавниот тендер. Агенцијата ќе ја прифати разликата во нето трошоците, само во случаите кога условите кои постоеле за време на јавниот тендер се смениле и кога давателот на универзална услуга ја докажал пред Агенцијата оправданоста на отстапувањето на нето трошоците на објективна и транспарентна основа.

Член 106

Компензациони фонд за универзалната услуга

(1) Компензациониот фонд за универзална услуга го формира Агенцијата на начин што отвора посебна банкарска сметка и води посебно сметководство и истиот е наменет за исплата на средствата за компензација на нето трошоците за обезбедување на универзалната услуга согласно со членот 105 од овој закон.

(2) Средствата во фондот од ставот (1) на овој член се обезбедуваат од оператори на територијата на Република Македонија кои имаат минимум бруто приход од обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, што го утврдува Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 92 од овој закон.

(3) Агенцијата со одлука ги утврдува износите на средства кои операторите од ставот (2) на овој член ги уплаќаат во фондот од ставот (1) на овој член и кои не смеат да бидат повисоки од 0,5% од вкупниот приход што го има операторот од обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги.

(4) Операторите од ставот (2) на овој член се должни да ги уплатат средствата од ставот (3) на овој член во рок и износ утврдени со одлуката на Агенцијата од ставот (3) на овој член. Рокот за уплата на износот не може да биде пократок од 30 дена од денот на приемот на одлуката.

(5) До 31 март секоја година операторите од ставот (2) на овој член се должни до Агенцијата да достават податоци за остварените приходи од вршење на работи со јавни комуникациски мрежи и давање комуникациски услуги во Република Македонија во претходната година. Ако операторот не го стори тоа, Агенцијата ќе ги користи податоците за вкупните приходи на операторот од претходната година добиени од страна на Управата за јавни приходи на Република Македонија.

(6) Доколку Агенцијата основано се сомнева во вистинитоста на податоците доставени од операторот од ставот (2) на овој член, Агенцијата или ревизор ов-

ластен од Агенцијата може да изврши процена на неговиот приход. Доколку проценетиот приход значително се разликува од податоците за приходот од ставот (5) на овој член Агенцијата во својата пресметка го зема предвид проценетиот приход.

Глава тринаесетта

ПРАВА НА КРАЈНИТЕ КОРИСНИЦИ

Член 107

Договор за приклучок и користење на јавна комуникациска мрежа и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги

(1) Потрошувач или краен корисник кој бара приклучок и користење на јавна комуникациска мрежа и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги има право да склучи договор со оператор за приклучок и користење на јавна комуникациска мрежа и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги. Договорот кој треба да биде во јасна, сеопфатна и лесно достапна форма, особено треба да содржи:

а) името и адресата на операторот;
б) услугите што ќе се обезбедуваат, вклучувајќи особено:

- информации за тоа дали се обезбедува услугата за пристап до служби за итни повици и информации за локацијата на лицето кое го врши повикот, како и сите ограничувања за обезбедување на услугата за пристап до служби за итни повици во согласност со овој закон,

- информации за сите други услови кои го ограничуваат пристапот и/или користењето на услуги и апликации, во согласност со овој и друг закон,

- информации за минималното ниво на квалитет на услугата која се обезбедува, особено рокот за почетно приклучување и кога е соодветно, други параметри за квалитетот на услугата во согласност со членот 109 од овој закон,

- информации за кои било процедури утврдени од операторот за мерење и обликување на сообраќајот со цел да се избегне оптоварување или преоптоварување на мрежната поврзаност, како и информации за тоа како овие процедури би влијаеле на квалитетот на услугата,

- видовите на услуги за одржување и предвидени услуги за поддршка на корисници, како и начините за воспоставување контакт со овие услуги и

- сите ограничувања наметнати од операторот во однос на користење на терминалната опрема;

в) можност за претплатниците да се изјаснат за вклучување на нивните лични податоци и кои од нив ќе бидат вклучени во телефонски именици и телефонски служби за информации, согласно со членот 112 од овој закон;

г) информации за цените и тарифите, начинот на добивање на најнови информации за сите важечки тарифи и надоместоци за одржување, како и можните начини за плаќање, вклучително и за сите разлики во трошоците што произлегуваат од можните начини на плаќање;

д) времетраење на договорот од ставот (1) на овој член и услови за обновување и прекин на услугите и на договорот, вклучително:

- минимален рок на користење на услуги под промотивни услови утврдени со посебни понуди,

- сите давачки поврзани со преносливост на броеви и други идентификатори и

- сите давачки кои произлегуваат од раскинување на договорот од ставот (1) на овој член, вклучувајќи враќање на трошоци во однос на терминалната опрема;

ѓ) сите начини на компензација и враќање на парични средства во случај на неисполнување на договорното ниво на квалитет на обезбедената услуга;

е) постапка за решавање на приговор согласно со членот 53 од овој закон;

ж) сите видови на активности кои операторот може да ги преземе со цел да ја зачува неговата безбедност или интегритет како одговор на инциденти, закани и повреди, согласно со овој закон;

з) начин на информирање на претплатниците за планираните измени во условите наведени во договорот од ставот (1) на овој член и начинот на прифаќање на новите услови за продолжување или раскинување на договорот;

с) постапки во случај на неплаќање или ненавремено плаќање на надоместокот за услугите;

и) информации посебно наменети за лица со инвалидитет и

ј) други одредби во договор со претплатникот.

(2) Договорот од ставот (1) на овој член треба да содржи и одредби дека претплатникот мора да биде информиран за сите предложени измени во условите наведени во договорот во рок не пократок од 30 дена пред воведувањето на измените, како и за правото дека во истиот период, без известување или последици може да го раскине договорот доколку не се согласува со предложените измени. Формата и начинот на информирањето на претплатниците го утврдува Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 108 став (2) од овој закон.

(3) Доколку операторот не постапи во согласност со ставот (2) на овој член, тоа нема да ги ослободи претплатниците од плаќање на пристигнатите и неплатени обврски или исполнување на договорените обврски пристигнати пред извршените измени во условите наведени во договорот од ставот (1) на овој член.

(4) Договорот од ставот (1) на овој член треба да содржи и одредби дека операторот ќе му доставува на претплатникот информации кои може да бидат обезбедени од соодветните јавни органи согласно со членот 108 став (4) од овој закон.

(5) Операторите можат да ги добијат следниве податоци од нивните претплатници:

- име или назив на претплатникот,
- матичен број за физички лица и даночен и регистарски број за правни лица,
- дејност на претплатникот,
- адреса на претплатникот,
- претплатнички број,
- академска титула или професија и
- врз основа на плаќање, дополнителни податоци, под услов тоа да не ги загрозува правата на трети лица.

(6) Податоците наведени во ставот (5) на овој член можат да се користат само за:

- склучување, надзор и престанок на претплатничките договори,
- наплата на услугите,
- подготовка и издавање на телефонски именици согласно овој закон и
- други цели согласно со овој закон, а врз основа на добиена согласност од претплатникот.

(7) При раскинување на договорот од ставот (1) на овој член, податоците наведени во ставот (5) на овој член се чуваат за период од една година од денот на издавањето на последната сметка на претплатникот за обезбедените услуги.

(8) Операторите се должни да водат евиденција за сите воспоставени претплатнички односи (postpaid и prepaid) која особено треба да содржи податоци за име, презиме и адреса, а за правното лице назив и седиште на правното лице и матичен број или број на патна исправа, а за правното лице даночен број на правното

лице. Податоците наведени во евиденцијата за сите воспоставени претплатнички односи (postpaid и prepaid) се чуваат во рокот утврден во ставот (7) на овој член.

(9) Почетниот договор од ставот (1) на овој член, доколку се склучува на определено задолжително време истото не смее да биде подолго од 24 месеци. Во секој случај на претплатникот мора да му се даде можност за склучување на договор со времетраење не подолго од 12 месеци.

(10) Одредбите од ставот (9) на овој член не смеат да претставуваат ограничување или пречка за претплатникот во случај кога тој бара пренесување на бројот во мрежата на друг оператор.

Член 108

Транспарентност и објавување на информации

(1) Операторите се должни да објавуваат транспарентни, споредливи, соодветни и ажурирани информации за применливите цени и тарифи, за сите надоместоци во случај на раскинување на договорот од членот 107 став (1) од овој закон, како и информации за општите услови во однос на пристапот и користењето на јавните комуникациски услуги што ги обезбедуваат. Таквите информации се објавуваат во јасна, разбирлива и лесно достапна форма.

(2) Агенцијата со подзаконски акт подетално ги пропишува видот и содржината на податоците од ставот (1) на овој член кои операторите се должни да ги објават.

(3) Подзаконскиот акт од ставот (2) на овој член особено треба да содржи:

- информации за применливите тарифи за броеви од Планот за нумерација или услуги со додадена вредност согласно со членот 113 од овој закон,

- информации за секоја промена во однос на пристапот до службите за итни повици или информации за локацијата на лицето кое го врши повикот, во врска со услугата за која е склучен договорот од членот 107 став (1) од овој закон,

- информации за секоја промена на условите кои го ограничуваат пристапот и/или користењето на услуги и апликации, согласно со закон,

- информации за кои било процедури утврдени од операторот за мерење и обликување на сообраќајот со цел да се избегне оптоварување или преоптоварување на мрежната поврзаност, како и информации за тоа како овие процедури би влијаеле на квалитетот на услугата,

- информации за претплатниците нивните лични податоци да бидат вклучени во телефонски именици и телефонски служби за информации и

- редовни информации за претплатниците со инвалидитет за производите и услугите наменети за нив.

(4) Подзаконскиот акт од ставот (2) на овој член треба да содржи и информации кои операторите им ги доставуваат на своите претплатници преку истите средства како оние кои вообичаено се користат за комуникација со претплатниците, а кои може да бидат обезбедени од соодветните јавни органи во стандардизирана форма и се однесуваат на:

- најчесто употребувани начини на користење на електронски комуникациски услуги за извршување на незаконски активности или ширење на штетна содржина, особено кога тоа може да влијае на правата и слободите на други лица, вклучувајќи кршење на авторското право и сродните права и правните последици од нив и

- начини за заштита од ризици по личната безбедност, приватноста и личните податоци при користење на електронски комуникациски услуги.

(5) Агенцијата на својата веб страница објавува споредливи информации со кои ќе им овозможи на крајните корисници и потрошувачите да направат самостојна процена за слободен избор на комуникациски услуги врз основа на квалитетот и цените на услугите.

(6) Во подзаконскиот акт од ставот (2) на овој член се утврдува и видот и содржината на податоците што ќе ги објавува Агенцијата согласно со ставот (5) на овој член.

(7) Достапноста до податоците од ставовите (1) и (5) на овој член и нивното користење е бесплатно и слободно за јавноста.

Член 109

Квалитет на јавните комуникациски услуги

(1) Операторите се должни јавно да објавуваат споредливи, соодветни и ажурирани информации за квалитетот на нивните услуги и за преземените мерки за обезбедување еквивалентност во однос на пристапот на крајните корисници со инвалидитет. Пред да ги објават овие информации операторите се должни да и ги достават на Агенцијата, по нејзино барање.

(2) Агенцијата може со подзаконски акт да ги определи параметрите за квалитет на услугите кои треба да се мерат, вклучувајќи и можни начини за сертификација на квалитетот, како и содржината, формата и начинот на објавување на информациите од ставот (1) на овој член, со цел да им се обезбеди на крајните корисници, вклучително и лицата со инвалидитет пристап до сеопфатни, споредливи, сигурни и едноставно применливи информации.

(3) Операторите се должни да обезбедат услови за контрола и мерење на параметрите за квалитет на јавните комуникациски услуги. Агенцијата со подзаконски акт ќе ги пропише начинот и постапката за вршење на контрола и мерење на параметрите за квалитет.

(4) Агенцијата може да го задолжи операторот да обезбеди определен минимален квалитет на услуга со цел да се спречи влошување на услугата и отежнување или забавување на преносот на сообраќајот во мрежите.

Член 110

Обезбедување на еквивалентен пристап и избор за крајни корисници со инвалидитет

(1) Агенцијата може таму каде што е соодветно да утврди технички и функционални барања кои мора да ги исполнат операторите со цел на лицата со инвалидитет да им се обезбеди:

- пристап до електронски комуникациски услуги, еквивалентен на оној кој го ужива мнозинството на крајни корисници и

- избор на оператор и избор на услуги кои се достапни на мнозинството на крајни корисници.

(2) Владата на Република Македонија ќе донесе подзаконски акт со кој ќе ги утврди активностите што ќе ги преземе со цел да ја охрабри достапноста и користењето на радио и телекомуникациската терминална опрема наменета за крајни корисници со инвалидитет.

Член 111

Дополнителни обврски

Агенцијата со подзаконскиот акт од членот 108 став (2) од овој закон може на операторите кои обезбедуваат пристап до јавни комуникациски мрежи и/или обезбедуваат јавно достапни телефонски услуги да им утврди дополнителни обврски на целата или на дел од територијата на Република Македонија како:

- овозможување тонско бирање и идентификација на повикувачка линија, доколку истото е технички воз-
можно или економски оправдано и

- обезбедување на сите или на некои од можностите за контрола на трошоци утврдени во членот 100 од овој закон.

Член 112

Телефонски именици и телефонска служба за информации

(1) Претплатниците на јавни телефонски услуги имаат право да бидат вклучени во целосниот телефонски именик од членот 94 од овој закон, како и право нивните податоци да им бидат достапни на обезбедувачите на телефонските служби за информации и/или телефонските именици во согласност со ставот (2) на овој член.

(2) Операторите кои на претплатниците им доделуваат телефонски броеви се должни да ги исполнат сите оправдани барања за добивање на податоци за нивните претплатници од страна на јавно достапни телефонски служби за информации и телефонски именици, во претходно договорена форма и при тоа треба да се почитуваат принципите на објективност, фер, недискриминација и цени ориентиран на трошоци.

(3) Операторите се должни на сите крајни корисници на јавни телефонски услуги да им обезбедат пристап до телефонските служби за информации.

(4) Агенцијата може на операторите кои го контролираат пристапот на крајните корисници да им наметне обврски и услови со цел да се исполни обврската од ставот (3) на овој член, кои треба да бидат објективни, правични, недискриминаторски и транспарентни.

(5) Операторите кои на претплатниците им доделуваат телефонски броеви се должни своите претплатници, бесплатно и пред да бидат вклучени во телефонски именик да ги известат за целта на печатениот или електронскиот телефонски именик кој може да се добие и преку телефонски служби за информации, во кои нивните лични податоци ќе бидат вклучени, како и за сите натамошни можности за употреба на нивните лични податоци.

(6) Операторите кои на претплатниците им доделуваат телефонски броеви имаат право да ги вклучат своите претплатници и да ги објават само оние лични податоци на своите претплатници во телефонските именици и телефонските служби за информации, само доколку претплатниците претходно дале согласност за тоа. Доколку личните податоци од телефонските именици ќе се користат за цели различни од пребарување на податоци за лица врз основа на име и други неопходни минимални податоци за идентификација, од претплатникот треба за тоа да се бара дополнителна согласност.

(7) На претплатниците мора да им биде овозможено да определат дали и кои од нивните лични податоци наведени во членот 107 став (5) од овој закон, ќе бидат внесени во телефонскиот именик. Претплатникот има право, по претходно доставено барање до операторот, бесплатно да ги промени или дополни личните податоци од ставот (6) на овој член или да ја отповика согласноста за негово вклучување во телефонските именици и телефонските служби за информации.

(8) Одредбите од ставовите (5), (6) и (7) на овој член се однесуваат само на претплатници кои се физички лица, а не вршат дејност.

Член 113

Услуги со додадена вредност

(1) Операторите, односно давателите на услуги со додадена вредност се должни при објавување на своите услуги да дадат опис на услугата и нејзината цена на лесен и разбирлив начин. Забрането е да се доведуваат корисниците на услугите во заблуда со давање на погрешни или невистинити информации, или со прикривање на важни информации, како што е цената на услугата или ограничувањата за возраста на корисникот на услугата.

(2) Операторите, односно давателите на услугата со додадена вредност се должни на почетокот на секој повик кон услугата со додадена вредност да обезбедат најава за цената на повикот и почетокот на наплата, како и овозможување прекин на повикот по најавата во разумен рок, а пред започнувањето на наплатата на повикот.

(3) Доколку претплатник поднесе приговор до операторот во однос на висината на сметката за обезбедената услуга со додадена вредност или приговор во однос на квалитетот на обезбедената услуга, операторот е должен да направи проверка на приговорот и истиот да го проследи до давателот кој ја обезбедува услугата со додадена вредност во рок од пет дена од денот на приемот на приговорот. Операторот, заедно со приговорот е должен на давателот кој ја обезбедува услугата со додадена вредност да му ги достави името, презимето и адресата на претплатникот, како и проверените податоци за спорната сметка или услуга.

(4) Давателот на услугата со додадена вредност мора да одлучи по приговорот во рок од десет дена од денот на приемот на истиот.

(5) Меѓусебните обврски од ставовите (3) и (4) на овој член поблиску се уредуваат со договор склучен меѓу операторот и давателот на услуги со додадена вредност. Основните одредби на овој договор се составен дел на општите услови за пристап и користење на јавни комуникациски услуги на операторот.

(6) Корисниците на услуги пристапуваат кон услугите со додадена вредност преку посебни броеви доделени во согласност со Планот за нумерација.

(7) Начинот и условите за обезбедување на услугите со додадена вредност вклучувајќи ги и мерките за отстранување на измами и противправни дејствија во врска со обезбедувањето на услугите со додадена вредност, поблиску се пропишуваат со прописот од членот 108 став (2) од овој закон.

Член 114

Ограничување на пристап до и користење на услуги и апликации

(1) Пристапот до и користењето на услуги и апликации преку јавните електронски комуникациски мрежи може да се ограничи само врз основа на судска одлука во случаи утврдени со посебен закон.

(2) Одредбата од ставот (1) на овој член не се однесува на правото на операторот да го ограничи пристапот до и користењето на услуги и апликации под услови утврдени со овој закон.

Член 115

Привремено ограничување или прекин на пристап

(1) Операторите кои обезбедуваат пристап до јавна електронска комуникациска мрежа можат, без согласност на корисниците, привремено да го ограничат или прекинат пристапот до нивните услуги, доколку тоа е потребно заради реконструкција, модернизација, одржување или во случај на технички пречки или недостатоци во мрежата.

(2) Операторите се должни да ја информираат Агенцијата и да ги известат корисниците за ограничувањата или прекините кои траат подолго од 30 минути:

- најмалку 48 часа пред планираната реконструкција, модернизација или одржување или

- колку што е можно побрзо, но не подолго од 48 часа, кај ограничувањата или прекините предизвикани од технички пречки или недостатоци во мрежата.

(3) Операторите треба да ги преземат сите неопходни мерки, ограничувањата или прекините да траат што е можно пократко.

Член 116

Преносливост на броеви

(1) Преносливоста на број е право на сите претплатници на јавни телефонски услуги (фиксни или мобилни) да го задржат бројот независно од операторот кој ја обезбедува услугата:

- кога се работи за географски броеви на одредена локација и

- кога се работи за негеографски броеви на која било локација.

(2) Сите оператори кои обезбедуваат јавни телефонски услуги (фиксни или мобилни), се обврзани да им овозможат на своите претплатници преносливост на броевите.

(3) Броевите не се пренесуваат од јавните фиксни комуникациски мрежи во јавните мобилни комуникациски мрежи и обратно.

(4) Пренесувањето на бројот и неговото активирање во мрежата на другиот оператор мора да се спроведе во најкраток можен рок. Прекинувањето на услугата во постапката на пренесување на бројот не смее да трае подолго од еден работен ден.

(5) Операторот може за пренесување на броевите на друг оператор да им наплатува на операторите и на претплатниците или на операторите еднократна сума за покривање на трошоците за пренос на бројот. Еднократната сума за покривање на трошоците за пренос на бројот треба да биде предвидена во договорите за интерконекција, а директните (административни) трошоци, доколку ги има, а се наплаќаат од претплатниците, не смеат да бидат дестимулирачки за користење на оваа услуга. Агенцијата може со одлука да ја утврди максималната еднократна сума што треба да биде предвидена во договорите за интерконекција.

(6) Операторите се обврзани да ги сносат трошоците за адаптирање на нивните мрежи за да овозможат преносливост на броеви и трошоци за одржување на таквите средства.

(7) Агенцијата со подзаконски акт подетално го пропишува спроведувањето на одредбите од овој член.

Член 117

Броеви на служби за итни повици и единствен европски број за итни повици

(1) Сите оператори кои обезбедуваат започнување на повик до броеви од Планот за нумерација, согласно со овој закон се обврзани на корисниците на овие услуги, вклучително и на крајните корисници на јавни телефонски говорници да им обезбедат можност на бесплатен пристап до броевите на службите за итни повици и единствениот европски број за итни повици "112".

(2) Операторите од ставот (1) на овој член се должни на лицата со инвалидитет да им овозможат пристап до броевите на службите за итни повици и единствениот европски број за итни повици "112" преку користење на говор, знаковен јазик или друга форма на неговорен јазик, односно на начин кој е техничкивозможен.

(3) Доколку оператор од ставот (1) на овој член тврди дека нема техничка можност да ја исполни обврската од ставот (2) на овој член има обврска тоа да и го докаже на Агенцијата.

(4) Операторите од ставот (1) на овој член се должни на телото, надлежно за примање на повици кон единствениот европски број за итни повици "112" да му ги достават без надоместок сите расположливи податоци за остварените повици кон бројот "112", што особено ги опфаќа податоците за името и презимето или називот на повикувачот, повикувачкиот број, времето и траењето на повикот, како и локацијата од која е упатен повикот и тоа веднаш по проследувањето на повикот кон бројот "112".

(5) Операторите од ставот (1) на овој член се должни да постапуваат со повиците кон бројот "112" на ист начин, како и со другите повици кон броевите на службите за итни повици кои сè уште се користат во Република Македонија.

(6) Начинот и условите за користење на единствениот европски број за итни повици "112" техничките и други барања за операторите од ставот (1) на овој член во врска со исполнувањето на обврските кон надлежното тело од ставот (2) на овој член, како и мерењето на квалитетот на услугата за итни повици "112" подетално се пропишува со подзаконски акт што го донесува Агенцијата.

(7) Забранета е секоја злоупотреба на повици кон броевите на службите за итни повици и единствениот европски број за итни повици "112", што особено ги опфаќа сите видови на злонамерни или вознемирувачки повици. Со подзаконскиот акт од ставот (6) на овој член поблиску се пропишуваат начинот и условите за спроведување на привремено и трајно исклучување на претплатничката или корисничката терминална опрема од електронската комуникациска мрежа во случај на утврдена злоупотреба на повици кон броевите на службите за итни повици и единствениот европски број за итни повици "112".

(8) Агенцијата во соработка со надлежното тело од ставот (4) на овој член на соодветен и јавно достапен начин ги известува и запознава граѓаните за целта и начинот на користење на броевите на службите за итни повици и единствениот европски број за итни повици "112".

Член 118

Пристап до броеви и услуги

(1) Меѓународни повици и повици до меѓународни телефонски услуги и меѓународни телефонски мрежи се остваруваат со користење на меѓународен префикс "00" пред кодот на државата доделен од Меѓународната унија за телекомуникации (ITU) и националниот број од Планот за нумерација, согласно со овој закон.

(2) Сите оператори кои обезбедуваат започнување на повик до броеви од Планот за нумерација, согласно со овој закон, кога е тоа технички и економски возможно и кога повиканиот претплатник поради комерцијални причини не го ограничил пристапот на повикувачи од одредени географски подрачја се должни на крајните корисници да им обезбедат:

- пристап и користење на услуги со користење на негеографски броеви, вклучително и на земјите членки во Европската унија и

- пристап до сите броеви од Планот за нумерација, согласно со овој закон, без оглед на технологијата и уредите кои се користат од страна на операторот.

(3) Операторите од ставот (2) на овој член можат на поединечна основа да го оневозможат пристапот до броевите или услугите кога постои оправдано сомнение за измама или злоупотреба. Во овој случај Агенцијата

јата ќе донесе одлука со која на операторот ќе му нареди да го задржи соодветниот приход од интерконекција или од други услуги.

(4) Операторите од ставот (2) на овој член се должни да им обезбедат на корисниците на услуги од други држави можност да имаат пристап до негеографските броеви од Планот за нумерација, согласно со овој закон, ако е тоа технички и економски возможно, освен во случаи кога повиканиот претплатник поради комерцијални причини го ограничил пристапот на повикувачи од определени географски подрачја.

Член 119

Европски броеви за услуги со социјална вредност

(1) Сите оператори кои обезбедуваат започнување на повик до броеви од Планот за нумерација, согласно со овој закон се должни да овозможат воспоставување на сите повици кон броевите од серијата на броеви која започнува со бројот 116 и е наменета за услуги со посебна социјална вредност во согласност со Планот за нумерација, а особено кон бројот 116.000 кој е наменет за службата надлежна за пријавување на изчезнати деца.

(2) Операторите од ставот (1) на овој член се должни во најголема можна мера на лицата со инвалидитет да им овозможат пристап кон броевите од серијата на броеви која започнува со бројот 116.

(3) Агенцијата на соодветен и јавно достапен начин ги известува и запознава граѓаните за целта и начинот на користење на броевите за услуги со социјална вредност од ставот (1) на овој член.

Член 120

Право на приговор и тужба

(1) Претплатник има право до операторот да поднесе приговор во врска со обезбедувањето на услугите, приговор на износот со кој е задолжен за обезбедената услуга, приговор за квалитетот на обезбедената услуга, како и приговор поради повреда на одредбите од склучениот договор за приклучок и користење на јавна комуникациска мрежа и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги.

(2) Приговорот од ставот (1) на овој член претплатникот го поднесува до операторот во пишана форма. Приговорот мора да ги содржи фактите и доказите на кои се заснова.

(3) Претплатник може да го поднесе приговорот во рок од 15 дена од денот на настанатата повреда согласно со ставот (1) на овој член.

(4) Во случај на поднесување на приговор од ставот (1) на овој член операторот мора да го провери износот на кој е задолжен претплатникот или квалитетот на обезбедената услуга, па врз основа на извршената административна и/или техничка проверка да го потврди износот или квалитетот на обезбедената услуга. Во случај на одбивање на приговорот како неоснован, операторот е должен на претплатникот да му издаде потврда за извршената проверка со точно и прегледно наведени елементи од административната и/или техничката проверка. Операторот во целост е одговорен за вистинитоста на сите наводи дадени во потврдата.

(5) Доколку претплатникот поднесе приговор до операторот, а потоа и барање за решавање на спор пред Агенцијата, во врска со износот на сметката, операторот не смее да постапи согласно со членот 102 став (1) од овој закон сè до донесување на конечна одлука согласно со членот 53 од овој закон, а претплатникот е должен да го плати износот на месечната претплата во определениот рок. Доколку претплатникот не го плати износот на месечната претплата во определениот рок, операторот има право да постапи согласно со членот 102 став (1) од овој закон.

(6) Доколку операторот веќе му го прекинал обезбедувањето на услугата на претплатникот или ја исклучил претплатничката терминална опрема од електронската комуникациска мрежа, пред тоа од претплатникот или од Агенцијата да примил известување дека е започната постапка за решавање на спор согласно со членот 53 од овој закон е должен без одлагање и без надоместок повторно да започне и да го продолжи обезбедувањето на услугата до крајот на постапката за решавање на спор пред Агенцијата, освен во случај кога претплатникот го раскинал договорот.

(7) Доколку се утврди дека операторот ги повредил одредбите од склучениот договор или неоправдано му го прекинал обезбедувањето на услугата на претплатник кој поднел приговор од ставот (1) на овој член поради повреда на одредбите од склучениот договор или приговор за неоправдан прекин во обезбедувањето на услугата, претплатникот има право да го раскине договорот без надоместок, како и право на поврат на сите неоправдано наплатени парични средства.

(8) Операторот е должен на претплатникот да му достави одговор во писмена форма за основаноста на поднесениот приговор од ставот (1) на овој член во рок од 15 дена од денот на приемот на приговорот.

(9) Доколку претплатникот не е задоволен од донесената одлука по приговорот има право во рок од 15 дена од денот на приемот на истиот до Агенцијата да достави барање за решавање на спор, согласно со членот 53 од овој закон.

(10) Доколку операторот не постапи по приговорот во рокот утврден во ставот (8) на овој член, претплатникот има право до Агенцијата да достави барање за решавање на спор во рок од 35 дена од денот на поднесувањето на приговорот до операторот.

Глава четиринаесетта

РАДИОФРЕКВЕНЦИСКИ СПЕКТАР

Член 121

Управување со радиофреквенцискиот спектар

(1) Радиофреквенцискиот спектар е ограничен природен ресурс, со значителна, социјална, културна и економска вредност.

(2) Државните органи, согласно со меѓународните прописи што се применуваат во Република Македонија, а особено со прописите од Меѓународната унија за телекомуникации, обезбедуваат ефикасно и непречено користење на радиофреквенцискиот спектар и ги обезбедуваат правата на Република Македонија во орбиталните позиции.

(3) Со радиофреквенцискиот спектар на Република Македонија, управува Агенцијата согласно со овој закон.

Член 122

Стратешко планирање и координација на радиофреквенциски спектар

Агенцијата и надлежните државни органи на Република Македонија соработуваат со Европската комисија, Меѓународната унија за телекомуникации и надлежните органи на други држави во врска со стратешкото планирање и координацијата на радиофреквенцискиот спектар. Притоа треба, меѓу другото да се има предвид економскиот, безбедносниот, здравствениот јавен интерес, слободата на изразување, културните, научните, социјалните и техничките аспекти на политиките на Република Македонија и различните интереси на корисниците на радиофреквенцискиот спектар со цел да се оптимизира користењето на радиофреквенцискиот спектар и избегнувањето на штетни интерференции.

Член 123

План за намена на радиофреквенциски опсези

(1) Планот за намена на радиофреквенциски опсези, што го донесува Агенцијата по претходно добиена согласност од Владата на Република Македонија се подготвува согласно со меѓународните акти од областа на радиокомуникациите.

(2) Со Планот од ставот (1) на овој член особено се утврдуваат границите на радиофреквенциските опсези, радиокомуникациските услуги што ќе се обезбедуваат во соодветни радиофреквенциски опсези, како и други прашања поврзани со користењето на радиофреквенциските опсези.

Член 124

План за доделување и користење на радиофреквенции

Со Планот за доделување и користење на радиофреквенции што го донесува Агенцијата, поблиску се определува начинот на доделување и користење на радиофреквенциите во одредени радиофреквенциски опсези, утврдени во Планот за намена на радиофреквенциските опсези од овој закон, можноста за пренесување или издавање на правото на користење на радиофреквенциите, а каде што соодветно се утврдуваат и техничките параметри за користење на радиофреквенциите.

Член 125

Координација при донесувањето на Планот за намена на радиофреквенциските опсези и Планот за доделување и користење на радиофреквенции

(1) При донесување на Планот за намена на радиофреквенциските опсези и Планот за доделување и користење на радиофреквенциите, Агенцијата ги координира активностите со:

- државните органи и институции надлежни за цивилна воздушна пловидба во врска со делот од Планот што се однесува на радиофреквенциите што се користат за безбедноста во авиосообраќајот,
- државните органи надлежни за планирање и управување со радиофреквенции во врска со делот од Планот што се однесува на користење на радиофреквенциите за потребите на националната безбедност и одбрана и

- регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузијата во врска со делот од планот што се однесува на радиофреквенциите што се користат во радиодифузијата.

(2) Агенцијата при донесувањето на Планот за намена на радиофреквенциските опсези и Планот за доделување и користење на радиофреквенции ги има предвид потребите за национална безбедност и одбрана, заштитата од природни и други елементарни непогоди и потребите за безбедност во авиосообраќајот.

Член 126

Неутралност во однос на технологии

(1) Сите видови технологии со кои се обезбедуваат јавни електронски комуникациски услуги и кои ги задоволуваат минималните технички барања утврдени во Планот за доделување и користење на радиофреквенции, може да се користат во радиофреквенциските опсези согласно со Планот за намена на радиофреквенциските опсези.

(2) Со исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член, Агенцијата може во Планот за доделување и користење на радиофреквенции да утврди пропорционал-

ни и недискриминаторски ограничувања за одредени видови технологии за радио мрежи или безжичен пристап кои се користат за обезбедување на електронски комуникациски услуги, доколку тоа е неопходно за да се:

- спречи појава на штетни интерференции,
- заштити јавното здравје од електромагнетни полиња,
- обезбеди технички квалитет на услугата,
- обезбеди максимизација на заедничкото користење на радиофреквенции,
- заштити ефикасното користење на радиофреквенцискиот спектар или
- обезбеди исполнување на цел од општ интерес во согласност со членот 127 од овој закон.

Член 127

Неутралност во однос на услуги

(1) Во радиофреквенциските опсези кои во Планот за намена на радиофреквенциските опсези се определени за обезбедување на јавни електронски комуникациски услуги може да се обезбедуваат сите јавни електронски комуникациски услуги кои ги задоволуваат минималните технички барања утврдени во Планот за доделување и користење на радиофреквенции.

(2) Со исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член, Агенцијата може во Планот за доделување и користење на радиофреквенции да утврди пропорционални и недискриминаторски ограничувања за одредени видови на електронски комуникациски услуги, доколку тоа е потребно за исполнување на некое барање согласно со регулативата на Меѓународната унија за телекомуникации.

(3) Со исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член, Агенцијата може во Планот за доделување и користење на радиофреквенции да утврди обезбедување на соодветна јавна електронска комуникациска услуга во одреден радиофреквенциски опсег, доколку тоа е неопходно за:

- безбедноста на животот,
- поттикнување на социјална, регионална или територијална сплотеност,
- избегнување на неефикасна употреба на радиофреквенциите или
- поттикнување на културен и јазичен диверзитет и плурализам на медиумите, на пример, за обезбедување радио или телевизиско емитување.

(4) Агенцијата може во Планот за доделување и користење на радиофреквенции да забрани обезбедување на која било јавна електронска комуникациска услуга во одреден радиофреквенциски опсег, доколку тоа е неопходно за заштита на безбедноста на животот.

Член 128

Преиспитување на неопходноста од ограничувањата за неутралност во однос на технологии и за неутралност во однос на услуги

(1) Агенцијата е должна во одредени временски периоди коишто не може да бидат подолги од две години да изврши преиспитување на неопходноста од ограничувањата за неутралност во однос на технологии и за неутралност во однос на услуги, утврдени во членовите 126 и 127 од овој закон.

(2) Доколку со извршеното преиспитување од ставот (1) на овој член се утврди потреба од изменување на Планот за намена на радиофреквенциски опсези или Планот за доделување и распределба на радиофреквенции, Агенцијата ќе ја изврши измената на начин утврден во членот 146 од овој закон.

Член 129

Користење на радиофреквенции

(1) Правно или физичко лице може да користи радиофреквенции во Република Македонија врз основа на одобреније за користење на радиофреквенции, што го издава Агенцијата, а што е во согласност со Планот за намена на радиофреквенциските опсежи и Планот за доделување и користење на радиофреквенции со цел да се:

- избегне појава на штетни интерференции,
- обезбеди технички квалитет на услугата,
- заштити ефикасната употреба на радиофреквенцискиот спектар или
- исполнат цели од јавен интерес преку доделување на радиофреквенции за вршење на радиодифузна дејност.

(2) За радиофреквенциите кој со Планот за намена на радиофреквенциски опсежи и Планот за доделување и користење на радиофреквенции се предвидени за потребите за националната безбедност и одбрана, заштитата од природни и други елементарни непогоди и потребите за безбедност во авиосообраќајот, како и за други радиофреквенции кои согласно со Планот за доделување и користење на радиофреквенции можат да се користат без одобрение за користење на радиофреквенции, Агенцијата не издава одобрение за користење на радиофреквенции.

(3) Радиофреквенциите што можат да се користат без одобрение за користење на радиофреквенции, поделатно ги утврдува Агенцијата со подзаконски акт.

Член 130

Регистар на доделени радиофреквенции

(1) Агенцијата води Регистар на доделени радиофреквенции што се користат во Република Македонија. Регистарот на доделени радиофреквенции содржи податоци за физички и правни лица на кои им се доделени радиофреквенции, со исклучок на радиофреквенциите што се користат за потребите за националната безбедност и одбрана и за заштитата од природни и други елементарни непогоди. Регистарот ги содржи следниве лични податоци име и презиме, адреса и единствен матичен број на граѓанинот (ЕМБГ). Рокот на чување на личните податоци е пет години од денот на престанувањето на важноста на одобрението за користење на радиофреквенциите.

(2) Агенцијата редовно го ажурира Регистарот на доделени радиофреквенции.

(3) Агенцијата на својата веб страница го објавува Регистарот од ставот (1) на овој член, а применувајќи ги прописите за заштита на личните податоци.

Член 131

Користење на радиофреквенции за потребите на радиоаматерите

(1) Радиоаматерите можат да користат радиофреквенции кои со Планот за доделување и користење на радиофреквенции се предвидени за обезбедување на радиоаматерски и/или радиоаматерски сателитски услуги и на кои Агенцијата им има издадено одобрение за користење на радиофреквенции.

(2) Радиоаматери кои не се државјани на Република Македонија имаат право да ги користат радиофреквенциите од ставот (1) на овој член, доколку поседуваат важечка СЕРТ радиоаматерска дозвола.

(3) Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции за потребите на радиоаматерите, по барање на радиоаматер со положен радиоаматерски испит.

(4) Начинот на полагањето на радиоаматерскиот испит, како и радиоаматерските класи ги пропишува Агенцијата.

(5) Полагањето на радиоаматерскиот испит од ставот (4) на овој член се врши согласно со Програма за полагање на радиоаматерски испит, која се објавува на веб страницата на Агенцијата.

(6) Одобрението за користење на радиофреквенции за потребите на радиоаматерите, покрај другото треба да го содржи и доделениот знак за идентификација, како и класата на радиоаматерот.

(7) Радиоаматерите од ставовите (1) и (2) на овој член не плаќаат годишен надоместок за користење на радиофреквенции согласно со овој закон.

Член 132

Издавање на одобрение за користење на радиофреквенции

(1) Агенцијата им издава одобрение за користење на радиофреквенции на физички и правни лица за обезбедување на електронски комуникациски услуги.

(2) При издавањето на одобрение за користење на радиофреквенции, Агенцијата мора да ги почитува начелата на објективност, транспарентност, недискриминација и пропорционалност, а при издавањето на одобрение за користење на радиофреквенции за обезбедување на јавни електронски комуникациски услуги мора да води сметка и за остварување на целите и регулаторните начела утврдени со овој закон.

(3) Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции по барање за користење на радиофреквенции, по спроведена постапка на јавен тендер или по спроведена постапка на јавен тендер со јавно наддавање.

Член 133

Издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по барање

(1) Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции врз основа на доставено барање за користење на радиофреквенции во следниве случаи за:

- сопствени потреби на државни институции и јавни претпријатија поврзани со нивните надлежности и на дипломатски претставништва или на други организации што имаат статус на дипломатски мисии,
- обезбедување на електронски комуникациски услуги што не се јавни,
- радиофреквенции што се користат во рамките на јавната електронска комуникациска мрежа, кога не е неопходно да се изврши ограничување на бројот на одобренија за користење на радиофреквенции,
- користење на радиофреквенции наменети за дигитална радиодифузија, на радиодифузер кој е единствен во одредена локална сервисна зона врз основа на одлука за доделување на дозвола за вршење на радиодифузна дејност и објавена во "Службен весник на Република Македонија",
- користење на радиофреквенции на радиодифузер за аналогна радиодифузија - радио по претходно донесена одлука за доделување на дозвола за вршење на радиодифузна дејност - емитување на радио програмски сервис донесена и објавена во "Службен весник на Република Македонија",
- Јавното претпријатие Македонска радиодифузија за радиофреквенции за изградба и работа на електронска комуникациска мрежа за дигитално терестријално емитување преку два национални дигитални мултиплексни системи и
- издавање на привремено одобрение за користење на радиофреквенции, согласно овој закон.

(2) Барањето за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции особено треба да ги содржи следниве податоци:

- име и презиме, адреса и единствен матичен број на граѓаните,
- назив, седиште, даночен број и број на жиро-сметка, регистарски број и изјава за законски застапник за правни лица,
- краток опис за потребите и намената за користење на бараните радиофреквенции,
- опис на техничките карактеристики на електронската комуникациска мрежа и придружните средства,
- датум на започнување со користење со радиофреквенциите,
- временскиот период во кој ќе се користат бараните радиофреквенции и
- податоци на лице за контакт.

(3) Формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член, како и потребната документација што се доставува со барањето, подетално ги пропишува Агенцијата со подзаконски акт.

(4) Во случај кога барањето за користење на радиофреквенции не ги содржи податоците и документацијата согласно овој член од законот, Агенцијата, за тоа во писмена форма ќе го извести подносителот на барањето и ќе му даде рок од седум дена од денот на приемот на известувањето да го дополни барањето. Доколку подносителот на барањето во утврдениот рок не постапи по известувањето на Агенцијата, ќе се смета како барањето да не е поднесено.

(5) Агенцијата со решение ќе го одбие барањето за користење на радиофреквенции, доколку утврди дека:

- бараните радиофреквенции не се слободни,
- користењето на бараните радиофреквенции би ја загрозило националната безбедност или е во спротивност на меѓународните договори што ги потпишала или на кои им пристапила Република Македонија,
- барателот е во постапка на стечај или ликвидација,
- на барателот му е изречена мерка на безбедност - забрана за обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги,
- на барателот му било одземено претходно издадено одобрение за користење на радиофреквенции за ист вид на услуга по негова вина во последната година или
- работата на радиоуредите на барателот би предизвикала штетни интерференции врз работата на други радиоуреди и опрема, приемници, електрични или електронски системи.

(6) Имателот на одобрението за користење на радиофреквенции е должен да ја извести Агенцијата за било која измена на податоците утврдени во ставот (2) на овој член во рок од 14 дена од денот кога е извршена измената.

(7) Агенцијата ќе ги издаде одобренијата за користење на радиофреквенции според редоследот на доставување на барањата од ставот (1) на овој член, а во зависност од расположливите технички можности, Агенцијата може да ги прими барањата и по електронски пат.

(8) Агенцијата е должна да го издаде одобрението за користење на радиофреквенции во рок од 42 дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член.

Член 134

Издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по постапка на јавен тендер или по постапка на јавен тендер со јавно наддавање

(1) Агенцијата спроведува постапка на јавен тендер или постапка на јавен тендер со јавно наддавање за издавање на одобрение за користење на радиофрек-

венции кога е неопходно да се изврши ограничување на бројот на одобренија за користење на радиофреквенции.

(2) Бројот на одобренија за користење на радиофреквенции е неопходно да биде ограничен со цел да се обезбеди ефикасно користење на радиофреквенцискиот спектар, да се обезбедат максимални поволности за корисниците и да се поттикне конкуренцијата.

(3) Агенцијата по сопствена иницијатива или по барање на заинтересирана страна објавува намера за спроведување постапка на јавен тендер или постапка на јавен тендер со јавно наддавање за издавање на ограничен број на одобренија за користење на радиофреквенции со цел да овозможи јавна расправа по објавениот број на одобренија за користење на радиофреквенции. Јавната расправа не смее да трае пократко од 30 дена од денот на објавата на намерата за спроведување постапка на јавен тендер или постапка на јавен тендер со јавно наддавање.

(4) Агенцијата објавата за намерата од ставот (3) на овој член ја објавува во најмалку два дневни весника од кои едниот дневен весник е на јазикот на заедницата која не е во мнозинство, а го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во Република Македонија и на својата веб-страница.

(5) Објавата за намерата од ставот (3) на овој член особено содржи:

- 1) радиофреквенцискиот спектар за кој што ќе се издаваат одобренија за користење на радиофреквенции;
- 2) бројот на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе се издаваат;
- 3) образложение за причините за објавениот ограничен број на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе се издаваат;
- 4) рокови и услови под кои ќе се користат радиофреквенциите;

5) висината и начинот налагање на најнискиот износ на еднократниот надоместок за користење на радиофреквенции и

6) доставување на писма за искажување интерес за користење на објавените радиофреквенции во рок што не може да биде покоток од рокот утврден за траење на јавната расправа од ставот (3) на овој член.

(6) Агенцијата на својата веб-страница ќе ги објави резултатите од јавната расправа, како и нејзиниот став по однос на истите, при што Агенцијата:

- ќе објави јавен тендер или јавен тендер со јавно наддавање кога примениот број на писма за искажување интерес од ставот (5) точка б на овој член е поголем од објавениот број на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе се издаваат;
- ќе спроведе постапка за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции врз основа на поднесено барање за користење на радиофреквенции согласно со членот 133 од овој закон во рок утврден од страна на Агенцијата, кога примениот бројот на писма за искажување интерес од ставот (5) точка б на овој член е помал или еднаков на објавениот број на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе се издаваат.

(7) Агенцијата е должна да донесе одлука за распишување на јавен тендер или на јавен тендер со јавно наддавање во рок од 21 ден по истекот на рокот за доставување на писма за искажување интерес.

(8) Агенцијата мора најмалку еднаш годишно или врз основа на примено основано барање од заинтересирана страна да ги преиспита причините за ограничен број на одобренија за користење на радиофреквенции од ставот (5) точка 2 на овој член, на начин што ќе овозможи јавна расправа со сите заинтересирани страни.

(9) Агенцијата може да го отповика ограничување по однос на бројот на одобренја за користење на радиофреквенции, доколку од јавната расправа од ставот (8) на овој член произлезе дека причините поради кои Агенцијата извршила ограничување на бројот на одобренја за користење на радиофреквенции престанале да постојат или дека е тоа потребно за да се обезбедат подобри поволности за корисниците и да се поттикне конкуренцијата.

Член 135

Начин на издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по пат на јавен тендер

(1) Агенцијата спроведува постапка на јавен тендер за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции врз основа на одлука за распишување на јавен тендер што ја донесува директорот на Агенцијата.

(2) Одлуката од ставот (1) на овој член особено содржи:

- намена на радиофреквенциите што се предмет на јавниот тендер, радиокомуникациските услуги што треба да се обезбедат и областите или локациите каде што ваквите радиофреквенции треба да се користат,

- број на одобренја за користење на радиофреквенции што ќе бидат доделени,

- услови, барања и квалификации што треба да ги исполнат понудувачите кои мораат да бидат во согласност со законската регулатива и прописите за просторно планирање,

- критериуми за избор на најдобра понуда, начинот на нивна примена и други можни ограничувања што треба да се земат предвид при оценувањето на понудите,

- почетен износ на пазарната вредност на радиофреквенциите, како еднократен надоместок за добивање на одобрение за користење на радиофреквенциите и начин на плаќање,

- рок и начин на поднесување на понудите,

- адреса, место, датум и време на јавното отворање на понудите,

- место, време и лице за контакт од кого заинтересираните страни можат да ја добијат тендерската документација, цената на тендерската документација и начинот на плаќање за истата,

- лице за контакт од кого понудувачите можат да добијат дополнителни информации и

- рок во кој понудувачите ќе бидат известени за донесената одлука.

(3) Критериумите за избор врз основа на кој ќе се донесе одлука за избор на најповолен понудувач мора да се темелат на начелата на објективност, транспарентност, недискриминација и пропорционалност, при што треба да се води сметка и за остварување на целите и регулаторните начела утврдени со овој закон.

(4) Агенцијата одлуката од ставот (1) на овој член ја објавува во "Службен весник на Република Македонија".

(5) Постапката на јавен тендер од ставот (1) на овој член се спроведува преку посебна комисија која ја формира директорот на Агенцијата од редот на вработените во стручната служба на Агенцијата. Еден од членовите на комисијата мора да биде со завршен правен факултет.

(6) За спречување на судир на интересите во постапките за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по пат на јавен тендер соодветно се применуваат одредбите од Законот за спречување судир на интереси.

(7) Претседателот, заменикот на претседателот, членовите и замениците на членовите на комисијата од ставот (5) на овој член, како и директорот на Агенцијата потпишуваат изјава за непостоење судир на инте-

реси, како и за тоа дека за период од една година од денот на донесувањето на одлуката за избор на најповолен понудувач нема да се вработат во органите на управување на избраниот понудувач. Изјавата претставува дел од досието од спроведена постапка.

(8) Во случај на судир на интереси кај претседателот, неговиот заменик, членовите и нивните заменици во комисијата од ставот (5) на овој член, истите се повлекуваат од работа на комисијата и се заменуваат со други лица.

Член 136

Рок за поднесување на понуди

(1) Рокот за поднесување на понуди не смее да биде пократок од 30 дена од денот на објавувањето на одлуката за распишување на јавен тендер.

(2) Агенцијата нема да ги прифати понудите, измените или дополнувањата на истите, што пристигнале по истекот на рокот од ставот (1) на овој член.

(3) Доколку понудите од ставот (2) на овој член се испратени по пошта, тие мораат да му бидат вратени на испраќачот запечатени без претходно да се отворат.

(4) Агенцијата е должна да ги чува во тајност листата на понудувачите и поднесените понуди до истекот на рокот од ставот (1) на овој член.

Член 137

Тендерска документација

Агенцијата е должна во тендерската документација да ги појасни сите одредби од одлуката за распишување на јавен тендер, наведувајќи ги критериумите за избор, како и дополнителна документација што мора да се обезбеди за понудите да се сметаат за прифатливи.

Член 138

Постапка за јавно отворање на понуди

(1) Отворањето на понудите е јавно.

(2) Комисијата од членот 135 став (5) од овој закон води записник за постапката на отворање на понудите, кој покрај другото мора да содржат архивски број на понудата, податоци за понудувачот и понудената цена, а доколку тендерот е анонимен, податоци за називот или шифрата на понудувачот.

(3) Во текот на целата постапка треба да се води сметка деловните тајни на понудувачите да не бидат објавени.

(4) На јавното отворање се утврдува дали понудите ги содржат сите потребни документи според тендерската документација, но притоа не се разгледува содржината на поднесената документација.

(5) Само понудите што се доставени во утврдениот временски рок и кои се правилно комплетирани и означени ќе бидат отворени.

(6) Јавниот тендер е успешен, доколку е примена најмалку една навремена и правилна понуда што ги исполнува тендерските услови.

(7) Во одлуката за јавен тендер, Агенцијата може да утврди дека јавниот тендер се смета за успешен, доколку е примен друг минимален број на понуди кои ги исполнуваат тендерските услови.

Член 139

Разгледување и оценување на понуди

(1) По завршувањето на јавното отворање на понудите, Комисијата од членот 135 став (5) од овој закон прво утврдува дали сите документи од понудата ги исполнуваат тендерските услови и дали истите се во согласност со закон.

(2) Комисијата од членот 135 став (5) од овој закон ќе ги отфрли од натамошната постапка понудите што не се во согласност со закон и тендерската документација.

(3) По прегледувањето и оценувањето на примените понуди, Комисијата од членот 135 став (5) од овој закон подготвува извештај во кој ги презентира оцените на понудите и прави ранг-листа на понудите според исполнувањето на условите од тендерската документација.

(4) Комисијата од членот 135 став (5) на овој закон при прегледот и оценувањето на понудите мора да ги земе предвид само оние критериуми за избор на најповолен понудувач што се утврдени со закон и со одлуката од членот 135 став (2) од овој закон и тендерската документација, а особено оние што овозможуваат поефикасно користење на радиофреквенцискиот спектар и унапредување и заштита на конкуренцијата.

(5) Директорот на Агенцијата во согласност со Извештајот на Комисијата од членот 135 став (5) од овој закон, во рок од десет дена од денот на приемот на Извештајот ќе донесе Одлука за избор на најповолен понудувач. Директорот на Агенцијата во согласност со Одлуката за избор на најповолен понудувач ќе издаде едно или повеќе одобренија за користење на радиофреквенции не подоцна од 60 дена од истекот на временскиот рок за доставување на понуди.

(6) Одлуката за избор на најповолен понудувач од ставот (5) на овој член, се доставува до сите понудувачи кои учествувале на јавниот тендер во рок од пет дена од денот на нејзиното донесување и истата Агенцијата ја објавува во “Службен весник на Република Македонија” и на својата веб страница.

Член 140

Начин на издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по пат на јавен тендер со јавно наддавање

(1) Агенцијата издава поединечно одобрение за користење на радиофреквенции преку претходно спроведена постапка на јавен тендер со јавно наддавање кога, како единствен критериум за избор на најповолен понудувач е цената.

(2) Директорот на Агенцијата донесува одлука за спроведување на постапка на јавен тендер со јавно наддавање и истата треба особено да содржи:

- радиофреквенции што се предмет на јавниот тендер, радиокомуникациските услуги што треба да се обезбедат и областите или локациите каде што радиофреквенциите треба да се користат,

- број на одобренија за користење на радиофреквенции што ќе бидат доделени;

- услови и барања што треба да бидат исполнети од понудувачите за да се квалификуваат за постапката на јавното наддавање,

- минимален број на понудувачи, кој мора најмалку да биде за еден поголем од бројот на одобренија за користење на радиофреквенции утврдени во ставот (2) точка б) на овој член,

- почетен износ на пазарната вредност на радиофреквенциите како еднократен надоместок за добивање на одобрение за користење на радиофреквенциите и начинот на плаќање, при што понудувачите не смеат да понудат помал или ист почетен износ,

- износ на депозитот што треба да се уплати, кој не може да биде повисок од 10% од почетниот износ на пазарната вредност на радиофреквенциите, како и начинот и рокот за неговото плаќање со напомена дека на понудувачот кој нема да биде избран за најповолен понудувач во постапката на јавно наддавање уплатениот депозит му се враќа во рок од пет дена од денот на завршувањето на јавното наддавање, а на понудувачот

којшто ќе биде избран за најповолен понудувач уплатениот депозит не му се враќа, туку истиот станува сопствен дел на избраната понудена цена од јавното наддавање,

- начин и рок за уплата на највисоко понудената цена утврдена при јавното наддавање,

- правила за спроведување на постапката за јавно наддавање во согласност со овој закон и

- рок во кој Агенцијата ќе ја донесе одлуката за избор на еден или повеќе понудувачи кој не може да биде подолг од 10 дена од денот на завршувањето на јавното наддавање.

(3) Јавното наддавање може да се изврши доколку за исто одобрение за користење на радиофреквенции што е предмет на јавниот тендер со јавно наддавање се квалификуваат најмалку двајца понудувачи.

(4) Доколку во постапката на јавен тендер со јавно наддавање за истото одобрение за користење на радиофреквенции што е предмет на јавниот тендер со јавно наддавање се квалификува само еден понудувач, директорот на Агенцијата во рок од три дена од денот на приемот на извештајот од комисијата за спроведување на јавниот тендер со јавно наддавање ќе донесе одлука со која ќе утврди дека постапката по јавниот тендер со јавно наддавање е завршена.

(5) Директорот на Агенцијата во рок од десет дена од денот на донесувањето на одлуката од ставот (4) на овој член ќе донесе одлука за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции на квалификуваниот понудувач од ставот (4) на овој член.

(6) Доколку во постапката на јавен тендер со јавно наддавање за истото одобрение за користење на радиофреквенции што е предмет на јавниот тендер со јавно наддавање се квалификуваат најмалку двајца понудувачи, директорот на Агенцијата по предлог на комисијата за спроведување на јавниот тендер со јавно наддавање во рок од три дена од денот на приемот на предлогот, донесува одлука за избор на понудувачи кои ќе учествуваат во постапката на јавно наддавање. Во одлуката се утврдува местото и времето на одржување на јавното наддавање коешто не може да биде пократко од 14 дена и подолго од 30 дена од денот на донесувањето на одлуката. Одлуката со поканата за учество за јавно наддавање се доставува истовремено до сите квалификувани понудувачи во рок од три дена од денот на нејзиното донесување.

(7) Агенцијата одлуките од ставовите (2), (4) и (5) на овој член ги објавува во “Службен весник на Република Македонија” и на својата веб страница.

(8) Одредбите од членот 135 ставови (5), (6), (7), (8) и (9), како и одредбите од членовите 136, 137, 138 и 139 од овој закон соодветно се применуваат и на постапката за спроведување на јавен тендер со јавно наддавање.

Член 141

Начин на спроведување на јавното наддавање

(1) Јавното наддавање го спроведува претседателот или заменикот на претседателот на Комисијата за спроведување на јавен тендер со јавно наддавање, согласно со овој закон.

(2) Јавното наддавање се одржува во просториите на Агенцијата по пат на усно наддавање.

(3) Јавното наддавање може да се врши и преку друг соодветен начин утврден од страна на Агенцијата во одлуката од членот 140 став (2) од овој закон, при што мора да се обезбеди секој понудувач директно и континуирано да го следи јавното наддавање на другите понудувачи и да може без какви било пречки да доставува свои понуди.

(4) Во постапката на јавно наддавање понудувачите или заменикот на претседателот на комисијата од членот 140 од овој закон.

(5) Во постапката на јавно наддавање претседателот или заменикот на претседателот на комисијата од членот 140 од овој закон го објавува почетниот износ на пазарната вредност на радиофреквенциите и ги поканува понудувачите да започнат со нудење на повисоки понуди. Пред да ја утврди највисоката понуда претседателот или заменикот на претседателот на Комисијата мора три пати да ги покани понудувачите да достават повисока понуда.

(6) Доколку и по третата покана за доставување на повисока понуда, не се достави повисока понуда од постојната, претседателот или заменикот на претседателот на комисијата објавува дека постојната понуда е највисока, по што не може да се доставуваат нови понуди.

(7) Доколку во спроведувањето на постапката на јавното наддавање претседателот или заменикот на претседателот на комисијата, утврдат дека двајца или повеќе понудувачи се договараат или меѓусебно се кординираат за начинот и висината на износот на јавното наддавање, истите можат да бидат отстранети од натамошната постапка на јавно наддавање.

(8) За спроведената постапка на јавно наддавање комисијата од членот 140 од овој закон води записник врз основа на кој директорот на Агенцијата донесува одлука за избор на најповолен понудувач.

(9) Агенцијата во согласност со одлуката за избор на најповолен понудувач ќе издаде едно или повеќе одобренија за користење на радиофреквенции не подоцна од 90 дена од истекот на временскиот рок за доставување на понуди.

(10) Одлуката за избор на најповолен понудувач од ставот (9) на овој член, се доставува до сите понудувачи кои учествувале на јавното наддавање во рок од пет дена од денот на нејзиното донесување и истата Агенцијата ја објавува во “Службен весник на Република Македонија” и на својата веб страница.

(11) Доколку избраниот понудувач одбие да му биде издадено одобрение за користење на радиофреквенции или не ја уплати понудената цена од јавното наддавање на начин и во рок утврден во одлуката од членот 140 став (2) од овој закон, одобрението за користење на радиофреквенции ќе му биде понудено на вториот рангиран понудувач. Доколку и вториот рангиран понудувач одбие да му биде издадено одобрение за користење на радиофреквенции, постапката на јавен тендер со јавно наддавање завршува без издавање на одобрение за користење на радиофреквенции.

(12) Доколку во постапката за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции по пат на јавен тендер со јавно наддавање не се изврши избор на најповолен понудувач или не се издаде одобрение за користење на радиофреквенции, издавањето на одобрение за користење на недоделените радиофреквенции ќе се изврши по постапка согласно со членот 134 од овој закон.

Член 142

Содржина на одобрението за користење на радиофреквенции

(1) Одобрението за користење на радиофреквенции содржи:

- а) податоци за носителот на одобрението за користење на радиофреквенции;
- б) доделени радиофреквенции;

в) обврска за обезбедување на услугата или за користење на видот на технологијата за кои што се доделени радиофреквенциите, вклучувајќи ги и барањата за покриеност и квалитет, таму каде што е применливо;

г) услови за ефективно и ефикасно користење на доделените радиофреквенции;

д) технички и оперативни услови што треба да се исполнат за да се избегнат штетни интерференции и за да се ограничи изложувањето на јавноста на електромагнетни полиња, таму каде што ваквите услови се различни од оние утврдени со овој закон;

ѓ) територијална покриеност, таму каде што е применливо;

е) датум на издавање, времетраење на важноста на одобрението за користење на радиофреквенции, а таму каде што е применливо и податоци за идентификација во етерот;

ж) можност и услови за пренос или издавање на правото за користење на доделените радиофреквенции;

з) надоместок за користење на радиофреквенции согласно со овој закон;

с) сите обврски што ги презел имателот на одобрението за користење на радиофреквенции, доколку истото е издадено по постапка на јавен тендер или јавен тендер со јавно надавање;

и) обврски кои произлегуваат од меѓународните договори што се однесуваат на користењето на радиофреквенциите, таму каде што е применливо;

ј) посебни услови за експериментално користење на радиофреквенциите и

к) услови што треба да се исполнат при користење на доделените радиофреквенции.

(2) Имател на одобрението за користење на радиофреквенции е должен да ја извести Агенцијата за промената во податоците од ставот (1) точка а) на овој член, во рок од 30 дена од денот на настанувањето на промената.

Член 143

Времетраење на важноста на одобрението

(1) Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции за време не подолго од 20 години.

(2) Агенцијата издава одобрение за користење на радиофреквенции за воздухоплови и пловни објекти со важност до престанокот на нивната употреба.

(3) Агенцијата издава привремено одобрение за користење на радиофреквенции за ограничена област на покриеност, наменети за испитувања, мерења и атестирање на радиокомуникациска опрема за време не подолго од 90 дена.

(4) Агенцијата издава привремено одобрение за користење на радиофреквенции наменети за посебни настани за време не подолго од 60 дена.

(5) Агенцијата издава привремено одобрение за користење на радиофреквенции за експериментални цели за ограничена област на покриеност, заради воведување на нови технологии за време не подолго од една година и доколку со истото нема да се предизвика штетна интерференција.

Член 144

Продолжување на времетраењето на важноста на одобрението

(1) Времетраењето на важноста на одобрението за користење на радиофреквенции може да се продолжи по барање на имателот на истото.

(2) Барањето за продолжување на важноста на одобрението се доставува до Агенцијата, во рок не пократок од 30 дена и не подолг од шест месеци, пред истекот на неговата важност.

(3) При разгледувањето на барањето од ставот (2) на овој член, Агенцијата треба да ги има предвид:

1) поволносите за корисниците;
2) потребата од поттикнување на конкуренцијата и развојот на нови технологии и

3) регулаторната политика во однос на користењето на радиофреквенциите.

(4) Доколку се оцени дека се исполнети условите од ставот (3) на овој член, директорот на Агенцијата во рок од 60 дена од денот на приемот на барањето од ставот (2) на овој член ќе донесе одлука за продолжување на важноста на одобрието за користење на радиофреквенции. Во тој случај Агенцијата издава ново одобриение, за време не подолго од дваесет години.

(5) Важноста на привремените одобриенија за користење на радиофреквенции од членот 143 ставови (3), (4) и (5) од овој закон не може да се продолжува.

Член 145

Пренесување или издавање на правото на користење на радиофреквенции

(1) Имател на одобриение за користење на радиофреквенции може своето право за користење на тие радиофреквенции да го пренесе или издаде на друго физичко или правно лице, доколку таквото право за тие радиофреквенции е предвидено во Планот за доделување и користење на радиофреквенции и во одобрието за користење на радиофреквенции, а по претходно добиена одлука за согласност од Агенцијата.

(2) За пренесување или издавање на правото за користење на радиофреквенции од ставот (1) на овој член имателот на одобрието за користење на радиофреквенции до Агенцијата доставува писмено барање. Агенцијата барањето го објавува на својата веб страница во рок од три дена од денот на приемот на барањето.

(3) По барањето од ставот (1) на овој член Агенцијата утврдува дали барателот ги платил сите надоместоци кои согласно со овој закон бил должен да ги плати и дали физичкото или правното лице на кое се предлага да се пренесе или издаде правото на користење на радиофреквенции ги исполнува сите услови утврдени со овој закон, прописите донесени врз основа на него и условите за користење на радиофреквенции утврдени во одобрието за користење на радиофреквенции, како и тоа дали со пренесувањето или издавањето на правото за користење на радиофреквенциите би се нарушила конкуренцијата.

(4) Во случај на пренесување на правото за користење на радиофреквенции, Агенцијата на другото физичко или правно лице му издава ново одобриение за користење на радиофреквенции со важност на одобрието до истекот на времетраењето на постоечкото одобриение за користење на радиофреквенции. Новото одобриение за користење на радиофреквенции Агенцијата го издава без спроведување на постапка на јавен тендер или на постапка на јавен тендер со јавно наддавање. Условите за користење на радиофреквенциите содржани во постоечкото одобриение за користење на радиофреквенции се пренесуваат и во новото одобриение, освен доколку Агенцијата поинаку не одлучи.

(5) Одредбите од овој член не се применуваат на правото на користење на радиофреквенциите што се наменети за вршење на радиодифузна дејност.

Член 146

Измена на одобрието за користење на радиофреквенции

(1) Агенцијата може по службена должност да го измени одобрието за користење на радиофреквенции, во случаи на:

а) се менуваат податоците на имателот на одобрието за користење на радиофреквенции;

б) обезбедување на јавна безбедност;

в) измени на Планот за намена на радиофреквенциски опсези, Планот за доделување и користење на радиофреквенции или прописите за условите за користење на радиофреквенциите;

г) избегнување на штетната интерференција што не може да се избегне на друг начин;

д) усогласување со актите на меѓународното право применливи во Република Македонија;

ѓ) постоење на јавен интерес што не може да се задоволи на поинаков начин;

е) обезбедување на ефикасно користење на радиофреквенцискиот спектар или

ж) обезбедување на универзална услуга.

(2) Во случаите согласно со ставот (1) точки а), б), в), г) и д) на овој член Агенцијата донесува решение за измена на издаденото одобриение и може да одреди разумен временски рок кој не може да биде пократок од 30 дена во текот на кој имателот на одобрието мора да го прилагоди своето работење.

(3) Во случаите од ставот (1) точки ѓ), е) и ж) на овој член Агенцијата пред да донесе решение за измена на издаденото одобриение писмено ќе го извести имателот на одобрието за користење на радиофреквенции и ќе му даде можност во рок од 14 дена од денот на приемот на известувањето да го изрази своето мислење по однос на предложената измена на одобрието за користење на радиофреквенции.

(4) Во случаите од ставот (1) точки ѓ), е) и ж) на овој член, а доколку се работи за значителна измена на одобрието за користење на радиофреквенции, Агенцијата е должна предложената измена на одобрието да ја објави на својата веб страница со цел да овозможи јавна расправа со сите заинтересирани страни, согласно со овој закон. Во овој случај Агенцијата го отповикува постоечкото одобриение и издава ново одобриение за користење на радиофреквенции, во рок од 30 дена од денот на донесувањето на решението со кое е отповикано постоечкото одобриение. Важноста на новото одобриение за користење на радиофреквенции е до истекот на времетраењето на постоечкото одобриение за користење на радиофреквенции.

(5) Измена на одобрието за користење на радиофреквенции може да се изврши и по барање на имателот на одобрието за користење на радиофреквенции.

(6) Доколку барањето од ставот (5) на овој член се однесува на случаите согласно со ставот (1) точки а), б), в), г) и д) на овој член Агенцијата ќе донесе решение за измена на одобрието за користење на радиофреквенции во рок не подолг од 30 дена од денот на приемот на барањето.

(7) Доколку барањето од ставот (5) на овој член се однесува на случаите согласно со ставот (1) точки ѓ), е) и ж) на овој член Агенцијата ќе донесе решение за измена на одобрието за користење на радиофреквенции во рок не подолг од 60 дена од денот на приемот на барањето, а по спроведувањето на постапката согласно со ставот (3) на овој член.

(8) Доколку барањето од ставот (5) на овој член се однесува на случаите согласно со ставот (1) точки ѓ), е) и ж) на овој член и се работи за значителна измена на одобрието за користење на радиофреквенции, Агенцијата ќе постапи во согласност со ставот (4) на овој член.

Член 147

Отповикување на одобрението за користење на радиофреквенции

(1) Агенцијата може да отповика одобрение за користење на радиофреквенции по барање на имателот на одобрението за користење на радиофреквенции.

(2) Агенцијата ќе донесе решение со кое ќе се отповика одобрението за користење на радиофреквенции во рок од пет дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член.

(3) Агенцијата може да го отповикува одобрението за користење на радиофреквенции по службена должност по постапка утврдена во членот 48 од овој закон доколку утврди дека:

а) одобрението за користење на радиофреквенции содржи неточни податоци кои биле наведени во барањето за издавање на одобрението за користење на радиофреквенции;

б) не се исполнуваат обврските што ги презел имателот на одобрението за користење на радиофреквенции, во постапката на јавен тендер или јавен тендер со јавно надавање;

в) се прекршуваат некои од условите за користење на радиофреквенции утврдени во одобрението за користење на радиофреквенции во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на него;

г) е пренесено или издадено правото на користење на радиофреквенциите без претходно добиена согласност од Агенцијата;

д) не се платени надоместоците за користење на радиофреквенциите, и по доставено писмено известување согласно со овој закон;

ѓ) на друг начин не може да се избегне штетната интерференција предизвикана од сигналите на радиокомуникациските уреди кон други уреди, приемници, електрични или електронски системи или

е) доколку носителот на одобрението не започнал да ги користи радиофреквенциите во рок од една година од издавањето на одобрението, освен ако поинаку не е предвидено со истото.

(4) Агенцијата ќе донесе решение со кое ќе се отповика одобрението за користење на радиофреквенции и по писмено известување за одземање на дозвола за телевизиско или радио емитување од регулаторното тело надлежно за радиодифузијата. Агенцијата ќе го донесе решението во рок од пет дена од денот на приемот на известувањето.

(5) Надоместоците за користење на радиофреквенции што се платени за годината во која е отповикано одобрението не се враќаат, во случаите од ставот (3) на овој член.

(6) Агенцијата ќе ги избрише од регистрот на доделени радиофреквенции од членот 130 од овој закон податоците за имателот на одобрението за користење на радиофреквенции на кого истото му е отповикано согласно со одредбите од овој член. Решението со кое е отповикано одобрението за користење на радиофреквенции, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од пет дена од денот на неговото донесување.

Член 148

Престанок на важноста на одобрението за користење на радиофреквенции по сила на закон

(1) Одобренијата за користење на радиофреквенции по сила на закон престануваат да важат:

а) по истекот на временскиот рок за кој истите биле издадени;

б) доколку имателот на одобрението престанал да постои;

в) доколку имателот на одобрението е во постапка на стечај или ликвидација;

г) доколку на имателот на одобрението му е изречена мерка на безбедност -забрана за вршење на дејност или

д) со престанок на важење на доволата за телевизиско или радио емитување по сила на закон.

(2) Агенцијата ќе ги избрише од регистрот на доделени радиофреквенции од членот 130 од овој закон податоците за имателот на одобрението за користење на радиофреквенции кое престанало да важи по сила на закон согласно со одредбите од овој член. Решението со кое се утврдува престанок на важење на одобрението за користење на радиофреквенции, по сила на закон, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од пет дена од денот на неговото донесување.

(3) Надоместоците за користење на радиофреквенциите што се платени за годината во која престанало да важи одобрението, со исклучок на ставот (1) точка а) на овој член не се враќаат.

Глава петнаесетта**НУМЕРАЦИЈА**

Член 149

План за нумерација

(1) Планот за нумерација ги утврдува структурата, должината и намената на броевите и сериите на броеви кои ги користат операторите и други правни лица утврдени во членот 151 од овој закон со цел да се обезбеди идентификација, рутирање и наплата.

(2) Планот за нумерација од ставот (1) на овој член го донесува Агенцијата во согласност со овој закон и меѓународните договори кои ги склучила или на кои им пристапила Република Македонија со цел:

а) да се обезбеди ефикасно структурирање и употреба на броевите и сериите на броеви;

б) да се задоволат потребите на операторите и другите правни лица кои имаат право на доделување на броеви и/или серии на броеви согласно со овој закон и

в) да се обезбеди доделување и користење на броевите и/или сериите наброеви на објективен и недискриминаторски и транспарентен начин.

(3) Во случај на измена на Планот за нумерација од ставот (1) на овој член, која би предизвикала значителни измена во системот на нумерирање и постоечката технологија со која се обезбедуваат јавните електронски комуникациски услуги, измената на Планот не смее да биде применета во рок пократок од две години од денот на нејзиното донесување.

(4) Агенцијата води регистар на доделените броеви и/или серии на броеви и на имателите на доделени броеви и/или серии на броеви и истиот го објавува на својата веб страница. Формата и содржината на регистарот ги пропишува Агенцијата.

Член 150

Користење на броеви

(1) Агенцијата со решение им доделува броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација на операторите и на другите правни лица утврдени во членот 151 од овој закон.

(2) Операторите ги користат доделените броеви и/или серии на броеви во согласност со решението од ставот (1) на овој член и одредбите од членот 116 од овој закон.

(3) Агенцијата ги доделува броевите и/или сериите на броеви од Планот за нумерација на неопределено време.

Член 151

Постапка за доделување на броеви и/или серии на броеви

(1) Агенцијата ги доделува броевите и/или сериите на броеви од Планот за нумерација врз основа на поднесено писмено барање. Барање за доделување на броеви и/или серии на броеви може да поднесе оператор, на кого Агенцијата му има издадено потврда за регистрација согласно со овој закон, давател на универзална услуга, како и други правни лица кои согласно со овој или друг закон вршат дејност од јавен интерес.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член ги содржи следниве податоци:

а) назив, седиште, доказ за регистрација на дејноста и податоци за законскиот застапник;

б) доказ дека барателот има право на доделување на броеви и/или серии на броеви согласно со овој закон;

в) податоци за видот, количината и целта на користење на броевите и/или сериите на броеви што се бараат;

г) план за процена на потребите за наредната година, доколку барателот планира во тој период да користи поголем број на броеви и/или серии на броеви и

д) планиран датум за започнување со користење на доделените броеви и/или серии на броеви.

(3) Агенцијата со акт подетално ја пропишува постапката за доделување на броеви и/или серии на броеви, содржината и формата на барањето како и податоците што се приложуваат кон барањето.

(4) Агенцијата може да одбие барање за доделување на броеви и/или серии на броеви, доколку:

а) барањето за доделување на броеви и/или серии на броеви содржи неточни податоци;

б) лицето кое го поднесува барањето нема право да му се доделат броеви и/или серии на броеви согласно со овој закон;

в) на подносителот на барањето веќе му е одземено решението за доделување на броеви и/или серии на броеви во последните пет години по службена должност и

г) планираната употреба не го оправдува доделувањето на бараната количина или вид на броеви и/или серии на броеви.

(5) Директорот на Агенцијата ќе донесе решение за доделување на броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација во рок од 15 дена од денот на приемот на комплетното барање за доделување на броеви и/или серии на броеви.

(6) Агенцијата врз основа на спроведена јавна расправа со сите заинтересирани страни може да одлучи одредени броеви и/или серии на броеви од Планот за нумерација кои имаат значителна економска вредност да ги додели по постапка на јавен тендер или јавен тендер со јавно наддавање. Во тој случај соодветно се применуваат одредбите од членовите 134, 135 и 140 од овој закон.

(7) Операторите во согласност со решението за доделување на броеви и/или серии на броеви доделените броеви и/или серии на броеви им ги даваат на користење на своите крајни корисници.

(8) Операторите во согласност со решението за доделување на броеви и/или серии на броеви може да им доделуваат броеви и/или серии на броеви на обезбедувачи на други услуги врз основа на склучен договор по цена која што треба да ги покрие само реалните трошоци на операторот, при што операторот треба го почитува начелото на недискриминација.

(9) Склучените договори од ставот (8) на овој член операторот е должен да ги достави до Агенцијата во рок од пет дена од денот на нивното склучување.

Член 152

Содржина на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви

(1) Решението за доделување на броеви и/или серии на броеви од членот 151 став (6) од овој закон треба особено да содржи:

1) податоци за имателот на правото за користење на броеви и/или серии на броеви;

2) доделените броеви и/или серии на броеви и

3) условите за користење на броевите и/или сериите на броеви согласно со членот 153 од овој закон.

(2) Имателот на решението за доделување броеви и/или серии на броеви е должен да ја извести Агенцијата за секоја промена на податоците од ставот (1) точка 1 на овој член во рок од 30 дена од денот на настаната промена.

Член 153

Услови за користење на броеви и/или серии на броеви

Условите за користење на броевите и/или сериите на броеви од членот 152 став (1) точка 3 од овој закон кои што можат да бидат утврдени во решение за доделување на број и/или серија на броеви се:

а) определување на услугата за која ќе се користи доделениот број и/или серија на броеви, вклучувајќи и барања за обезбедување на таа услуга за да се избегнат било какви сомнежи, тарифи и максимални цени кои би можеле да се применат за одредени броеви и/или серии на броеви, а со цел да се обезбеди заштита на корисниците;

б) ефективно и ефикасно користење на доделените броеви и/или серии на броеви;

в) обврски кои произлегуваат од обезбедување на услугата преносливост на број;

г) обврска за доставување на информации потребни за обезбедување на целосниот телефонски именик согласно со овој закон;

д) максималното времетраење на користење на доделените броеви и/или серии на броеви кое не може да биде пократко од една година;

ѓ) пренесување на правото за користење на доделени броеви и/или серии на броеви;

е) висината на годишниот надоместок за користење на доделените броеви и/или серии на броеви;

ж) обврските што произлегуваат од постапката на јавен тендер или јавен тендер со јавно наддавање, доколку истата е спроведена и

з) обврските што произлегуваат од меѓународните договори што ги склучила или на кои им пристапила Република Македонија.

Член 154

Измена на решение за доделување на броеви

(1) Агенцијата може, по службена должност, да измени претходно донесено решение за доделување на броеви и/или серии на броеви во случај на измена на Планот за нумерација во рок од 30 дена од денот на примената на измената на Планот за нумерација. Во ваков случај имателите на правото за доделување на броеви и/или серии на броеви немаат право на соодветен надоместок.

(2) Агенцијата, доколку е технички возможно, може да измени решение за доделување на броеви и на барање на имателот на истото.

Член 155

Пренесување на правото за користење на доделени броеви и/или серии на броеви

(1) Имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви може своето право за користење на доделените броеви и/или серии на броеви да го пренесе на друго правно лице по претходно добиена согласност од Агенцијата.

(2) За пренесување на правото за користење на доделени броеви и/или серии на броеви од ставот (1) на овој член имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви до Агенцијата доставува писмено барање, во чиј состав е и писмената согласност од правното лице на кое треба да му се пренесат доделените броеви.

(3) По барањето од ставот (2) на овој член Агенцијата утврдува дали барателот ги платил сите надоместоци кои согласно со овој закон бил должен да ги плати и дали правното лице на кое се предлага да се пренесе правото на користење на доделените броеви и/или серии на броеви ги исполнува условите за доделување на броеви, согласно со членот 153 став (1) од овој закон.

(4) Директорот на Агенцијата во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето од ставот (2) на овој член донесува решение со кое му го одзема правото на користење на доделените броеви и/или серии на броеви на имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви од ставот (1) на овој член, а на другото правно лице на кое му се пренесува правото за користење на доделените броеви, во истиот рок, му се издава ново решение за доделување на тие броеви и/или серии на броеви.

Член 156

Одземање на правото на користење на доделени броеви и/или серии на броеви

(1) Агенцијата по службена должност го одзема правото на користење на доделени броеви и/или серии на броеви по постапка утврдена во членот 48 од овој закон, доколку утврди дека:

а) барањето за доделување на броеви и/или серии на броеви содржи неточни податоци;

б) имателот на правото на користење на доделени броеви и/или серии на броеви повеќе не ги исполнува условите согласно со овој закон и решението за доделување на броеви и/или серии на броеви;

в) имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви во согласност со овој закон му го пренел правото на користење на друго правно лице;

г) годишниот надоместок за користење на доделените броеви и/или серии на броеви не е платен во определениот рок или

д) имателот на правото на користење на доделени броеви и/или серии на броеви не започнал да ги користи доделените броеви и/или серии на броеви во рок од една година од денот на доделувањето.

(2) Агенцијата го одзема правото на користење на доделени броеви и/или серии на броеви и по барање на имателот на правото за користење на доделените броеви и/или серии на броеви.

(3) Директорот на Агенцијата ќе донесе решение за одземање на правото на користење на доделените броеви и/или серии на броеви во рок од пет дена од денот на приемот на барањето од ставот (2) на овој член.

(4) Агенцијата ќе ги избрише од регистрот на доделени броеви и/или серии на броеви податоците за доделените броеви и/или серии на броеви и за имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви на кого му е одземено правото за користење на доделените броеви и/или серии на броеви согласно со

одредбите од овој член. Решението со кое е одземено правото за користење на доделени броеви и/или серии на броеви, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од пет дена од денот на неговото донесување.

Член 157

Престанок на важноста на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви по сила на закон

(1) Решението за доделување на броеви и/или серии на броеви престанува да важи по сила на закон во следниве случаи:

а) доколку имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви престанал да постои;

б) доколку имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви е во постапка на стекај или ликвидација или

в) доколку на имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви му е изречена мерка на безбедност - забрана за вршење на дејност.

(2) Агенцијата ќе ги избрише од регистрот на доделени броеви и/или серии на броеви податоците за доделените броеви и/или серии на броеви и за имателот на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви кое престанало да важи по сила закон согласно со одредбите од овој член. Решението со кое се утврдува престанок на важење на решението за доделување на броеви и/или серии на броеви, по сила на закон, Агенцијата го објавува на својата веб страница во рок од пет дена од денот на неговото донесување.

Глава шеснаесетта

ДИГИТАЛНИ РАДИО И ТЕЛЕВИЗИСКИ УСЛУГИ

Член 158

Дигитални радио и телевизиски услуги, интероперабилност на дигитални интерактивни телевизиски услуги и интероперабилност на дигиталната телевизиска опрема

(1) Јавните комуникациски мрежи преку кои се обезбедува пренос на дигитални телевизиски услуги треба да се планираат на начин со кој ќе се обезбеди пренос на телевизиски услуги и програми со формат на широк екран.

(2) Операторите на јавни комуникациски мрежи од ставот (1) на овој член се должни при приемот и повторниот пренос на телевизиските услуги или програми со широк екран да го задржат нивниот формат.

(3) Обезбедувачите на дигитални интерактивни телевизиски услуги, без оглед на начинот на пренос се должни да користат отворен АПИ.

(4) Обезбедувачите на современа дигитална телевизиска опрема наменета за прием на дигитални интерактивни телевизиски услуги од интерактивни дигитални телевизиски платформи треба да користат отворен АПИ во согласност со минималните барања на релевантни стандарди или спецификации.

(5) Агенцијата може на оператор да му наметне обврска да обезбеди пристап до АПИ и електронски програмски водич под праведни, соодветни и недискриминаторски услови.

(6) Агенцијата со подзаконски акт ги пропишува барањата за интероперабилност на дигитални интерактивни телевизиски услуги и барањата за интероперабилност на дигиталната телевизиска опрема што се користат од потрошувачите, при што треба да го има предвид обезбедувањето на интероперабилноста на телевизиските услуги за крајните корисници со инвалидитет.

Член 159

Емитирање преку дигитален терестријален систем

(1) Оператор на дигитален терестријален мултиплекс на кого Агенцијата му има издадено одобрение за користење на радиофреквенции за емитирање на програмски сервиси на радиодифузери кои од регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузија добиле дозвола за емитирање преку неговиот дигитален терестријален мултиплекс е должен да ги применува принципите на објективност, транспарентност, пропорционалност и недискриминација подеднакво кон сите радиодифузери.

(2) Операторот од ставот (1) на овој член е должен да работи согласно со овој закон и прописите кои произлегуваат од него, како и во согласност со Планот за намена и распределба на преносни капацитети на дигитален терестријален мултиплекс што го донесува регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузија.

(3) Операторот од ставот (1) на овој член е должен сите услови и цени за дигитално емитирање да ги објави на својата веб страница и да ги достави до Агенцијата.

(4) Доколку операторот од ставот (1) на овој член планира да направи промени во условите и цените од ставот (3) на овој член, е должен до Агенцијата да достави писмено известување со детално образложение за планираните промени, во рок кој не може да биде пократок од 60 дена од денот на планираната промена, со цел истата да спроведе активности за да ја утврди економската оправданост за условите и цените и доколку е потребно да преземе мерки согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на него.

(5) Операторот од ставот (1) на овој член е должен во рок од 15 дена од денот на приемот на известувањето од регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузија за доделените дозволи на радиодифузери за емитирање преку неговиот дигитален терестријален мултиплекс да склучи договор со радиодифузерот за дигитално емитирање согласно со условите и цените утврдени во ставот (3) на овој член, условите во доволата на радиодифузерот и да започне дигитално да го емитира неговиот програмски сервис. Агенцијата ќе го пропише образецот на договорот и истиот ќе го објави на својата веб страница.

(6) Договорот од ставот (5) на овој член се склучува за временски период кој не може да биде пократок од временскиот период за кој радиодифузерот ја добил доволата, а операторот е должен во рок од седум дена од денот на склучувањето на договорот истиот да го достави до Агенцијата.

(7) Доколку договорот не се склучи во рокот утврден во ставот (5) на овој член било која од страните има право да побара од Агенцијата да го реши спорот.

(8) Операторот од ставот (1) на овој член е должен да води посебно сметководство за активностите поврзани со дигитално емитирање.

Член 160

Системи со условен пристап

(1) Системите за условен пристап до дигитални телевизиски или радио услуги што се користат во Република Македонија треба да поседуваат технички способности што на операторите и/или давателите на јавни комуникациски услуги ќе им овозможат контрола на трошоците, односно контрола на услугите што се обезбедуваат преку овие системи на локално или регионално ниво.

(2) Операторите кои нудат услуги на условен пристап, со кои се овозможува пристап до дигитални телевизиски или радио услуги се должни, под праведни, ра-

зумни и недискриминаторски услови, на сите радиодифузери да им обезбедат технички услуги кои ќе овозможат програмските сервиси на радиодифузерите што се емитираат дигитално да бидат примени од гледачите или од слушателите, преку користење на декодери.

(3) Операторите кои нудат услуги на условен пристап се должни да водат посебно сметководство за услугите со условен пристап одделно од другите активности.

(4) Агенцијата соработува со Државниот пазарен инспекторат во врска со работите кои се однесуваат на направите за условен пристап.

Глава седумнаесетта**РАДИО ОПРЕМА И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИСКА
ТЕРМИНАЛНА ОПРЕМА**

Член 161

Пуштање на пазар и ставање во употреба радио опрема и телекомуникациска терминална опрема

(1) Пуштањето на пазар и ставање во употреба на радио опрема и телекомуникациска терминална опрема е согласно со Законот за безбедност на производите и прописите донесени врз основа на него.

(2) Увозот, производството, продажбата, изнајмувањето и користењето на радио опрема што предизвика пречки во радиофреквенциите на јавните електронски комуникациски мрежи, не се дозволени освен во случаи кога тоа го бараат интересите на одбраната или националната безбедност.

Член 162

Објавување на спецификациите на интерфејсите

(1) Операторите на јавните комуникациски мрежи во Република Македонија пред да започнат со обезбедување на јавните комуникациски услуги се должни на својата веб страница да го објавуваат и ажурираат видот и техничките спецификации на интерфејсот на своите јавни комуникациски мрежи.

(2) Техничките спецификации од ставот (1) на овој член треба да бидат доволно детални, за да овозможат дизајнирање на телекомуникациска терминална опрема што ќе ги овозможи сите услуги, обезбедени преку соодветните интерфејси. Техничките спецификации особено треба да ги содржат сите информации кои на производителите ќе им овозможат по свој избор да спроведат соодветни тестови во поглед на суштинските барања, применливи за телекомуникациската терминална опрема.

Член 163

Пријава на радио опрема

(1) Пред да пушти на пазарот или да стави во употреба радио опрема, која користи радиофреквенциски опсежи, што не се хармонизирани на ниво на Европската унија, производителот или неговиот овластен застапник или пак лицето одговорно за пуштање на ваквата опрема на пазар и употреба, е должно за тоа да побара согласност од Агенцијата. Барањето за согласност се доставува до Агенцијата во рок не пократок од 30 дена од планираниот датум на пуштање на пазарот или ставање во употреба на радио опремата.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член особено содржи:

- име и адреса на барателот,
- назив на радио опремата, производителот, намената и нејзините технички параметри,

- радиофреквенциски опсези, канална распределба, тип на модулација и максимална моќност на предавател и

- идентификациски број на овластеното тело за сообразност.

(3) Формата и содржината на барањето од ставот (2) на овој член подетално го пропишува Агенцијата.

(4) Агенцијата одлучува по барањето од ставот (1) на овој член во рок од 30 дена од денот на приемот на истото.

(5) Директорот на Агенцијата може да донесе решение со кое ќе го одбие барањето, односно нема да се даде согласноста од ставот (1) на овој член, доколку се утврди дека пуштањето на пазарот или ставањето во употреба на радио опремата од ставот (1) на овој член е во спротивност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на него.

Член 164

Поврзување на радиоопрема и телекомуникациска терминална опрема

(1) Доколку радиоопремата и/или телекомуникациска терминална опрема ги исполнува условите утврдени во Законот за безбедност на производите, прописите донесени врз основа на него и овој закон, операторите на јавните комуникациски мрежи и/или услуги не смеат да го одбијат поврзувањето на таквата опрема.

(2) Доколку радиоопремата и/или телекомуникациска терминална опрема која ги исполнува условите од ставот (1) на овој член предизвикува оштетувања на мрежата или прави штетни пречки или му штети на функционирањето на мрежата, операторот на јавната комуникациска мрежа може да го одбие поврзувањето на таквата опрема на својата мрежа, да ја исклучи или да ја повлече од употреба и за тоа да ја известат Агенцијата.

(3) Во одредени итни случаи доколку е тоа неопходно да се заштити мрежата, операторот може без одлагање да ја исклучи опремата од ставот (1) на овој член и доколку на корисникот без одлагање и без трошоци за него може да му понуди друго соодветно решение, за што веднаш ја известува Агенцијата.

(4) Корисниците не смеат да приклучат на јавна телекомуникациска мрежа радио опрема или телекомуникациска терминална опрема, која не е во согласност со условите пропишани во Законот за безбедност на производите, прописите донесени врз основа на него и овој закон.

Член 165

Регистар на телекомуникациска терминална опрема

(1) Агенцијата дава мислења и соработува со надлежните институции во однос на прашањата за увозот и употребата на радио опремата и телекомуникациската терминална опрема.

(2) Агенцијата води електронски регистар на телекомуникациска терминална опрема наменета за јавни мобилни комуникациски услуги.

(3) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот од ставот (2) на овој член, како и видот на податоците и начинот на доставување на податоците потребни за водење на регистарот ги пропишува Агенцијата.

(4) Операторите, правни или физички лица регистрирани за продажба на телекомуникациска терминална опрема, како и правни или физички лица кои набавиле телекомуникациска терминална опрема наменета за јавни мобилни комуникациски услуги или истата ја

добиле како подарок или донација од лица надвор од територијата на Република Македонија се должни на Агенцијата да и достават податоци согласно со актот од ставот (3) на овој член.

(5) Операторите се должни на барање на Агенцијата да ја исклучат од јавната мобилна комуникациска мрежа телекомуникациската терминална опрема која не е евидентирана во регистарот од ставот (2) на овој член.

Глава осумнаесетта

БЕЗБЕДНОСТ И ИНТЕГРИТЕТ НА ЈАВНИТЕ ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИСКИ МРЕЖИ И УСЛУГИ И ЗАШТИТА НА ЛИЧНИТЕ ПОДАТОЦИ

Член 166

Безбедност и интегритет на јавните електронски комуникациски мрежи и услуги

(1) Операторите се должни да преземаат соодветни технички и организациони мерки со цел соодветно да управуваат со ризиците за безбедноста на мрежите и услугите. Имајќи го предвид техничкиот напредок, овие мерки треба да обезбедат ниво на безбедност кое е соодветно на настанатиот ризик. Овие мерки особено треба да се преземаат за да се спречи и минимизира влијанието на безбедносните инциденти врз корисниците и меѓусебно поврзаните мрежи.

(2) Операторите на јавни електронски комуникациски мрежи треба да ги преземаат сите соодветни чекори за да го обезбедат интегритетот на нивните мрежи и истовремено, континуитетот на услугите кои ги обезбедуваат со тие мрежи.

(3) Заради спроведување на одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член операторите на јавни електронски комуникациски мрежи или јавни електронски комуникациски услуги треба да усвојат и имплементираат политика за безбедност со која ќе се утврди ранливоста на системот, надзорот и спроведување превентивни и корективни мерки, како и мерки за ублажување на инциденти по безбедноста и интегритетот на мрежите.

(4) Операторите се должни веднаш, но не подоцна од 24 часа од моментот на нарушување на безбедноста или губење на интегритетот кое имало значително влијание врз функционирањето на мрежите или услугите, по електронски пат на Агенцијата да и достават известување за истото. Доколку е тоа соодветно Агенцијата за истото може да ги известат националните регулаторни тела од други земји, како и Европската агенција за безбедност на мрежи и информации (ENISA). Доколку истото е во интерес на јавноста, Агенцијата може да ја известат јавноста или да побара од операторот да го стори тоа. Исто така, доколку е тоа соодветно и во зависност од степенот на нарушување на безбедноста или интегритетот на мрежите или услугите, Агенцијата за истото ќе го известат и телото надлежно за справување со компјутерски инциденти во Република Македонија.

(5) Агенцијата е должна на Европската агенција за безбедност на мрежи и информации (ENISA) да и поднесе годишен збирен извештај за добиените известувања од страна на операторите, како и за преземени те активности согласно со ставот (3) на овој член.

(6) Во случај на значителен ризик од повреда на безбедноста на мрежата, операторот на јавни електронски комуникациски услуги е должен да ги информира претплатниците за таквиот ризик и доколку истиот е надвор од опсегот на мерки кои ги презема операторот, да ги информира и за можните решенија за отстранување на ризикот како и за можните трошоци за таквите решенија.

(7) Агенцијата во согласност со Дирекцијата за заштита на личните податоци ќе донесе подзаконски акт со кој ќе го пропише начинот во кој операторите се должни да ги спроведат одредбите од овој член, преку задолжителни инструкции, формата, содржината и начинот на доставување на известувањата утврдени со овој член и членот 167 од овој закон, како и формата и содржината на регистарот на нарушувањата на безбедноста на личните податоци и начинот на неговото водење од членот 167 став (6) од овој закон.

(8) Агенцијата може од операторите од ставот (1) на овој член да бара:

а) да и достават потребни информации за проценка на безбедноста и/или интегритетот на нивните услуги и мрежи, вклучително и усвоените политики за безбедност и

б) да обезбедат безбедносна ревизија која ја врши квалификувано независно тело или надлежен државен орган и резултатите од истата да ги направат достапни за Агенцијата. Трошоците за ревизијата ги плаќа операторот.

(9) Агенцијата има право да ги испита случаите на неусогласеност и ефектите од истото врз безбедноста и интегритетот на мрежите.

Член 167

Нарушување на безбедноста на личните податоци

(1) Во случај на нарушување на безбедноста на личните податоци, операторот на јавни електронски комуникациски услуги, е должен веднаш, но не подоцна од 24 часа од моментот на утврдување на нарушувањето на безбедноста на личните податоци, да достави до Агенцијата и Дирекцијата за заштита на личните податоци известување за нарушување на безбедноста на личните податоци.

(2) Ако нарушувањето на безбедноста на личните податоци може негативно да влијае на личните податоци или приватноста на претплатникот или на друго физичко лице, операторот на јавни електронски комуникациски услуги е должен, исто така, за тоа во рокот утврден во ставот (1) на овој член да го извести односниот претплатник или физичкото лице.

(3) Известувањето од ставот (2) на овој член треба особено да ја содржи природата на нарушување на безбедноста на личните податоци и точките за контакт каде што може да се добијат повеќе информации, како и мерките што се препорачуваат за ублажување на можните негативни влијанија предизвикани од нарушувањето на безбедноста на личните податоци, а известувањето од ставот (1) на овој член треба да содржи и опис на последиците од нарушување на безбедноста на личните податоци, како и предложените или преземени мерки од страна на операторот за отстранување на нарушување на безбедноста на личните податоци.

(4) Операторот не мора да го извести претплатникот или другото физичко лице за нарушувањето на безбедноста на личните податоци од ставот (2) на овој член, доколку по добиеното известување од ставот (1) на овој член Агенцијата донесе мислење со кое ќе утврди дека операторот за личните податоци на кои се однесува нарушувањето, ги имплементирал соодветните технички мерки за заштита на истите, на начин со кој обезбедил личните податоци да бидат неразбирливи за кое било лице кое нема право на пристап до нив. Агенцијата го доставува мислењето до операторот и Дирекцијата за заштита на личните податоци.

(5) Дирекцијата за заштита на личните податоци, независно од добиеното мислење од ставот (4) на овој член, може да бара од операторот од ставот (1) на овој член да го извести претплатникот или другото физичко лице за нарушување на безбедноста на личните податоци, земајќи ги предвид можните негативни ефекти од нарушувањето на безбедноста на личните податоци.

(6) Операторите на јавни електронски комуникациски услуги се должни да водат регистар на нарушувањата на безбедноста на личните податоци кој ги содржи фактите и причините за нарушување на безбедноста на личните податоци, последиците предизвикани од таквото нарушување, како и преземени мерки за безбедност на личните податоци што и овозможува на Агенцијата и Дирекцијата за заштита на личните податоци да ја проверат усогласеноста на операторот со одредбите од овој член.

Член 168

Доверливост на комуникациите

(1) Доверливоста на комуникациите се однесува на:

а) содржината на комуникациите;

б) податоците за комуникациски сообраќај и податоците за локација кои не се податоци за комуникациски сообраќај и

в) фактите и околностите за прекинот на конекцијата или за неуспешни обиди за воспоставување на конекција.

(2) Забранети се сите форми на слушање, следење, чување, снимање, задржување или секој друг облик на пресретнување или надзор над комуникациите од ставот (1) на овој член, без добиена согласност од корисниците за кои се работи, освен во случаите утврдени во членовите 175 и 176 од овој закон.

(3) Забраната од ставот (2) на овој член не се однесува на техничкото чување на податоци неопходно за пренос на комуникациите.

(4) Одредбите од ставовите (2) и (3) на овој член не се однесуваат на снимање на комуникациите и соодветните податоци за комуникациски сообраќај заради обезбедување доказ за комерцијални трансакции или која било друга деловна комуникација.

(5) Чувањето информации или добивањето пристап до информации кои се веќе зачувани во терминалната опрема на претплатникот или корисникот е дозволено само под услов соодветниот претплатник или корисник да ја дал својата согласност откако претходно добил јасни и сеопфатни информации и тоа особено за целите за обработка на тие податоци, во согласност со пропишаните за заштита на личните податоци. Со ова не треба да се спречи техничкото чување или пристапот до информациите заради овозможување на пренос на комуникации преку јавна електронска комуникациска мрежа или доколку е тоа неопходно заради обезбедување на услуга на информатичкото општество која е изречно побарана од претплатникот или корисникот на услугата.

Член 169

Податоци за комуникациски сообраќај

(1) Податоците за комуникациски сообраќај кои се однесуваат на претплатниците и корисниците на услуги што се обработени и чувани од операторот мораат да се избришат или да се направат анонимни тогаш кога веќе нема да бидат потребни за пренос на комуникација, освен во случаите од ставовите 2, 3 и 5 на овој член и од членовите 175 и 176 од овој закон.

(2) Дозволено е да се обработуваат само податоците за комуникациски сообраќај кои се потребни за пресметка на трошоците на претплатник за користење на јавни електронски комуникациски услуги и за трошоците за интерконекција на мрежите, но само до истекот на законските рокови во кои може да се оспори сметката или да се изврши плаќањето.

(3) Заради маркетинг на јавни електронски комуникациски услуги или заради обезбедување на услуги со додадена вредност, операторот може да ги обработува податоците од ставот (1) на овој член до степен и вре-

метраење потребни за таквите услуги или маркетинг, доколку претплатникот или корисникот за кого се однесуваат податоците дал претходна согласност за тоа. Корисниците или претплатниците треба да имаат можност во секое време да ја повлечат согласноста за обработка на податоци за комуникациски сообраќај.

(4) Операторот на јавни електронски комуникациски услуги е должен да го информира претплатникот или корисникот на услугите за тоа кои видови податоци за сообраќај се обработуваат и кое е времетраењето на обработката на податоците за целите наведени во ставот (2) на овој член и пред да добие согласност за целите наведени во ставот (3) на овој член.

(5) Пристапот до обработката на податоците за комуникациски сообраќај во согласност со ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член е дозволен само на овластени лица на операторот кои работат на пресметка на трошоците на претплатниците и трошоците за интерконекција, управување со комуникацискиот сообраќај, барања на потрошувачи, откривање на измами, маркетинг на јавни електронски комуникациски услуги или обезбедување на услуги со додадена вредност и мора да се ограничи на она што е неопходно за тоа работење.

(6) Операторите се должни да ги обезбедат податоците за комуникациски сообраќај, заради решавање на спорови во врска со пресметката на трошоците на претплатниците и трошоците за интерконекција.

(7) Операторите се должни податоците за комуникациски сообраќај од ставовите (2) и (3) на овој член да ги чуваат во Република Македонија.

Член 170

Претставување и ограничување на идентификација на повикувачка линија и повикана линија

(1) Оператор на јавни електронски комуникациски услуги кој обезбедува можност за претставување на идентификација на повикувачка линија е должен да му овозможи на крајниот корисник кој го упатил повикот едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повикувачката линија за секој поединечен повик.

(2) Операторот од ставот (1) на овој член е должен да му овозможи на повиканиот претплатник едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повикувачката линија кај дојдовните повици, со разумно користење на ова можност.

(3) Операторот од ставот (1) на овој член кој обезбедува можност повикувачката линија да се претставува пред воспоставување на врската е должен да му овозможи на повиканиот претплатник на едноставен начин да може да ги одбие дојдовните повици, во случај кога претплатникот или корисникот кој го упатил повикот го спречил претставувањето на неговата повикувачка линија.

(4) Оператор на јавни електронски комуникациски услуги кој обезбедува можност за претставување на идентификација на повикана линија е должен да му овозможи на повиканиот претплатник едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повиканата линија.

(5) Одредбите од овој член се однесуваат и на дојдовните и на појдовните повици спрема други држави.

(6) Операторите на јавни електронски комуникациски услуги кои ја обезбедуваат можноста за претставување на идентификација на повикувачка линија и/или повикана линија, се должни да ја информираат јавноста на соодветен и јавно достапен начин за овие услуги и за можностите од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член.

Член 171

Податоци за локација

(1) Податоците за локација кои не се податоци за комуникациски сообраќај кои се однесуваат на претплатниците или корисниците на јавни електронски комуникациски мрежи или јавни електронски комуникациски услуги можат да се обработуваат само во случај кога се направени анонимни или врз основа на претходно добиена согласност од претплатникот или корисникот на услуги, во онаа мера и во времетраење потребно за обезбедување на услугите со додадена вредност.

(2) Операторот, пред да ја добие претходната согласност од ставот (1) на овој член, е должен да го извести претплатникот или корисникот на услуги за видот на податоците за локација кои ќе се обработуваат, за целите и времетраењето на обработката, како и за случаите кога тие податоци ќе им бидат доставувани на трети страни заради обезбедување на услуги со додадена вредност. На претплатникот или корисникот на услугите мора, во секое време, да му биде дадена можност да ја повлече својата дадена согласност за обработка на податоците за локација.

(3) Кога од претплатник или корисник на услуги е добиена претходната согласност од ставот (1) на овој член, мора на истиот да му се обезбеди постојано да има можност на едноставен начин и бесплатно, привремено да ја одбие обработката на податоците за локација, за секое приклучување на јавната електронска комуникациска мрежа или за секој пренос на комуникации.

(4) Пристапот до обработката на податоците за локација, во согласност со одредбите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член е дозволен само на овластени лица од операторот на јавни електронски комуникациски мрежи или на јавни електронски комуникациски услуги, или на овластени лица од трети страни кои ја обезбедуваат услугата со додадена вредност и мора да се ограничи на она што е неопходно за обезбедување на услугата со додадена вредност.

Член 172

Исклучоци

(1) Во случај кога претплатник писмено ќе го извести операторот дека добива злонамерни или вознемирувачки повици, операторот е должен времено, но не подолго од три месеци од денот на приемот на известувањето, да ја отстрани можноста за спречување на претставување на идентификација на повикувачка линија согласно со овој закон.

(2) Операторот е должен, времено да ги чува, но не подолго од три месеци од денот на приемот на известувањето од ставот (1) на овој член, сите дојдовни и појдовни повици на претплатникот од ставот (1) на овој член, вклучително и за оние повици за кои на корисник му била обезбедена можност да го спречи претставувањето на идентификација на повикувачка линија, а по барање на надлежен органистите да ги стави на располагање, согласно со закон.

(3) Кога се работи за повици кон служби за итни услуги согласно со Планот за нумерација на јавните комуникациски мрежи и услуги, оператор на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги е должен да ја отстрани можноста за спречување на претставување на идентификација на повикувачка линија согласно овој закон има право да ги обработува податоците за локација и во случај кога претплатникот или корисникот привремено ја одбил обработката на податоците за локација или пак не дал согласност за обработка на податоците за локација, согласно со членот 171 од овој закон.

Член 173

Автоматско пренасочување на повиците

Оператор е должен на секој претплатник да му обезбеди можност, бесплатно и користејќи едноставни средства, да го запре автоматското пренасочување на повик од трета страна до неговата терминална опрема.

Член 174

Небарани комуникации

(1) Користењето на автоматско повикување и на комуникациски системи за повикување на претплатнички телефонски броеви без човечка интервенција (автоматски машини за повикување, СМС, ММС), факс апарати или електронска пошта, заради вршење на директен маркетинг, може да биде дозволено само доколку претплатниците претходно се согласиле со истото.

(2) Физички и правни лица може да ги користат електронските контакт податоци за електронска пошта добиени од потрошувачите на нивните производи или услуги, за директен маркетинг и продажба само на нивни слични производи или услуги, под услов на тие потрошувачи да им обезбедат јасна и недвосмислена можност, на бесплатен и едноставен начин да приговорат за таквото користење на електронските контакт податоци при нивното добивање и при добивање на секоја порака, во случај кога потрошувачот однапред не го одбил таквото користење на неговите електронските контакт податоци.

(3) Небарани комуникации за целите на директен маркетинг различни од оние наведени во ставовите (1) и (2) на овој член (на пример говорни телефонски повици), се дозволени само кога претплатниците или корисниците дале согласност за тоа, на бесплатен начин.

(4) Се забранува испраќање на електронска пошта за директен маркетинг или за поттикнување на посета на одредени веб страни, со сокривање или прикривање на идентитетот на испраќачот во чие име е направена комуникацијата, без валидна адреса на која примателот на комуникацијата може да испрати барање за прекин на таквата комуникација.

(5) Ставовите (1) и (3) на овој член се применуваат само на претплатници кои се физички лица.

Член 175

Следење на комуникации

(1) Операторите се должни да ги обезбедат сите неопходни технички услови за да овозможат следење на комуникациите во нивните мрежи, согласно со Законот за следење на комуникациите.

(2) Операторите се должни на сопствен трошок да обезбедат и одржуваат опрема, соодветен интерфејс и да воспостават електронски комуникациски водови за пренос до овластениот орган за следење на комуникации, со цел да се овозможи следењето на комуникациите во нивната мрежа, согласно со Законот за следење на комуникациите.

(3) При набавката на опремата и интерфејсот од ставот (2) на овој член, операторите се должни од овластениот орган за следење на комуникации да побараат техничка спецификација за видот и карактеристиките на истите.

(4) Овластениот орган за следење на комуникации од ставот (2) на овој член ги утврдува мерките и стандардите за информациска безбедност, кои треба да ги примени операторот на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги во врска со неговите обврски за следење на комуникациите од ставот (2) на овој член.

(5) Во случај кога операторите имаат воведено компресија или криптозаштита на комуникацискиот сообраќај, се должни да ја отстранат истата, пред да ја достават содржината на следената комуникациска услуга до овластениот орган за следење на комуникации.

(6) Операторите имаат обврска да му овозможат на овластениот орган за следење на комуникации, следење на комуникациите во реално време. Информацијата за следената комуникација треба да биде на располагање веднаш по завршувањето на комуникацијата, а следењето на комуникацијата треба да биде непрекинато за цело време на нејзиното траење.

(7) Операторите имаат обврска да обезбедат точно и еднозначно поврзување на информацијата за следената комуникација со содржината на комуникацијата која се следи.

(8) Операторите треба да обезбедат лицето чии комуникации се следат или друго неовластено лице да не забележи каква било промена во квалитетот на комуникациската услуга која може да биде предизвикана со примена на мерката следење на комуникациите. Функционирањето на следената комуникациска услуга треба да остане непроменето за лицето чии комуникации се следат.

(9) Операторите треба да обезбедат иста или поголема сигурност и квалитет на следената комуникациска услуга од сигурноста и квалитетот на комуникациските услуги кои му се овозможени на лицето чии комуникации се следат.

(10) Агенцијата ќе спроведе постапка на надзор над оператор, во врска со исполнувањето на обврските утврдени со овој член, по барање на овластен орган за следење на комуникациите.

Член 176

Обврска за задржување на податоци

(1) Операторите се должни да ги задржат податоците за електронските комуникации од членот 178 од овој закон, што се создадени или обработени од нив при обезбедувањето на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги со цел да се овозможи достапност на овие податоци заради спречување или откривање кривични дела, заради водење кривична постапка или кога тоа го бараат интересите на безбедноста и одбраната на Република Македонија.

(2) Операторите немаат обврска да ги задржат оние податоци од ставот (1) на овој член кои што тие самите не ги создале или обработиле.

(3) Операторите се должни податоците од ставот (1) на овој член и сите други неопходни информации што се однесуваат на овие податоци, по барање да им ги достават на надлежните органи, под услови и постапка утврдени со закон.

(4) Операторите на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги се должни да ги обезбедат сите неопходни технички средства и организациони мерки за задржување на податоците за електронските комуникации од членот 178 од овој закон, на нивен сопствен трошок.

(5) Сите неопходни технички средства од ставот (4) на овој член не смеат да бидат поставени надвор од Република Македонија.

Член 177

Заштита и безбедност на податоците

Операторите се должни, особено да ги почитуваат следниве начела за безбедност на податоците од членот 178 од овој закон, и тоа:

1) податоците се со ист квалитет и се предмет на иста безбедност и заштита како и податоците во електронската комуникациска мрежа;

2) на податоците се применуваат соодветни технички и организациони мерки за заштита од случајно или незаконско уништување, случајно губење или изменување, или пак неовластено или незаконско чување, обработка, пристап или откривање;

3) на податоците се применуваат соодветни технички и организациони мерки за да се обезбеди дека до нив може да пристапат само овластени лица на операторот и

4) податоците со исклучок на оние до кои што било пристапено и биле зачувани се уништуваат по истекот на периодот за нивно задржување утврден во членот 176 став (3) од овој закон.

Член 178

Видови на податоци што се задржуваат

(1) Операторите се должни да ги задржуваат следниве видови на податоци:

А) податоци што се потребни за следење и идентификување на изворот на комуникацијата:

1) при обезбедување на телефонски услуги преку фиксна или мобилна јавна електронска комуникациска мрежа:

- повикувачкиот телефонски број и
- името и адресата на претплатникот или на регистрираниот корисник;

2) при обезбедување на пристап до интернет, електронска пошта и до телефонски услуги преку интернет:

- доделениот кориснички код за идентификација,
- корисничкиот код за идентификација и телефонскиот број доделен за било каква комуникација при пристап до јавната телефонска мрежа и
- името и адресата на претплатникот или на регистрираниот корисник кому му била доделена адреса за интернет-протокол (ИП), кориснички код за идентификација или телефонски број за време на комуникацијата;

Б) податоците што се потребни за идентификување на дестинацијата на комуникацијата:

1) при обезбедување на телефонски услуги преку фиксна или мобилна јавна електронска комуникациска мрежа:

- повиканите телефонски броеви и кога се работи за дополнителни услуги како што се проследување на повик или пренасочување на повик, бројот или броевите каде што се пренасочува повикот и
- името и адресата на претплатникот или регистрираниот корисник;

2) при обезбедување на електронска пошта и телефонски услуги преку интернет:

- корисничкиот код за идентификација или телефонскиот број на примателот на телефонскиот повик преку интернет и
- името и адресата на претплатникот или регистрираниот корисник и корисничкиот код за идентификација на примателот на телефонскиот повик преку интернет;

В) податоци што се потребни за идентификување на датумот, часот и на времетраењето на комуникацијата:

1) при обезбедување на телефонски услуги преку фиксна или мобилна јавна електронска комуникациска мрежа, датумот и часот на почетокот и на крајот на комуникацијата;

2) при обезбедување на пристап до интернет, електронска пошта и до телефонски услуги преку интернет:

- датумот и времето на пријавување и одјавување на пристап до интернет врз основа на одредена временска зона, заедно со ИП-адресата, без разлика дали е динамичка или статичка, што е доделена од оператор на јавни електронски комуникациски мрежи и/или ус-

луги што го обезбедува пристапот до интернет и корисничкиот код за идентификација на претплатникот или на регистрираниот корисник и

- датумот и часот на пријавување и одјавување од услугата за електронска пошта или од телефонските услуги преку интернет, врз основа на одредена временска зона;

Г) податоци што се потребни за идентификување на типот на комуникацијата:

1) при обезбедување на телефонски услуги преку фиксна или мобилна јавна електронска комуникациска мрежа, телефонската услуга што е користена и

2) при обезбедување на електронска пошта и телефонски услуги преку интернет - интернет услугата што е користена;

Д) податоци што се потребни за идентификување на комуникациската опрема на корисникот или на онаа за која се смета дека е негова;

1) при обезбедување на телефонски услуги преку фиксна јавна електронска комуникациска мрежа, повикувачките и повикуваните телефонски броеви;

2) при обезбедување на телефонски услуги преку мобилна јавна електронска комуникациска мрежа:

- повикувачките и повикуваните телефонски броеви,

- меѓународниот идентитет на мобилниот претплатник (IMSI) на повикувачката страна,

- меѓународниот идентитет на мобилниот уред (IMEI) на повикувачката страна,

- IMSI на повикуваната страна,
- IMEI на повикуваната страна и

- во случај на анонимна припејд-услуга, датумот и часот на почетното активирање на услугата и ознаката на локацијата (код на ќелија) од каде што била активирана услугата;

3) при обезбедување на пристап до интернет, електронска пошта и до телефонски услуги преку интернет:

- повикувачкиот телефонски број за dial-up пристап и

- дигиталната претплатничка линија (DSL) или друга крајна точка на иницијаторот на комуникацијата и

Ѓ) податоци што се потребни за да се идентификува локацијата на мобилната комуникациска опрема:

1) ознаката за локацијата (код на ќелијата) на почетокот на комуникацијата и

2) податоците за идентификување на географската локација на ќелиите со упатување на нивните ознаки за локација (код на ќелијата) за временскиот период за кој се задржуваат податоците за комуникацијата.

(2) Под телефонска услуга од ставот (1) на овој член се сметаат повици (вклучувајќи говор, говорна пошта и конференциски и податочни повици), дополнителни услуги (вклучувајќи проследување на повик и пренасочување на повик) и испраќањето пораки и мултимедијални услуги (вклучувајќи ја услугата на кратки пораки, подобрени медиумски услуги и мултимедијални услуги).

(3) Податоците од ставот (1) на овој член ги вклучуваат и податоците кои се однесуваат на неуспешните обиди за повик. Оператор нема обврска да ги задржува податоците за повици кои не се воспоставени.

(4) Операторите не смеат да ги задржуваат податоците што ја откриваат содржината на комуникацијата.

(5) Операторите се должни да ги задржат податоците од ставови (1) и (3) на овој член за период од 12 месеци од датумот на извршената комуникација.

Глава деветнаесетта

КАЗНЕНИ И ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 179

Користење на радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции

(1) Правно лице кое користи радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции за вршење на радиодифузна дејност и со тоа за себе стекнува имотна корист ќе се казни за кривично дело со парична казна од 100.000 до 30 милиони денари.

(2) Одговорното лице на правното лице или физичко лице за делото од ставот (1) на овој член ќе се казни со казна затвор од една до пет години.

(3) Покрај казната затвор од ставот (2) на овој член на одговорното лице или на физичкото лице за истото дело му се изрекува и привремена забрана за вршење одделна професија, дејност или должност во траење од една до три години.

Член 180

Прекршоци

(1) Глоба во износ од 7% до 10% од вкупниот годишен приход на правното лице (изразена во апсолутен износ) остварен во деловната година што и претходи на годината кога е сторен прекршокот или од вкупниот приход остварен за пократок период од годината што му претходи на прекршокот, доколку во таа година правното лице започнало да работи, ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:

1) не достави нотификација до Агенцијата, пред да започне со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги (член 60 став (1));

2) не одговори на барање за пристап или интерконекција, или не го склучи договорот за интерконекција или пристап во роковите утврдени во членот 73 став (4) од овој закон;

3) не задоволи барање за интерконекција или пристап на било која точка во неговата мрежа, каде што е технички можно, вклучувајќи и пристап на точки што не претставуваат завршни точки на мрежата (член 73 став (5));

4) на Агенцијата не и ги достави склучените договори за интерконекција или пристап, согласно со членот 73 став (7) од овој закон;

5) се здобива со сопственост на комуникациски мрежи, спротивно на забраната утврдена во членот 83 од овој закон;

6) не објави информации согласно член 84 ставови (1) и (2) од овој закон;

7) на Агенцијата не и достави предлог на референтна понуда за интерконекција или пристап, согласно со членот 84 став (3) од овој закон;

8) не ја објави референтната понуда на својата веб страница во рок од пет дена од денот на добивањето на одобрението од Агенцијата (член 84 став (5));

9) цените во одобрената референтна понуда не ги применува првиот ден од наредниот месец кој следи по месецот во кој е добиено одобрението од Агенцијата (член 84 став (6));

10) отстапува од условите во одобрената референтна понуда при склучување на договор за интерконекција или пристап (член 84 став (8));

11) не постапи по решението на Агенцијата во рок од 30 дена од денот на приемот на истото (член 84 став (9));

12) не применува еквивалентни услови во еквивалентни околности за другите оператори кои даваат исти услуги, или не им обезбеди услуги и информации на

другите оператори под исти услови или со ист квалитет како оние што ги обезбедува за сопствените услуги или оние за неговите подружници или партнери (член 85 став (2));

13) не води посебно сметководство за активностите поврзани со интерконекција или пристап (член 86 став (1));

14) на барање на Агенцијата не и достави сметководствени податоци, вклучително и податоци за приходите добиени од трети страни (член 86 став (3));

15) не ги исполни обврските за пристап или заедничко користење на специфични мрежни средства согласно со членот 87 ставови (3) и (4) од овој закон;

16) не ја исполни обврската за цени базирани на трошоци или обврската за водење на сметководство на трошоци согласно со членот 88 од овој закон;

17) не ја исполни обврската да ги одвои активностите поврзани со обезбедување на одредени големопродажни услуги за пристап во посебен независен деловен субјект согласно со членот 89 став (1) од овој закон;

18) не обезбедува производи и услуги за пристап на сите оператори согласно со членот 89 став (2) од овој закон;

19) однапред и навремено не ја извести Агенцијата за намерата за пренос на имотот на својата мрежа за локален пристап или значителен дел од имотот на посебно правно лице, со различна сопственост, или за намерата да основа посебен деловен субјект, согласно со членот 90 став (1) од овој закон;

20) не ги исполни обврските за регулирање на малопродажни цени, согласно со членот 91 став (2) од овој закон;

21) не имплементира соодветен сметководствен систем на трошоци, согласно со членот 91 став (4) од овој закон;

22) користи радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции (член 129 став (1));

23) правото за користење на радиофреквенции го пренесе или издаде на друго физичко или правно лице, без претходно добиена согласност од Агенцијата (член 145 став (1));

24) користи броеви и/или серии на броеви без добиено решение од Агенцијата (член 150 став (1));

25) користењето на броеви и/или серии на броеви не е во согласност со условите за користење на броеви и/или серии на броеви (член 153) и

26) пушти на пазарот или стави во употреба радиоопрема која користи радиофреквенциски опсези што не се хармонизирани на ниво на Европската унија без согласност на Агенцијата (член 163 став (1)).

(2) Глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице и на трговец поединец за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 181

(1) Глоба во износ од 4% до 7% од вкупниот годишен приход на правното лице (изразена во апсолутен износ) остварен во деловната година што и претходи на годината кога е сторен прекршокот или од вкупниот приход остварен за пократок период од годината што му претходи на прекршокот, доколку во таа година правното лице започнало да работи, ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:

1) јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства не се градат на начин утврден во членот 62 став (4) од овој закон;

2) јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства не се планираат, проектираат, градат или поставуваат на начин утврден во членот 64 од овој закон;

3) не основа посебно правно лице за обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги, или не води посебно сметководство за активностите поврзани со обезбедувањето на јавните електронски комуникациски мрежи и/или услуги, согласно со членот 72 од овој закон;

4) не ја штити доверливоста на сите податоци разменети при склучувањето на договор за интерконекција или пристап, согласно со членот 73 став (3) од овој закон;

5) не обезбеди пристап до фиксна локација или не обезбеди телефонски услуги, согласно со членот 93 од овој закон;

6) не обезбеди информации од целосниот телефонски именик (член 94 став (2));

7) податоците за своите претплатници не им ги достави на давателите на универзална услуга (член 94 став (6));

8) не ги вклучи податоците за претплатниците во целосниот телефонски именик или во евиденцијата на телефонската служба за информации, или не ја извести Агенцијата, ако некои од операторите не ги достави бараните податоци (член 94 став (7));

9) не обезбеди од јавните телефонски говорници, без надоместок, да се бираат броевите на службите за итни повици (член 95 став (2));

10) не преземе посебни мерки за лицата со инвалидитет согласно со членот 96 од овој закон;

11) на Агенцијата не и достави податоци за своето работење (член 97 став (13));

12) писмено не ја извести Агенцијата за намерата да ја пренесе својата локална пристапна мрежа, во целост или поголем дел од неа, на друго правно лице кое има друга сопственичка структура, во рокот утврден во членот 98 став (1) од овој закон;

13) не ја исполни обврската за ограничување на малопродажните цени или за формирање на иста цена за обезбедената услуга врз основа на географски просек (член 99 став (4));

14) не понуди посебни цени или пакети, што се разликуваат од оние што се обезбедуваат врз основа на нормални комерцијални услови (член 99 став (5));

15) имателот на одобрението не го приспособи своето работење во рокот утврден во решението на Агенцијата (член 146 став (2));

16) правото за користење на броеви и/или серии на броеви го пренесе на друго правно лице без претходно добиена согласност од Агенцијата (член 155 став (1));

17) не ги применува принципите на објективност, транспарентност, пропорционалност или недискриминација подеднакво кон сите радиодифузери (член 159 став (1));

18) условите и цените за дигитално емитување не ги објави на својата веб страница или не ги достави до Агенцијата (член 159 став (3));

19) до Агенцијата не достави писмено известување со детално образложение за планираните промени или писменото известување го достави во рок пократок од 60 дена од денот на планираната промена (член 159 став (4));

20) не склучи договор со радиодифузериот за дигитално емитување во рок од 15 дена од денот на приемот на известувањето од регулаторното тело надлежно за работите од областа на радиодифузија (член 159 став (5));

21) склучува договор за временски период пократок од временскиот период за кој радиодифузериот ја добил дозволата или во рок од седум дена од денот на склучувањето на договорот, истиот не го достави до Агенцијата (член 159 став (6));

22) не води посебно сметководство за активностите поврзани со дигитално емитување (член 159 став (8));

23) не преземе соодветни технички и организациони мерки со цел соодветно да управува со ризиците за безбедноста на мрежите и услугите (член 166 ставови (1) и (2));

24) не усвои или не имплементира политика за безбедност (член 166 став (3));

25) на Агенцијата не и достави известување за нарушување на безбедноста или губење на интегритетот кое имало значително влијание врз функционирањето на мрежите или услугите согласно со членот 166 став (4) од овој закон;

26) не ги информира претплатниците за значителен ризик од повреда на безбедноста на мрежата, согласно со членот 166 став (6) од овој закон;

27) не постапи по барање на Агенцијата согласно со членот 167 став (8) од овој закон;

28) до Агенцијата и Дирекцијата за заштита на личните податоци не им достави известување за нарушување на безбедноста на личните податоци, согласно со членот 167 став (1) од овој закон;

29) не го извести претплатникот или поединецот согласно со членот 167 став (2) од овој закон;

30) известувањето не е во согласност со членот 167 став (3) од овој закон;

31) не води регистар на нарушувањата на безбедноста на личните податоци согласно со членот 167 став (6) од овој закон;

32) врши слушање, следење, чување, снимање, задржување или секој облик на пресретнување или надзор над комуникациите без добиена согласност од корисниците согласно со членот 168 став (2) од овој закон;

33) чува информации или дава пристап до информации кои се веќе зачувани во терминалната опрема на претплатникот или корисникот, спротивно на членот 168 став (5) од овој закон;

34) не ги избрише или не ги направи анонимни податоците за комуникациски сообраќај согласно со членот 169 став (1) од овој закон;

35) обработува податоци за комуникациски сообраќај спротивно на членот 169 ставови (2) и (3) од овој закон;

36) дозволува пристап до обработката на податоците за комуникациски сообраќај на неовластени лица (член 169 став (5));

37) не ги обезбеди податоците за комуникациски сообраќај заради решавање на спорови (член 169 став (6));

38) податоците за комуникациски сообраќај не ги чува во Република Македонија (член 169 став (7));

39) ги обработува податоците за локација спротивно на членот 171 ставови (1), (2) и (3) од овој закон;

40) дозволува пристап до податоците за локација на неовластени лица (член 171 став (4));

41) не ги обезбеди сите неопходни технички услови за да овозможи следење на комуникациите во неговата мрежа (член 175 став (1));

42) на сопствен трошок не обезбеди или одржува опрема, соодветен интерфејс или не воспостави електронски комуникациски водови за пренос до овластениот орган за следење на комуникациите (член 175 став (2));

43) не побара од овластениот орган за следење на комуникации техничка спецификација за видот и карактеристиките на опремата и интерфејсот (член 175 став (3));

44) не ги примени утврдените мерки и стандарди за информациска безбедност согласно со членот 175 став (4) од овој закон;

45) не ја отстрани воведената компресија или криптозаштита на комуникацискиот сообраќај (член 175 став (5));

46) не му овозможи на овластениот орган за следење на комуникации, следење на комуникациите во реално време, информацијата за следената комуникација не е на располагање веднаш по завршувањето на комуникацијата или следењето на комуникацијата не е непрекинато за цело време на нејзиното траење (член 175 став (6));

47) не обезбеди точно и еднозначно поврзување на информацијата за следената комуникација со содржината на комуникацијата која се следи (член 175 став (7));

48) не обезбеди лицето чии комуникации се следат или друго неовластено лице да не забележи каква било промена во квалитетот на комуникациската услуга или функционирањето на следената комуникациска услуга е променето за лицето чии комуникации се следат (член 175 став (8));

49) не обезбеди иста или поголема сигурност и квалитет на следената комуникациска услуга од сигурноста и квалитетот на комуникациските услуги кои му се овозможени на лицето чии комуникации се следат (член 175 став (9));

50) не ги задржува податоците за електронските комуникации согласно со членот 176 став (1) од овој закон;

51) податоците и сите други неопходни информации не им ги достави на надлежните органи согласно со членот 176 став (3) од овој закон;

52) на сопствен трошок не ги обезбеди сите неопходни технички средства и организациони мерки за задржување на податоците (член 176 став (4));

53) сите неопходни технички средства се поставени надвор од Република Македонија (член 176 став (5));

54) не ги почитува начелата за безбедност на податоците утврдени во членот 177 од овој закон;

55) не ги задржува видовите на податоци утврдени во членот 178 ставови (1) и (3) од овој закон;

56) задржува податоци што ја открива содржината на комуникацијата (член 178 став (4)) и

57) не ги задржува податоците во временски период согласно со членот 178 став (5) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 1.500 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице и на трговец поединец за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 182

(1) Глоба во износ од 20.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:

1) не овозможи непречено вршење на надзор или не ги даде сите информации и податоци потребни за вршење на надзорот (член 40 став (1));

2) не обезбеди услови неопходни за непречена работа или утврдување на фактичката состојба (член 40 став (2));

3) не овозможи во определениот рок пристап до просториите или документите што се предмет на надзорот (член 40 став (3));

4) во постапката на вршење на надзор не ги исполни обврските од членот 42 од овој закон;

5) на барање на Агенцијата не и ги достави информациите на ниво на деталност или во рокот утврден во барањето (член 55 став (4));

6) одржувањето на јавните електронски комуникациски мрежи и придружните средства не се врши на начин утврден во членот 62 став (3) од овој закон;

7) деловна или станбена зграда не е планирана или изградена на начин утврден во членот 63 од овој закон;

8) на оператор на јавна електронска комуникациска мрежа не му овозможи пристап до физичката инфраструктура под фер услови, рокови или цени (член 66 став (1));

9) во рок од еден месец од денот на приемот на писменото барање од кој било оператор, на истиот не му обезбеди пристап до минималните информации, или не го обезбеди пристапот под пропорционални, недискриминаторски или транспарентни услови (член 67 став (4));

10) на оператор не му овозможи увид на самото место на елементи од неговата физичка инфраструктура, во рок од еден месец од денот на приемот на писменото барање или не ги почитува начелата на пропорционалност, недискриминација или транспарентност (член 67 став (5));

11) на оператор не му ги стави на располагање минималните информации кои се однесуваат на тековни или планирани градежни работи, согласно со членот 67 став (6) од овој закон;

12) не ги обезбеди бараните информации, во рок од 60 дена од денот на приемот на писменото барање, не ги обезбеди под пропорционални, недискриминаторски или транспарентни услови, или истите не и ги направи достапни на Агенцијата (член 67 став (7));

13) не овозможи пристап до точката за концентрација на зградата согласно со членот 69 став (1) од овој закон;

14) на Агенцијата не и достави информации за реализацијата на пристапот согласно со членот 69 став (5) од овој закон;

15) не ги исполни обврските за заедничко користење на иста локација (колокација) или заедничко користење на мрежни елементи и придружни средства согласно со членот 75 ставови (1) и (2) од овој закон;

16) на Агенцијата не и достави информации во врска со планираните градежни работи согласно со членот 75 став (5) од овој закон;

17) цените на поединечните услуги опфатени со универзалната услуга не се еднакви на целата територија на Република Македонија (член 99 став (2));

18) цените на поединечните услуги опфатени со универзалната услуга не ги објави на својата веб-страница и/или на начин на кој ќе бидат достапни на јавноста (член 99 став (6));

19) на своите претплатници не им обезбеди можност за контрола на трошоците согласно со членот 100 став (2) од овој закон;

20) на своите претплатници не им издаде детална сметка, согласно член 101 од овој закон;

21) не ги исполни параметрите за квалитет согласно со членот 103 став (1) од овој закон;

22) договорот за приклучок и користење на јавни комуникациски мрежи и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги не ги содржи податоците од членот 107 ставови (1), (2) и (4) од овој закон;

23) податоците ги користи за намени различни од оние утврдени во членот 107 став (6) од овој закон;

24) податоците не ги чува согласно со членот 107 став (7) од овој закон;

25) не води евиденција за сите воспоставени претплатнички односи согласно со членот 107 став (8) од овој закон;

26) не објавува транспарентни, соодветни или ажурирани информации, согласно со членот 108 ставови (1), (3) и (4) од овој закон;

27) јавно не објавува споредливи, соодветни или ажурирани информации за квалитетот на неговите услуги или за преземените мерки за обезбедување еквивалентност во однос на пристапот на крајните корисници со инвалидитет, или пред да ги објави овие информации не и ги достави на Агенцијата (член 109 ставови (1) и (2));

28) не обезбеди услови за контрола и мерење на параметрите за квалитет на јавните комуникациски услуги (член 109 став (3));

29) не обезбеди определен минимален квалитет на услуга, согласно со задолжението од Агенцијата (член 109 став (4));

30) не ги извести своите претплатници, бесплатно и пред да бидат вклучени во телефонски именик, за целта на печатениот или електронскиот телефонски именик, или за сите натамошни можности за употреба на нивните лични податоци (член 112 став (5));

31) ги вклучил своите претплатници или објавил лични податоци на своите претплатници во телефонските именици и телефонските служби за информации без претходно добиена согласност за тоа (член 112 став (6));

32) не му обезбеди можност на претплатникот, бесплатно да ги промени или дополни личните податоци, или да ја отповика согласноста за негово вклучување во телефонски именици и телефонски служби за информации (член 112 став (7));

33) ги довел корисниците на услугите во заблуда со давање на погрешни или неистинити информации или со прикривање на важни информации (член 113 став (1));

34) на почетокот на секој повик кон услугата со додана вредност не обезбеди најава за цената на повикот или за почетокот на наплатата, или не овозможи прекин на повикот по најавата во разумен рок, а пред започнувањето на наплатата на повикот (член 113 став (2));

35) го ограничи пристапот и/или користењето на услуги и апликации спротивно на членот 114 од овој закон;

36) изврши привремено ограничување или прекин на пристап, спротивно на членот 115 од овој закон;

37) не обезбеди можност на бесплатен пристап до броевите на службите за итни повици или единствениот европски број за итни повици "112" согласно со членот 117 ставови (1) и (2) од овој закон;

38) на телото надлежно за примање на повици кон единствениот европски број за итни повици "112" не му ги достави, без надоместок, сите расположливи податоци за остварените повици кон бројот "112" (член 117 став (4));

39) со повиците кон бројот "112" не постапува на ист начин, како и со другите повици кон броевите на службите за итни повици кои сè уште се користат во Република Македонија (член 117 став (5));

40) не овозможи воспоставување на сите повици кон броевите од серијата на броеви која започнува со бројот "116" согласно со членот 119 од овој закон;

41) не работи во согласност со одобрението за користење на радиофреквенциите (член 142 став (1));

42) им доделува броеви и/или серии на броеви на обезбедувачи на други услуги без склучен договор или без да го почитува начелото на недискриминација (член 151 став (8)) и

43) за повиците кон службите за итни услуги не постапи во согласност со членот 172 став (3) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице и на трговец поединец за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 183

(1) Глоба во износ од 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:

1) не го плати годишниот надоместок за надзор на пазарот во рокот утврден во членот 30 став (5) од овој закон;

2) не ја плати пресметаната разлика согласно со членот 30 став (7) од овој закон;

3) не го плати годишниот надоместок за користење на радиофреквенциите согласно со членот 31 став (5) од овој закон;

4) не го плати годишниот надоместок за користење на броеви и/или серии на броеви согласно со членот 32 став (6) од овој закон;

5) писмено не го извести барателот за одбивање на неговото барање или не ги наведе причините за тоа во рокот утврден во членот 66 став (3) од овој закон;

6) не задоволи разумно барање за склучување на договор за меѓусебно координирање на градежните работи согласно со членот 68 став (1) од овој закон;

7) не ги ажурира податоците во целосниот телефонски именик или во целосната телефонска служба за информации, согласно со членот 94 став (5) од овој закон;

8) го ограничи пристапот до неговите услуги и/или го исклучи претплатникот или го раскине договорот за приклучок и користење на јавни комуникациски мрежи и/или јавно достапни електронски комуникациски услуги спротивно на членот 102 од овој закон;

9) јавно не ги објави податоците за квалитетот на услугите опфатени со универзалната услуга, или истите не и ги достави на Агенцијата (член 103 став (2));

10) не ги уплати средствата во компензацискиот фонд за универзална услуга во рок или износ утврдени со одлука на Агенцијата (член 106 став (4));

11) склучува почетен договор на определено задолжително време подолго од 24 месеци или на претплатникот не му даде можност за склучување на договор со времетраење не подолго од 12 месеци (член 107 став (9));

12) не ги исполни техничките или функционалните барања согласно со членот 110 став (1) од овој закон;

13) не ги исполни дополнителните обврски на целата или на дел од територијата на Република Македонија согласно со членот 111 од овој закон;

14) не ги исполни сите оправдани барања за добивање на податоци за неговите претплатници од страна на јавно достапни телефонски служби за информации или телефонски именици согласно со членот 112 став (2) од овој закон;

15) на сите крајни корисници на јавни телефонски услуги не им обезбеди пристап до телефонските служби за информации (член 112 став (3));

16) на своите претплатници не им овозможи преносливост на броеви согласно со членот 116 од овој закон;

17) не обезбеди започнување на повик до броеви од Планот за нумерација согласно со членот 118 став (2) од овој закон;

18) на корисниците на услуги од други држави не им обезбеди можност да имаат пристап до негеографските броеви од Планот за нумерација согласно со членот 118 став (4) од овој закон;

19) не го раскине договорот, без надоместок или не ги врати сите неоправдано наплатени парични средства согласно со членот 120 став (7) од овој закон;

20) користи радиофреквенции без важечка СЕРТ радиоаматерска дозвола (член 131 став (2));

21) не ја извести Агенцијата за која било промена на податоците утврдени во барањето за издавање на одобрение за користење на радиофреквенции во рок од 14 дена од денот кога е извршена измената (член 133 став (6));

22) јавните комуникациски мрежи преку кои се обезбедува пренос на дигитални телевизиски услуги не се планираат на начин со кој ќе се обезбеди пренос на телевизиски услуги и програми со формат на широк екран (член 158 став (1));

23) при приемот и повторниот пренос на телевизиските услуги или програми со широк екран не го задржуваат нивниот формат (член 158 став (2));

24) обезбедувачите на дигитални интерактивни телевизиски услуги не користат отворен АПИ (член 158 став (3));

25) обезбедувачите на современата дигитална телевизиска опрема користат отворен АПИ што не се во согласност со минималните барања на релевантни стандарди или спецификации (член 158 став (4));

26) на сите радиодифузери не им обезбеди под праведни, разумни или недискриминаторски услови, технички услуги кои ќе овозможат програмските сервиси на радиодифузерите што се емитуваат дигитално да бидат примени од гледачите или од слушателите, преку користење на декодери (член 160 став (2));

27) не води посебно сметководство за услугите со условен пристап, одделно од другите активности (член 160 став (3));

28) на својата веб страница не го објави или не го ажурира видот и техничките спецификации на интерфејсот на својата јавна комуникациска мрежа (член 162 став (1));

29) техничките спецификации не се во согласност со членот 162 став (2) од овој закон;

30) не го информира претплатникот или корисникот согласно со членот 169 став (4) од овој закон;

31) не ја отстрани можноста за спречување на претставувањето на идентификација на повикувачката линија согласно со членот 172 став (1) од овој закон;

32) не ги чува дојдовните и појдовните повици на претплатникот согласно со членот 172 став (2) од овој закон;

33) на претплатник не му обезбеди можност, бесплатно и користејќи едноставни средства да го запре автоматското пренасочување на повик од трета страна до неговата терминална опрема (член 173) и

34) дозволува користење на автоматско повикување и на комуникациски системи за повикување на претплатнички телефонски броеви, без претходно добиена согласност од претплатникот (член 174 став (1)).

(2) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице и на трговец поединец за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 184

(1) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:

1) не достави извештај за износот на вкупниот приход во рокот утврден во членот 30 став (3) од овој закон;

2) не ја извести Агенцијата за промена на податоци согласно со членот 60 став (6) од овој закон;

3) не ја извести Агенцијата за престанок со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги согласно со членот 60 став (7) од овој закон;

4) не даде податоци за најмалку еден телефонски број што ќе биде објавен во целосниот телефонски именик (член 94 став (4));

5) до Агенцијата не достави податоци за остварените приходи согласно со членот 106 став (5) од овој закон;

6) не постапи по поднесен приговор од претплатник согласно со членот 113 став (3) од овој закон;

7) не одлучи по приговорот во рок од десет дена од денот на приемот на истиот (член 113 став (4));

8) врши злоупотреба на повици кон броевите на службите за итни повици или единствениот европски број за итни повици "112" согласно со членот 117 став (7) од овој закон;

9) на претплатник не му издаде потврда за извршената административна и/или техничка проверка или не му издаде потврда со точно и прегледно наведени елементи од административната и/или техничката проверка (член 120 став (4));

10) во случај на поднесен приговор не постапи во согласност со членот 120 став (5) од овој закон;

11) без одлагање или без надоместок, повторно не започне или не го продолжи обезбедувањето на услугата (член 120 став (6));

12) на претплатник не му достави одговор во писмена форма за основаноста на поднесениот приговор во рок од 15 дена од денот на приемот на приговорот (член 120 став (8));

13) не ја извести Агенцијата за промена на податоците за носителот на одобрувањето за користење на радиофреквенции во рок од 30 дена од денот на настанувањето на промената (член 142 став (2));

14) на Агенцијата не и ги достави склучените договори во рок од пет дена од денот на нивното склучување (член 151 став (9));

15) не ја извести Агенцијата за секоја промена на податоците за имателот на правото на користење на броеви и/или серии на броеви во рок од 30 дена од денот на настаната промена (член 152 став (2));

16) одбие поврзување на радиоопрема и/или телекомуникациска терминална опрема (член 164 став (1));

17) не ја извести Агенцијата дека го одбил поврзувањето на радиоопремата и/или телекомуникациската терминална опрема, дека ја исклучил или дека ја повлекол од употреба согласно со членот 164 ставови (2) и (3) од овој закон;

18) приклучи на јавна телекомуникациска мрежа радиоопрема или телекомуникациска терминална опрема, која не е во согласност со условите пропишани во Законот за безбедност на производи, прописите донесени врз основа на него и овој закон (член 164 став (4));

19) на Агенцијата не и достави податоци согласно со членот 165 став (4) од овој закон;

20) на барање на Агенцијата не ја исклучи од јавната мобилна комуникациска мрежа, телекомуникациската терминална опрема која не е евидентирана во регистарот (член 165 став (5));

21) на крајниот корисник кој го упатил повикот не му овозможи едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повикувачката линија за секој поединечен повик (член 170 став (1));

22) на повиканиот претплатник, не му овозможи едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повикувачката линија, кај дојдовните повици (член 170 став (2));

23) на повиканиот претплатник не му овозможи на едноставен начин да ги одбие дојдовните повици согласно со членот 170 став (3) од овој закон;

24) на повиканиот претплатник не му овозможи едноставно и бесплатно да го спречи претставувањето на идентификација на повиканата линија (член 170 став (4));

25) не ја информира јавноста согласно со членот 170 став (6) од овој закон;

26) ги користат електронските контакт податоци за електронска пошта добиени од потрошувачите на нивните производи или услуги спротивно на членот 174 став (2) од овој закон;

27) обезбедува небарани комуникации спротивно на членот 174 став (3) од овој закон и

28) испраќа електронска пошта за директен маркетинг или за поттикнување на посета на одредени веб страни спротивно на забраната од членот 174 став (4) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице и на трговец поединец за прекршокот од ставот (1) на овој член.

Член 185

Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице што не врши дејност, ако:

1) не достави нотификација до Агенцијата, пред да започне со обезбедување на јавни електронски комуникациски мрежи и/или услуги (член 60 став (1));

2) врши злоупотреба на повици кон броевите на службите за итни повици или единствениот европски број за итни повици “112” согласно со членот 117 став (7) од овој закон;

3) користи радиофреквенции без одобрение за користење на радиофреквенции (член 129 став (1));

4) користи радиофреквенции без важечка СЕРТ радиоаматерска дозвола (член 131 став (2)) и

5) приклучи на јавна комуникациска мрежа радио или телекомуникациска терминална опрема, спротивно на одредбата од членот 164 став (4) од овој закон.

Член 186

Прекршочни санкции

(1) На правното лице за сторен прекршок од членовите 180, 181, 182, 183 и 184 од овој закон покрај глобата ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење на определена дејност во траење од шест месеци до три години, а може да му се изрече и прекршочна санкција одземање на предмети со кои е сторен прекршокот.

(2) На одговорното лице во правното лице за сторен прекршок од членовите 180, 181, 182, 183 и 184 од овој закон, покрај глобата, ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност во траење од три месеци до една година.

(3) На трговец поединец за сторен прекршок од членовите 180, 181, 182, 183 и 184 од овој закон, покрај глобата ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност во траење од три месеци до една година, а може да му се изрече прекршочна санкција одземање на предмети со кои е сторен прекршокот.

(4) На физичко лице за сторен прекршок од членот 185 од овој закон покрај глобата, може да му се изрече и прекршочна санкција одземање на предмети со кои е сторен прекршокот.

Глава дваесетта

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 187

Членовите на Комисијата на Агенцијата и директорот на Агенцијата именувани согласно со Законот за електронските комуникации (“Службен весник на Република Македонија“ број 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10, 13/12, 59/12, 123/12 и 23/13) продолжуваат да ја вршат својата функција се до истекот на мандатот за кој биле именувани.

Член 188

(1) Агенцијата ќе ги донесе прописите кои произлегуваат од овој закон во рок од девет месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До денот на влегувањето во сила на прописите од ставот (1) на овој член ќе се применуваат прописите донесени до денот на влегувањето во сила на овој закон.

(3) Одредбите од членот 26 од овој закон ќе се применуваат од денот на отпочнување со примена на Законот за вработени во јавен сектор („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14) и Законот за административните службеници („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14).

(4) До денот за започнување со примена на одредбите од членот 26 од овој закон за вработените во Агенцијата ќе важат општите прописи за работни односи.

Член 189

(1) Одредбата од членот 36 став (5) од овој закон ќе се применува од 1 јуни 2015 година.

(2) Комисијата за полагање на стручен испит од членот 36 став (5) од овој закон, ќе се формира најдоцна до 1 јули 2015 година. Комисијата е должна во рок од шест месеци од денот на нејзиното формирање да спроведе полагање на стручен испит на лицата кои пред денот на влегувањето во сила на овој закон се вработени во стручната служба во Агенцијата од членот 36 став (1) од овој закон.

(3) Комисијата за одлучување по прекршок од членот 50 став (4) од овој закон ќе се формира во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(4) Постапките за прекршоци започнати согласно Законот за електронските комуникации (“Службен весник на Република Македонија“ број 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10, 13/12, 59/12, 123/12 и 23/13) ќе продолжат согласно со овој закон.

Член 190

(1) Агенцијата ќе ја обезбеди единствената точка за информации од членот 67 став (1) од овој закон во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Агенцијата е должна во рок од еден месец од денот на влегувањето во сила на овој закон да започне јавна кампања за промовирање на единствената точка за информации од членот 67 став (1) од овој закон.

Член 191

Постојните даватели на универзална услуга и по влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да ги обезбедуваат услугите опфатени со универзалната услуга во согласност со склучените договори за обезбедување на универзална услуга.

Член 192

(1) Имателите на одобренијата за користење на радиофреквенции кои се издадени пред влегувањето во сила на овој закон, имаат право од денот на влегувањето во сила на овој закон до 25 мај 2016 година, да достават барање до Агенцијата за да ги преиспита ограничувањата од аспект на неутралност во однос на технологии и неутралност во однос на услуги, утврдени во издадените одобренија за користење на радиофреквенции.

(2) При преиспитување на ограничувањата од ставот (1) на овој член, Агенцијата може да утврди нови, поинакви, услови за користење на радиофреквенции од оние утврдени во издадените одобренија за користење на радиофреквенции, како и плаќање на нов еднократен надоместок за користење на радиофреквенции согласно со членот 33 од овој закон, доколку се изврши измена на постоечкото одобрение за користење на радиофреквенциите.

(3) Агенцијата пред да одлучи по барањето од ставот (3) на овој член е должна да го извести подносителот на барањето за новите услови од ставот (2) на овој член, како и плаќањето на новиот еднократен надоместок за користење на радиофреквенции и да му определи разумен рок во кој истиот може да го повлече бара-

њето, доколку не ги прифати новите услови за користење на радиофреквенции како и плаќањето на еднократниот надоместок. Во тој случај условите за користење на радиофреквенции утврдени во постоечкото одобрење за користење на радиофреквенции продолжуваат да важат до 25 мај 2016 година.

(4) По 25 мај 2016 година, Агенцијата ќе ги преземе сите соодветни мерки за да обезбеди дека одредбите од членовите 126 и 127 од овој закон се применуваат на сите останати иматели на одобренијата за користење на радиофреквенции кои се издадени пред влегувањето во сила на овој закон, при што треба да води сметка за обезбедување на фер конкуренција согласно со овој закон.

Член 193

(1) Операторите се должи да го усогласат своето работење согласно со актот од членот 166 од овој закон во рок од 18 месеци од денот на влегувањето на сила на овој закон.

(2) Операторите се должи да ги обезбедат сите неопходни технички средства и организациони мерки од членот 176 став (4) од овој закон во рок од девет месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 194

Постојните легитимации на инспекторите за електронски комуникации издадени согласно со Законот за електронските комуникации ("Службен весник на Република Македонија" број 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10, 13/12, 59/12, 123/12 и 23/13), продолжуваат да важат се до донесувањето на подзаконскиот акт од членот 37 став (3) од овој закон.

Член 195

Постапките за издавање на одобренија за користење на радиофреквенции и за преносување на правото за користење на радиофреквенции, започнати согласно со Законот за електронските комуникации ("Службен весник на Република Македонија" број 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10, 13/12, 59/12, 123/12 и 23/13) ќе продолжат согласно со овој закон.

Член 196

Со денот на влегување во сила на овој закон престанува да важи Законот за електронските комуникации ("Службен весник на Република Македонија" број 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/08, 83/10, 13/12, 59/12, 123/12 и 23/13).

Член 197

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR KOMUNIKIME ELEKTRONIKE

Kapitulli i parë DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1 Lënda e Ligjit

Me këtë ligj rregullohen kushtet dhe mënyra e sigurimit të rrjeteve komunikuese elektronike publike dhe shërbimeve komunikuese elektronike publike në Republikën e Maqedonisë.

Neni 2 Qëllimi i Ligjit

Qëllimi i këtij ligji është të sigurojë:

- nxitjen e zhvillimit të rrjeteve komunikuese elektronike publike dhe shërbimeve në Republikën e Maqedonisë, me qëllim të sigurohet zhvillim ekonomik dhe social,
- nxitjen e shfrytëzimit dhe zhvillimit të qasjes me shtrirje të gjerë në shërbime (broadband),
- mbrojtjen e të drejtave të shfrytëzuesve, duke i përfshirë shfrytëzuesit e fundit me invaliditet dhe shfrytëzuesit e fundit me nevoja të veçanta sociale,
- sigurimin e konkurrencës efikase dhe të qëndrueshme në tregun e komunikimeve elektronike,
- sigurimin e shërbimit universal,
- shfrytëzimin efikas të spektrit të radiofrekuencës dhe numeracionit,
- përparimin e zhvillimit dhe nxitjes së investimeve në rrjetet komunikuese elektronike publike me vendosjen e teknologjive dhe shërbimeve të reja, ndërsa posaçërisht me vendosjen e gjeneratave të ardhshme të rrjeteve komunikuese elektronike publike dhe
- sigurimin e besueshmërisë së komunikimeve.

Neni 3 Definicione

Shprehje të veçanta të përdorura në këtë ligj e kanë këtë domethënie:

1. Rrjeti komunikues elektronik është sistem bartës dhe atje ku është e zbatueshme edhe pajisje komutative apo orientuese dhe mjete tjera duke përfshirë elemente të rrjetit që nuk janë aktive, ndërsa të cilat mundësojnë transmetim të sinjaleve nëpërmjet mjeteve të telta, radiovalëve, mjeteve optike apo mjeteve tjera elektromagnetike, duke përfshirë rrjete satelitore, fikse (me komutacion të qarqeve apo komutacion të pakove, duke përfshirë edhe Internet) dhe rrjete mobile tokësore, sisteme kablovike elektroenergetike, nëse shfrytëzohen për transmetim e sinjaleve komunikuese, rrjete radiodifuzive dhe rrjete televizive kablovike, pavarësisht nga lloji i informatave që transmetohen;

2. Shërbim komunikues elektronik është shërbimi që zakonisht ofrohet për kompensim, ndërsa i cili plotësisht apo kryesisht përbëhet nga transmetimi i sinjaleve nëpërmjet rrjeteve komunikuese elektronike dhe i përfshin shërbimet telekomunikuese dhe shërbimet bartëse në rrjetet e dedikuara për emetimin apo riemetimin e përmbajtjeve programore, por i përjashton shërbimet të cilat mundësojnë apo realizojnë kontroll redaktues mbi përmbajtjet të cilat transmetohen me ndihmën e rrjeteve apo shërbimeve komunikuese elektronike, ndërsa nuk i përfshin as shërbimet e shoqërisë informatike të cilat plotësisht apo pjesërisht nuk përbëhen nga transmetimi i sinjaleve nëpërmjet rrjeteve komunikuese elektronike;

3. Posta elektronike është porosi në formë të tekstit, zërit apo fotografisë e transmetuar nëpërmjet rrjetit komunikues elektronik publik dhe e cila mund të ruhet në rrjetin apo pajisjen terminale të pranuesit, derisa pranuesi nuk e merr;

4. Rrjet komunikues elektronik publik është rrjeti komunikues elektronik i cili plotësisht apo pjesa më e madhe e tij shfrytëzohet për sigurimin e shërbimeve komunikuese elektronike të arritshme për opinionin dhe të cilat e përkrahin transmetimin e informatave ndërmjet pikave përfundimtare të rrjetit;

5. Lak lokal është qark fizik komunikues, që e lidh pikën përfundimtare të rrjetit me kornizën shpërndarëse apo me mjet tjetër ekuivalent në rrjet fikse komunikues elektronik publik;

6. Shërbim komunikues elektronik publik është shërbimi komunikues elektronik i arritshëm për opinionin;

7. Shërbim telefonik i arritshëm publikisht është shërbimi i arritshëm për opinionin për thirrje dhe pranim, në mënyrë të drejtpërdrejtë apo të tërthortë, i thirrjeve nacionale apo nacionale dhe ndërkombëtare nëpërmjet numrit apo numrave nga plani telefonik nacional apo ndërkombëtar për numeracion;

8. Kod i shfrytëzuesit për identifikim do të thotë kodi unik për identifikim i ndarë parapaguesit apo shfrytëzuesit të regjistruar për shërbimin për qasje në internet apo për shërbim komunikues nëpërmjet internetit;

9. Kodi i qelisë do të thotë identiteti i qelisë prej ku ka filluar apo ka përfunduar thirrja telefonike në rrjetin komunikues mobil publik;

10. Tentim i pasuksesshëm për thirrje do të thotë komunikimi kur thirrja telefonike ka qenë i vendosur me sukses, por atij nuk i është përgjigjur apo kur ka pasur intervenim për menaxhim me rrjetin;

11. Shërbime radiokomunikuese janë shërbime komunikuese elektronike që sigurohen me shfrytëzimin e radiofrekuencave;

12. Shërbim universal është pako minimale e shërbimeve me kualitet të caktuar, e arritshme me çmim të pranueshëm për të gjithë shfrytëzuesit e fundit në Republikën e Maqedonisë, pa marrë parasysh lokacionin gjeografik;

13. Dhënës i shërbimit universal është personi juridik i cili siguron shërbim universal;

14. Shërbime të shoqërisë informatike janë shërbime që sigurohen për kompensim në largësi, nëpërmjet mjeteve elektronike dhe me kërkesë personale të pranuesit të shërbimit. “Në largësi” shënon se shërbimi sigurohet pa prezencë të njëkohshme të të dyja palëve. “Nëpërmjet mjeteve elektronike” do të thotë se shërbimi dërgohet nga pika fillestare/burimore dhe merret në destinacionin e fundit nëpërmjet pajisjes elektronike për procesim (duke përfshirë edhe kompresim digjital) dhe ruajtje të të dhënave dhe dërgohet, transmetohet dhe merret në tërësi nëpërmjet kabllor, radiovalëve, mjeteve optike apo mjeteve tjera elektromagnetike. “Me kërkesë personale të pranuesit të shërbimit” do të thotë se shërbimet sigurohen nëpërmjet transmetimit të të dhënave me kërkesë personale;

15. Shërbim me vlerë të shtuar është shërbimi që kërkon përpunim të të dhënave për komunikacion apo të dhëna për lokacion, më shumë sesa që është e nevojshme që të sigurohet transmetimi i komunikimit apo arkëtimi i tij;

16. Numër gjeografik është numri nga Plan i për numeracion të rrjeteve komunikuese publike dhe shërbimeve të Republikës së Maqedonisë ku një pjesë nga struktura e tij e shifrave përmban domethënie gjeografike që shfrytëzohet për rutimin e thirrjeve ndaj lokacionit fizik të pikës përfundimtare të rrjetit;

17. Numër jogjeografik është numri nga Plan i për numeracion të rrjeteve komunikuese publike dhe shërbimeve të Republikës së Maqedonisë që nuk është numër gjeografik dhe ndër të tjera i përfshin numrat mobilë, numrat për shërbime falas dhe numrat për qasje të shërbimit me vlerë të shtuar;

18. Interkoneksion është lloj i veçantë i qasjes i cili sigurohet ndërmjet operatorëve të rrjeteve komunikuese elektronike publike dhe me të cilin vendoset lidhja fizike dhe logjike e rrjeteve komunikuese elektronike publike me një apo më shumë operatorë të ndryshëm me qëllim që t'u mundësohet shfrytëzuesve të një operatori të komunikojnë me shfrytëzuesit e operatorit tjetër, apo t'u qasen shërbimeve që i siguron operatori tjetër. Këto shërbime mund t'i sigurojnë palët të cilat janë të lidhura në mënyrë të ndërsjellë apo palë tjera të cilat kanë qasje në rrjet;

19. Qasje është mundësimi i qasshmërisë në mjetet dhe/apo shërbimet e operatorit tjetër në kushte të caktuara, në bazë ekskluzive apo joekskluzive, për shkak të sigurimit

të shërbimeve komunikuese elektronike duke përfshirë edhe kur ato shfrytëzohen për sigurimin e shërbimeve të shoqërisë informatike apo emetimin e përmbajtjeve programore. Kjo ndër të tjera përfshin: qasje të elemente të rrjetit dhe mjete shoqëruese që mund të përfshin lidhjen e pajisjes nëpërmjet mënyrës fikse apo lëvizëse (kjo posaçërisht përfshin qasje të laku lokal dhe të mjetet dhe shërbimet, të domosdoshme për sigurimin e shërbimeve nëpërmjet lakut lokal), qasje të infrastruktura fizike, duke përfshirë ndërtesa, kanale dhe shtylla, qasje të sisteme përkatëse softuerike, duke përfshirë sisteme për mbështetje operative, qasje të sistemet informatike apo baza të të dhënave për parashtrimin e kërkesave për para-porositje, sigurim, dërgesë, mirëmbajtje, rregullim dhe arkëtim, qasje të sistemet për translacion të numrave apo qasje të sistemet të cilat ofrojnë funksionalitet të tillë ekuivalent, qasje të rrjetet fikse dhe mobile, posaçërisht për roaming, qasje të sistemet me qasje të kushtëzuar për shërbime televizive digjitale dhe/apo qasje të shërbimet virtuale të rrjetit;

20. Infrastruktura fizike është secili element nga rrjeti i cili nuk është aktiv si gypa, shtylla, kanale, dhoma kontrolluese, shahta, kabinete, ndërtesa apo hyrje në ndërtesa, instalime të antenave, kulla dhe mjete të tyre shoqëruese;

21. Rrjet komunikues elektronik për sigurimin e transmetimit me shpejtësi të mëdha, në kuptim të Kapitullit të nëntë të këtij ligji, është rrjeti komunikues elektronik që mundëson qasje me shtrirje të gjerë të shërbimet (broadband) me shpejtësi të transmetimit prej së paku 30 Mbps;

22. Infrastruktura fizike në ndërtesë është infrastruktura fizike e cila është e vendosur të shfrytëzuesi i fundit, duke përfshirë edhe elementet të cilat janë në pronësi të përbashkët të dedikuara të përmbajnë rrjete komunikuese elektronike qasëse të telta dhe/apo të patelta që do të kenë mundësi të sigurojnë rrjete komunikuese elektronike dhe lidhje të pikës së koncentrimit të ndërtesës me pikë përfundimtare të rrjetit në rrjet komunikues elektronik publik;

23. Infrastruktura fizike në ndërtesë për transmetim me shpejtësi të mëdha është infrastruktura fizike në ndërtesë e dedikuar të përmban elemente të rrjetit komunikues elektronik për sigurimin e transmetimit me shpejtësi të mëdha;

24. Sigurim i rrjetit komunikues elektronik do të thotë ndërtimi, puna dhe menaxhimi me rrjetin komunikues elektronik apo mundësimi i qasshmërisë së të njëjtit;

25. Operator është personi fizik i cili kryen veprimtari apo personi juridik i cili siguron apo ka për qëllim të sigurojë rrjet komunikues elektronik publik dhe/apo shërbime si dhe mjete shoqëruese, në bazë të notifikimit të dorëzuar dhe vërtetimit të marrë për regjistrim nga Agjencia për Komunikime Elektronike;

26. Pika përfundimtare e rrjetit është pikë fizike në të cilën parapaguesi ka qasje të rrjeti komunikues publik. Kur rrjetet përfshijnë komutacion apo orientim, pika përfundimtare e rrjetit identifikohet me adresë të veçantë të rrjetit, që ka të bëjë me numër të parapaguesit apo emër;

27. Pajisje terminale është prodhimi apo pjesa e tij përkatëse, që mundëson komunikim në mënyrë që kyçet në mënyrë të drejtpërdrejtë apo të tërthortë në pikë përfundimtare të rrjetit në rrjet komunikues elektronik publik i cili në tërësi apo pjesërisht shfrytëzohet për sigurimin e shërbimeve komunikuese elektronike publike;

28. Të dhëna për qarkullimin e komunikimit janë të dhëna që përpunohen për shkak të transmetimit të komunikimit nëpërmjet rrjetit komunikues elektronik publik për shkak të arkëtitimit të të njëjtit;

29. Të dhëna për lokacion janë të dhëna që përpunohen në rrjet publik komunikues elektronik apo me shërbim publik komunikues elektronik të cilat e shënojnë lokacionin gjeografik të pajisjes terminale të shfrytëzuesit të fundit të shërbimit publik komunikues elektronik;

30. Rrezikim i sigurisë së të dhënave personale është rrezikimi që sjell te asgjësimi i rastësishëm apo i paligjshëm, humbja, ndryshimi, zbulimi i paautorizuar apo qasje te të dhënat personale të cilat barten, ruhen apo në mënyrë tjetër përpunohen në lidhje me sigurimin e shërbimeve publike komunikuese elektronike;

31. Paraqitja e identifikimit të linjës thirrëse është shërbim që mundëson parapaguesi i thirrur ta identifikojë pikën përfundimtare të rrjetit prej ku vjen thirrja në bazë të numrit apo kodit të ndarë për atë pikë përfundimtare të rrjetit;

32. Paraqitja e identifikimit të linjës së thirrur është shërbim që mundëson shfrytëzuesi që thirr ta identifikojë pikën përfundimtare të rrjetit ku përfundon thirrja në bazë të numrit apo kodit të ndarë për atë pikë përfundimtare të rrjetit;

33. Parapagues është personi fizik apo juridik i cili për shfrytëzim të shërbimeve publike komunikuese lidh marrëveshje me operatorin i cili i siguron ato shërbime;

34. Shfrytëzues është personi fizik apo juridik i cili shfrytëzon apo kërkon shërbim publik komunikues elektronik, ndërsa në kuptim të dispozitave nga Kapitulli i tetëmbëdhjetë të këtij ligji, shfrytëzues është personi fizik i cili shfrytëzon shërbim publik komunikues elektronik, për qëllime private apo afariste, me ç'rast nuk duhet medoemos të parapaguhet për ato shërbime.

35. Shfrytëzues përfundimtar është shfrytëzuesi që nuk ka rrjet publik komunikues apo nuk siguron shërbim publik komunikues;

36. Konsumator është personi fizik, i cili shfrytëzon apo kërkon shërbim publik komunikues elektronik për qëllime të cilat nuk janë të lidhura me veprimtarinë apo profesionin e tij;

37. Sistem për qasje të kushtëzuar është masë teknike dhe/apo procedurë ku qasja te emetimi i mbrojtur i radios apo televiziv në formë të kuptueshme është kushtëzuar me parapagim apo në mënyrë tjetër të lejimit individual paraprak;

38. Shërbim televiziv me format të ekranit të gjerë është shërbim televiziv i cili përbëhet plotësisht apo kryesisht nga programe që janë prodhuar dhe rregulluar të prezantohen në lartësi të plotë në ekrane me format të gjerë. Format 16:9 është format referent për shërbimet për televizion në ekran të gjerë;

39. Numër është numri i caktuar me Planin për numeracion për rrjete dhe shërbime publike komunikuese të Republikës së Maqedonisë;

40. Numra të shërbimeve për thirrje urgjente janë numrat nga Plani për numeracion për rrjete dhe shërbime publike komunikuese të Republikës së Maqedonisë të cilat veçanërisht janë dedikuar për polici, shërbim zjarrfikës, ndihmë të shpejtë urgjente, shërbim për njoftim dhe alarmim, duke e përfshirë edhe numrin unik evropian për thirrje urgjente "E-12", si dhe numrin unik evropian 116000 i cili është dedikuar për paraqitjen e fëmijëve të zhdukur;

41. Interferencë e dëmshme është interferenca e cila e rrezikon funksionimin e shërbimeve të radionavigacionit apo shërbimeve tjera për siguri apo në mënyrë serioze i degradon, pengon apo në mënyrë të vazhdueshme e ndërpret funksionimin e shërbimeve radiokomunikuese të shfrytëzuesve tjerë të cilët punojnë në pajtim me këtë ligj dhe rregulla ndërkombëtare dhe marrëveshje që i ka lidhur apo të cilat i ka ratifikuar Republika e Maqedonisë;

42. Interfejs programor aplikativ (IPA) është interfejs softuerik ndërmjet aplikacioneve të cilat i ofrojnë radiodifuzerët apo dhënësit e shërbimeve dhe mjeteve të pajisjes televizive digjitale bashkëkohore për shërbime televizive digjitale dhe radio;

43. Mjete shoqëruese janë shërbimet shoqëruese, infrastruktura fizike dhe mjetet tjera apo elementet të cilat janë shoqëruar në rrjetin komunikues elektronik dhe/apo

shërbimin komunikues elektronik me të cilat mundësohet dhe/apo mbështet siguri i shërbimeve nëpërmjet atij rrjeti dhe/apo shërbimi ose kanë potencial ta bëjnë atë dhe përfshin, ndër të tjera, ndërtesa apo qasje te ndërtesat, instalime në ndërtesa, kulla dhe konstruksione tjera shoqëruese, kanale, gypa, shtylla, shahta dhe kabine;

44. Shërbime shoqëruese janë ato shërbime të shoqëruara me rrjetin komunikues elektronik dhe/apo shërbimin komunikues elektronik të cilët e mundësojnë dhe/apo e mbështesin dhënien e shërbimeve nëpërmjet atij rrjeti dhe/apo shërbimi apo kanë potencial ta bëjnë atë dhe përfshijnë, ndër të tjera, translacion të numrave apo sistemeve të cilët ofrojnë funksionim të barabartë, sisteme për qasje të kushtëzuar dhe udhërrëfyes programorë elektronikë, si dhe shërbime tjera, për shembull shërbime për identifikim, lokacion apo prezencë;

45. Shpërndarje e spektrit të radiofrekuencës do të thotë përcaktim i shtrirjes së caktuar të radiofrekuencës për shfrytëzimin e një apo më shumë llojeve të shërbimeve radio komunikuese dhe ku është përkatëse në kushte të caktuara;

46. Thirrje do të thotë lidhje e vendosur nëpërmjet shërbimit publik komunikues elektronik e cila lejon komunikim me zë në dy drejtime;

47. Kabinë telefonike publike është pajisje telefonike e arritshme për opinionin, shfrytëzimi i së cilës paguhet me para, kartela pagesore kreditore, kartela të paguara paraprakisht si dhe kartela me qasje të koduar;

48. Pajisje televizive digjitale bashkëkohore është pajisje e përshtatur (set-top boks), që shërben për lidhjen e aparateve televizive apo aparateve televizive digjitale të integruara të cilat mundësojnë pranim të shërbimeve televizive interaktive digjitale;

49. Komunikim nënkupton secilën informatë që shkëmbehet apo bartet ndërmjet numri të kufizuar të palëve nëpërmjet shërbimeve publike komunikuese elektronike, ndërsa nuk përfshin informata që barten si një pjesë nga emetimi i përmbajtjeve programore nëpërmjet rrjetit publik komunikues elektronik, përveç kur informata është dedikuar për parapagues apo shfrytëzues të caktuar;

50. Informatë për komunikimin e ndjekur janë të dhëna për sinjalizim të lidhur me shërbimin e ndjekur komunikues, sinjalizim për vendosje të komunikimit dhe kontrollit të rrjedhës së saj, si dhe informata tjera të cilat i ka të arritshme operatori;

51. Multipleks digjital terestrial është rrjedhë e standardizuar të një vargu të sinjaleve e cila përmban servise televizive, servise programore të radios, shërbime plotësuese dhe informata dhe të dhëna tjera shoqëruese dhe e cila deri te shfrytëzuesit e fundit emetohet nëpërmjet një kanali terestrial televiziv të radiofrekuencës;

52. Sistem terestrial digjital është rrjeti komunikues elektronik i cili përmbajtjen e multipleksit terestrial digjital e emeton te shfrytëzuesit përfundimtarë nëpërmjet radiokomunikimit terestrial;

53. Të dhëna në kuptim të dispozitave nga nenet 176, 177 dhe 178 nga ky ligj janë të dhënat për komunikacion dhe të dhënat për lokacion si dhe të dhënat e lidhura me të njëjtat të cilat janë të domosdoshme që të identifikohet parapaguesi apo shfrytëzuesi i shërbimit komunikues elektronik.

Kapitulli i dytë

KOMPETENCA PËR KOMUNIKIME ELEKTRONIKE

Neni 4 Organe kompetente

Për punët nga sfera e komunikimeve elektronike të përcaktuara me këtë ligj, kompetent janë:

- Ministria kompetente për punët nga sfera e komunikimeve elektronike dhe
- Agjencia për Komunikime Elektronike.

Neni 5 Kompetenca të Ministrisë

(1) Ministria kompetente për punët nga sfera e komunikimeve elektronike:

- e realizon politikën e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë në sferën e komunikimeve elektronike,
- jep iniciativë për miratimin e rregullave, apo ndryshimin e rregullave ekzistuese dhe/apo përpilon rregulla nga sfera e komunikimeve elektronike në bashkëpunim me Agjencinë për Komunikime Elektronike, me organe tjera shtetërore dhe me institucione tjera,
- i kryen punët në lidhje me zhvillimin e komunikimeve elektronike në drejtim të zhvillimit të shoqërisë informatike dhe
- kryen harmonizim me rregulla tjera të cilat, ndër të tjera, rregullojnë edhe çështje të lidhura me zhvillimin e komunikimeve elektronike.

(2) Ministri kompetent për komunikimet elektronike:

- përgatit dokumente strategjike në sferën e komunikimeve elektronike dhe organizimin e debateve publike mbi të njëjtat,
- e promovon zhvillimin e konkurrencës në sferën e komunikimeve elektronike dhe rritjen e qasshmërisë dhe shfrytëzimit të dhënësit të shërbimit universal,
- i koordinon dhe harmonizimin punët në fushën e komunikimeve elektronike,
- jep pëlqim të vendimit për shpalljen e tenderit publik për zgjedhje të dhënësit të shërbimit universal,
- bashkëpunon me ministrin e Mbrojtjes dhe ministrin e Punëve të Brendshme për çështjet që kanë të bëjnë me komunikimet elektronike që lidhen me mbrojtjen dhe sigurinë,
- e koordinon punën me ministrin e Mbrojtjes dhe ministrin e Punëve të Brendshme në lidhje me shfrytëzimin e radiofrekuencave për qëllimet e mbrojtjes dhe sigurisë, në bashkëpunim me Agjencinë për Komunikime Elektronike,
- i kryen punët e përcaktuara me këtë ligj dhe tjetër ligj dhe dispozitat e miratuara në bazë të tyre në lidhje me punën e rrjeteve komunikuese elektronike publike në kushte të gjendjes së luftës dhe gjendjes së jashtëzakonshme dhe sigurim të shërbimeve komunikuese elektronike publike në kushte të tilla dhe
- e përfaqëson Republikën e Maqedonisë në organizatat ndërkombëtare në fushën e komunikimeve elektronike dhe negociacion dhe nënshkruan marrëveshjeve dypalëshe dhe ndërkombëtare në fushën e komunikimeve elektronike në emër të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë.

Neni 6 Agjencia për Komunikime Elektronike

(1) Agjencia për Komunikime Elektronike (në tekstin e mëtejshëm : Agjencia) është trup rregullator jofitimprurës i mëvetëshëm dhe i pavarur dhe ka statusin e personit juridik me autorizime publike të përcaktuara me këtë ligj.

(2) Republika e Maqedonisë është themelues i Agjencisë. Kuvendi i Republikës së Maqedonisë i ka të drejtat themeluese në aspekt të pronës dhe mjeteve për punë të Agjencisë. Prona dhe mjetet për punë të Agjencisë i shfrytëzon dhe me to menaxhon Agjencia.

(3) Selia e agjencisë është në Shkup.

(4) Agjencia në punën e saj është e pavarur nga cilido organ shtetëror ose trup, përkatësisht organizatë e formuar nga organi shtetëror, si dhe nga çdo person juridik ose fizik që siguron rrjete komunikuese elektronike dhe /ose shërbime.

(5) Agjencia i kryejnë punët në pajtim me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në bazë të tij, Ligjit për procedurë administrative të përgjithshme, nëse me këtë ligj nuk është përcaktuar ndryshe, ligje tjera dhe dokumente strategjike të Republikës së Maqedonisë, si dhe marrëveshje ndërkombëtare në fushën e komunikimeve elektronike që i ka nënshkruar ose i ka ratifikuar Republika e Maqedonisë.

(6) Organizimi dhe puna e Agjencisë rregullohet me Statutin e Agjencisë.

Neni 7 Qëllimet rregullatore dhe parimet

(1) Agjencia inkurajon konkurrencën në sigurimin e rrjeteve publike komunikuese elektronike, shërbimeve komunikuese elektronike publike dhe mjeteve shoqëruese dhe shërbimeve edhe atë sidomos në mënyrat në vijim:

- garantim se shfrytëzuesit e fundit, duke përfshirë edhe personat me invaliditet, personat e moshuar dhe personat me nevoja të veçanta fitojnë dobi maksimale për sa i përket zgjedhjes, çmimit dhe kualitetit,

- garantim se nuk ka rrezikim ose kufizim të konkurrencës në tregun për komunikime elektronike, duke përfshirë transmetimin e përmbajtjeve programore dhe

- stimulimin e shfrytëzimit efikas dhe sigurimin e menaxhimit efektiv me radiofrekuencat, numrat dhe/ose seritë e numrave.

(2) Agjencia i promovon interesat e qytetarëve, edhe atë sidomos në mënyrat në vijim:

- sigurim të qasjes në shërbimet universale për të gjithë qytetarët në pajtim me dispozitat e këtij ligji,

- sigurim të nivelit të lartë të mbrojtjes së të drejtave të konsumatorëve në marrëdhëniet e tyre me operatorët, e veçanërisht përmes sigurimit të procedurës së thjeshtë dhe të lirë për zgjidhjen e kontesteve në përputhje me dispozitat e këtij ligji,

- kontribut në sigurimin e nivelit të lartë të mbrojtjes së të dhënave personale dhe privatësisë,

- promovim të detyrimeve për dhënien e informatave të qarta, veçanërisht në aspekt të detyrimit për transparencë të çmimeve dhe kushteve për shfrytëzimin e shërbimeve komunikuese elektronike publike,

- plotësim të nevojave të grupeve të veçanta sociale, veçanërisht personave me invaliditet, personave të moshuar dhe personave me nevoja të veçanta sociale,

- sigurim se ruhet integriteti dhe siguria e rrjeteve komunikuese elektronike publike dhe

- promovim të mundësisë që shfrytëzuesit e fundit të realizojnë qasje dhe të shpërndajnë informata ose të shfrytëzojnë aplikacione dhe shërbime sipas përzgjedhjes së tyre.

(3) Agjencia kontribuon në zhvillimin e Tregut evropian, edhe atë sidomos në mënyrat në vijim:

- mënjanim të të gjitha pengesave të mbetura në sigurimin e rrjeteve komunikuese elektronike publike dhe shërbimeve komunikuese elektronike publike dhe mjeteve shoqëruese dhe shërbimeve në nivel evropian,

- stimulimin e vendosjes dhe zhvillimit të rrjeteve trans-europiane dhe interoperabilitetin e shërbimeve pan-europiane, dhe lidhjen e ndërsjellë të shfrytëzuesve përfundimtarë dhe

- bashkëpunim të ndërsjellë, bashkëpunim me Komisionin e Bashkimit Evropian dhe me BEREC.

(4) Agjencia për realizimin e qëllimeve të përcaktuara në paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni, detyrohet t'i zbatojë parimet rregullatore për objektivitet, transparencë, mosdiskriminim dhe proporcionalitet, edhe atë sidomos nëpërmjet:

- promovimit të parashikueshmërisë rregullatore me sigurimin e qasjes të qëndrueshme rregullatore në periudhat përkatëse të kontrollit,

- sigurimit se, në rrethana të ngjashme, nuk ka diskriminim në trajtimin e operatorëve,
- mbrojtjes së konkurrencës në favor të konsumatorëve dhe promovimit, nëse është e përshtatshme, të konkurrencës së bazuar në infrastrukturë,
- promovimit të investimeve efikase dhe inovacioneve në infrastruktura të reja dhe moderne, mes tjerash edhe me sigurimin se detyrimi për qasje në mënyrë përkatëse e merr parasysh rrezikun në të cilin ekspozohen operatorët që investojnë, me atë që lejon marrëveshje të ndryshme kooperative ndërmjet investitorëve dhe palëve të interesuara që kërkojnë qasje me qëllim që të modifikohet rreziku nga investimet, ndërsa me këtë rast duke siguruar se konkurrenca në treg dhe parimi për mosdiskriminim janë ruajtur,
- marrjes parasysh diversitetin e kushteve që kanë të bëjnë me konkurrencën dhe konsumatorët që ekzistojnë në fusha të ndryshme gjeografike në kuadër të Republikës së Maqedonisë dhe
- imponimit të detyrimeve të mëparshme rregullatore vetëm nëse nuk ka konkurrencë efektive dhe të qëndrueshme dhe tërheqje e tyre në qoftë se konstatohet ekzistim i konkurrencës efikase dhe të qëndrueshme.

Neni 8 Kompetencë e Agjencisë

Për realizimin të qëllimeve rregullatore dhe parimeve nga neni 7 i këtij ligji, Agjencia është kompetente që:

- 1) të kryejë mbikëqyrje dhe kontroll dhe ta përcjellë punën e operatorëve në përputhje me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në bazë të tij;
- 2) të sigurojë vendosjen e interkoneksionit ose qasjes;
- 3) të miratojë ofertë referente për interkoneksion ose qasje në operatorët me fuqi të konsiderueshme tregu;
- 4) t'i përcaktojë tregjet relevante të prodhimeve dhe shërbimeve dhe tregjet relevante gjeografike në sferën e komunikimeve elektronike në territorin e Republikës së Maqedonisë;
- 5) të caktojë operatorë me fuqi të konsiderueshme në treg, t'u imponojë detyrime në pajtim me këtë ligj dhe ta përcjellë plotësimin e tyre;
- 6) të kryejë regjistrimin e notifikimit të operatorëve;
- 7) të miratojë Plan për dedikim të shtrirjeve të radiofrekuencës dhe Plan për ndarjen dhe shfrytëzimin e radiofrekuencave;
- 8) të kryejë kontroll dhe monitorim të spektrit të radiofrekuencave, si dhe analizë dhe zbulim të interferencave të dëmshme;
- 9) të lëshojë leje për shfrytëzimin e radiofrekuencave;
- 10) të kryejë koordinimin e radiofrekuencave me trupat rregullatorë të shteteve fqinje dhe shteteve tjera;
- 11) të miratojë Plan për numeracionin për rrjetet komunikuese elektronike dhe shërbimeve në Republikën e Maqedonisë;
- 12) t'u ndajë numra dhe seri të numrave operatorëve;
- 13) të miratojë dhe kontrollojë marrëveshje standarde parapaguese të operatorit;
- 14) të marrë masa në përputhje me ligjin në rastet kur është kryer shkelje e dispozitave të këtij ligji ose rregullave të miratuara në bazë të tij;
- 15) të udhëheq dhe menaxhon me fondin e kompensimit për shërbimin universal dhe të kryejë pagesën e mjeteve nga e njëjta;
- 16) të udhëheqë procedurë për zgjidhjen e kontesteve në pajtim me këtë ligj;
- 17) të ruajë dhe azhurnojë bazë elektronike të të dhënave në pajtim me këtë ligj;
- 18) të bashkëpunojë, japë mendime, propozime dhe shkëmbejë të dhëna me organet e administratës shtetërore, trupave kompetentë dhe institucioneve për punë të cilat janë lëndë e rregullimit me këtë ligj;

- 19) të kërkojë të dhëna dhe informata nga operatorët në pajtim me këtë ligj;
- 20) të sigurojë informata për shfrytëzuesit, operatorët dhe organizatat dhe trupat ndërkombëtarë;
- 21) të miratojë akte nënligjore të nevojshme për zbatimin e këtij ligji;
- 22) të japë pëlqim të projektit themelues për ndërtim të rrjetit publik komunikues elektronik dhe mjeteve shoqëruese;
- 23) të japë mendim gjatë procedurës për përgatitje dhe miratim të dokumenteve për rregullimin hapësinor;
- 24) të japë pëlqim për plotësimin e kushteve të posaçme për realizim të punëve në zonën e rrjetit komunikues elektronik dhe mjeteve shoqëruese;
- 25) të realizojë zbatimin e standardeve nacionale dhe ndërkombëtare dhe rregullave teknike në sferën e komunikimeve elektronike;
- 26) të marrë pjesë në punën e organizatave ndërkombëtare dhe shoqatave të trupave rregullatorë nacionalë në fushën e komunikimeve elektronike;
- 27) të zbatojë procedura për përcaktimin e dhënësit të shërbimit universal dhe do të lidhë marrëveshje me të;
- 28) të sigurojë pikë unike për informata;
- 29) t'i kontrollojë dhe matë parametrat për cilësi të shërbimeve publike elektronike komunikuese;
- 30) e kontrollon dhe mat rrezatimin jo-jonizues të shkaktuar me përdorimin e rrjeteve publike komunikuese elektronike;
- 31) të ndërmarrë aktivitete për zhvillim të pikave për shkëmbim të qarkullimit të internetit;
- 32) të mbajë regjistra të përcaktuar me këtë ligj dhe
- 33) të kryejë edhe punë tjera të përcaktuara me këtë ligj.

Neni 9 Statuti i Agjencisë

- (1) Organizimi dhe puna e Agjencisë më afër rregullohet me Statutin e Agjencisë.
- (2) Statuti i Agjencisë sidomos përmban dispozita për:
  - vendin, shenjën mbrojtëse dhe selinë e Agjencisë,
  - përpilimin dhe përdorimin e vulave të Agjencisë,
  - përfaqësimin e Agjencisë,
  - mënyrën e emërimit dhe shkarkimit të drejtorit të Agjencisë,
  - mënyrën për miratimin e akteve të përgjithshme dhe nënligjore të Agjencisë,
  - detyrimin për të punësuarit në lidhje me ruajtjen e fshehtësisë së të dhënave dhe
  - dispozita tjera të rëndësishme për punën e Agjencisë.
- (3) Statuti i Agjencisë është i kapshëm publikisht dhe publikohet në ueb faqen e Agjencisë.

Neni 10 Akte tjera të Agjencisë dhe mënyra e publikimit të tyre

- (1) Agjencia miraton akte të përgjithshme dhe nënligjore për punët në kompetencë të saj, Raport vjetor për punë të Agjencisë për vitin paraprak, Program vjetor për punë të Agjencisë për vitin e ardhshëm, ndërsa për punë të caktuara mund të miratojë edhe rekomandime.
- (2) Agjencia vendos për punët në kompetencë të saj me miratimin e vendimeve dhe aktvendimeve.
- (3) Aktet nënligjore të Agjencisë botohen në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë" dhe në ueb faqen e Agjencisë.
- (4) Aktet e përgjithshme, Raporti vjetor për punë të Agjencisë për vitin paraprak, Programi vjetor i punës së Agjencisë për vitin e ardhshëm, vendimet dhe aktvendimet e Agjencisë publikohen në ueb faqen e Agjencisë.

Neni 11

Raportimi për punën e Agjencisë

(1) Agjencia për punën e saj raporton para Kuvendit të Republikës së Maqedonisë me dorëzimin e Raportit për punën e vet.

(2) Raportin nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia është e detyruar ta dorëzojë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë për shqyrtim më së voni deri 31 mars të vitit rrjedhës.

(3) Raporti nga paragrafi (1) i këtij neni, përmban:

a) Raport vjetor për punën e Agjencisë për vitin paraprak dhe

b) Program vjetor për punë të Agjencisë për vitin e ardhshëm.

(4) Raporti vjetor për punë të Agjencisë për vitin paraprak nga paragrafi (3) pika a) të këtij neni, sidomos përmban:

- Raport për zhvillimin e tregut të komunikimeve elektronike në Republikën e Maqedonisë në vitin paraprak,

- Raport për realizimin e aktiviteteve të përcaktuara në Programin vjetor të punës së Agjencisë për vitin paraprak,

- Raport financiar për zbatimin e Planit financiar për vitin paraprak dhe Llogari vjetore me të dhëna për të hyrat e realizuara, shpenzimet, kërkesat dhe detyrimet për vitin paraprak të grupuara sipas strukturës dhe sipas strukturës organizative të Agjencisë,

- Raport të revizorit nga revizori i pavarur i autorizuar, si dhe nga Enti Shtetëror për Revizion nëse ka revizion të kryer. Në shtojcë të raportit të revizorit dorëzohet edhe qëndrimi i Agjencisë në lidhje me rezultatet nga revizioni i kryer dhe

- Raport për gjendjen e mjeteve në fondin e kompensimit për shërbimin universal, që veçanërisht përmban të dhëna për pagesën e shpenzimeve neto të dhënësve të shërbimit universal.

(5) Me Programin vjetor për punë të Agjencisë për vitin e ardhshëm nga paragrafi (3) pika b) të këtij neni përcaktohen detyrat dhe qëllimet që Agjencia duhet t'i plotësojë vitin e ardhshëm, në përputhje me këtë ligj edhe ai veçanërisht duhet të përmbajë:

- Program të aktiviteteve të planifikuara për vitin e ardhshëm dhe

- Plan financiar për vitin e ardhshëm, i cili përmban të dhëna për zbatimin e aktiviteteve të planifikuara, të ardhurat e planifikuara dhe shpenzimet e Agjencisë për vitin e ardhshëm të grupuara sipas strukturës dhe sipas strukturës organizative të Agjencisë si dhe investimet kapitale të parapara të Agjencisë për vitin e ardhshëm.

(6) Raportin vjetor për punë të Agjencisë për vitin paraprak nga paragrafi (3) pika a) të këtij neni, e miraton Komisioni i Agjencisë, me propozim të drejtorit të Agjencisë më së voni deri me 10 mars të vitit rrjedhës.

(7) Raportin vjetor për punë të Agjencisë për vitin e ardhshëm nga paragrafi (3) pika b) të këtij neni, e miraton Komisioni i Agjencisë, me propozim të drejtorit të Agjencisë më së voni deri më 10 dhjetor të vitit rrjedhës.

Neni 12

Transparenca në punën e Agjencisë

(1) Agjencia është e detyruar çdo tre muaj gjatë vitit, të botojë publikisht raporte për gjendjen dhe zhvillimin e tregut të komunikimeve elektronike.

(2) Agjencia është e detyruar së paku dy herë në vit të organizojë mbledhje publike me qëllim që t'u mundësojë të gjitha palëve të interesuara që t'i shprehin mendimet dhe qëndrimet e tyre në lidhje me zhvillimin e komunikimeve elektronike në Republikën e Maqedonisë, në veçanti për:

- gjendjen e tregut të komunikimeve elektronike,

- realizimin e aktiviteteve dhe plotësimin e qëllimeve të Programit vjetor për punë të Agjencisë dhe

- të drejtat e të gjithë shfrytëzuesve të fundit, përfshirë dhe personat me invaliditet në lidhje me sigurimin e shërbimeve publike komunikuese elektronike.

(3) Qëndrimet dhe mendimet e marra nga paragrafi (2) të këtij neni, si dhe qëndrimi i Agjencisë në lidhje me të njëjtat në afat prej shtatë ditëve nga dita e mbajtjes së mbledhjes publike do të publikohen në ueb faqen e Agjencisë.

(4) Agjencia me aktin nënligjor më afërsisht i rregullon:

- mënyrën e pranimit të propozimeve nga palët e interesuara,

- të dhënat dhe informatat që Agjencia do t'i shpallë si dhe mënyrën e qasjes në të njëjtat, në pajtim me ligj dhe

- mënyrën e bashkëpunimit me përfaqësuesit të organizatave të shfrytëzuesve të shërbimeve komunikuese elektronike.

Neni 13

Ndikimi i publikut

(1) Agjencia para se të miratojë ose të ndryshojë akte nënligjore ose vendime nga kompetenca e vet, ndërsa të cilat ndikojnë në mënyrë të konsiderueshme në tregun relevant të komunikimeve elektronike, si dhe para se ta miratojë Programin vjetor të punës së Agjencisë për vitin e ardhshëm është e detyruar në ueb faqen e saj publikisht ta shpallë vendimin e propozuar ose aktin nënligjor, përkatësisht Programin vjetor të propozuar të punës së Agjencisë për vitin e ardhshëm, me qëllim të sigurojë debat publik me të cilin do t'u mundësohet të gjitha palëve të interesuara t'i shprehin mendimet e tyre, pikëpamjet dhe qëndrimet në lidhje me të njëjtat.

(2) Afati i kohëzgjatjes së debatit publik nuk guxon të jetë më i shkurtër se 30 ditë nga dita e publikimit të akteve të propozuara nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Pas skadimit të afatit nga paragrafi (2) i këtij neni, ndërsa para miratimit të akteve nga paragrafi (1) të këtij neni, Agjencia do t'i publikojë në ueb faqen e saj mendimet dhe komentet e marra, si dhe qëndrimin e Agjencisë në lidhje me të njëjtat, me ç'rast informatat konfidenciale dhe të dhënat nuk publikohen.

(4) Para se t'i miratojë aktet nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia mund të mbajë edhe mbledhje publike me palët e interesuara.

Neni 14

Organet e Agjencisë

Organet e Agjencisë janë komisioni dhe drejtori.

Neni 15

Përbërja dhe emërimi i anëtarëve të Komisionit

(1) Komisioni përbëhet nga pesë anëtarë të cilët emërohen dhe shkarkohen nga Kuvendi i Republikës së Maqedonisë me propozim të Komisionit për çështje të zgjedhjeve dhe emërimeve të Kuvendit të Republikës së Maqedonisë.

(2) Komisioni nga radhët e anëtarëve të vet zgjedh dhe shkarkon kryetar dhe zëvendëskryetar të Komisionit në mënyrë dhe procedurë të përcaktuara në Rregulloren e punës së Komisionit.

(3) Anëtarët e Komisionit emërohen për mandat prej pesë vjetësh.

(4) Anëtarët e Komisionit nuk mund të emërohen për më shumë se dy mandate të njëpasnjëshme.

(5) Anëtarët e Komisionit emërohen jo më vonë se 30 ditë para skadimit të mandatit të paraardhësve të tyre. Kryetari është i detyruar ta njoftojë Komisionin për zgjedhje dhe emërime të Kuvendit të Republikës së Maqedonisë për skadimin e mandatit të anëtarëve të Komisionit jo më vonë se 60 ditë para skadimit të tij.

(6) Nëse procedura e emërimit nuk është përfunduar para skadimit të mandatit të Komisionit, anëtarët e Komisionit mandati i të cilëve ka skaduar do të vazhdojnë të kryejnë funksionin e tyre, por jo më gjatë se gjashtë muaj.

(7) Anëtarët e Komisionit nëse miratojnë vendim në kompetencë të vet me të cilin do t'i cenojnë interesat e Agjencisë, përgjigjen në mënyrë të pakufizuar dhe solidare për dëmin e shkaktuar me vendimin e tillë. Nuk do të konsiderohet përgjegjës ai anëtar i Komisionit që ka sugjeruar se vendimi i propozuar është në kundërshtim me ligjin dhe e ka kundërshtuar miratimin e vendimit, në mënyrë që e ka veçuar mendimin e tij në procesverbalin e mbledhjes dhe ka votuar "kundër" vendimit.

Neni 16

Kushte për emërimin e anëtarëve të Komisionit

(1) Për anëtar të Komisionit mund të emërohet personi i cili:

- është shtetas i Republikës së Maqedonisë,
- në mënyrë aktive e shfrytëzon gjuhën maqedonase,
- ka fituar së paku 240 kredi SETK ose ka përfunduar shkallë VII / 1 të arsimimit nga sfera e shkencave elektroteknike, informatikës, drejtësisë apo ekonomisë,
- ka së paku pesë vjet përvojë pune përkatëse dhe njohuri të posaçme në fushën e komunikimeve elektronike,
- certifikatë të njohur ndërkombëtarisht të lëshuar nga testatori zyrtar evropian, anëtar i shoqatës ALTE të testatorëve evropianë të B2 (B2) nivelit të CEFR (CEFR) ose TOEFEL PBT (TOEFEL PBT) së paku 500 pikë, TOEFEL CBT (TOEFEL CBT) së paku 175 pikë ose TOEFEL IBT (TOEFEL IBT) së paku 60 pikë dhe
- posedon certifikatë për njohjen e programeve kompjuterike për punë në zyrë.

(2) Për anëtar të Komisionit mund të emërohet person i punësuar në person tjetër juridik, përveç në person tjetër juridik i cili mund të jetë në konflikt të interesave në përputhje me këtë ligj.

Neni 17

Papajtueshmëria e funksionit anëtar i Komisionit

(1) Gjatë kohëzgjatjes së mandatit të tij, anëtarët e Komisionit nuk mund të jenë deputetë të Kuvendit të Republikës së Maqedonisë, anëtarë të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë si dhe persona që kryejnë detyra në organet dhe trupat e partive politike, si dhe të jenë të punësuar në operatorë.

(2) Anëtar i Komisionit, bashkëshorti i tij/i saj apo partneri i pakurorëzuar si dhe farefisi i afërt në vijë të drejtë deri në brezin e dytë, nuk mund:

- të jenë pronarë të pjesëmarrjeve ose aksioneve në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë në personat juridikë që kryejnë aktivitete që janë në kompetencë të drejtpërdrejtë të Agjencisë, si dhe në operatorët ose
- të jenë anëtarë të organit administrativ ose mbikëqyrës ose të kryejnë funksione udhëheqëse në person juridik që kryen veprimtari nga sfera që është në kompetencë të Agjencisë e përcaktuar me këtë ligj ose në person juridik i cili mund të çojë në konflikt të interesave në përputhje me këtë ligj dhe ligj tjetër.

Neni 18

Shkarkimi i parakohshëm i anëtarit të Komisionit

(1) Kuvendi i Republikës së Maqedonisë, me propozim të Komisionit për çështje të zgjedhjeve dhe emërimeve të Kuvendit të Republikës së Maqedonisë mund të shkarkojë anëtar të Komisionit para skadimit të mandatit:

- me kërkesë të tij,
- ka ndodhur ndonjë prej pengesave për anëtarësim në Komision të parapara në nenin 17 të këtij ligji,

- nëse është gjykuar në mënyrë të plotfuqishme për veprë penale për të cilën është paraparë dënim me burg në kohëzgjatje më gjatë se gjashtë muaj ose i është shqiptuar masë e sigurisë ndalim i kryerjes së profesionit, veprimtarisë apo detyrës, në kohëzgjatje më të gjatë se gjashtë muaj,

- nëse nuk ka mundësi ta kryejë detyrën më shumë se gjashtë muaj në vazhdimësi,

- nëse pa arsye ka munguar në tri mbledhje të Komisionit njëra pas tjetrës, ose gjithsej nga pesë mbledhje gjatë një viti,

- nëse konstatohet se anëtar i Komisionit në procedurë të emërimit të tij ka dhënë të dhëna të pavërteta ose ka lëshuar të paraqesë disa informata që janë të rëndësishme për emërimin e tij,

- nëse përcaktohet se gjatë kryerjes së funksionit vetë ose së bashku me anëtar tjetër të Komisionit vepron në kundërshtim me qëllimet themelore të këtij ligji dhe zbatimin konsistent të sistemit të komunikimeve elektronike, siç parashikohet me këtë ligj, dhe i cili mund të përcaktohet nga raporti i revizorit për shkallën e arritjes së kompetencave ligjore të Agjencisë ose

- për shkak të kryerjes jokompetente, joprofesionale, dhe të pandërgjegjshme të funksionit kryetar ose anëtar i Komisionit në fushën e punës materiale dhe financiare, të konstatuar në raportin e revizorit.

(2) Mosdorëzimi i Raportit për punë të Agjencisë nga neni 11 i këtij ligji të Kuvendi i Republikës së Maqedonisë është shkaku për shkarkim kolektiv të Komisionit.

(3) Për plotësimin e kushteve për shkarkimin e parakohshëm të anëtarit të Komisionit, të parapara në paragrafin (1) të këtij neni, kryetari, përkatësisht zëvendëskryetari i Komisionit është i detyruar ta njoftojë Komisionin për çështje të zgjedhjeve dhe emërimeve të Kuvendit të Republikës së Maqedonisë në afat prej pesë ditëve nga dita e plotësimit të kushteve nga paragrafi (1) të këtij neni.

Neni 19

Kompetenca e Komisionit

Komisioni i ka kompetencat në vijim:

- miraton Statut me pëlqim të marrë paraprak nga Kuvendi i Republikës së Maqedonisë,
- miraton Rregullore për punën e vet në pajtueshmëri me këtë ligj dhe Statutin e Agjencisë,
- miraton vendim për miratimin e Raportit vjetor për punë të Agjencisë për vitin paraprak,
- miraton vendim për miratimin e Raportit vjetor për punë të Agjencisë për vitin e ardhshëm,
- miraton vendim për emërim dhe shkarkim të drejtorit të Agjencisë në pajtim me këtë ligj dhe me procedurë të përcaktuar në Statutin e Agjencisë,
- e përcjellë zbatimin e programit vjetor për punë të Agjencisë përmes raporteve tremujore të dorëzuara nga drejtori i Agjencisë,
- miraton vendim për shfrytëzimin e mjeteve të përcaktuara nga plani financiar i Agjencisë nga viti paraprak, me propozim të drejtorit të Agjencisë,
- miraton vendim për dhënie me qira të hapësirës afariste të lirë, që Agjencia nuk e shfrytëzon dhe për lartësinë e qirasë që do të paraqesë çmimin fillestar në procedurën e ankandit publik, me propozim të drejtorit të Agjencisë,

- jep pëlqim të propozim-vendimit të drejtorit të Agjencisë për disponim me pronë të Agjencisë, si dhe për punësimin ose ndërprerjen e marrëveshjes për punësim për të punësuarit në Agjenci,

- vendos për kundërshtime të të punësuarve të parashtruara kundër aktvendimit të drejtorit të Agjencisë të miratuar në lidhje me plotësimin e të drejtave dhe detyrimeve nga marrëdhënia e punës,

- bashkëpunon me organe tjera shtetërore dhe institucionet, organe të njëjësive të vetëqeverisjes lokale dhe me organizata joqeveritare dhe shoqata të qytetarëve në Republikën e Maqedonisë,

- jep mendime, rekomandime dhe propozime te Kuvendi i Republikës së Maqedonisë dhe organet tjera shtetërore dhe institucionet nga sfera e komunikimeve elektronike dhe

- miraton akte të përgjithshme për punën e Agjencisë të përcaktuara në Statutin e Agjencisë, ndërsa me propozim të drejtorit të Agjencisë.

Neni 20

Mënyra e punës dhe vendosjes së Komisionit

(1) Komisioni mblidhet së paku katër herë në vit.

(2) Vendimet e Komisionit miratohen me shumicën e votave nga numri i përgjithshëm i anëtarëve të Komisionit.

(3) Kryetari i Komisionit i cakton mbledhjet e Komisionit me propozim të shkruar të drejtorit të Agjencisë ose me propozim të shkruar të tre anëtarëve të Komisionit. Kryetari i Komisionit kryeson mbledhjet e Komisionit dhe e përfaqëson Komisionin, kurse në rast të mungesës së tij ose pengesës, detyrimet i kryen zëvendëskryetari i Komisionit.

(4) Kryetari ose zëvendëskryetari i Komisionit cakton mbledhje të Komisionit në afat i cili nuk mund të jetë më i gjatë se pesë ditë nga dita e pranimit të kërkesës për caktimin e mbledhjes.

(5) Komisioni me shumicë votash nga numri i përgjithshëm i anëtarëve të Komisionit e zgjedh dhe shkarkon kryetarin dhe zëvendëskryetarin e Komisionit. Procedura për zgjedhje dhe shkarkim të kryetarit dhe zëvendëskryetarit të Komisionit përcaktohet me Rregulloren për punë të Komisionit.

(6) Drejtori është i pranishëm dhe merr pjesë në mbledhjet e Komisionit, pa të drejtë vote.

(7) Në mbledhjet e Komisionit, pa të drejtë vote, mund të jenë të pranishëm edhe të punësuar nga shërbimi profesional i Agjencisë, me ftesë të Komisionit, e për dhënie të informatave, sqarimeve dhe arsytimit profesional për çështje që janë në rend të ditës të mbledhjes, kurse në pajtim me Rregulloren për punë të Komisionit.

(8) Vendimet dhe aktet tjera të Komisionit i nënshkruan kryetari i Komisionit, kurse në rast të pengimit të tij, zëvendëskryetari i Komisionit, më së voni në afat prej tre ditësh nga dita e miratimit të tyre.

(9) Materialet për mbledhjet e Komisionit i përgatit shërbimi profesional i Agjencisë dhe të njëjtat dorëzohen te të gjithë anëtarët e Komisionit, në mënyrë dhe në afat të përcaktuar në Rregulloren për punë të Komisionit.

(10) Rendi i ditës, procesverbalet nga mbledhjet e Komisionit, vendimet e marra dhe aktet shpallen në ueb faqen e Agjencisë në afat prej shtatë ditësh nga dita e mbajtjes së mbledhjes.

(11) Nëse anëtari i Komisionit ka interes privat të drejtpërdrejtë ose të tërthortë në lidhje me marrjen e vendimeve me kompetencë të Komisionit, anëtari është i detyruar për këtë ta njoftojë Komisionin. Komisioni vendos për ekzistimin e interesit të tillë dhe pjesëmarrjen e atij anëtari në vendosjen për atë çështje.

Neni 21

Kompensime të anëtarëve të Komisionit

(1) Anëtarët e Komisionit kanë të drejtë për:

- kompensim mujor në lartësi deri në katër rroga mujore mesatare në Republikën e Maqedonisë sipas të dhënave të shpallura nga Enti Shtetëror i Statistikës, në pajtim me Statutin e Agjencisë për Komunikime Elektronike dhe

- kompensim për shpenzime të rrugës për ato anëtarë të Komisionit të cilët jetojnë jashtë Shkupit kur janë të pranishëm në mbledhje të Komisionit dhe kompensim për shpenzime për rrugë, vendosje dhe mëditje për udhëtim zyrtar, në pajtim me Ligjin për rrogë dhe kompensime tjera të personave të zgjedhur dhe të emëruar në Republikën e Maqedonisë.

(2) Mjetet për kompensimin mujor dhe të shpenzimeve tjera të anëtarëve të Komisionit sigurohen nga mjetet e Agjencisë të përcaktuara me planin financiar.

Neni 22

Emërimi i drejtorit të Agjencisë

(1) Komisioni emëron drejtor të Agjencisë nëpërmjet konkursit publik.

(2) Për drejtor të Agjencisë mund të emërohet personi i cili:

- është shtetas i Republikës së Maqedonisë,
- në mënyrë aktive e shfrytëzon gjuhën maqedonase,
- një vit para ditës së shpalljes së konkursit publik të mos jetë i punësuar tek operatori,

- ka të fituara së paku 240 kredi sipas SETK ose të kryer shkallën VII/1 të arsimit nga sfera e shkencave elektroteknike, informatikës, drejtësisë ose ekonomisë,

- ka së paku pesë vjet përvojë përkatëse të punës në sferën e komunikimeve elektronike,

- certifikatë të pranuar ndërkombëtarisht të dhënë nga testatori evropian zyrtar, anëtar i shoqatës ALTE të testatorëve evropianë të B2 (B2) niveli i CEFR (CEFR) ose TOEFEL PBT (TOEFEL PBT) së paku 500 pikë, TOEFEL CBT (TOEFEL CBT) së paku 175 pikë ose TOEFEL IBT (TOEFEL IBT) së paku 60 pikë,

- të ketë të dhënë test psikologjik dhe test për integritet dhe

- të posedojë certifikatë për njohje të programeve kompjuterike për punë në zyrë.

(3) Gjatë zgjedhjes së drejtorit të Agjencisë do të merret parasysh përvoja e tij profesionale dhe menaxhuese në sferën e komunikimeve elektronike.

(4) Komisioni është i detyruar të emërojë drejtor të Agjencisë jo më vonë se 30 ditë para skadimit të mandatit të paraardhësit të tij.

(5) Drejtori i Agjencisë është në mënyrë profesionale i angazhuar në Agjenci me orar të plotë të punës.

(6) Mandati i drejtorit të Agjencisë është pesë vjet me mundësi për edhe një mandat të njëpasnjëshëm.

(7) Nëse mandati i drejtorit të Agjencisë ka përfunduar, kurse procedura për emërim të drejtorit nuk është përfunduar, drejtori i Agjencisë vazhdon ta ushtrojë funksionin derisa nuk emërohet drejtor, por jo më gjatë se gjashtë muaj.

Neni 23

Papajtueshmëria e funksionit drejtor i Agjencisë

Drejtori i Agjencisë, bashkëshorti i tij ose partneri i pakurorëzuar, si dhe farefisi i afërm në vijë të drejtë deri në brez të dytë, nuk mund:

- të jenë pronarë të pjesëmarrjeve ose aksioneve, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë në organizata që realizojnë aktivitete që drejtpërdrejtë janë në kompetencë të Agjencisë ose

- të jenë anëtarë të organit administrativ ose mbikëqyrës ose të kryejnë funksion udhëheqës në person juridik i cili ushtron veprimtari nga sfera që është në kompetencë të Agjencisë të përcaktuar me këtë ligj ose në person juridik i cili do të mund të çojë në konflikt të interesave në pajtim me këtë ligj dhe ligj tjetër.

Neni 24

Kompetenca e drejtorit të Agjencisë

(1) Drejtori i Agjencisë menaxhon me punën e Agjencisë, është përgjegjës për punën ligjore të Agjencisë dhe i ka kompetencat në vijim:

- e përfaqëson dhe prezanton Agjencinë,
- nënshkruan marrëveshje në emër të Agjencisë,
- i miraton aktet nënligjore të cilat dalin nga ky ligj,
- merr masa në pajtim me këtë ligj në rastet kur është realizuar shkelje e dispozitave të këtij ligji ose të rregullave të miratuara në bazë të tij, si dhe kushteve dhe detyrimeve nga aktvendimet e lëshuara dhe lejet,
- miraton vendime, aktvendime dhe akte tjera për çështje nga kompetenca e Agjencisë në pajtim me këtë ligj dhe Statutin e Agjencisë,
- i propozon Statutin, Raportin vjetor për punë të Agjencisë për vitin paraprak, Programin vjetor për punë të Agjencisë për vitin e ardhshëm, si dhe aktet tjera dhe të përgjithshme që i miraton Komisioni i Agjencisë,
- jep autorizime në korniza të kompetencave të veta,
- autorizon persona për kryerje të mbikëqyrjes duke pasur parasysh përfaqësimin e drejtë dhe adekuat,
- miraton Program vjetor për kryerjen e mbikëqyrjes dhe parashtron Raport vjetor për mbikëqyrje të zbatuar si pjesë përbërëse e Raportit vjetor për punë të Agjencisë për vitin paraprak dhe
- kryen edhe punë të tjera të përcaktuara me këtë ligj dhe Statutin e Agjencisë.

(2) Drejtori është i detyruar Komisionit t'i dorëzojë raport tremujor për zbatimin e programit vjetor për punë të Agjencisë.

Neni 25

Shkarkimi i parakohshëm i drejtorit

(1) Drejtori i Agjencisë mund të shkarkohet para skadimit të mandatit të tij me vendim të miratuar nga Komisioni vetëm në rastet në vijim:

- me kërkesë të tij,
- nëse nuk ka mundësi ta kryejë detyrën më shumë se gjashtë muaj në vazhdimësi,
- pranim të funksionit ose punës që janë të papajtueshme me funksionin e tij të drejtorit të Agjencisë në pajtim me nenin 23 të këtij ligji,
- nëse është i gjykuar në mënyrë të plotfuqishme për vepër penale për të cilën i është shqiptuar dënim me burg në kohëzgjatje më gjatë se gjashtë muaj ose i është shqiptuar masë e sigurisë ndalim për ushtrim të profesionit, veprimtarisë ose detyrës, në kohëzgjatje më gjatë se gjashtë muaj,
- nëse konstatohet se në procedurën për emërimin e tij ka dhënë të dhëna të pavërteta ose ka lëshuar të paraqesë disa informata të cilat janë të rëndësishme për emërimin e tij ose
- keqpërdorim të funksionit sipas raportit të revizorit nga neni 11 i këtij ligji.

(2) Drejtori i Agjencisë kundër të cilit është në rrjedhë procedura për shkarkim, i mundësohet mbrojtja para Komisionit.

(3) Vendimi për shkarkimin e drejtorit të Agjencisë, përveç tjerash duhet t'i përmbajë shkaqet për shkarkimin e tij, detajisht të arsyetuara dhe i njëjti shpallet në ueb faqen e Agjencisë në afat prej shtatë ditësh nga dita e miratimit të tij.

(4) Nëse drejtori i Agjencisë është i shkarkuar, kurse procedura për emërim të drejtorit të Agjencisë nuk ka përfunduar, funksionin drejtor i Agjencisë do ta kryejë personi i punësuar në shërbimin profesional të Agjencisë i cili për atë qëllim do të autorizohet nga Komisioni për periudhë jo më të gjatë se tre muaj.

Neni 26

Organizimi dhe punësimi në Agjenci

(1) Punët profesionale, normative-juridike, administrative, administrative-mbikëqyrëse, materiale-financiare, të kontabilitetit, informatike dhe punët tjera të Agjencisë i kryen shërbimi profesional organizimi i brendshëm i të cilit, fushëveprimi i punës dhe kushtet për punësim më afërsisht rregullohen me aktet për organizim të brendshëm dhe sistematizim të punëve dhe detyrave.

(2) Të punësuarit në shërbimin profesional nga paragrafi (1) i këtij neni kanë status të nëpunësve administrativë në pajtim me Ligjin për nëpunës administrativë.

(3) Të punësuarit në Agjenci, që kryejnë punë teknike-ndihmëse, në pajtim me Ligjin për nëpunës kanë status të personelit teknik-ndihmës, në pajtim me Ligjin për të punësuarit në sektorin publik dhe dispozitat e përgjithshme për marrëdhëniet e punës.

(4) Mënyrën e përcaktimit të rrogës bazë dhe të shtesave të rrogës për të punësuarit në Agjenci si dhe lartësinë e koeficientit të rrogës bazë, i përcakton komisioni.

Neni 27

Bashkëpunimi

(1) Agjencia në kuadër të kompetencave të veta është e detyruar të japë mendime, propozime dhe shkëmbejë të dhëna dhe informata me ministrinë kompetente për punët nga sfera e komunikimeve elektronike, trupin rregullator nga sfera e radiodifuzionit, Komisionin për mbrojtje të konkurrencës, Drejtorinë për mbrojtje të të dhënave personale, dhe trupa tjerë shtetërorë, organe të administratës shtetërore, ndërmarrje publike, njësi të vetëqeverisjes lokale, institucione publike dhe institucione nga Republika e Maqedonisë, në pajtim me këtë ligj dhe ligj tjetër.

(2) Vëllimi i shkëmbimit të të dhënave dhe informatave ndërmjet Agjencisë dhe subjekteve nga paragrafi (1) i këtij neni është i kufizuar në të dhëna informata që janë përkatëse dhe proporcionale me qëllimet për të cilat shkëmbehen, në pajtim me këtë ligj.

(3) Agjencia mund të shkëmbejë të dhëna dhe informata me të cilat disponon me subjektet nga paragrafi (1) i këtij neni, me kërkesë të tyre, me kusht që të dhënat dhe informatat që shkëmbehen të jenë në kompetencë të subjekteve dhe të shkëmbehen në kushte dhe mënyrë të përcaktuara në paragrafin (2) të këtij neni.

Neni 28

Harmonizimi me BE, bashkëpunimi tjetër ndërkombëtar dhe zbatimi i standardeve

(1) Agjencia në punën e vet, për shkak të përparimit dhe zhvillimit të tregut të komunikimeve elektronike në Republikën e Maqedonisë, i merr parasysh rekomandimet e Komisionit Evropian dhe të Unionit Ndërkombëtar për Telekomunikime.

(2) Agjencia në pajtim me kompetencat e veta, kurse në drejtim të zbatimit të dispozitave të këtij ligji, bashkëpunon me trupat rregullatorë nga shtete tjera dhe organizata ndërkombëtare, institucione dhe trupa dhe me to mund të lidhë marrëveshje për bashkëpunim.

(3) Agjencia mund të bashkëpunojë me trupa nacional rregullatorë të vendeve tjera kompetentë për komunikime elektronike.

Kapitulli i tretë**KOMPENSIME****Neni 29****Financimi i Agjencisë**

(1) Agjencia financohet nga mjetet e realizuara nga të hyrat nga kompensimet e përcaktuara në këtë Kapitull nga ky ligj për shkak të mbulimit të shpenzimeve administrative që i ka Agjencia për zbatimin e kompetencave të veta të përcaktuara me këtë ligj.

(2) Agjencia mund të financohet edhe nga donacione, dhënie me qira të hapësirës së lirë afariste të Agjencisë, hua dhe ndihmë tjetër financiare dhe teknike.

(3) Lartësia e kompensimeve nga paragrafi (1) i këtij neni përcaktohen me vendim që e miraton drejtori i Agjencisë në bazë të Programit vjetor për punë të miratuar për vitin e ardhshëm në përbërje të të cilit është plani financiar i Agjencisë për vitin e ardhshëm dhe në pajtim me aktet nënligjore nga nenet 30, 31 dhe 32 të këtij ligji.

(4) Vendimin nga paragrafi (3) i këtij neni, drejtori i Agjencisë është i detyruar ta miratojë në afat prej dhjetë ditësh nga dita e miratimit të Programit vjetor për punë për vitin e ardhshëm.

(5) Dhënia me qira të hapësirës së lirë afariste të Agjencisë nga paragrafi (2) i këtij neni kryhet nëpërmjet ankandit publik në mënyrë të përcaktuar me akt nënligjor të Agjencisë. Procedura e ankandit publik zbatohet përmes komisionit të posaçëm të cilin e formon drejtori i Agjencisë nga radhët e të punësuarve në shërbimin profesional të Agjencisë. Drejtori i Agjencisë me propozim të komisionit të posaçëm për ankand publik miraton vendim për zgjidhje të ofertuesit më të volitshëm.

(6) Revizionin e punës materiale dhe financiare të Agjencisë dhe të fondit kompensues për shërbim universal e kryen revizori i jashtëm dhe i pavarur, i zgjedhur në pajtim me Ligjin për furnizime publike, si dhe nga Enti Shtetëror për Revizion.

(7) Agjencia është e detyruar të udhëheq kontabilitet të posaçëm për mjetet në fondin kompensues për shërbim universal, pas formimit të tij, si dhe për mjetet nga puna e Agjencisë.

(8) Mjetet e përcaktuara nga plani financiar i Agjencisë nga viti paraprak, agjencia do t'i bartë në planin financiar për vitin e ardhshëm, me ç'rast mund të vendosë që ato mjete, ose pjesë të tyre, të shfrytëzohen për zhvillim të komunikimeve elektronike dhe shoqërisë informatike, si dhe për punë të tjera me rëndësi për Republikën e Maqedonisë, të përcaktuara me planin financiar të Agjencisë.

Neni 30**Kompensimi për mbikëqyrje të tregut**

(1) Operatorët paguajnë kompensim vjetor për mbikëqyrjen e tregut.

(2) Kompensimi vjetor nga paragrafi (1) i këtij neni, është më së shumti 0,30% nga të ardhurat e përgjithshme vjetore të operatorit të realizuara me shfrytëzimin e rrjeteve publike komunikuese dhe dhënien e shërbimeve publike komunikuese gjatë vitit paraprak kalendarik, ose pjesë më të shkurtër nga viti kur operatorit ka filluar të punojë.

(3) Operatori është i detyruar më së voni deri 15 mars të vitit rrjedhës në Agjencinë të dorëzojë raport për shumën e të ardhurave të përgjithshme nga paragrafi (2) i këtij neni.

(4) Nëse operatorit nuk e dorëzon raportin për shumën e të ardhurave të përgjithshme nga paragrafi (2) i këtij neni në afatin e përcaktuar nga paragrafi (3) i këtij neni, Agjencia të dhënat për të ardhurat e përgjithshme do t'i kërkojë nga Drejtoria e të Hyrave Publike e Republikës së Maqedonisë.

(5) Operatori është i detyruar më së voni deri në 15 prill të vitit rrjedhës në llogari të Agjencisë ta paguajë kompensimin vjetor nga paragrafi (1) i këtij neni në bazë të raportit paraprak të dorëzuar për shumën e të ardhurave të përgjithshme nga paragrafi (3) i këtij neni ose të dhënat e marra nga paragrafi (4) i këtij neni, kurse në pajtim me vendimin nga neni 29 paragrafi (3) i këtij ligji.

(6) Nëse tek Agjencia ekziston dyshim i bazuar për vërtetësinë e të ardhurave të përgjithshme vjetore të realizuara të shënuara në raportin nga paragrafi (3) i këtij neni, ka të drejtë me shpenzim të operatorit ose dhënësit të kryejë vlerësim të të njëjtit.

(7) Nëse të ardhurat e vlerësuara të përgjithshme në mënyrë të konsiderueshme shmangen nga të ardhurat e përgjithshme të paraqitura, gjatë arkëtimit të kompensimit vjetor nga paragrafi (2) i këtij neni, Agjencia do ta ngarkojë operatorin ta paguajë dallimin e përlloritur.

(8) Mënyrën e përlloriturjes së kompensimit vjetor nga paragrafi (1) i këtij neni, që duhet të bazohet në parimin e objektivitetit dhe proporcionalitetit, e përcakton Agjencia.

Neni 31**Kompensimi për shfrytëzim të radiofrekuencave**

(1) Poseduesit e lejeve për shfrytëzim të radiofrekuencave paguajnë kompensim vjetor për shfrytëzimin e radiofrekuencave.

(2) Lartësia e kompensimit vjetor nga paragrafi (1) i këtij neni përcaktohet në bazë të kriterëve vijuese:

- lloji i shërbimit radikomunikues,
- shtrirja e ndarë e radiofrekuencës,
- gjerësia e kanaleve të ndara të radiofrekuencës,
- sfera e mbulimit,
- madhësia e zonës së servisit (vendbanimi/ numri i banorëve),

- lartësia efektive e antenës,
- shfrytëzim i përbashkët i radiofrekuencës së njëjtë ose
- kombinimi nga të njëjtat.

(3) Mënyra e llogaritjes së kompensimit vjetor nga paragrafi (1) i këtij neni i cili duhet të bazohet në parimin e objektivitetit dhe proporcionalitetit, rregullohet me akt nënligjor të miratuar nga Agjencia. Lartësia e kompensimit vjetor përcaktohet me vendim nga neni 29 paragrafi (3) i këtij ligji.

(4) Agjencia mund ta zmadhojë kompensimin vjetor nga paragrafi (1) i këtij neni, të përcaktuar në pajtim me vendimin nga neni 29 paragrafi (3) i këtij ligji, por zmadhimi i tillë, nuk mund të jetë më i lartë nga indeksi i rritjes së çmimeve në BE zonën të përcaktuar nga Banka Evropiane Qendrore për vitin paraprak.

(5) Kompensimi vjetor nga paragrafi (1) i këtij neni, paguhet në llogari të Agjencisë për secilin vit vijues paraprakisht nga data e vlefshmërisë së pëlqimit për shfrytëzimin e radiofrekuencave.

(6) Poseduesit të lejes për shfrytëzimin e radiofrekuencave të cilit i është ndërprerë e drejta për shfrytëzimin e tyre në pajtim me nenet 145 dhe 146 të këtij ligji, Agjencia ia kthen pjesën nga kompensimi vjetor i paguar për shfrytëzim të radiofrekuencave për ato muaj të plotë nga viti kalendarik në të cilat nuk shfrytëzohen radiofrekuencat e ndara, e llogaritur në mënyrë që numri i muajve të ngelur shumëzohet me një të dymbëdhjetën nga kompensimi i paguar vjetor.

(7) Me përjashtim të dispozitës nga paragrafi (1) i këtij neni, poseduesit e lejeve të përkohshme për shfrytëzim të radiofrekuencave në pajtim me këtë ligj, Agjencisë i paguajnë kompensim për shfrytëzim të radiofrekuencave, në lartësi prej 10% nga kompensimi vjetor që do të ishte paguar për shfrytëzim të atyre radiofrekuencave.

(8) Kompensim vjetor për shfrytëzim të radiofrekuencave nuk paguajnë organet e administratës shtetërore, NP Radiodifuzioni i Maqedonisë për

transmetim të serviseve programore radio-televizive të NP Radiotelevizioni i Maqedonisë, radioamaterët dhe shfrytëzuesit e shtrirjes qytetare (CB).

Neni 32

Kompensimi për shfrytëzim të numrave të ndarë dhe/ose serive të numrave

(1) Operatorët të cilëve Agjencia u ka ndarë numra dhe/ose seri të numrave i paguajnë kompensim vjetor Agjencisë për shfrytëzim të numrave të ndarë dhe/ose serive të numrave.

(2) Kompensimi vjetor nga paragrafi (1) i këtij neni llogaritet sipas kriterëve të përcaktuara në bazë të llojit, dedikimit dhe gjatësisë së numrave.

(3) Mënyra e llogaritjes së kompensimit vjetor nga paragrafi (1) i këtij neni i cili duhet të bazohet në parimin e objektivitetit dhe proporcionalitetit, përcaktohet me aktin nënligjor të miratuar nga Agjencia.

(4) Lartësia e kompensimit vjetor nga paragrafi (1) i këtij neni shprehet në pikë. Vlera e pikës përcaktohet me vendim nga neni 29 paragrafi (3) i këtij ligji.

(5) Agjencia mund ta zmadhojë kompensimin nga paragrafi (1) i këtij neni, të përcaktuar në pajtim me vendimin nga neni 29 paragrafi (3) i këtij ligji, por zmadhimi i tillë, nuk mund të jetë më i lartë nga indeksi i rritjes së çmimeve në BE zonën të përcaktuar nga Banka Evropiane Qendrore për vitin paraprak.

(6) Kompensimi vjetor nga paragrafi (1) i këtij neni, paguhet në llogari të Agjencisë për secilin vit rrjedhës paraprakisht, duke filluar nga dita e ndarjes së numrave dhe/ose serive të numrave.

(7) Operatorit që i është ndërprerë e drejta për shfrytëzimin e numrave dhe/ose serive të numrave për shkak të bartjes së të drejtës për shfrytëzim të numrave të ndarë dhe/ose serive të numrave në pajtim me nenin 155 të këtij ligji, Agjencia ia kthen pjesën nga kompensimi i paguar vjetor për shfrytëzim të numrave dhe/ose serive të numrave për ato muaj nga viti kalendarik në të cilat nuk shfrytëzohen numrat e ndarë dhe/ose seritë e numrave, e llogaritur në mënyrë që numri i muajve të plotë të mbetur shumëzohet me një të dymbëdhjetën nga kompensimi i paguar vjetor.

(8) Me përjashtim të dispozitës nga paragrafi (1) i këtij neni, operatorët numrat e të cilëve janë bartur në operator tjetër në pajtim me nenin 116 të këtij ligji, për ato numra nuk e paguajnë kompensimin vjetor nga paragrafi (1) i këtij neni. Kompensimin vjetor e pague operatori të cilit i janë bartur numrat. Agjencia me këtë rast i shfrytëzon të dhënat nga baza qendrore e të dhënave për bartjen e numrave në pajtim me aktet nënligjore nga neni 116 të këtij ligji.

Neni 33

Kompensimi i njëhershëm për shfrytëzim të radiofrekuencave, numrave dhe/ose serive të numrave

(1) Kur ndahen radiofrekuencat, numrat dhe/ose seritë e numrave me procedurë të tenderit publik ose tender publik me ankand publik në pajtim me këtë ligj paguhet kompensim i njëhershëm për shfrytëzim të radiofrekuencave, numrave dhe/ose serive të numrave.

(2) Kompensimi i njëhershëm për shfrytëzim të radiofrekuencave, numrave dhe/ose serive të numrave pas procedurës së zbatuar të tenderit publik ose tender publik me ankand publik nga paragrafi (1) i këtij neni, paguhet në llogari të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë.

(3) Lartësinë më të ulët e kompensimit të njëhershëm nga paragrafi (1) i këtij neni si dhe mënyra e pagesës së tij e cila mund të kryhet në disa këste mujore ose vjetore, e përcakton Agjencia me vendim të miratuar nga drejtori i Agjencisë, me procedurë të zbatuar paraprakisht të debatit

publik në pajtim me nenin 134 paragrafi (6) të këtij ligji dhe pas pëlqimit të marrë nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë,

(4) Vendimin nga paragrafi (3) i këtij neni Agjencia është e detyruar ta shpallë në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë” dhe në ueb faqen e vet.

(5) Gjatë përcaktimit të lartësisë më të ulët të kompensimit të njëhershëm nga paragrafi (3) i këtij neni, Agjencia duhet t’i ketë parasysh qëllimet rregullatore dhe parimet nga neni 7 i këtij ligji.

Kapitulli i katërt

MBIKËQYRJA

Neni 34

Kompetencë për kryerje të mbikëqyrjes

(1) Agjencia kryen mbikëqyrje mbi operatorët dhe personat tjerë juridikë dhe fizikë të cilët kryejnë aktivitete të sigurimit të komunikimeve elektronike, në pajtim me këtë ligj, rregullat e miratuara në bazë të tij, detyrimet e imponuara nga ana e saj, si dhe mbi harmonizimin me kushtet e përcaktuara për shfrytëzim të radiofrekuencave dhe për shfrytëzim të numrave dhe/ose serive të numrave.

(2) Agjencia ka të drejtë nga operatorët të kërkojë t’ia dorëzojnë të gjitha informatat e domosdoshme për shkak të kryerjes së mbikëqyrjes nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Drejtori i Agjencisë miraton Program vjetor për kryerjen e mbikëqyrjes dhe parashton Raport vjetor për mbikëqyrje të zbatuar si pjesë përbërëse e Raportit vjetor për punë të Agjencisë për vitin paraprak.

Neni 35

Lloje të mbikëqyrjes

(1) Agjencia kryen:

- mbikëqyrje të rregullt,
- mbikëqyrje të jashtëzakonshme ose
- mbikëqyrje kontrolluese.

(2) Mbikëqyrja e rregullt kryhet në bazë të Programit vjetor për kryerje të mbikëqyrjes dhe përfshinë mbikëqyrje mbi zbatimin e këtij ligji, rregullat e miratuara në bazë të tij, detyrimet e imponuara nga ana e Agjencisë, si dhe mbi harmonizimin me kushtet e përcaktuara për shfrytëzimin e radiofrekuencave dhe për shfrytëzim të numrave dhe/ose serive të numrave.

(3) Mbikëqyrja e jashtëzakonshme kryhet në bazë të iniciativës me shkrim nga organe shtetërore, operatorë, persona fizik ose juridik, si dhe në rast të dyshimit me detyrë zyrtare të Agjencisë.

(4) Mbikëqyrja kontrolluese kryhet pas skadimit të afatit të përcaktuar në aktin individual të miratuar nga ana e drejtorit të Agjencisë me qëllim të përcaktohet nëse subjekti i mbikëqyrjes:

- ka vepruar sipas aktit në tërësi,
- pjesërisht ka vepruar sipas aktit ose
- nuk ka vepruar sipas aktit.

Neni 36

Raport për mbikëqyrje të kryer dhe dhënie të provimit profesional

(1) Mbikëqyrjen nga neni 34 i këtij ligji, e kryejnë të punësuarit në shërbimin profesional të Agjencisë në pajtim me aktin për sistematizim të punëve dhe detyrave në shërbimin profesional të Agjencisë.

(2) Për çdo mbikëqyrje të kryer përpilohet raport me shkrim i cili dorëzohet te drejtori i Agjencisë në afat prej tre ditësh nga dita e mbikëqyrjes së kryer.

(3) Nëse me mbikëqyrjen është konstatuar cenim ose shkelje raporti me shkrim përmban dhe propozim masë në pajtim me këtë ligj dhe ligj tjetër.

(4) Personat nga paragrafi (1) i këtij neni, duhet të kenë arsim të lartë nga sfera e shkencave teknike, drejtësisë ose ekonomisë me së paku tre vjet përvojë pune në profesion.

(5) Personat nga paragrafi (1) i këtij neni, duhet të kenë dhënë provimin profesional dhe të posedojnë certifikatë për njohje të programeve kompjuterike për punë në zyrë.

(6) Provimi profesional nga paragrafi (5) i këtij neni jepet për kontroll të aftësisë profesionale të personave nga paragrafi (1) i këtij neni dhe për njohje dhe zbatim të dispozitave nga fushëveprimi i komunikimeve elektronike, procedura e përgjithshme administrative, procedura kundërvajtëse, mbrojtja e të dhënave personale, si dhe rregullat nga sfera e mediave.

(7) Provimin profesional nga paragrafi (5) i këtij neni e zbaton Komisioni i formuar nga drejtori i Agjencisë në përbërje prej pesë anëtarësh, nga të cilët tre anëtarë janë nga radhët e shërbimit profesional të Agjencisë, kurse dy anëtarë nga sektori i arsimit të lartë. Mënyrën e zbatimit të dhënies së provimit profesional me akt e përcakton Agjencia.

Neni 37

Kryerja e mbikëqyrjes tek subjekti i mbikëqyrjes

(1) Në rast kur mbikëqyrja nga neni 34 i këtij ligji kryhet tek subjekti i mbikëqyrjes, të njëjtin e kryejnë persona të punësuar në shërbimin profesional të Agjencisë, të cilët për atë janë të autorizuar nga drejtori i Agjencisë (në tekst të mëtejme: person i autorizuar).

(2) Agjencia personit të autorizuar i jep legjitimacion zyrtar i cili i shërben për dëshmimin e cilësisë së tij zyrtare dhe të cilin është i detyruar ta tregojë gjatë kryerjes së mbikëqyrjes.

(3) Forma dhe përmbajtja e legjitimacionit zyrtar nga paragrafi (2) i këtij neni dhe mënyra e dhënies dhe heqjes përcaktohet me akt nënligjor.

(4) Në rast kur kryhet mbikëqyrje e rregullt tek subjekti i mbikëqyrjes, Agjencia është e detyruar me shkrim për atë, ta njoftoj subjektin e mbikëqyrjes së paku një ditë para fillimit të mbikëqyrjes. Në njoftimin me shkrim Agjencia është e detyruar të japë arsytim për shkaqet për kryerje të mbikëqyrjes.

(5) Dispozitat nga paragrafi (4) i këtij neni nuk zbatohen në raste kur me njoftimin do të zvogëlohej efikasiteti i mbikëqyrjes, kur bëhet fjalë për mbrojtje të interesit publik, kërcënim serioz për sigurinë publike, sigurinë ose shëndetin e njerëzve, ose në rast kur kryhet mbikëqyrje e jashtëzakonshme profesionale.

Neni 38

Të drejta të personit të autorizuar

Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes personi i autorizuar ka të drejtë që:

- të kërkojë dorëzim të të dhënave dhe informatave në pajtim me nenin 55 nga ky ligj dhe të njëjtat t'i kontrollojë, si dhe të kërkojë nga subjekti i mbikëqyrjes ose të punësuarit e vet të autorizuar të përgatitin kopje të nevojshme dhe dokumente të cilat janë përpiluar në gjuhë të huaj që të përkthehen në gjuhën maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik dhe të verifikohen nga përkthyesi i autorizuar gjyqësor,

- të kryejë mbikëqyrje në hapësira afariste dhe objekte tjera që nuk shfrytëzohen si vendbanime,

- të kontrollojë dokumente identifikimi të personave për shkak të vërtetimit të identitetit të tyre në pajtim me ligjin,

- të kërkojë nga subjekti i mbikëqyrjes ose nga të punësuarit e tij sqarim me shkrim ose me gojë në lidhje me çështjet nga fushëveprimi i mbikëqyrjes,

- të sigurojë incizime akustike dhe video të cilat mund të shfrytëzohen gjatë mbikëqyrjes,

- të kryejë vulosje të hapësirave dhe/ose mjeteve komunikuese ose pajisjes, në pajtim me nenin 47 të këtij ligji dhe

- t'i marrë përkohësisht mjetet e komunikimit ose pajisjet, në pajtim me nenin 47 të këtij ligji.

Neni 39

Njoftimi i organit kompetent

Nëse gjatë kryerjes së mbikëqyrjes, personi i autorizuar konstaton parregullsi për mënjanimin e të cilave nuk është kompetent Agjencia, të njëjtën me procesverbal e konstaton, kurse Agjencia e njofton organin kompetent.

Neni 40

Detyrimi i subjektit të mbikëqyrjes në procedurë të mbikëqyrjes

(1) Subjekti i mbikëqyrjes është i detyruar që personit të autorizuar që kryen mbikëqyrje t'i mundësojë kryerje pa pengesë të mbikëqyrjes dhe t'ia japë të gjitha informatat dhe të dhënat të nevojshme për kryerjen e mbikëqyrjes.

(2) Subjekti i mbikëqyrjes është i detyruar që personit të autorizuar që kryen mbikëqyrje t'ia sigurojë kushtet të domosdoshme për punë pa pengesa dhe përcaktim të gjendjes faktike.

(3) Subjekti i mbikëqyrjes është i detyruar që personit të autorizuar që kryen mbikëqyrje t'i mundësojë në afatin e caktuar të përcaktuar nga personi i autorizuar qasje tek hapësirat dhe dokumentet që janë lëndë e mbikëqyrjes.

Neni 41

Të drejta të subjektit të mbikëqyrjes në procedurë të mbikëqyrjes

(1) Subjekti i mbikëqyrjes ka të drejtë të japë deklaratë në procesverbal dhe vërejtje në lidhje me procedurën e mbikëqyrjes, përkatësisht të personit të autorizuar që e kryen mbikëqyrjen ose saktësinë e gjendjes së përcaktuar faktike, me arsytim për shkaqet për atë.

(2) Subjekti i mbikëqyrjes ka të drejtë të refuzojë ta nënshkruaj procesverbalin, nëse nuk pajtohet me faktet të cilat janë të theksuara në procesverbal ose nëse i është pamundësuar e drejta nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Refuzimi që të nënshkruhet procesverbalin nuk e pengon udhëheqjen e mëtejme të procedurës së mbikëqyrjes.

Neni 42

Detyrime për personat tjerë

(1) Personi i cili nuk është subjekt i mbikëqyrjes në procedurën e kryerjes së mbikëqyrjes është i detyruar të mundësojë kryerje të mbikëqyrjes kur ekziston dyshim i bazuar se në hapësirat e veta dhe objektet kryhet veprimtari ose gjenden sende të cilat janë në lidhje me mbikëqyrjen.

(2) Nëse personi nga paragrafi (1) i këtij neni nuk lejon kryerje të mbikëqyrjes, ndaj tij do të zbatohen autorizimet të cilat personi i autorizuar që e kryen mbikëqyrjen i ka si ndaj subjektit të mbikëqyrjes.

Neni 43

Kryerja e mbikëqyrjes pa praninë e subjekteve të mbikëqyrjes

(1) Nëse personi i autorizuar që e kryen mbikëqyrjen në ditën në të cilën e ka paralajmëruar mbikëqyrjen, nuk e has personin përgjegjës tek subjekti i mbikëqyrjes ose personin fizik tek i cili është e nevojshme të kryhet mbikëqyrje, personi i autorizuar në vendin e mbikëqyrjes do t'i lë ftesë me shkrim që në kohë të caktuar të jetë i pranishëm për shkak të kryerjes së mbikëqyrjes.

(2) Dëmtimi i mëvonshëm, asgjësimi ose mënjanimi i ftesës me shkrim nuk ndikon në rregullshmërinë e dorëzimit.

(3) Nëse personi nga paragrafi (1) i këtij neni nuk paraqitet pas ftesës me shkrim, personi i autorizuar do ta realizojë mbikëqyrjen në prani të personit tjetër të punësuar tek subjekti i mbikëqyrjes.

Neni 44

Pengimi i personit të autorizuar që kryen mbikëqyrje

(1) Personi i autorizuar që e kryen mbikëqyrjen ka të drejtë që ta paralajmërojë ose ta largojë personin i cili e pengon kryerjen e mbikëqyrjes.

(2) Nëse personi i autorizuar që e kryen mbikëqyrjen vlerëson se mbikëqyrja nuk mund të realizohet as me marrjen e masave nga paragrafi (1) i këtij neni, do të kërkojë asistencë nga organi i administratës shtetërore në kushte dhe në procedurë të përcaktuara me ligj.

Neni 45

Procesverbal

(1) Për mbikëqyrjen e kryer, personi i autorizuar që e kryen mbikëqyrjen përpilon procesverbal në vendin e kryerjes së mbikëqyrjes.

(2) Personi i autorizuar që e kryen mbikëqyrjen dhe subjekti i mbikëqyrjes e nënshkruajnë procesverbalin pas përfundimit të mbikëqyrjes. Subjektit të mbikëqyrjes i dorëzohet ekzemplar i procesverbalit.

(3) Nëse subjekti i mbikëqyrjes refuzon ta nënshkruajë procesverbalin, personi i autorizuar që e kryen mbikëqyrjen do t'i theksojë shkaqet për refuzimin.

(4) Procesverbalin duhet të përmbajë pasqyrë të gjendjes faktike të përcaktuara gjatë mbikëqyrjes së realizuar, si dhe vërejtje të konstatuara, deklarata dhe fakte tjera relevante dhe rrethana.

(5) Formularin e formës dhe elementet e detyrueshme të procesverbalit nga mbikëqyrja e realizuar i përcakton Agjencia.

(6) Personi i autorizuar që e kryen mbikëqyrjen është i detyruar më së voni në afat prej tre ditësh nga dita e mbikëqyrjes së kryer, procesverbalin nga mbikëqyrja e kryer dhe raportin me shkrim nga neni 36 i këtij ligji, t'i dorëzojë te drejtori i Agjencisë.

Neni 46

Mbikëqyrja tek subjekte të panjohura

(1) Në rastet kur personi i autorizuar që e kryen mbikëqyrjen nuk mund të përcaktojë se cili është subjekti i mbikëqyrjes në procedurë, personi i autorizuar në vendin e mbikëqyrjes do të lë ftesë me shkrim për subjekt të panjohur të mbikëqyrjes që në ditë të caktuara dhe orë të jetë i pranishëm në kryerjen e mbikëqyrjes.

(2) Nëse subjekti i panjohur i mbikëqyrjes nuk paraqitet pas ftesës nga paragrafi (1) i këtij neni mbikëqyrja do të realizohet pa prani të subjektit të mbikëqyrjes në prani të personit tjetër të punësuar tek subjekti i mbikëqyrjes.

Neni 47

Vulosja dhe marrja e përkohshme e sendeve

(1) Kur personi i autorizuar që e kryen mbikëqyrjen konstaton se subjekti i mbikëqyrjes bën interferencë të dëmshme në punën dhe shfrytëzimin e rrjeteve tjera komunikuese dhe mjeteve ose nuk ka vepruar sipas masave të shqiptuara nga ana e Agjencisë në pajtim me këtë ligj edhe atë: ndalim për sigurim të rrjeteve elektronike komunikuese dhe/ose shërbimeve, ndalim për shfrytëzim të radiofrekuencave, numrave dhe/ose serive të numrave, si dhe masë të përkohshme ndalim për sigurim të ndonjë

shërbimi ose pakos së shërbimeve, do të kryejë vulosje të hapësirave në të cilat janë vendosur mjetet e komunikimit dhe pajisja ose mjetet e komunikimit dhe pajisja me punën e të cilave është bërë shkelje e dispozitave të këtij ligji.

(2) Vulosja nga paragrafi (1) i këtij neni, shënohet me vulë, përmbajtjen dhe formën e së cilës e përcakton Agjencia.

(3) Me kërkesë me shkrim të subjektit të mbikëqyrjes të cilit i është kryer vulosja, personi i autorizuar në afat prej pesë ditëve nga dita e pranimit të kërkesës, nëse konstaton se janë mënjanuar parregullsitë dhe mangësitë për shkak të të cilave është bërë vulosja nga paragrafi (1) i këtij neni, do të kryejë vulosje të hapësirave në të cilat janë vendosur mjetet e komunikimit dhe pajisja ose të mjeteve të komunikimit dhe pajisjes.

(4) Personi i autorizuar që e kryen mbikëqyrjen ka të drejtë përkohësisht t'i marrë mjetet e komunikimit ose pajisjen me punën e të cilave është bërë shkelje e dispozitave të këtij ligji, për çka subjektit të mbikëqyrjes i jep vërtetim për pajisjen e marrë.

(5) Vërtetimi nga paragrafi (4) i këtij neni përmban të dhëna për emrin dhe mbiemrin, përkatësisht titullin e subjektit të mbikëqyrjes, kohën dhe vendin e marrjes së pajisjes, bazën juridike për marrjen e pajisjes, shënimin e saktë të pajisjes së marrë sipas llojit dhe sasisë, nënshkrim nga personi përgjegjës të subjektit të mbikëqyrjes dhe të dhëna tjera të nevojshme për identifikim të pajisjes së marrë dhe emrin dhe mbiemrin e personit të autorizuar.

(6) Pajisjen përkohësisht të marrë, me kërkesë përkatëse për ngritjen e procedurës kundërvajtëse, Agjencia i dorëzon te organi kompetent kundërvajtës.

(7) Agjencia është e detyruar të sigurojë kushte për ruajtje të pajisjes përkohësisht të marrë deri në dorëzimin e saj në organin kompetent kundërvajtës.

Neni 48

Masa në rast të shkeljes së rregullave

(1) Nëse Agjencia gjatë kryerjes së mbikëqyrjes përcakton se operatori gjatë punës së vet nuk është harmonizuar me një ose më shumë nga kushtet e përcaktuara me këtë ligj, rregullat e miratuara në bazë të tij, detyrimet e imponuara nga ana e Agjencisë, si dhe me kushtet e përcaktuara për shfrytëzim të radiofrekuencave dhe për shfrytëzim të numrave dhe/ose serive të numrave, ajo për këtë me shkrim do ta njoftojë operatorin dhe do t'i japë afat jo më të shkurtër se 30 ditë nga dita e pranimit të njoftimit me shkrim që ta mënjanojë mosharmonizimin e përcaktuar.

(2) Nëse operatori nuk e mënjanon mosharmonizimin e përcaktuar në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni, Agjencia do të ngrejë procedurë kundërvajtëse, kurse në rast kur bëhet fjalë për mosharmonizim me detyrimet për qasje të imponuara nga ana e Agjencisë pas analizës së bërë të tregut relevant që shkakton dëm të rëndësishëm në zhvillimin e konkurrencës, Agjencia me aktvendim do ta urdhërojë operatorin që në afat prej dhjetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit ta ndërpresë sigurimin e ndonjë shërbimi ose pakoje të shërbimeve derisa të sigurohet harmonizim me detyrimet e imponuara nga Agjencia.

(3) Në rast kur bëhet fjalë për mosharmonizim që ka të bëjë me mosdorëzimin e informatave në pajtim me nenin 55 të këtij ligji ose mosharmonizim me detyrimin për transparencë në pajtim me nenin 84 të këtij ligji, Agjencia kundër operatorit do të ngrejë procedurë kundërvajtëse pa i zbatuar me këtë rast dispozitat nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Në rast kur bëhet fjalë për mosharmonizime serioze ose të përsëritura, kurse masat që Agjencia i ka marrë në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni nuk i kanë dhënë rezultatet e pritura, drejtori i Agjencisë mund të miratojë aktvendim me të cilin operatorit do t'ia ndalojë sigurimin e rrjeteve dhe/ose shërbimeve komunikimeve elektronike, do

t'ia revokojë të drejtën e shfrytëzimit të radiofrekuencave, si dhe të drejtën e shfrytëzimit të numrave dhe/ose serive të numrave.

(5) Pa marrë parasysh dispozitat nga paragrafët (1), (2), (3) dhe (4) të këtij neni, në rast kur Agjencia ka dëshmi se ekziston mosharmonizim që paraqet kërcënim urgjent dhe serioz për sigurinë publike, sigurinë ose shëndetin e njerëzve, ose do t'u krijojë probleme serioze ekonomike ose probleme operative operatorëve tjerë ose shfrytëzuesve tjerë të radiofrekuencave, drejtori i Agjencisë do të miratojë aktvendim me të cilin operatorit do t'i shqiptojë masë urgjente të përkohshme ndalim për sigurim të ndonjë shërbimi ose pakoje të shërbimeve me qëllim që të mënjanohet mosharmonizimi. Afati për të cilin është shqiptuar masa e përkohshme nuk mund të jetë më i gjatë se tre muaj.

(6) Drejtori i Agjencisë pas miratimit të aktvendimit nga paragrafi (5) i këtij neni do t'i mundësojë operatorit në afat i cili nuk mund të jetë më i gjatë se 15 ditë nga dita e pranimit të aktvendimit ta paraqesë qëndrimin e vet në lidhje me mosharmonizimin e përcaktuar dhe të propozojë masa preventive për mënjanimin e tij.

(7) Nëse në afatin për të cilin është shqiptuar masa e përkohshme nga paragrafi (5) i këtij neni, operatorit nuk e mënjanon mosharmonizimin e përcaktuar, Agjencia mund afatin për të cilin është shqiptuar masa e përkohshme ta vazhdojë për periudhë e cila nuk mund të jetë më e gjatë se tre muaj.

(8) Nëse operatori e mënjanon mosharmonizimin e përcaktuar, Agjencia në afat prej tre ditësh nga dita e skadimit të afatit për të cilin është shqiptuar masa e përkohshme do të miratojë aktvendim me të cilin do ta shfuqizojë masën e shqiptuar të përkohshme.

Neni 49

E drejta e mbrojtjes gjyqësore

(1) Aktvendimi i drejtorit të Agjencisë i miratuar në rast të shkeljes së dispozitave të këtij ligji, rregullave të miratuara në bazë të tij, detyrimeve të imponuara nga ana e Agjencisë, si dhe të harmonizimit me kushtet e përcaktuara për shfrytëzim të radiofrekuencave dhe për shfrytëzim të numrave dhe serive të numrave, është përfundimtar.

(2) Kundër aktvendimit të drejtorit të Agjencisë pala e pakënaqur ka të drejtë të padisë për ngritjen e kontestit administrativ para gjykatës administrative.

(3) Padia për ngritje të kontestit administrativ parashtrohet në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

Kapitulli i pestë

ORGANI KUNDËRVAJTËS

Neni 50

Kompetencë për kundërvajtje

(1) Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenet 180 dhe 181 të këtij ligji, organ kundërvajtës kompetent është gjykata kompetente.

(2) Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenet 182, 183, 184 dhe 185 të këtij ligji, organ kundërvajtës kompetent është Agjencia.

(3) Procedurën kundërvajtëse para Agjencisë e udhëheq dhe sanksion kundërvajtës shqipton Komisioni për vendosje për kundërvajtje, i formuar me aktvendim të miratuar nga drejtori i Agjencisë.

(4) Komisioni për vendosje për kundërvajtje përbëhet prej tre anëtarësh nga radhët e të punësuarve në shërbimin profesional të Agjencisë. Anëtarët e komisionit duhet të kenë arsim të lartë nga shkencat juridike dhe përvojë pune prej së paku tre vjet në sferën, nga të cilët një është jurist i diplomuar me provim të dhënë të jurisprudencës i cili është kryetar i Komisionit.

(5) Mandati i anëtarëve të Komisionit për vendosje për kundërvajtje është me kohëzgjatje prej tre vjetësh me të drejtë rrizgjedhjeje.

(6) Krahas anëtarëve të Komisionit për vendosje për kundërvajtje, drejtori i Agjencisë mund të caktojë sekretar të Komisionit i cili kryen punë administrative për Komisionin dhe zëvendësanëtarë, të cilët me përjashtim, marrin pjesë në punën e Komisionit në rast të mungesës së ndonjë prej anëtarëve.

(7) Mënyra e punës së Komisionit për vendosje për kundërvajtje, mbajtja e evidencës së kundërvajtjeve, sanksionet e shqiptuara dhe vendimet e marra, si dhe mënyra e qasjes tek informatat të cilat janë të përbajtura në evidencë, rregullohet me Rregulloren për punë të Komisionit për vendosje për kundërvajtje që e miraton drejtori i Agjencisë.

(8) Kundër aktvendimeve të Komisionit për vendosje për kundërvajtje me të cilin shqiptohet sanksion kundërvajtës mund të ngrihet kontest administrativ.

(9) Anëtari i Komisionit për vendosje për kundërvajtje mund të shkarkohet:

1) me kalimin e kohës për të cilën është emëruar;

2) me kërkesë të tij;

3) me plotësimin e kushteve për pension të pleqërisë në pajtim me ligjin;

4) nëse gjykohet me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor për vepër penale me dënim me burg pa kusht prej së paku gjashtë muaj;

5) nëse i konstatohet pa aftësi e përhershme;

6) nëse konstatohet shkelje e rregullave për udhëheqjen e procedurës kundërvajtëse me vendim të plotfuqishëm;

7) nëse nuk i plotëson detyrimet që dalin nga puna në Komisionin për vendosje për kundërvajtje ose

8) nëse nuk ka paraqitur ekzistim të konfliktit të interesave për rast për të cilin vendos Komisioni për vendosje për kundërvajtje.

(10) Propozim për shkarkim të anëtarit të Komisionit për vendosje për kundërvajtje për rastet nga paragrafi (9) pikat prej 3 deri në 8 të këtij neni parashtron kryetari i Komisionit të drejtorit i Agjencisë.

(11) Komisioni për vendosje për kundërvajtje ka të drejtë të nxjerrë dëshmi dhe të grumbullojë të dhëna që janë të domosdoshme për përcaktimin e kundërvajtjes, si dhe të kryejë punë të tjera dhe të marrë veprime të përcaktuara me këtë ligj, Ligjin për kundërvajtje dhe/ose me ligj tjetër.

(12) Anëtarët e komisionit për vendosje për kundërvajtje janë të mëvetësishëm dhe të pavarur në punën e Komisionit dhe vendosin në bazë të njohurisë së vet profesionale dhe bindjes së mëvetësishme.

(13) Komisioni për vendosje për kundërvajtje punon në këshill, kurse vendos me shumicë votash nga numri i përgjithshëm i anëtarëve.

(14) Komisioni për vendosje për kundërvajtje udhëheq evidencë unike të kundërvajtjeve, sanksioneve të shqiptuara dhe vendimeve të marra në mënyrë të përcaktuar në Rregulloren për punë të Komisionit për vendosje për kundërvajtje.

(15) Evidenca nga paragrafi (14) i këtij neni i përmban këto të dhëna personale: emrin dhe mbiemrin, numrin unik të amzës të qytetarit (NUAQ), vendin dhe datën e lindjes, vendin e jetesës, rrugën dhe numrin, adresën e qëndrimit të përkohshëm, profesionin, shtetësinë, nëse personi fizik është i huaj, atëherë në vend të NUAQ numrin e dokumentit të udhëtimit, kurse për person përgjegjës në personin juridik edhe funksionin që e kryen në atë person juridik. Afati i ruajtjes së të dhënave personale është pesë vjet nga dita e plotfuqishmërisë së vendimit për sanksionin e shqiptuar.

Neni 51
Barazimi

Para parashtrimit të kërkesës për procedurë për kundërvajtje, për kundërvajtjet e përcaktuara në nenet 182, 183, 184 dhe 185 të këtij ligji, realizohet procedurë për barazim në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

Neni 52
Parashkrimi

(1) Procedura për kundërvajtje nuk mund të ngrihet as të mbahet nëse kalojnë tri vite nga dita kur është kryer shkelja e ndonjë të drejte të garantuar me këtë ligj.

(2) Parashkrimi i ndjekjes për kundërvajtje fillon nga dita kur është kuptuar për shkeljen e ndonjë të drejte të garantuar me këtë ligj.

(3) Parashkrimi nuk rrjedhë gjatë kohës për të cilën sipas ligjit ndjekja nuk mund të fillojë ose të vazhdojë.

(4) Parashkrimi ndërpritet me çdo veprim mesatar që ndërmerret për shkak të ndjekjes së kryerësit të shkeljes. Parashkrimi ndërpritet edhe kur kryerësi në kohën derisa rrjedh afati i parashkrimit kryen gjithashtu kundërvajtje të rëndë ose më të rëndë. Pas secilës ndërprerje parashkrimi fillon përsëri të rrjedh.

(5) Parashkrimi i ndjekjes për kundërvajtje ndodh në çdo rast kur do të kalojë dy herë aq kohë sa, sipas ligjit, kërkohet për parashkrim të ndjekjes për kundërvajtje.

Kapitulli i gjashtë

ZGJIDHJA E KONTESTEVE

Neni 53
Procedura për zgjidhje të kontesteve

(1) Agjencia mban procedurë për zgjedhje të kontesteve ndërmjet:

- operatorëve në pajtim me dispozitat e këtij ligji, rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji dhe obligimet e imponuara nga ana e Agjencisë,
- operatorëve dhe personave juridikë të cilët menaxhojnë me infrastrukturë fizike, në pajtim me këtë ligj dhe
- shfrytëzuesve përfundimtarë dhe operatorëve në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(2) Në rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia fillon procedurë për zgjidhje të kontestit me kërkesë të njërës prej palëve në kontest.

(3) Pas pranimit të kërkesës nga paragrafi (2) i këtij neni, Agjencia para se ta fillojë procedurën për zgjidhje të kontestit është e detyruar në kontest t'ua propozojë procedurën për ndërmjetësim të përcaktuar në nenin 54 të këtij ligji.

(4) Nëse cilado prej palëve në kontest nuk e pranon procedurën për ndërmjetësim nga paragrafi (3) të këtij neni, ose nëse në procedurën për ndërmjetësim nuk ndodh lidhja e marrëveshjes ndërmjet palëve në kontest, Agjencia me kërkesë të njërës prej palëve në kontest ose me detyrë zyrtare nëse bëhet fjalë për kontest për obligimet nga neni 73 i këtij ligji, do ta zgjidhë kontestin.

(5) Në procedurën për zgjidhje të kontesteve, Agjencia i aplikon dispozitat nga Ligji për procedurë të përgjithshme administrative, nëse me këtë ligj nuk është rregulluar ndryshe.

(6) Nëse cila do prej palëve në procedurën për zgjidhje të kontestit para Agjencisë, për të njëjtin kontest fillon procedurë gjyqësore, procedura për zgjidhje të kontestit para Agjencisë ndërpritet.

(7) Agjencia është e detyruar ta zgjidhë kontestin në afatin më të shkurtër të mundshëm kohor, kurse më së voni në afat prej katër muaj nga dita e fillimit të procedurës për zgjidhje të kontestit, përveç në rrethana të jashtëzakonshme kur i njëjti mund të vazhdohet.

(8) Agjencia është e detyruar gjatë zgjidhjes së kontesteve t'i merr parasysh edhe qëllimet e parimeve rregullatore të nenit 7 të këtij ligji. Në procedurën për zgjidhje të kontestit palët janë të detyruara në tërësi të bashkëpunojnë me Agjencinë. Operatorët, në pajtim me nenin 55 të këtij ligji në lidhje me procedurën për zgjidhje të kontestit janë të detyruar që Agjencisë, t'ia parashtrajnë të gjitha informatat e grumbulluara me të cilat menaxhojnë.

(9) Agjencia është e detyruar publikisht t'i publikojë vendimet në lidhje me kontestet me ç'rast duhet ta ketë parasysh mbrojtjen e të dhënave personale dhe ndalimin për publikimin e sekreteve afariste të palëve.

Neni 54
Ndërmjetësimi

(1) Agjencia palëve në kontest u propozon procedurë të ndërmjetësimit me qëllim që të njëjtët ndërmjet veti të merren vesh me lidhjen e marrëveshjes.

(2) Agjencia është e detyruar në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të kërkesës për zgjidhjen e kontestit palëve në kontest t'ua dorëzojë propozim me shkrim për zbatimin e procedurës për ndërmjetësim.

(3) Procedura për ndërmjetësim do të zbatohet nëse palët në kontest në afat prej pesë ditësh nga dita e pranimit të propozimit me shkrim nga paragrafi (2) të këtij neni me shkrim do ta njoftojnë Agjencinë se pajtohen të zbatohet procedurë për ndërmjetësim.

(4) Në procedurën për ndërmjetësim, Agjencia ka rol të ndërmjetësuesit dhe e mban procedurën e ndërmjetësimit duke i zbatuar parimet e paanshmërisë, barazisë dhe drejtësisë dhe me këtë rast duke mbajtur llogari për plotësimin e qëllimeve dhe parimeve rregullatore nga neni 7 i këtij ligji.

(5) Gjatë zbatimit të procedurës së ndërmjetësimit të gjitha palët që janë pjesëmarrës në procedurë janë të detyruara ta respektojnë parimin e besueshmërisë.

(6) Mënyrën e zbatimit të ndërmjetësimit do ta përcaktojë Agjencia.

Kapitulli i shtatë

DORËZIMI, EVIDENCA, RUAJTJA DHE PUBLIKIMI I TË DHËNAVE DHE INFORMATAVE

Neni 55
Dorëzimi i të dhënave dhe informatave

(1) Operatorët janë të detyruar Agjencisë t'i dorëzojnë të dhëna dhe informata, duke përfshirë edhe dokumente dhe informata financiare, e të cilat Agjencia do t'i shfrytëzojë për kryerjen e kompetencave të përcaktuara me këtë ligj, kurse në veçanti për:

a) kontroll sistematik ose individual të harmonizimit me:

- obligimin për pagim të mjeteve në fondin për shërbime universal,
- obligimin për pagim të kompensimeve ndaj Agjencisë,
- obligimin për shfrytëzim efikas dhe efektiv të radiofrekuencave, numrave dhe/ose serive të numrave dhe

- obligimet e imponuara nga ana e Agjencisë në pajtim me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në bazë të tij;

b) harmonizim individual me dispozitat e këtij ligji dhe rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji dhe aktet individuale të Agjencisë në rast kur:

- është parashtruar ankesë,
- Agjencia ka njohuri se janë kryer shkelje të dispozitave të këtij ligji, rregullave të miratuara në bazë të tij, obligimeve të imponuara ose kushteve për shfrytëzimin e radiofrekuencave ose kushteve për shfrytëzimin e numrave dhe/ose serive të numrave ose

- Agjencia sipas detyrës zyrtare zbaton procedurë për përcaktimin e harmonizimit të punës së operatorëve me dispozitat e këtij ligji, rregullat e miratuara në bazë të tij, obligimet e imponuara ose kushtet për shfrytëzimin e radiofrekuncave ose kushtet për shfrytëzimin e numrave dhe serive të numrave;

v) procedurën për vlerësimin e kërkesës për ndarjen e së drejtës për shfrytëzimin e resurseve të kufizuara në pajtim me këtë ligj;

g) publikimin e raporteve ose pasqyrave komparative për kualitetin dhe çmimin e shërbimeve të cilat janë të dobishme për konsumatorët;

d) qëllime statistikore qartësisht të përcaktuara;

gj) analizë të tregut;

e) mbrojtje të përdorimit efikas dhe sigurimit efikas të menaxhimit me radiofrekuencat;

zh) evaulim të zhvillimit të rrjeteve të ardhshme ose shërbimeve të cilat mund të ndikojnë në shërbimet e shitjes me shumicë që i janë të arritshme konkurrencës dhe

z) të dhënat e kontabilitetit për tregjet për shitje me pakicë të cilat janë të lidhura me tregjet për shitje me shumicë.

(2) Të dhënat dhe informatat nga paragrafi (1) pikat a), b), g), d), gj), e), zh) dhe z) të këtij neni Agjencia nuk guxon t'i kërkojë para ose si kusht për fillimin me sigurimin e rrjeteve dhe/ose shërbimeve komunikuese publike elektronike.

(3) Informatat të cilat i kërkon Agjencia duhet të jenë proporcionale dhe objektive me qëllimin për të cilat do të përdoren.

(4) Operatorët janë të detyruar me kërkesë me shkrim Agjencisë t'ia dorëzojnë informatat nga paragrafi (1) të këtij neni, në nivel të detajuar dhe në afat që nuk mund të jetë më i shkurtër se 15 ditë nga dita e pranimit të kërkesës, pa kompensim. Agjencia është e detyruar t'i theksojë arsyet për shfrytëzimin e informatave të kërkuara.

(5) Agjencia mund të dhënat e besueshme dhe informatat të cilat i ka marrë t'i shfrytëzojnë vetëm për qëllime për të cilat janë kërkuar me respektim të besueshmërisë së të njëjtave.

Neni 56

Evidenca dhe ruajtja e të dhënave

(1) Agjencia mban evidencë dhe ruan dokumentacion që përmban të dhëna për:

a) operatorët;

b) shfrytëzuesit e radiofrekuncave të ndara;

v) shfrytëzuesit e numrave të ndarë dhe/ose serive të numrave;

g) oferta referente për interkoneksion ose qasje nga operatorët;

d) marrëveshje për interkoneksion të lidhura nga operatorët me fuqi të konsiderueshme tregu në treg relevant të shërbimeve komunikuese;

gj) marrëveshjet për interkoneksion ndërmjet operatorëve vendas, si dhe ndërmjet operatorëve vendas dhe të huaj;

e) llogari për kompensime dhe shpenzime për sigurim të shërbimit universal dhe

zh) të dhëna tjera që do t'i përcaktojë Agjencia.

(2) Agjencia mban evidencë dhe e ruan dokumentacionin nga paragrafi (1) të këtij neni në bazën e saj informative të të dhënave.

(3) Agjencia mban evidencë dhe ruan të dhëna për operatorët, që kanë të bëjnë me:

a) emrin, selinë, numrin e regjistrimit gjyqësor, NUT, emrin dhe adresën e përfaqësuesit juridik për persona juridikë;

b) notifikimin për rrjetet publike komunikuese dhe/ose shërbimet publike komunikuese;

v) datën e fillimit, ndryshimit ose ndërprerjen e sigurimit të shërbimeve komunikuese publike;

g) vendimet për përcaktim të operatorëve me fuqi të konsiderueshme tregu në treg relevant;

d) plotësimin e obligimeve të operatorëve të cilat dalin nga ky ligj dhe

gj) dënimet e shqiptuara për shkelje të dispozitave nga ky ligj.

(4) Agjencia mban evidencë dhe ruan të dhëna për shfrytëzuesit e radiofrekuncave të cilat kanë të bëjnë me:

a) emrin, selinë, numrin e regjistrimit gjyqësor, NUT për persona juridikë;

b) emrin, adresën dhe numrin unik të amzës të qytetarëve;

v) leje për shfrytëzimin e radiofrekuncave;

gj) plotësimin e obligimit për pagim të kompensimit për shfrytëzimin e radiofrekuncave;

d) dënimet e shqiptuara për shkelje të kryera të dispozitave nga ky ligj dhe

gj) të dhëna tjera që do t'i përcaktojë Agjencia.

(5) Agjencia mban evidencë dhe ruan të dhëna për shfrytëzuesit e numrave dhe/ose serive të numrave të ndara të cilat kanë të bëjnë me:

a) emrin, selinë, numrin e regjistrimit gjyqësor dhe NUT dhe emrin dhe adresën e përfaqësuesit juridik për persona juridikë;

b) aktvendimet për numrat dhe/ose seritë e numrave të ndara;

v) plotësimin e obligimit për pagim të kompensimit për shfrytëzimin e numrave dhe/ose serive të numrave të ndara;

g) dënimet e shqiptuara për shkelje të kryera të dispozitave nga ky ligj dhe

d) të dhëna tjera që do t'i përcaktojë Agjencia.

(6) Të dhënat dhe dokumentacionin nga ky nen, Agjencia është e detyruar rregullisht t'i azhurnojë.

(7) Agjencia i ruan të dhënat nga paragrafi (3) të këtij neni, deri sa operatori siguron shërbim publik komunikues në pajtim me këtë ligj, kurse më pas në arkiv pesë vitet e ardhshme. Agjencia i ruan të dhënat nga paragrafët (4) dhe (5) të këtij neni, derisa personi juridik ose fizik ka të drejtë ta shfrytëzojë radiofrekuencën, numrin dhe/ose serinë e numrave, kurse më pas në arkiv pesë vitet e ardhshme pas skadimit të të drejtave të tilla.

Neni 57

Publikimi i të dhënave dhe informatave

(1) Agjencia është e detyruar në ueb faqen e vet të publikojë të dhëna dhe informata për:

- marrëveshje të lidhura për interkoneksion të operatorëve me fuqi të konsiderueshme tregu,

- oferta referente të operatorëve me fuqi të konsiderueshme të tregut,

- kompensimin e përlogaritur dhe shpenzimet për sigurimin e shërbimit universal,

- lejet e lëshuara radioamatorëve,

- bartjen ose dhënien e të drejtës së shfrytëzimit të radiofrekuncave të ndara dhe numrave dhe/ose serive të numrave të ndara,

- thirrjet publike për marrjen e mendimit nga palët e interesuara,

- thirrjet publike dhe tenderët të cilët i zbaton Agjencia,

- vendimet në lidhje me zgjidhjen e kontesteve dhe

- procedurat e mbaruara të mbikëqyrjes.

(2) Agjencia në ueb faqen e vet publikon edhe të dhëna dhe informata me qëllim që të stimulohet shfrytëzimi të numrave të shërbimeve për thirrje urgjente si dhe shfrytëzimi i numrave të telefonikë 116 (xyz) që janë të dedikuara për shërbime me rëndësi shoqërore.

(3) Të dhënat dhe informatat e përcaktuara në paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, Agjencia i publikon edhe në mënyrë tjetër në pajtim me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në bazë të tij.

(4) Gjatë publikimit të të dhënave dhe informatave nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, Agjencia është e detyruar në mënyrë përkatëse të mbajë llogari për besueshmërinë e të dhënave dhe informatave si dhe mbrojtjen e të dhënave personale në pajtim me këtë ligj dhe ligj tjetër.

Neni 58

Të dhëna dhe informata që nuk janë të arritshme për publikun

(1) Publikut nuk do t'i jenë të arritshme të dhënat dhe informatat që llogariten për fshehtësi afariste, si dhe të dhënat dhe informatat në pajtim me Ligjin për informata të klasifikuara.

(2) Fshehtësi afariste do të konsiderohet në veçanti:

- çdo e dhënë dhe informatë e cila në pajtim me ligj ose rregull tjetër është e përcaktuar si fshehtësi afariste,
- çdo e dhënë dhe informatë e cila është përcaktuar si fshehtësi afariste në pajtim me akt të përgjithshëm ose akt tjetër të pronarit të të dhënës dhe
- çdo e dhënë dhe informatë e cila është përcaktuar si fshehtësi afariste në pajtim me aktin e miratuar nga ana e Agjencisë.

(3) Nëse të dhënat dhe informatat nga neni 57 paragrafi (1) të këtij ligji përmbajnë fshehtësi afariste, operatori duhet të njëjtat t'i shënojë si fshehtësi afariste.

(4) Në rastet nga paragrafi (3) të këtij neni operatori është i detyruar Agjencisë t'i dorëzojë edhe ekzemplar nga dokumentacioni i cili nuk e përmban fshehtësinë afariste. Nëse vetëm shënon se cilat të dhëna llogaritet për fshehtësi afariste, kurse nuk dorëzon ekzemplar nga shkresa dhe/ose dokumentacioni pa fshehtësi afariste, Agjencia do të kërkojë nga ai operator ta dorëzojë shkresën dhe/ose dokumentacionin pa fshehtësi afariste. Nëse operatori nuk vepron pas kërkesës së Agjencisë do të llogaritet se shkresa e tillë dhe/ose dokumentacioni nuk përmban fshehtësi afariste.

(5) Pa marrë parasysh dispozitat nga paragrafi (2) i këtij neni, për fshehtësi afariste nuk do të llogariten të dhënat ose dokumentacioni i cili në çfarëdo qoftë mënyre ka qenë i kapshëm publikisht ose publikohet në bazë të rregullave të veçanta ose vendimit të pronarit të të dhënave, si dhe rast nga paragrafi (4) të këtij neni.

(6) Anëtarët e Komisioni të Agjencisë, drejtori i Agjencisë dhe të punësuarit në shërbimin profesional të Agjencisë janë të detyruar ta ruajnë fshehtësinë afariste, pa marrë parasysh mënyrën në të cilën e kanë kuptuar. Obligimi për ruajtjen e fshehtësisë afariste zgjat pesë vite pas ndërprerjes së marrëdhënies së punës në Agjenci ose pas ndërprerjes së mandatit.

Kapitulli i tetë

KUSHTE PËR SIGURIMIN E RRJETEVE DHE/OSE SHËRBIMEVE KOMUNIKUESE ELEKTRONIKE

Neni 59

Sigurimi i rrjeteve dhe/ose shërbimeve komunikuese elektronike

Personat juridikë dhe fizikë të cilët sigurojnë rrjete dhe/ose shërbime komunikuese elektronike publike, si dhe mjete shoqëruese janë të detyruar t'i plotësojnë kushtet e parapara me këtë ligj ose ligj tjetër dhe rregullat e miratuara në bazë të tyre, si dhe marrëveshjet ndërkombëtare nga sfera e komunikimeve elektronike që i ka lidhur ose të cilat i ka pranuar Republika e Maqedonisë, dhe të mos i rrezikojnë rendin publik, jetën dhe shëndetin e njerëzve, sigurinë publike dhe mbrojtjen e vendit.

Neni 60

Procedura për notifikim

(1) Para fillimit me sigurimin e rrjeteve dhe/ose shërbimeve komunikuese elektronike publike dorëzohet notifikim te Agjencia.

(2) Në bazë të notifikimit nga paragrafi (1) të këtij neni, operatori ka të drejtë të sigurojë rrjete dhe/ose shërbime komunikuese elektronike publike, përkatësisht të ndërtojë, punojë dhe menaxhojë me rrjet elektronik komunikues publik apo të mundësojë qasshmëri në të, në pajtim me këtë ligj.

(3) Notifikimi nga paragrafi (1) të këtij neni përmban të dhëna të cilat Agjencia do t'i mundësojë mbajtje të evidencës zyrtare për operatorët, si dhe kryerje të mbikëqyrjes. Notifikimi përmban:

- a) emrin, selinë, numrin unik tatimor dhe numrin e regjistrimit të parashtruesit të notifikimit, si dhe deklaratë nga përfaqësues juridik me emër, adresë, numër për kontakt dhe numër unik të amzës;
- b) përshkrim të shkurtër të rrjeteve dhe/ose shërbimeve komunikuese publike dhe mënyrën të realizimit të tyre fizik dhe

v) datën e fillimit me sigurimin e rrjeteve dhe/ose shërbimeve elektronike komunikuese publike.

(4) Agjencia është e detyruar në afat prej 15 ditësh nga marrja e notifikimit i cili nuk i përmban të gjitha të dhënat e nevojshme dhe dokumentacionin nga paragrafi (3) të këtij neni, ta njoftojë parashtruesin e notifikimit ta plotësojë notifikimin me të dhënat e nevojshme, në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të njoftimit.

(5) Agjencia kryen regjistrim të operatorit me regjistrim në evidencën zyrtare në afat prej shtatë ditësh nga marrja e notifikimit për të cilin do t'i dorëzojë vërtetimin me shkrim për regjistrimin e kryer.

(6) Operatori ka për obligim ta njoftojë Agjencinë për ndryshim të të dhënave nga paragrafi (3) pika a) të këtij neni të dhëna në notifikimin në afat prej 30 ditësh nga dita e ndryshimit të ndodhur. Për ndryshim të të dhënave nga paragrafi (3) pika v) të këtij neni, operatori ka për obligim ta njoftojë Agjencinë para datës së theksuar në notifikim, përveç në rast të fuqisë madhore, kur Agjencia njoftohet në afat prej dhjetë ditësh pas datës së theksuar në notifikim. Agjencia do ta shlyejë nga evidenca e saj zyrtare operatorin i cili nuk ka filluar me punë në datën e përcaktuar në notifikim, kurse nuk e ka njoftuar Agjencinë për ndryshimin e të njëjtës, si dhe në rast të falimentimit ose likuidimit.

(7) Operatori ka për obligim ta njoftojë Agjencinë për ndërprerjen me sigurim të rrjetit dhe/ose shërbimit komunikues elektronik publik në afat jo më të gjatë se 90 ditë para datës së ndërprerjes me sigurim të rrjetit dhe/ose shërbimit komunikues elektronik publik. Në njoftimin operatori është i detyruar ta përshkruajë mënyrën në cilën do të sigurohet ruajtja e të dhënave në pajtim me këtë ligj, si dhe mënyrën e qasjes në të njëjtat.

(8) Agjencia me rregull të miratuar në bazë të këtij ligji do t'i përcaktojë përmbajtjen dhe formën e notifikimit, dokumentacionin e nevojshëm dhe vërtetimin për regjistrim.

(9) Agjencia është e detyruar në ueb faqen e vet të publikojë të dhëna për operatorët e notifikuar.

Kapitulli i nëntë

NDËRTIMI I RRJETEVE KOMUNIKUESE ELEKTRONIKE DHE MJETEVE SHOQËRUESE

Neni 61

Rregulla, standarde dhe/ose specifikime teknike

(1) Rrjetet komunikuese elektronike publike dhe mjetet, interfejsat dhe elementet tjera të rrjetit duhet të jenë të planifikuara, projektuara, ndërtaura, mirëmbajtura dhe të

punojnë në pajtim me këtë ligj, rregullat e miratuara në bazë të këtij ligji, rregullat për planifikim hapësinor dhe ndërtim, rregullat për mbrojtjen e mjedisit jetësor, rregullat, standardet dhe/ose specififikimet teknike të përmbajtura në rekomandimet e Bashkimit Evropian.

(2) Nëse nuk ekzistojnë rekomandime nga paragrafi (1) të këtij neni, zbatohen standardet dhe/ose specififikimet teknike të Institutit Evropian Telekomunikues për Standardizim (ETSI), Komitetit Evropian për Standardizim (CEN), Komitetit Evropian për Standardizim Elektronik (CENELEC), Unionit Ndërkombëtar për Telekomunikime (ITU), Organizatës Ndërkombëtare për Standardizim (ISO), Komisionit Ndërkombëtar Elektroteknik (IEC) dhe Konferencës Evropiane të Administratave për Posta dhe Telekomunikime (CEPT).

(3) Nëse nuk ekzistojnë standarde përkatëse dhe/ose specifikime teknike nga paragrafi (2) të këtij neni, zbatohen normativat e Republikës së Maqedonisë.

(4) Listën e rregullave, standardeve dhe/ose specifikimeve teknike nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni, Agjencia i publikon në ueb faqen e vet.

Neni 62

Planifikimi, projektimi, ndërtimi dhe mirëmbajtja e rrjeteve komunikuese elektronike publike dhe mjeteve shoqëruese

(1) Ndërtimi dhe mirëmbajtja e rrjeteve komunikuese elektronike publike dhe mjeteve shoqëruese, llogariten si punë me interes publik.

(2) Mirëmbajtja e rrjeteve komunikuese elektronike publike dhe mjeteve shoqëruese, në kuptim të rregullave nga sfera e ndërtimit, përfshin si vijon:

a) ndërtimin plotësues dhe mbindërtimin e mjeteve komunikuese ekzistuese ose pajisjen e rrjeteve komunikuese elektronike (instalim ose zëvendësim të pajisjes, rritje të kapaciteteve, instalim të kablove komunikues në gypat ekzistues, rikonstruktiv, ndryshim të lokacionit, mbrojtje dhe riparim);

b) përforcimin dhe zëvendësimin e sistemeve ekzistuese të antenës dhe uljen ose rritjen e lartësisë së tyre;

v) zëvendësimin e kontejnerëve ekzistues;

g) zgjerimin e sistemeve ekzistuese për furnizim me energji ose

d) tokëzimin ose zgjerimin e tokëzimit ekzistues për shkak të zëvendësimit të objekteve ekzistuese.

(3) Punët nga paragrafi (2) të këtij neni duhet të kryhen në mënyrë që të sigurohet mbajtje e karakteristikave themelore të rrjetit komunikues elektronik publik dhe mjeteve shoqëruese, si dhe në mënyrë që do të mundësojë pengim minimal dhe rrezikim të pronësisë.

(4) Rrjetet komunikuese elektronike publike dhe mjetet shoqëruese, përveç në rast nuk ekziston mundësi teknike, doemos duhet të ndërtohen në mënyrë që do të sigurojë qasje dhe shfrytëzim të tyre të përbashkët në pajtim me këtë ligj, e me qëllim që të sigurohet mbrojtje e mjedisit jetësor, mbrojtje e hapësirës nga intervenime të panevojshme, si dhe mbrojtje e shëndetit të njeriut dhe sigurisë. Për atë qëllim, gjatë ndërtimit të këtyre rrjeteve komunikuese elektronike dhe mjeteve shoqëruese doemos duhet të parashihet vendosje e pikës qasëse e cila do ta mundësojë shfrytëzimin e përbashkët të pjesës qasëse të rrjetit, për çfarë Agjencia do të miratojë vendim në pajtim me nenin 75 të këtij ligji.

(5) Agjencia në bashkëpunim me ministrinë kompetente për ndërtim, me rregull në mënyrë më detajore do t'i përcaktojë edhe çështjet tjera të cilat kanë të bëjnë në implementimin e dispozitave nga paragrafi (4) të këtij neni dhe nenit 63 të këtij ligji.

Neni 63

Planifikimi, projektimi, ndërtimi i ndërtesave afariste apo banesore me infrastrukturë fizike për sigurim të rrjeteve komunikuese elektronike për transmetim me shpejtësi të mëdha

Ndërtesa afariste ose banesore, doemos duhet të jetë e planifikuar dhe e ndërtuar në mënyrë që do të përmbajë pikë të koncentrimit të vendosur brenda dhe jashtë ndërtesës, në pajtim me Ligjin për ndërtim dhe rregullat e miratuara në bazë të tij, që do të jetë e qasshme për operatorët me qëllim që atyre t'u mundësohet qasje në infrastrukturën fizike në ndërtesë për shpejtësi të mëdha.

Neni 64

Obligime tjera

(1) Rrjetet komunikuese elektronike publike dhe mjetet shoqëruese doemos duhet të planifikohen, projektohen, ndërtohen dhe vendosen në mënyrë me të cilën do të mundësohet që pajisja e tyre komutative ose orientuese, të mos vendoset jashtë Republikës së Maqedonisë.

(2) Rrjetet komunikuese elektronike publike dhe mjetet shoqëruese doemos duhet të planifikohen, projektohen, ndërtohen dhe vendosen në mënyrë me të cilën do të mundësohet dhënie e prioritetit komunikimeve nga pika qasëse të rrjetit të caktuara para komunikimeve tjera në rast të rënies së rrjetit, gjendjes së luftës ose të jashtëzakonshme ose fatkeqësisë elementare. Qeveria e Republikës së Maqedonisë i përcakton grupet e shfrytëzuesve me të drejtë të pikave përfundimtare prioritare të rrjetit.

(3) Rrjetet komunikuese elektronike publike dhe mjetet shoqëruese doemos duhet të planifikohen, projektohen, ndërtohen dhe vendosen në mënyrë me të cilën do të mundësohet me kërkesë të organit shtetëror kompetent ose trupit, pa kompensim të sigurojnë transmetim të mesazheve dhe njoftimeve në rast të gjendjes së luftës ose rrezikimit të drejtpërdrejtë të pavarësisë dhe sovranitetit të Republikës së Maqedonisë, në rast të fatkeqësive më të mëdha natyrore, fatkeqësive teknike-teknologjike dhe ekologjike dhe epidemive, kur ekziston rrezik për jetën dhe shëndetin e njerëzve dhe sigurinë e vendit.

(4) Rrjetet komunikuese elektronike publike dhe mjetet shoqëruese për shërbime komunikuese mobile publike doemos duhet të planifikohen, projektohen, ndërtohen dhe vendosen në mënyrë me të cilën pa kompensim do të sigurohet transmetim i porosive SMS të cilat përmbajnë informata nga Ditari elektronik (E-ditari) që e siguron Ministria e Arsimit dhe Shkencës.

Neni 65

Realizimi i punëve në zonën e rrjetit komunikues elektronik dhe mjeteve shoqëruese

(1) Për punët të cilat kryhen në hapësirë në suaza të zonës së rrjetit komunikues elektronik dhe mjeteve shoqëruese, në atë zonë të mbrojtur dhe radiokorridorin e radiostacioneve të caktuara, Agjencia:

- dorëzon mendime gjatë procedurës së përpilimit dhe miratimit të dokumenteve për rregullim hapësinor dhe

- jep pëlqim për plotësimin e kushteve të veçanta për realizimin e punëve në zonën e rrjetit komunikues elektronik dhe mjeteve shoqëruese.

(2) Mënyra e caktimit të zonës së rrjetit komunikues elektronik dhe mjeteve shoqëruese, si dhe të zonës së mbrojtur dhe radiokorridorit të radiostacioneve të caktuara më afërsisht përcaktohen me rregull që e miraton Agjencia.

Neni 66

Sigurimi i qasjes në infrastrukturën fizike të subjektit i cili menaxhon me objekte infrastrukturore

(1) Subjektit i cili menaxhon me objekte infrastrukturore të përcaktuara me Ligjin për kadastër të patundshmërive, në bazë të kërkesës së marrë me shkrim nga operatori i rrjeteve komunikuese elektronike publike është i detyruar të njëjtit, t'i mundësojë qasje në infrastrukturën e tij fizike për vendosjen e elementit të rrjeteve komunikuese elektronike për sigurimin e shpejtësive të mëdha të transmetimit, me kushte, afate dhe çmime të drejta.

(2) Subjektit nga paragrafi (1) i këtij neni, mund ta refuzojë kërkesën nga paragrafi (1) i këtij neni, vetëm në rastet në vijim:

- nuk ekziston mundësi teknike,
- rrezikohet integriteti dhe siguria e rrjetit,
- ekziston rrezik nga interferenca e mundshme serioze ose
- ekziston mënyrë alternative e disponueshme e tregut relevant me shitje me shumicë për qasje fizike në infrastruktura e rrjetit, e përshtatshme për mundësim të rrjetit komunikues elektronik për sigurim të transmetimit me shpejtësi të mëdha.

(3) Subjektit nga paragrafi (1) i këtij neni, është i detyruar në afat prej 60 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni, me shkrim ta njoftojë kërkuarësin për refuzimin e kërkesës së tij dhe t'i theksojë arsyet për atë.

(4) Nëse kërkesa nga paragrafi (1) të këtij neni është refuzuar ose nuk është arritur marrëveshje e përbashkët për qasjen e kërkuar në afat prej dy muajve nga dita e pranimit të kërkesës, Agjencia me kërkesë të njëres nga palët ngrit procedurë për zgjidhjen e kontestit në pajtim me nenin 53 të këtij ligji.

(5) Agjencia në procedurën për zgjidhjen e kontestit nga paragrafi (4) i këtij neni do të miratojë vendim detyrues me të cilin do ta zgjidhë kontestin, duke pasur parasysh principin e proporcionalitetit dhe me këtë rast aty ku është e përshtatshme do të përcaktojë afate, kushte dhe çmime të drejta. Gjatë përcaktimit të çmimeve, Agjencia duhet ta ketë parasysh ndikimin që do ta ketë qasja e kërkuar mbi planin afarist për investime të subjektit nga paragrafi (1) të këtij neni, kurse në veçanti kur bëhet fjalë për infrastrukturë të ndërtuar fizike për rrjete komunikuese elektronike për sigurim të transmetimit me shpejtësi të mëdha jo më të vjetër se gjashtë muaj. Agjencia do ta miratojë vendimin për zgjidhjen e kontestit, aty ku është e përshtatshme dhe në koordinim me vetëqeverisjen lokale.

Neni 67

Pika unike për informata

(1) Agjencia përmes ueb faqes siguron pikë unike për informata me qëllim që palët e interesuar, mes tjerash, të marrin informata minimale, në lidhje me ndërtimin e planifikuar të rrjetit komunikues elektronik publik dhe mjeteve nga neni 75 të këtij ligji dhe të infrastrukturës ekzistuese fizike të subjektit nga neni 66 paragrafi (1) të këtij ligji, edhe atë: të dhëna për llojin, karakteristikat themelore teknike dhe vendosjes horizontale dhe vertikale të objekteve infrastrukturore nëntokësore dhe mbitokësore dhe instalacionit shoqërues, si dhe të dhëna për subjektet të cilat menaxhojnë me të njëjtat. Operatori përmes qasjes në pikën unike informative mund të marrë edhe informata për mënyrën dhe kushtet për marrjen e lejes për ndërtim, në pajtim me ligj, për çfarë Agjencia bashkëpunon me ministrinë përkatëse për ndërtim.

(2) Qasjen në pikën unike informative për marrjen e informatave minimale për sferë të caktuar, Agjencia e mundëson në formë elektronike me këtë rast duke pasur parasysh principet e proporcionalitetit dhe mosdiskriminimit. Agjencia nuk do ta mundësojë qasjen të informatat me të cilat mund të rrezikohet shëndeti publik dhe siguria publike, siguria dhe integriteti i rrjeteve, si dhe të informatat që kanë të bëjnë në fshehtësitë operative dhe afariste.

(3) Të dhënat minimale nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia i siguron në mënyrë të përcaktuar në Ligjin për kadastër të patundshmërive, si dhe nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit.

(4) Nëse informatat minimale nga paragrafi (1) të këtij neni, nuk mund të sigurohen përmes pikës unike informative, subjektet nga neni 66 paragrafi (1) të këtij ligji janë të detyruar në afat prej një muaji nga dita e pranimit të kërkesës me shkrim nga cilido operator i rrjeteve dhe/ose shërbimeve komunikuese elektronike publike t'i sigurojnë qasje tek ato informatat, me kushte proporcionale, jodiskriminuese dhe transparente.

(5) Subjektit nga neni 66 paragrafi (1) të këtij ligji, është i detyruar pas kërkesës së marrë me shkrim nga operatori t'i mundësojë këqyrje në vendin e ngjarjes të elementeve nga infrastruktura e vet fizike. Kërkesa duhet të përmbajë të dhëna se për cilat elemente nga infrastruktura fizike duhet të mundësohet këqyrje, nga aspekti i vendosjes së elementeve për rrjete me shpejtësi të mëdha. Këqyrja duhet të mundësohet në afat prej një muaj nga dita e pranimit të kërkesës me shkrim, me ç'rast duhet të respektohen parimi i proporcionalitetit, mosdiskriminimit dhe transparencës.

(6) Subjektit i nenit 66 nga paragrafi (1) të këtij ligji është i detyruar pas kërkesës së marrë me shkrim nga operatori t'ia vë në dispozicion informatat minimale në vijim të cilat kanë të bëjnë me punët ndërtimore rrjedhëse ose të planifikuara lidhur me infrastrukturën e tij fizike për të cilën është marrë leje për ndërtim, ose leja për ndërtim është procedurë për lëshim ose planifikon në gjashtë muajt e ardhshëm të parashtrojë kërkesë për marrjen e lejes për ndërtim, edhe atë:

- lokacionin dhe llojin e punëve ndërtimore,
- elementet e rrjetit të cilat do involvohen në punët ndërtimore,
- datën e paraparë të fillimit me punët ndërtimore dhe kohëzgjatjen e tyre dhe
- personat për kontakt.

(7) Subjektit në nenin 66 nga paragrafi (1) të këtij ligji është i detyruar në afat prej 60 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës me shkrim, nga paragrafi (6) të këtij neni t'i sigurojë informatat e kërkuara me kushte proporcionale jodiskriminuese dhe transparente dhe të njëjtat t'ia bëjë të arritshme Agjencisë për shkak të mundësimit të qasjes tek ato informata përmes pikës unike informative.

(8) Subjektit i nenit 66 nga paragrafi (1) të këtij ligji mund ta refuzojë kërkesën nga paragrafi (6) i këtij neni, nëse:

- informatat e kërkuara paraprakisht i ka bërë publikisht të arritshme në formë elektronike ose
- qasja tek ato informatat është mundësuar përmes pikës unike informative.

(9) Në rast të kontestit në lidhje me paragrafët prej (4) deri (8) të këtij neni, Agjencia me kërkesë të njëres prej palëve ngrit procedurë për zgjidhjen e kontestit në pajtim me nenin 53 të këtij ligji. Agjencia, do të miratojë vendim obligativ me të cilin do të zgjidhet kontesti duke e pasur parasysh principin e proporcionalitetit.

(10) Agjencia në bashkëpunim me ministrinë kompetente për ndërtim mund të miratojë akt nënligjor me të cilin do të përcaktohen përjashtime nga obligimet në pajtim me paragrafët (1), (3), (4) dhe (5) të këtij neni, e që kanë të bëjnë me rastet kur në infrastrukturë të caktuar fizike nuk është e mundshme teknikisht të vendoset rrjet komunikues elektronik publik për sigurimin e shpejtësive të mëdha për transmetim.

(11) Operatori ka të drejtë përmes pikës unike informative, në formë elektronike, të parashtrojë kërkesë për marrjen e lejes për ndërtim për vendosjen e elementeve për rrjet komunikues elektronik për sigurim të transmetimit me shpejtësi të mëdha. Me këtë do të sigurohet që kërkesa e operatorit të përcillet tek organi përkatës kompetent për lëshimin e lejes për ndërtim, si dhe të mundësohet ndjekje e respektimit të afateve për lëshimin e lejes për ndërtim nga ana e organit kompetent.

Neni 68

Koordinimi i punëve ndërtimore

(1) Personi juridik i cili realizon punë ndërtimore të cilat financohet me mjete publike është i detyruar në kushte jodiskriminuese dhe transparente, të përmbushë çdo kërkesë të arsyeshme për lidhjen e marrëveshjen për koordinim të ndërsjellë të punëve ndërtimore dorëzuar nga operatori për ndërtim dhe vendosje të rrjetit komunikues elektronik publik për sigurimin e transmetimit me shpejtësi të mëdha, me kusht që kjo të mos tërheqë kurrfarë shpenzimesh plotësuese për punë ndërtimore të parapara fillimisht. (2) Operatori është i detyruar që kërkesën për lidhjen e marrëveshjes për koordinim të ndërsjellë të punëve ndërtimore t'i dorëzojë tek personi juridik nga paragrafi (1) të këtij neni, jo më shkurt se një muaj para se ta dorëzojë dokumentacionin e nevojshëm projektues të organi kompetent për marrjen e lejes për ndërtim, në pajtim me ligj.

(3) Nëse në afat prej një muaji nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni, nuk arrihet marrëveshje për koordinim të ndërsjellë të punëve ndërtimore, cila do nga palët ka të drejtë të kërkojë nga Agjencia që ta zgjidhë kontestin.

(4) Agjencia duke i pasur parasysh principet e proporcionalitetit do të lëshojë vendim obligativ me të cilin do ta zgjidhë kontestin nga paragrafi (3) të këtij neni dhe me këtë rast do të përcaktohen afate dhe kushte të drejta dhe jodiskriminuese si dhe kompensime, ku kjo është e përshtatshme.

(5) Agjencia në bashkëpunim me vetëqeverisjen lokale, informatat për personat juridikë nga paragrafi (1) i këtij neni i publikon përmes pikës unike informative nga neni 67 i këtij ligji.

Neni 69

Sigurimi i qasjes në infrastrukturën fizike në ndërtesë për shpejtësi të mëdha

(1) Poseduesi i të drejtës për shfrytëzimin e infrastrukturës fizike në ndërtesë për shpejtësi më të mëdha, në bazë të kërkesës së marrë me shkrim nga cilido çoftë operator i rrjeteve komunikimeve publike elektronike, është i detyruar që të njëjtit, në kushte dhe afate jodiskriminuese, t'i mundësojë qasje te pika për koncentrim të ndërtesës, si dhe t'i mundësojë qasje te infrastruktura fizike në ndërtesë për shpejtësi të mëdha, në rast kur dublimi i infrastrukturës është ekonomikisht efikas ose fizikisht është jopraktik. Operatori i cili kërkon qasje është detyruar qasjen te pika e koncentrimit të ndërtesës ta sigurojë me shpenzim personal dhe me prishje minimale të pronës private.

(2) Nëse nuk ekziston infrastrukturë fizike në ndërtesë për shpejtësi të mëdha, operatori i rrjeteve komunikuese elektronike publike ka të drejtë të vendosë pika përfundimtare të rrjetit në hapësirat e parapaguesit me të cilën ka lidhur marrëveshje për sigurim të qasjes me shtrirje të gjerë tek shërbimet, që duhet të jetë me dëme minimale dhe në shpenzim personal.

(3) Nëse në afat prej një muaji nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni, nuk është arritur marrëveshjet për qasje, Agjencia me kërkesës të njëjës prej palëve ngrit procedurë për zgjidhjen e kontestit në pajtim me nenin 53 të këtij ligji.

(4) Agjencia në procedurën për zgjidhjen e kontestit nga paragrafi (3) të këtij neni do të miratojë vendim obligativ me të cilin do ta zgjidhë kontestin, duke e pasur parasysh principin e proporcionalitetit.

(5) Operatori i rrjeteve komunikuese elektronike publike të cilin i është mundësuar qasja në pajtim me paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni është i detyruar në afat prej 30 ditësh nga dita e lidhjes së marrëveshjes, Agjencisë

t'i dorëzojë informata në lidhje me realizimin e qasjes, për shkak të mundësimit të qasshmërisë tek ato informata përmes pikës unike informative në pajtim me nenin 67 të këtij ligji.

Neni 70

Eksproprijimi, e drejta e servitutit dhe kufizime tjera të të drejtës së pronësisë

Të drejtat pronësore dhe të drejtat tjera mbi pronën e patundshme mund të eksproprijohen, përkatësisht të vendoset e drejta e servitutit dhe kufizimeve tjera të të drejtës së pronësisë në rast të ndërtimit dhe mirëmbajtjes së rrjeteve komunikuese elektronike publike dhe mjeteve shoqëruese, në pajtim me ligj.

Neni 71

Mbikëqyrje

Agjencia në bashkëpunim me ministrinë kompetente për ndërtim kryen mbikëqyrje mbi zbatimin e dispozitave të këtij kapitulli të ligjit.

Kapitulli i dhjetë**SIGURIMI I KONKURENCËS
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME**

Neni 72

Persona juridikë me të drejta të veçanta ose ekskluzive

Personat juridikë të cilët sigurojnë rrjete dhe/ose shërbime komunikuese elektronike nga të cilat kanë të hyra të përgjithshme vjetore më shumë se një milion euro dhe kanë të drejta ekskluzive ose të veçanta për sigurimin e shërbimeve në sektorë tjerë ekonomikë, janë të detyruar të themelojnë person të veçantë juridik për sigurimin e rrjeteve dhe/ose shërbimeve komunikuese elektronike publike ose të mbajnë kontabilitet të veçantë për aktivitetet lidhur me sigurimin e rrjeteve dhe/ose shërbimeve komunikuese publike ashtu siç do t'i kishin mbajtur kur këto aktivitete do t'i kishin siguruar si person i veçantë juridik.

Neni 73

Obligime për interkoneksion dhe qasje

(1) Operatorët ka të drejtë, e me kërkesë të operatorit edhe obligim, ndërmjet vete të negociojnë në lidhje me interkoneksionin ose qasjen, me qëllim për sigurimin e shërbimeve komunikuese publike dhe interoperabilitetit ndërmjet shërbimeve.

(2) Për çështje teknike, financiare dhe çështje tjera lidhur me interkoneksionin ose qasjen, palët janë të detyruara të lidhin marrëveshje e cila nuk guxon të jetë në kundërshtim me këtë ligj. Nëse palët nuk arrijnë marrëveshje, Agjencia me kërkesë të njëjës prej palëve e zgjidh kontestin në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(3) Palët janë të detyruara ta mbrojnë besueshmërinë e të dhënave të këmbëra gjatë lidhjes së marrëveshjes për interkoneksion ose qasje. Të dhënat nuk guxojnë të shfrytëzohen për asnjë dedikim tjetër ose t'u barten personave të tretë të cilëve informatat e tilla do t'u mundësonin përparësi konkurruese, me këtë rast duke mbajtur llogari për obligime të caktuara me nenin 84 dhe 85 të këtij ligji.

(4) Operatori është i detyruar në afat prej dhjetë ditë pune nga dita e pranimit të kërkesës për interkoneksion ose qasje, t'i përgjigjet së njëjtës. Marrëveshja për interkoneksion ose qasje duhet të lidhet në afat prej 45 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës për interkoneksion ose qasje.

(5) Operatorët me fuqi të konsiderueshme në treg, janë të detyruar t'i përmbushin kërkesat për interkoneksion ose qasje në cilën do pikë në rrjetet e tyre ku është teknikisht e mundur, duke përfshirë qasje të pikave që nuk paraqesin pika përfundimtare të rrjetit, në pajtim me dispozitat e këtij ligji, obligimet e përcaktuara nga ana e Agjencisë dhe ofertat e miratuara referente.

(6) Marrëveshjet për interkoneksion ose qasje ndërmjet operatorëve me fuqi të konsiderueshme tregu në treg relevant dhe operatorit tjetër doemos duhet:

a) të jenë në formë me shkrim dhe

b) ta përmbajnë tërësisht marrëveshjen ndërmjet palëve.

(7) Operatori me fuqi të konsiderueshme tregu në treg relevant është i detyruar te Agjencia t'i dorëzojë marrëveshjet e lidhura për interkoneksion ose qasje me operatorët tjerë në Republikën e Maqedonisë, si dhe marrëveshjet e lidhura për interkoneksion ose qasje me operatorët e huaj në afat prej 15 ditësh nga dita e nënshkrimit të tyre.

(8) Marrëveshjet për interkoneksion ose qasje nga paragrafi (6) të këtij neni janë publikisht të arritshme në pajtim me nenin 57 të këtij ligji.

(9) Nëse marrëveshja e arritur është në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji, ofertat e miratuara referente ose obligimet e përcaktuara paraprakisht, Agjencia me detyrë zyrtare do të miratojë vendim me të cilin në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të vendimit do t'i detyrojë palët që t'i harmonizojnë marrëveshjet me dispozitat e këtij ligji, ofertat e miratuara referente ose obligimet e përcaktuara paraprakisht.

Neni 74

Kompetenca e Agjencisë në lidhje me sigurimin e interkoneksionit ose qasjes

(1) Agjencia, në pajtim me qëllimet rregullatore dhe parimet e përcaktuara me këtë ligj, stimulon dhe aty ku është e përshtatshme siguron interkoneksion ose qasje interoperabilitet ndërmjet shërbimeve në mënyrë që promovon konkurrencë efikase, të qëndrueshme, investim efikas dhe inovacione dhe sigurim të volitshmërive maksimale për shfrytëzuesit përfundimtarë. Për këtë qëllim, Agjencia mundet:

- operatorëve të cilët kanë kontroll të qasjes të shfrytëzuesit përfundimtarë, e me qëllim të lidhjes së pikave përfundimtare të rrjeteve, në atë masë në të cilën është e domosdoshme, t'u imponojë obligim për interkoneksion, nëse i njëjti nuk është vendosur,

- operatorëve të cilët kanë kontroll të qasjes të shfrytëzuesit përfundimtarë, në atë masë në të cilën është e domosdoshme dhe e arsyeshme, t'u imponojë obligim për interoperabilitet ndërmjet shërbimeve të tyre ose

- operatorëve, kur është e nevojshme të sigurojnë qasje të shfrytëzuesve përfundimtarë të shërbimet për emetim digjital radio dhe televiziv, obligime të sigurojnë qasje të interfejsat programorë aplikativë dhe/ose të udhërrëfyesit elektronikë programorë në kushte fer, të drejta dhe jodiskriminuese.

(2) Obligimet dhe kushtet e përcaktuara nga paragrafi (1) i këtij neni, doemos duhet të jenë objektive, transparente, proporcionale dhe jodiskriminuese.

(3) Gjatë imponimit të obligimeve dhe kushteve nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia është e detyruar të veprojë në pajtim me nenin 13 të këtij ligji.

Neni 75

Shfrytëzimi i përbashkët i lokacionit të njëjtë (kolokacioni) dhe shfrytëzimi i përbashkët i elementeve të rrjetit dhe mjeteve shoqëruese

(1) Agjencia duke e pasur parasysh parimin e proporcionalitetit, mundet operatorit të rrjeteve komunikuese elektronike publike, i cili ka të drejtë të vendosë mjete në, mbi ose nën pronën private ose publike ose ka të drejtë për ekspropriim, të drejtë servituti ose të drejtë për shfrytëzim, mund t'i imponojë obligim për shfrytëzim të përbashkët të atyre mjeteve ose pronës (duke përfshirë shfrytëzim të përbashkët të lokacionit të njëjtë - kolokacion), e në veçanti të infrastrukturës së tij fizike ose mund t'i imponojë obligim për koordinimin e punëve ndërtimore në pajtim me nenin 68 të këtij ligji.

(2) Agjencia operatorit të rrjeteve publike elektronike komunikuese nga paragrafi (1) i këtij neni mund t'i imponojë edhe obligim për shfrytëzim të përbashkët të kabllove elektronike komunikuese në ndërtesën afër pikës së parë të koncentririmit ose afër pikës shpërndarëse, nëse ajo gjendet jashtë ndërtesës, në rast kur dublimi i infrastrukturës së këtyllë do kishte qenë ekonomikisht joefikase ose fizikisht jopraktike.

(3) Agjencia i dedikon obligimet e paragrafëve (1) dhe (2) të këtij neni në dobi të operatorit tjetër të rrjetit publik elektronik për komunikim me qëllim që të mbrohet mjedisi jetësor, shëndeti publik, siguria publike ose për plotësimin e qëllimeve të planifikimit urbanistik dhe hapësor dhe në rast kur palët nuk mund të arrijnë marrëveshje për shfrytëzim të përbashkët.

(4) Obligimet e përcaktuara në paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, Agjencia i imponon duke vepruar në pajtim me nenet 13 dhe 55 të këtij ligji dhe duke i respektuar parimet e objektivitetit, transparencës, mosdiskriminimit dhe proporcionalitetit, dhe atje ku është e përshtatshme dhe në koordinim me vetëqeverisjen lokale. Agjencia mund të përcaktojë edhe rregulla për shpërndarjen e shpenzimeve për mjetet ose për pronën si dhe rregulla për shpërndarjen e shpenzimeve për shfrytëzim të përbashkët të kabllove elektronike komunikuese në ndërtesë duke pasur parasysh edhe rrezikun.

(5) Operatori i rrjeteve komunikuese elektronike publike nga paragrafi (1) i këtij neni është i detyruar, në afat jo më të shkurtër se një muaj dhe jo më të gjatë se gjashtë muaj para se të parashtrijë kërkesë për lëshimin e lejes për ndërtim, Agjencisë t'i dorëzojë informatë në lidhje me punët e planifikuara ndërtimore të cilat kanë të bëjnë me ndërtimin e mjeteve, për mundësim të qasjes të ato informata përmes pikës unike informative në pajtim me nenin 67 të këtij ligji.

Kapitulli i njëmbëdhjetë

RREGULLIMI I OPERATORËVE ME FUQI TË KONSIDERUESHME TREGU

Neni 76

Operatorët me fuqi të konsiderueshme tregu

(1) Operatori konsiderohet se posedon fuqi të konsiderueshme tregu në tregun e rrjeteve ose shërbimeve komunikuese publike, nëse në mënyrë të mëvetëshme, ose së bashku me operatorë tjerë ka pozitë dominuese, përkatësisht, posedon fuqi ekonomike dhe kapacitet të veprojë në përmasa të konsiderueshme pavarësisht nga konkurruesit dhe shfrytëzuesit e atij tregu.

(2) Dy ose më shumë operatorë mund të trajtohen si operatorë të cilët bashkërisht kanë pozitë dominuese në treg, madje edhe në mungesë të lidhjeve strukturore ose të lidhjeve tjera ndërmjet tyre nëse punojnë në treg i cili karakterizohet me mungesë të konkurrencës efikase dhe në të cilin asnjë operator nuk ka fuqi të konsiderueshme tregu.

(3) Kur një operator ka fuqi të konsiderueshme tregu në një treg të caktuar, mund të konsiderohet se i njëjti ka fuqi të konsiderueshme tregu edhe në një treg tjetër të afërt, nëse lidhjet ndërmjet dy tregjeve janë të atilla që lejojnë që fuqia e tregut nga njëri treg të bartet në tregun tjetër, me çfarë përforcohet fuqia tregtare e operatorit. Me qëllim që të pengohet fuqia e atillë edhe në tregun tjetër mund të imponohen obligime në pajtim me këtë ligj. Nëse këto obligime nuk i japin rezultatet e pritura mund të imponohet edhe obligim për rregullimin e çmimeve për shitje me pakicë në pajtim me këtë ligj.

Neni 77

Kritere për përcaktimin e operatorit ose dhënësit të shërbimeve elektronike publike komunikuese me fuqi të konsiderueshme tregu

Gjatë vlerësimit nëse një operator ka fuqi të konsiderueshme tregu në një treg të caktuar në pajtim me nenin 76 paragrafi (1) të këtij ligji, Agjencia i ka parasysh në veçanti kriteret si vijojnë të cilat nuk zbatohen në mënyrë kumulative:

- pjesëmarrja që operatori e ka në tregun relevant,
- madhësia e operatorit,
- kontrolli i infrastrukturës që nuk mund të dublohet lehtë,
- përparësitë teknologjike dhe superioriteti,
- mungesa e fuqisë blerëse kompensuese,
- qasja e thjeshtë ose e privilegjuar te tregjet me kapital ose burime financiare,
- shkalla e diversifikimit (shumëllojshmërisë) të prodhimeve ose shërbimeve,
- ekonomitë e vëllimit,
- ekonomitë e integritit,
- shkalla e integritit vertikal,
- rrjeti distributiv dhe i shitjes me zhvillim të lartë,
- mungesa e konkurrencës potenciale,
- barrierat për zhvillim,
- çmimet e larta,
- hyrja e lehtë në treg dhe
- shpenzimet dhe barrierat për shfrytëzimin e shërbimeve të reja.

Neni 78

Kriteret për përcaktimin e operatorëve të cilët bashkërisht kanë pozitë dominuese në treg

Gjatë kryerjes së vlerësimit nëse dy ose më shumë operatorë bashkërisht kanë pozitë dominuese në treg në pajtim me nenin 76 paragrafi (2) të këtij ligji, Agjencia i ka parasysh në veçanti kriteret si vijojnë të cilat nuk zbatohen në mënyrë kumulative:

- elasticiteti i ulët i kërkesës,
- pjesëmarrja e ngjashme në treg,
- barrierat e larta juridike ose ekonomike për hyrje në treg,
- integrimi vertikal me refuzim të përbashkët të ofertës,
- mungesa e fuqisë blerëse kompensuese dhe
- mungesa e konkurrencës potenciale.

Neni 79

Zbatimi i analizës së tregjeve relevante

Agjencia zbaton analizë të tregjeve relevante duke i pasur parasysh rekomandimet e Komisionit Evropian për përcaktimin e tregjeve relevante të prodhimeve dhe shërbimeve dhe ku është e përshtatshme në bashkëpunim me organin kompetent për mbrojtjen e konkurrencës.

Neni 80

Përcaktimi i tregjeve relevante të prodhimeve dhe shërbimeve

(1) Agjencia mund të përcaktojë tregje relevante të prodhimeve dhe shërbimeve dhe tregje relevante gjeografike në sferën e komunikimeve elektronike në territorin e Republikës së Maqedonisë, karakteristikat e të cilave mund të jenë të atilla që do ta arsyetojnë imponimin e obligimeve rregullatore të përcaktuara me këtë ligj, duke mos i vënë në pikëpyetje tregjet të cilat në raste të caktuara mund të përcaktohen sipas Ligjit për mbrojtjen e konkurrencës. Agjencia i përcakton tregjet relevante pas debatit publik të mbajtur paraprakisht në pajtim me këtë ligj.

(2) Gjatë përcaktimit të tregjeve relevante të prodhimeve dhe shërbimeve Agjencia duhet të përcaktojë se në mënyrë kumulative janë plotësuar tre kriteret si vijojnë:

- prezenca e barrierave të larta dhe ekzistuese për hyrje që mund të jenë të natyrës strukturore, juridike ose rregullatore,
- struktura e tregut i cili ka tendencë drejt konkurrencës joefektive në suaza të periudhës kohore relevante dhe
- Ligji për mbrojtjen e konkurrencës nuk mjafton që vetë t'i zgjidhë problemet e tregut.

Neni 81

Rishqyrtimi i tregut të përcaktuar relevant të prodhimeve dhe shërbimeve

Agjencia në periudha të caktuara kohore, të cilat nuk mund të jenë më të gjata se tre vite në bashkëpunim me organin kompetent për mbrojtjen e konkurrencës, është e detyruar ta rishqyrtojë tregun e përcaktuar relevant të prodhimeve dhe shërbimeve.

Neni 82

Përcaktimi i operatorit me fuqi të konsiderueshme tregu, imponimi, vazhdimi, ndryshimi ose revokimi i obligimeve

(1) Nëse Agjencia në bazë të analizës së tregut relevant përcakton se në atë treg nuk ka konkurrencë të mjaftueshme efektive, ajo ka për obligim të vendosë se cili ose cilët operatorë kanë fuqi të konsiderueshme tregu në atë treg në pajtim me nenin 76 paragrafët (1) dhe (2) të këtij ligji. Vendimin për përcaktimin e operatorit me fuqi të konsiderueshme tregu në tregun relevant Agjencia e shpall në ueb faqen e vet në afat prej tre ditëve nga dita e miratimit të tij.

(2) Operatorit i cili është caktuar si operator me fuqi të konsiderueshme tregu në pajtim me nenin (1) të këtij neni, Agjencia mund t'i imponojë, vazhdojë ose ndryshojë disa nga obligimet ekzistuese në pajtim me këtë ligj, të cilat duhet të bazohen me natyrën e problemit të identifikuar dhe të jenë proporcionalë dhe të arsyeshëm, e në drejtim të plotësimit të qëllimeve rregullatore dhe parimeve nga neni 7 i këtij ligji.

(3) Nëse Agjencia në bazë të analizës në tregun relevant përcakton se tregu është konkurrent në mënyrë efektive, nuk do të caktojë asnjë operator si operator me fuqi të konsiderueshme tregu në pajtim me nenin 76 paragrafët (1) dhe (2) të këtij ligji. Nëse ky treg nuk ka qenë konkurrues paraprakisht, Agjencia është e detyruar t'i revokojë të gjithë vendimet për caktimin e operatorëve me fuqi të konsiderueshme tregu në atë treg.

(4) Gjatë revokimit të vendimeve nga paragrafi (3) i këtij neni, Agjencia i liron edhe nga obligimet të cilat i kanë pasur si operatorë me fuqi të konsiderueshme tregu, në pajtim me këtë ligj.

(5) Vendimin për revokim në pajtim me paragrafët (3) dhe (4) të këtij neni, Agjencia e shpall në ueb faqen e vet në afat prej tre ditëve nga dita e miratimit të tij.

(6) Agjencia mund të zbatojë masa në pajtim me këtë nen, në bazë të debatit publik të zbatuar paraprakisht në pajtim me nenin 13 të këtij ligji dhe në bashkëpunim me trupin kompetent për mbrojtjen e konkurrencës.

Neni 83

Ndalimi i veçantë për marrjen e pronësisë

Operatorët me fuqi të konsiderueshme tregu në treg relevant të caktuar, të gjithë personat të cilët posedojnë më shumë se 10% të pjesëmarrjeve ose aksioneve në firma të cilat janë operatorë me fuqi të konsiderueshme tregu në treg të caktuar relevant (principale), si dhe firmat e themeluara nga operatorët me fuqi të konsiderueshme tregu në tregun relevant, nuk mund të marrin pronësi të rrjeteve komunikuese me të cilat zvogëlohet konkurrenca në treg të caktuar relevant dhe kufizohet zgjedhja e shfrytëzuesve lidhur me shërbimin e caktuar komunikues pa pëlqim të trupit për mbrojtjen e konkurrencës.

Neni 84

Obligimi për transparencë gjatë interkoneksionit ose qasjes

(1) Agjencia në pajtim me këtë ligj mundet operatorit me fuqi të konsiderueshme tregu në treg relevant t'u imponojë obligim për transparencë lidhur me interkoneksionin ose qasjen, në mënyrë që të njëjtët do t'i detyrojë që të shpallin informata për:

- kontabilitetin,
- specifikimet teknike,
- karakteristikat e rrjeteve,
- afatet dhe kushtet e ofertës dhe shfrytëzimit, duke i përfshirë edhe të gjithë kushtet me të cilat kufizohet qasja të dhe/ose përdorimi i shërbimeve dhe i aplikacioneve dhe çmimet.

(2) Nivelin e detajeve të informatave nga paragrafi (1) i këtij neni, si dhe mënyrën e shpalljes së tyre e përcakton Agjencia.

(3) Operatorit me fuqi të konsiderueshme tregu në treg relevant, i cili ka për obligim për mosdiskriminim në pajtim me nenin 85 të këtij ligji, Agjencia mundet t'i imponojë obligim në afat prej 30 ditëve nga dita e miratimit të vendimit me të cilin është caktuar si operator me fuqi të konsiderueshme tregu të dorëzojë te Agjencia propozim të ofertës referente për interkoneksion ose qasje. Oferta referente doemos duhet të jetë mjaft e hollësishme, që të sigurohet që operatorët tjerë që kërkojnë interkoneksion dhe/ose qasje, të mos paguajnë për kapacitetet, përkatësisht mjetet që nuk janë të nevojshme për shërbimin e kërkuar.

(4) Oferta referente nga paragrafi (3) i këtij neni doemos duhet të zërthehet në komponentë me përshkrim të shërbimeve të cilat i ofron operatori me fuqi të konsiderueshme tregu në tregun relevant lidhur me interkoneksionin ose qasjen në pajtim me nevojat tregtare, si dhe afatet, kushtet dhe çmimet për sigurimin e të njëjtave.

(5) Ofertën referente nga paragrafi (3) i këtij neni e miraton Agjencia në afat prej 30 ditëve nga dita e dorëzimit të saj te Agjencia, ndërsa operatori është i detyruar ta shpallë ofertën referente në ueb faqen e vet në afat prej pesë ditëve nga dita e marrjes së lejes nga Agjencia.

(6) Operatori është i detyruar çmimet në ofertën e miratuar referente nga paragrafi (3) i këtij neni t'i zbatojë ditën e parë të muajit të ardhshëm i cili vijon pas muajit në të cilin është marrë leja nga Agjencia.

(7) Agjencia me rregull, në mënyrë më të hollësishme do ta përcaktojë përmbajtjen dhe informatat të cilat duhet të shpallen në ofertën referente nga paragrafi (3) i këtij neni.

(8) Operatori me fuqi të konsiderueshme tregu nuk guxon t'u shmanget kushteve në ofertën e miratuar referente gjatë lidhjes së marrëveshjes për interkoneksion dhe/ose qasje.

(9) Drejtori i Agjencisë mund të miratojë aktvendim me të cilin do të kërkojë nga operatori me fuqi të konsiderueshme tregu, të kryejë ndryshim të ofertës së miratuar tregtare, përkatësisht të përgatisë dhe të dorëzojnë ofertë referente të rinovuar dhe të azhurnuar me qëllim që të sigurohen qëllimet rregullatore dhe parimet e përcaktuara në nenin 7 të këtij ligji, ndërsa operatori mundet ta kryej atë edhe me vetiniciativë.

(10) Operatori me fuqi të konsiderueshme tregu është i detyruar të veprojë sipas aktvendimit nga paragrafi (9) i këtij neni në afat prej 30 ditëve nga dita e pranimit të aktvendimit, ndërsa Agjencia e miraton ndryshimin e ofertës referente në afat prej 30 ditëve nga dita e dorëzimit të saj te Agjencia. Kur operatori dorëzon te Agjencia ndryshim të ofertës së miratuar referente me vetiniciativë, Agjencia është e detyruar të prononcohet për të njëjtën afat prej 30 ditëve nga dita e dorëzimit të saj te Agjencia.

(11) Dispozitat nga paragrafët (4) dhe (5) të këtij neni të cilat kanë të bëjnë me shpalljen dhe zbatimin e ofertave referente vlejné edhe për ndryshimet e ofertave të miratuara referente.

Neni 85

Obligimi për mosdiskriminim gjatë interkoneksionit ose qasjes

(1) Agjencia në pajtim me këtë ligj mundet operatorit me fuqi të konsiderueshme tregu në treg relevant t'i imponojë obligim për mosdiskriminim lidhur me interkoneksionin ose qasjen.

(2) Me obligimin për mosdiskriminim nga paragrafi (1) i këtij neni garantohet se operatori i caktuar me fuqi të konsiderueshme tregu do të zbatojë kushte ekuivalente në rrethana ekuivalente për operatorët tjerë të cilët japin shërbime të njëjta dhe do t'u sigurojë shërbime dhe informata operatorëve tjerë me kushtet e njëjta dhe me kualitet të njëjtë si ato që i siguron për shërbime personale ose ato për degët e tij ose partnerët.

Neni 86

Obligimi për kontabilitet të veçantë gjatë interkoneksionit ose qasjes

(1) Agjencia në pajtim me këtë ligj mundet operatorit me fuqi të konsiderueshme tregu në treg relevant t'i imponojë obligim për mbajtjen e kontabilitetit të veçantë për aktivitetet lidhur me interkoneksionin ose qasjen.

(2) Agjencia nga operatori me fuqi të konsiderueshme tregu që është kompani e integruar vertikale mund të kërkojë transparencë për çmimet për shitje me shumicë dhe për çmimet e brendshme transferuese me qëllim që të sigurohet harmonizim me obligimin për mosdiskriminim, si dhe të pengohen subvencione të kryqëzuara të mundshme të padrejta.

(3) Me qëllim që të përcaktohet harmonizimi me obligimet për transparencë dhe mosdiskriminime, operatorët me fuqi të konsiderueshme tregu në treg relevant detyrohen me kërkesë të Agjencisë, t'i dorëzojnë të dhëna të kontabilitetit, duke përfshirë edhe të dhëna për të hyrat e marra nga palët e treta.

(4) Agjencia mundet t'i shpallë informatat e atilla që të kontribuojë për treg të hapur dhe të konkurrues, njëkohësisht duke e respektuar besueshmërinë e informatave të marra në pajtim me rregullat për fshehtësi afariste.

(5) Agjencia mundet me akt nënligjor në mënyrë më të hollësishme t'i rregullojë çështjet që dalin nga zbatimimi i këtij neni.

Neni 87

Obligimet për sigurimin e qasjes dhe shfrytëzimin e mjeteve specifike të rrjetit

(1) Agjencia, në pajtim me këtë ligj, mundet operatorit me fuqi të konsiderueshme tregu në treg relevant t'i imponojë obligime që t'i plotësojë të gjithë kërkesat e arsyeshme për qasje dhe shfrytëzim të elementeve specifike të rrjetit dhe mjeteve shoqëruese.

(2) Agjencia i imponon obligimet nga paragrafi (1) i këtij neni, atëherë kur konsideron se refuzimi që të jepet qasje ose vendosja e kushteve të paarsyeshme që kanë efekt të ngjashëm, do të mund ta pengojnë krijimin e tregut mjaftë konkurrues në nivel të shitjes me pakicë ose kur ajo nuk është në interes për shfrytëzuesit përfundimtarë.

(3) Agjencia, gjatë vendosjes së obligimeve nga paragrafi (1) i këtij neni nga operatori me fuqi të konsiderueshme tregu në treg relevant, mes tjerash mund të kërkojë që:

- operatorit tjetër t'i japë qasje te elementet specifike të rrjetit dhe/ose mjeteve duke përfshirë edhe qasje te elementet e rrjetit të cilat nuk janë aktive dhe/ose qasje të shkoqitur në lak lokal me qëllim, mes tjerash, të sigurohet zgjedhje dhe/ose parazgjedhje e operatorit dhe/ose ofertë për rishitjen e linjës parapaguese,

- të negociojë me vullnet të mirë me operatorët që kërkojnë qasje,

- të mos e tërheqë qasjen e dhënë te mjetet,

- operatorit tjetër t'i sigurojë shërbime të caktuara në bazë të shitjes me shumicë për rishitje,

- të miratojë qasje të hapur te interfejsat teknikë, protokollet ose teknologjitë tjera të rëndësishme që janë të domosdoshme për interoperabilitetin e shërbimeve ose për shërbimet virtuale të rrjetit,

- të sigurojë shfrytëzim të përbashkët të lokacionit të njëjti (kolokacion) ose forma tjera të shfrytëzimit të përbashkët të mjeteve shoqëruese,

- të sigurojë shërbime të caktuara të nevojshme për mundësimin e interoperabilitetit të shërbimeve nga një pikë përfundimtare te pika tjetër përfundimtare të shfrytëzuesve, duke përfshirë edhe mjete për rrjete inteligjente ose roaming te rrjetet mobile,

- interkoneksion të rrjeteve ose të mjeteve të rrjetit,

- të sigurojë qasje te sistemi operativ për përkrahje ose sisteme tjera të softuerit që janë të nevojshme që të garantojnë konkurrencë të drejtë në sigurimin e shërbimeve dhe

- të sigurojë qasje te shërbimet shoqëruese siç janë shërbimi për identifikim, lokacion dhe prezencë.

(4) Për obligimet nga paragrafi (3) i këtij neni, Agjencia mund të shtojë edhe kushte për sigurimin e drejtësisë, arsyeshmërisë dhe përpikshmërisë.

(5) Gjatë miratimit të vendimit për përcaktimin e obligimeve nga paragrafët (3) dhe (4) të këtij neni, dhe në veçanti gjatë vlerësimit nëse obligimet e këtilla janë adekuate me parimet rregullatore dhe qëllimet nga neni 7 i këtij ligji, Agjencia duhet në veçanti t'i ketë parasysh faktet në vijim:

- aftësinë teknike dhe ekonomike për shfrytëzimin ose vendosjen e kapaciteteve konkurruese, duke pasur parasysh shkallën e zhvillimit të tregut, dhe me këtë rast duke mbajtur llogari për natyrën dhe llojin e interkoneksionit të propozuar dhe/ose qasjes, si dhe për ekzistimin e prodhimeve tjera për qasje, siç është qasja te kanalet,

- realizimin e sigurimit të qasjes së propozuar, duke pasur parasysh kapacitetet në dispozicion,

- investimin fillestar të operatorit nga paragrafi (1) i këtij neni, me këtë rast duke mbajtur llogari për cilindo investim të kryer publik dhe rreziqet për investimin e tillë,
- nevojën për mbrojtje afatgjate të konkurrencës, dhe në veçanti të konkurrencës së bazuar në infrastrukturë efikase ekonomike,

- atje ku është e përshtatshme, cilat do të drejta relevante të pronësisë intelektuale dhe

- sigurim të shërbimeve pan-evropiane.

(6) Gjatë miratimit të vendimit për përcaktimin e obligimeve nga paragrafët (3) dhe (4) të këtij neni, Agjencia mund të përcaktojë edhe kushte teknike ose operative të cilat doemos duhet t'i plotësojë operatori i cili e siguron qasjen dhe/ose operatori i cili e kërkon qasjen, kur kjo është e nevojshme për shkak të sigurimit të funksionimit normal të rrjetit. Obligimet për respektim të standardeve të veçanta teknike ose specifikeve, doemos duhet të jenë në pajtim me këtë ligj.

Neni 88

Kontrolli i çmimeve dhe obligimet për kontabilitetin e shpenzimeve

(1) Agjencia në pajtim me këtë ligj mundet operatorit me fuqi të konsiderueshme tregu në treg relevant t'i imponojë obligime lidhur me kthimin e shpenzimeve dhe kontroll të çmimeve, duke përfshirë edhe obligime për çmime të bazuara në shpenzime, si dhe obligim për mbajtjen e kontabilitetit të shpenzimeve që ka të bëjë me sigurimin e llojeve të caktuara të interkoneksionit dhe/ose qasjes, në rastet kur në bazë të analizës së tregut do të përcaktohet mungesë e konkurrencës efektive që i mundëson operatorit t'i mbajë çmimet në nivel të lartë tejmase ose të zbatojë çmime për mënjanimin e konkurrencës, dhe me këtë në dëm të shfrytëzuesve përfundimtarë. Për shkak të stimulimit të investimeve, duke përfshirë gjeneratat e fundit të rrjeteve elektronike komunikuese, Agjencia do t'i ketë parasysh investimet e bëra nga ana e operatorit dhe do t'i mundësojë shkallë të arsyeshme për kthim të kapitalit të investuar, duke i marrë parasysh edhe rreziqet, dhe në veçanti gjatë investimit në projekte të reja të rrjetit.

(2) Agjencia do të sigurojë se të gjithë mekanizmat për kthim të shpenzimeve dhe të gjithë metodologjitë e përcaktuara për përcaktimin e çmimeve do të orientohen drejt nxitjes së konkurrencës efikase dhe të qëndrueshme, si dhe realizimin e volitshmërive më të mëdha për shfrytëzuesit përfundimtarë, me ç'rast mund të merren parasysh edhe çmimet prezente në tregjet krahasimtare konkurrencte.

(3) Operatori të cilit i është imponuar obligimi për çmimet e orientuara në shpenzime, e mban ngarkimin e dëshmisë se çmimet e shërbimeve të tyre dalin nga shpenzimet dhe përfshijnë shkallë të arsyeshme të kthimit të investimeve. Për shkak të përlllogaritjes së shpenzimeve për sigurim efikas të shërbimit, Agjencia mund të zbatojë metodologji të kontabilitetit të shpenzimeve, të pavarur nga metodologjia të cilën e zbaton operatori. Agjencia mundet të kërkojë nga operatori, që i njëjti të sigurojë arsyetim të plotë për çmimet e tij, dhe ku është e përshtatshme edhe harmonizim të tyre.

(4) Në raste të imponimit të obligimit për mbajtjen e kontabilitetit të shpenzimeve për shkak të kontrollit të çmimeve, Agjencia shpall përshkrim të sistemit të kontabilitetit të shpenzimeve, i cili në veçanti duhet t'i përmbajë kategoritë kryesore sipas të cilave janë grupuar shpenzimet dhe rregullat për shpërndarjen e shpenzimeve. Kontrolli i harmonizimit të operatorit me sistemin e përcaktuar të kontabilitetit të shpenzimeve kryhet një herë në vit nga ana e revizorit të autorizuar të pavarur, ndërsa konstatimin e revizorit, Agjencia e shpall në ueb faqen e vet në afat prej shtatë ditëve nga dita e pranimit të tij.

Neni 89
Ndarja funksionale

(1) Nëse Agjencia në bazë të analizës së tregut, vlerëson se edhe krahas zbatimit adekuat të obligimeve rregullatore të përcaktuara me nenet 84, 85, 86, 87 dhe 88 të këtij ligji nuk është siguruar konkurrencë efektive, se ekzistojë vështirësi të rëndësishme dhe të përhershme në konkurrencë, dhe/ose mungesa në treg lidhur me sigurimin e shërbimeve të caktuara të shitjes me shumicë në tregun relevant për qasje, mundet si masë e jashtëzakonshme, me vendim t'i imponojë operatorit vertikal të integruar obligim që t'i ndajë aktivitetet lidhur me sigurimin e shërbimeve të caktuara të shitjes me shumicë për qasje në subjektin e veçantë të pavarur afarist.

(2) Subjekti i veçantë afarist nga paragrafi (1) i këtij neni doemos duhet t'u sigurojë prodhime dhe shërbime për qasje të gjithë operatorëve, duke i përfshirë edhe subjektet tjera afariste të operatorit nga paragrafi (1) i këtij neni edhe atë me afate dhe kushte të njëjta, duke përfshirë edhe kushtet që kanë të bëjnë me çmimet dhe nivelin e shërbimeve, si dhe përmes sistemeve dhe proceseve të njëjta.

(3) Para se ta miratojë vendimin nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia është e detyruar të veprojë në pajtim me nenin 13 të këtij ligji.

(4) Vendimi nga paragrafi (1) i këtij neni doemos duhet të përmbajë:

- natyrën e përshkruar qartë dhe nivelin e ndarjes, dhe në veçanti duke e përcaktuar statusin juridik të subjektit të veçantë afarist,

- përcaktim të pronës së subjektit të veçantë afarist, si dhe prodhimeve ose kushteve të cilat ai subjekt afarist do t'i sigurojë,

- dispozita lidhur me menaxhimin me të cilat do të sigurohet pavarësi e të punësuarve në subjektin e veçantë afarist, si dhe sistem adekuat për stimulim,

- rregulla me të cilat do të sigurohet harmonizim me obligimet,

- rregulla me të cilat do të sigurohet transparencë e procedurave operative, në veçanti lidhur me palët tjera të prekura dhe

- program për mbikëqyrje me të cilin do të sigurohet harmonizim, duke përfshirë edhe shpallje të raportit vjetor.

(5) Pas miratimit të vendimit nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia do të zbatojë analizë të tregjeve tjera relevante për qasje, dhe në bazë të analizës së zbatuar Agjencia mund të përcaktojë, mbajë, ndryshojë ose shfuqizojë ndonjë nga obligimet rregullatore të përcaktuara me këtë ligj.

(6) Operatorit të cilit i është imponuar obligimi rregullator nga paragrafi (1) i këtij neni, mund t'i imponohet cilado nga obligimet rregullatore të përcaktuara me këtë ligj, nëse përcaktohet se në tregun adekuat relevant ka fuqi të konsiderueshme tregu.

Neni 90

Ndarja vullnetare nga operatori i integruar vertikal

(1) Operatori i cili ka fuqi të konsiderueshme tregu në një ose më shumë tregje relevante është i detyruar prej më parë dhe në kohë ta njoftojë Agjencinë për qëllimin për bartjen e pronës së rrjetit të vet për qasje lokale ose pjesë të konsiderueshme të pronës personit të veçantë juridik, me pronësi të ndryshme, ose për qëllimin që të themelojë subjekt të veçantë afarist me qëllim që t'u sigurojë të gjithë operatorëve të shërbimeve për shitje me pakicë, duke përfshirë edhe njësitë personale për shitje me pakicë, në tërësi prodhime të njëjta për qasje, operatori gjithashtu, është i detyruar, ta njoftojë Agjencinë për çdo ndryshim të qëllimit, si dhe për të rezultatin përfundimtar nga procesi i ndarjes.

(2) Agjencia do ta vlerësojë efektin nga procesi i planifikuar mbi obligimet ekzistuese ligjore.

(3) Për shkak të plotësimit të vlerësimit nga paragrafi (2) i këtij neni, Agjencia do të zbatojë analizë të koordinuar të tregjeve të ndryshme relevante për qasje, dhe në bazë të analizës së zbatuar Agjencia mund të përcaktojë, mbajë, ndryshojë ose shfuqizojë nga obligimet rregullatore të përcaktuara me këtë ligj.

(4) Personit të përcaktuar juridik ose subjektit të veçantë afarist nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia mund t'i imponojë cilindo nga obligimet rregullatore të përcaktuara me këtë ligj, nëse përcaktohet se në tregun adekuat relevant ka fuqi të konsiderueshme tregu.

Neni 91

Rregullimi i çmimeve për shitje me pakicë

(1) Agjencia mundet operatorit me fuqi të konsiderueshme tregu në treg të përcaktuar për shitje me pakicë, t'i imponojë obligime adekuate rregullatore në pajtim me dispozitat nga ky nen, vetëm nëse në bazë të procedurës së zbatuar të analizës së tregut, përcakton se në atë treg me shitje me pakicë nuk ka konkurrencë efektive dhe se obligimet rregullatore nga nenet 84, 85, 86, 87 dhe 88 të këtij ligji nuk i mundësojnë realizimin e parimeve dhe qëllimeve rregullatore nga neni 7 i këtij ligji.

(2) Obligimet e imponuara në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni do të bazohen në natyrën e problemit të identifikuar dhe do të jenë proporcionale dhe të arsyeshme në pajtim me qëllimet dhe parimet rregullatore nga neni 7 i këtij ligji. Obligimet që i imponohen operatorit munden në veçanti i përmbajnë kërkesë që operatori të mos paguaj çmime shumë të larta të shërbimeve, të mos pengojë hyrje në treg ose të mos e kufizojë konkurrencën me futjen e çmimeve predatore, pa arsye të mos u japë privilegje shfrytëzuesve të caktuar përfundimtarë, ose pa arsye t'i lidhë shërbimet në pako.

(3) Për shkak të stimulimit të konkurrencës efikase dhe mbrojtjes së interesave të shfrytëzuesve përfundimtarë, Agjencia mundet operatorit nga paragrafi (1) i këtij neni t'ia imponojë masat në vijim:

- kufizimin e çmimit për shitje me pakicë (Price Cap regime),

- kontroll të çmimeve individuale,

- çmime të orientuara sipas shpenzimeve ose

- çmime sipas çmimeve të tregjeve krahasimtare.

(4) Operatorit të cilit i është imponuar obligimi për rregullimin e çmimeve për shitje me pakicë ose obligimi për kontrolle tjera relevante të çmimeve për shitje me pakicë, doemos duhet të implementojë sistem adekuat të shpenzimeve të kontabilitetit. Agjencia mundet ta përcaktojë formën dhe metodologjinë e kontabilitetit që do ta shfrytëzojë operatori. Harmonizimi me sistemin e kontabilitetit të shpenzimeve kryhet një herë në vit nga ana e revizorit të autorizuar të pavarur, ndërsa konstatimin e revizorit, Agjencia e shpall në ueb faqen e vet në afat prej shtatë ditëve nga dita e pranimit të tij.

(5) Agjencia mundet t'i rregullojë çmimet e shitjes me pakicë të shërbimeve në tregun relevant ku ekziston konkurrencë efektive vetëm kur është e nevojshme të sigurohet:

- qasshmëri e çmimeve të veçanta të përshtatura për nevojat e grupeve të cënueshme sociale për shfrytëzuesit përfundimtarë të shërbimeve në pajtim me ligjin dhe

- mundësi për shfrytëzuesit përfundimtarë të shërbimeve universale të mos paguajnë domosdo shpenzime plotësuese të cilat nuk janë të nevojshme për sigurimin e atyre shërbimeve.

Kapitulli i dymbëdhjetë

SIGURIMI I SHËRBIMIT UNIVERSAL

Neni 92

Qasshmëria te shërbimi universal

(1) Shërbimet e përcaktuara në këtë kapitull të ligjit duhet me kualitet të përcaktuar dhe me çmim të pranueshëm t'u jenë të qasshme të gjithë shfrytëzuesve përfundimtarë në Republikën e Maqedonisë, pa dallim të lokacionit të tyre gjeografik.

(2) Agjencia me akt nënligjor në mënyrë më të hollësishme do ta përcaktojë mënyrën e sigurimit të shërbimeve nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 93

Sigurimi i qasjes së lokacionit fiks dhe sigurimi i shërbimeve telefonike

(1) Agjencia do të caktojë së paku një dhënës të shërbimit universal që do të sigurojë lidhje të shfrytëzuesit përfundimtar në lokacionin fiks me rrjet publik komunikues, në bazë të kërkesës së tij të arsyeshme.

(2) Lidhja nga paragrafi (1) i këtij neni duhet të ketë mundësi të mbështet fjalim, faksimile dhe transmetim të të dhënave me shpejtësi të mjaftueshme që të sigurohet qasje efikase në internet, në pajtim me aktin nënligjor të nenit 92 paragrafi (2) të këtij ligji.

(3) Dhënësi i shërbimit universal nga paragrafi (1) i këtij neni është i detyruar që shfrytëzuesit përfundimtar, në bazë të kërkesës së tij të arsyeshme t'i mundësojë thirrje nisëse dhe hyrëse në qarkullimin telefonik nacional (vendas) dhe ndërkombëtar.

Neni 94

Sigurimi i regjistrimit të plotë telefonik dhe shërbimi i plotë telefonik për informata

(1) Agjencia me akt nga neni 92 paragrafi (2) të këtij ligji e përcakton formën dhe përmbajtjen e regjistrimit të plotë telefonik ku evidentohen të gjithë parapaguesit në Republikën e Maqedonisë dhe i njëjti mund të botohet në formë të shtypur dhe/ose elektronike.

(2) Shërbimi i plotë telefonik për informata është i detyruar t'u sigurojë informata nga regjistri i plotë telefonik të gjithë shfrytëzuesve përfundimtarë në Republikën e Maqedonisë, duke i përfshirë edhe shfrytëzuesit e kabinave publike telefonike.

(3) Agjencia do të caktojë së paku një dhënës të shërbimit universal për sigurimin e regjistrimit të plotë telefonik për parapaguesit në Republikën e Maqedonisë dhe do të caktojë së paku një dhënës të shërbimit universal për sigurimin e shërbimit të plotë telefonik për informata, në kushte dhe në mënyrë të përcaktuara në nenin 97 të këtij ligji.

(4) Personat juridikë dhe fizikë të cilët kryejnë veprim janë të detyruar të japin të dhëna për së paku një numër telefonik që do të shpallet në regjistrin e plotë telefonik.

(5) Të dhënat në regjistrin e plotë telefonik duhet rregullisht të azhurnohen, e së paku një herë në vit. Të dhënat që i mban shërbimi i plotë telefonik për informata duhet të azhurnohen së paku një herë në muaj.

(6) Operatorët të cilët parapaguesve u ndajnë numra telefonikë janë të detyruar të dhënat për parapaguesit e tyre t'ua dorëzojnë dhënësve të shërbimit universal, në pajtim me nenin 112 të këtij ligji.

(7) Dhënësit e shërbimit universal janë të detyruar të dhënat nga paragrafi (6) i këtij neni pa përjashtim t'i përfshijnë në regjistrin e plotë telefonik dhe në evidencën e shërbimit telefonik për informata. Dhënësit e shërbimit universal duhet menjëherë ta njoftojnë Agjencinë, nëse

ndonjëri nga operatorët nuk i dorëzon të dhënat e kërkuara, me ç'rast Agjencia e detyron operatorin t'i dorëzojë të dhënat e kërkuara te dhënësit e shërbimit universal në afatin e caktuar.

Neni 95

Kabinat publike telefonike ose pikat tjera publike qasëse për sigurimin e shërbimeve telefonike të bisedave

(1) Agjencia mund të caktojë një ose më shumë dhënës të shërbimit universal për sigurimin e kabinave publike telefonike ose pikave tjera qasëse publike për sigurimin e shërbimeve telefonike për biseda me qëllim që të përmbushen nevojat e arsyeshme të shfrytëzuesve përfundimtarë në aspekt të mbulimit gjeografik, numrit të kabinave telefonike ose pikave tjera qasëse, me mundësi për qasje të shfrytëzuesve përfundimtarë me invaliditet dhe me kualitet adekuat të shërbimit në pajtim me nenin 103 të këtij ligji.

(2) Dhënësi i shërbimit universal nga paragrafi (1) i këtij neni është i detyruar të sigurojë nga kabinat publike telefonike, pa kompensim të kërkohej numrat e shërbimeve për thirrje urgjente.

(3) Agjencia në bazë të debatit publik me palët e interesuara, në pajtim me këtë ligj, mundet të vendosë të mos e imponojë obligimin nga paragrafi (1) i këtij neni në tërë territorin ose në një pjesë të territorit të Republikës së Maqedonisë, nëse vlerëson se këto mjete ose shërbime komparative janë të qasshme gjerësisht.

Neni 96

Masa për persona me invaliditet

(1) Dhënësit e shërbimit universal duhet të marrin masa të posaçme me qëllim që personave me invaliditet t'u sigurohet qasje tek shërbimi dhe pranueshmëri të çmimeve të shërbimeve të caktuara në nenin 93 paragrafi (3) dhe 94 të këtij ligji, ekuivalentë me ato që i kanë shfrytëzuesit tjerë përfundimtarë në Republikën e Maqedonisë.

(2) Dhënësit e shërbimit universal duhet të sigurojnë shërbime përkatëse, pajisje terminale për qasje tek shërbimi, transmetim të të dhënave me shpejtësi të mjaftueshme që të sigurohet qasje efikase në internet, në pajtim me aktin nënligjor nga neni 92 paragrafi (2) i këtij ligji, për nxënësit me nevoja të posaçme arsimore në shkollat e rregullta dhe të veçanta filllore dhe të mesme, në pajtim me ligjet për arsimin fillor dhe të mesëm në Republikën e Maqedonisë.

(3) Agjencia me aktin nga neni 92 paragrafi (2) i këtij ligji në mënyrë të detajuar do t'i përcaktojë masat nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni.

Neni 97

Caktimi i një ose më shumë dhënësve të shërbimit universal

(1) Të gjithë shfrytëzuesve të fundit në territorin e Republikës së Maqedonisë doemos duhet t'i kenë të kapshme të gjitha shërbimet e përfshira me shërbimin universal në pajtim me këtë ligj.

(2) Agjencia mund të caktojë një ose më shumë dhënës të shërbimeve universale që të sigurohen shërbimet e përcaktuara në nenin 93, 94, 95, 96 dhe 99 paragrafi (4) të këtij ligji me qëllim që të sigurohet që të njëjtët të jenë të kapshme në të gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë. Agjencia mund të caktojë dhënës ose dhënës të shërbimeve universale të cilët do të sigurojnë shërbime të ndryshme dhe/ose do të mbulojnë pjesë të ndryshme nga territori i Republikës së Maqedonisë.

(3) Për caktimin e një ose më shumë dhënësve të shërbimeve universale, Agjencia shpall tender publik për zgjedhje të një ose më shumë dhënësve të shërbimit universal.

(4) Agjencia para se ta zbatojë procedurën e tenderit publik nga paragrafi (3) i këtij neni shpall qëllim për zbatimin e të njëjtit, me qëllim që të mundësohet debat publik. Debatit publik nuk guxon të zgjatë më shkurtër se 30 ditë nga dita e shpalljes të qëllimit për zbatim të procedurës së tenderit publik.

(5) Agjencia qëllimin nga paragrafi (4) i këtij neni, e shpall në së paku dy gazeta ditore nga të cilat njëra gazetë ditore është në gjuhën e bashkësisë e cila nuk është shumicë, e që e flasin së paku 20% nga qytetarët e Republikës së Maqedonisë. Para se ta shpall qëllimin, Agjencia është e detyruar të kërkojë mendim nga ministri kompetent për komunikime elektronike.

(6) Shpallja për qëllimin nga paragrafi (4) i këtij neni posaçërisht përmban:

- shërbimet e përfshira me shërbimin universal që do të jenë lëndë e tenderit publik,
- numrin e dhënësve për sigurimin e shërbimeve të përfshira me shërbimin universal që do të jenë lëndë e tenderit publik,
- mënyrën e mbulimit të territorit të Republikës së Maqedonisë me shërbimet e përfshira në shërbimin universal që do të jenë lëndë e tenderit publik,
- kriteret për zgjedhjen e dhënësit të shërbimit universal dhe
- arsyetim për qëllimin për publikimin e tenderit publik.

(7) Agjencia në ueb faqen e saj do t'i publikojë rezultatet e debatit publik, si dhe qëndrimin e saj lidhur me të njëjtat.

(8) Drejtori i Agjencisë është i detyruar në afat jo më të gjatë se 90 ditë nga dita e publikimit të qëllimit nga paragrafi (4) i këtij neni, ndërsa duke i pasur parasysh rezultatet e paragrafit (7) të këtij neni, të miratojë vendim për shpalljen e tenderit publik për zgjedhjen e një ose më shumë dhënësve të shërbimit universal. Para se ta miratojë vendimin, drejtori i Agjencisë është i detyruar të kërkojë pëlqim nga ministri kompetent për komunikime elektronike. Ministri kompetent për komunikime elektronike është i detyruar që të përgjigjet në kërkesën për pëlqim në afat prej 15 ditëve nga dita e pranimit të kërkesës, në pajtim me Ligjin për procedurën e përgjithshme administrative.

(9) Gjatë caktimit të dhënësit ose dhënësve të shërbimit universal, Agjencia doemos duhet t'i zbatojë principet e objektivitetit, transparencës, efikasitetit dhe mosdiskriminimit me ç'rast asnjë person juridik ose fizik i cili kryen veprimtari paraprakisht nuk do të përjashtohet nga procedura e zgjedhjes së dhënësit të shërbimit universal.

(10) Agjencia për përcaktimin e kriterëve për zgjedhje të një ose më shumë dhënësve të shërbimit universal posaçërisht duhet të mbajë llogari, që sigurimi i shërbimit universal të bëhet në mënyrë shpenzuese-efikase që mund të përdoret gjatë përcaktimit të neto shpenzimeve për sigurimin e shërbimit universal konkret në pajtim me nenin 105 të këtij ligji.

(11) Nëse gjatë procedurës së tenderit nuk bëhet zgjedhja e dhënësit të shërbimit universal, Agjencia mund të miratojë vendim me të cilin do të përcaktojë një ose më shumë dhënës të shërbimit universal. Agjencia si dhënës i shërbimit universal mund ta përcaktojë operatorin me fuqi të konsiderueshme tregu të shërbimeve telefonike publike të lokacionit fikse të caktuar ose operatorit me numër më të madh të parapaguesve të shërbimeve telefonike publike të lokacionit fikse të caktuar. Gjatë miratimit të vendimit, Agjencia doemos duhet t'i zbatojë principet e efektivitetit, objektivitetit dhe transparencës.

(12) Agjencia lidh marrëveshje për periudhë prej pesë viteve me dhënësin e shërbimit universal.

(13) Agjencia në vazhdimësi e përcjell punën e dhënësit të shërbimit universal, ndërsa ofruesi është i detyruar në Agjenci të dërgojë të dhëna për punën e tij, në pajtim me këtë ligj.

(14) Agjencia është e detyruar së paku gjashtë muaj para skadimit të periudhës nga paragrafi (12) të këtij neni, ndërsa në bazë të të dhënave të marra të lidhura me sigurimin e shërbimit të përfshirë me shërbimin universal dhe mendimet e marra nga palët e interesuara që ta përcaktojë nevojën nga ridefinimi i kushteve për sigurimin e atij shërbimi.

Neni 98

Bartja e rrjetit të qasshëm lokal

(1) Ofruesi i shërbimit universal nëse ka për qëllim që t'a bartë rrjetin e tij të qasshëm lokal, në tërësi ose pjesë më të madhe të tij, personit tjetër juridik i cili ka strukturë tjetër pronësore, është i detyruar për atë paraprakisht, por jo më vonë se 60 ditë nga dita e bartjes së planifikuar me shkrim ta njoftojë Agjencinë.

(2) Agjencia pas pranimit të njoftimit nga paragrafi (1) i këtij neni përcakton nëse qëllimi i paragrafit (1) të këtij neni do të kishte ndikim në sigurimin e qasjes të lokacioni fikse dhe sigurimi i shërbimeve të qasshme telefonike publike nga neni 93 i këtij ligji. Me këtë rast, Agjencia, mundet dhënësit të shërbimit universal t'i imponojë, ndryshim ose shfuqizim të obligimeve të përcaktuara të cilat dalin nga sigurimi i shërbimit universal. Nëse për shkak të bartjes nuk sigurohet shërbimi i përfshirë me shërbimin universal në pjesë të caktuara ose në tërë territorin e Republikës së Maqedonisë, Agjencia do të caktojë ofrues të ri të shërbimit universal në bazë të nenit 97 të këtij ligji.

Neni 99

Sigurimi i çmimeve të pranueshme për shërbimet e përfshira me shërbimin universal

(1) Agjencia kryen mbikëqyrje në zhvillimin dhe nivelin e çmimeve për shitje me pakicë të shërbimeve të përfshira në shërbimin universal nga nenet 93, 94, 95 dhe 96 të këtij ligji.

(2) Çmimet e shërbimeve individuale të përfshira në shërbimin universal doemos duhet të jenë të barabarta në tërë territorin e Republikës së Maqedonisë.

(3) Agjencia mundet nga ofruesi i shërbimit universal të kërkojë që i njëjti t'i adaptojë çmimet e shërbimeve individuale që i ofron si shërbim universal, nëse në bazë të mbikëqyrjes nga paragrafi (1) i këtij neni konstaton se çmimet nuk janë të pranueshme ose se nuk janë të njëjta në tërë territorin e Republikës së Maqedonisë.

(4) Në rastet nga paragrafi (3) i këtij neni Agjencia mund ofruesve të shërbimeve universale t'u imponojë obligim për kufizimin e çmimeve për shitje me pakicë (price cap), ose formim të çmimit të njëjtë për sigurimin e shërbimit në bazë të mesatares gjeografike në territorin e Republikës së Maqedonisë.

(5) Ofruesit e shërbimit universal duhet të ofrojnë çmime të posaçme ose pako, që dallohen nga ato që sigurohen në bazë të kushteve komerciale standarde me qëllim që shfrytëzuesve përfundimtarë me status të rastit social dhe/ose shfrytëzuesve të fundit me nevoja të posaçme speciale në pajtim me ligj, t'u sigurohet shfrytëzim i shërbimeve të përfshira me shërbimin universal.

(6) Ofruesi i shërbimit universal është i detyruar që çmimet e shërbimeve individuale që i siguron si shërbim universal t'i publikojë në ueb faqen e tij dhe/ose në mënyrë në të cilën do të jenë të qasshme për publikun.

Neni 100

Kontrolli i shpenzimeve

(1) Dhënësit e shërbimit universal janë të detyruar që t'i përcaktojnë çmimet për sigurimin e shërbimit universal ashtu që parapaguesit e shërbimeve të caktuara që

sigurohen si shërbim universal nuk detyrohen që të paguajnë për mjetet ose shërbimin që nuk janë të domosdoshme ose nuk janë të nevojshme për sigurimin e shërbimit universal.

(2) Dhënësi i shërbimit universal është i detyruar që parapaguesve të vet t'u sigurojë mundësi për kontroll të shpenzimeve përmes:

- llogarisë së detajuar në pajtim me nenin 101 të këtij ligji,

- ndalimit selektiv falas për thirrje nisëse ose për porosi SMS/MMS me vlerë të shtuar, ndërsa kur është teknikisht e mundur edhe për aplikime tjera të ngjashme,

- mundësisë për pagesë paraprake për qasje në rrjetit komunikues elektronik publik dhe shfrytëzimin e shërbimeve telefonike publikisht të qasshme,

- mundësisë për pagesë paraprake për qasje në rrjetit komunikues elektronik publik,

- kufizimit të qasjes të shërbimet ose shkyçje të parapaguesit në pajtim me nenin 102 të këtij ligji,

- këshilla për çmime me atë që u sigurohet mundësi parapaguesve që të marrin informata për çmimet më të ulëta alternative për shërbimin, nëse ekzistojnë dhe

- paralajmërim falas në rast të shpenzimeve të bëra të pazakonshme ose tejmase për shërbimin.

Neni 101

Obligimi për lëshimin e llogarisë detale

(1) Ofruesi i shërbimit universal është i detyruar që parapaguesve të tij tu dorëzojë llogari detale me çka do tu mundësojë kontroll të shpenzimeve për sigurimin e shërbimit.

(2) Llogaria detale e paragrafit (1) të këtij neni nuk i përfshin thirrjet e numrave falas dhe numrave të shërbimeve për thirrje urgjente.

(3) Llogaria detale e paragrafit (1) të këtij neni u jepet falas parapaguesve, përveç atyre të cilët me shkrim e kanë njoftuar ofruesin e shërbimit se duan tu dërgohet llogari jo-detale.

(4) Agjencia me akt nënligjor të nenit 92 paragrafit (2) të këtij ligji e përcakton minimumin që duhet ta përmbajnë llogaritë e paragrafëve (1) dhe (3) të këtij neni.

(5) Gjatë sigurimit të llogarive të paragrafëve (1) dhe (3) të këtij neni ofruesi i shërbimit universal është i obliguar që ta zbatojë të drejtën për mbrojtjen e të dhënave personale dhe privatësisë, në pajtim me këtë ligj dhe me ligj tjetër.

Neni 102

Kufizimi i qasjes të shërbimet ose shkyçja e parapaguesit

(1) Ofruesi i shërbimit universal mund ta kufizojë qasjen të shërbimet e tij dhe/ose mund ta përjashtojë parapaguesin dhe ta prish marrëveshjen për kyçje dhe shfrytëzim të rrjetit komunikues publik dhe /ose shërbimeve komunikuese elektronike publike të qasshme vetëm në rast kur parapaguesi ka kryer shkelje të kushteve të theksuara në marrëveshje.

(2) Ofruesi i shërbimit universal në marrëveshjen e paragrafit (1) të këtij neni është i obliguar që t'i theksojë masat të cilat ndërmerren për shkelje të caktuara, si dhe për periudhën në të cilën ato do të zbatohen, me ç'rast duhet të jenë proporcionale dhe jodiskriminuese.

(3) Në rast të shkeljes, ofruesi i shërbimit universal është i obliguar me shkrim ta njoftojë parapaguesin për shkeljen dhe masën që do ta ndërmerr dhe t'i caktojë afat të arsyeshëm për plotësimin e obligimeve të kontraktuara.

(4) Ofruesit e shërbimit universal nuk janë të obliguar paraprakisht t'i njoftojnë parapaguesit në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni, nëse me shkeljen shkakatohet kërcënim serioz dhe momental i rendit publik, sigurisë publike, shëndetit të njerëzve dhe mjedisit jetësor ose shkakatohet dëm i madh material ose operativ.

(5) Mospagesa e llogarisë nuk konsiderohet për shkelje në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni, ndërsa ofruesi i shërbimit universal është i obliguar që të veprojë në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni.

(6) Nëse është e mundur teknikisht, ofruesi i shërbimit universal duhet doemos ta kufizojë qasjen vetëm për ato shërbime të cilat parapaguesi i ka shkelur, përveç në rast të abuzimit, vonesës së vazhdueshme të pagesës ose mospagesës së faturave. Ofruesit e shërbimit universal nuk mund ta kufizojnë qasjen dhe shfrytëzimin e numrave të shërbimeve për thirrje urgjente.

Neni 103

Kualiteti i shërbimit universal

(1) Agjencia me akt nënligjor të nenit 92 të këtij ligji e përcakton kualitetin e kushteve të përfshira me shërbimin universal, e posaçërisht parametrat për kualitet, vlerat e tyre matëse dhe mënyrën e matjes së tyre, ndërsa mund të përcaktojë edhe parametra plotësues për kualitet të shërbimeve për shfrytëzues të fundit dhe konsumatorë me invaliditet.

(2) Ofruesit e shërbimit universal janë të obliguar që t'i publikojnë të dhënat për kualitetin e shërbimeve të përfshira me shërbimin universal dhe t'i publikojnë ato në Agjenci, në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni.

(3) Agjencia me aktin e paragrafit (1) të këtij neni e përcakton edhe përmbajtjen, formën, mënyrën dhe periudhën e publikimit të të dhënave për kualitetin e shërbimeve të përfshira me shërbimin universal, me qëllim që konsumatorëve dhe shpenzuesve tu sigurohet qasje të informatat e plota, krahasuese dhe të kuptueshme (user - friendly), si dhe afatin dhe mënyrën e dorëzimit të të dhënave në Agjenci.

(4) Agjencia, në pajtim me këtë ligj kryen mbikëqyrje të kualitetit të shërbimeve të përfshira me shërbimin universal.

(5) Nëse Agjencia ka dyshime elementare në vërtetësinë e të dhënave nga paragrafi (2) i këtij neni, ajo me detyrë zyrtare mund të realizojë procedurë të revizionit nëpërmjet shoqërisë së pavarur për revizion në shpenzim të ofruesit të shërbimit universal.

(6) Nëse ofruesit e shërbimit universal nuk i arrijnë parametrat për kualitet tre herë në mënyrë të njëpasnjëshme, Agjencia mund të fillojë procedurë për largim të ofruesit ekzistues dhe të caktojë ofrues të ri të shërbimit universal.

Neni 104

Shpejtësia e bartjes së të dhënave për qasje efektive në internet

(1) Agjencia me akt nënligjor të nenit 92 të këtij ligji e përcakton shpejtësinë e bartjes së të dhënave me qëllim që të sigurohet qasje efektive në internet, si dhe afat kohor në të cilin ajo do të sigurohet, i cili nuk mund të jetë më i gjatë se dy vjet. Agjencia gjatë kësaj i merr parasysh teknologjitë dhe shpejtësitë e bartjes së të dhënave që janë shfrytëzuar nga pjesa më e madhe e parapaguesve si dhe teknikën e realizimit me dëmtime minimale të tregut.

(2) Agjencia me aktin nënligjor të paragrafit (1) të këtij neni mund të përcaktojë shpejtësi tjetër të bartjes së të dhënave nëse përcakton se më së paku gjysma e ekonomive familjare në Republikën e Maqedonisë shfrytëzojnë qasje me brez të gjerë në Internet, kjo shpejtësi për bartjen e të dhënave përcaktohet si shpejtësi të cilën e shfrytëzojnë 80% ekonomive familjare në Republikën e Maqedonisë që shfrytëzojnë qasje në internet me brez të gjerë.

(3) Para se ta përcaktojë shpejtësinë e bartjes së të dhënave të paragrafit (2) të këtij neni, Agjencia duhet të bëjë analizë me qëllim që ta përcaktojë ndikimin e shpejtësisë për bartjen e të dhënave në zhvillimin e përgjithshëm shoqëror, zhvillimin e tregut, konkurrencën

dhe të ngjashme, ndërsa gjatë kësaj duke i pasur parasysh shpenzimet për zbatimin e të njëjtës. Analizën, së bashku me propozimin e aktit nënligjor nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia i publikon në ueb faqen e saj me qëllim që të sigurohet debat publik në pajtim me këtë ligj.

(4) Pas kalimit të afatit në paragrafin (1) të këtij neni, Agjencia përsëri i rihulumton rrethanat në bazë të të cilave është përcaktuar shpejtësia për bartjen e të dhënave dhe nëse është e nevojshme me akt nënligjor të paragrafit (1) të këtij neni do të caktojë shpejtësi të re për bartjen e të dhënave.

Neni 105

Kompensimi i neto shpenzimeve për sigurimin e shërbimit universal

(1) Ofruesi i shërbimit universal ka të drejtë kompensimi të neto shpenzimeve për sigurimin e shërbimit të përfshirë me shërbimin universal nga nenet 93, 94, 95, 96 dhe 99 paragrafi (4) të këtij ligji, nëse sigurimi i këtyre shërbimeve për atë paraqet ngarkim të padrejtë. Nëse Agjencia konstaton se ekziston ngarkim të njëjtin do ta përllogarisë si neto shpenzim për sigurimin e shërbimit konkret universal.

(2) Neto shpenzimet e paragrafit (1) të këtij neni përllogariten si dallim në mes të shpenzimeve për sigurimin e shërbimit universal dhe neto shpenzimeve të cilat ofruesi i shërbimit universal do t'i kishte pasur kur nuk do të ishte ofrues i shërbimit universal me ç'rast merret fitimi i vlerësuar dhe volitshmëritë jomateriale që i ka ofruesi i shërbimit universal gjatë sigurimit të shërbimit universal.

(3) Agjencia me akt nënligjor të nenit 92 të këtij ligji e përcakton mënyrën e përllogaritjes së neto shpenzimeve.

(4) Ofruesi i shërbimit universal është i detyruar deri më 31 maj në vitin rrjedhës te Agjencia të dorëzojë kërkesë për arkëtimin e mjeteve për kompensim të neto shpenzimeve nga paragrafi (1) i këtij neni me të cilin është i detyruar të dorëzojë të dhëna të kontabilitetit dhe /ose informata të cilat janë bazë për përllogaritjen e neto shpenzimeve për sigurimin e shërbimit universal për vitin paraprak. Në të kundërtën, ofruesi i shërbimit universal do ta humb të drejtën që të kërkojë kompensim të neto shpenzimeve për sigurimin e shërbimit universal.

(5) Agjencia ose revizori i pavarur i aprovarur nga ana e Agjencisë i revidon ose kontrollon të dhënat nga paragrafi (4) i këtij neni.

(6) Agjencia i përllogaritë neto shpenzimet për sigurimin e shërbimit universal, me ç'rast i ka parasysh dispozitat e paragrafëve (1) dhe (2) të këtij neni. Neto shpenzimet e përllogaritura dhe konkluzionet e revizionit nga paragrafi (5) i këtij neni, Agjencia i publikon në ueb faqen e saj.

(7) Nëse Agjencia, në bazë të neto shpenzimeve të përllogaritura konstaton se ato paraqesin ngarkim të padrejtë për ofruesin e shërbimit universal, drejtori i Agjencisë do të miratojë aktvendim me të cilin do ta përcaktojë shumën e mjeteve për kompensim të ngarkimit të padrejtë i cili mund të jetë më i madh nga neto shpenzimet e përllogaritura, të cilat ofruesit të shërbimit universal do t'i arkëtohen nga fondi kompensues për shërbim universal nga neni 106 i këtij ligji. Afati për arkëtim të neto shpenzimeve nuk mund të jetë më i gjatë se 30 ditë nga dita e miratimit të aktvendimit.

(8) Nëse ofruesi i shërbimit universal është zgjedhur në tender publik, gjatë aprovimit të neto shpenzimeve duhet të merren parasysh neto shpenzimet për sigurimin e shërbimeve universale që i ka ofruar ai ofrues i shërbimeve në tenderin publik. Agjencia do ta pranojë dallimin në neto shpenzimet, vetëm në rastet kur kushtet të cilat kanë ekzistuar gjatë kohës së tenderit publik janë ndryshuar dhe

kur ofruesi i shërbimit universal e ka dëshmuar para Agjencisë arsyen e heqjes dorë nga neto shpenzimet në bazë objektivë dhe transparente.

Neni 106

Fondi kompensues për shërbim universal

(1) Fondin kompensues për shërbim universal e formon Agjencia në mënyrë që hapë llogari të posaçme bankare dhe mban kontabilitet të posaçëm dhe i njëjti dedikohet për arkëtim të mjeteve për kompensim të neto shpenzimeve për sigurim të shërbimit universal në pajtim me nenin 105 të këtij ligji.

(2) Mjetet e fondit nga paragrafi (1) i këtij neni sigurohen nga operatorët në territorin e Republikës së Maqedonisë të cilët kanë minimum bruto të ardhura nga sigurimi i rrjeteve komunikuese elektronike publike, që e përcakton Agjencia me akt nënligjor nga neni 92 i këtij ligji.

(3) Agjencia me vendim i përcakton shumat e mjeteve të cilat operatorët e paragrafit (2) të këtij neni i paguajnë në fondin e paragrafit (1) të këtij neni dhe të cilët nuk mund të jenë më të larta se 0,5% nga të ardhurat e përgjithshme që i ka operatori nga sigurimi i rrjeteve dhe/ose shërbimeve rrjeteve komunikuese elektronike publike.

(4) Operatorët nga paragrafi (2) i këtij neni janë të obliguar që t'i paguajnë mjetet nga paragrafi (3) i këtij neni në afat të caktuar me vendim të Agjencisë nga paragrafi (3) i këtij neni. Afati për pagesën e shumës nuk mund të jetë më i shkurtër se 30 ditë nga dita e pranimit të vendimit.

(5) Deri më 31 mars çdo vit operatorët nga paragrafi (2) i këtij neni janë të obliguar që në Agjenci të dorëzojnë të dhëna për të ardhurat e realizuara nga kryerja e punëve me rrjetet komunikuese publike dhe ofrimin e shërbimeve komunikuese në Republikën e Maqedonisë në vitin paraprak. Nëse operatori nuk e bënë këtë, Agjencia do t'i shfrytëzojë të dhënat për të ardhurat e përgjithshme të operatorit nga viti paraprak të marra nga Drejtoria e të Hyrave Publike të Republikës së Maqedonisë.

(6) Nëse Agjencia fillimisht dyshon në vërtetësinë e të dhënave të dorëzuara nga operatori nga paragrafi (2) i këtij neni, Agjencia ose revizori i autorizuar i Agjencisë mund të bëjë vlerësim të të ardhurave të tij. Nëse të ardhurat e vlerësuara dukshëm dallohen nga të dhënat për të ardhurat nga paragrafi (5) i këtij neni, Agjencia në përllogaritjen e saj i merr parasysh të ardhurat e vlerësuara.

Kapitulli i trembëdhjetë

TË DREJTAT E SHRYTËZUESVE TË FUNDIT

Neni 107

Marrëveshja për kycje dhe shfrytëzim të rrjetit komunikues publik dhe/ose shërbimeve komunikuese elektronike publikisht të qasshme

(1) Konsumator ose shfrytëzues i fundit i cili kërkon kycje dhe shfrytëzim të rrjetit komunikues dhe/ose shërbimeve komunikuese elektronike publikisht të qasshme ka të drejtë të lidh marrëveshje me operatorin për kycje dhe shfrytëzim të rrjetit komunikues publik dhe/ose shërbimeve komunikuese elektronike publikisht të qasshme. Marrëveshja e cila duhet të jetë e qartë, gjithëpërfshirëse është formë e qasshme e lehtë, posaçërisht duhet të përmbajë:

(a) emrin dhe adresën e operatorit;
(b) shërbimet të cilat do të sigurohen, posaçërisht duke përfshirë:

- informata për atë nëse sigurohet shërbimi për qasje të shërbimit për thirrje urgjente dhe informata për lokacionin e personit i cili e realizon thirjen, si dhe të gjitha kufizimet për sigurimin e shërbimit për qasje të shërbimit për thirrje urgjente në pajtim me këtë ligj.

- informata për të gjitha kushtet të cilat e kufizojnë qasjen dhe/ose shfrytëzimin e shërbimeve dhe aplikimeve, në pajtim me këtë ligj ose me ligj tjetër,

- informata për nivelin minimal të kualitetit të shërbimit i cili sigurohet, posaçërisht afati për kyçjen fillestare, dhe kur është e përshtatshme, parametra tjerë për kualitetin shërbimit në pajtim me nenin 109 të këtij ligji,

- informata për cilat do procedura të përcaktuara nga operatori për matjen dhe formësimin e komunikacionit me qëllim që të mënjanohet mbingarkimi i rrjetit, si dhe informata për atë se si këto procedura do të kishin ndikuar në kualitetin e shërbimit,

- llojet e shërbimeve për mbajtjen e shërbimeve të parapara për mbështetjen e shfrytëzuesve, si dhe mënyrat për vendosjen e kontaktit me këto shërbime, dhe

- të gjitha kufizimet të imponuara nga operatori në lidhje me shfrytëzimin e pajisjes terminale;

(v) mundësi për parapaguesit që të shprehen për kyçjen në të dhënat e tyre personale dhe të cilat prej tyre do të kyçen në listat e emrave të telefonit dhe shërbimet telefonike për informata, në pajtim me nenin 112 të këtij ligji;

(g) informata për çmimet dhe tarifatat, mënyrën e marrjes së informatave më të reja për të gjitha tarifatat e vlefshme dhe kompensime për mbajtjen, si dhe mënyrat e mundshme për pagesë, duke i përfshirë edhe të gjitha dallimet në shpenzimet që dalin nga mënyrat e mundshme të pagesës;

(d) kohëzgjatjen e marrëveshjes nga paragrafi (1) i këtij neni dhe kushtet për ripërtëritjen dhe ndërprerjen e shërbimeve dhe të marrëveshjes, përfshirë edhe:

- afatin minimal të shfrytëzimit të shërbimeve me kushte promovuese të përcaktuara me oferta të posaçme,

- të gjitha detyrimet të lidhura me transponimin e numrave dhe identifikatorëve tjerë dhe

- të gjitha detyrimet të cilat dalin nga ndërprerja e marrëveshjes nga paragrafi (1) i këtij neni, duke përfshirë edhe kthimin e shpenzimeve në lidhje me pajisjen terminale;

(gj) të gjitha mënyrat e kompensimit dhe kthimit të mjeteve financiare në rast të mosplotësimit të nivelit kontraktues të kualitetit të shërbimit të siguruar;

(e) procedurën për zgjedhjen e ankesës në pajtim me nenin 53 të këtij ligji;

(zh) të gjitha llojet e aktiviteteve të cilat operatori mund t'i ndërmarrë me qëllim që ta ruajë sigurinë ose integritetin e tij si përgjigje e incidenteve, kërcënimeve dhe shkeljeve, në pajtim me këtë ligj;

z) mënyrën e informimit të parapaguesve për ndryshimet e planifikuara në kushtet e theksuara në marrëveshje nga paragrafi (1) i këtij neni dhe mënyrën e pranimit të kushteve të reja për vazhdimin ose ndërprerjen e marrëveshjes;

x) procedurat në rast të mospagesës ose pagesës me kohë të kompensimit të shërbimeve;

i) informatat posaçërisht të dedikuara për persona me invaliditet;

j) dispozita tjera në marrëveshje me parapaguesin.

(2) Marrëveshja e paragrafit (1) i këtij neni duhet të përmbajë edhe dispozita se parapaguesi duhet të informohet për të gjitha ndryshimet e propozuara në kushtet e përmendura në marrëveshje në afat jo më të shkurtër se 30 ditë para vendosjes së ndryshimeve, si dhe për të drejtën se në periudhën e njëjtë, pa njoftim ose pasoja mund ta ndërpresë marrëveshjen nëse nuk pajtohet me ndryshimet e propozuara. Formën dhe mënyrën e informimit të parapaguesve e përcakton Agjencia me akt nënligjor nga neni 108 paragrafi (2) të këtij ligji.

(3) Nëse operatori nuk vepron në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni, kjo nuk do t'i lirojë parapaguesit nga pagesa e obligimeve të arritura dhe të papaguara ose nga plotësimi i detyrimeve të marrëveshjes të arritura para ndryshimeve të bëra në kushtet e përmendura në marrëveshjen nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Marrëveshja e paragrafit (1) të këtij neni duhet të përmbajë edhe dispozita se operatori parapaguesit do t'i dorëzojë informata të cilat mund të jenë të sigurta nga organet publike përkatëse në pajtim me nenin 108 paragrafi (4) të këtij ligji.

(5) Operatorët mund t'i marrin këto të dhëna nga parapaguesit e tyre:

- emrin ose titullin e parapaguesit,

- numrin amë për personat fizikë dhe numrin tatimor dhe numrin e regjistrimit për persona juridikë,

- veprimtarinë e parapaguesit,

- adresën e parapaguesit,

- numrin parapagues,

- titulli akademik ose profesioni dhe

- në bazë të pagesës, të dhënat plotësuese, me kusht që kjo të mos i rrezikojë të drejtat e personave të tretë.

(6) Të dhënat e theksuara në paragrafin (5) të këtij neni mund të shfrytëzohen vetëm për:

- lidhjen, mbikëqyrjen dhe prishjen e marrëveshjes parapaguese,

- arkëtim të shërbimeve,

- përpilim dhe lëshim të listës së numrave të telefonit në pajtim me këtë ligj dhe

- qëllime tjera në pajtim me këtë ligj, ndërsa në bazë të pëlqimit të marrë nga parapaguesi

(7) Gjatë shfuqizimit të marrëveshjes nga paragrafi (1) i këtij neni, të dhënat e theksuara në paragrafin (5) të këtij neni ruhen për periudhë prej një viti nga dita e lëshimit të llogarisë së fundit të parapaguesit për shërbimet e siguruar.

(8) Operatorët janë të obliguar që të mbajnë evidencë për të gjitha marrëdhëniet parapaguese të vendosura (post-paid dhe pre-paid) e cila duhet të përmbajë të dhëna për emrin, mbiemrin dhe adresën, ndërsa për personin juridik emërtimin dhe selinë e personit juridik, dhe numrin amë ose numrin e dokumentit të udhëtimit, ndërsa për personin juridik numrin tatimor të personit juridik. Të dhënat e theksuara në evidencë për të gjitha marrëdhëniet parapaguese (post-paid dhe pre-paid) ruhen në afat të përcaktuar në paragrafin (7) të këtij neni.

(9) Marrëveshja fillestare nga paragrafi (1) i këtij neni, nëse lidhet në kohën e caktuar të detyrueshme ajo nuk guxon të jetë më gjatë se 24 muaj. Në çdo rast parapaguesit duhet t'i jepet mundësi për lidhje të marrëveshjes me kohëzgjatje jo më gjatë se 12 muaj.

(10) Dispozitat nga paragrafi (9) i këtij neni nuk guxojnë të paraqesin kufizim ose pengesë për parapaguesin në rast kur ai kërkon bartje të numrit në rrjetin e operatorit tjetër.

Neni 108

Transparenca dhe shpallja e informatave

(1) Operatorët janë të detyruar të shpallin informata transparente, të krahasueshme, të përshtatshme dhe të azhurnuara për çmimet dhe tarifatat e zbatueshme në rast të prishjes së marrëveshjes nga neni 107 paragrafi (1) të këtij ligji, si dhe informata për kushtet e përgjithshme në lidhje me qasjen dhe shfrytëzimin e shërbimeve të komunikimeve publike që i sigurojnë. Informatat e tilla shpallen në formë të qartë, të kuptueshme dhe të lehtë për qasje.

(2) Agjencia me akt nënligjor përcakton në hollësi llojin dhe përmbajtjen e të dhënave nga paragrafi (1) i këtij neni të cilat operatorët janë të detyruar t'i publikojnë.

(3) Akti nënligjor nga paragrafi (2) i këtij neni veçanërisht duhet të përmbajë:

- Informata mbi tarifatat e aplikueshme për numrat nga Plani për numeracion ose shërbime me vlerë të shtuar në pajtim me nenin 113 të këtij ligji,

- Informata për çdo ndryshim në lidhje me qasjen të shërbimit për thirrje urgjente ose informata për lokacionin e personit që kryen thirrjen, në lidhje me shërbimin për të cilin është lidhur marrëveshja nga neni 107 paragrafi (1) të këtij ligji,

- informata për çdo ndryshim të kushteve që e kufizojnë qasjen dhe / ose shfrytëzimin e shërbimeve dhe aplikimeve, në pajtim me ligjin,

- informata për çfarëdo procedure të përcaktuar nga operatori për matjen dhe formën të komunikacionit me qëllim që të evitohet ngarkesa ose mbingarkesa e lidhjes së rrjetit, si dhe informata rreth asaj se si këto procedura do të ndikojnë në cilësinë e shërbimit,

- informata për parapaguesit që të dhënat e tyre personale të jenë të përfshira në regjistrat telefonikë dhe shërbimet telefonike për informata, dhe

- informata të rregullta për parapaguesit me invaliditet për prodhimet dhe shërbimet e dedikuara për ta.

(4) Akti nënligjor nga paragrafi (2) i këtij neni duhet të përmbajë edhe të dhënat që operatorët i dorëzojnë parapaguesve të tyre nëpërmjet mjeteve të njëjta si ato që përdoren zakonisht për komunikim me parapaguesit e të cilat mund të sigurohen nga organet publike përkatëse në formë të standardizuar dhe kanë të bëjnë me:

- mënyrat e përdorura zakonisht të shfrytëzimit të shërbimeve të komunikimeve elektronike për kryerjet aktivitetive të paligjshme ose shpërndarjen e përmbajtjes së dëmshme, sidomos kur ajo të mund të ndikojë në të drejtat dhe liritë e personave të tjerë, duke përfshirë shkeljen e të drejtës së autorit dhe të drejtave të ngjashme dhe pasojat juridike nga ato dhe

- mënyrat për mbrojtje nga rreziqet për sigurinë personale, privatësinë dhe të dhënat personale, gjatë shfrytëzimit të shërbimeve të komunikimit elektronik.

(5) Agjencia në ueb faqen e saj publikon informata të krahasueshme me të cilat do tu mundësojë shfrytëzuesve të fundit dhe konsumatorëve të bëjnë vlerësim të pavarur të zgjedhjes së lirë të shërbimeve të komunikimit në bazë të cilësisë dhe çmimeve të shërbimeve.

(6) Në aktin nënligjor nga paragrafi (2) i këtij neni, përcaktohet edhe lloji dhe përmbajtja e të dhënave që do t'i publikojë Agjencia në pajtim me paragrafin (5) të këtij neni.

(7) Qasja të dhënat në paragrafët (1) dhe (5) të këtij neni dhe shfrytëzimi i tyre është falas dhe e lirë për publikun.

Neni 109

Cilësia e shërbimeve të komunikimit publik

(1) Operatorët janë të detyruar në mënyrë publike të shpallin informata të krahasueshme, të përshtatshme dhe të azhuruara për kualitetin e shërbimeve të tyre dhe masat e marra për sigurinë e ekuivalencës në lidhje me qasjen e shfrytëzuesve të fundit me invaliditet. Përpara se t'i publikojë këto informata operatorët janë të detyruar t'ia dorëzojnë Agjencisë me kërkesë të saj.

(2) Agjencia, me akt nënligjor mund të përcaktojë parametrat e cilësisë së shërbimeve të cilat duhet të maten, duke përfshirë edhe mënyrat e mundshme për certifikimin e cilësisë si dhe përmbajtjen, formën dhe mënyrën e publikimit të informatave nga paragrafi (1) i këtij neni, në mënyrë që tu sigurojë shfrytëzuesve të fundit, duke përfshirë edhe personat me invaliditet qasje të informatat gjithëpërfshirëse, të krahasueshme, të sigurta dhe lehtë të të aplikueshme.

(3) Operatorët janë të detyruar të sigurojnë kushte për kontrollin dhe matjen e parametrave të cilësisë së shërbimeve të komunikimeve publike. Agjencia me akte nënligjor do t'i përcaktojë mënyrën dhe procedurën për kontrollin dhe matjen e parametrave të cilësisë.

(4) Agjencia mund ta detyrojë operatorin të sigurojë cilësi të caktuar minimale të shërbimit për të parandaluar përkeqësimin e shërbimit dhe duke penguar apo ngadalësuar transmetimin e rrjeteve të komunikacionit.

Neni 110

Sigurimi i qasjes ekuivalente dhe zgjedhja për shfrytëzuesit e fundit me aftësi të kufizuara

(1) Agjencia mundet atëherë ku është e përshtatshme të përcaktojë kërkesat teknike dhe funksionale që duhet t'i përmbushin operatorët me qëllim që personave me invaliditet tu sigurohet:

- qasje të shërbimet e komunikimit elektronik ekuivalente me atë i cili gëzon shumicën e shfrytëzuesve të fundit, dhe

- zgjedhje të operatorit dhe zgjedhje të shërbimeve që janë në dispozicion për shumicën e shfrytëzuesve të fundit.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë do të miratojë akt nënligjor me të cilin do t'i përcaktojë aktivitetet që do t'i ndërmarrë me qëllim që të inkurajojë disponueshmërinë dhe shfrytëzimin e radio pajisjes dhe pajisjes telekomunikative terminale të dedikuara për shfrytëzuesit e fundit me invaliditet.

Neni 111

Detyrimet plotësuese

Agjencia me akte nënligjor nga neni 108 paragrafi (2) të këtij ligji operatorëve të cilët sigurojnë qasje të rrjetet e komunikimit publik dhe / ose sigurojnë shërbime telefonike të arritshme për publikun, mund të përcaktojë detyrime shtesë në tërë ose në një pjesë të territorit të Republikës së Maqedonisë, si:

- mundësimin e kërkimit me ton dhe identifikimin e linjës thirrëse, nëse ajo është e mundur teknikisht dhe arsyetuar ekonomikisht dhe

- sigurimin e të gjitha ose disa nga mundësitë për të kontrolluar shpenzimet e përcaktuara në nenin 100 të këtij ligji.

Neni 112

Librat e telefonit dhe shërbimi telefonik për informata

(1) Parapaguesit e shërbimeve telefonike publike kanë të drejtë të përfshihen në librin e plotë telefonik të nenit 94 të këtij ligji si dhe të drejtë që të dhënat e tyre të jenë në dispozicion të siguroresve të shërbimit telefonik për informata dhe / ose librat e telefonit në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni.

(2) Operatorët që parapaguesve u ndajnë numra telefonikë janë të detyruar t'i përmbushin të gjitha kërkesat e arsyeshme për marrje të të dhënave të parapaguesit e tyre nga shërbimet telefonike në dispozicion të publikut për informata dhe libra telefonikë, në formën kontraktuese paraprake dhe gjatë kësaj duhet të respektohen parimet e objektivitetit, paanësisë, mosdiskriminimit dhe çmime të orientuara drejt shpenzimit.

(3) Operatorët janë të detyruar që të gjithë shfrytëzuesve të fundit të shërbimeve telefonike publike tu sigurojnë qasje të shërbimet telefonike për informata.

(4) Agjencia, operatorëve të cilët e kontrollojnë qasjen e shfrytëzuesve të fundit mund të imponojë detyrime dhe kushte me qëllim që të plotësohet obligimi nga paragrafi (3) i këtij neni, të cilat duhet të jenë objektive, të drejta, jodiskriminuese dhe transparente.

(5) Operatorët të cilët parapaguesve u ndajnë numra telefonikë janë të detyruar që parapaguesve të tyre, pa pagesë dhe para se të përfshihen në librat telefonikë t'i njoftojnë për qëllimin e librit telefonik të shtypur ose elektronik që mund të merret edhe nëpërmjet shërbimit telefonik për informata, në të cilat të dhënat e tyre personale do të përfshihen, si dhe për të gjitha mundësitë e mëtejshme për shfrytëzimin e të dhënave të tyre personale.

(6) Operatorët të cilët parapaguesve u ndajnë numra telefonikë kanë të drejtë t'i përfshijnë parapaguesit e tyre dhe t'i publikojnë vetëm ato të dhëna personale të parapaguesve të tyre në librat telefonikë dhe shërbimet

telefonike për informata, vetëm nëse parapaguesit më parë kanë dhënë pëlqim për këtë. Nëse të dhënat personale nga librat e telefonit do të përdoren për qëllime të ndryshme nga kërkimi i të dhënave për persona në bazë të emrit dhe të dhënat e tjera të nevojshme minimale për identifikim, nga parapaguesi, për këtë duhet të kërkohet pëlqim në mënyrë plotësuese.

(7) Parapaguesve doemos duhet tu mundësohet të caktojnë nëse dhe cilat të dhëna të tyre personale të theksuara në nenin 107 paragrafi (5) të këtij ligji do të hyjnë në librin e telefonit. Parapaguesi ka të drejtë, me kërkesë të dorëzuar paraprake te operatori, falas, t'i ndryshojë ose t'i plotësojë të dhënat personale nga paragrafi (6) i këtij neni ose të revokojë pëlqim për përfshirjen e saj në librat telefonikë dhe shërbimet telefonike për informata.

(8) Dispozitat e paragrafëve (5), (6) dhe (7) të këtij neni kanë të bëjnë vetëm për parapaguesit të cilët janë persona fizikë ndërsa nuk kryejnë veprimtari.

Neni 113

Shërbime me vlerë të shtuar

(1) Operatorët, përkatësisht dhënësit e shërbimeve me vlerë të shtuar janë të detyruar gjatë publikimit të shërbimeve të tyre të japin përshkrim të shërbimit dhe çmimin e tij në mënyrë të lehtë dhe të kuptueshme. Është e ndaluar të shfrytëzuesit e shërbimit të vihen në dyshim duke u dhënë informata të gabueshme ose të pavërteta ose me fshehjen e informatave të rëndësishme, të tilla si çmimi i shërbimit ose kufizimet për moshën e shfrytëzuesit të shërbimit.

(2) Operatorët, përkatësisht dhënësit e shërbimeve me vlerë të shtuar janë të detyruar në fillim të çdo thirrjeje drejt shërbimit me vlerë të shtuar të sigurojnë njoftim për çmimin e thirrjes dhe fillimin e pagesës, si dhe mundësimin e ndërprerjes së thirrjes pas paralajmërimit të afatit të arsyeshëm, ndërsa para fillimit të pagesës së thirrjes.

(3) Nëse parapaguesi parashtron kundërshtim te operatori në lidhje me shumën e faturës për shërbimin e siguruar me vlerë të shtuar apo kundërshtim në lidhje me cilësinë e shërbimit të siguruar, operatori është i detyruar të bëjë kontrollim të kundërshtimit dhe të njëjtin ta dërgojë te dhënësi që e siguron shërbimin me vlerë të shtuar në afat prej pesë ditëve nga dita e marrjes së kundërshtimit. Operatori, së bashku me kundërshtimin është i obliguar që dhënësit që e siguron shërbimin me vlerë të shtuar t'i dorëzojë emrin, mbiemrin dhe adresën e parapaguesit, si dhe të dhënat e verifikuara mbi llogarinë ose shërbimin e kontestuar.

(4) Dhënësi i shërbimit me vlerë të shtuar duhet të vendosë për kundërshtimin në afat prej dhjetë ditëve nga marrja e tij.

(5) Detyrimet e ndërsjella nga paragrafët (3) dhe (4) të këtij neni, më së afërmi përcaktohen me marrëveshje ndërmjet operatorit dhe dhënësit të shërbimeve me vlerë të shtuar. Dispozitat themelore të kësaj Marrëveshjeje janë pjesë përbërëse e kushteve të përgjithshme për qasje dhe shfrytëzim të shërbimeve të komunikimit publik të operatorit.

(6) Shfrytëzuesit e shërbimeve qasen te shërbimet me vlerë të shtuar nëpërmjet numrave të veçantë të ndarë në pajtim me Planin për numërtim.

(7) Mënyra dhe kushtet për sigurimin e shërbimeve me vlerë të shtuar duke përfshirë edhe masat për eliminim të mashtrimeve dhe veprimeve të paligjshme në lidhje me sigurimin e shërbimeve me vlerë të shtuar, më afër përcaktohen me rregullën nga neni 108 paragrafi (2) të këtij ligji.

Neni 114

Kufizimi i qasjes dhe shfrytëzimin e shërbimeve dhe aplikimeve

(1) Qasja te dhe shfrytëzimi i shërbimeve dhe aplikimeve nëpërmjet rrjeteve të komunikimeve elektronike publike mund të kufizohet në bazë të vendimit gjyqësor në rastet e përcaktuara me ligj të veçantë.

(2) Dispozita e paragrafit (1) të këtij neni nuk ka të bëjë me të drejtën e operatorit për ta kufizuar qasjen te dhe shfrytëzimin e shërbimeve dhe aplikimeve sipas kushteve të përcaktuara me këtë ligj.

Neni 115

Kufizimi i përkohshëm ose ndërprerja e qasjes

(1) Operatorët që sigurojnë qasje në rrjetin publik të komunikimeve elektronike, pa pëlqimin e shfrytëzuesve, mund të kufizojnë ose ndërpresin përkohësisht qasjen në shërbimet e tyre nëse kjo është e nevojshme për rekonstrukcionin, modernizimin, mirëmbajtjen ose në rast të pengesave teknike ose mangësive në rrjet.

(2) Operatorët janë të detyruar të informojnë Agjencinë dhe t'i njoftojnë shfrytëzuesit për kufizimet apo ndërprerjet që zgjasin më gjatë se 30 minuta:

- së paku 48 orë para rikonstrukcionit, modernizimit dhe mirëmbajtjes së planifikuar, ose

- sa më shpejtë që të jetë e mundur, por jo më gjatë se 48 orë, te kufizimet ose ndërprerjet e shkaktuara nga pengesat teknike ose mangësitë në rrjet.

(3) Operatorët duhet t'i marrin të gjitha masat e nevojshme, që kufizimet ose ndërprerjet të zgjasin sa më pak që është mundur.

Neni 116

Bartja e numrave

(1) Bartja e numrit është e drejtë e të gjithë parapaguesve të shërbimeve telefonike publike (fikse ose celulare) ta mbajnë numrin pavarësisht operatorit i cili e siguron shërbimin:

- kur bëhet fjalë për numra gjeografikë të lokacionit të caktuar dhe

- kur bëhet fjalë për numra jogjeografikë në cilindo lokacion.

(2) Të gjithë operatorët të cilët sigurojnë shërbime telefonike publike (fikse ose celulare) janë të obliguar që tu mundësojnë parapaguesve të tyre bartje të numrave.

(3) Numrat nuk barten nga rrjetet komunikuese fikse publike në rrjetet komunikuese celulare publike dhe anasjelltas.

(4) Bartja e numrit dhe aktivizimi i tij në rrjetin e operatorit tjetër duhet patjetër të realizohet në afatin më të shkurtër të mundshëm. Ndërprerja e shërbimit në procedurën e bartjes së numrit nuk mund të zgjasë më shumë se një ditë pune.

(5) Operatori mundet për bartjen e numrave të operatorit tjetër tu arkëtojë operatorëve dhe parapaguesve ose operatorëve shumë të njëhershme për mbulimin e shpenzimeve për bartjen e numrit. Shuma e njëhershme për mbulimin e shpenzimeve për bartjen e numrit duhet të parashihet në marrëveshjet për interkoneksion, ndërsa shpenzimet direkte (administrative), nëse i ka, ndërsa paguhen nga parapaguesit, nuk guxojnë të jenë distimuluese për shfrytëzimin e këtij shërbimi. Agjencia, me vendim, mund ta përcaktojë shumën maksimale të njëhershme që duhet të parashihet në marrëveshjet për interkoneksion.

(6) Operatorët janë të detyruar që t'i bartin shpenzimet për adaptimin e rrjeteve të tyre që të mundësojnë bartje të numrave dhe shpenzimeve për mbajtjen e mjeteve të tilla.

(7) Agjencia me akt nënligjor në mënyrë më detale e përcakton zbatimin e dispozitave të këtij neni.

Neni 17

Numrat e shërbimeve për thirrje urgjente dhe numri unik evropian për thirrje urgjente

(1) Të gjithë operatorët që sigurojnë fillimin e thirrjes së numrave nga Plani për numërtim, në pajtim me këtë ligj janë të obliguar që shfrytëzuesve të këtyre shërbimeve, përfshirë edhe shfrytëzuesit e fundit në kabinat telefonike publike, t'u sigurojnë mundësi për qasje falas në numrat e shërbimeve për thirrje urgjente dhe numrin unik evropian për thirrje urgjente "112".

(2) Operatorët nga paragrafi (1) i këtij neni janë të detyruar që personave me invaliditet t'u mundësojnë qasje në numrat e shërbimeve për thirrje urgjente dhe numrin unik evropian për thirrje urgjente "112" nëpërmjet shfrytëzimit të të folurit, gjuhës së shenjave ose formës tjetër të gjuhës jo të folur, përkatësisht mënyrës e cila është e mundshme teknikisht.

(3) Nëse operatori nga paragrafi (1) i këtij neni pohon se nuk ka mundësi teknike ta përmbushë detyrimin nga paragrafi (2) i këtij neni, ka për obligim që këtë t'ia tregojë Agjencisë.

(4) Operatorët nga paragrafi (1) i këtij neni janë të detyruar që organit, kompetent për pranimin e thirrjeve të numrit unik evropian për thirrje urgjente "112" t'ia dorëzojnë pa kompensim të gjitha të dhënat e disponueshme për thirrjet e realizuara në numrin "112", të cilat i përfshijnë veçanërisht të dhënat për emrin dhe mbiemrin ose emërtimin e thirrësit, prefiksin e rrethit, kohën dhe kohëzgjatjen e thirrjes, si dhe lokacionin nga i cili vjen thirrja dhe atë menjëherë pas përcjelljes së thirrjes në numrin "112".

(5) Operatorët nga paragrafi (1) i këtij neni janë të detyruar që me thirrjet në numrin "112" të veprojnë në mënyrën e njëjtë si dhe me thirrjet tjera në numrat e shërbimeve për thirrje urgjente të cilat ende shfrytëzohen në Republikën e Maqedonisë.

(6) Mënyra dhe kushtet për shfrytëzimin e numrit unik evropian për thirrje urgjente "112" kërkesat teknike dhe kërkesat tjera për operatorët nga paragrafi (1) i këtij neni në lidhje me përmbushjen e detyrimeve të organit kompetent nga paragrafi (2) i këtij neni, si dhe matja e cilësisë së shërbimit për thirrje urgjente "112" përcaktohen më hollësisht me akt nënligjor të cilin e miraton Agjencia.

(7) Është i ndaluar çdo keqpërdorim i thirrjeve të numrave të shërbimeve për thirrje urgjente dhe numrit unik evropian për thirrje urgjente "112", që i përfshin veçanërisht të gjitha llojet e thirrjeve qëllimkëqija ose shqetësuese. Me aktin nënligjor nga paragrafi (6) i këtij neni përcaktohen më afërsisht mënyra dhe kushtet për realizimin e shqyçjes së përkohshme dhe të përhershme të pajisjes terminale parapaguese ose shfrytëzuese nga rrjeti i komunikimit elektronik në rast të keqpërdorimit të konstatuar të thirrjeve të numrave të shërbimeve për thirrje urgjente dhe numrit unik evropian për thirrje urgjente "112".

(8) Agjencia në bashkëpunim me organin kompetent nga paragrafi (4) i këtij neni në mënyrë adekuate dhe publike i informon dhe i njofton qytetarët për qëllimin dhe mënyrën e shfrytëzimit të numrave të shërbimeve për thirrje urgjente dhe numrin unik evropian për thirrje urgjente "112".

Neni 118

Qasje të numrat dhe shërbimet

(1) Thirrjet ndërkombëtare dhe thirrjet në shërbimet telefonike ndërkombëtare dhe rrjetet telefonike ndërkombëtare realizohen me shfrytëzimin e prefiksit ndërkombëtar "00" para kodit të shtetit i ndarë nga Unioni Ndërkombëtar i Telekomunikimeve (ITU) dhe numrit nacional nga Plani i numërtimit, në pajtim me këtë ligj.

(2) Të gjithë operatorët që sigurojnë fillimin e thirrjes në numrat nga Plani i numërtimit, në pajtim me këtë ligj, kur kjo është e mundshme teknikisht dhe ekonomikisht dhe kur parapaguesi i thirrur për shkaqe komerciale nuk e ka kufizuar qasjen e thirrësve nga zona të caktuara gjeografike janë të detyruar që shfrytëzuesve të fundit t'u sigurojnë:

- qasje dhe shfrytëzim të shërbimeve me shfrytëzim të numrave jogjeografikë, përfshirë edhe të vendeve anëtare të Bashkimit Evropian dhe

- qasje në të gjitha numrat nga Plani i numeracionit, në pajtim me këtë ligj, pa marrë parasysh teknologjinë dhe aparatet që shfrytëzohen nga ana e operatorit.

(3) Operatorët nga paragrafi (2) i këtij neni mund që në bazë individuale ta pamundësojnë qasjen në numrat ose shërbimet kur ekziston dyshim i arsyeshëm për mashtrim ose keqpërdorim. Në këtë rast Agjencia do të sjellë vendim me të cilin operatorit do t'i urdhërojë t'i mbajë të ardhurat përkatëse nga interkoneksioni ose nga shërbimet tjera.

(4) Operatorët nga paragrafi (2) i këtij neni janë të detyruar që shfrytëzuesve të shërbimeve nga shtetet tjera t'u mundësojnë të kenë qasje në numrat jogjeografikë nga Plani i numërtimit, në pajtim me këtë ligj, nëse kjo është e mundshme teknikisht dhe ekonomikisht, përveç në raste kur parapaguesi i thirrur për shkaqe komerciale e ka kufizuar qasjen e thirrësve nga zonat e caktuara gjeografike.

Neni 119

Numrat evropianë për shërbime me vlerë sociale

(1) Të gjithë operatorët që sigurojnë fillimin e thirrjes në numrat nga Plani i numërtimit, në pajtim me këtë ligj janë të detyruar të mundësojnë vendosje të të gjithë thirrjeve të numrave nga seria e numrave e cila fillon me numrin 116 dhe është e dedikuar për shërbime me vlerë të veçantë sociale në pajtim me Planin e numërtimit, e veçanërisht në numrin 116 000 i cili është e dedikuar për shërbimin kompetent për paraqitjen e fëmijëve të humbur.

(2) Operatorët nga paragrafi (1) i këtij neni janë të detyruar që në masë më të madhe të mundshme personave me invaliditet t'u mundësojnë qasje në numrat nga seria e numrave që fillon me numrin 116.

(3) Agjencia në mënyrë adekuate dhe publike i informon dhe i njofton qytetarët për qëllimin dhe mënyrën e shfrytëzimit të numrave për shërbime me vlerë sociale nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 120

E drejta e kundërshtimit dhe padisë

(1) Parapaguesi ka të drejtë që te operatori të parashtrojë kundërshtim në lidhje me sigurimin e shërbimeve, kundërshtim për shumën me të cilën është i detyruar për shërbimin e siguruar, kundërshtim për cilësinë e shërbimit të siguruar, si dhe kundërshtim për shkeljen e dispozitave nga marrëveshja e lidhur për kycje dhe shfrytëzim të rrjetit të komunikimit publik dhe/ose shërbimeve të komunikimit elektronik të arritshme publikisht.

(2) Kundërshtimin nga paragrafi (1) i këtij neni parapaguesi ia parashton operatorit në formë të shkruar. Kundërshtimi doemos duhet t'i përmbajë faktet dhe dëshmitë në të cilat bazohet.

(3) Parapaguesi mund ta parashtrojë kundërshtimin në afat prej 15 ditësh nga dita e ndodhjes së shkeljes në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni.

(4) Në rast të parashtimit të kundërshtimit nga paragrafi (1) i këtij neni operatori doemos duhet ta kontrollojë shumën për të cilën është i detyruar parapaguesi ose cilësia e shërbimit të siguruar, dhe në bazë të kontrollit të kryer administrativ dhe/ose teknik ta

vërtetohet shumën ose cilësinë e shërbimit të siguruar. Në rast të refuzimit të kundërshtimit si i pabazë, operatori është i detyruar që parapaguesit t'i lëshojë vërtetim për kontrollin e kryer me elemente të shënuara saktë dhe qartë nga kontrolli administrativ dhe/ose teknik. Operatori në tërësi është përgjegjës për autenticitetin e të gjitha konstatimeve të dhëna në vërtetim.

(5) Nëse parapaguesi parashtron kundërshtim te operatori, e pastaj edhe kërkesë për zgjidhjen e kontestit në Agjenci, në lidhje me shumën e llogarisë, operatori nuk guxon të veprojë në pajtim me nenin 102 paragrafin (1) të këtij ligji deri në miratimin e vendimit final në pajtim me nenin 53 të këtij ligji, ndërsa parapaguesi është i detyruar që ta paguajë shumën e parapagimit mujor në afatin e caktuar. Nëse parapaguesi nuk e paguan shumën e parapagimit mujor në afatin e caktuar, operatori ka të drejtë të veprojë në pajtim me nenin 102 paragrafin (1) të këtij ligji.

(6) Nëse operatori tashmë ia ka ndërprerë parapaguesit sigurimin e shërbimit ose e ka shkyçur pajisjen temrinale parapaguese nga rrjeti i komunikimit elektronik, para se të pranohet nga parapaguesi ose nga Agjencia njoftim se ka filluar procedura për zgjidhjen e kontestit në pajtim me nenin 53 të këtij ligji, është i detyruar që pa prolongim dhe pa kompensim përsëri të fillojë dhe ta vazhdojë sigurimin e shërbimit deri në fund të procedurës për zgjidhjen e kontestit në Agjenci, përveç në rast kur parapaguesi e ka prishur marrëveshjen.

(7) Nëse konstatohet se operatori i ka shkelur dispozitat nga marrëveshja e lidhur ose në mënyrë të paarsyeshme parapaguesit ia ka ndërprerë sigurimin e shërbimit i cili ka parashtruar kundërshtim nga paragrafi (1) i këtij neni për shkak të shkeljes së dispozitave të marrëveshjes së lidhur ose kundërshtimit për ndërprerje të paarsyeshme në sigurimin e shërbimit, parapaguesi ka të drejtë ta prishë marrëveshjen pa kompensim, si dhe të drejtë kthimi të të gjithë mjeteve të paguara të paarsyeshme monetare.

(8) Operatori është i detyruar që parapaguesit t'i dorëzojë përgjigje me shkrim për bazën e kundërshtimit të parashtruar nga paragrafi (1) i këtij neni në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të kundërshtimit.

(9) Nëse parapaguesi nuk është i kënaqur nga vendimi i miratuar për kundërshtimin ka të drejtë që në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të tij në Agjenci të dorëzojë kërkesë për zgjidhjen e kontestit, në pajtim me nenin 53 të këtij ligji.

(10) Nëse operatori nuk vepron për kundërshtimin në afatin e përcaktuar në paragrafin (8) të këtij neni, parapaguesi ka të drejtë që në Agjenci të dorëzojë kërkesë për zgjidhjen e kontestit në afat prej 35 ditësh nga dita e parashtrimit të kundërshtimit në operatorin.

Kapitulli katërmëdhjetë

Spektri i radiofrekuencës

Neni 121

Menaxhimi me spektrin e radiofrekuencës

(1) Spektri i radiofrekuencës është resurs i kufizuar natyror, me vlerë të rëndësishme, sociale, kulturore dhe ekonomike.

(2) Organet shtetërore, në pajtim me rregullat ndërkombëtare që zbatohen në Republikën e Maqedonisë, e veçanërisht me rregullat e Unionit Ndërkombëtar të Telekomunikacioneve, sigurojnë shfrytëzim efikas dhe të pandërprerë të spektrit radiofrekuencues dhe i sigurojnë të drejtat e Republikës së Maqedonisë në pozicione të orbitës.

(3) Me spektrin e radiofrekuencës të Republikës së Maqedonisë, menaxhon Agjencia në pajtim me këtë ligj.

Neni 122

Planifikimi dhe koordinimi strategjik i spektrit radiofrekuencues

Agjencia dhe organet shtetërore kompetente të Republikës së Maqedonisë bashkëpunojnë me Komisionin Evropian, Unionin ndërkombëtar të telekomunikacioneve dhe organet kompetente të shteteve tjera në lidhje me planifikimin dhe koordinimin strategjik të spektrit radiofrekuencues. Gjithashtu, duhet, ndër të tjera, të kihet parasysh, interesi publik ekonomik, i sigurisë, shëndetësor, liria e të shprehurit, aspektet kulturore, shkencore, sociale dhe teknike të politikave të Republikës së Maqedonisë dhe interesat e ndryshme të shfrytëzuesve të spektrit radiofrekuencues me qëllim që të optimizohet shfrytëzimi i spektrit radiofrekuencues dhe shmangia e interferencave të dëmshme.

Neni 123

Plani për dedikim të brezave radiofrekuencues

(1) Plani për dedikim të brezave radiofrekuencues, që e miraton Agjencia pas pëlqimit të marrë paraprak nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë përgatitet në pajtim me aktet ndërkombëtare nga sfera e radiokomunikimeve.

(2) Me planin nga paragrafi (1) i këtij neni veçanërisht përcaktohen kufijtë e brezave radiofrekuencues, shërbimet e radiokomunikimit që do të sigurohen në brezat përkatëse radiofrekuencues, si dhe çështje tjera lidhur me shfrytëzimin e brezave radiofrekuencues.

Neni 124

Plani për ndarjen dhe shfrytëzimin e radiofrekuencave

Me planin për ndarjen dhe shfrytëzimin e radiofrekuencave që e miraton Agjencia, përcaktohet më afërsisht mënyra e ndarjes dhe shfrytëzimit të radiofrekuencave në brezat e caktuara radiofrekuencuese, të përcaktuara në Planin për dedikim të brezave të radiofrekuencave nga ky ligj, mundësia për bartjen ose lëshimin e të drejtës së shfrytëzimit të radiofrekuencave, e ku në mënyrë përkatëse përcaktohen edhe parametrat teknike për shfrytëzimin e radiofrekuencave.

Neni 125

Koordinimi gjatë miratimit të Planit për dedikim të brezave radiofrekuencues dhe Planit për ndarjen dhe shfrytëzimin e radiofrekuencave

(1) Gjatë miratimit të Planit për dedikim të brezave radiofrekuencues dhe Planit për ndarjen dhe shfrytëzimin e radiofrekuencave, Agjencia i koordinon aktivitetet me:

- organet shtetërore dhe institucionet kompetente për lundrim ajror civil në lidhje me pjesë nga Plani që u referohet frekuencave që shfrytëzohen për sigurinë në aviokomunikacionin,

- organet shtetërore kompetente për planifikimin dhe menaxhimin me radiofrekuencat në lidhje me pjesën e Planit që ka të bëjë me shfrytëzimin e radiofrekuencave për nevojat e sigurisë dhe mbrojtjes nacionale dhe

- organ rregullator kompetent për punët nga sfera e radiodifuzionit në lidhje me pjesën e planit që ka të bëjë me radiofrekuencat që shfrytëzohen në radiodifuzion.

(2) Agjencia gjatë miratimit të Planit për dedikim të brezave të radiofrekuencave dhe Planit për ndarje dhe shfrytëzim të radiofrekuencave i ka parasysh nevojat për siguri dhe mbrojtje nacionale, mbrojtjen nga fatkeqësi natyrore dhe fatkeqësi tjera elementare dhe nevojat për siguri në komunikacionin ajror.

Neni 126

Neutraliteti në lidhje me teknologjitë

(1) Të gjitha llojet e teknologjive me të cilat sigurohen shërbimet e komunikimit elektronik publik dhe të cilat i përmbushin kërkesat teknike minimale të përcaktuara në Planin për ndarjen dhe shfrytëzimin e radiofrekuencave, mund të shfrytëzohen në brezat e radiofrekuencave në pajtim me Planin për dedikim të brezave të radiofrekuencave.

(2) Me përjashtim të dispozitës nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia, në Planin për ndarje dhe shfrytëzim të radiofrekuencave mund të përcaktojë kufizime proporcionale dhe jodiskriminuese për lloje të caktuara të teknologjive për rrjete radio dhe qasje pa tel të cilat shfrytëzohen për sigurim të shërbimeve të komunikimit elektronik, nëse kjo është e nevojshme për:

- t'u parandaluar paraqitja interferencave të dëmshme;
- të mbrohet shëndeti publik nga fushat elektromagnetike,
- të sigurohet cilësi teknike e shërbimit,
- të sigurohet maksimizim i shfrytëzimit të përbashkët të radiofrekuencave,
- të mbrohet shfrytëzimi efikas i spektrit radiofrekuentues ose
- të sigurohet përmbushje e qëllimeve me interes të përgjithshëm në pajtim me nenin 127 të këtij ligji.

Neni 127

Neutraliteti në lidhje me shërbimet

(1) Në brezat e radiofrekuencës të cilat në Planin për dedikim të brezave radiofrekuentues janë caktuar për sigurim të shërbimeve të komunikimit elektronik publik mund të sigurohen gjithë shërbimet e komunikimit elektronik publik të cilat i përmbushin kërkesat teknike minimale të përcaktuara në Planin për ndarje dhe shfrytëzim të radiofrekuencave.

(2) Me përjashtim të dispozitës nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia, në Planin për ndarje dhe shfrytëzim të radiofrekuencave mund të përcaktojë kufizime proporcionale dhe jodiskriminuese për lloje të caktuara të shërbimeve të komunikimit elektronike, nëse kjo është e nevojshme për përmbushjen e ndonjë kërkesë në pajtim me rregullativën e Unionit Ndërkombëtar të Telekomunikimeve.

(3) Me përjashtim të dispozitës nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia, në Planin për ndarje dhe shfrytëzim të radiofrekuencave mund të përcaktojë sigurim të shërbimit të komunikimit elektronik në brezin e caktuar radiofrekuentues, nëse kjo është e nevojshme për:

- sigurinë e jetës,
- nxitjen e bashkimit social, rajonal ose territorial;
- shmangie të përdorimit joefikas të radiofrekuencave,

ose

- nxitje të diversitetit kulturor dhe gjuhësor dhe pluralizmit të mediave, për shembull për sigurimin e transmetimit televiziv dhe të radios.

(4) Agjencia, në Planin për ndarje dhe shfrytëzim të radiofrekuencave mund të ndalojë sigurim të cilido shërbim të komunikimit elektronik publik në brezin e caktuar radiofrekuentues, nëse kjo është e nevojshme për sigurinë e jetës.

Neni 128

Rishqyrtimi i mundësisë nga kufizimi për neutralitet në lidhje me teknologjitë dhe për neutralitet në lidhje me shërbimet

(1) Agjencia është e detyruar që në periudha të caktuara kohore të cilat nuk mund të jenë më të gjata se dy vjet të kryejë rishqyrtim të nevojës për kufizimet për neutralitet lidhur me teknologjitë dhe për neutralitet në lidhje me shërbimet, të përcaktuara në nenin 126 dhe në nenin 127 të këtij ligji.

(2) Nëse me rishqyrtimin e kryer nga paragrafi (1) i këtij neni konstatohet nevojë për ndryshimin e Planit për dedikim të brezave radiofrekuentuese ose Planit për ndarjen dhe shpërndarjen e radiofrekuencave, Agjencia do të bëjë ndryshimin në mënyrën e përcaktuar në nenin 146 të këtij ligji.

Neni 129

Shfrytëzimi i radiofrekuencave

(1) Personi juridik ose fizik mund të shfrytëzojë radiofrekuenca në Republikën e Maqedonisë në bazë të lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave që e lëshon Agjencia, e që është në pajtim me Planin për dedikim të radiofrekuencave dhe Planit për ndarjen dhe shfrytëzimin e radiofrekuencave me qëllim që të:

- shmanget paraqitja e interferencave të dëmshme,
- të sigurohet cilësi teknike e shërbimit,
- të mbrohet përdorimi efikas i spektrit radiofrekuentues ose
- të përmbushen qëllimet me interes publik nëpërmjet ndarjes së radiofrekuencave për ushtrimin e veprimtarisë radiodifuzive.

(2) Për radiofrekuencat të cilat me Planin për dedikim të brezave radiofrekuentuese dhe Planit për ndarjen dhe shfrytëzimin e radiofrekuencave janë paraparë për nevojat për siguri dhe mbrojtje nacionale, mbrojtjen nga fatkeqësisë natyrore dhe fatkeqësitë tjera elementare dhe nevojat për siguri në komunikacionin ajror, si dhe për radiofrekuenca tjera të cilat në pajtim me Planin për ndarje dhe shfrytëzim të radiofrekuencave mund të shfrytëzohen pa leje për shfrytëzim të radiofrekuencave, Agjencia nuk lëshon leje për shfrytëzim të radiofrekuencave.

(3) Radiofrekuencat që mund të shfrytëzohen pa leje për shfrytëzim të radiofrekuencave, më hollësisht i përcakton Agjencia me akt nënligjor.

Neni 130

Regjistri i radiofrekuencave të ndara

(1) Agjencia mban Regjistër të radiofrekuencave të ndara që shfrytëzohen në Republikën e Maqedonisë.

Regjistri i radiofrekuencave të ndara përmban të dhëna për persona fizikë dhe juridikë të cilëve u janë ndarë radiofrekuencat, me përjashtim të radiofrekuencave që shfrytëzohen për nevojat për siguri nacionale dhe mbrojtje dhe për mbrojtjen nga fatkeqësitë natyrore dhe fatkeqësitë tjera elementare. Regjistri i përmban të dhënat personale në vijim: emrin dhe mbiemrin dhe numrin unik amë të qytetarit (NUAQ). Afati i ruajtjes së të dhënave personale është pesë vjet nga dita e shfuqizimit të lejes për shfrytëzimin e radiofrekuencave.

(2) Agjencia rregullisht e azhurnon Regjistrin e radiofrekuencave të ndara.

(3) Agjencia në ueb faqen e saj e publikon Regjistrin nga paragrafi (1) i këtij neni, ndërsa duke i zbatuar rregullat për mbrojtje të të dhënave personale.

Neni 131

Shfrytëzimi i radiofrekuencave për nevojat e radioamatorëve

(1) Radioamatorët mund të shfrytëzojnë radiofrekuenca të cilat me Planin për ndarje dhe shfrytëzim të radiofrekuencave janë paraparë për sigurim të shërbimeve radioamatorike dhe/ose shërbimeve satelitore radioamatorike dhe të cilëve Agjencia u ka lëshuar leje për shfrytëzimin e radiofrekuencave.

(2) Radioamatorët që nuk janë shtetas të Republikës së Maqedonisë kanë të drejtë t'i shfrytëzojnë radiofrekuencat nga paragrafi (1) i këtij neni, nëse posedojnë leje të vlefshme radioamatorike CERT.

(3) Agjencia lëshon leje për shfrytëzimin e radiofrekuencave për nevojat e radioamatorëve, me kërkesë të radioamatorëve me provim të dhënë radioamatorik.

(4) Mënyrën e dhënies së provimit radioamatorik, si dhe klasat radioamatorike i përcakton Agjencia.

(5) Dhënia e provimit radioamatorik nga paragrafi (4) i këtij neni bëhet në pajtim me Programin për dhënie të provimit radioamatorik, që publikohet në ueb faqen e Agjencisë.

(6) Leja për shfrytëzimin e radiofrekuencave për nevojat e radioamatorëve, ndër të tjera duhet ta përmbajë edhe shenjë e ndarë për identifikim, si dhe klasën e radioamatorit.

(7) Radioamatorët nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni nuk paguajnë kompensim vjetor për shfrytëzimin e radiofrekuencave në pajtim me këtë ligj.

Neni 132

Lëshimi i lejes për shfrytëzimin e radiofrekuencave

(1) Agjencia u lëshon leje për shfrytëzim të radiofrekuencave personave fizikë dhe juridikë për sigurim të shërbimeve të komunikimeve elektronike.

(2) Gjatë lëshimit të lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave, Agjencia duhet doemos t'i respektojë parimet e objektivizmit, transparencës, mosdiskriminimit dhe proporcionalitetit, ndërsa gjatë lëshimit të lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave për sigurim të shërbimeve të komunikimeve elektronike publike duhet doemos të mbajë llogari edhe për realizimin e qëllimeve dhe parimeve rregullatore të përcaktuara me këtë ligj.

(3) Agjencia lëshon leje për shfrytëzimin e radiofrekuencave me kërkesë për shfrytëzimin e radiofrekuencave, pas procedurës së zbatuar të tenderit publik ose pas procedurës së zbatuar të tenderit publik me ankand publik.

Neni 133

Lëshimi i lejes për shfrytëzimin e radiofrekuencave me kërkesë

(1) Agjencia lëshon leje për shfrytëzimin e radiofrekuencave në bazë të kërkesës së dorëzuar për shfrytëzim të radiofrekuencave në rastet në vijim:

- për nevojat personale të institucioneve shtetërore dhe ndërmarrjeve publike lidhur me kompetencat e tyre dhe të përfaqësive diplomatike ose të organizatave tjera që kanë status të misioneve diplomatike,

- për sigurimin e shërbimeve të komunikimeve elektronike që nuk janë publike,

- për radiofrekuencat që shfrytëzohen në kuadër të rrjetit të komunikimit elektronik publik, kur nuk është e nevojshme të bëhet kufizimi i numrit të lejeve për shfrytëzimin e radiofrekuencave,

- për shfrytëzimin e radiofrekuencave të dedikuara për radiodifuzion digjital, të radiodifuzerit i cili është i vetëm në zonën e caktuar lokale të servisit në bazë të vendimit për ndarjen e lejes për ushtrimin e veprimtarisë radiodifuzive dhe është botuar në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë",

- për shfrytëzimin e radiofrekuencave të radiodifuzerit për radiodifuzion analog radio - pas vendimit të miratuar paraprak për ndarjen e lejes për ushtrimin e veprimtarisë radiodifuzive - emetim të servisit të radioprogramit të miratuar dhe botuar në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë",

- për Ndërmarrjen Publike Radiodifuzioni Maqedonas për Radiofrekuencat për ndërtim dhe punë të rrjetit të komunikimit elektronik për transmetim tokësor digjital nëpërmjet dy sistemeve multiplekse digjitale nacionale dhe

- për lëshimin e lejes së përkohshme për shfrytëzimin e radiofrekuencave, në pajtim me këtë ligj.

(2) Kërkesa për lëshimin e lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave veçanërisht duhet t'i përmbajë të dhënat në vijim:

- emrin dhe mbiemrin, adresën dhe numrin unik amë të qytetarëve,

- titullin, selinë, numrin tatimor dhe numrin e xhirollogarisë, numrin e regjistrimit dhe deklaratën për përfaqësues ligjor për persona juridikë,

- përshkrim të shkurtër për nevojat dhe dedikimin për shfrytëzimin e radiofrekuencave të kërkuara,

- përshkrim të karakteristikave teknike të rrjetit të komunikimit elektronik dhe mjetet shoqëruese;

- datën e fillimit të shfrytëzimit të radiofrekuencave,

- periudhën kohore në të cilën do të shfrytëzohen radiofrekuencat e kërkuara dhe

- të dhënat e personit për kontakt.

(3) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni, si dhe dokumentacionin e nevojshëm që dorëzohet me kërkesën, më detajisht i përcakton Agjencia me akt nënligjor.

(4) Në rast kur kërkesa për shfrytëzimin e radiofrekuencave nuk i përmban të dhënat dhe dokumentacionin në pajtim me këtë nen të ligjit, Agjencia për këtë me shkrim do ta njoftojë parashtruesin e kërkesës dhe do t'i japë afat prej shtatë ditësh nga dita e pranimit të njoftimit ta plotësojë kërkesën. Nëse parashtruesi i kërkesës në afatin e përcaktuar nuk vepron sipas njoftimit të Agjencisë, do të konsiderohet sikur kërkesa nuk është parashtruar.

(5) Agjencia me aktvendim do ta refuzojë kërkesën për shfrytëzimin e radiofrekuencave, nëse konstaton se:

- kërkesat e radiofrekuencave nuk janë të lira,

- shfrytëzimi i radiofrekuencave të kërkuara do ta rrezikojë sigurinë nacionale ose është në kundërshtim me marrëveshjet ndërkombëtare që i ka përcaktuar ose të cilëve u është qasur Republika e Maqedonisë,

- kërkuksi është në procedurë falimentimi ose likuidimi,

- kërkuksi i është shqiptuar masë sigurie-ndalim për sigurimin e rrjeteve dhe/ose shërbimeve të komunikimit elektronik publik,

- kërkuksi i është hequr leja e lëshuar paraprake për shfrytëzimin e radiofrekuencave për llojin e njëjtë të shërbimit sipas fajit të tij në vitin e fundit, ose

- puna e radioaparaturave të kërkuksit do të shkaktojë interferenca të dëmshme në punën e radioaparaturave dhe pajisjeve tjera, radiomarrësve, sistemeve elektrike ose elektronike.

(6) Poseduesi i lejes për shfrytëzimin e radiofrekuencave është i detyruar që ta njoftojë Agjencinë për çdo ndryshim të të dhënave të përcaktuara në paragrafin (2) të këtij neni në afat prej 14 ditësh nga dita kur është bërë ndryshimi.

(7) Agjencia do t'i lëshojë lejet për shfrytëzimin e radiofrekuencave sipas programit të dorëzimit të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni, ndërsa në varësi nga mundësitë e disponueshme teknike, Agjencia mund t'i pranojë kërkesat edhe në formë elektronike.

(8) Agjencia është e detyruar ta lëshojë lejen për shfrytëzimin e radiofrekuencave në afat prej 42 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 134

Lëshimi i lejes për shfrytëzimin e radiofrekuencave me procedurë të tenderit publik ose me procedurë të tenderit publik me ankand publik

(1) Agjencia zbaton procedurë të tenderit publik ose procedurë të tenderit publik me ankand publik për lëshimin e lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave kur është e nevojshme të bëhet kufizimi i numrit të lejeve për shfrytëzimin e radiofrekuencave.

(2) Numri i lejeve për shfrytëzim të radiofrekuencave është i nevojshëm të kufizohet me qëllim që të sigurohet shfrytëzimi efikas i spektrit radiofrekuentues, të sigurohen volitshmëri maksimale për shfrytëzuesit dhe të nxitet konkurrenca.

(3) Agjencia me iniciativë të saj ose me kërkesë të palës së interesuar shpall qëllim për zbatimin e procedurës së tenderit publik ose procedurës së tenderit publik me ankand publik për lëshimin e numrit të kufizuar të lejeve për shfrytëzim të radiofrekuencave me qëllim që të mundësojë debat publik për numrin e publikuar të lejeve për shfrytëzim të radiofrekuencave. Debatit publik nuk guxon të zgjasë më pak se 30 ditë nga dita e shpalljes së qëllimit për zbatimin e procedurës së tenderit publik ose procedurës së tenderit publik me ankand publik.

(4) Agjencia shpalljen për qëllimin nga paragrafi (3) i këtij neni e publikon së paku në dy gazeta ditore nga të cilat njëra gazetë ditore është në gjuhën e komunitetit i cili nuk është shumicë, ndërsa e flasin së paku 20% nga qytetarët në Republikën e Maqedonisë dhe në ueb faqen e saj.

(5) Shpallja për qëllimin nga paragrafi (3) i këtij neni veçanërisht përmban:

1) spektrin e radiofrekuencës për të cilin do të lëshohet leja për shfrytëzim të radiofrekuencave;

2) numrin e lejeve për shfrytëzim të radiofrekuencave që do të lëshohet;

3) arsyetimin për shkaqet për numrin e kufizuar të publikuar të lejeve për shfrytëzim të radiofrekuencave që do të lëshohen;

4) afatet dhe kushtet në të cilat do të shfrytëzohen radiofrekuencat;

5) lartësinë dhe mënyrën e pagesës së shumës më të ulët të kompensimit të njëhershëm për shfrytëzim të radiofrekuencave dhe

6) dorëzimin e shkresave për paraqitjen e interesit për shfrytëzim të radiofrekuencave të shpallura në afat që nuk mund të jetë më i shkurtër se afati i përcaktuar për kohëzgjatjen e debatit publik nga paragrafi (3) i këtij neni.

(6) Agjencia në ueb faqen e saj do t'i publikojë rezultatet nga debati publik, si dhe qëndrimin e saj për to, me ç'rast Agjencia:

- do të shpallë tender publik ose tender publik me ankand publik kur numri i pranuar i shkresave për paraqitjen e interesit nga paragrafi (5) pika 6 e këtij neni është më i madh se numri i publikuar i lejeve për shfrytëzim të radiofrekuencave që do të lëshohen;

- do të zbatojë procedurë për lëshimin e lejeve për shfrytëzim të radiofrekuencave në bazë të kërkesës së shfrytëzimit të radiofrekuencave në pajtim me nenin 133 të këtij ligji në afat të përcaktuar nga Agjencia, kur numri i pranuar i shkresave për paraqitjen e interesit nga paragrafi (5) pika 6 e këtij neni është më i vogël ose i barabartë me numrin e publikuar të lejeve për shfrytëzim të radiofrekuencave që do të lëshohen.

(7) Agjencia është e detyruar që të marrë vendim për shpalljen e tenderit publik ose tenderit publik me ankand publik në afat prej 21 ditësh pas kalimit të afatit për dorëzim të shkresave për paraqitjen e interesit.

(8) Agjencia, së paku njëherë në vit ose në bazë të kërkesës së bazuar të pranuar nga pala e interesuar, doemos duhet t'i rishqyrtojë shkaqet për numrin e kufizuar të lejeve për shfrytëzim të radiofrekuencave nga paragrafi (5) pika 2 e këtij neni, në mënyrë që do të mundësojë debat publik me të gjitha palët e interesuara.

(9) Agjencia mund ta revokojë kufizimin lidhur me numrin e lejeve për shfrytëzim të radiofrekuencave, nëse nga debati publik nga paragrafi (8) i këtij neni del se shkaqet për të cilat Agjencia ka bërë kufizimin e numrit të lejeve për shfrytëzim të radiofrekuencave kanë pushuar së ekzistuesi ose se kjo është e nevojshme të sigurohen volitshmëri më të mira për shfrytëzuesit dhe të nxitet konkurrenca.

Neni 135

Mënyra e lëshimit të lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave nëpërmjet tenderit publik

(1) Agjencia zbaton procedurë të tenderit publik për lëshimin e lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave në bazë të vendimit për shpallje të tenderit publik që e miraton drejtori i Agjencisë.

(2) Vendimi nga paragrafi (1) i këtij neni veçanërisht përmban:

- dedikimin e radiofrekuencave që janë lëndë e tenderit publik, shërbimet e radiokomunikimit që duhet të sigurohen dhe sferat ose lokacionet ku radiofrekuencat e tilla duhet të shfrytëzohen,

- numrin e lejeve për shfrytëzim të radiofrekuencave që do të ndahen;

- kushtet, kërkesat dhe kualifikimet që duhet t'i përmbushin ofertuesit, të cilët doemos duhet të jenë në pajtim me rregullativën dhe rregullat ligjore për planifikim hapësinor,

- kriteret për zgjedhje të ofertës më të mirë, mënyrën e zbatimit të tyre dhe kufizimet tjera të mundshme që duhet të merren parasysh gjatë vlerësimit të ofertave,

- shumën fillestare të vlerës tregtare të radiofrekuencave, si dhe kompensimin e njëhershëm për marrjen e lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave dhe mënyrën e pagesës,

- afatin dhe mënyrën e parashtrimit të ofertave,

- adresën, vendin, datën dhe kohën e hapjes publike të ofertave,

- vendin, kohën dhe personin për kontakt nga i cili palët e interesuara mund ta marrin dokumentacionin e tenderit, çmimin e dokumentacionit të tenderit dhe mënyrën e pagesës së tij.

- personi për kontakt nga i cili ofertuesit mund të marrin informata plotësuese, dhe

- afatin në të cilin ofertuesit do të njoftohen për vendimin e miratuar.

(3) Kriteret për zgjedhje në bazë të të cilit do të miratohet vendim për zgjedhje të ofertuesit më të volitshëm doemos duhet të bazohen në parimet e objektivizimit, transparencës, mosdiskriminimit dhe proporcionalitetit, me ç'rast duhet të mbahet llogari edhe për realizimin e qëllimeve dhe parimeve rregullatore të përcaktuara me këtë ligj.

(4) Agjencia vendimin nga paragrafi (1) i këtij neni e boton në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

(5) Procedura e tenderit publik nga paragrafi (1) i këtij neni zbatohet nëpërmjet komisionit të veçantë të cilin e formon drejtori i Agjencisë nga radhët e të punësuarve në shërbimin profesional të Agjencisë. Një nga anëtarët e komisionit duhet doemos të jetë me fakultet të kryer juridik.

(6) Për parandalimin e konfliktit të interesave në procedurat për lëshimin e lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave nëpërmjet tenderit publik në mënyrë adekuate zbatohen dispozitat e Ligjit për parandalimin e konfliktit të interesave.

(7) Kryetari, zëvendëskryetari, anëtarët dhe zëvendësanëtarët e komisionit nga paragrafi (5) i këtij neni, si dhe drejtori i Agjencisë nënshkruajnë deklaratë për mosekzistimin e konfliktit të interesave, si dhe për atë se për periudhën prej një viti nga dita e miratimit të vendimit për zgjedhje të ofertuesit më të volitshëm nuk do të punësohen në organet e menaxhimit të ofertuesit të zgjedhur. Deklarata paraqet pjesë të dosjes nga procedura e zbatuar.

(8) Në rast të konfliktit të interesave të kryetari, zëvendësi tij, anëtarët dhe zëvendësanëtarët e tyre në komisionin nga paragrafi (5) i këtij neni, të njëjtët tërhiqen nga puna e komisionit dhe zëvendësohen me persona tjerë.

Neni 136

Afati i parashtrimit të ofertave

(1) Afati për parashtrimin e ofertave nuk guxon të jetë më i shkurtër se 30 ditë nga dita e publikimit të vendimit për shpalljen e tenderit publik.

(2) Agjencia nuk do t'i pranojë ofertat, ndryshimet ose plotësimet e tyre, të cilat kanë arritur pas kalimit të afatit nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Nëse ofertat nga paragrafi (2) i këtij neni janë dërguar me postë, ato duhet doemos t'i kthehen dërguesit të vulosur pa u hapur paraprakisht.

(4) Agjencia është e detyruar që t'i ruajë sekret listën e ofertuesve dhe ofertat e paraqitura deri në kalimin e afatit nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 137

Dokumentacioni i tenderit

Agjencia është e detyruar që në dokumentacionin e tenderit t'i sqarojë të gjitha dispozitat nga vendimi për shpalljen e tenderit publik, duke i theksuar kriteret për zgjedhje, si dhe dokumentacion plotësues që duhet doemos të sigurohet që ofertat të konsiderohen si të pranueshme.

Neni 138

Procedura për hapje publike të ofertave

(1) Hapja e ofertave është publike.

(2) Komisioni nga neni 135 paragrafi (5) i këtij ligji mban procesverbal për procedurën e hapjes së ofertave, i cili ndër të tjera duhet të përmbajë numër arkivor të ofertës, të dhënat për ofertuesit dhe çmimin e ofruar, ndërsa nëse tenderi është anonim, të dhënat për titullin ose shifrën e ofertuesve.

(3) Gjatë gjithë procedurës duhet të mbahet llogari që sekretet afariste të ofertuesve të mos publikohen.

(4) Në hapjen publike përcaktohet nëse ofertuesit i përmbajnë të gjitha dokumentet e nevojshme sipas dokumentacionit të tenderit, por njëkohësisht nuk shqyrtohet përmbajtje e dokumentacionit të parashtruar.

(5) Vetëm ofertat që janë dorëzuar në afatin e caktuar kohor dhe të cilat janë rregullisht të kompletuara dhe të etiketuara do të hapen.

(6) Tenderi publik është i suksesshëm, nëse është pranuar së paku një ofertë në kohë dhe e rregullt që i përmbush kushtet e tenderit.

(7) Në vendimin për tender publik, Agjencia mund të konstatojë se tenderi publik konsiderohet i suksesshëm, nëse është pranuar numër tjetër minimal i ofertave që i përmbushin kushtet e tenderit.

Neni 139

Shqyrtimi dhe vlerësimi i ofertave

(1) Pas përfundimit të hapjes publike të ofertave, Komisioni nga neni 135 paragrafi (5) i këtij ligji fillimisht konstaton nëse të gjitha dokumentet nga oferta i përmbushin kushtet e tenderit dhe nëse ato janë në pajtim me ligjin.

(2) Komisioni nga neni 135 paragrafi (5) i këtij neni do t'i refuzojë nga procedura e mëtutjeshme ofertat që nuk janë në pajtim me ligjin dhe dokumentacionin e tenderit.

(3) Pas shqyrtimit dhe vlerësimit të ofertave të zbatuara, Komisioni nga neni 135 paragrafi (5) të këtij ligji përpilon raport në të cilin i prezanton vlerësimet e ofertave dhe përpilon rang listë të ofertave sipas përmbushjes së kushteve nga dokumentacioni i tenderit.

(4) Komisioni nga neni 135 paragrafi (5) i këtij ligji gjatë shqyrtimit dhe vlerësimit të ofertave doemos duhet t'i marrë parasysh vetëm ato kritere për zgjedhje të ofertuesit më të volitshëm që janë përcaktuar me ligj dhe me

vendimin nga neni 135 paragrafi (2) të këtij ligji dhe dokumentacionin e tenderit, e veçanërisht ato që mundësojnë shfrytëzim më efikas të spektrit të radiofrekuencës dhe avancim dhe mbrojtje të konkurrencës.

(5) Drejtori i Agjencisë, në pajtim me Raportin e Komisionit nga neni 135 paragrafi (5) i këtij ligji, në afat prej dhjetë ditësh nga dita e pranimit të Raportit do të miratojë Vendim për zgjedhje të ofertuesit më të volitshëm. Drejtori i Agjencisë në pajtim me Vendimin për zgjedhje të ofertuesit më të volitshëm do të lëshojë një ose më shumë leje për shfrytëzimin e radiofrekuencave jo më vonë se 60 ditë nga kalimi i afatit kohor për dorëzimin e ofertave.

(6) Vendimi për zgjedhjen e ofertuesit nga paragrafi (5) i këtij neni, dorëzohet te të gjithë ofertuesit që kanë marrë pjesë në tenderin publik në afat prej pesë ditësh nga dita e miratimit të tij dhe të njëjtin Agjencia e publikon në Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë dhe në ueb faqen e saj.

Neni 140

Mënyra e lëshimit të lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave në formë të tenderit publik me ankand publik

(1) Agjencia lëshon leje të veçantë për shfrytëzimin e radiofrekuencave nëpërmjet procedurës së zbatuar paraprakisht të tenderit publik me ankand publik kur, si kriter i vetëm për zgjedhjen e ofruesit më të volitshëm është çmimi.

(2) Drejtori i Agjencisë miraton vendim për zbatim të procedurës së tenderit publik me ankand publik dhe kjo duhet të përmbajë:

- radiofrekuenca që janë lëndë të tenderit publik, shërbime radiokomunikuese që duhet të sigurohen dhe sferat apo lokacionet ku radiofrekuencat duhet të shfrytëzohen,

- numrin e lejeve për shfrytëzim të radiofrekuencave që do të ndahen;

- kushtet dhe kërkesat që duhet të plotësohen nga ofruesit që të kualifikohen për procedurën e ankandit publik,

- numrin minimal të ofruesve, i cili duhet së paku të jetë për një më i madh se numri i lejeve për shfrytëzim të radiofrekuencave të përcaktuara në paragrafin (2) pika b) të këtij neni,

- shumën fillestare të vlerës së tregut të radiofrekuencave si kompensim i njëfishtë për marrjen e lejes për shfrytëzimin e radiofrekuencave dhe mënyrën e pagesës, me ç'rast ofruesit nuk guxojnë të ofrojnë shumë më të vogël apo shumë të njëjtë fillestare,

- shumën e depozitës që duhet të paguhet, që nuk mund të jetë më e lartë se 10% nga shumën fillestare e vlerës së tregut të radiofrekuencave, si dhe mënyra dhe afati për pagesën e tij me vërejtje se ofruesi që nuk do të zgjidhet ofrues më i volitshëm në procedurën e ankandit publik depozita e paguar i kthehet në afat prej pesë ditësh nga dita e mbarimit të ankandit publik, kurse ofruesit që do të zgjidhet si ofrues më i volitshëm depozita e paguar nuk i kthehet, por ky bëhet pjesë përbërëse e çmimit të ofruar të zgjedhur nga ankandi publik,

- mënyrën dhe afatin për pagesën e çmimit më të lartë të ofruar të përcaktuar gjatë ankandit publik,

- rregulla për zbatim të procedurës për ankand publik në pajtim me këtë ligj dhe

- afatin në të cilin Agjencia do ta miratojë vendimin për zgjedhjen e një apo më tepër ofruesve që nuk mund të jetë më i gjatë se 10 ditë nga dita e mbarimit të ankandit publik.

(3) Ankandi publik mund të mbarojë nëse për lejen e njëjtë për shfrytëzim të radiofrekuencave që është lëndë e tenderit publik me ankand publik kualifikohen së paku dy ofrues.

(4) Nëse në procedurën e tenderit publik me ankand publik për lejen e njëjtë për shfrytëzim të radiofrekuencave që është lëndë e tenderit publik me ankand publik kualifikohet vetëm një ofrues, drejtori i Agjencisë, në afat prej tri ditësh nga dita e pranimit të raportit të komisionit për zbatim të tenderit publik me ankand publik do të miratojë vendim me të cilin do të përcaktojë se procedura sipas tenderit publik me ankand publik ka mbaruar.

(5) Drejtori i Agjencisë në afat prej dhjetë ditësh nga dita e miratimit të vendimit nga paragrafi (4) i këtij neni do të miratojë vendim për lëshim të lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave të ofruesit të kualifikuar nga paragrafi (4) i këtij neni.

(6) Nëse në procedurën e tenderit publik me ankand publik për lejen e njëjtë për shfrytëzim të radiofrekuencave që është lëndë e tenderit publik me ankand publik kualifikohen së paku dy ofrues, drejtori i Agjencisë, në propozim të komisionit për zbatim të tenderit publik me ankand publik në afat prej tri ditësh nga dita e pranimit të propozimit miraton vendim për zgjedhje të ofruesve që do të marrin pjesë në procedurën e ankandit publik. Në vendimin përcaktohet vendi dhe koha e mbajtjes së ankandit publik që nuk mund të jetë më e shkurtër se 14 ditë dhe më e gjatë se 30 ditë nga dita e miratimit të vendimit. Vendimi me ofertën për pjesëmarrje për ankand publik dorëzohet njëkohësisht të gjithë ofruesit e kualifikuar në afat prej tri ditësh nga dita e miratimit të tij.

(7) Agjencia vendimet nga paragrafët (2), (4) dhe (5) të këtij neni i boton në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë" dhe në ueb faqen e saj.

(8) Dispozitat nga neni 135 paragrafët (5), (6), (7), (8) dhe (9), si dhe dispozitat nga nenet 136, 137, 138 dhe 139 të këtij ligji në mënyrë përkatese zbatohen edhe në procedurën për zbatim të tenderit publik me ankand publik.

Neni 141

Mënyra e zbatimit të ankandit publik

(1) Ankandin publik e zbaton kryetari apo zëvendëskryetari i Komisionit për zbatim të tenderit publik me ankand publik, në pajtim me këtë ligj.

(2) Ankandi publik mbahet në hapësirat e Agjencisë në formë të ankandit gojor.

(3) Ankandi publik mund të kryhet edhe nëpërmjet mënyrës tjetër përkatese të përcaktuar nga Agjencia në vendim nga neni 140 paragrafi (2) të këtij ligji, me ç'rast duhet të sigurohet secili ofrues drejtpërdrejtë dhe në vijimësi ta ndjek ankandin publik të ofruesve tjerë dhe të mund pa kurrfarë pengesash të dorëzojë oferta të tij.

(4) Në procedurën e ankandit publik ofruesit gjatë secilit ankand nuk mund të ofrojnë rritjen e ofertës më të ulët se tre përqind nga shumta fillestare e vlerës së tregut të radiofrekuencave nga neni 140 të këtij ligji.

(5) Në procedurën e ankandit publik kryetari apo zëvendëskryetari i Komisionit nga neni 140 të këtij ligji e publikon shumën fillestare të vlerës së tregut të radiofrekuencave dhe i fton ofruesit të fillojnë me ofrimin e ofertave më të larta. Para se ta përcaktojë ofertën më të lartë kryetari apo zëvendëskryetari i Komisionit duhet tri herë t'i ftoj ofruesit të dorëzojnë ofertë më të lartë.

(6) Nëse edhe pas herës së tretë për dorëzimin e ofertës më të lartë, nuk dorëzohet oferta më e lartë nga oferta ekzistuese, kryetari apo zëvendëskryetari i Komisionit publikon se oferta ekzistuese është më e larta, pas së cilës nuk mund të dorëzohen oferta të reja.

(7) Nëse në zbatimin e procedurës së ankandit publik kryetari apo zëvendëskryetari i Komisionit, përcaktojnë se dy apo më tepër ofrues kontraktohen apo në mënyrë të ndërsjellë koordinohen për mënyrën dhe lartësinë e shumës së ankandit publik, këta mund të mënjanojnë nga procedura e mëtejshme e ankandit publik.

(8) Për procedurën e zbatuar të ankandit publik Komisioni nga neni 140 të këtij ligji mban procesverbal në bazë të të cilit drejtori i Agjencisë miraton vendim për zgjedhjen e ofruesit më të volitshëm.

(9) Agjencia në pajtim me vendimin për zgjedhjen e ofruesit më të volitshëm do të lëshojë një apo më tepër leje për shfrytëzimin e radiofrekuencave jo më vonë se 90 ditë nga kalimi i afatit kohor për dorëzimin e ofertave.

(10) Vendimi për zgjedhjen e ofruesit më të volitshëm nga paragrafi (9) të këtij neni, dorëzohet të gjithë ofruesit që kanë marrë pjesë në ankandin publik në afat prej pesë ditësh nga dita e miratimit të tij dhe këtë Agjencia e publikon në Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë dhe në ueb faqen e saj.

(11) Nëse ofruesi i zgjedhur refuzon t'i lëshohet leja për shfrytëzimin e radiofrekuencave apo nuk e paguan çmimin e ofruar të ankandit publik në mënyrën dhe në afatin e përcaktuar në vendim nga neni 140 paragrafi (2) të këtij ligji, leja për shfrytëzimin e radiofrekuencave do t'i ofrohet ofruesit të ranguar të dytë. Nëse edhe ofruesi i ranguar i dytë refuzon t'i lëshohet leja për shfrytëzim të radiofrekuencave, procedura e tenderit publik me ankand publik mbaron pa lëshim të lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave.

(12) Nëse në procedurën për lëshim të lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave në formë të tenderit publik me ankand publik nuk bëhet zgjedhja e ofruesit më të volitshëm apo nuk lëshohet leja për shfrytëzim të radiofrekuencave, lëshimi i lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave të pandara do të bëhet me procedurën në pajtim me nenin 134 të këtij ligji.

Neni 142

Përmbajtja e lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave

(1) Leja për shfrytëzim të radiofrekuencave përmban:

a) të dhëna për bartësin e lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave;

b) radiofrekuenca të ndara;

v) obligim për sigurim të shërimit apo për shfrytëzim të llojit të teknologjisë për të cilat janë ndarë radiofrekuencat, duke i përfshirë edhe kërkesat për mbulim dhe cilësi, aty ku është e zbatueshme;

g) kushte për shfrytëzim efektiv dhe efikas të radiofrekuencave të ndara;

d) kushte teknike dhe operative që duhet të plotësohen që t'u shmangen interferencave të dëmshme dhe që të kufizohet ekspozimi në opinion në fushat elektromagnetike, aty ku kushtet e këtuja janë të ndryshme nga ato të përcaktuara me këtë ligj;

gj) mbulim territorial, aty ku është e zbatueshme;

e) datën e lëshimit, kohëzgjatjen e vlefshmërisë së lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave, kurse aty ku është e zbatueshme edhe të dhënat për identifikim në eter;

zh) mundësinë dhe kushte për bartje apo lëshim të së drejtës për shfrytëzim të radiofrekuencave të ndara;

z) kompensim për shfrytëzim të radiofrekuencave në pajtim me këtë ligj;

x) të gjitha obligimet që i ka marrë pronari i lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave nëse kjo lëshohet sipas procedurës së tenderit publik apo tenderit publik me ankand publik;

i) obligime që dalin nga marrëveshjet ndërkombëtare që i referohen shfrytëzimit të radiofrekuencave, aty ku është e zbatueshme;

j) kushte të posaçme për shfrytëzim eksperimental të radiofrekuencave, dhe

k) kushte që duhet të plotësohen gjatë shfrytëzimit të radiofrekuencave të ndara.

(2) Pronari i lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave detyrohet ta njoftojë Agjencinë për ndryshimin në të dhënat nga paragrafi (1) pika a) të këtij neni, në afat prej 30 ditësh nga dita e bërjes së ndryshimit.

Neni 143

Kohëzgjatja e vlefshmërisë së lejes

(1) Agjencia lëshon leje për shfrytëzim të radiofrekuencave për kohë jo më të gjatë se 20 vjet.

(2) Agjencia lëshon leje për shfrytëzim të radiofrekuencave për objekte aviacioni dhe objekte lundrimi me vlefshmëri deri në pushimin e përdorimit të tyre.

(3) Agjencia lëshon leje të përkohshme për shfrytëzim të radiofrekuencave për sferën e kufizuar të mbulimit, dedikimeve për shqyrtim, matjeve dhe atestimit të pajisjes radiokomunikuese, për kohë jo më të gjatë se 90 ditë.

(4) Agjencia lëshon leje të përkohshme për shfrytëzim të radiofrekuencave të dedikuara për ngjarje të posaçme për kohë jo më të gjatë se 60 ditë.

(5) Agjencia lëshon leje të përkohshme për shfrytëzim të radiofrekuencave për qëllime eksperimentale, për sferën e kufizuar të mbulimit, për shkak të futjes së teknologjive të reja, për kohë jo më të gjatë se një vit dhe nëse me këtë nuk do të shkaktohet interferencë e dëmshme.

Neni 144

Vazhdimi i kohëzgjatjes së vlefshmërisë së lejes

(1) Kohëzgjatja e vlefshmërisë së lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave mund të vazhdohet me kërkesë të pronarit të saj.

(2) Kërkesa për vazhdim të vlefshmërisë së lejes dorëzohet te Agjencia, në afat jo më të shkurtër se 30 ditë dhe jo më të gjatë se gjashtë muaj, para kalimit të vlefshmërisë së saj.

(3) Gjatë shqyrtimit të kërkesës nga paragrafi (2) i këtij neni, Agjencia duhet t'i ketë parasysh:

1) volitshmëritë për shfrytëzuesit;

2) nevojën nga nxitja e konkurrencës dhe zhvillimi i teknologjive të reja, dhe

3) politikën rregullatore lidhur me shfrytëzimin e radiofrekuencave.

(4) Nëse vlerësohet se janë plotësuar kushtet nga paragrafi (3) të këtij neni, drejtori i Agjencisë në afat prej 60 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi (2) të këtij neni do të miratojë vendim për vazhdim të vlefshmërisë së lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave. Në këtë rast Agjencia lëshon leje të re, për kohë jo më të gjatë se njëzet vjet.

(5) Vlefshmëria e lejeve të përkohshme për shfrytëzim të radiofrekuencave nga neni 143 paragrafët (3), (4) dhe (5) të këtij ligji nuk mund të vazhdohet.

Neni 145

Bartja apo lëshimi i të drejtës së shfrytëzimit të radiofrekuencave

(1) Pronari i lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave, të drejtën e tij për shfrytëzim të këtyre radiofrekuencave, mund t'ia bart apo t'ia lëshojë personit tjetër fizik apo juridik, nëse e drejta e këtyre radiofrekuencave parashihet në Planin për ndarje dhe shfrytëzim të radiofrekuencave dhe në lejen për shfrytëzim të radiofrekuencave, e me vendim e marrë paraprakisht për pajtimin nga Agjencia.

(2) Për bartjen apo lëshimin e të drejtës për shfrytëzim të radiofrekuencave nga paragrafi (1) i këtij neni pronari i lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave te Agjencia dorëzon kërkesë me shkrim. Agjencia kërkesën e publikon në ueb faqen e saj në afat prej tre ditësh nga dita e pranimit të kërkesës.

(3) Pas kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia përcakton nëse kërkuesi i ka paguar të gjitha kompensimet që në pajtim me këtë ligj ka qenë i detyruar t'i paguajë dhe nëse personi fizik apo juridik të cilit i propozohet të bartet

apo lëshohet e drejta e shfrytëzimit të radiofrekuencave i plotëson të gjitha kushtet e përcaktuara me këtë ligj, rregullat e miratuara në bazë të tij dhe kushtet për shfrytëzim të radiofrekuencave në lejen për shfrytëzim të radiofrekuencave, si dhe ajo nëse me bartjen apo lëshimin e të drejtës për shfrytëzim të radiofrekuencave do të prishet konkurrenca.

(4) Në rast të bartjes së të drejtës për shfrytëzim të radiofrekuencave, Agjencia personit tjetër fizik apo juridik i lëshon leje të re për shfrytëzim të radiofrekuencave me vlefshmëri të lejes deri në kalimin e kohëzgjatjes së lejes ekzistuese për shfrytëzim të radiofrekuencave. Lejen e re për shfrytëzim të radiofrekuencave Agjencia e lëshon pa zbatim të procedurës së tenderit publik apo procedurës së tenderit publik me ankand publik. Kushtet për shfrytëzimin e radiofrekuencave të përbajtura në lejen ekzistuese për shfrytëzim të radiofrekuencave barten edhe në lejen e re, përveç, nëse Agjencia nuk vendos ndryshe.

(5) Dispozitat e këtij neni nuk zbatohen në të drejtën e shfrytëzimit të radiofrekuencave që dedikohen për kryerje të veprimtarisë radiodifuzive.

Neni 146

Ndryshimi i lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave

(1) Agjencia, me detyrë zyrtare, mund ta ndryshojë lejen për shfrytëzim të radiofrekuencave, në rast të:

a) ndryshimeve të të dhënave të pronarit të lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave;

b) garantimit të sigurisë publike;

v) ndryshimeve të Planit për dedikim të sferë veprimeve radiofrekuencave, Planit për ndarje dhe shfrytëzim të radiofrekuencave apo rregullave për kushtet për shfrytëzim të radiofrekuencave;

g) shmangies së interferencës së dëmshme që nuk mund t'i shmanget në mënyrën tjetër;

d) harmonizimit me aktet e të drejtës ndërkombëtare të zbatueshme në Republikën e Maqedonisë;

gj) ekzistimit të interesit publik që nuk mund të plotësohet në mënyrë ndryshe;

e) sigurimit të shfrytëzimit efikas të spektrit të radiofrekuencës, apo

zh) sigurimit të shërbimit universal;

(2) Në rastet në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni pikat a), b), v), g) dhe d) të këtij neni Agjencia miraton aktvendim për ndryshim të lejes së lëshuar dhe mund të caktojë afat të arsyeshëm kohor i cili nuk mund të jetë më i shkurtër se 30 ditë gjatë të cilit pronari i lejes mund ta përshtatë punën e saj.

(3) Në rastet nga paragrafi (1) pikat gj), e) dhe zh) të këtij neni, Agjencia para se të miratojë aktvendim për ndryshimin e lejes së lëshuar me shkrim do ta njoftojë pronarin e lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave dhe do t'i japë mundësi në afat prej 14 ditësh nga dita e pranimit të njoftimit ta shpreh mendimin e tij lidhur me ndryshimin e propozuar të lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave.

(4) Në rastet nga paragrafi (1) pikat gj), e) dhe zh) të këtij neni, ndërsa nëse bëhet fjalë për ndryshim të rëndësishëm të lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave, Agjencia detyrohet që ndryshimin e propozuar të lejes ta publikojë në ueb faqen e saj me qëllim të mundësojë debat publik me të gjitha palët e interesuara, në pajtim me këtë ligj. Në këtë rast Agjencia e revokon lejen ekzistuese dhe lëshon leje të re për shfrytëzim të radiofrekuencave, në afat prej 30 ditësh nga dita e miratimit të aktvendimit me të cilin është revokuar leja ekzistuese. Vlefshmëria e lejes së re për shfrytëzim të radiofrekuencave është deri në kalimin e kohëzgjatjes së lejes ekzistuese për shfrytëzim të radiofrekuencave.

(5) Ndryshimi i lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave mund të bëhet edhe me kërkesë të pronarit të lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave.

(6) Nëse kërkesa nga paragrafi (5) të këtij neni u referohet rasteve në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni pikat a), b), v), g) dhe d) të këtij neni, Agjencia do të miratojë aktvendim për ndryshimin e lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave në afat jo më të gjatë se 30 ditë nga dita e pranimit të kërkesës.

(7) Nëse kërkesa nga paragrafi (5) i këtij neni u referohet rasteve në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni pikat gj), e) dhe zh) të këtij neni, Agjencia do të miratojë aktvendim për ndryshimin e lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave në afat jo më të gjatë se 60 ditë nga dita e pranimit të kërkesës, ndërsa pas zbatimit të procedurës në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni.

(8) Nëse kërkesa nga paragrafi (5) i këtij neni u referohet rasteve në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni pikat gj), e) dhe zh) të këtij neni, dhe bëhet fjalë për ndryshim të rëndësishëm të lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave, Agjencia do të veprojë në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni.

Neni 147

Revokimi i lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave

(1) Agjencia mund të revokojë lejen për shfrytëzim të radiofrekuencave me kërkesë të pronarit të lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave.

(2) Agjencia do të miratojë aktvendim me të cilin do të revokohet leja për shfrytëzim të radiofrekuencave në afat prej pesë ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Agjencia mund ta revokojë lejen për shfrytëzim të radiofrekuencave me detyrë zyrtare sipas procedurës së përcaktuar në nenin 48 të këtij ligji nëse përcaktohet se:

a) leja për shfrytëzim të radiofrekuencave përmban të dhëna të pasakta të cilat janë theksuar në kërkesën për lëshim të lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave;

b) nuk plotësohen obligimet që i ka marrë pranuesi i lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave, në procedurën e tenderit publik apo tenderit publik me ankand publik;

v) shkelen disa nga kushtet për shfrytëzim të radiofrekuencave të përcaktuara në lejen për shfrytëzim të radiofrekuencave në pajtim me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në bazë të tij;

g) është bartur apo lëshuar e drejta e shfrytëzimit të radiofrekuencave pa marrjen paraprake të pëlqimit nga Agjencia;

d) nuk janë paguar kompensimet për shfrytëzim të radiofrekuencave, dhe pas dorëzimit të njoftimit me shkrim në pajtim me këtë ligj;

gj) në mënyrën tjetër nuk mund t'i shmanget interferencës së dëmshme të shkaktuar nga sinjalet e pajisjeve radiokomunikuese ndaj pajisjeve, receptorëve, sistemeve elektrike apo elektronike tjera apo

e) nëse bartësi i lejes nuk ka filluar t'i shfrytëzojë radiofrekuencat në afat prej një viti nga lëshimi i lejes, përveç nëse ndryshe nuk parashihet me këtë.

(4) Agjencia do të miratojë aktvendim me të cilin do të revokohet leja për shfrytëzim të radiofrekuencave dhe me njoftim me shkrim për marrjen e lejes për emetim televiziv apo të radios nga trupi rregullator që është kompetent për radiodifuzion. Agjencia do ta miratojë aktvendimin në afat prej pesë ditësh nga dita e pranimit të njoftimit.

(5) Kompensimet për shfrytëzim të radiofrekuencave që janë paguar për vitin në të cilin është revokuar leja nuk kthehen, në rastet nga paragrafi (3) i këtij neni.

(6) Agjencia do t'i shlyejë nga regjistri i radiofrekuencave të ndara nga neni 130 të këtij ligji të dhënat për pronarin e lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave të cilit kjo i revokohet në pajtim me dispozitat e këtij neni. Aktvendimin me të cilin revokohet leja për shfrytëzim të radiofrekuencave, Agjencia e publikon në ueb faqen e saj në afat prej pesë ditësh nga dita e miratimit të tij.

Neni 148

Shfuqizimi i lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave me fuqinë e ligjit

(1) Lejet për shfrytëzim të radiofrekuencave me fuqinë e ligji shfuqizohen:

a) pas kalimit të afatit kohor për të cilën këto janë lëshuar;

b) nëse pronari i lejes ka pushuar të ekzistojë;

v) nëse pronari i lejes është në procedurën e falimentimit apo likuidimit;

gj) nëse pronarit të lejes i shqiptohet masë e sigurisë - ndalim për ushtrim të veprimtarisë apo

d) me shfuqizimin e lejes për emetim televiziv apo të radios me fuqinë e ligjit.

(2) Agjencia do t'i shlyejë nga regjistri i radiofrekuencave të ndara nga neni 130 i këtij ligji të dhënat për pronarin e lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave që është shfuqizuar me fuqinë e ligjit në pajtim me dispozitat e këtij neni. Aktvendimin me të cilin përcaktohet shfuqizimi i lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave, me fuqinë e ligjit, Agjencia e publikon në ueb faqen e saj në afat prej pesë ditësh nga dita e miratimit të tij.

(3) Kompensimet për shfrytëzim të radiofrekuencave që janë paguar për vitin në të cilin është shfuqizuar leja, me përjashtim të paragrafit (1) pika a) nuk kthehen.

Kreu i pesëmbëdhjetë

NUMËRTIMI

Neni 149

Plani për numërtim

(1) Plani për numërtim e përcakton strukturën, gjatësinë dhe dedikimin e numrave dhe serive të numrave që i shfrytëzojnë operatorët dhe personat tjerë juridikë të përcaktuara në nenin 151 të këtij ligji me qëllim të sigurohet identifikimi, kursi dhe arkëtimi.

(2) Planin për numërtim nga paragrafi (1) i këtij neni e miraton Agjencia në pajtim me këtë ligj dhe marrëveshjet ndërkombëtare që i ka lidhur apo të cilave u është qasur Republika e Maqedonisë me qëllim:

a) të sigurohet strukturimi efikas dhe përdorimi i numrave dhe serive të numrave;

b) të plotësohen kushtet e operatorëve dhe personave tjerë juridikë që kanë të drejtë të ndarjes së numrave dhe/apo serive të numrave në pajtim me këtë ligj dhe

v) të sigurohet ndarja dhe shfrytëzimi i numrave dhe/apo serive të numrave në mënyrën objektive, jodiskriminuese dhe transparente.

(3) Në rast të ndryshimit të Planit për numërtim nga paragrafi (1) të këtij neni, që do të shkaktojë ndryshime të rëndësishme në sistemin e numërimit dhe teknologjisë ekzistuese me të cilën sigurohen shërbimet komunikuese elektronike publike, ndryshimi i Planit nuk guxon të zbatohet në afat më të shkurtër prej dy vitesh nga dita e miratimit të tij.

(4) Agjencia mban regjistrin e numrave të ndarë dhe/apo serive të numrave dhe pronarëve të numrave të ndarë dhe/apo serive të numrave dhe këtë e publikon në ueb faqen e saj. Formën dhe përmbajtjen e regjistrin i përcakton Agjencia.

Neni 150

Shfrytëzimi i numrave

(1) Agjencia me aktvendim u ndanë numra dhe/apo seri të numrave nga Plani për numërtim operatorëve dhe personave tjerë juridikë të përcaktuar në nenin 151 të këtij ligji.

(2) Operatorët i shfrytëzojnë numrat e ndarë dhe/apo seritë e numrave në pajtim me aktvendimin nga paragrafi (1) i këtij neni dhe dispozitat nga neni 116 të këtij ligji.

(3) Agjencia i ndanë numrat dhe/apo seritë e numrave nga Plani për numërtim në kohë të pacaktuar.

Neni 151

Procedura për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave

(1) Agjencia i ndanë numrat dhe/apo seritë e numrave nga Plani për numërtim në bazë të kërkesës së parashtruar me shkrim. Kërkesë për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave mund të parashtrohet operatori, të cilit Agjencia i ka lëshuar vërtetim për regjistrim në pajtim me këtë ligj, dhënësi i shërbimit universal, si dhe personat tjerë juridikë që në pajtim me këtë ligj apo ligjin tjetër ushtrojnë veprimtari me interes publik.

(2) Kërkesa nga paragrafi (1) i këtij neni i përmban të dhënat në vijim:

a) emrin, selinë, dëshminë për regjistrim të veprimtarisë dhe të dhënat për përfaqësuesin ligjor;

b) dëshminë se kërkuesi ka të drejtë të ndarjes së numrave dhe/apo serive të numrave në pajtim me këtë ligj;

v) të dhënat për llojin, sasinë dhe qëllimin e shfrytëzimit të numrave dhe/apo serive të numrave që kërkojnë;

g) planin për vlerësim të nevojave për vitin e ardhshëm, nëse kërkuesi planifikon në këtë periudhë të shfrytëzojë numër më të madh të numrave dhe/apo serive të numrave dhe

d) datën e planifikuar për fillimin me shfrytëzim të numrave të ndarë dhe/apo serive të numrave.

(3) Agjencia me akt më hollësisht e përcakton procedurën për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave, përmbajtjen dhe formën e kërkesës si dhe të dhënat që i bashkëngjiten kërkesës.

(4) Agjencia mund të refuzojë kërkesën për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave, nëse:

a) kërkesa për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave përmban të dhëna të pasakta;

b) personi që e ka parashtruar kërkesën nuk ka të drejtë t'i ndahen numrat dhe/apo seritë e numrave në pajtim me këtë ligj,

v) parashtruesit të kërkesës i është marrë aktvendimi për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave në pesë vitet e fundit me detyrë zyrtare, dhe

g) përdorimi i planifikuar nuk e arsyeton ndarjen e sasisë së kërkuar apo llojin e numrave dhe/apo serive të numrave.

(5) Drejtori i Agjencisë do të miratojë aktvendim për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave nga Plani për numërtim në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të tërë kërkesës për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave.

(6) Agjencia në bazë të debatit publik të zbatuar me të gjitha palët e interesuara mund të vendos që numra të caktuara dhe/apo seri të numrave nga Plani për numërtim që kanë vlerë të rëndësishme ekonomike t'i ndajë sipas procedurës së tenderit publik apo tenderit publik me ankand publik. Në këtë rast në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat nga nenet 134, 135 dhe 140 të këtij ligji.

(7) Operatorët në pajtim me aktvendimin për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave, numrat e ndarë dhe/apo seritë e numrave ua japin në shfrytëzim shfrytëzuesve të tyre të fundit.

(8) Operatorët në pajtim me aktvendimin për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave mund t'u ndajnë numra dhe/apo seri të numrave të siguroesve të shërbimeve tjera në bazë të marrëveshjes së lidhur me çmim që duhet t'i mbulojë vetëm shpenzimet reale të operatorit, me ç'rast operatori duhet ta respektojë parimin e jodiskriminimit.

(9) Marrëveshjet e lidhura nga paragrafi (8) të këtij neni operatori detyrohet t'i dorëzojë te Agjencia në afat prej pesë ditësh nga dita e lidhjes së tyre.

Neni 152

Përmbajtja e aktvendimit për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave

(1) Aktvendimi për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave nga neni 151 paragrafi (6) të këtij ligji duhet të përmbajë:

1) të dhëna për pronarin e të drejtës për shfrytëzim të numrave dhe/apo serive të numrave;

2) numra dhe/apo seri të numrave të ndarë, dhe

3) kushte për shfrytëzim të numrave dhe/apo serive të numrave në pajtim me nenin 153 të këtij ligji.

(2) Pronari i aktvendimit për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave detyrohet ta njoftojë Agjencinë për secilin ndryshim të të dhënave nga paragrafi (1) pika 1 të këtij neni në afat prej 30 ditësh nga dita e ndryshimit të bërë.

Neni 153

Kushtet për shfrytëzim të numrave dhe/apo serive të numrave

Kushtet për shfrytëzim të numrave dhe/apo serive të numrave nga neni 152 paragrafi (1) pika 3 të këtij ligji që mund të përcaktohen në aktvendim për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave janë:

a) caktimi i shërbimit për të cilën do të shfrytëzohet numri dhe/apo seria e numrave të ndarë, duke i përfshirë edhe kërkesat për sigurim të këtij shërbimi që t'u shmangen çfarëdo dyshimesh, tarifash dhe çmimesh maksimale që mund të zbatohen për numra dhe/apo seri të caktuara të numrave, me qëllim të sigurohet mbrojtja e shfrytëzuesve;

b) shfrytëzimi efektiv dhe efikas i numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë;

v) obligimet që dalin nga sigurimi i shërbimit të bartjes së numrit;

g) obligimi për dorëzimin e informatave të nevojshme për sigurim të listës së plotë të emrave telefonike në pajtim me këtë ligj;

d) kohëzgjatja maksimale e shfrytëzimit të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë, që nuk mund të jetë më e shkurtër se një vit;

gj) bartja e të drejtës për shfrytëzim të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë;

e) lartësia e kompensimit vjetor për shfrytëzim të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë;

zh) obligimet që dalin nga procedura e tenderit publik apo tenderit publik me ankand publik, nëse kjo zbatohet, dhe

z) obligimet që dalin nga marrëveshjet ndërkombëtare që i ka lidhur apo të cilave u ka qasur Republika e Maqedonisë.

Neni 154

Ndryshimi i aktvendimit për ndarjen e numrave

(1) Agjenci, me detyrë zyrtare, mund të ndryshojë aktvendimin e miratuar paraprakisht për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave në rast të ndryshimit të Planit për numërtim në afat prej 30 ditësh nga dita e zbatimit të ndryshimit të Planit për numërtim. Në rastin e këtillë pronarët e të drejtës për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave nuk kanë të drejtë të kompensimit përkatës.

(2) Agjencia, nëse është e mundur teknikisht, mund të ndryshojë aktvendimin për ndarje të numrave edhe në kërkesë të pronarit të saj.

Neni 155
Bartja e të drejtës për shfrytëzim të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë

(1) Pronari i aktvendimit për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave mund të drejtën e tij për shfrytëzim të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë ta bart te personi tjetër juridik pas pëlqimit të marrë paraprakisht nga Agjencia.

(2) Për bartjen e të drejtës për shfrytëzim të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë nga paragrafi (1) i këtij neni pronari i aktvendimit për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave te Agjencia dorëzon kërkesë me shkrim, në përbërjen e të cilit është edhe pëlqimi me shkrim nga personi juridik të cilit duhet t'i barten numrat e ndarë.

(3) Pas kërkesës nga paragrafi (2) të këtij neni, Agjencia përcakton se kërkuesi i ka paguar të gjitha kompensimet që në pajtim me këtë ligj ka qenë i detyruar t'i paguajë dhe nëse personi juridik të cilit i propozohet t'i bartet e drejta e shfrytëzimit të numrave dhe/apo serive të ndarë i plotëson kushtet për ndarje të numrave, në pajtim me nenin 153 paragrafin (1) të këtij ligji.

(4) Drejtori i Agjencisë në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi (2) të këtij neni miraton aktvendim me të cilën ia merr të drejtën e shfrytëzimit të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë pronarit të aktvendimit për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave nga paragrafi (1) të këtij neni, kurse personit tjetër juridik të cilit i është bartur e drejta për shfrytëzim të numrave të ndarë, në afatin e njëjtë, i lëshohet aktvendim i ri për ndarje të atyre numrave dhe/apo serive të numrave.

Neni 156
Marrja e të drejtës për shfrytëzim të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë

(1) Agjencia, me detyrë zyrtare e merr të drejtën e shfrytëzimit të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë me procedurë të përcaktuar në nenin 48 të këtij ligji nëse përcakton se:

a) kërkesa për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave përmban të dhëna të pasakta;

b) pronari i të drejtës së shfrytëzimit të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë më nuk i plotëson kushtet në pajtim me këtë ligj dhe aktvendimin e ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave;

v) pronari i aktvendimit për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave në pajtim me këtë ligj ia ka bartur të drejtën e shfrytëzimit personit tjetër juridik;

g) kompensimi vjetor për shfrytëzim të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë nuk është paguar në afatin e caktuar, apo

d) pronari i të drejtës së shfrytëzimit të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë nuk ka filluar t'i shfrytëzojë numrat dhe/apo seritë e numrave të ndarë në afat prej një viti nga dita e ndarjes.

(2) Agjencia e merr të drejtën e shfrytëzimit të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë edhe pas kërkesës së pronarit të të drejtës për shfrytëzim të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë.

(3) Drejtori i Agjencisë do të miratojë aktvendim për marrjen e të drejtës së shfrytëzimit të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë në afat prej pesë ditësh nga dita e pranimit të kërkesës nga paragrafi (2) të këtij neni.

(4) Agjencia do t'i shlyejë nga regjistri i numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë të dhënat për numrat dhe/apo seritë e numrave të ndarë edhe për pronarin e aktvendimit për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave të cilit i është marrë e drejta për shfrytëzim të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë në pajtim me dispozitat e këtij neni. Aktvendimin me të cilin është

marrë e drejta për shfrytëzim të numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë, Agjencia e publikon në ueb faqen e saj në afat prej pesë ditësh nga dita e miratimit të tij.

Neni 157
Shfuqizimi i aktvendimit për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave me fuqinë e ligjit

(1) Aktvendimi për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave shfuqizohet me fuqinë e ligjit në rastet në vijim:

a) nëse pronari i aktvendimit për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave pushon të ekzistojë;

b) nëse pronari i aktvendimit për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave është në procedurën e falimentimit dhe likuidimit, apo

v) nëse pronarit të aktvendimit për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave i është shqiptuar masa e sigurisë - ndalim për ushtrim të veprimtarisë.

(2) Agjencia do t'i shlyejë nga regjistri i numrave dhe/apo serive të numrave të ndarë të dhënat për numrat dhe/apo seritë e numrave të ndarë edhe për pronarin e aktvendimit për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave që është shfuqizuar me fuqinë e ligjit në pajtim me dispozitat e këtij neni. Aktvendimin me të cilën përcaktohet shfuqizimi i aktvendimit për ndarje të numrave dhe/apo serive të numrave, me fuqinë e ligjit, Agjencia e publikon në ueb faqen e saj në afat prej pesë ditësh nga dita e miratimit të tij.

Kreu i gjashtëmbëdhjetë

SHËRBIME DIGJITALE TË RADIOS DHE
TELEVIZIONIT

Neni 158
Shërbime digjitale të radios dhe televizionit, interoperabiliteti i shërbimeve televizive interaktive digjitale dhe interoperabiliteti i pajisjes televizive digjitale

(1) Rrjetet komunikuese publike nëpërmjet të cilave sigurohet bartja e shërbimeve televizive digjitale duhet t'planifikohen në mënyrën me të cilën do të sigurohet bartja e shërbimeve dhe programeve televizive me format të ekranit të gjerë.

(2) Operatorët e rrjeteve komunikuese publike nga paragrafi (1) të këtij neni detyrohen gjatë pranimit dhe bartjes së sërishme të shërbimeve apo programeve televizive me ekran të gjerë ta mbajnë formatin e tyre.

(3) Siguruesit e shërbimeve televizive interaktive digjitale, pa marrë parasysh mënyrën e bartjes detyrohen të shfrytëzojnë API të hapur.

(4) Siguruesit e pajisjes televizive digjitale moderne të dedikuar për pranim të shërbimeve televizive interaktive digjitale nga platformat televizive digjitale interaktive duhet të shfrytëzohen API të hapura me kërkesat minimale të standardeve apo specifikave relevante.

(5) Agjencia operatorit mund t'i imponojë obligim të sigurojë qasje në API dhe udhëheqësit elektronik të programit me kushte të drejta, përkatëse dhe jodiskriminuese.

(6) Agjencia me akt nënligjor i përcakton kërkesat për interoperabilitet të shërbimeve televizive interaktive digjitale dhe kërkesave për interoperabilitet të pajisjes televizive digjitale që shfrytëzohet nga konsumatorët, me ç'rast duhet ta ketë parasysh sigurimin e interoperabilitetit të shërbimeve televizive për shfrytëzuesit e fundit me invaliditet.

Neni 159

Emetimi nëpërmjet sistemit terestrial digjital

(1) Operatori i multipleksit terestrial digjital të cilit Agjencia i ka lëshuar leje për shfrytëzim të radiofrekuencave për emetim të serviseve të programit të radiodifuzerëve që nga trupi rregullator kompetent për punët nga sfera e radiodifuzionit kanë marrë leje për emetim nëpërmjet multipleksit të tij terestrial digjital detyrohet t'i zbatojë parimet e objektivitetit, transparencës, proporcionalitetit dhe jodiskriminimit të barabartë ndaj të gjithë radiodifuzerëve.

(2) Operatori nga paragrafi (1) i këtij neni detyrohet të punojë në pajtim me këtë ligj dhe rregullat që dalin prej tij, si dhe në pajtim me Planin për dedikimin dhe shpërndarjen e kapaciteteve bartëse të multipleksit terestrial digjital që e miraton trupi rregullator kompetent për punët nga sfera e radiodifuzionit.

(3) Operatori nga paragrafi (1) i këtij neni detyrohet të gjitha kushtet dhe çmimet për emetim digjital t'i publikojë në ueb faqen e tij dhe t'i dorëzojë te Agjencia.

(4) Nëse operatori nga paragrafi (1) i këtij neni planifikon të bëjë ndryshime në kushtet dhe çmimet nga paragrafi (3) i këtij neni, detyrohet te Agjencia të dorëzojë njoftim me shkrim me arsyetim të hollësishtëm për ndryshimet e planifikuara, në afatin që nuk mund të jetë më i shkurtër se 60 ditë nga dita e ndryshimit të planifikuar, me qëllim kjo të zbatojë aktivitetet që të përcaktohet arsyetimi ekonomik për kushtet dhe çmimet dhe nëse nevojitet të merr masa në pajtim me këtë ligj dhe rregullat e miratuara në bazë të tij.

(5) Operatori nga paragrafi (1) i këtij neni detyrohet në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të njoftimit nga trupi rregullator kompetent për punët nga sfera e radiodifuzionit për lejet e ndara të radiodifuzerëve për emetim nëpërmjet multipleksit të tij terestrial të lidh marrëveshje me radiodifuzerit për emetim digjital në pajtim me kushtet dhe çmimet e përcaktuara në paragrafin (3) të këtij neni, kushtet në lejen e radiodifuzerit dhe të filloj në mënyrë digjitale ta emetojë servisin e tij të programit. Agjencia do ta përcaktojë formularin e marrëveshjes dhe këtë do ta publikojë në ueb faqen e saj.

(6) Marrëveshja nga paragrafi (5) i këtij neni lidhet për periudhën kohore që nuk mund të jetë më e shkurtër se periudha kohore për të cilën radiodifuzeri ka marrë lejen, kurse operatori detyrohet në afat prej shtatë ditësh nga dita e lidhjes së marrëveshjes këtë ta dorëzojë te Agjencia.

(7) Nëse marrëveshja nuk lidhet në afatin e përcaktuar në paragrafin (5) të këtij neni cilado qoftë nga palët ka të drejtë të kërkojë nga Agjencia ta zgjidh kontestin.

(8) Operatori nga paragrafi (1) i këtij neni detyrohet të mbajë kontabilitet të posaçëm për aktivitetet lidhur me emetimin digjital.

Neni 160

Sistemet me qasje të kushtëzuar

(1) Sistemet për qasje të kushtëzuar te shërbime televizive digjitale apo shërbimet e radios që shfrytëzohen në Republikën e Maqedonisë duhet të sigurojnë aftësi teknike që operatorëve dhe/apo dhënësve të shërbimeve komunikuese publike do t'u mundësojnë kontroll të shpenzimeve, përkatësisht kontroll të shërbimeve që sigurohen nëpërmjet këtyre sistemeve në nivel lokal apo rajonal.

(2) Operatorët që ofrojnë kushte të qasjes së kushtëzuar, me të cilat mundësohet qasje te shërbimet televizive digjitale apo shërbimet e radios detyrohen, me kushte të drejta, të arsyeshme dhe jodiskriminuese, të gjithë radiodifuzerëve t'u sigurojnë shërbime teknike që do të mundësojnë servise të programit të radiodifuzerëve që emetohen në mënyrë digjitale të pranohen nga shikuesit apo dëgjuesit, nëpërmjet shfrytëzimit të dekoderëve.

(3) Operatorët që ofrojnë shërbime të qasjes së kushtëzuar detyrohen të mbajnë kontabilitet të posaçëm për shërbimet me qasje të kushtëzuar veçmas nga aktivitetet tjera.

(4) Agjencia bashkëpunon me Inspektoratin Shtetëror të Tregut lidhur me punët që u referohen mjeteve për qasje të kushtëzuar.

Kreu i shtatëmbëdhjetë**RADIO PAJISJE DHE PAJISJE TERMINALE TELEKOMUNIKIMI**

Neni 161

Lëshimi në treg dhe vënia në përdorim të radio pajisjes dhe pajisje terminale telekomunikimi

(1) Lëshimi në treg dhe vënia në përdorim të radio pajisjes dhe pajisjes terminale për telekomunikime është në pajtim me Ligjin për siguri të produkteve dhe dispozitave të miratuara në bazë të tij.

(2) Importi, prodhimtaria, shitja, huazimi dhe shfrytëzimi i radio pajisjes që shkakton pengesa në radiofrekuencat e rrjeteve publike të komunikimeve elektronike, nuk lejohen në përveç në raste kur atë e kërkojnë, interesat e mbrojtje ose sigurisë nacionale.

Neni 162

Publikimi i specifikimeve të interfejsave

(1) Operatorët e rrjeteve të komunikimeve publike në Republikën e Maqedonisë para se të fillojnë me sigurimin e shërbimeve të komunikimeve publike janë të obliguar në ueb faqen e tyre të publikojnë dhe azhurnojnë llojin dhe specifikimet teknike të interfejsit në rrjetet e tyre të komunikimeve publike.

(2) Specifikimet teknike nga paragrafi (1) i këtij neni duhet të jenë mjaft të detajuara, për të mundësuar dizajnimin e pajisjes terminale të telekomunikimit që do t'i mundësojë të gjitha shërbimet, të siguruara nëpërmjet interfejsave adekuate. Specifikimet teknike veçanërisht duhet t'i përmbajnë të gjitha informatat të cilat do t'u mundësojnë prodhuesve me zgjedhjen e tyre të zbatojnë teste adekuate në aspekt të kërkesave esenciale, të aplikueshme për pajisje terminale për telekomunikime.

Neni 163

Paraqitje të radio pajisjes

(1) Para se të lëshojë në treg ose të fut në përdorim radio pajisje, e cila përdor diapazone radiofrekuentive, që nuk janë të harmonizuara në nivel të Bashkimit Evropian, prodhuesi ose përfaqësuesi i tij i autorizuar ose personi përgjegjës për lëshim të kësaj pajisjes në treg dhe përdorim, është i obliguar të kërkojë pajtim nga Agjencia. Kërkesa për pajtim parashtrrohet në Agjencinë në afat jo më të shkurtër se 30 ditë nga data e planifikuar në lëshim të tregut ose vënie në përdorim të radio pajisjes.

(2) Kërkesa nga paragrafi (1) i këtij neni veçanërisht përmban:

- emrin dhe adresën e kërkuarit,
- titullin e radio përgatitjes, prodhuesit, dedikimi dhe parametrat e saj teknike,
- diapazonet radiofrekuentive, shpërndarja në kanale, lloji i modulimit dhe fuqia maksimale e transmetuesit dhe
- numrin e identifikimit të trupit të autorizuar për përputhshmëri.

(3) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës nga paragrafi (2) të këtij neni, në mënyrë më të hollësishtëme e cakton Agjencia.

(4) Agjencia vendos për kërkesën nga paragrafi (1) i këtij neni në afat prej 30 ditëve nga dita e pranimit të saj.

(5) Drejtori i Agjencisë mund të miratojë aktvendim me të cilin do ta refuzojë kërkesën, përkatësisht nuk do të jepet pajtimi nga paragrafi (1) i këtij neni, nëse konstatohet se lëshimi në tre ose vënia në përdorim të pajisjes radiofrekuentive nga paragrafi (1) i këtij neni është në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji dhe dispozitat e miratuara në bazë të tij.

Neni 164

Lidhje e radio pajisjes dhe pajisjes terminale për telekomunikime

(1) Nëse radio pajisja dhe/ose pajisja terminale për telekomunikime i plotëson kushtet e caktuara në Ligjin për siguri të produkteve, dispozitat e miratuara në bazë të tij dhe të këtij ligji, operatorët e rrjeteve publike të komunikimit dhe/ose shërbimeve nuk u lejohet të refuzojnë lidhjen e pajisjes së tillë.

(2) Nëse radio pajisja dhe/ose pajisja terminale e telekomunikimeve e cila i plotëson kushtet nga paragrafi (1) i këtij neni shkakton dëmtime të rrjetit ose bën pengesa të dëmshme ose i dëmton funksionimin e rrjetit, operatori i rrjetit publik të komunikimeve mund të refuzojë pajisjen e tillë, të deaktivizojë ose të tërheq nga përdorimi dhe për atë ta informojë Agjencinë.

(3) Në raste të caktuara urgjente nëse është e domosdoshme të mbrohet rrjeti, operatori pa prolongim mund të deaktivizojë pajisjen nga paragrafi (1) i këtij neni dhe nëse shfrytëzuesi pa prolongim dhe pa shpenzime për atë mund t'i ofrojë zgjidhje tjetër adekuate, për çka menjëherë e informon Agjencinë.

(4) Shfrytëzuesve nuk u lejohet të kyçin rrjet publik telekomunikimi ose pajisje terminale për telekomunikime, që nuk është në pajtim me kushtet e përcaktuara në Ligjin për siguri të produkteve, dispozitave të miratuara në bazë të tij dhe të këtij ligji.

Neni 165

Regjistri për pajisje terminale telekomunikimi

(1) Agjencia jep mendime dhe bashkëpunon me institucionet kompetente në lidhje me çështjet për importin dhe përdorimin e radio pajisjes dhe pajisjes terminale për telekomunikime.

(2) Agjencia mban regjistër elektronik të pajisjes terminale për telekomunikimeve të dedikuar për shërbime publike komunikimit publik.

(3) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit nga paragrafi (2) të këtij neni, si dhe llojin e të dhënave dhe mënyrën e parashtrimit të të dhënave të nevojshme për mbajtjen e regjistrit, i përcakton Agjencia.

(4) Operatori, personat juridik ose fizik për shitje të pajisjes terminale për telekomunikime, si dhe persona juridik ose fizik të cilët kanë blerë pajisje terminale telekomunikimi të dedikuar për shërbimet mobile publike ose të njëjtën e kanë fituar si dhuratë ose donacion nga personat jashtë territorit të Republikës së Maqedonisë janë të obliguar Agjencisë t'i parashtrojnë të dhëna në pajtim me aktin nga paragrafi (3) i këtij neni.

(5) Operatorët janë të obliguar me kërkesë të Agjencisë ta përjashtojnë nga rrjeti mobil i komunikimeve pajisjen terminale të telekomunikimit që nuk është e evidentuar në regjistrin nga paragrafi (2) i këtij neni.

Kreu i tetëmbëdhjetë

**SIGURIA DHE INTEGRITETI I RRJETEVE PUBLIKE
TË KOMUNIKIMEVE DHE SHËRBIMEVE DHE
MBROJTJE E TË DHËNAVE PERSONALE**

Neni 166

Siguria dhe integriteti i rrjeteve publike të komunikimeve dhe shërbimeve elektronike

(1) Operatorët janë të obliguar të ndërmarrin masa teknike dhe organizative me qëllim të menaxhojnë me rreziket për siguri të rrjeteve dhe shërbimeve. Duke pasur parasysh progresin teknik, këto masa duhet të sigurojnë nivel të sigurisë që është në përputhje me rrezikun e paraqitur. Këto masa veçanërisht duhet të ndërmerren për tu penguar dhe minimizuar incidentet e sigurisë mbi shfrytëzuesit dhe rrjeteve të lidhura ndërmjet veti.

(2) Operatorët e rrjeteve elektronike publike duhet t'i ndërmarrin të gjitha hapat përkatës për të siguruar integritetin e rrjeteve të tyre dhe njëkohësisht, kontinuitetin e shërbimeve të cilat i sigurojnë me ato rrjete.

(3) Për shkak të sigurimit të dispozitave nga paragrafet (1) dhe (2) të këtij neni operatorët e komunikimeve elektronike publike ose shërbimeve publike të komunikimeve elektronike duhet të miratojnë dhe implementojnë politikë për siguri me të cilën do të caktohet cenueshmëria e sistemit, mbikëqyrja dhe zbatimimi i masave parandaluese dhe korrigjuese, si dhe masa për zbutje të incidenteve për sigurinë dhe integritetin e rrjeteve.

(4) Operatorët janë të obliguar menjëherë, por jo më vonë se 24 orë nga momenti i cenimit të sigurisë ose humbjes së integritetit që ka pasur ndikim të konsiderueshëm mbi funksionimin e rrjeteve ose shërbimeve, në mënyrë elektronike Agjencisë do t'i dërgojnë njoftim. Nëse kjo është e përshtatshme, Agjencia, për këtë, mund t'i informojë trupat nacionalë rregullatorë nga shtetet tjera, si dhe Agjencinë Evropiane për siguri të rrjeteve dhe informatave (AESRRI). Nëse e njëjta është në interes të publikut, Agjencia mund ta informojë publikun të kërkojë ose të kërkojë nga operatori të bëjë atë. Po ashtu, nëse kjo është e përshtatshme dhe varet nga shkalla e cenimit të sigurisë ose integritetit të rrjeteve ose shërbimeve, Agjencia për këtë do ta informojë trupin kompetent për ballafaqim me incidentet kompjuterike në Republikën e Maqedonisë.

(5) Agjencia është e obliguar Agjencisë Evropiane për Siguri të Rrjeteve dhe Informatave (AESRRI) t'i parashtrojë raport vjetor përmbledhës për njoftimet e pranuar nga ana e operatorëve, si dhe për aktivitetet e ndërmarrja në pajtim me paragrafin (3) të këtij neni.

(6) Në rast të rrezikut të konsiderueshëm nga cenimi i sigurisë së rrjetit, operatori i shërbimeve publike të komunikimeve elektronike është i obliguar t'i informojë parapaguesit për atë rrezik dhe nëse ai është jashtë diapazonit të masave të cilat i ndërmerr operatori, t'i informojë edhe për zgjidhjet e mundshme për mënjanim të rrezikut si dhe për shpenzimet e mundshme për zgjidhjet e tilla.

(7) Agjencia në pajtim me Drejtorinë për Mbrojtjen e të Dhënave Personale do të miratojë akt nënligjor me të cilin do të përcaktojë mënyrën në të cilën operatorët janë të obliguar t'i zbatojnë dispozitat e këtij neni, nëpërmjet instruksioneve obligative, formën, përmbajtjen dhe mënyrën e parashtrimit të njoftimeve të caktuara me këtë nen dhe neni 167 të këtij ligji, si dhe formën dhe përmbajtjen e regjistrit të cenimeve të sigurisë së të dhënave personale dhe mënyrën e mbajtjes së vet nga neni 167 paragrafi (6) të këtij ligji.

(8) Agjencia nga operatorët e paragrafit (1) të këtij neni mund të kërkojë:

(a) t'i parashtrijë informata për vlerësim të sigurisë dhe/ose integritetit të shërbimeve dhe rrjeteve të tyre, duke përfshirë edhe politikën e miratuara për siguri dhe

b) të sigurojnë revizion sigurie të cilën e kryen trup i kualifikuar dhe i pavarur ose organ kompetent shtetëror dhe rezultatet nga e njëjta t'i bëjnë të arritshme për Agjencinë. Shpenzimet për revizionin i paguan operatori.

(9) Agjencia ka të drejtë t'i shqyrtojë rastet e mos harmonizimit dhe efektet nga e njëjta mbi sigurinë dhe integritetin e rrjeteve.

Neni 167

Cenimi i sigurisë së të dhënave personale

(1) Në rast të cenimit të sigurisë së të dhënave personale, operatori i shërbimeve publike të komunikimeve elektronike, është i obliguar, menjëherë, por jo më vonë se 24 orë nga momenti i konstatimit të cenimit të sigurisë së të dhënave personale, në Agjenci dhe Drejtorinë për Mbrojtjen e të Dhënave Personale të dërgojë njoftim për cenimin e sigurisë së të dhënave personale.

(2) Nëse cenimi i sigurisë së të dhënave personale mund të ndikojë negativisht në të dhënat personale ose privatësinë e parapaguesit ose personit tjetër fizik, operatori i shërbimeve publike të komunikimeve elektronike, është i obliguar, po ashtu, për atë, në afatin e caktuar në paragrafin (1) të këtij neni, ta njoftojë parapaguesit ose personin fizik në fjalë.

(3) Njoftimi nga paragrafi (2) i këtij neni duhet veçanërisht të përmbajë natyrën e cenimit të sigurisë së të dhënave personale dhe pikat për kontakt ku mund të fitohen më shumë informata, si dhe masat tjera që rekomandohen për zbutjen e ndikimeve të mundshme negative të shkaktuara nga cenimi i sigurisë së të dhënave personale, kurse njoftimi nga paragrafi (1) i këtij neni duhet të përmbajë edhe përshkrim të pasojave nga cenimi i sigurisë së të dhënave personale, si dhe masat e propozuara ose të ndërmarra nga ana e operatorit për mënjanim të cenimit të sigurisë së të dhënave personale.

(4) Operatori nuk duhet ta njoftojë parapaguesin ose personin tjetër fizik për cenimin e sigurisë së të dhënave personale nga paragrafi (2) i këtij neni, nëse pas njoftimit të pranuar nga paragrafi (1) i këtij neni Agjencia sjell mendim me të cilin do të konstatojë se operatori, për të dhënat personale me të cilat ka të bëjë cenimi, i ka implementuar masat teknike adekuate për mbrojtjen e të njëjtave, në mënyrë me të cilën i ka siguruar të dhënat personale të jenë të pakuptueshme për cilin do person i cili nuk ka të drejtë për qasje te ato. Agjencia parashtron mendimin te operatori dhe Drejtoria për Mbrojtjen e të Dhënave Personale.

(5) Drejtoria për Mbrojtjen e të Dhënave Personale, pavarësisht nga mendimi i pranuar nga paragrafi (4) i këtij neni, mund të kërkojë nga operatori i paragrafit (1) të këtij neni të informojë parapaguesit ose personin tjetër fizik për cenimin e sigurisë së të dhënave personale, duke marrë parasysh efektet e mundshme negative të sigurisë së të dhënave personale.

(6) Operatorët e shërbimeve publike të komunikimeve elektronike janë të obliguar të mbajnë regjistër të cenimit të sigurisë së të dhënave personale që i përmban faktet dhe shkaqet për cenimin e sigurisë së të dhënave personale, pasojat e shkaktuara nga cenimi i tillë, si dhe masat e ndërmarra për sigurinë e të dhënave personale, që i mundëson Agjencisë dhe Drejtorisë për Mbrojtjen e të Dhënave Personale të kontrollojnë harmonizimin e operatorit me dispozitat e këtij neni.

Neni 168

Besueshmëria e komunikimeve

(1) Besueshmëria e komunikimeve ka të bëjë me:
a) përmbajtjen e komunikimeve;

b) të dhënat për komunikacion komunikimi dhe të dhënat për lokacion të cilat nuk janë të dhëna për komunikacion komunikimi, dhe

v) faktet dhe rrethanat për ndërprerjen e koneksionit ose për përpjekje të dështuara për themelimin e koneksionit.

(2) Janë ndaluar të gjitha format e dëgjimi, përcjellje, ruajtjes, incizimit, mbajtjes ose çdo formë tjetër e asistimit ose mbikëqyrjes së komunikimeve nga paragrafi (1) i këtij neni, pa pajtim paraprakisht të pranuar nga shfrytëzuesit për të cilët bëhet fjalë, përveç në rastet e caktuara në nenet 175 dhe 176 të këtij ligji.

(3) Ndalimi nga paragrafi (2) i këtij neni nuk vlen për ruajtjen teknike të të dhënave të domosdoshme për transmetim të komunikimeve.

(4) Dispozitat nga paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni nuk vlejnë për incizimin e komunikimeve dhe të dhënave përkatëse për komunikacion komunikimi për shkak të sigurimit të provave për transakcione komerciale ose çfarëdo lloj komunikimi tjetër afarist.

(5) Ruajtja e informatave ose pranimi i qasjes në informatat të cilat janë ruajtur në pajisjen terminale të parapaguesit ose shfrytëzuesit është e lejuar vetëm me kusht kur parapaguesi ose shfrytëzuesi të ketë dhënë pajtimin e tij pasi, paraprakisht ka pranuar informata të qarta dhe gjithëpërfshirëse dhe atë veçanërisht për qëllimet për përpunimin e atyre të dhënave, në pajtim me dispozitat për mbrojtjen e të dhënave personale. Me këtë nuk duhet të pengohet ruajtja teknike ose qasja në informatat për shkak të mundësit të transmetimit të komunikimeve nëpërmjet rrjetit publik të komunikimeve elektronike ose nëse është e domosdoshme për shkak të sigurimit të shërbimit të shoqërisë informatike që është kërkuar në mënyrë eksplicite nga parapaguesi ose shfrytëzuesi i shërbimit.

Neni 169

Të dhënat për komunikacion komunikimi

(1) Të dhënat për komunikacion komunikimi që kanë të bëjnë me parapaguesit dhe shfrytëzuesit e shërbimeve që janë të përpunuara dhe të ruajtura nga operatori duhet të fshihen ose të bëhen anonime atëherë kur nuk do të jenë të nevojshme për transmetim të komunikimit, përveç në rastet nga paragrafët 2, 3 dhe 5 të këtij neni dhe nga nenet 175 dhe 176 të këtij ligji.

(2) Lejohet të përpunohen vetëm të dhënat për komunikacion komunikimi të cilat janë të nevojshme për llogaritje të shpenzimeve të parapaguesit për shfrytëzim të shërbimeve publike të komunikimeve elektronike dhe për shpenzimet për interkoneksion të rrjeteve, por vetëm deri në kalimin e afateve ligjore në të cilat mund të kontestohet llogaria ose të bëhet pagimi.

(3) Për shkak të marketingut të shërbimeve publike të komunikimeve elektronike ose për shkak të sigurimit të shërbimeve me vlerë të shtuar, operatori mund t'i përpunojë të dhënat nga paragrafi (1) i këtij neni, deri në shkallën dhe kohëzgjatjen të nevojshme për ato shërbime ose marketing, nëse parapaguesi ose shfrytëzuesi për të cilin kanë vlerë të dhënave ka dhënë pajtim paraprak për atë. Shfrytëzuesit ose parapaguesit duhet të kenë mundësi në çdo kohë të tërheqin pajtimin për përpunimin e të dhënave për komunikacion komunikimi.

(4) Operatori i shërbimeve publike të komunikimeve elektronike është i obliguar të informojë parapaguesin ose shfrytëzuesin e shërbimeve për atë cilat lloje të të dhënave për komunikacion komunikimi përpunohen dhe cila është kohëzgjatja e përpunimit të të dhënave për qëllimet e përmendura në paragrafin (2) të këtij neni dhe, para se të fitojë pajtim, për qëllimet e përmendura në paragrafin (3) të këtij neni.

(5) Qasja në përpunimin e të dhënave për komunikacion komunikimi, në pajtim me paragrafët (1), (2), (3) dhe (4) të këtij neni u lejohet vetëm personave të

autorizuar të operatorit të cilët punojnë në llogaritjen e shpenzimeve të parapaguesve dhe shpenzimeve për interkoneksion, menaxhim me komunikacion komunikimi, kërkesa të konsumatorëve, zbulim të mashtrimeve, marketing të shërbimeve publike të komunikimeve elektronike ose sigurim të shërbimeve me vlerë të shtuar dhe duhet të kufizohet në atë që është e domosdoshme për atë punë.

(6) Operatorët janë të obliguar t'i sigurojnë të dhënat për komunikacionin e komunikimeve, për shkak të zgjidhjes së kontesteve në lidhje me llogaritjen e shpenzimeve të parapaguesve dhe shpenzimeve për interkoneksion.

(7) Operatorët janë të obliguar të dhënat për komunikacion komunikimi nga paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni t'i ruajnë në Republikën e Maqedonisë.

Neni 170

Paraqitja dhe kufizimi i identifikimit të linjës që thërret dhe linjës që thirret

(1) Operatori i shërbimeve të komunikimeve publike elektronike që siguron mundësi për paraqitje të identifikimit të linjës që thërret, është i obliguar t'i mundësojë shfrytëzuesit të fundit i cili ka bërë thirrjen, thjeshtë dhe falas të parandalojë identifikimin e linjës thirrëse për çdo thirrje individuale.

(2) Operatori nga paragrafi (1) i këtij neni është i obliguar t'i mundësojë parapaguesit të thirrur thjeshtë dhe falas të parandalojë paraqitjen e identifikimit të linjës së thirrjes në thirrjet që vijnë, me shfrytëzim racional të kësaj mundësie.

(3) Operatori nga paragrafi (1) i këtij neni i cili i siguron mundësi linjës thirrëse të paraqitet para themelimit të lidhjes është i obliguar, t'i mundësojë parapaguesit të thirrur në mënyrë të thjeshtë të mund t'i refuzojë thirrjet që vijnë, në rast kur parapaguesi ose shfrytëzuesi i cili ka bërë thirrjen ka parandaluar paraqitjen e linjës së tij thirrëse.

(4) Operatori i shërbimeve të komunikimeve publike elektronike që siguron mundësi për paraqitje të identifikimit të linjës që thirret, është i obliguar t'i mundësojë shfrytëzuesit të fundit i cili ka bërë thirrjen, thjeshtë dhe falas të parandalojë identifikimin e linjës së thirrur.

(5) Dispozitat e këtij neni kanë të bëjnë edhe me thirrjet hyrëse dhe dalëse ndaj shteteve tjera.

(6) Operatorët e shërbimeve publike të komunikimeve elektronike të cilët e sigurojnë mundësinë për paraqitje të identifikimit të linjës thirrëse dhe/ose linjës së thirrur, janë të obliguar të informojnë publikun në mënyrë adekuate dhe në mënyrë publikisht të arritshme për këto shërbime dhe për mundësitë nga paragrafët (1), (2), (3) dhe (4) të këtij neni.

Neni 171

Të dhënat për lokacion

(1) Të dhënat për lokacionin të cilat nuk janë të dhëna për komunikacion komunikimi të cilat kanë të bëjnë me parapaguesit ose shfrytëzuesit e rrjeteve publike të komunikimeve elektronike ose shërbimeve publike të komunikimeve elektronike mund të përpunohen vetëm në rast kur janë bërë anonime ose shfrytëzuesi i shërbimeve, në atë masë dhe në kohëzgjatje të nevojshme për sigurim të shërbimeve me vlerë të shtuar.

(2) Operatori, para se të fitojë pajtimin paraprak nga paragrafi (1) i këtij neni, është i obliguar të njoftojë parapaguesin ose shfrytëzuesin e shërbimeve për llojin e të dhënave për lokacion të cilat do të përpunohen, për qëllimet dhe kohëzgjatjen e përpunimit, si dhe për rastet kur ato të dhëna do tu dërgohen palëve të treta për sigurim të shërbimeve me vlerë të shtuar. Parapaguesit ose

shfrytëzuesit e shërbimeve, në çdo kohë, duhet t'i jepet mundësi të tërheq pajtimin e tij që e ka dhënë për përpunimin e të dhënave për lokacion.

(3) Kur nga parapaguesi ose shfrytëzuesi i shërbimeve është fituar pajtimi paraprak nga paragrafi (1) i këtij neni, në mënyrë të thjeshtë dhe falas, përkohësisht të refuzojë përpunimin e të dhënave për lokacion, për çdo kyçje në rrjetin publik të komunikimeve elektronike ose për çdo transmetim të komunikimeve.

(4) Qasja në përpunimin e të dhënave për lokacion, në pajtim me dispozitat nga paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij neni është e lejuar vetëm për persona të autorizuar nga operatori i rrjeteve publike të komunikimeve elektronike, ose të personave të autorizuar nga palët e treta të cilët e sigurojnë shërbimin me vlerë të shtuar dhe duhet të kufizohet në atë që është e domosdoshme për sigurim të shërbimit me vlerë të shtuar.

Neni 172

Përrjashtimet

(1) Në rast kur parapaguesi në formë të shkruar do ta informojë operatorin se merr thirrje shqetësuese ose me qëllime negative, operatori është i obliguar në kohë, por jo më gjatë se tre muaj nga dita e pranimit të njoftimit, të mënjanë mundësinë për parandalimin e paraqitjes së identifikimit të linjës thirrëse në pajtim me këtë ligj.

(2) Operatori është i obliguar, në kohë t'i ruajë, por jo më gjatë se tre muaj nga dita e pranimit të njoftimit nga paragrafi (1) i këtij neni, të gjitha thirrjet hyrëse dhe dalëse të parapaguesit nga paragrafi (1) i këtij neni, duke përfshirë edhe për ato thirrje për të cilat shfrytëzuesit i është siguruar mundësi të parandalojë paraqitjen e identifikimit të linjës për thirrje, kurse me kërkesë të organit kompetent ato t'i vë në dispozicion, në pajtim me ligjin.

(3) Kur bëhet fjalë për thirrje drejt shërbimeve për shërbime urgjente në pajtim me Planin për numërtim të rrjeteve dhe shërbimeve të komunikimeve publike, operatori i rrjeteve publike të komunikimeve elektronike dhe/ose është i obliguar të mënjanë mundësinë për parandalimin e identifikimit të linjës thirrëse në pajtim me këtë ligj ka të drejtë t'i përpunojë të dhënat për lokacion dhe në rast kur parapaguesi ose shfrytëzuesi përkohësisht ka refuzuar përpunimin e të dhënave për lokacion ose nuk ka dhënë pajtim për përpunim të të dhënave për lokacion, në pajtim me nenin 171 të këtij ligji.

Neni 173

Ridestnimi automatik i thirrjeve

Operatori është i obliguar secilit parapagues t'i sigurojë mundësi, falas dhe duke shfrytëzuar mjete të zakonshme, ta ndërpresë ridestininin automatik të thirrjes nga pala e tretë deri në pajisjen e tij terminale.

Neni 174

Komunikimet e pakërkuara

(1) Shfrytëzimi i thirrjes automatike dhe të sistemeve të komunikimeve për thirrje të numrave telefonikë të parapaguar pa intervenim njerëzor (makina automatike për thirrje, SMS, MMS), faks aparate ose postë elektronike, për shkak të kryerjes së marketingut të drejtpërdrejtë, mund të lejohet vetëm nëse parapaguesit paraprakisht janë pajtuar për këtë.

(2) Personat fizikë dhe juridikë mund t'i shfrytëzojnë të dhënat e kontakteve elektronike për postë elektronike të pranuar nga konsumatorët e produkteve ose shërbimeve të tyre, për marketing dhe shitje të drejtpërdrejtë vetëm të produkteve dhe shërbimeve të tyre të ngjashme, me kusht që atyre konsumatorëve tu sigurojnë mundësi të qartë dhe pa ekuivoke, falas dhe në mënyrë të thjeshtë të

kundërshtojnë për atë mënyrë të përdorimit të të dhënave të kontaktit elektronik gjatë pranimit të tyre dhe gjatë pranimit të secilës porosi, në rast kur konsumatori paraprakisht nuk ka refuzuar atë shfrytëzim të të dhënave të kontaktit elektronik.

(3) Komunikime që nuk kërkohen për qëllimet e marketingut të drejtpërdrejtë ndryshe nga ato të përmendura në paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni (për shembull thirrje telefonike), lejohen vetëm kur parapaguesit ose shfrytëzuesit kanë dhënë pajtim për atë, në mënyrë falas.

(4) Ndalohet dërgimi i postës elektronike për marketing të drejtpërdrejtë ose për stimulim të vizitës në ueb faqe të caktuara, me mbulim ose fshehje të identitetit të dërguesit në emër të të cilit është bërë komunikimi, pa adresë valide në të cilën pranuesi i komunikimit mund të dërgojë kërkesë për ndërprerjen e atij komunikimi.

(5) Paragrafët (1) dhe (3) të këtij neni aplikohen vetëm për parapaguesit të cilët janë persona fizikë.

Neni 175

Përcjellja e komunikimeve

(1) Operatorët janë të obliguar t'i sigurojnë të gjitha kushtet e domosdoshme teknike për të mundësuar përcjellje të komunikimeve në rrjetet e tyre, në pajtim me Ligjin për përcjelljen e komunikimeve.

(2) Operatorët janë të obliguar me shpenzim të tyre të sigurojnë dhe të mirëmbajnë pajisje, interfejs adekuat dhe të vendosin përçues elektronik të komunikimeve për transmetim të organi i autorizuar për përcjelljen e komunikimeve, me qëllim që të mundësohet përcjellja e komunikimeve në rrjetin e tyre, në pajtim me Ligjin për përcjelljen e komunikimeve.

(3) Gjatë blerjes së pajisjes dhe interfejsit nga paragrafi (2) i këtij neni, operatorët janë të obliguar të organi i autorizuar për përcjelljen e komunikimeve të kërkojnë specifikim teknik për llojin dhe karakteristikat e tyre.

(4) Organi i autorizuar për përcjellje të komunikimeve nga paragrafi (2) i këtij neni i cakton masat dhe standardet për siguri informative, të cilat duhet t'i aplikojë operatori i rrjeteve dhe/ose shërbimeve publike të komunikimeve elektronike në lidhje me obligimet e tij për përcjelljen e komunikimeve nga paragrafi (2) i këtij neni.

(5) Në rast kur operatorët kanë instaluar kompresion ose kriptmbrojtje të komunikacionit të komunikimeve, janë të obliguar të mënjanojnë atë, para se të parashtrajnë përmbajtjen e shërbimit të përcjellë të komunikimit të organi i autorizuar për përcjellje të komunikimeve.

(6) Operatorët kanë për obligim t'i mundësojnë organit të autorizuar për përcjellje të komunikimeve, përcjellje të komunikimeve në kohë reale. Informata për komunikimin e përcjellë duhet të jetë në dispozicion menjëherë pas përfundimit të komunikimit, kurse përcjellja e komunikimit duhet të jetë e pandërprerë në kohëzgjatjen e vet.

(7) Operatorët kanë për obligim të sigurojnë lidhje të saktë dhe të njëqëllim të informatës për komunikimin e përcjellë me përmbajtjen e komunikimit që përcillet.

(8) Operatorët duhet të sigurojnë që personi komunikimet e të cilit përcillen ose personi tjetër i paaautorizuar të mos vërejë çfarëdo lloj ndryshimi në cilësinë e shërbimit të komunikimeve që mund të shkaktohet me aplikimin e masës përcjellje e komunikimeve. Funksionimi i shërbimit të përcjellur të komunikimeve duhet të mbetet i pandryshuar për personin komunikimet e të cilit përcillen.

(9) Operatorët duhet të garantojnë siguri dhe cilësi të njëjtë ose më të madhe të shërbimit të komunikimit të përcjellë nga siguria dhe cilësia e shërbimeve të komunikimeve të cilat i janë mundësuar personit komunikimet e të cilit përcillen.

(10) Agjencia do të zbatojë procedurë të mbikëqyrjes mbi operatorin, në lidhje me përmbushjen e obligimeve të caktuara me këtë nen, me kërkesë të organit të autorizuar për përcjellje të komunikimeve.

Neni 176

Obligimi për mbajtje të të dhënave

(1) Operatorët janë të obliguar t'i mbajnë të dhënat për komunikimet elektronike nga neni 178 të këtij ligj, që janë krijuar ose përpunuar prej tyre gjatë sigurimit të rrjeteve dhe/ose shërbimeve publike të komunikimeve elektronike me qëllim që të mundësohet arritje e këtyre të dhënave për shkak të parandalimit ose zbulimit të veprave penale, për shkak të mbajtjes së procedurës penale ose kur atë e kërkojnë interesat e sigurisë dhe mbrojtjes së Republikës së Maqedonisë.

(2) Operatorët kanë për obligim t'i mbajnë ato të dhëna nga paragrafi (1) i këtij neni të cilat ata vet nuk i kanë krijuar ose përpunuar.

(3) Operatorët janë të obliguar të dhënat nga paragrafi (1) i këtij neni dhe të gjitha informatat tjera të domosdoshme që kanë të bëjnë me ato të dhëna, me kërkesë t'ua parashtrajnë organeve kompetente, me kushte dhe procedurë të caktuara me ligj.

(4) Operatorët e rrjeteve dhe/ose shërbimeve publike të komunikimeve elektronike janë të obliguar t'i sigurojnë të gjitha mjetet e domosdoshme teknike dhe masat organizative të të dhënave për komunikimet elektronike nga neni 178 të këtij ligji, në shpenzimin e tyre.

(5) Të gjitha mjetet e domosdoshme teknike nga paragrafi (4) i këtij neni nuk guxojnë të themelohen jashtë Republikës së Maqedonisë.

Neni 177

Mbrojtja dhe siguria e të dhënave

Operatorët janë të obliguar, veçanërisht t'i respektojnë parimet në vijim për siguri të të dhënave nga neni 178 i këtij ligji, dhe atë:

1) të dhënat janë me cilësi të njëjtë dhe janë lëndë e sigurisë dhe mbrojtjes së njëjtë si edhe të dhënat në rrjetin elektronik të komunikimeve;

2) për të dhënat aplikohen masa adekuate teknike dhe organizative për mbrojtje nga shkatërimi i rastësishëm ose joligjor, humbje ose ndryshim i rastësishëm, ose ruajtje, përpunim, qasje ose zbulim i paaautorizuar ose joligjor;

3) për të dhënat aplikohen masa adekuate teknike dhe organizative për tu siguruar se në ato mund të kenë qasje vetëm persona të autorizuar të operatorit, dhe

4) të dhënat me përjashtim të atyre të cilat ka ekzistuar qasje dhe kanë qenë të ruajtura shkatërrohen pas kalimit të periudhës për mbajtjen e tyre të caktuar në nenin 176 paragrafin (3) të këtij ligji.

Neni 178

Lloje të të dhënave që mbahen

(1) Operatorët janë të obliguar t'i mbajnë llojet e të dhënave në vijim:

A) të dhënat që janë të nevojshme për përcjellje dhe identifikim të burimit të komunikimit:

1) gjatë sigurimit të shërbimeve telefonike nëpërmjet rrjetit publik fiks ose mobil të komunikimeve elektronike:

- numri telefonik i thirrjes;

- emri dhe adresa e parapaguesit ose shfrytëzuesit të regjistruar;

2) gjatë sigurimit të qasjes në internet, postë elektronike dhe shërbimet telefonike nëpërmjet internetit:

- kod i dhënë i shfrytëzuesit për identifikim;

- kod i shfrytëzuesit për identifikim dhe numri telefonik i ndarë për çfarëdo lloj komunikimi gjatë qasjes në rrjetin publik telefonik;

- emri dhe adresa e parapaguesit ose shfrytëzuesit të regjistruar të cilit i është dhënë adresë për internet protokoll (IP), kod shfrytëzues për identifikim ose numër telefonik gjatë kohës së komunikimit;

B) të dhënat që janë të nevojshme për identifikim të destinimit të komunikimit:

1) gjatë sigurimit të shërbimeve telefonike nëpërmjet rrjetit publik fiks ose mobil të komunikimeve elektronike:

- numrat e thirrur telefonikë edhe, kur bëhet fjalë për shërbime shtesë siç janë përcjellja e thirrjes ose ridestinimit të thirrjes, numri ose numrat ku ridestinohet thirrja;

- emri dhe adresa e parapaguesit ose shfrytëzuesit të regjistruar;

2) gjatë sigurimit të postës elektronike dhe shërbimeve telefonike nëpërmjet internetit:

3) kodi shfrytëzues për identifikim ose numri telefonik i pranuesit të thirrjes telefonike nëpërmjet internetit;

- emri dhe adresa e parapaguesit ose shfrytëzuesit të regjistruar dhe kodi i shfrytëzuesit për identifikim të pranuesit të thirrjes telefonike nëpërmjet internetit;

B) të dhëna që janë të nevojshme për identifikim të datës, orës dhe kohëzgjatjes së komunikimit:

1) gjatë sigurimit të shërbimeve telefonike nëpërmjet rrjetit publik fiks ose mobil të komunikimeve elektronike, data dhe ora e fillimit dhe fundit të komunikimit;

2) gjatë sigurimit të qasjes në internet, postë elektronike dhe shërbimeve telefonike nëpërmjet internetit:

- data dhe koha e regjistrimit dhe çregjistrimit të një zone të caktuar kohore, bashkë me IP-adresën, pa marrë parasysh nëse është dinamike ose statike, që është ndarë nga operator i rrjeteve dhe/ose shërbimeve publike të komunikimeve elektronike që e siguron qasjen në internet dhe kodin shfrytëzues për identifikim të parapaguesit ose të shfrytëzuesit të regjistruar;

- data dhe ora e regjistrimit dhe çregjistrimit nga shërbimi për postë elektronike ose nga shërbimet telefonike nëpërmjet internetit, në bazë të zonës së caktuar kohore;

G) të dhënat që janë të nevojshme për identifikim të llojit të komunikimit:

1) gjatë sigurimit të shërbimeve telefonike nëpërmjet rrjetit publik fiks ose mobil të komunikimeve elektronike, shërbimit telefonik që është shfrytëzuar;

2) gjatë sigurimit të postës elektronike dhe shërbimeve telefonike nëpërmjet internetit: internet shërbimi që është shfrytëzuar;

D) të dhëna që janë të nevojshme për identifikim të pajisjes së komunikimit të shfrytëzuesit ose të asaj për të cilën konsiderohet se është e tij;

1) gjatë sigurimit të shërbimeve telefonike nëpërmjet rrjetit publik fiks ose mobil të komunikimeve elektronike, numrave telefonikë thirrës dhe të thirrur;

2) gjatë sigurimit të shërbimeve telefonike nëpërmjet rrjetit publik fiks ose mobil të komunikimeve elektronike:

- numrat telefonikë thirrës dhe të thirrur;

- identiteti ndërkombëtar i parapaguesit mobil (IMSI) i palës thirrëse;

- identiteti ndërkombëtar i parapaguesit mobil (IMEI) i palës thirrëse;

- IMSI i palës së thirrur;

- IMEI i palës së thirrur;

- në rast të pripejd-shërbimit, data dhe ora e aktivizimit fillues të shërbimit dhe shenja e lokacionit (kod në seli) prej nga është aktivizuar shërbimi;

3) gjatë sigurimit të qasjes në internet, postë elektronike dhe shërbimet telefonike nëpërmjet internetit:

- numri telefonik thirrës për dial-up qasje;

- linjë digjitale parapaguese (DSL) ose pikë tjetër përfundimtare e iniciatorit të komunikimit;

GJ) të dhëna që janë të nevojshme për tu identifikuar lokacioni i pajisjes mobile të komunikimit:

1) shenja për lokacionin (kod i selisë) e fillimit të komunikimit;

2) të dhënat për identifikim të lokacionit gjeograf të selive me udhëzim të shenjave të tyre për lokacion (kod i selisë) për periudhën kohore për të cilën mbahen të dhënat për komunikimin.

(2) Shërbim telefonik nga paragrafi (1) i këtij neni konsiderohen thirrjet (duke përfshirë bisedë, sekretare postare (MEJLI) dhe thirrje konferenciale dhe të të dhënave), shërbime shtesë (duke përfshirë përcjelljen e thirrjes dhe ridestinimin e thirrjes) dhe dërgimin e porosive dhe shërbimeve multimediale (duke përfshirë shërbimin e porosive të shkurta, shërbime të miratuara mediale dhe shërbime multimediale).

(3) Të dhënat nga paragrafi (1) i këtij neni i përfshijnë të dhënat të cilat kanë të bëjnë me përpjekjet e pasuksesshme për thirrje. Operatori nuk ka për obligim t'i mbajë të dhënat për thirrje të cilat janë themeluar.

(4) Operatorëve nuk u lejohet t'i mbajnë të dhënat që e zbulojnë përmbajtjen e komunikimit.

(5) Operatorët janë të obliguar t'i mbajnë të dhënat nga paragrafët (1) dhe (3) të këtij neni për periudhën prej 12 muajsh nga data e komunikimit të kryer.

Kreu i nëntëmbëdhjetë

DISPOZITA NDËSHKIMORE DHE KUNDËRVAJTËSE

Neni 179

Shfrytëzimi i radiofrekuencave pa leje për shfrytëzim të radiofrekuencave

(1) Personi juridik i cili shfrytëzon radiofrekuenca pa leje për përdorim të radiofrekuencave për kryerje të veprimtarisë radiodifuzive dhe me atë për vete fiton dobi pronësore do të ndëshkohet për vepër penale prej 100.000 deri 30 milionë denarë.

(2) Personi përgjegjës te personi juridik ose personi fizik për veprën nga paragrafi (1) i këtij neni do të dënohet me dënim me burg prej një deri në pesë vite.

(3) Krahas dënimit me burg nga paragrafi (2) i këtij neni personit përgjegjës ose personit fizik për veprën e njëjtë i shqiptohet dhe ndalim i përkohshëm për kryerje të profesionit, veprimtarisë ose obligimit të veçantë në kohëzgjatje prej një deri në tre vite.

Kundërvajtje

Neni 180

(1) Gjobjë në shumë prej 7% deri 10% të të hyrave të përgjithshme vjetore të personit juridik (shprehur në shumë absolute) të realizuara në vitin afarist që i paraprin vitit kur është kryer kundërvajtja ose nga të hyrat e përgjithshme të realizuara për periudhë më të shkurtër nga viti që i paraprin kundërvajtjes nëse në atë vit personi juridik ka filluar të punojë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit juridik, nëse:

1) nuk parashton notifikim në Agjenci, para se të fillojë me sigurimin e rrjeteve dhe/ose shërbimeve publike të komunikimeve elektronike (neni 60 paragrafi (1));

2) nuk i përgjigjet kërkesës për qasje ose interkoneksion, ose nuk e lidh marrëveshjen për interkoneksion ose qasje në afatet e caktuara në nenin 73 paragrafi (4) të këtij ligji;

3) nuk plotëson kërkesën për interkoneksion ose qasje në cilëndo pikë në rrjetin e vet, ku është teknikisht e mundur, duke përfshirë qasje në pika që nuk paraqesin pika përfundimtare të rrjetit (neni 73 paragrafi (5));

4) Agjencisë nuk ia parashton marrëveshjet e lidhura për interkoneksion ose qasje, në pajtim me nenin 73 paragrafin (7) të këtij ligji;

5) fiton pronësi të rrjeteve të komunikimeve, në kundërshtim me ndalimin e caktuar në nenin 83 të këtij ligji;

6) nuk publikon informata në pajtim me nenin 84 paragrafët (1) dhe (2) të këtij ligji;

7) Agjencisë nuk i parashtrohet propozim të ofertës referente për interkoneksion ose qasje, në pajtim me nenin 84 paragrafin (3) të këtij ligji;

8) nuk publikon ofertën referente në ueb faqen e vet në afat prej pesë ditëve nga dita e miratimit nga Agjencia (neni 84 paragrafi (5));

9) çmimet në ofertën referente nuk i aplikon ditën e parë nga muaji i ardhshëm që vijon pas muajit në të cilin është fituar leja nga Agjencia (neni 84 paragrafi (6));

10) shmangët nga kushtet në ofertën referente të miratuar gjatë lidhjes të marrëveshjes për interkoneksion ose qasje (neni 84 paragrafi (8));

11) nuk vepron sipas aktvendimit të Agjencisë në afat prej 30 ditëve nga dita e pranimit të saj (neni 84 paragrafi (9));

12) nuk aplikon kushte ekuivalente në rrethana ekuivalente për operatorët tjerë të cilët japin shërbime të njëjta, ose nuk u siguron shërbime dhe informata operatorëve tjerë me kushte të njëjta ose me cilësi të njëjtë si ato të cilat i siguron për shërbimet e veta ose ato për bashkëthemeluesit ose partnerët e tij (neni 85 paragrafi (2));

13) nuk mban kontabilitet të veçantë për aktivitetet e lidhura me interkoneksion ose qasje (neni 86 paragrafi (1));

14) me kërkesë të Agjencisë nuk i parashtrohet dhëna kontabiliteti, duke përfshirë edhe të dhëna për të hyrat e pranuar nga palët e treta (neni 86 paragrafi (3));

15) nuk i plotëson obligimet për qasje ose shfrytëzim të përbashkët të mjeteve specifike të rrjetit në pajtim me nenin 87 paragrafët (3) dhe (4) të këtij ligji;

16) nuk e plotëson obligimin për çmime të bazuara në shpenzime ose obligimin për mbajtje të kontabilitetit të shpenzimeve në pajtim me nenin 88 të këtij ligji;

17) nuk e plotëson obligimin t'i ndajë aktivitetet e lidhura me sigurimin e shërbimeve të caktuara të shitjes me shumicë për qasje në subjekt të veçantë të pavarur afarist në pajtim me nenin 89 paragrafin (1) të këtij ligji;

18) nuk u siguron produkte dhe shërbime për qasje të gjithë operatorëve në pajtim me nenin 89 paragrafin (2) të këtij ligji;

19) paraprakisht dhe në kohë nuk e njofton Agjencinë për qëllimin për transferim të pronës në rrjetin e tij për qasje lokale ose pjesë të konsiderueshme nga prona e veçanërisht personit juridik, me pronësi të ndryshme, ose për qëllimin të themelohet subjekt të veçantë afarist, në pajtim me nenin 90 paragrafi (1) të këtij ligji;

20) nuk i plotëson obligimet për rregullim të çmimeve me pakicë, në pajtim me nenin 91 paragrafin (2) të këtij ligji;

21) nuk implementon sistem adekuat kontabiliteti të shpenzimeve, në pajtim me nenin 91 paragrafi (4) të këtij ligji;

22) shfrytëzon radiofrekuenca pa leje për shfrytëzim të radiofrekuencave (neni 129 paragrafi (1));

23) të drejtën për shfrytëzim të radiofrekuencave e transferon ose i jep personit tjetër fizik ose juridik, pa pajtim paraprakisht të pranuar nga Agjencia (neni 145 paragrafi (1));

24) shfrytëzon numra dhe/ose seri të numrave pa aktvendim të pranuar nga Agjencia (neni 150 paragrafi (1));

25) shfrytëzimi i numrave dhe/ose serive të numrave nuk është në pajtim me kushtet për shfrytëzim të numrave dhe/ose serive të numrave (neni 153), dhe

26) lëshon në treg ose fut në përdorim radio pajisje e cila përdor diapazone radiofrekuente që nuk janë të harmonizuara në nivel të Bashkimit Evropian pa pajtim të Agjencisë (neni 163 paragrafi (1)).

(2) Gjohë në shumë prej 3.000 deri 6.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës të personi juridik dhe tregtarit individ për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 181

(1) Gjohë në shumë prej 4% deri 7% të të hyrave të përgjithshme vjetore të personit juridik (shprehur në shumë absolute) të realizuar në vitin aktual që i paraprin vitit kur është kryer kundërvajtja ose nga të hyrat e përgjithshme të realizuara për periudhë më të shkurtë nga viti që i paraprin kundërvajtjes nëse në atë vit personi juridik ka filluar të punojë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit juridik, nëse:

1) rrjetet publike të komunikimeve elektronike dhe mjeteve shoqëruese nuk ndërtohen në mënyrë të caktuar në nenin 62 paragrafi (4) të këtij ligji;

2) rrjetet publike të komunikimeve elektronike dhe mjeteve shoqëruese nuk planifikohen, projektohen, ndërtohen ose vendosen në mënyrë të caktuar në nenin 64 të këtij ligji;

3) nuk themelon person të veçantë juridik për sigurim të rrjeteve dhe/ose shërbimeve publike të komunikimeve elektronike, ose nuk mban kontabilitet të veçantë për aktivitetet e lidhura me sigurimin e rrjeteve dhe/ose shërbimeve publike të komunikimeve elektronike, në pajtim me nenin 72 të këtij ligji;

4) nuk e mbron besueshmërinë e të gjitha të dhënave të këmbëryera gjatë nënshkrimit të marrëveshjes për interkoneksion ose qasje, në pajtim me nenin 73 paragrafin (3) të këtij ligji;

5) nuk siguron qasje në lokacion fiks ose nuk siguron shërbime telefonike, në pajtim me nenin 93 të këtij ligji;

6) nuk siguron informata në listën e plotë telefonike (neni 94 paragrafi (2));

7) të dhënat për parapaguesit e vet nuk ua parashtrohet dhënësve të shërbimit universal (neni 94 paragrafi (6));

8) nuk i përfshin të dhënat për parapaguesit në listën e plotë telefonike ose në evidencën e shërbimit telefonik për informatat, ose nuk e informon Agjencinë, nëse disa prej operatorëve nuk i parashtrojnë të dhënat e kërkuara (neni 94 paragrafi (7));

9) nuk siguron nga foltoret publike telefonike, pa kompensim, të zgjidhen numrat e shërbimeve për thirrje urgjente (neni 95 paragrafi (2));

10) nuk ndërmerr masa të veçanta për personat me invaliditet në pajtim me nenin 96 të këtij ligji;

11) Agjencisë nuk i parashtrohet dhëna për punën e vet (neni 97 paragrafi (13));

12) në formë të shkruar nuk e njofton Agjencinë për qëllimin të transferojë rrjetin e vet lokal të arritshëm, në tërësi ose pjesë më të madhe nga ajo, te personi tjetër juridik i cili ka strukturë tjetër pronësore, në afatin e caktuar në nenin 98 paragrafi (1) të këtij ligji;

13) nuk e plotëson obligimin për kufizim të çmimeve me pakicë ose për formim të çmimit të njëjtë për shërbimin e siguruar në bazë të mesatares gjeografike (neni 99 paragrafi (4));

14) nuk ofron çmime ose pako të veçanta, që dallojnë nga ato që sigurohen në bazë të kushteve normale komerciale (neni 99 paragrafi (5));

15) pronari i lejes nuk e adapton punën e vet në afatin e caktuar në aktvendimin e Agjencisë (neni 146 paragrafi (2));

16) të drejtën për shfrytëzim të radiofrekuencave e transferon ose i jep personit tjetër fizik ose juridik, pa pajtim paraprakisht të pranuar nga Agjencia (neni 155 paragrafi (1));

17) nuk i aplikon principet e objektivitetit, transparencës, proporcionalitetit ose mosdiskriminimit në mënyrë të barabartë ndaj gjithë radiodifuzerëve (neni 159 paragrafi (1));

18) kushtet dhe çmimet për emetim digjital nuk i publikon në ueb faqen e vet ose nuk i dërgon në Agjenci (neni 159 paragrafi (3));

19) në Agjenci nuk dërgon njoftim me shkrim me arsytim të hollësishëm për ndryshimet e planifikuara ose njoftimin me shkrim ta dërgojë në afat më të shkurtë se 60 ditë nga dita e ndryshimit të planifikuar (neni 159 paragrafi (4));

20) nuk nënshkruan marrëveshje me radiodifuzerin për emetim digjital në afat prej 15 ditëve nga dita e pranimit të njoftimit nga trupi rregullator kompetent për punët nga fusha e radiodifuzionit (neni 159 paragrafi (5));

21) lidh marrëveshje për periudhë kohore më të shkurtë nga periudha kohore për të cilën radiodifuzeri ka marrë lejen ose në afat prej shtatë ditëve nga dita e lidhjes së marrëveshjes, të njëjtën nuk e dërgon në Agjencinë (neni 159 paragrafi (6));

22) nuk mban kontabilitet të veçantë për aktivitetet e lidhura me interkoneksion ose qasje (neni 159 paragrafi (8));

23) nuk ndërmerr masa adekuate teknike dhe organizative me qëllim në mënyrë adekuate të menaxhojë me rreziqet për sigurinë e rrjeteve dhe shërbimeve (neni 166 paragrafi (1) dhe (2));

24) nuk miraton ose implementon politikë për siguri (neni 166 paragrafi (3));

25) Agjencisë nuk i dërgon njoftim për cenimin e sigurisë ose humbjen e integritetit që ka pasur ndikim të konsiderueshëm mbi funksionimin e rrjeteve ose shërbimeve në pajtim me nenin 166 paragrafin (4);

26) nuk i informon parapaguesit për rrezik të konsiderueshëm nga cenimi i sigurisë së rrjetit, në pajtim me nenin 166 paragrafin (6) të këtij ligji;

27) nuk vepron sipas kërkesës së Agjencisë në pajtim me nenin 166 paragrafin (8) të këtij ligji;

28) Agjencisë dhe Drejtorisë për Mbrojtjen e të Dhënave Personale nuk u dërgon njoftim për cenim të sigurisë së të dhënave personale, në pajtim me nenin 167 paragrafin (1) të këtij ligji;

29) nuk e informon parapaguesi ose individi në pajtim me nenin 167 paragrafin (2) të këtij ligji;

30) njoftimi nuk është në pajtim me nenin 167 paragrafin (3) të këtij ligji;

31) nuk mban regjistër të prishjeve të sigurisë së të dhënave personale në pajtim me nenin 167 paragrafin (6) të këtij ligji;

32) bën dëgjim, përcjellje, ruajtje, incizim, mbajtje ose çdo lloj forme të dhënies së ndihmës ose mbikëqyrjes mbi komunikimet pa pajtim të pranuar nga shfrytëzuesit për të cilat janë në pajtim me nenin 168 paragrafin (2) të këtij ligji;

33) ruan informata ose jep qasje në informatat të cilat veç më janë ruajtur në pajisjen terminale të parapaguesit ose shfrytëzuesit, në kundërshtim me nenin 168 paragrafin (5) të këtij ligji;

34) nuk i shlyen ose nuk i bën anonime të dhënat për komunikacion të komunikimeve në pajtim me nenin 169 paragrafin (1) të këtij ligji;

35) përpunon të dhëna për komunikacion komunikimi në kundërshtim me nenin 169 paragrafët (2) dhe (3) të këtij ligji;

36) lejon qasje në përpunimin e të dhënave për komunikacion komunikimi të personave të paautorizuar (neni 169 paragrafi (5));

37) nuk siguron të dhënat për komunikacion komunikimi për shkak të zgjidhjes së kontesteve (neni 169 paragrafi (6));

38) të dhënat për komunikacion komunikimi nuk i ruan në Republikën e Maqedonisë (neni 169 paragrafi (7));

39) i përpunon të dhënat për lokacion në kundërshtim me nenin 171 paragrafët (1), (2) dhe (3) të këtij ligji;

40) lejon qasje në të dhënat për lokacion të personave të paautorizuar (neni 171 paragrafi (4));

41) nuk i siguron të gjitha kushtet e domosdoshme teknike për të mundësuar përcjellje të komunikimeve në rrjetin e tij (neni 175 paragrafi (1));

42) Në shpenzim personal nuk siguron ose mirëmban, interfejs personal ose nuk vendos përcues elektronik të komunikimit për transmetim nga organi i autorizuar për përcjellje të komunikimeve (neni 175 paragrafi (2));

43) nuk kërkon nga organi i autorizuar për përcjellje të komunikimeve specifikim teknik për llojin dhe karakteristikat e pajisjes për interfejs (neni 175 paragrafi (3));

44) nuk i zbaton masat dhe standardet e përcaktuara për siguri të informacionit në pajtim me nenin 175 paragrafi (4) të këtij ligji;

45) Nuk e mënjanon dëndësimin hyrës ose kriptombrojtjen e komunikacionit komunikues (nenin 175 paragrafi (5));

46) nuk i mundëson organit të autorizuar për përcjellje të komunikimeve, përcjellje të komunikimeve në kohën reale, informata për përcjellje të komunikimit nuk është në dispozicion menjëherë pas përfundimit të komunikimit ose përcjellja e komunikimit nuk është e pandërprerë gjatë tërë kohëzgjatjes së saj (neni 175 paragrafi (6));

47) nuk siguron lidhje të saktë dhe të njërendësishme të informatës për komunikimin ardhshëm me përmbajtjen e komunikimit i cili përcillet (neni 175 paragrafi (7));

48) nuk siguron personi komunikimet e të cilit përcillen ose person tjetër i paautorizuar të mos vërejnë çfarëdo qoftë ndryshimi në kualitetin e shërbimit të komunikimit ose funksionimin e shërbimit të ardhshëm komunikues është i ndryshuar për personin komunikacionit e të cilit përcillen (nenin 175 paragrafi (8));

49) nuk garanton siguri të njëjtë ose më të madhe dhe kualitet të shërbimit të ardhshëm të komunikimit të sigurisë dhe kualitetit të shërbimeve të komunikimit të cilat i janë mundësuar personit komunikimet e të cilit përcillen (nenin 175 paragrafi (9));

50) nuk i mban të dhënat për komunikimet elektronike në pajtim me nenin 176 paragrafi (1) të këtij ligji;

51) të dhënat dhe të gjitha informatat tjera të domosdoshme nuk ua dorëzohen organeve kompetente në pajtim me nenin 176 paragrafin (3) të këtij ligji;

52) në shpenzime personale nuk i siguron të gjitha mjetet e domosdoshme teknike dhe masa organizuese për mbajtje të të dhënave (nenin 176 paragrafi (4));

53) të gjitha mjetet e domosdoshme teknike janë të vendosura jashtë nga Republika e Maqedonisë (neni 176 paragrafi (5));

54) nuk i respekton parimet për siguri të të dhënave të përcaktuara me nenin 177 të këtij ligji;

55) nuk i mban llojet të të dhënave të përcaktuara në nenin 178 paragrafët (1) dhe (3) të këtij ligji;

56) mban të dhëna të cilat e zbulojnë përmbajtjen e komunikimit (nenin 178 paragrafi (4)), dhe

57) nuk i mban të dhënat në periudhë kohore në pajtim me nenin 178 paragrafi (5) të këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 1.5000 deri në 3.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës te personi juridik dhe tregtarit individual për shpenzimin nga paragrafi (1) të këtij neni.

Neni 182

(1) Gjobë në shumë prej 20.000 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik, nëse:

1) nuk mundëson kryerje të papenguar të mbikëqyrjes ose nuk i jep të gjitha informatat dhe të dhënat të nevojshme për kryerje të mbikëqyrjes (nenin 40 paragrafi (1));

2) nuk siguron kushte të domosdoshme për punë të papenguar ose përcaktim të gjendjes faktike (neni 40 paragrafi (2));

3) nuk mundëson në afatin e caktuar qasje në hapësirat ose dokumentet të cilat janë lëndë e mbikëqyrjes (neni 40 paragrafi (3));

4) në procedurën për kryerje të mbikëqyrjes nuk i plotëson detyrimet nga neni 42 të këtij ligji;

5) në kërkesë të Agjencisë nuk i dorëzon informatat në nivel të hollësisë ose në afatin e caktuar në kërkesë (neni 55 paragrafi (4));

6) mirëmbajtja e rrjeteve publike elektronike të komunikimit dhe mjeteve përcjellëse nuk kryhet në mënyrë të përcaktuar në nenin 62 paragrafi (3) të këtij ligji;

7) ndërtesa afariste ose e banimit nuk është e planifikuar ose ndërtuar në mënyrë të përcaktuar në nenin 63 të këtij ligji;

8) operatorit të rrjetit publik elektronik të komunikimit nuk i mundëson qasje deri të infrastruktura fizike me kushte, afate dhe çmime të drejta (nenin 66 paragrafi (1));

9) në afat prej një muaji nga dita e pranimit të kërkesës me shkrim nga cili do operator, të njëjtit nuk i siguron qasje të informatat minimale, ose nuk siguron qasje në kushte proporcionale, jodiskriminuese ose transparente (neni 67 paragrafi (4));

10) operatorit nuk i mundëson kontroll në vendin e ngjarjes të elementeve të infrastrukturës të tij fizike, në afat prej një muaji nga dita e pranimit të kërkesës me shkrim ose nuk i respekton parimet e proporcionalitetit, mosdiskriminimit dhe transparencës (nenin 67 paragrafi (5));

11) operatorit nuk ia vë në dispozicion informatat minimale të cilat kanë të bëjnë me punët rrjedhëse ose të planifikuara ndërtimore, në pajtim me nenin 67 paragrafi (6) të këtij ligji;

12) nuk i siguron informatat e kërkuara, në afat prej 60 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës me shkrim, nuk i siguron në kushte proporcionale, jodiskriminuese ose transparente, ose të njëjtat nuk ua bën të kapshme Agjencisë (nenin 67 paragrafi (7));

13) nuk siguron qasje në pikën për përqendrim të ndërtesës në pajtim me nenin 69 paragrafi (1) të këtij ligji;

14) Agjencisë nuk i dorëzon informatat për realizimin e qasjes në pajtim me nenin 69 paragrafi (5) të këtij ligji;

15) nuk i siguron detyrimet për shfrytëzim të përbashkët të lokacionit të njëjtë (kolokacion) ose shfrytëzim të përbashkët të elementeve të rrjetit dhe mjete përcjellëse në pajtim me nenin 75 paragrafët (1) dhe (2) të këtij ligji;

16) Agjencisë nuk ia dorëzon informatat në lidhje me punët e planifikuara ndërtimore në pajtim me nenin 75 paragrafi (5) të këtij ligji;

17) çmimet e shërbimeve individuale të përfshira me shërbimin universal nuk janë të barabarta në të gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë (neni 99 paragrafi (2));

18) çmimet e shërbimeve individuale të përfshira me shërbimin universal nuk i shpall në ueb faqen e vet dhe/ose në mënyrë në të cilën do të jenë të kapshme për publikun (neni 99 paragrafi (6));

19) parapaguesve të vet nuk u siguron mundësi për kontroll të shpenzimeve në pajtim me nenin 100 paragrafi (2) të këtij ligji;

20) parapaguesve të vet nuk u jep llogari të hollësishme, në pajtim me nenin 101 të këtij ligji;

21) nuk i plotëson parametrat për kualitet në pajtim me nenin 103 paragrafi (1) të këtij ligji;

22) marrëveshja për kycje dhe shfrytëzim të rrjeteve publike të komunikimit dhe/ose shërbime të komunikimit elektronik publikisht të kapshme nuk i përmban të dhënat nga neni 107 paragrafët (1), (2) dhe (4) të këtij ligji;

23) të dhënat i shfrytëzon për dedikime të ndryshme nga ato të përcaktuara në nenin 107 paragrafi (6) të këtij ligji;

24) të dhënat nuk i ruan në pajtim me nenin 107 paragrafi (7) të këtij ligji;

25) nuk mban evidencë për të gjitha marrëdhëniet e vendosura të parapagimit në pajtim me nenin 107 paragrafi (8) të këtij ligji;

26) nuk shpall informata transparente, përkatëse ose të azhurnuara, në pajtim me nenin 108 paragrafët (1), (3) dhe (4) të këtij ligji;

27) publikisht nuk shpall informata krahasuese, përkatëse ose të azhurnuara për kualitetin e shërbimeve të veta ose për masat e ndërmarra për sigurim të ekuivalencës në lidhje me qasjen e shfrytëzuesve të fundit me invaliditet, ose para se t'i shpall këto informata nuk ia dorëzon Agjencisë (neni 109 paragrafët (1) dhe (2));

28) nuk siguron kushte për kontroll dhe matje të parametrave për kualitet të shërbimeve publike të komunikimit (nenin 109 paragrafi (3));

29) nuk siguron kualitet të caktuar minimal të shërbimit, në pajtim me angazhimin nga Agjencia (nenin 109 paragrafi (4));

30) nuk i njofton parapaguesit e vet, falas dhe para se të jenë të përfshirë në listën telefonike, për qëllimin e listës telefonike të shtypur ose elektronike, ose për të gjitha mundësit e mëtejme për përdorim të të dhënave të tyre personale (nenin 112 paragrafi (5));

31) i përfshin parapaguesit e vet ose ka shpallur të dhëna personale të parapaguesve të vet në listat telefonike dhe shërbimet telefonike për informata pa pajtim të marrë paraprap për atë (nenin 112 paragrafi (6));

32) nuk i siguron mundësi parapaguesit, falas t'i ndryshojë ose plotësojë të dhënat personale, ose ta revokojë pajtimin për përfshirje të vet në lista telefonike dhe shërbime telefonike për informata (neni 112 paragrafi (7));

33) i ka vënë shfrytëzuesit e shërbimeve në hamendje me dhënie të informatave të gabuara ose të pavërteta ose me mbulim të informatave të vlefshme (neni 113 paragrafi (1));

34) në fillim të çdo thirrje ndaj shërbimit me vlerë të shtuar nuk siguron paralajmërim për çmimin e thirrjes ose për fillimin e pagesës, ose nuk siguron ndërprerje të thirrjes pas paralajmërimit në afat të arsyeshëm, ndërsa para fillimit të pagesës për thirrjen (neni 113 paragrafi (2));

35) e kufizon qasjen dhe/ose shfrytëzimin e shërbimeve dhe aplikime në kundërshtim me nenin 114 të këtij ligji;

36) kryen kufizim të përkohshëm ose ndërprerje të qasjes, në kundërshtim me nenin 115 të këtij ligji;

37) nuk siguron mundësi të qasjes falas deri te numrat e shërbimeve për thirrje urgjente ose numri unik evropian për thirrje urgjente "112" në pajtim me nenin 117 paragrafët (1) dhe (2) të këtij ligji;

38) trupit kompetent për pranim të thirrjeve në numrin unik evropian për thirrje urgjente "112" nuk ia dorëzon pa kompensim, të gjitha të dhënat në dispozicion për thirrjet e realizuara në numrin "112" (nenin 117 paragrafi (4));

39) me thirrjet në numrin "112" nuk vepron në mënyrë të njëjtë, si dhe me thirrjet tjera në numrat e shërbimeve për thirrje urgjente të cilat ende shfrytëzohen në Republikën e Maqedonisë (nenin 117 paragrafi (5));

40) nuk mundëson vendosjen e të gjitha thirrjeve ndaj numrave nga sesioni i numrave e cila fillon me numrin "116" në pajtim me nenin 119 të këtij ligji;

41) nuk punon në pajtim me lejen për shfrytëzim të radiofrekuencave (neni 142 paragrafi (1));

42) u ndan numra dhe/ose seri të numrave siguresve të shërbimeve tjera pa marrëveshje të lidhur ose pa e respektuar parimin e mosdiskriminimit (nenin 151 paragrafi (8)) dhe

43) te thirrjet në shërbimet për shërbime urgjente nuk qaset në pajtim me nenin 172 paragrafi (3) të këtij ligji.

(2) Gjohë në shumë prej 1 000 deri në 1 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës te personi juridik dhe tregtarit individual për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 183

(1) Gjohë në shumë prej 10.000 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik, nëse:

1) nuk e paguan kompensimin vjetor për mbikëqyrje të tregut në afatin e përcaktuar në nenin 30 paragrafi (5) të këtij ligji;

2) nuk e paguan dallimin e llogaritur në pajtim me nenin 30 paragrafi (7) të këtij ligji;

3) nuk e paguan kompensimin vjetor për shfrytëzim të radiofrekuencave në pajtim me nenin 31 paragrafi (5) të këtij ligji;

4) nuk e pagua kompensimin vjetor për shfrytëzim zë numrave dhe/ose serive të numrave në pajtim me nenin 32 paragrafi (6) të këtij ligji;

5) me shkrim nuk e njofton kërkuesin për refuzim të kërkesës të tij ose nuk i thekson shkaqet për atë në afatin të përcaktuar në nenin 66 paragrafin (3) të këtij ligji;

6) nuk plotëson kërkesë të arsyeshme për lidhje të marrëveshjes për koordinim të ndërsjellë të punëve ndërtimore, në pajtim me nenin 68 paragrafin (1) të këtij ligji;

7) nuk i azhuron të dhënat në listën e plotë telefonike ose në shërbimin e plotë telefonik për informata, në pajtim me nenin 94 paragrafin (5) të këtij ligji;

8) nuk e kufizon qasjen të shërbimit e tij dhe/ose e ndërpret parapaguesin ose e prish marrëveshjen për kyçje dhe shfrytëzim të rrjeteve publike të komunikimit dhe/ose shërbime elektronike të komunikimit publikisht të kapshme në kundërshtim me nenin 102 të këtij ligji;

9) publikisht nuk i shpall të dhënat për kualitetin shërbimeve të përfshira me shërbimin universal, ose të njëjtat nuk ia dorëzon Agjencisë (neni 103 paragrafi (2));

10) nuk i paguan mjetet në fondin e kompensimit për shërbim universal në afat ose shumë të përcaktuar me vendim të Agjencisë (nenin 106 paragrafi (4));

11) lidh marrëveshje fillestare në kohë të caktuar obliguese më gjatë se 24 muaj ose parapaguesit nuk i jep mundësi për lidhje të marrëveshjes me kohëzgjatje jo më të gjatë se 12 muaj (nenin 107 paragrafi (9));

12) nuk i plotëson kërkesat teknike ose funksionale në pajtim me nenin 110 paragrafin (1) të këtij ligji;

13) nuk i plotëson detyrimet plotësuese të tërë ose në një pjesë të territorit të Republikës së Maqedonisë, në pajtim me nenin 111 të këtij ligji;

14) nuk i plotëson të gjitha kërkesat e arsyeshme për marrje të të dhënave për parapaguesit e vet nga ana e shërbimeve telefonike publikisht të kapshme për informata ose lista telefonike, në pajtim me nenin 112 paragrafi (2) të këtij ligji;

15) të gjithë shfrytëzuesve të fundit të shërbimeve publike telefonike nuk u siguron qasje të shërbimit telefonike për informata (nenin 112 paragrafi (3));

16) parapaguesve të vet nuk u mundëson bartje të numrave në pajtim me nenin 116 të këtij ligji;

17) nuk siguron fillim të thirrjes te numrat nga Plani për numërtim në pajtim me nenin 118 paragrafin (2) të këtij ligji;

18) shfrytëzuesve të shërbimeve nga shteti tjetër nuk u siguron mundësi të kenë qasje te numrat jogeografikë nga Plani për numërtim në pajtim me nenin 118 paragrafi (4) të këtij ligji;

19) nuk e prish marrëveshjen, pa kompensim ose nuk i kthen të gjitha mjetet në para të paguara pa arsye, në pajtim me nenin 120 paragrafi (7) të këtij ligji;

20) shfrytëzon radiofrekuenca pa leje SERT të vlefshme radioamaterike (nenin 131 paragrafi (2));

21) nuk e njofton Agjencinë për cilin do ndryshim të të dhënave të përcaktuara në kërkesën për dhënie të lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave në afat prej 14 ditë nga dita kur është kryer ndryshimi (nenin 133 paragrafi (6));

22) rrjetet publike të komunikimit nëpërmjet të cilave sigurohet transmetim i shërbimeve digjitale televizive nuk planifikohen në mënyrë me të cilën do të sigurohet transmetim i shërbimeve televizive dhe programe me format të ekranit të gjerë (neni 158 paragrafi (1));

23) gjatë pranimit dhe transportimit kthyes të shërbimeve televizive ose programeve me ekran të gjerë nuk e mbajnë formatin e tyre (nenin 158 paragrafi (2));

24) siguresit e shërbimeve interaktive të televizionit digjital nuk shfrytëzojnë API të hapur (neni 158 paragrafi (3));

25) siguresit e pajisjes bashkëkohore të televizionit digjital shfrytëzojnë API të hapur që nuk është në pajtim me kërkesat minimale të standardeve relevante ose specifitime (nenin 158 paragrafi (4));

26) të gjithë radiodifuzerëve nuk u siguron me kushte të drejta, të arsyeshme ose jodiskriminuese, shërbime teknike të cilat do të mundësojnë servis programor të radiodifuzerëve që emetohen në mënyrë digjitale të jenë të pranuar nga shikuesit ose nga dëgjuesit, nëpërmjet të shfrytëzimit të dekoderëve (neni 160 paragrafi (2));

27) nuk mban kontabilitet të veçantë për shërbimet me qasje të kushtëzuar, veçmas nga aktivitetet tjera (nenin 160 paragrafi (3));

28) në ueb faqen e saj nuk e shpall ose nuk e azhuron llojin dhe specififikimet teknike të interfejsit të rrjetit të vet publik të komunikimit (nenin 162 paragrafi (1));

29) specififikimet teknike nuk janë në pajtim me nenin 162 paragrafi (2) të këtij ligji;

30) nuk e informon parapaguesin ose shfrytëzuesin në pajtim me nenin 169 paragrafi (4) të këtij ligji;

31) nuk e mënjanon mundësinë për parandalim të prezantimit të identifikimit të linjës thirrëse, në pajtim me nenin 172 paragrafi (1) të këtij ligji;

32) nuk i rruan thirrjet hyrëse dhe dalëse të parapaguesit në pajtim me nenin 172 paragrafi (2) të këtij ligji;

33) parapaguesit nuk i siguron mundësi, falas dhe duke shfrytëzuar mjete të thjeshta ta ndërpresë ridrejtimin automatik të thirrjes nga pala e tretë deri te pajisja e tij terminale (nenin 173), dhe

34) Lejon shfrytëzimin e thirrjes automatike dhe të sistemeve të komunikimit për thirrje të numrave telefonikë me parapagesë, pa pajtim të marrë paraprak nga parapaguesi (neni 174 paragrafi (1)).

(2) Gjohë në shumë prej 500 deri në 1.000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës te personi juridik dhe tregtarit individual për kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 184

(1) Gjohë në shumë prej 5 000 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik, nëse:

1) nuk dorëzon raport për shumën e të hyrës së përgjithshme në afatin të përcaktuar në nenin 30 paragrafin (3) të këtij ligji;

2) nuk e njofton Agjencinë për ndryshim të të dhënave në pajtim me nenin 60 paragrafin (6) të këtij ligji;

3) nuk e njofton Agjencinë për ndërprerje me sigurim të rrjeteve publike elektronike të komunikimit dhe/ose shërbime në pajtim me nenin 60 paragrafin (7) të këtij ligji;

4) nuk jep të dhëna për së paku një numër telefonik i cili do të jetë i shpallur në listën e plotë telefonike (neni 94 paragrafi (4));

5) te Agjencia nuk dorëzon të dhëna për të hyra të realizuara në pajtim me nenin 106 paragrafin (5) të këtij ligji;

6) nuk vepron për kundërshtimin e parashtruar nga parapaguesi në pajtim me nenin 113 paragrafi (3) të këtij ligji;

7) nuk vendos për kundërshtimin në afat prej 10 ditësh nga dita e pranimit të të njëjtës (nenin 113 paragrafi (4));

8) bën keqpërdorim të thirrjeve ndaj numrave të shërbimeve për thirrje urgjente ose numri unik evropian për thirrje urgjente "112" në pajtim me nenin 117 paragrafi (7) të këtij ligji;

9) parapaguesit nuk i jep vërtetim për kontrollin e kryer administrativ dhe/ose teknik ose nuk i jep vërtetim me elemente të sakta dhe dukshëm të vendosur nga kontrolli administrativ dhe/ose teknik (nenin 120 paragrafi (4));

10) në rast të kundërshtimit të parashtruar nuk vepron në pajtim me nenin 120 paragrafi (5) të këtij ligji;

11) pa prolongim ose pa kompensim, përsëri nuk fillon ose nuk e vazhdon sigurimin e shërbimit (nenin 120 paragrafi (6));

12) parapaguesit nuk i dorëzon përgjigje me shkrim për themelimin e kundërshtimit të parashtruar në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të kundërshtimit (nenin 120 paragrafi (8));

13) nuk e njofton Agjencinë për zbatim të të dhënave për bartësin e lejes për shfrytëzim të radiofrekuencave në afat prej 30 ditësh nga dita e krijimit të ndryshimit (neni 142 paragrafi (2));

14) agjencisë nuk ia dorëzon marrëveshjet e lidhura në afat prej pesë ditësh nga dita e lidhjes së tyre (nenin 151 paragrafi (9));

15) nuk e njofton Agjencinë për çdo ndryshim të të dhënave për poseduesin e të drejtës të shfrytëzimit të numrave dhe/ose të numrave në afat prej 30 ditësh nga dita e ndryshimit të krijuar (neni 152 paragrafi (2));

16) refuzon lidhje të radio pajisjes dhe/ose pajisje terminale të telekomunikimit (nenin 164 paragrafi (1));

17) nuk e njofton Agjencinë se e ka refuzuar lidhjen e radio pajisjes dhe/ose pajisjes terminale të telekomunikimit, se e ka shkyçur ose se e ka tërhequr prej përdorimi, në pajtim me nenin 164 paragrafët (2) dhe (3) të këtij ligji;

18) Kyç në rrjet publik të telekomunikimit radio pajisje ose pajisje terminale të telekomunikimit, e cila nuk është në pajtim me kushtet e përcaktuara në Ligjin për siguri të prodhimeve, rregullat e miratuara në bazë të tij dhe këtij ligji (neni 164 paragrafi (4));

19) agjencisë nuk i dorëzon të dhëna në pajtim me nenin 165 paragrafin (4) të këtij ligji;

20) në kërkesë të Agjencisë nuk e shkyç nga rrjeti publik mobil i komunikimit, pajisjen terminale të telekomunikimit e cila nuk është e evidentuar në regjistër (neni 165 paragrafi (5));

21) shfrytëzuesit të fundit i cili e ka paguar thirrjen nuk i mundëson thjeshtë dhe falas ta pengojë paraqitjen e identifikimit të linjës së thirrjes për çdo thirrje individuale (neni 170 paragrafi (1));

22) parapaguesit të thirrur, nuk i mundëson thjeshtë dhe falas ta parandalojë paraqitjen e identifikimi të linjës së thirrjes, te thirrjet hyrëse (neni 170 paragrafi (2));

23) parapaguesit të thirrur nuk i mundëson në mënyrë të thjeshtë t'i refuzojë thirrjet hyrëse në pajtim me nenin 170 paragrafin (3));

24) parapaguesit të thirrur nuk i mundëson thjeshtë dhe falas ta pengojë paraqitjen e identifikimit të linjës së thirrur (nenin 170 paragrafi (4));

25) nuk e informon publikun në pajtim me nenin 170 paragrafin (6) të këtij ligji;

26) i shfrytëzojnë të dhënat elektronike të kontaktit për postë elektronike të marrë nga konsumatorët e prodhimeve të tyre ose shërbimet në kundërshtim me nenin 174 paragrafi (2) të këtij ligji;

27) siguron komunikime të pakërkuara në kundërshtim me nenin 174 paragrafin (3) të këtij ligji dhe

28) dërgon postë elektronike për marketing të drejtpërdrejtë ose për nxitje të vizitës së ueb faqeve të caktuara në kundërshtim me ndalimin nga neni 174 paragrafi (4) të këtij ligji.

(2) Gjobë në shumë prej 500 eurosh në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës te personi juridik edhe tregtarit individual për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 185

Gjobë në shumë prej 1.000 deri në 1.500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit fizik i cili nuk kryen veprimtari, nëse:

1) nuk dorëzon notifikim te Agjencia, para se të fillojë me sigurimin e rrjeteve dhe/ose shërbimeve publike të komunikimit elektronik (nenin 60 paragrafi (1));

2) bën keqpërdorim të thirrjeve në numrat e shërbimeve për thirrje urgjente ose numrin unik evropian për thirrje urgjente "112" në pajtim me nenin 117 paragrafi (7) të këtij ligji;

3) shfrytëzon radiofrekuenca pa leje për shfrytëzim të radiofrekuencave (neni 129 paragrafi (1));

4) shfrytëzon radiofrekuenca pa SERT leje që vlen radioamaterike (nenin 131 paragrafi (2)) dhe

5) kyç në rrjet publik të komunikimit pajisje radio ose të telekomunikimit, në kundërshtim të dispozitave të nenit 164 paragrafit (4) të këtij ligji.

Neni 186

Sanksione të njëzeta

(1) Personit juridik për kundërvajtje të kryer nga nenet 180, 181, 182, 183 dhe 184 të këtij ligji krahas gjobës do t'i shqiptohet edhe sanksion i kundërvajtjes ndalim për ushtrim të veprimtarisë të caktuar në kohëzgjatje prej gjashtë muaj deri në tre vjet, ndërsa mund t'i shqiptohet edhe sanksion i kundërvajtjes konfiskim i lëndëve me të cilat është kryer kundërvajtja.

(2) Personit përgjegjës te personi juridik për kundërvajtje të kryer nga nenet 180, 181, 182, 183 dhe 184 të këtij ligji, krahas gjobës, do t'i shqiptohet edhe sanksion i kundërvajtjes ndalim për ushtrim të profesionit, veprimtarisë ose detyrës në kohëzgjatje prej tre muaj deri në një vit.

(3) Tregtarit individ për kundërvajtje të kryer nga nenet 180, 181, 182, 183 dhe 184 të këtij ligji, krahas gjobës, do t'i shqiptohet edhe sanksion i kundërvajtjes ndalim për ushtrim të profesionit, veprimtarisë dhe detyrës në kohëzgjatje prej tre muaj deri në një vit, ndërsa mund t'i shqiptohet sanksion i kundërvajtjes konfiskim i sendeve me të cilat është kryer kundërvajtja.

(4) Personit fizik për kundërvajtje të kryer nga neni 185 i këtij ligji, krahas gjobës, mund t'i shqiptohet edhe sanksion i kundërvajtjes konfiskim i sendeve me të cilat është kryer kundërvajtja.

Kapitulli i njëzet

DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Neni 187

Anëtarët e Komisionit të Agjencisë dhe drejtori i Agjencisë të emëruar në pajtim me Ligjin për komunikime elektronike ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10, 13/12, 59/12, 123/12 dhe 23/13) vazhdojnë ta ushtrojnë funksionin e vet deri në përfundim të mandatit për të cilin janë emëruar.

Neni 188

(1) Agjencia do t'i miratojë rregullat të cilat dalin nga ky ligj në afat prej nëntë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Deri në ditën e hyrjes në fuqi të rregullave nga paragrafi (1) i këtij neni do të zbatohen rregullat e miratuara deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(3) Dispozitat nga neni 26 të këtij ligji do të zbatohen nga dita e fillimit të zbatimit të Ligjit për të punësuarit në sektorin publik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 27/14) dhe Ligjit për nëpunës administrativë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 27/14).

(4) Deri në ditën e fillimit të zbatimit të dispozitave nga neni 26 të këtij ligji, për të punësuarit në Agjenci do të vlejné dispozitat e përgjithshme për marrëdhënie pune.

Neni 189

(1) Dispozita nga neni 36 paragrafi (5) të këtij ligji do të zbatohet nga 1 qershori 2015.

(2) Komisioni për dhënie të provimit profesional nga neni 36 paragrafi (5) të këtij ligji, do të formohet më së voni deri më 1 korrik 2015. Komisioni është i obliguar që në afat prej 6 muajsh nga dita e formimit të tij të zbatojë dhënie të provimit profesional personave të cilët para ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji janë të punësuar në shërbimin profesional në Agjencinë nga neni 36 paragrafi (1) të këtij ligji.

(3) Komisioni për vendimmarrje nga neni 50 paragrafi (4) të këtij ligji do të formohet në afat prej 30 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(4) Procedurat për kundërvajtje të filluara në pajtim me Ligjin për komunikime elektronike ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10,13/12, 59/12, 123/12 dhe 23/13) do të vazhdojnë në pajtim me këtë ligj.

Neni 190

(1) Agjencia do ta sigurojë pikën e vetme për informata nga neni 67 paragrafi (1) të këtij ligji në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Agjencia është e obliguar që në afat prej një muaji nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji të fillojë fushatë publike për promovim të pikës së vetme për informata nga neni 67 paragrafi (1) të këtij ligji.

Neni 191

Dhënësit ekzistues të shërbimit universal edhe pas hyrjes në fuqi të këtij ligji vazhdojnë t'i sigurojnë shërbimet e përfshira me shërbimin universal në pajtim me marrëveshjet e lidhura për sigurim të shërbimit universal.

Neni 192

(1) Poseduesit e lejeve për shfrytëzim të radiofrekuencave të cilat janë dhënë para hyrjes në fuqi të këtij ligji, kanë të drejtë nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji deri më 25 maj 2016, të dorëzojnë kërkesë te Agjencia që t'i kontrollojnë kufizimet nga aspekti i gjendjes neutrale në lidhje me teknologjitë dhe neutralitet në lidhje me shërbimet, të përcaktuara me leje të dhëna për shfrytëzim të radiofrekuencave.

(2) Gjatë kontrollit të kufizimeve nga paragrafi (1) i këtij neni, Agjencia mund të përcaktojë kushte të reja, më ndryshe, për shfrytëzim të radiofrekuencave nga ato të përcaktuara në lejet e dhëna për shfrytëzim të radiofrekuencave, si dhe pagesë të kompensimit të ri të njëanshëm për shfrytëzim të radiofrekuencave në pajtim me nenin 33 të këtij ligji, nëse bëhet ndryshim i lejes ekzistuese për shfrytëzim të radiofrekuencave.

(3) Agjencia para se të vendosë për kërkesën nga paragrafi (3) i këtij neni obligohet ta njoftojë parashtruesin e kërkesës për kushtet e reja nga paragrafi (2) i këtij neni, si dhe pagesa e kompensimit të ri të njëanshëm për shfrytëzimin e radiofrekuencave dhe t'i caktojë afat të arsyeshëm në të cilin ai mund ta tërheq kërkesën, nëse nuk i pranon kushtet e reja për shfrytëzim të radiofrekuencave si dhe pagesën e kompensimit të njëanshëm. Në atë rast kushte për shfrytëzim të radiofrekuencave të përcaktuara në lejen ekzistuese për shfrytëzim të radiofrekuencave vazhdojnë të vlejné deri më 25 maj 2016.

(4) Pas 25 maji 2016, Agjencia do t'i ndërmarrë të gjitha masat përkatëse që të sigurojë se dispozitat e neneve 126 dhe 127 të këtij ligji zbatohen te të gjithë poseduesit tjerë të lejeve për shfrytëzimin e radiofrekuencave të cilat janë të dhëna para hyrjes në fuqi të këtij ligji, me ç'rast duhet të mbajë llogari për sigurimin e konkurrencës së drejtë në pajtim me këtë ligj.

Neni 193

(1) Operatorët janë të detyruar ta harmonizojnë punën e tyre në pajtim me aktin nga neni 166 të këtij ligji në afat prej 18 muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Operatorët janë të detyruar që t'i sigurojnë të gjitha mjetet teknike të domosdoshme dhe masat organizuese nga neni 176 paragrafi (4) të këtij ligji në afat prej nëntë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 194

Legjitimacionet ekzistuese të inspektorëve për komunikime elektronike të lëshuara në pajtim me Ligjin për komunikime elektronike ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10,13/12, 59/12, 123/12 dhe 23/13), vazhdojnë të vlejné deri në miratimin e aktit nënligjor nga neni 37 paragrafi (3) të këtij ligji.

Neni 195

Procedurat për lëshimin e lejeve për shfrytëzimin e radiofrekuencave dhe për bartjen e të drejtës për shfrytëzimin e radiofrekuencave, të filluara në pajtim me Ligjin për komunikime elektronike ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10,13/12, 59/12, 123/12 dhe 23/13), do të vazhdojnë në pajtim me këtë ligj.

Neni 196

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji shfuqizohet Ligji për komunikime elektronike ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008, 83/10,13/12, 59/12, 123/12 dhe 23/13).

Neni 197

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1134.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА МЕДИЦИНСКИТЕ СТУДИИ И КОНТИНУИРАНОТО СТРУЧНО УСОВРШУВАЊЕ НА ДОКТОРИТЕ НА МЕДИЦИНА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за медицинските студии и континуираното стручно усовршување на докторите на медицина, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 20 февруари 2014 година.

Бр. 07 – 1090/1
20 февруари 2014 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА МЕДИЦИНСКИТЕ СТУДИИ И КОНТИНУИРАНОТО СТРУЧНО УСОВРШУВАЊЕ НА ДОКТОРИТЕ НА МЕДИЦИНА

Член 1

Во Законот за медицинските студии и континуираното стручно усовршување на докторите на медицина („Службен весник на Република Македонија“ број 16/13), во членот 7 став (1) по зборовите: „докторите на медицина, специјалистите и супспецијалистите“ се додаваат зборовите: „докторите на стоматологија, специјалистите и супспецијалистите и дипломираните фармацевти вработени во јавните здравствени установи, како и помошниот медицински кадар“.

Во ставот (3) по зборовите: „докторите на медицина, специјалистите и супспецијалистите“ се додаваат зборовите: „докторите на стоматологија, специјалистите и супспецијалистите и дипломираните фармацевти вработени во јавните здравствени установи, како и помошниот медицински кадар“.

Во ставот (4) по зборовите: „докторите на медицина, специјалистите и супспецијалистите“ се додаваат зборовите: „докторите на стоматологија, специјалистите и супспецијалистите и дипломираните фармацевти вработени во јавните здравствени установи, како и помошниот медицински кадар“, а точката на крајот од реченицата се заменува со запирка и се додаваат зборовите: „која што најдоцна до 15 ноември во тековната година раководителот на секторот надлежен за континуирана медицинска едукација во Министерството за здравство ја подготвува и доставува до министерот за здравство како предлог на годишна програма. Годишната програма се извршува со обуки во странство кои траат најмалку 30 дена и содржи најмалку 1.000 обуки годишно, од кои најмалку 200 обуки се за докторите на медицина, специјалистите и супспецијалистите вработени во јавни здравствени установи на терцијарно ниво и најмалку 600 обуки се за докторите на медицина вработени во јавни здравствени установи на секундарно ниво. Во годишната програма дополнително се вклучуваат и докторите на стоматологија, специјалистите и супспецијалистите и дипломираните фар-

мацевти вработени во јавните здравствени установи, како и помошниот медицински кадар. Во годишната програма се предвидуваат дополнителни обуки и за докторите на медицина вработени во јавни здравствени установи на секундарно ниво, приватните специјалисти во мрежа, службите за превенција, дежурните служби, итна медицинска помош и домашна посета кои се извршуваат во здравствени установи во Република Македонија. Докторите на медицина вработени во јавни здравствени установи на секундарно ниво се должни најмалку четири месеци во период од шест години да поминат на обука во странство, овозможена од Министерството за здравство и најмалку два месеца во период од пет години да поминат во обука во здравствена установа на терцијарно ниво, овозможена од Министерството за здравство.“

Во ставот (5) по зборовите: „докторите на медицина, специјалистите и супспецијалистите“ се додаваат зборовите: „докторите на стоматологија, специјалистите и супспецијалистите и дипломираните фармацевти вработени во јавните здравствени установи, како и помошниот медицински кадар“.

Во ставот (6) по зборовите: „докторите на медицина, специјалистите и супспецијалистите“ се додаваат зборовите: „докторите на стоматологија, специјалистите и супспецијалистите и дипломираните фармацевти вработени во јавните здравствени установи, како и помошниот медицински кадар“.

Во ставот (10) по зборовите: „докторите на медицина, специјалистите и супспецијалистите“ се додаваат зборовите: „докторите на стоматологија, специјалистите и супспецијалистите и дипломираните фармацевти вработени во јавните здравствени установи, како и помошниот медицински кадар“.

Член 2

Во членот 9 по ставот (15) се додаваат два нови става (16) и (17), кои гласат:

„(16) Министерот за здравство најдоцна до 1 декември тековната година донесува годишен план за едукација на избраните лекари во Република Македонија, кој опфаќа најмалку 50% од избраните лекари во Република Македонија, која важи од 1 јануари следната година, која е организирана и на товар на Министерството за здравство вклучително и патните трошоци на избраните лекари, која е акредитирана од страна на Лекарската комора на Македонија, односно Стоматолошката комора на Македонија и која е задолжителна за сите избрани лекари во мрежата на здравствени установи и која особено содржи обуки за упатствата за медицина заснована на докази, обуки за стекнување на вештини, обуки за користење и читање на ЕКГ, обуки за дефибрилација, реанимација и основно одржување во живот. Дел од обуките на избраните лекари задолжително се спроведуваат во здравствени установи на терцијарно ниво каде што се третираат првите пет најчести причини (болести) за смртност во Република Македонија. Обуката на избраните лекари се состои од теоретски и практичен дел. Теоретскиот дел од обуката е во присуство на повеќе избрани лекари, трае најмалку четири часа и задолжително завршува со проверка на знаењето на избраните лекари со тест. Практичниот дел од обуката на избраните лекари се извршува со присуство на избраните лекари на третман на пациенти од страна на специјалист, односно супспецијалист во здравствена установа. По завршувањето на практичниот дел од обуката што трае вкупно четири пати по четири часа специјалистот, односно супспецијалистот издава писмена потврда дека избраниот лекар присуствувал на практичниот дел од обуката. Обуката на избраните лекари по правило се одржува во викенд освен доколку избраниот лекар не побара обуката да се спроведува во ра-

ботни денови. Министерот за здравство овластува најмалку три лица од Министерството за здравство и по едно лице од Лекарската комора на Македонија и Стomatолошката комора на Македонија кои ја следат реализацијата на годишниот план за едукација на избраните лекари и кои еднаш месечно му доставуваат извештај за следењето на реализацијата на едукацијата.

(17) Доколку министерот за здравство не ја донесе годишната програма за обука на докторите на медицина, специјалистите и супспецијалитите, односно годишниот план за едукација на избраните лекари во Република Македонија, во тековната година се применува годишната програма за обука на докторите на медицина, специјалистите и супспецијалитите, односно годишниот план за едукација на избраните лекари во Република Македонија, кои важеле претходната година.“

Член 3

Во членот 16 став (3) износот „2.000“ се заменува со износот „10.000“, а износот „2.500“ се заменува со износот „15.000“.

По ставот (6) се додаваат два нови става (7) и (8), кои гласат:

„(7) Глоба во износ од 2.000 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на раководителот на сектор надлежен за континуирана медицинска едукација во Министерството за здравство доколку до 15 ноември во тековната година не подготви и не достави на министерот за здравство предлог на програма (член 7 став (4)).“

(8) Глоба во износ од 10.000 до 15.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во Министерството за здравство доколку не овласти најмалку три лица во Министерството за здравство да ја следат реализацијата на годишниот план за едукација на избраните лекари во Република Македонија (член 9 став (16)).“

Член 4

По членот 16 се додава нов член 16-а, кој гласи:

„Член 16-а

(1) На избраниот лекар кој нема да се јави на едукација и да го положи тестот за проверка на знаењето стекнато на теоретскиот дел од обуката во два последователни обиди, односно нема да обезбеди потврда за присуство на практичниот дел на обуката согласно со годишниот план за едукација на избраните лекари во Република Македонија, согласно со договорот склучен со Фондот за здравствено осигурување на Македонија, ќе му се намали месечниот надоместок од Фондот за здравствено осигурување за 20%, еднакратно.

(2) Доколку избраниот лекар две години по ред не се јавува на едукација и не го положи тестот за проверка на знаењето стекнато на теоретскиот дел од обуката, односно нема да обезбеди потврда за присуство на практичниот дел на обуката согласно со годишниот план за едукација на избраните лекари во Република Македонија, ќе се раскине договорот за лиценца за вршење на здравствена дејност во мрежата на здравствени установи и нема да може да склучи договор со Фондот за здравствено осигурување на Македонија во времетраење од една година.“

Член 5

Фондот за здравствено осигурување на Македонија во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе ги усогласи договорите со избраните лекари, согласно со одредбите од членот 16-а од овој закон.

Член 6

Министерот за здравство во рок од еден месец од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе го донесе годишниот план за едукација на избраните лекари во Република Македонија за 2014 година.

Член 7

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIM DHE PLOTËSIM TË LIGJIT PËR STUDIME TË MJEKËSISË DHE PËRSOSJE PROFESIONALE TË VAZHDESHME TË DOKTORËVE TË MJEKËSISË

Neni 1

Në Ligjin për studime të mjekësisë dhe përsosje profesionale të vazhdueshme të doktorëve të mjekësisë (Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë numër 16/13), në nenin 7 paragrafi (1) pas fjalëve: "doktorët e mjekësisë, specialistët dhe subspecialistët" shtohen fjalët: "doktorët e stomatologjisë, specialistët dhe subspecialistët dhe farmacistët e diplomuar të punësuar në institucione publike shëndetësore, si dhe kuadri ndihmës mjekësor".

Në paragrafin (3) pas fjalëve: "doktorët e mjekësisë, specialistët dhe subspecialistët" shtohen fjalët: "doktorët e stomatologjisë, specialistët dhe subspecialistët dhe farmacistët e diplomuar të punësuar në institucione publike shëndetësore, si dhe kuadri ndihmës mjekësor".

Në paragrafin (4) pas fjalëve: "doktorët e mjekësisë, specialistët dhe subspecialistët" shtohen fjalët: "doktorët e stomatologjisë, specialistët dhe subspecialistët dhe farmacistët e diplomuar të punësuar në institucione publike shëndetësore, si dhe kuadri ndihmës mjekësor", e pika në fund të fjalisë zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: "të cilën më së voni deri më 15 nëntor në vitin rrezdhës, udhëheqësi i sektorit kompetent për edukimin e vazhdueshëm mjekësor në Ministrinë e Shëndetësisë e përgatit dhe e dorëzon te ministri i Shëndetësisë si propozim-program vjetor. Programi vjetor realizohet me trajnime jashtë vendit që zgjasin së paku 30 ditë dhe përmban së paku 1 000 trajnime në vit, nga të cilat së paku 200 trajnime janë për doktorët e mjekësisë, specialistët dhe subspecialistët të punësuar në institucione publike shëndetësore të nivelit terciar dhe më së paku 600 trajnime janë për doktorët të mjekësisë të punësuar në institucionet publike shëndetësore të nivelit sekondar. Në programin vjetor në mënyrë plotësuese përfshihen edhe doktorët e stomatologjisë, specialistët dhe subspecialistët dhe farmacistët e diplomuar të punësuar në institucione publike shëndetësore, si dhe kuadri ndihmës mjekësor. Në programin vjetor parashihen trajnime plotësuese edhe për doktorët e mjekësisë të punësuar në institucionet publike shëndetësore të nivelit sekondar, specialistët privatë në rrjet, shërbimet e preventivës, shërbimet e kujdestarisë, ndihmës urgjente mjekësore dhe vizitës shtëpiake të cilat realizohen në institucionet shëndetësore të Republikës së Maqedonisë. Doktorët e mjekësisë të punësuar në institucionet publike shëndetësore të nivelit sekondar janë të detyruar që së paku katër muaj në periudhë prej gjashtë vitesh të kalojnë në trajnim jashtë vendit, të mundësuar nga Ministria e Shëndetësisë dhe së paku dy muaj në periudhë prej pesë vitesh të kalojnë në trajnim në institucionin shëndetësor të nivelit terciar, të mundësuar nga Ministria e Shëndetësisë."

Në paragrafin (5) pas fjalëve: "doktorët e mjekësisë, specialistët dhe subspecialistët" shtohen fjalët: "doktorët e stomatologjisë, specialistët dhe subspecialistët dhe farmacistët e diplomuar të punësuar në institucione publike shëndetësore, si dhe kuadri ndihmës mjekësor".

Në paragrafin (6) pas fjalëve: "doktorët e mjekësisë, specialistët dhe subspecialistët" shtohen fjalët: "doktorët e stomatologjisë, specialistët dhe subspecialistët dhe farmacistët e diplomuar të punësuar në institucione publike shëndetësore, si dhe kuadri ndihmës mjekësor".

Në paragrafin (10) pas fjalëve: "doktorët e mjekësisë, specialistët dhe subspecialistët" shtohen fjalët: "doktorët e stomatologjisë, specialistët dhe subspecialistët dhe farmacistët e diplomuar të punësuar në institucione publike shëndetësore, si dhe kuadri ndihmës mjekësor".

Neni 2

Në nenin 9 pas paragrafit (15) shtohen dy paragrafë të rinj (16) dhe (17), si vijojnë:

"(16) Ministria e Shëndetësisë më së voni deri më 1 dhjetor në vitin rrjedhës miraton Plan Vjetor për edukim të mjekëve të zgjedhur në Republikën e Maqedonisë i cili përfshin së paku 50 % të mjekëve të zgjedhur në Republikën e Maqedonisë, i cili vlen prej 1 janarit të vitit të ardhshëm, i cili është i organizuar dhe në llogari të Ministrisë së Shëndetësisë duke i përfshirë edhe shpenzimet e udhëtimit të mjekëve të zgjedhur, i cili është i akredituar nga Oda e Mjekëve të Maqedonisë respektivisht Oda e Stomatologëve të Maqedonisë dhe i cili është i obliguar për të gjithë mjekët e zgjedhur në rrjetin e institucioneve shëndetësore, dhe i cili në veçanti përmban trajnime për udhëzime për mjekësi të bazuar në dëshmi, trajnime për marrjen e aftësive, trajnime për shfrytëzimin dhe leximin e EKG-së, trajnime për defibrilim, reanimacion dhe mbajtje në jetë. Një pjesë e trajnimeve të mjekëve të zgjedhur detyrimisht zbatohet në institucionet shëndetësore në nivel terciar ku trajtohen pesë arsyet (sëmundjet) e para më të shpeshta për vdekshmërinë në Republikën e Maqedonisë. Trajnimi i mjekëve të zgjedhur përbëhet nga pjesa teorike dhe praktike. Pjesa teorike e trajnimit është e pranishme të më shumë mjekë të zgjedhur, zgjat së paku katër orë dhe detyrimisht mbaron me kontroll të njohurive të mjekëve të të zgjedhur me test. Pjesa praktike e trajnimit të mjekëve të zgjedhur realizohet me prani të mjekëve të zgjedhur me trajtim të pacientëve nga specialisti respektivisht subspecialisti në institucion shëndetësor. Pas mbarimit të pjesës praktike të trajnimit i cili zgjatë gjithsej katër herë nga katër orë, specialisti respektivisht subspecialist lëshon vërtetim me shkrim se mjeku i zgjedhur ka marrë pjesë në pjesën praktike të trajnimit. Trajnimi i mjekëve të zgjedhur sipas rregullit mbahet në vikend përveç nëse mjeku i zgjedhur nuk kërkon trajnime të zbatohet në ditë pune. Ministri i Shëndetësisë autorizon së paku tre persona nga Ministria e Shëndetësisë dhe nga një person nga Oda e Mjekëve të Maqedonisë dhe Oda e Stomatologëve të Maqedonisë të cilët e ndjekin realizimin e Planit vjetor për edukim të mjekëve të zgjedhur dhe të cilët një herë në muaj i dorëzojnë raport për ndjekjen e realizimit të edukimit.

(17) Nëse ministri i Shëndetësisë nuk miraton Program vjetor për trajnim të doktorëve të mjekësisë, specialistëve dhe subspecialistëve respektivisht Plan Vjetor për edukim të mjekëve të zgjedhur në Republikën e Maqedonisë, gjatë vitit rrjedhës zbatohet Programi Vjetor për trajnim të doktorëve të mjekësisë, specialistëve dhe subspecialistëve respektivisht Plan Vjetor për edukimin e mjekëve të zgjedhur në Republikën e Maqedonisë, të cilat kanë qenë në fuqi në vitin paraprak."

Neni 3

Në nenin 16 paragrafi (3) shuma "2 000" zëvendësohet me shumën "10 000", e shuma "2 500" zëvendësohet me shumën "15 000".

Pas paragrafit (6) shtohen dy paragrafë të rinj (7) dhe (8), si vijojnë:

"(7) Gjobë në shumë prej 2 000 deri në 2 500 euro në kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet udhëheqësit të sektorit kompetent për edukim të vazhdueshëm mjekësor

në Ministrinë e Shëndetësisë nëse deri më 15 nëntor gjatë vitit rrjedhës nuk përgatit dhe dorëzon ministrit të Shëndetësisë propozim program (neni 7 paragrafi (4)).

(8) Gjobë në shumë prej 10 000 deri në 15 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës në Ministrinë e Shëndetësisë nëse nuk autorizon së paku tre persona në Ministrinë e Shëndetësisë për të ndjekur realizimin e Planit Vjetor për edukim të mjekëve të zgjedhur në Republikën e Maqedonisë (neni 9 paragrafi (16))."

Neni 4

Pas nenit 16 shtohet nen i ri 16-a, si vijon:

"Neni 16-a

(1) Mjekut të zgjedhur i cili nuk do të paraqitet në edukim dhe ta japë testin për kontroll të njohurive të marra në pjesën teorike nga trajnimi në dy tentime të njëpasnjëshme, respektivisht nuk do të sigurojë vërtetim për prezencë në pjesën praktike të provimit të trajnimit në pajtim me Planin Vjetor për edukim të mjekëve të zgjedhur në Republikën e Maqedonisë, në pajtim me marrëveshjen e lidhur me Fondin për Sigurim Shëndetësor të Maqedonisë, do t'i ulet kompensimi mujor nga Fondi për Sigurim Shëndetësor për 20%, në mënyrë të njëhershme.

(2) Nëse mjeku i zgjedhur dy vjet me radhë nuk do të paraqitet në edukim dhe nuk e kalon testin për kontroll të njohurive të marra në pjesën teorike të trajnimit respektivisht nuk do të sigurojë vërtetim për prezencë në pjesën praktike të provimit të trajnimit në pajtim me Planin Vjetor për edukim të mjekëve të zgjedhur në Republikën e Maqedonisë, do të priset marrëveshja për licencë për kryerjen e veprimtarisë shëndetësore në rrjetin e institucioneve shëndetësore dhe nuk do mund të lidh marrëveshje me Fondin për Sigurim Shëndetësor të Maqedonisë në kohëzgjatje prej një viti."

Neni 5

Fondi për Sigurim Shëndetësor i Maqedonisë në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do t'i harmonizojë marrëveshjet me mjekët e zgjedhur, në pajtim me dispozitat e nenit 16-a të këtij ligji.

Neni 6

Ministri i Shëndetësisë në afat prej një muaji nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji do ta miratojë planin vjetor për edukim të mjekëve të zgjedhur në Republikën e Maqedonisë për vitin 2014.

Neni 7

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1135.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНАТА ЗАШТИТА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за здравствената заштита, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 20 февруари 2014 година.

Бр. 07- 1091/1
20 февруари 2014 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

**ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНАТА ЗАШТИТА**

Член 1

Во Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12, 145/12, 87/13 и 164/13), во членот 15 по точката 11 се додава нова точка 11-а, која гласи:

„11-а. „Нови здравствени методи или постапки“ се здравствените методи или постапки кои можат да се користат заради унапредување на здравјето, превенцијата, дијагностиката и лекувањето на болестите, повредите и рехабилитацијата, а кои до моментот на нивно воведување не биле користени во внатрешната организациона единица на јавната здравствена установа на секундарно и/или терцијарно ниво, односно во јавната здравствена установа на секундарно и/или терцијарно ниво како целина или за прв пат се користат во здравствениот систем на Република Македонија.“

Член 2

Во членот 17 став (8) по зборот „опрема“ се става запирка и се додаваат зборовите: „како и секое воведување на нови здравствени методи или постапки“.

Член 3

Во членот 27 ставови (1) и (4) зборот „пропишува“ се заменува со зборот „утврдува“.

Член 4

По членот 32 се додава нов член 32-а, кој гласи:

„Член 32-а

(1) Пациентот кој не може да го оствари правото на здравствена заштита на примарно ниво во местото на живеење, има право на здравствена заштита на примарно ниво во здравствен дом во кој се врши здравствена дејност на примарно ниво и кој има седиште во подрачјето во кое е опфатена општината во која се наоѓа местото на живеење на пациентот.

(2) Правото од ставот (1) на овој член не го исклучува правото во мрежата на примарно ниво пациентот да избере лекар согласно со членот 32 став (1) од овој закон.

(3) Здравствената заштита од ставот (1) на овој член ги опфаќа работите утврдени со членот 32 став (3) од овој закон.

(4) Здравствената заштита од ставот (1) на овој член ја дава доктор на медицина, специјалист по општа медицина или специјалист по семејна медицина вработен во здравствениот дом, на кои надлежен орган им издава одобрение за изработка и користење на факсимил за вршење на здравствена заштита на примарно ниво согласно со прописите за здравствено осигурување.

(5) Здравствениот дом од ставот (1) на овој член е должен да го организира вршењето на здравствената дејност на примарно ниво од ставот (1) на овој член во населените места надвор од своето седиште така што да може, колку што е можно повеќе, на населението да му ја доближи здравствена дејност на примарно ниво, за што донесува програма за вршење на здравствена дејност на примарно ниво по населени места, на која претходна согласност дава Министерството за здравство.“

Член 5

Во членот 53 ставот (3) се менува и гласи:

„Организацијата и начинот на вршење на работите од итна медицинска помош ги утврдува министерот за здравство.“

Член 6

Во членот 91 ставот (2) се менува и гласи:
„Како внатрешни организациони единици може да се определат:

- служба и депо за лекови во здравствен дом,
- оддел, одделение, отсек и болничка аптека во болница и институт,
- оддел и болничка аптека во универзитетски институт и универзитетска клиника и
- клиника со оддели и болничка аптека во универзитетски клинички центар.“

Член 7

По членот 91 се додава нов наслов и нов член 91-а, кои гласат:

„Раководење со оддел во универзитетски институт, универзитетска клиника и клиника во универзитетски клинички центар

Член 91-а

(1) Со одделот во универзитетски институт, универзитетска клиника и клиника во универзитетски клинички центар раководи раководител на оддел, кој го организира процесот на работа во одделот и е одговорен пред директорот, односно директорите за законитоста и стручноста на работењето на одделот.

(2) Раководител на оддел од ставот (1) на овој член може да биде лице кое ги исполнува следниве услови:

- да е доктор на медицина специјалист или супспецијалист или доктор на стоматологија, специјалист или супспецијалист, односно здравствен работник со високо образование од областа на фармацијата со соодветна специјализација или супспецијализација,
- да има најмалку седум години работно искуство во структурата,

- активно да познава најмалку еден од трите најчесто користени јазици на Европската унија (англиски, германски или француски) на ниво Б2 според европското јазично портфолио (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment) (во натамошниот текст: ЦЕФР (CEFR)) и да поседува меѓународно признат сертификат издаден од официјален европски тестатор, член на здружението ALTE на европски тестатори на Б2 (B2) нивото на ЦЕФР (CEFR), односно ИЕЛТС (IELTS) со 5-6 поени, ФЦЕ (FCE), БЕК (BEC), ИЛЕК (ILEC), ИКФЕ, БУЛАТС (BULATS), или АПТИС (APTIS), или ТОЕФЕЛ ПБТ (TOEFL PBT) најмалку 500 бода, ТОЕФЕЛ ЦБТ (TOEFL CBT) најмалку 175 бода или ТОЕФЕЛ ИБТ (TOEFL IBT) најмалку 60 бода или ДЕЛФ (DELTA), ТЦФ (TCF), ТЕФ (TEF), или Гете сертификат (Goethe-Zertifikat), ТестДаф (TestDaF),

- да има објавено најмалку еден труд во научно списание со импакт фактор или да бил носител или координатор на национален, регионален или меѓународен научноистражувачки проект,

- да има воведено најмалку две нови здравствени методи или постапки во најмалку две јавни здравствени установи (во јавна здравствена установа на терцијарно ниво, во клиничка и/или општа болница) во Република Македонија и

- да престојувал во странство вкупно најмалку шест месеци во последните пет години заради стручно усовршување или заради учество на меѓународни научни настани како предавач или едукатор.

(3) Нивото на познавање на странски јазик од ставот (2) алинеја 3 на овој член се докажува со приложување на еден од следниве меѓународно признати сертификати или меѓународно употребувани уверенија: АПТИС (APTIS), БУЛАТС (BULATS), ЦАЕ (CAE), ИЕЛТС (IELTS), ФЦЕ (FCE), БЕК (BEC), ПЕТ (PET), КЕТ (KET), ИЛЕК (ILEC), ТОЕФЕЛ ПБТ (TOEFL PBT), ТОЕФЕЛ ЦБТ (TOEFL CBT), ТОЕФЕЛ ИБТ

(TOEFL IBT) за англиски јазик, односно (ДЕЛФ (DELF), ДАЛФ (DALF), ТЦФ (TCF), ТЕФ (TEF), БУЛАТС (BULATS) за француски јазик, односно Гете сертификат (Goethe-Zertifikat), ТестДаф (TestDaF) и БУЛАТС (BULATS) за германски јазик или друг меѓународно признат сертификат издаден од официјален европски тестатор, член на здружението ALTE на европски тестатори или други меѓународни организации, на Б2 (B2) нивото на Европската јазична рамка на Советот на Европа ЦЕФР (CEFR).

(4) Познавањето на странски јазик од ставот (2) алинеја 3 на овој член, покрај со меѓународно признати сертификати или меѓународно употребувани уверенија се докажува и со потврда за завршен прв, втор или трет циклус на студии на еден од 200 највисоко рангирани факултети на Shanghai Ranking-ARWU (Academic Ranking of World Universities) на еден од трите најчесто користени јазици на Европската унија (англиски, француски, германски), за кои студии кандидатот поседува нострифицирана диплома.

(5) Ке се смета дека кандидатот го исполнува условот од ставот (2) алинеја 5 на овој член доколку јавната здравствена установа на терцијарно ниво, клиничката и/или општата болница самостојно без непосредно учество на кандидатот ја користи новата здравствена метода или постапка.

(6) Раководителот на оддел од ставот (1) на овој член се назначува за период од шест години со право да биде реизбран по истекот на овој период, врз основа на јавен конкурс распишан од управниот одбор на универзитетскиот институт, универзитетската клиника или клиниката во универзитетски клинички центар, на предлог на директорот на универзитетскиот институт, универзитетската клиника или клиниката во универзитетски клинички центар.

(7) По истекот на периодот од ставот (6) на овој член лицето се распоредува во универзитетскиот институт, универзитетската клиника или клиниката во универзитетски клинички центар на работно место со одветно на неговото образование и искуство."

Член 8

Во членот 106 ставот (1) се менува и гласи:

„Испитот за директор од членовите 104 став (2) и 105 ставови (2) и (3) од овој закон се полага писмено по електронски пат, во вид на решавање на електронски тест на компјутер.“

Во ставот (4) зборовите: „начинот на полагање на испитот за директор“ се заменуваат со зборовите: „начинот на бодирање на првиот и вториот дел од испитот“.

Член 9

По членот 106 се додаваат 11 нови наслови и 11 нови члена 106-а, 106-б, 106-в, 106-г, 106-д, 106-ѓ, 106-е, 106-ж, 106-з, 106-с и 106-и, кои гласат:

„Полагање на испитот за директор во делови

Член 106-а

(1) Испитот за директор од членот 106 став (1) од овој закон (во натамошниот текст: испит за директор) се состои од два дела, и тоа:

- прв дел (теоретски дел), со кој се проверува теоретско знаење на кандидатите и
- втор дел (практичен пример), со кој се проверува практичната способност на кандидатите.

(2) Првиот дел од испитот се полага писмено по електронски пат, со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер со избирање на еден точен одговор од понудените можни решенија.

(3) Прашањата од првиот дел на испитот се од областа на јавно здравје и здравствени информации, здравствена економија и економика во здравството, здравствени системи и политики, основи на менаџмент и деловна комуникација и управување со човечки ресурси.

(4) Вториот дел од испитот се состои од:
- практичен пример кој содржи конкретен случај и
- одговори на прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер кои кандидатот треба да ги одговори врз основа на анализата на практичниот пример.

Изготвување и верификација на прашањата за испитот за директор

Член 106-б

(1) Базите на прашања за првиот дел и базите на практични примери за вториот дел на испитот ги изготвуваат научни работници со звање доктор на науки од областа на здравството и економијата, определени од министерот за здравство.

(2) Прашањата од првиот дел од испитот и прашањата и практичните примери од вториот дел од испитот ги верификува комисија, определена од министерот за здравство составена од:

- двајца претставници од Министерството за здравство и

- пет претставници од редот на научни работници со звање доктор на науки од областа на здравството, на предлог на Владата на Република Македонија.

(3) Комисијата од ставот (2) на овој член врши и ревизија и ажурирање на базите на прашања и базите на практичните примери за испитот најмалку еднаш годишно.

(4) При ревизијата комисијата особено ги има предвид промените на практиката и стандардите на кои е засновано прашањето, односно практичниот пример, бројот на кандидати кои го одговарале, успешноста во одговарањето на истите, како и други критериуми кои можат да влијаат на подобрувањето на квалитетот на базите од ставот (1) на овој член.

(5) Врз основа на извршената ревизија и ажурирање на базите на прашања и базите на практични примери, комисијата одлучува прашањата и практичните примери да бидат изменети или целосно отстранети од базите од ставот (1) на овој член.

(6) Научните работници од ставот (1) на овој член и членовите на комисијата за верификација од ставот (2) на овој член имаат право на паричен надоместок што го определува министерот за здравство.

(7) Износот на паричниот надоместок од ставот (6) на овој член се определува врз основа на бројот на изготвени прашања и практични примери, како и сложеноста на материјата.

(8) Годишниот паричен надоместок од ставот (6) на овој член не го надминува нивото на една просечна исплатена плата во Република Македонија, во претходната година, објавена од Државниот завод за статистика на Република Македонија.

Надлежни субјекти за вршење на стручно-административните работи и за техничкото спроведување на испитот за директор

Член 106-в

Стручните и административните работи за потребите на спроведување на испитот ги врши Министерство-то за здравство, а испитот технички го спроведува правно лице регистрирано во Централниот регистар на Република Македонија избрано од Министерството за здравство.

Снимање на полагањето на испитот за директор

Член 106-г

(1) Испитот се полага во просторија за полагање на испит, посебно опремена за полагање на испит со материјално-техничка и информатичка опрема, интернет врска и опрема за снимање на полагањето.

(2) Полагањето на испитот се снима и во живо се емитува на веб страницата на Министерството за здравство, а ако поради технички причини снимањето се прекине, снимката од целиот испит се поставува на веб страницата на Министерството за здравство.

(3) Критериумите во однос на просторните услови и материјално-техничката и информатичката опременост на просториите за полагање на испитот ги пропишува министерот за здравство.

(4) Во просторијата за полагање на испитот, за време на полагање на испитот, е присутен претставник од Министерството за здравство и од Министерството за информатичко општество и администрација (информатичар).

Правила на однесување за време на полагањето на испитот за директор

Член 106-д

(1) Пред почетокот на полагањето на испитот претставникот од Министерството за здравство го утврдува идентитетот на кандидатот со увид во лична карта и води записник за полагањето на испитот.

(2) На кандидатот за време на полагањето на првиот дел од испитот не му се дозволува користење на стручна литература, мобилен телефон, преносни компјутерски уреди и други технички и информатички средства и слично.

(3) На кандидатот за време на полагањето на вториот дел од испитот му се дозволува користење единствено на стручна литература која во електронска верзија се наоѓа на компјутерот на кој кандидатот го полага испитот.

(4) На кандидатот за време на полагањето на првиот и вториот дел од испитот не му се дозволува да контактира со други кандидати или лица освен со информатичарот од членот 106-г став (4) од овој закон, во случај доколку има технички проблем со компјутерот.

(5) Ако техничките проблеми со компјутерот ќе бидат отстранети за пет минути испитот продолжува, а доколку не бидат отстранети во овој рок испитот само за тој кандидат се прекинува и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на испитот.

(6) Ако има проблеми со повеќе од пет компјутери и ако тие не бидат отстранети во рок од пет минути испитот се прекинува за сите кандидати што го полагаат испитот и ќе се одржи во рок од најмногу три дена од денот на прекинувањето на испитот.

(7) Доколку кандидатот при полагањето на првиот и вториот дел од испитот постапува спротивно од ставовите (2), (3) и (4) на овој член нема да му се дозволи натамошно полагање на испитот во тој утврден термин.

(8) Во случаите од ставот (7) на овој член се смета дека кандидатот не го положил испитот и истото се констатира во записникот за полагање на испитот.

(9) Претставниците од членот 106-г став (4) од овој закон за време на полагањето на испитот не смеат да се задржуваат подолго од пет секунди во непосредна близина на кандидатот кој го полага испитот, освен во случај на отстранување на технички проблем кога не смеат да се задржат подолго од пет минути.

Начин на одговарање на прашањата од испитот за директор и воспоставување на единствен електронски систем за полагање на испитот

Член 106-ѓ

(1) Полагањето на првиот дел од испитот се врши со одговарање на определен број прашања во вид на решавање на електронски тест на компјутер.

(2) Прашањата од тестот, зависно од тежината, се вреднуваат со поени определени во тестот.

(3) Полагањето на вториот дел од испитот се врши со проучување на практичниот пример и одговарање на определен број прашања кои произлегуваат од практичниот пример, во вид на електронско софтверско решение (во натамошниот текст: практичен пример).

(4) Прашањата од практичниот пример, зависно од тежината, се вреднуваат со поени определени во практичниот пример.

(5) Прашањата содржани во тестовите за полагање на првиот дел на испитот и нивните одговори, како и практичниот пример и прашањата кои произлегуваат од практичните примери и нивните одговори се чуваат во единствениот електронски систем за полагање на испитот, кој го воспоставува Министерството за здравство.

(6) Електронскиот систем од ставот (5) на овој член содржи и јавно достапна база од најмалку 300 прашања за првиот дел од испитот, како и јавно достапна база од најмалку 50 практични примери за вториот дел од испитот.

(7) Во електронскиот систем од ставот (5) на овој член е содржано посочување на стручната литература од која произлегуваат одговорите на прашањата од испитот.

(8) Бројот на прашањата и практичните примери во базите од ставот (6) на овој член се зголемува за 10% годишно, почнувајќи од 2015 година.

(9) Резултатите од полагањето на првиот и вториот дел од испитот му се достапни на кандидатот на компјутерот на кој го полага испитот, веднаш по неговото завршување.

Начин на полагање на испитот за директор

Член 106-е

(1) На денот на полагањето на првиот, односно вториот дел од испитот претставник на Министерството за здравство му дава на кандидатот пристапен код, односно лозинка со кој му се одобрува пристап во електронскиот систем од членот 106-ѓ од овој закон.

(2) По одобрувањето на пристапот кандидатот добива електронски тест за првиот дел од испитот, односно електронски практичен пример за вториот дел од испитот, компјутерски генерирани, чија содржина по случаен избор ја одредува софтверот на електронскиот систем од членот 106-ѓ од овој закон.

(3) Првиот и вториот дел од испитот содржат упатство за начинот на решавање на истиот, за кое претставник на Министерството за здравство дава појаснување, пред да започне полагањето на испитот.

(4) Електронскиот систем од членот 106-ѓ од овој закон не може да дозволи постоење на идентична содржина на електронски тест за првиот дел од испитот, односно електронски практичен пример за вториот дел од испитот во еден термин за повеќе од еден кандидат.

Прекинување, продолжување и прекажување на полагањето на испитот за директор

Член 106-ж

(1) Во случај на спреченост на спроведување на првиот или вториот дел од испитот, поради причини што доведуваат до техничка неможност на функционирање на електронскиот систем од членот 106-ѓ став (5) од овој закон, полагањето на испитот се прекинува.

(2) Доколку причините од ставот (1) на овој член се отстранат во рок од 60 минути од прекинувањето на испитот истиот продолжува веднаш по нивното отстранување.

(3) Доколку причините од ставот (1) на овој член не се отстранат во рокот од ставот (2) на овој член испитот се прекажува за друг термин.

Времетраење на првиот и вториот дел од испитот за директор и успешно полагање на испитот за директор

Член 106-з

(1) Вкупното траење на времето определено за одговарање на прашањата од првиот дел од тестот за полагање на испитот изнесува 90 минути.

(2) Се смета дека испитот го положил оној кандидат кој со точни одговори на прашањата од тестот постигнал најмалку 70% од вкупниот број предвидени позитивни поени.

(3) Вкупното траење на времето определено за одговарање на прашањата од практичниот пример од вториот дел изнесува 90 минути.

(4) Се смета дека испитот го положил оној кандидат кој со точни одговори на прашањата од практичниот пример постигнал најмалку 70% од вкупниот број предвидени позитивни поени.

Информирање за направени грешки во тестот за полагање на испитот за директор

Член 106-с

На барање на кандидатот Министерството за здравство го информира за направените грешки во тестот за полагање на испитот, со овозможување непосреден увид во тестот.

Комисија за ревизија на одржаните испити за директор

Член 106-и

(1) Тестовите и практичните примери се користат и се даваат на кандидатот само за време на полагањето на испитот.

(2) Материјалите од одржаните испити, особено хартиените верзии од тестовите и практичните примери за полагање на испитот и специмените за проверка на точноста на одговорите на тестот и практичниот пример, како и снимките од одржаните испити се чуваат во Министерството за здравство.

(3) Министерството за здравство формира комисија за ревизија на одржаните испити, која во својата работа ги користи материјалите од став (2) на овој член и во која, покрај претставник од Министерството за здравство, членуваат и претставник од Министерството за финансии и информатичар од Министерството за информатичко општество и администрација.

(4) Комисијата од ставот (3) на овој член се составува најмалку еднаш годишно и врши ревизија на начинот на спроведување на најмалку два испити одржани во тековната година.

(5) Комисијата од ставот (3) на овој член има право да изврши ревизија и на начинот на спроведување на испитите одржани во последните шест месеци до денот на одржувањето на состанокот на комисијата, но не порано од денот на примена на овој закон.

(6) Доколку комисијата од ставот (3) на овој член ќе утврди нерегуларности во спроведувањето на испитот од страна на поединци во смисла на членот 106-д став (5) од овој закон, предлага одземање на уверението за положен испит за директор.

(7) Министерот за здравство донесува решение за одземање на уверението за положен испит за директор врз основа на предлогот на комисијата од ставот (3) на овој член во рок од три дена од приемот на предлогот.

(8) Против решението од ставот (7) на овој член може да се поведе управен спор пред надлежен суд во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.“

Член 10

Во членот 148 став (1) зборовите: „Министерот за здравство“ се заменуваат со зборовите: „Владата на Република Македонија“.

Член 11

По членот 164 се додава нов оддел „6-а. Вработување на здравствените работници со високо образование на терцијарно ниво“, четири нови наслови и четири нови члена 164-а, 164-б, 164-в и 164-г, кои гласат:

„Вработување на здравствените работници со високо образование на терцијарно ниво

Член 164-а

Постапката за пополнување на слободно работно место во здравствена установа на терцијарно ниво со здравствени работници со високо образование се спроведува согласно со одредбите од овој закон кои се однесуваат на вработувањето на здравствените работници, освен доколку поинаку не е утврдено со одредбите од оваа глава.

Посебни услови за вработување на здравствените работници со високо образование на терцијарно ниво

Член 164-б

(1) Посебни услови за вработување на здравствени работници со високо образование во здравствената установа на терцијарно ниво, покрај посебните услови од членот 158 став (5) од овој закон се:

- постигнат просечен успех од сите предмети на сите циклуси на универзитетски студии кои ги завршил кандидатот од најмалку осум (во натамошниот текст: просечен успех) и

- активно да познава најмалку еден од трите најчесто користени јазици на Европската унија (англиски, германски или француски) на ниво Б2 според Заедничката европска референтна рамка за јазици учење, настава и оценување (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment) (во натамошниот текст: ЦЕФР (CEFR)) и да поседува меѓународно признат сертификат издаден од официјален европски тестатор, член на здружението ALTE на европски тестатори на Б2 (B2) нивото на ЦЕФР (CEFR), односно ИЕЛТС (IELTS) со 5-6 поени, ФЦЕ (FCE), БЕК (BEC), ИЛЕК (ILEC), ИКФЕ, БУЛАТС (BULATS), или Аптис (APTIS), или ТОЕФЕЛ ПБТ (TOEFL PBT) најмалку 500 бода, ТОЕФЕЛ ЦБТ (TOEFL CBT) најмалку 175 бода или ТОЕФЕЛ ИБТ (TOEFL IBT) најмалку 60 бода или ДЕЛФ (DELTA), ТЦФ (TCF), ТЕФ (TEF), или Гете сертификат (Goethe-Zertifikat), ТестДаФ (TestDaF).

(2) По исклучок, кандидатот кој има завршено специјализација или супспецијализација соодветна за јавната здравствена установа на терцијарно ниво каде што се спроведува постапката за вработување, не треба да го исполни посебниот услов од ставот (1) алинеја 1 на овој член.

(3) Кандидатите кои имаат завршено прв, втор или трет циклус на студии од областа на медицинските или стоматолошките науки, односно фармација, на еден од 100 највисоко рангирани факултети на Shanghai Ranking - ARWU (Academic Ranking of World Universities) не треба да ги исполнуваат посебните услови од ставот (1) на овој член, ниту пак за нивното вработување се спроведува постапка за селекција на кандидат.

(4) Познавањето на странски јазик од ставот (1) на овој член се докажува со приложување на еден од следниве меѓународно признати сертификати или меѓународно употребувани уверенија: АПТИС (APTIS), БУЛАТС (BULATS), ЦАЕ (CAE), ИЕЛТС (IELTS), ФЦЕ (FCE), БЕК (BEC), ПЕТ (PET), КЕТ (KET), ИЛЕК (ILEC), ТОЕФЕЛ ПБТ (TOEFL PBT), ТОЕФЕЛ ЦБТ (TOEFL CBT), ТОЕФЕЛ ИБТ (TOEFL IBT) за англиски јазик, односно ДЕЛФ (DELTA), ДАЛФ (DALF), ТЦФ (TCF), ТЕФ (TEF), БУЛАТС (BULATS) за француски јазик, односно Гете сертификат (Goethe-Zertifikat), ТестДаФ (TestDaF) и БУЛАТС (BULATS) за германски јазик или друг меѓународно признат сертификат издаден од официјален европски тестатор, член на здружението ALTE на европски тестатори или други меѓународни организации на Б2 (B2) ниво на Заедничката европска референтна рамка за јазици учење, настава и оценување (ЦЕФР (CEFR)).

(5) Познавањето на странски јазик од ставот (1) на овој член, покрај со меѓународно признати сертификати или меѓународно употребувани уверенија, се докажува и со потврда за завршен прв, втор или трет циклус на студии на еден од 200 највисоко рангираните факултети на Shanghai Ranking - ARWU (Academic Ranking of World Universities) на еден од трите најчесто користени јазици на Европската унија (англиски, француски, германски), за кои студии кандидатот поседува нострифицирана диплома.

Селекција на кандидат

Член 164-в

(1) Работоводниот орган на здравствената установа на терцијарно ниво формира две комисии за селекција на здравствен работник со високо образование и тоа комисија која го спроведува писмениот испит и комисија која го спроведува усниот испит во рамките на постапката за селекција на кандидат. Комисиите се формираат со решение половина час пред одржувањето на писмениот, односно усниот испит.

(2) Членовите на комисиите се избираат по пат на случаен избор од редот на здравствените работници вработени во јавната здравствена установа која ја спроведува постапката за вработување, кои ги исполнуваат условите од ставот (3) на овој член.

(3) Комисиите од ставот (1) на овој член се составени од седум члена од кои најмалку двајца членови со наставно звање редовен, вонреден професор или доцент доктор, а останатите членови со специјализација, односно супспецијализација, со најмалку десет години работно искуство по специјализацијата, сите од областа за која се врши селекција на кандидатот.

(4) Селекцијата на кандидатот за здравствен работник со високо образование во здравствена установа на терцијарно ниво се врши врз основа на следниве критериуми:

- 1) успехот што кандидатот го постигнал на секој од циклусите на универзитетски студии кој носи 20 бода;
- 2) писмен испит кој носи 60 бода и
- 3) усен испит кој носи 20 бода.

(5) Успехот што кандидатот за здравствен работник со високо образование во здравствена установа на терцијарно ниво го постигнал на сите циклуси на универзитетски студии се вреднува согласно со постигнат просечен успех од сите предмети на сите циклуси на универзитетски студии кои ги завршил кандидатот и согласно со рангирањето на универзитетот според ранг-листата на домашни универзитети согласно со Законот за високото образование и ранг-листите на странски универзитети и тоа следниве: Shanghai Ranking - ARWU (Academic Ranking of World Universities); Times Higher Education - World University Rankings и QS World University Rankings.

(6) Начинот на бодирање на кандидатите врз основа на успехот што кандидатот за здравствен работник со високо образование во здравствена установа на терцијарно ниво го постигнал на сите циклуси на универзитетски студии, начинот на спроведување на писмениот и усниот испит, како и други прашања во врска со постапката на селекција ги пропишува министерот за здравство.

Полагање на испит

Член 164-г

(1) Писмениот и усниот испит се полага во просторија за полагање на испит, посебно опремена за полагање на испит со материјално-техничка и информатичка опрема, интернет врска и опрема за снимање на полагањето.

(2) Полагањето на писмениот и усниот испит се снима и во живо се емитува на веб страницата на Министерството за здравство, а ако поради технички причини снимањето се прекине, снимката од целиот испит се поставува на веб страницата на Министерството за здравство.

(3) Усниот испит е јавен и се спроведува во присуство на сите кандидати, во просторија обезбедена од страна на јавната здравствена установа која ја спроведува постапката на вработување со капацитет потребен за истовремено присуство на сите кандидати.

(4) Усниот испит завршува со бодирањето на кандидатот кое се врши веднаш по одговарањето на поставените прашања и кандидатот се известува за вкупниот број бодови од усниот испит усно во присуство на сите кандидати во просторијата во која се спроведува испитот, како и писмено по завршувањето на постапката за селекција на кандидат.

(5) Критериумите во однос на просторните услови и материјално-техничката и информатичката опременост на просториите за полагање на писмениот и усниот испит ги утврдува министерот за здравство.

(6) Во просторијата за полагање на писмениот и усниот испит, за време на полагање на испитот, е присутен претставник од Министерството за здравство.

(7) Базата на прашања за писмениот дел од стручниот испит се состои од збир на најмалку 4.000 прашања кои се преиспитуваат секои две години и кои се утврдени од страна на комисија формирана од страна на министерот за здравство.

(8) Усниот испит се состои од прашања кои се утврдени од страна на комисија формирана од министерот за здравство и кои компјутерски се доделуваат на кандидатот по пат на случаен избор направен непосредно пред почетокот на писмениот испит.

Член 12

По членот 170 се додава нов наслов и нов член 170-а, кои гласат:

„Презентација на нова здравствена метода или постапка, односно на знаења, способности и вештини стекнати во текот на стручното оспособување и/или стручното усовршување во странство

Член 170-а

(1) Здравствениот работник, односно здравствениот соработник вработен во јавна здравствена установа, кој бил на стручно оспособување и/или стручно усовршување во странство, е должен во рок од две недели од враќањето од стручното оспособување и/или стручното усовршување да изврши презентација пред стручниот колегиум на новата здравствена метода или постапка, односно на знаењата, способностите и вештините кои ги стекнале во текот на стручното оспособување и/или стручното усовршување.

(2) Презентацијата од ставот (1) на овој член се снима и се поставува на веб страницата на Министерството за здравство, во рок од 24 часа од извршената презентација, каде што останува поставена најмалку пет години.

(3) Здравствениот работник, односно здравствениот соработник кој нема да постапи согласно со ставот (1) на овој член е должен да ги врати на Министерството за здравство, односно на јавната здравствена установа во која е вработен, средствата платени за неговото стручно оспособување и/или стручно усовршување во странство, во рок од еден месец од враќањето од стручното оспособување и/или стручното усовршување.

Член 13

По членот 179 се додава нов оддел „7-а. Посебни права и должности на здравствените работници вработени во субјектите кои вршат здравствена дејност на терцијарно ниво“, три нови наслови и три нови члена 179-а, 179-б и 179-в, кои гласат:

„7-а. Посебни права и должности на здравствените работници со високо образование од областа на медицината вработени во јавни здравствени установи кои вршат здравствена дејност на терцијарно ниво“

Период на мониторинг

Член 179-а

(1) Здравствен работник со завршено високо образование од областа на медицинските или стоматолошките науки, односно фармацијата, вработен во јавна здравствена установа која врши здравствена дејност на терцијарно ниво (во натамошниот текст: доктор на медицина, доктор на стоматологија или фармацевт на терцијарно ниво), има право и должност да ги усвои и да ги користи сите здравствените методи и/или постапки за унапредување на здравјето, дијагностиката и лекувањето на болестите, повредите и рехабилитацијата, што се користат во јавната здравствена установа во која што е вработен (во натамошниот текст: постојни здравствените методи и/или постапки), во рок од две години од денот на вработувањето како доктор на медицина специјалист, односно супспецијалист, односно како доктор на стоматологија специјалист, односно супспецијалист и како фармацевт специјалист, односно супспецијалист. Во истиот рок докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевт на терцијарно ниво има право и должност да ги усвои и самостојно да ги користи постојните здравствени методи и постапки кои се користат во одделот во кој работи (во натамошниот текст: период на мониторинг).

(2) Докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво во рокот од ставот (1) на овој член не може да биде распореден во друга внатрешна организациона единица.

(3) Докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво е должен во периодот на мониторинг, во 30% од случаите во кои тој како доктор на медицина, докторот на стоматологија или фармацевт на терцијарно ниво учествувал при користење на постојната здравствена метода или постапка, да ја примени методата или постапката самостојно, под надзор на специјалистот, односно супспецијалистот кој ги врши соодветните постојни здравствени методи и постапки (внатрешен едукатор), што се евидентира во основната медицинска документација.

(4) Усвојувањето и усовршувањето на здравствени методи и постапки од ставот (1) на овој член ги следи раководителот на внатрешната организациона единица во која работи докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво (во натамошниот текст: ментор во период на мониторинг), а ги потврдува специјалистот, односно супспецијалис-

тот што го врши соодветните здравствени методи и постапки (внатрешен едукатор), за што се води евиденција за евалуација која е составен дел од персоналното досие на докторот на медицина.

(5) Формата и содржината на евиденцијата за евалуација од ставот (4) на овој член ги утврдува министерот за здравство.

(6) На докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво му се издава потврда за успешно завршен период на мониторинг врз основа на извештај изготвен од раководителот на внатрешната организациона единица во која работи докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво, кој успехот го оценува на овој член, како и бројот на повторни хоспитализации со иста дијагноза во рок од 30 дена од отпуштањето од болница и бројот на повторувања на методата или постапката во текот на болничкото лекување во сите случаи во кои докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво самостојно применил постојна здравствена метода и/или постапка.

(7) Директорот на јавната здравствена установа на терцијарно ниво е должен да востанови евиденција на постојните здравствени методи и постапки што се користат во јавната здравствена установа со која раководи.

(8) Формата и содржината на евиденцијата од ставот (7) на овој член ги утврдува министерот за здравство.

(9) Ако докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво во периодот на мониторинг со успех не ги усвои и усвои здравствените методи и постапки кои ги користат во одделот во кој работи, по сила на закон ќе биде преземен во јавна здравствена установа која врши здравствена дејност на секундарно ниво.

(10) Директорот на јавната здравствена установа на терцијарно ниво е должен да го извести Министерството за здравство во рок од 30 дена по истекот на периодот на мониторинг дека докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво во периодот на мониторинг со успех не ги усвоил и усвои здравствените методи и постапки.

(11) Министерството за здравство е должно да му понуди на докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво во случајот од ставот (9) на овој член вработување во јавна здравствена установа која врши здравствена дејност на секундарно ниво со преземање и склучување на договор за вработување за вршење на работи кои одговараат на неговата стручна подготовка. Договорот за вработување се склучува меѓу јавна здравствена установа која врши здравствена дејност на секундарно ниво и докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво, по претходно добиена согласност од Министерството за здравство.

(12) Доколку докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво не се согласи да биде преземен и не го склучи договорот за вработување согласно со ставот (11) на овој член му престанува вработувањето по сила на закон.

Период на воведување на нова здравствена метода и/или постапка

Член 179-б

(1) Заради подигање на нивото на здравствената заштита, докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво има право и должност по истекот на периодот на мониторинг од членот 179-а став (1) од овој закон да воведи и да почне

самостојно да користи на секои седум години најмалку по една нова здравствена метода или постапка одобрена согласно со членот 17 став (8) од овој закон, која дотогаш не се користела во јавната здравствена установа во која е вработен (во натамошниот текст: период за воведување на нова здравствена метода и/или постапка).

(2) Како нова здравствена метода или постапка се смета и здравствена метода или постапка која докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво ја вовел како нова во јавна здравствена установа која врши здравствена дејност во мрежата на секундарно ниво во која дотогаш таа здравствена метода или постапка не се користела и оспособил најмалку еден доктор, доктор на стоматологија или фармацевт вработен во таа јавна здравствена установа за нејзино самостојно користење, без негово учество, што се докажува со потврда издадена од здравствената установа.

(3) По одобрувањето, односно воведувањето на новата здравствена метода или постапка од ставовите (1) и (2) на овој член, директорите на јавната здравствена установа во која е вработен докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво се должни да ги обезбедат потребните услови (простор и/или опрема) за воведување и користење на новата здравствена метода или постапка.

(4) Во периодот од седум години за воведување на нова здравствена метода и/или постапка докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво има право и должност да помине вкупно минимум една година на стручно усовршување во странство согласно со прописите за медицинските студии и континуираното стручно усовршување на докторите на медицина, што јавните здравствени установи се должни да го предвидат со годишните планови за обука на докторите на медицина, специјалисти и супспецијалисти во странство, а Министерството за здравство е должно да го предвиди со годишните програми за обука на докторите на медицина, специјалистите и супспецијалистите.

(5) Ако докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво во периодот за воведување на нова здравствена метода или постапка не воведат најмалку една нова здравствена метода или постапка или не помине вкупно минимум една година на стручно усовршување во странство согласно со ставот (4) на овој член, по сила на закон ќе биде преземен во јавна здравствена установа која врши здравствена дејност на секундарно ниво.

(6) Директорот на јавната здравствена установа на терцијарно ниво е должен да го извести Министерството за здравство во рок од 30 дена по истекот на периодот за воведување на нова здравствена метода или постапка дека докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво во периодот за воведување на нова здравствена метода или постапка не вовел најмалку една нова здравствена метода или постапка или не поминал вкупно минимум една година на стручно усовршување во странство согласно со ставот (4) на овој член.

(7) Министерството за здравство е должно да му понуди на докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво во случајот од ставот (6) на овој член вработување во јавна здравствена установа која врши здравствена дејност на секундарно ниво со преземање и склучување на договор за вработување за вршење на работи кои одговараат на неговата стручна подготовка. Договорот за вработување се склучува меѓу јавна здравствена установа која врши здравствена дејност на секундарно ниво и докто-

рот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво, по претходно добиена согласност од Министерството за здравство.

(8) Доколку докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво не се согласи да биде преземен и не го склучи договорот за вработување согласно со ставот (7) на овој член му престанува вработувањето по сила на закон.

Период на објавување на труд или учество во научноистражувачки проекти

Член 179-в

(1) Докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво е должен да објави најмалку еден труд во научно списание со импакт фактор или да биде носител или координатор на национален, регионален или меѓународен научноистражувачки проект на секои десет години по истекот на периодот на мониторинг од членот 179-а став (1) од овој закон. Објавувањето на трудовите во научно списание со импакт фактор е на трошок на средствата од Програмата за едукација на лекари на Министерството за здравство.

(2) Ако докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво во периодот од десет години утврден во ставот (1) на овој член не објави најмалку еден труд во научно списание со импакт фактор или не биде носител или координатор на национален, регионален или меѓународен научноистражувачки проект, по сила на закон ќе биде преземен во јавна здравствена установа која врши здравствена дејност на секундарно ниво.

(3) Директорот на јавната здравствена установа на терцијарно ниво е должен да го извести Министерството за здравство во рок од 30 дена по истекот на периодот од десет години утврден во ставот (1) на овој член дека докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво во периодот од десет години утврден во ставот (1) на овој член не објавил најмалку еден труд во научно списание со импакт фактор или не биде носител или координатор на национален, регионален или меѓународен научноистражувачки проект.

(4) Министерството за здравство е должно да му понуди на докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво во случајот од ставот (3) на овој член вработување во јавна здравствена установа која врши здравствена дејност на секундарно ниво со преземање и склучување на договор за вработување за вршење на работи кои одговараат на неговата стручна подготовка. Договорот за вработување се склучува меѓу јавна здравствена установа која врши здравствена дејност на секундарно ниво и докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво, по претходно добиена согласност од Министерството за здравство.

(5) Доколку докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво не се согласи да биде преземен и не го склучи договорот за вработување согласно со ставот (4) на овој член му престанува вработувањето по сила на закон.

Член 14

Во членот 204 по алинејата 6 се додава една нова алинеја 7, која гласи:

„- докторот на медицина, докторот на стоматологија или фармацевтот на терцијарно ниво не се согласи да биде преземен и не го склучи договорот за вработување во јавна здравствена установа која врши здравствена дејност на секундарно ниво во согласност со членовите 179-а став (11), 179-б став (7) и 179-в став (4) од овој закон.“

Член 15

По членот 226-а се додаваат осум нови наслови и осум нови члена 226-б, 226-в, 226-г, 226-д, 226-ѓ, 226-е, 226-ж и 226-з, кои гласат:

„Формирање на стручни комисии за разгледување на случаите на пациенти болни од малигни заболувања

Член 226-б

(1) Заради спроведување на соодветен третман на пациентот болен од малигни заболувања кој опфаќа правење на сите соодветни дијагностички тестови, разгледување на можните опции за натамошен третман и давање на соодветни препораки за третман за секој пациент болен од малигни заболувања министерот за здравство формира стручни комисии за разгледување на случаите на пациенти болни од малигни заболувања (во натамошниот текст: стручна комисија за малигни заболувања).

(2) Во работата на стручните комисии за малигни заболувања се применува мултидисциплинарен пристап во планирањето на третманот на пациентот во кој се вклучуваат доктори на медицина кои ги исполнуваат критериумите во однос на специјализацијата, односно супспецијализацијата и искуството во соодветната област на специјализацијата, односно супспецијализацијата.

(3) За потребите на јавните здравствени установи кои вршат здравствена дејност на терцијарно ниво (универзитетски клиници и универзитетски клинички центар), се формираат одделни стручни комисии за малигни заболувања по области и тоа најмалку една комисија особено за секоја од следниве области: хематологијата, гастроентерохепатологија, урологија, дојка, бели дробови, гинекологија, глава, врат, меки ткива, мускулно скелетни тумори и педијатрија.

(4) Во клиничките болници и во секоја општа болница се формира по една стручна комисија за малигни заболувања која ќе ги разгледува случаите на пациенти болни од малигни заболувања од сите области наведени во ставот (2) на овој член.

(5) Стручната комисија за малигни заболувања од ставовите (3) и (4) на овој член се формира со мандат од две години и е составена од најмалку шест члена, од кои по најмалку еден специјалист од медицинска онкологија, радијациона онкологија, хируршка онкологија, патологија, дијагностичка радиологија и доктор на медицина - специјалист кој е директно вклучен во третманот на пациентот со малигно заболување што е предмет на разгледување. На членовите на комисијата им се определуваат заменици. Членовите и замениците на стручната комисија за малигни заболувања имаат право на повторен избор.

(6) Претседателот на стручната комисија за малигни заболувања се избира од редот на членовите.

(7) Стручната комисија за малигни заболувања има координатор кој се определува при формирањето на комисијата и истиот не е член на комисијата.

(8) За работата на стручната комисија за малигни заболувања на членовите на комисијата им се исплаќа месечен надоместок во висина од 70% од минималната плата во Република Македонија согласно со прописите со кои се утврдува минимална плата во Република Македонија.

(9) Ако во јавните здравствени установи од ставовите (3) и (4) на овој член не се вработени сите потребни специјалисти, може да се одржи телемедицински состанок на стручната комисија за малигни заболувања со поврзувања на специјалисти, односно супспецијалисти од други здравствени установи.“

Случаи што се разгледуваат на состаноците на стручната комисија за разгледување на случаите на пациенти болни од малигни заболувања

Член 226-в

(1) Докторот на медицина кој го дијагностицирал малигното заболување е должен секој нов случај кој е амбулантски или болнички третиран, заедно со препорачаниот план за натамошен третман да го достави до стручната комисија за малигни заболувања и да го внесе во регистарот за малигни заболувања.

(2) На седниците на стручната комисија за малигни заболувања можат да се разгледуваат и други случаи на пациенти болни од малигни заболувања (рекурентно или метастатско малигно заболување).

Начин на работа на стручната комисија за разгледување на случаите на пациенти болни од малигни заболувања

Член 226-г

(1) Стручната комисија за малигни заболувања работи на работни состаноци на кои се анализираат и дискутираат медицинските состојби и третманот на пациентите болни од малигни заболувања.

(2) Состаноците на стручната комисија за малигни заболувања се одржуваат најмалку еднаш неделно, во траење од најмалку еден час.

(3) Сите членови на стручната комисија за малигни заболувања се должни да учествуваат со свое мислење во работата на стручната комисија за малигни заболувања.

(4) За секој состанок се води евиденција за присуството на членовите на стручната комисија за малигни заболувања и записник за работата.

(5) За одржаните состаноци се води записник во писмена форма и/или во форма на електронски видео или аудиозапис во вид, на начин и со содржина што ги утврдува министерот за здравство.

(6) Сите членови и заменици членови на стручната комисија за малигни заболувања се должни да ги чуваат како деловна тајна информациите изнесени на состаноците.

(7) По исклучок, на барање на член на стручната комисија за малигни заболувања и по претходна согласност на претседателот на стручната комисија за малигни заболувања, а во зависност од случајот што се разгледува на состанокот, односно во едукативни цели, на состаноците можат да присуствуваат и други лица како што се: избраниот лекар, социјален работник, фармацевт вработен во јавна здравствена установа на терцијарно ниво со специјализација (клиничка фармакологија или фармакоинформатика), специјалист по нуклеарна медицина, специјалист по генетика, специјализанти, како и студенти на медицина.

(8) На состаноците на стручната комисија за малигни заболувања не може да присуствуваат пациентите или нивни овластени претставници (членови на семејството, роднини, полномошници и законски застапници), ниту претставници на фармацевтската индустрија, со цел да се обезбеди доверливост на податоците на пациентот и да се обезбеди непристрасна анализа на случаите.

Претседател на стручната комисија за разгледување на случаите на пациенти болни од малигни заболувања

Член 226-д

(1) Работата на стручната комисија за малигни заболувања ја води претседателот на комисијата, а ја координира координатор на стручната комисија.

(2) Претседателот на стручната комисија за малигни заболувања е одговорен за работата на стручната комисија за малигни заболувања, а особено за:

- проследување на селектираните случаи за презентација пред стручната комисија за малигни заболувања,
- водење на дискусиите во рамките на определеното време,
- учество на сите членови во работата на комисијата и
- обезбедување на доверливост на податоците за пациентот од страна на сите учесници во работата на комисијата.

Координатор на стручната комисија за разгледување на случаите на пациенти болни од малигни заболувања

Член 226-г

Координаторот на стручната комисија за малигни заболувања е одговорен за административно-технички работи поврзани со одржување на состаноците на стручната комисија за малигни заболувања, а особено за:

- подготовка и организација на состанокот на стручната комисија,
- составување на листа на случаи на пациенти болни од малигни заболувања, која се заснова на случаи проследени од членовите на стручната комисија,
- закажување на состаноци и обезбедување на неопходната опрема,
- доставување на покани до членовите на стручната комисија,
- обезбедување на целосната ажурирана информација за пациентите болни од малигни заболувања што ќе се дискутираат на состанокот и
- водење на евиденција колку случаи се проследени и колку се дискутирани на состаноците на стручната комисија.

Членови на стручната комисија за разгледување на случаите на пациенти болни од малигни заболувања

Член 226-е

Членовите на стручната комисија за малигни заболувања имаат обврска на состаноците да:

- дискутираат за опциите за третман на пациентите чии случаи се разгледуваат на состанокот и за заклучоците и конечните препораки за третман,
- проследуваат нови случаи од нивната клиничка пракса, како и други случаи на малигни заболувања (пример рекурентно малигно заболување) кои би имале корист од дискусијата на стручната комисија за малигни заболувања,
- пред секој состанок да ги проследат новите случаи на малигни заболувања до координаторот на стручната комисија за малигни заболувања и да ги пренесат релевантните информации за пациентот, вклучувајќи ги податоците од областа на радиологијата и патологијата, како и специфичните прашања што треба да се дискутираат од страна на мултидисциплинарниот тим,
- ги презентираат случаите на пациентите на стручната комисија за малигни заболувања, притоа запазувајќи ја доверливоста на информациите за пациентот,
- дадат експертско мислење од нивната област и
- ги внесат во медицинското досие на пациентот препораките на стручната комисија за малигни заболувања, дискусијата лекар - пациент во врска со препораките и конечната одлука на пациентот во врска со третманот.

Извештај на стручната комисија за разгледување на случаите на пациенти болни од малигни заболувања

Член 226-ж

По спроведената дискусија за секој случај одделно стручната комисија за малигни заболувања изготвува извештај во кој се содржани заедничките наоди, заклучоци и препораки за натамошен третман, на кој се потпишуваат сите членови на комисијата и кој претставува составен дел од медицинското досие на пациентот.

Начин на организација на работата во јавните здравствени установи кои вршат болничка здравствена дејност од областа на хирургијата

Член 226-з

(1) Заради спроведување на соодветна хируршка интервенција и давање на препораки за начинот на спроведување на хируршката интервенција, во јавните здравствени установи на секундарно и терцијарно ниво кои вршат болничка здравствена дејност од областа на хирургијата се врши запознавање на стручниот колегиум со оперативниот план за сите хируршки интервенции и со планот за одделните хируршки интервенции најдоцна еден ден пред денот на вршењето на интервенцијата, по што стручниот колегиум го одобрува оперативниот план за сите хируршки интервенции и планот за одделните хируршки интервенции (во натамошниот текст: постапка на одобрување на плановите за хируршката интервенција).

(2) Постапката на одобрување на хируршката интервенција се спроведува за секој пациент над кој треба да се изведе елективна хируршка интервенција.

(3) По исклучок од ставот (1) на овој член постапката на одобрување на плановите за хируршката интервенција не се спроведува во случаи од итен карактер.

(4) По спроведената дискусија за секој случај одделно стручниот колегиум изготвува извештај во кој се содржани заедничките наоди, заклучоци и препораки за текот на хируршката интервенција, на кој се потпишуваат сите членови на стручниот колегиум.

(5) Членовите на хируршкиот тим се должни да го известат стручниот колегиум за евентуалните измени на планот за одделната хируршка интервенција до колку интраоперативниот наод не соодветствува на предоперативната дијагностика.“

Член 16

По членот 245 се додава нов оддел „3-а. Надворешна контрола на квалитет на лабораториски услуги“, 11 нови наслови и 11 нови члена 245-а, 245-б, 245-в, 245-г, 245-д, 245-ѓ, 245-е, 245-ж, 245-з, 245-с и 245-и, кои гласат:

„3-а. Надворешна контрола на квалитет на лабораториски услуги

Обезбедување на точност и сигурност на резултатите од спроведените лабораториски испитувања

Член 245-а

(1) Заради обезбедување на точност и сигурност на резултатите од спроведените лабораториски испитувања се врши надворешна контрола на квалитет на лабораториските услуги во здравствените установи во кои се врши медицинска лабораториска дијагностичка дејност (во натамошниот текст: лаборатории).

(2) Надворешната контрола на квалитетот на лабораториските услуги ги опфаќа биохемиските, микробиолошките, хистопатолошките, цитолошките, имунолошките, хематолошките, генетските испитувања и испитувањата од областа на молекуларната медицина.

Редовна и вонредна надворешната контрола на квалитетот на лабораториските услуги**Член 245-б**

(1) Надворешната контрола на квалитетот на лабораториските услуги се врши како редовна и вонредна контрола.

(2) Редовната надворешна контрола на квалитетот на лабораториските услуги се врши задолжително два пати годишно во точно утврден временски период согласно со годишен план за вршење на контролите за квалитетот кој го донесува Министерството за здравство најдоцна до 31 декември во тековната година за наредната година.

(3) Вонредна надворешна контрола се врши по потреба, но најмногу два пати годишно.

(4) Трошоците за спроведување на редовната и вонредната надворешна контрола на квалитетот на лабораториските услуги од ставот (1) на овој член се на товар на лабораторијата во која се врши контролата.

Контролни примероци**Член 245-в**

(1) Контрола на квалитетот на лабораториските услуги и оценувањето на точноста на употребените методи се врши со користење на контролни примероци со однапред утврдени вредности дефинирани од производителот, а со непозната концентрација и/или содржина за лабораторијата (во натамошниот текст: вредности на контролниот примерок) за голем број на биохемиски, хематолошки, имунолошки и микробиолошки параметри според методи стандардизирани според Меѓународната федерација за клиничка хемија и според Меѓународни стандарди за обезбедување на надворешна контрола на медицински дијагностички анализи за бактериолошка, вирусолошка, миколошка, паразитолошка и серолошка дијагностика (во натамошниот текст: контролни примероци).

(2) Резултатите од мерењето се состојат од квантитативни (нумерички) или квалитативни вредности и мерни единици.

(3) Министерството за здравство е должно да ги набави контролните примероци за потребите на сите лаборатории во Република Македонија заради вршење на редовна и вонредна контрола и да изврши нивна дистрибуција до лабораториите според годишниот план од членот 245-б став (2) од овој закон.

(4) Анализата на резултатите од извршената контрола ја врши производителот на контролните примероци на кој му е доделен договорот за јавна набавка на контролните примероци, кој анализата ќе ја врши со посебна компјутерска програма (софтвер).

Прифатлив резултат при извршена надворешна контрола на квалитет на лабораториските услуги**Член 245-г**

(1) При извршена надворешна контрола на квалитет на лабораториските услуги во здравствените установи во кои се врши биохемиска дејност за прифатлив резултат се смета доколку вредностите на испитуваните параметри се движат во средна вредност плус/минус две стандардни девијации, според метода стандардизирана според Меѓународната федерација за клиничка хемија и употребената апаратура.

(2) При извршена надворешна контрола на квалитет на лабораториските услуги во здравствените установи во кои се врши микробиолошка лабораториска дејност за прифатлив резултат се смета резултат со кој точно е извршена идентификација на микроорганизмот до вид, односно до специс или субспецис или тип или други негови особини согласно со целта на контролниот примерок.

(3) При извршена надворешна контрола на квалитет на лабораториските услуги во здравствените установи во кои се вршат имунолошки, генетски и испитувања од областа на молекуларната медицина како прифатлив резултат ќе се смета даденото мислење на сертифицираната организација која ја врши надворешната контрола, било да се работи за точна нумеричка вредност, процент или за опишен резултат.

Утврдување на вид и број на контролни примероци што ќе бидат набавени**Член 245-д**

(1) Бројот и видот на контролните примероци што ќе бидат набавени од Министерството за здравство и доставени до лабораториите зависи од бројот на пријавени лаборатории и од видот на испитувања што лабораторијата ги изработува, како и од бројот на редовни и вонредни надворешни контроли што ќе бидат извршени во текот на една година.

(2) Лабораториите во кои ќе се врши контрола се должни да се пријават во Министерството за здравство со доставување на список на сите испитувања за кои е регистрирана секоја соодветна лабораторија најдоцна до 1 октомври во тековната година заради вршење на надворешна контрола во наредната година.

(3) Министерството за здравство, врз основа на добиените информации од сите лаборатории во кои ќе се врши контрола, како и врз основа на бројот на редовни и вонредни надворешни контроли што ќе бидат извршени во текот на една година, ќе ја утврди количината и видот на потребните контролни примероци за кое ќе се спроведе набавка.

(4) Министерството за здравство ќе го достави списокот на пријавени лаборатории до производителот на контролните примероци на кој му е доделен договорот за јавна набавка, кој на лабораториите ќе им додели идентификациони броеви и истите ќе ги достави заедно со контролниот примерок до Министерството за здравство.

Вредности на контролен примерок**Член 245-ѓ**

(1) Контролните примероци се набавуваат означени со шифра и до Министерството за здравство се доставуваат без вредностите на контролниот примерок. Овие вредности не треба да му бидат познати на Министерството за здравство, ниту на лабораторијата во која се врши надворешна контрола.

(2) Вредноста на контролниот примерок се смета за деловна тајна до моментот на нејзиното објавување согласно со членот 245-ж став (4) од овој закон и до тој момент производителот на контролниот примерок не смее вредноста на контролниот примерок да ја направи достапна на лабораторијата.

(3) Изборот на контролниот примерок зависи од видот на мерната постапка и мерните инструменти со кои располага лабораторијата, односно методите и постапката за детекција на микроорганизмите.

(4) Секоја лабораторија пред преземање на контролните примероци треба да го надомести трошокот направен за набавка на контролните примероци на Министерството за здравство.

Доставување на контролни примероци**Член 245-е**

(1) Надворешната контрола опфаќа контрола на аналитичкото отстапување (неточности) и аналитичка варијација (непрецизност), како и точноста на идентификација на микроорганизмот и негови особини.

(2) Лабораторијата ги третира контролните примероци во услови идентични на секојдневните и на ист начин како примероците земени од пациент.

(3) Контролните примероци се доставуваат од производителот на контролните примероци на кој му е доделен договорот за јавна набавка наменети за лабораториите заедно со обрасци за известување за добиените резултати и упатство за начинот на спроведување на бараните постапки.

(4) Во обрасците за известување за добиените резултати од ставот (3) на овој член е содржан идентификациониот број на лабораторијата од членот 245-д став (3) од овој закон, кој број се користи за известување за резултатите.

(5) Податоците за идентификациониот број на лабораторијата и шифрата на контролниот примерок доставен до лабораторијата ги има Министерството за здравство и производителот на контролните примероци на кој му е доделен договорот за набавка, кои се сметаат за деловна тајна.

Обработка на контролните примероци и објавување на резултати

Член 245-ж

(1) Лабораториите се должни пред почетокот на периодот во кој ќе се врши редовната надворешна контрола да ги преземат контролните примероци од Министерството за здравство и за лабораториите што вршат биохемиски, хистопатолошки, цитолошки, хематолошките во рок од 15 дена, односно за микробиолошките лаборатории во рок од три недели и за лабораториите што вршат имунолошки, генетски и испитувања од областа на молекуларната медицина во рок од четири недели од почетокот на рокот за редовна контрола утврден со годишниот план да го направат испитувањето на контролниот примерок и резултатот од направеното испитување по електронски пат да го внесат на интернет страницата дизајнирана и поставена за оваа намена од страна на производителот на контролниот примерок, до која лабораториите ќе пристапуваат со својот идентификационен број.

(2) Интернет страницата има содржина на збиен извештај за сите лаборатории во кој особено се внесуваат вредностите на контролниот примерок означени со шифра и резултатите на секоја одделна лабораторија внесени под идентификациониот број на лабораторијата.

(3) Пристап до интернет страницата имаат производителот на контролниот примерок на кој му е доделен договорот за набавка, лабораториите во кои се врши контролата и Министерството за здравство.

(4) По внесувањето на добиените резултати на интернет страницата од страна на лабораториите, производителот на контролниот примерок е должен на иста интернет страница да ги внесе вредностите на контролниот примерок за секоја одделна лабораторија во рок од 15 дена од денот на внесувањето на резултатите од страна на лабораторијата.

(5) По завршување на контролата, производителот на контролниот примерок е должен да изготви извештај за извршената контрола во писмена форма и да го достави до лабораторијата што учествувала во контролата и до Министерството за здравство. Во овој извештај се содржани особено податоците за називот под кој се регистрирани лабораториите, идентификациониот број на лабораторијата, шифрата на контролниот примерок, резултатот на контролниот примерок и резултатите од извршената надворешна контрола.

(6) Резултатите од извршената надворешна контрола се користат во постапката на акредитација на лабораториите и се чуваат пет години.

Постапување во случај на отстапување од вредностите на контролниот примерок

Член 245-з

(1) Ако производителот на контролниот примерок по обработката на податоците ќе утврди дека резултатот што го добила лабораторијата при обработката на контролниот примерок отстапува од вредностите на контролниот примерок, ќе го извести Министерство за здравство во рок од три дена од утврдувањето на отстапувањето и до Министерството за здравство и до лабораторијата ќе достави извештај со анализа на проблемот и со препораки за преземање на корективна мерка за отстранување на грешките.

(2) Лабораторијата е должна да ги преземе корективните мерки за отстранување на грешките, а Министерството за здравство ќе и забрани на лабораторијата да ги врши лабораториските услуги за кои е утврдено отстапување на резултатите до нивно отстранување.

(3) Лабораторијата е должна да го извести Министерството за здравство дека постапила по препораките за отстранување на грешките, по што Министерството за здравство е должно во рок од 15 дена од денот на приемот на известувањето да спроведе вонредна надворешна контрола во смисла на членот 245-б став (3) од овој закон, а на начин утврден со одредбите од овој закон со кои се уредува редовната надворешна контрола.

(4) Ако со вонредната надворешна контрола од ставот (3) на овој член повторно ќе се утврди отстапување од вредностите на контролниот примерок, на лабораторијата ќе и биде одземена дозволата за работа за тоа испитување.

(5) Доколку лабораторијата на која и е одземена дозволата согласно со ставот (4) на овој член ќе продолжи да го врши тоа испитувањето, ќе и биде одземена дозволата за работа за сите испитувања што ги врши.

Одземање на дозвола за работа

Член 245-с

Ако лабораторијата не се пријави за редовна надворешна контрола, не го преземе контролниот примерок, не го направи испитувањето и не го објави резултатот во рокот утврден во членот 245-ж став (1) од овој закон, ќе се смета дека лабораторијата одбила да биде извршена надворешна контрола, за што на лабораторијата и се одзема дозволата за работа.

Добра лабораториска пракса и оперативни процедури за работа

Член 245-и

(1) Лабораториите при вршењето на лабораториската дејност се должни да ги применуваат начелата на добрата лабораториска пракса што ги утврдува министерот за здравство.

(2) Лабораториите се должни да воспостават пишани стандардни оперативни процедури за работа.

(3) Лабораториите се должни да овластат лице кое е одговорно за квалитетот на услугите во лабораторијата и за спроведување на стандардните оперативни процедури.“

Член 17

Во членот 304-а став (2) зборот „до“ се заменува со зборот „од“.

Член 18

По членот 304-а се додава нов наслов и член 304-б, кој гласи:

„Откривање на деловна тајна

304-б

Одговорното лице кај правното лице производител на примероците на кој му е доделен договорот за набавка согласно со членот 245-ѓ став (2) од овој закон, кое не ги чува вредностите на контролниот примерок како деловна тајна и ги направи достапни на лабораторијата пред таа да го направи тестот за надворешна контрола на лабораториските услуги, кривично ќе одговара и ќе се казни со затвор од најмалку две години.“

Член 19

Во членот 307 став (1) по точката 14 се додаваат три нови точки 15, 16 и 17, кои гласат:

„15) не ги применува начелата на добрата лабораториска пракса (член 245-и став (1));

16) не воспостави пишани стандардни оперативни процедури за работа (член 245-и став (2));

17) не овласти лице кое е одговорно за квалитетот на услугите во лабораторијата и за спроведување на стандардните оперативни процедури (член 245-и став (3));“.

Точките 15, 16 и 17 стануваат точки 18, 19 и 20.

Член 20

Во членот 312 по ставот (13) се додаваат 19 нови става (14), (15), (16), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26), (27), (28), (29), (30), (31) и (32), кои гласат:

„(14) Глоба во износ од 1.500 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на здравствениот работник, односно здравствениот соработник вработен во јавна здравствена установа, кој бил на стручно оспособување и/или стручно усовршување во странство ако не изврши презентација на новата здравствена метода или постапка, односно на знаењата, способностите и вештините кои ги стекнале во текот на стручното оспособување и/или стручното усовршување, согласно со членот 170-а став (1) од овој закон.

(15) Глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во јавната здравствена установа во која е вработен здравствениот работник, односно здравствениот соработник кој бил на стручно оспособување и/или стручно усовршување во странство ако не постапи согласно со членот 170-а став (2) од овој закон.

(16) Глоба во износ од 7.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на директорот на јавната здравствена установа на терцијарно ниво ако не постапи согласно со членовите 179-а став (10), 179-б став (6) и 179-в став (3) од овој закон.

(17) Глоба во износ од 10.000 до 15.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на министерот за здравство ако не постапи согласно со членовите 179-а став (11), 179-б став (7) и 179-в став (4) од овој закон.

(18) Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на директорот на јавната здравствена установа на секундарно и терцијарно ниво која врши болничка здравствена дејност од областа на хирургијата доколку во јавната здравствена установа не се спроведува постапка на одобрување на плановите за хируршката интервенција согласно со членот 226-з од овој закон.

(19) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице производител на контролните примероци на кој му е доделен договорот за набавка и на одговорното лице кај ова правно лице ако не изврши анализа на резултатите од извршената контрола согласно со членот 245-в став (4) од овој закон.

(20) Глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице производител на контролните примероци на кој му е доделен договорот за набавка и на одговорното лице кај ова правно лице ако не ги чува вредностите на контролниот примерок како деловна тајна согласно со членот 245-ѓ став (2) од овој закон и ако и ги направи достапни на лабораторијата пред таа да го обработи контролниот примерок.

(21) Глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе им се изрече за прекршок на лабораторијата и на одговорното лице во лабораторијата ако на почетокот на годината не се пријави во Министерството за здравство со доставување на список на сите анализи за кои е регистрирана лабораторијата согласно со членот 245-д став (2) од овој закон.

(22) Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе им се изрече за прекршок на министерот за здравство и на правното лице производител на контролните примероци на кој му е доделен договорот за набавка и на одговорното лице кај ова правно лице ако не ги чува како деловна тајна податоците за идентификациониот број на лабораторијата и шифрата на контролниот примерок согласно со членот 245-е став (5) од овој закон.

(23) Глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе им се изрече за прекршок на лабораторијата и на одговорното лице во лабораторијата ако не постапат согласно со членот 245-ж став (1) од овој закон.

(24) Глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице производител на контролните примероци на кој му е доделен договорот за набавка и на одговорното лице кај ова правно лице ако не постапи согласно со членовите 245-ж ставови (4) и (5) и 245-с од овој закон.

(25) Глоба во износ од 15.000 до 20.000 евра во денарска противвредност ќе и се изрече за прекршок на лабораторијата на која и е одземена дозволата согласно со членот 245-з став (4) од овој закон доколку спротивно на членот 245-з став (4) од овој закон продолжи да го врши испитувањето за кое и е одземена дозволата.

(26) Глоба во износ од 2.500 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во лабораторијата на која и е одземена дозволата согласно со членот 245-з став (4) од овој закон доколку спротивно на членот 245-з став (4) од овој закон продолжи да го врши испитувањето за кое и е одземена дозволата.

(27) Глоба во износ од 5.000 до 6.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното правно лице кое технички го спроведува испитот од членот 106-в од овој закон доколку не го снима, не го емитува во живо на веб страницата на Министерството за здравство и доколку не ја постави снимката од целиот испит на веб страницата на Министерството за здравство согласно со членот 106-г став (2) од овој закон.

(28) Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе им се изрече за прекршок на претставниците од членот 106-г став (4) од овој закон, доколку постапат спротивно на членот 106-д став (9) од овој закон.

(29) Глоба во износ од 5.000 до 6.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното правно лице од членот 106-в од овој закон кое го спроведува испитот, доколку не го прекине испитот согласно со членот 106-д ставови (5) и (6) од овој закон.

(30) Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на министерот за здравство ако не го донесе решението во рокот утврден во членот 106-и став (7) од овој закон.

(31) Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на членот на стручната комисија за канцер од членот 226-б ставови (3) и (4) од овој закон доколку не ги чуваат како деловна тајна информациите изнесени на состаноците согласно со членот 226-г став (6) од овој закон.

(32) Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на членот на стручната комисија за канцер од членот 226-б ставови (3) и (4) од овој закон доколку по спроведената дискусија за секој случај одделно стручната комисија за канцер не изготви извештај во кој се содржани заедничките наоди, заклучоци и препораки за натамошен третман, не се потпишат сите членови на комисијата и не се внесе извештајот во медицинското досие на пациентот согласно со членот 226-ж од овој закон.“

Член 21

Членот 7 со кој се пропишува дека раководител на оддел согласно со членот 91-а став (2) алинеја 6 од овој закон може да биде лице кое престојувало во странство вкупно најмалку пет години во последните шест години заради стручно усовршување или заради учество на меѓународни научни настани како предавач или едукатор, ќе започне да се применува од 1 јуни 2015 година.

Членот 7 со кој се пропишува дека раководител на оддел согласно со членот 91-а став (2) алинеи 4 и 5 од овој закон може да биде лице кое има објавено најмалку еден труд во научно списание со импакт фактор или кој бил носител или координатор на национален, регионален или меѓународен научноистражувачки проект и кое има воведено најмалку две нови здравствени методи или постапки во најмалку две јавни здравствени установи (во јавна здравствена установа на терцијарно ниво, во клиничка и/или општа болница), ќе започне да се применува од 1 јануари 2015 година.

Член 22

Постојните јавни здравствени установи ќе ја усогласат својата внатрешна организација со членот 91 став (2) од овој закон најдоцна до 1 септември 2014 година.

Јавните здравствени установи ќе ги усогласат статутите со одредбите од членот 91 став (2) од овој закон најдоцна до 1 септември 2014 година.

Член 23

Одредбата од членот 164 став (2) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12, 145/12, 87/13 и 164/13) ќе се применува до 31 декември 2016 година.

Член 24

Подзаконскиот пропис од членот 164-в став (6) од овој закон министерот за здравство ќе го донесе во рок од три месеци од влегувањето во сила на овој закон.

Член 25

Членот 9 со кој се пропишува начинот на полагање на испитот за директор ќе започне да се применува по една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Министерството за здравство го создава единствениот електронски систем за полагање на испитот за директор најдоцна до денот на почетокот на примената на членот 9 од овој закон.

Член 26

Лицата кои положиле испит за директор согласно со одредбите од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12, 145/12, 87/13 и 164/13), положениот испит за директори им се признава.

Член 27

Постапките за полагање на испит за директор започнати до денот на започнувањето на примената на овој закон, ќе се завршат согласно со одредбите на прописот по кој започнале.

Член 28

Стручните комисии за канцер од членот 226-б ставови (3) и (4) од овој закон се формираат во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 29

Одредбите од Одделот 3-а. Надворешна контрола на квалитетот лабораториските услуги ќе започнат да се применуваат од 1 јуни 2014 година.

Член 30

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR MBROJTJE SHËNDËTËSORE

Neni 1

Në Ligjin për mbrojtje shëndetësore ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 43/12, 145/12, 87/13 dhe 164/13) në nenin 15, pas pikës 11, shtohet pikë e re 11-a, si vijon:

"11-a. "Metoda të reja shëndetësore ose procedura" janë metodat shëndetësore ose procedurat që mund të shfrytëzohen për avancim të shëndetit, parandalim, diagnostikë dhe mjekim të sëmundjeve, lëndimeve dhe rehabilitimit, e që deri në momentin e vendosjes së tyre nuk janë shfrytëzuar në njësinë e brendshme organizuese të institucionit publik shëndetësor të nivelit sekondar dhe/ose terciar, përkatësisht në institucionin publik shëndetësor të nivelit sekondar dhe/ose terciar si tërësi ose për herë të parë shfrytëzohen në sistemin shëndetësor të Republikës së Maqedonisë;"

Neni 2

Në nenin 17 paragrafi (8) pas fjalës "pajisje" vihet presje dhe shtohen fjalët: "si dhe çdo vendosje e metodave të reja shëndetësore ose procedurave".

Neni 3

Në nenin 27 paragrafët (1) dhe (4) fjala "përcakton" zëvendësohen me fjalën "konfirmon".

Neni 4

Pas nenit 32 shtohet nen i ri 32-a, si vijon:

"Neni 32-a

(1) Pacienti që nuk mund ta realizojë të drejtën e mbrojtjes shëndetësore të nivelit primar në vendbanim, ka të drejtë për mbrojtje shëndetësore në nivel primar në shtëpinë e shëndetit në të cilën kryhet veprimtaria shëndetësore e nivelit primar dhe që ka seli në rajonin në të cilin përfshihet komuna në të cilën gjendet vendbanimi i pacientit.

(2) E drejta e paragrafit (1) të këtij neni nuk e përjashton të drejtën e rjetit të nivelit primar të pacientit që të zgjedhë mjek në pajtim me nenin 32 paragrafi (1) të këtij ligji.

(3) Mbrojtja shëndetësore nga paragrafi (1) i këtij neni i përfshinë punët e përcaktuara me nenin 32 paragrafi (3) të këtij ligji.

(4) Mbrojtjen shëndetësore nga paragrafi (1) i këtij neni, e jep doktor i mjekësisë, specialist i mjekësisë së përgjithshme ose specialist i mjekësisë familjare i punësuar në shtëpinë e shëndetit, të cilëve organi kompetent u jep leje për përpilim dhe shfrytëzim të faksimiles për kryerje të mbrojtjes shëndetësore të nivelit primar në pajtim me rregullat e sigurimit shëndetësor.

(5) Shtëpia e shëndetit nga paragrafi (1) i këtij neni detyrohet që ta organizojë kryerjen e veprimtarisë shëndetësore të nivelit primar nga paragrafi (1) i këtij neni në vendbanimet jashtë selisë së vet, ashtu që, sa më shumë që të jetë e mundur qytetarëve tua afrojnë veprimtarinë shëndetësore të nivelit primar, për çfarë miraton program për kryerjen e veprimtarisë shëndetësore të nivelit primar sipas vendbanimeve, për të cilin jep pëlqim Ministria e Shëndetësisë."

Neni 5

Në nenin 53 paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

"Organizimin dhe mënyrën e kryerjes së punëve të ndihmës urgjente mjekësore i përcakton ministri i Shëndetësisë."

Neni 6

Në nenin 91 paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

"Si njësi të brendshme organizative mund të përcaktohen:

- shërbimi dhe depoja për barna në shtëpinë shëndetësore,
- reparti, seksioni, dega dhe barnatorja spitalore në spital dhe instituti,
- reparti dhe barnatorja spitalore në institutin universitar dhe në klinikën universitare dhe
- klinika me reparte dhe barnatore spitalore në qendrën klinike universitare."

Neni 7

Pas nenit 91 shtohet titulli i ri dhe neni i ri 91-a, si vijon:

"Udhëheqja me repartin në institutin universitar, klinikën universitare dhe klinikën në qendrën klinike universitare

Neni 91-a

(1) Me repartin në institutin universitar, klinikën universitare dhe klinikën në qendrën klinike universitare udhëheq udhëheqësi i repartit, i cili e organizon procesin e punës në repart dhe është përgjegjës para drejtorit, përkatësisht drejtorëve për ligjshmërinë dhe profesionalizmin e punës së repartit.

(2) Udhëheqës i repartit nga paragrafi (1) i këtij neni, mund të jetë personi i cili i plotëson kushtet në vijim:

- të jetë doktor i mjekësisë specialist ose subspecialist ose doktor i stomatologjisë, specialist ose subspecialist, përkatësisht punëtor shëndetësor me arsim të lartë nga sfera e farmacisë me specializim ose subspecializim adekuat,

- të ketë së paku shtatë vite përvojë pune në profesion, në mënyrë aktive të njohë së paku një nga tri gjuhët të përdorura më së shpeshti në Bashkimin Evropian (anglisht, gjermanisht ose frëngjisht) në nivel B2 sipas portofolit gjuhësor evropian (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment) (në tekstin në vijim: CEFR (CEFR)) dhe të posedojë certifikatë të pranuar ndërkombëtarisht të lëshuar nga testuesi zyrtar evropian, anëtar i shoqatës ALTE të

testuesve evropianë të B2 (B2) niveli i CEFR (CEFR), përkatësisht IELTS (IELTS) me 5-6 pikë, FCE (FCE), BEK (BEC), ILEK (ILEC), IKFE, BULATS (BULATS); ose Aptis (APTIS), ose TOEFEL PBT (TOEFL PBT) së paku 500 pikë, TOEFEL CBT (TOEFL CBT) së paku 175 pikë ose TOEFEL IBT (TOEFL IBT) së paku 60 pikë ose DELF (DELTA), TCF (TCF), TEF (TEF), ose Gete Certifikatë (Goethe-Zertifikat), TestDaF (TestDaF),

- të ketë publikuar së paku një punim në revistë shkencore me impakt faktor ose të ketë qenë bartës ose koordinator i projektit hulumtues-shkencor rajonal ose ndërkombëtar,

- të ketë futur së paku dy metoda ose procedura të reja shëndetësore në së paku dy institucione publike shëndetësore (në institucionin publik shëndetësor në nivel terciar, në spital klinik dhe/ose të përgjithshëm) në Republikën e Maqedonisë dhe

- të ketë qëndruar jashtë vendit gjithsej së paku gjashtë muaj në pesë vitet e fundit për përsosje profesionale ose për pjesëmarrje në ngjarje shkencore ndërkombëtare si ligjërues ose edukator.

(3) Niveli i njohjes së gjuhës së huaj nga paragrafi (2) alineja 3 e këtij neni dëshmohet me dorëzimin e njërës nga certifikatat e pranuar ndërkombëtarisht ose dëshmime të përdorura ndërkombëtarisht: APTIS (APTIS), BULATS (BULATS), CAE (CAE), IELTS (IELTS), FCE (FCE), BEK (BEC), PET (PET), KET (KET), ILEK (ILEC), TOEFEL PBT (TOEFL PBT), TOEFEL CBT (TOEFL CBT), TOEFEL IBT (TOEFL IBT) për gjuhë angleze, përkatësisht DELF (DELTA), DALF (DALF), TCF (TCF) TEF (TEF), BULATS (BULATS), për gjuhë frënge, përkatësisht Gete Certifikatë (Goethe-Zertifikat), TestDaF (TestDaF) dhe BULATS (BULATS) për gjuhë gjermane ose certifikatë tjetër të pranuar ndërkombëtarisht të lëshuar nga testuesi zyrtar evropian, anëtar i shoqatës ALTE të testuesve evropianë ose organizatave tjera ndërkombëtare, të B2 (B2) niveli i Kornizës gjuhësore evropiane të Këshillit të Evropës CEFR (CEFR).

(4) Njohja e gjuhës angleze nga paragrafi (2) alineja 3 e këtij neni, krahas me certifikatat e pranuar ndërkombëtarisht ose dëshmi të pranuar ndërkombëtarisht, dëshmohet edhe me vërtetim për cikël të përfunduar të parë, të dytë ose të tretë të studimeve në njërin nga 200 fakultetet e ranguar më lartë të Shanghai Ranking - ARWU (Academic Ranking of World Universities) në njërin nga tri gjuhët e përdorura më së shpeshti në Bashkimin Evropian (anglisht, frëngjisht, gjermanisht), për të cilat studime kandidati posedon diplomë të nostrifikuar.

(5) Do të konsiderohet se kandidati e plotëson kushtin nga paragrafi (2) alineja 5 e këtij neni nëse institucioni publik shëndetësor në nivel terciar, spitali klinik dhe/ose i përgjithshëm në mënyrë të mëvetëshme, pa pjesëmarrje të drejtpërdrejtë të kandidatit e shfrytëzon metodën e re shëndetësore ose procedurën.

(6) Udhëheqësi i repartit nga paragrafi (1) i këtij neni emërohet për periudhë prej gjashtë vitesh, me të drejtë rizgjedhjeje pas skadimit të kësaj periudhe, në bazë të konkursit publik të shpallur nga këshilli drejtues i institutit universitar, klinikës universitare ose klinikës në qendrën klinike universitare, me propozim të drejtorit të institutit universitar, klinikës universitare ose klinikës në qendrën klinike universitare.

(7) Pas skadimit të periudhës nga paragrafi (6) i këtij neni, personi sistemohet në institutin universitar, klinikën universitare ose në klinikën në qendrën klinike universitare në vendin e punës në përputhje me arsimimin dhe përvojën e tij."

Neni 8

Në nenin 106 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Provimi për drejtor nga nenet 104 paragrafi (2) dhe 105 paragrafët (2) dhe (3) të këtij ligji, jepet me shkrim në rrugë elektronike, në formë të zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter."

Në paragrafin (4) fjalët: "mënyrën e dhënies së provimit për drejtor" zëvendësohen me fjalët: "mënyrën e ndarjes së pikëve në pjesën e parë dhe të dytë të provimit".

Neni 9

Pas nenit 106, shtohen 11 tituj të rinj dhe 11 nene të reja 106-a, 106-b, 106-v, 106-g, 106-d, 106-gj, 106-e, 106-zh, 106-z, 106-x dhe 106-i, si vijojnë:

"Dhënia e provimit për drejtor në pjesë"

Neni 106-a

(1) Provimi për drejtor nga neni 106 paragrafi (1) të këtij ligji (në tekstin e mëtejme: provimi për drejtor) përbëhet prej dy pjesëve si vijojnë:

- pjesa e parë (pjesa teorike), me të cilën kontrollohet njohuria teorike e kandidatëve dhe
- pjesa e dytë (shembulli praktike), me të cilën kontrollohet aftësia praktike e kandidatëve.

(2) Pjesa e parë e provimit jepet me shkrim në rrugë elektronike, me përgjigje të numrit të caktuar të pyetjeve në formë të zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter me zgjedhjen e një përgjigjeje të saktë nga zgjidhjet e mundshme të ofruara.

(3) Pyetjet e pjesës së parë të provimit janë nga sfera e shëndetit publik dhe informatave shëndetësore, ekonomisë shëndetësore dhe ekonomikës në shëndetësi, sistemeve dhe politikave shëndetësore, bazave të menaxhmentit dhe komunikimit afarist dhe menaxhimit me resurse njerëzore.

(4) Pjesa e dytë e provimit përbëhet nga:

- shembulli praktik i cili përmban rast konkret dhe
- përgjigje të pyetjeve në formë zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter që kandidati duhet t'u përgjigjet në bazë të analizës së shembullit praktik.

Përpilimi dhe verifikimi i pyetjeve për provimin për drejtor

Neni 106-b

(1) Bazat e pyetjeve për pjesën e parë dhe bazat e shembujve praktikë për pjesën e dytë të provimit i përpilojnë punëtorët shkencorë me titull doktor shkencash nga sfera e shëndetësisë dhe ekonomisë, të përcaktuar nga ministri i Shëndetësisë.

(2) Pyetjet nga pjesa e parë e provimit dhe pyetjet dhe shembujt praktikë nga pjesa e dytë e provimit i verifikon komisioni, i përcaktuar nga ministri i Shëndetësisë, i përbërë prej:

- dy përfaqësuesve të Ministrisë së Shëndetësisë dhe
- pesë përfaqësuesve nga radhët e punëtorëve shkencorë me titull doktor shkencash nga sfera e shëndetësisë, me propozim të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë.

(3) Komisioni nga paragrafi (2) i këtij neni kryen edhe revizion dhe azhurnim të bazave të pyetjeve dhe bazave të shembujve praktikë për provimin së paku një herë në vit.

(4) Gjatë revizionit komisioni në veçanti i ka parasysh ndryshimet e praktikës dhe standardet me të cilat bazohet pyetja përkatësisht shembulli praktik, numrin e kandidatëve të cilët i janë përgjigjur, suksesin në përgjigjeve e të njëjtave, si dhe kriteret tjera të cilat mund të ndikojnë në përmirësimin e kualitetit të bazave nga paragrafi (1) i këtij neni.

(5) Në bazë të revizionit dhe azhurnimit të kryer të bazave të pyetjeve dhe bazave të shembujve praktikë, komisioni vendos që pyetjet dhe shembujt praktikë të ndryshohen ose të mënjnohen plotësisht nga bazat e paragrafit (1) të këtij neni.

(6) Punëtorët shkencorë nga paragrafi (1) i këtij neni dhe anëtarët e komisionit për verifikim nga paragrafi (2) i këtij neni kanë të drejtë për kompensim me para që e përcakton ministri i Shëndetësisë.

(7) Shuma e kompensimit me para nga paragrafi (6) i këtij neni përcaktohet në bazë të numrit të pyetjeve të përpiluara dhe shembujve praktikë, si dhe ndërlikueshmërisë së materies.

(8) Kompensimi vjetor me para nga paragrafi (6) i këtij neni nuk e kompenson nivelin e një rroge të paguar mesatare në Republikën e Maqedonisë, në vitin paraprak, të shpallur nga Enti Shtetëror për Statistikë i Republikës së Maqedonisë.

Subjektet kompetente për kryerjen e punëve administrative-profesionale për zbatimin teknik të provimit për drejtor

Neni 106-v

Punët profesionale dhe administrative për nevojat e zbatimit të provimit i kryen Ministria e Shëndetësisë, ndërsa provimin në mënyrë teknike e zbaton personi juridik i regjistruar në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë i zgjedhur nga Ministria e Shëndetësisë.

Incizimi i dhënies së provimit për drejtor

Neni 106-g

(1) Provimi jepet në hapësirë për dhënien e provimit, e pajisur veçanërisht për dhënien e provimit me pajisje materiale-teknike dhe informatike, lidhje të internetit dhe pajisje për incizimin e dhënies së provimit.

(2) Dhënia e provimit incizohet dhe drejtpërdrejt emetohet në ueb faqen e Ministrisë së Shëndetësisë, ndërsa nëse për shkaqe teknike incizimi ndërpritet, incizimi i tërë provimit vendoset në ueb faqen e Ministrisë së Shëndetësisë.

(3) Kriteret lidhur me kushtet hapësinore dhe pajisjen materiale teknike dhe informatike të hapësirave për dhënien e provimit i përcakton ministri i Shëndetësisë.

(4) Në hapësirën për dhënien e provimit, gjatë kohës së dhënies së provimit, prezent është përfaqësuesi i Ministrisë së Shëndetësisë dhe i Ministrisë së Shoqërisë Informatike dhe Administratës (informatikani).

Rregullat e sjelljes gjatë kohës së dhënies së provimit për drejtor

Neni 106-d

(1) Para fillimit të dhënies së provimit, përfaqësuesi i Ministrisë së Shëndetësisë e përcakton identitetin e kandidatit me këqyrje në letërnjoftim dhe mban procesverbal për dhënien e provimit.

(2) Kandidatit gjatë kohës së dhënies së pjesës së parë të provimit nuk i lejohet shfrytëzimi i literaturës profesionale, telefonit mobil, aparateve kompjuterike portative dhe mjeteve tjera teknike dhe informatike dhe të ngjashme.

(3) Kandidatit gjatë kohës së dhënies së pjesës së dytë të provimit, i lejohet shfrytëzimi vetëm i literaturës profesionale që në versionin elektronik gjendet në kompjuterin në të cilin kandidati e jep provimin.

(4) Kandidatit gjatë kohës së dhënies së pjesës së parë dhe të dytë të provimit nuk i lejohet të kontaktojë me kandidatë dhe persona tjerë përveç me informatikanin nga neni 106-g paragrafi (4) i këtij ligji, në rast nëse ka problem teknik me kompjuterin.

(5) Nëse problemet teknike me kompjuterin mënjanohehen për pesë minuta provimi vazhdon, ndërsa nëse nuk mënjanohehen në këtë afat provimi vetëm për atë kandidat ndërpritet dhe do të mbahet në afat prej më së shumti tre ditëve nga dita e ndërprerjes së provimit.

(6) Nëse ka probleme me më shumë se pesë kompjuterë dhe ato nuk mënjanohehen në afat prej pesë minutave provimi ndërpritet për të gjithë kandidatët që e japin provimin dhe do të mbahet në afat prej më së shumti tre ditëve nga dita e ndërprerjes së provimit.

(7) Nëse kandidati gjatë dhënies së pjesës së parë dhe të dytë të provimit vepron në kundërshtim me paragrafët (2), (3) dhe (4) të këtij neni, nuk do t'i lejohet dhënie e mëtejme e provimit në atë termin të caktuar.

(8) Në rastet nga paragrafi (7) i këtij neni, konsiderohet se kandidati nuk e ka dhënë provimin dhe e njëjta konstatohet në procesverbalin për dhënien e provimit.

(9) Përfaqësuesit nga nenet 106-g paragrafi (4) të këtij ligji gjatë kohës së dhënies së provimit nuk guxojnë të qëndrojnë më gjatë se pesë sekonda në afërsi të drejtpërdrejtë të kandidatit i cili e jep provimin, përveç në rast të mënjanimin të problemit teknik kur nuk guxojnë të qëndrojnë më gjatë se pesë minuta.

Mënyra e përgjigjes së pyetjeve të provimit për drejtor dhe vendosja e sistemit unik elektronik për dhënien e provimit

Neni 106- gj

(1) Dhënia e pjesës së parë të provimit kryhet me përgjigje të numrit të caktuar të pyetjeve në formë të zgjidhjes së testit elektronik në kompjuter.

(2) Pyetjet nga testi varësisht nga pesha, vlerësohen me pikë të përcaktuara në test.

(3) Dhënia e pjesës së dytë të provimit kryhet me studimin e shembullit praktik dhe përgjigjen e numrit të caktuar të pyetjeve të cilat dalin nga shembulli praktik, në formë të zgjidhjes elektronike softuerike (në tekstin e mëtejshëm: shembulli praktik).

(4) Pyetjet nga shembulli praktik varësisht nga pesha, vlerësohen me pikë të përcaktuara në shembullin praktik.

(5) Pyetjet e përfshira në testet për dhënien e pjesës së parë të provimit dhe përgjigjet e tyre, si dhe shembulli praktik dhe pyetjet të cilat dalin nga shembujt praktikë dhe përgjigjet e tyre ruhen në sistemin unik elektronik për dhënien e provimit, të cilin e vendosë Ministria e Shëndetësisë.

(6) Sistemi elektronik nga paragrafi (5) i këtij neni përmban edhe bazë të qasshme publike prej së paku 300 pyetjeve për pjesën e parë të provimit, si dhe bazë të qasshme publike prej së paku 50 shembujve praktikë për pjesën e dytë të provimit.

(7) Në sistemin elektronik nga paragrafi (5) i këtij neni është përfshirë sugjerimi i literaturës profesionale nga e cila dalin përgjigjet e pyetjeve të provimit.

(8) Numri i pyetjeve dhe shembujve praktikë në bazat nga paragrafi (6) i këtij neni, rritet për 10% në vit, duke filluar nga viti 2015.

(9) Rezultatet nga dhënia e pjesës së parë dhe të dytë të provimit i janë të kapshme kandidatit në kompjuterin në të cilin e ka dhënë provimin, menjëherë pas përfundimit të tij.

Mënyra e dhënies së provimit për drejtor

Neni 106-e

(1) Në ditën e dhënies së pjesës së parë përkatësisht të dytë të provimit, përfaqësuesi i Ministrisë së Shëndetësisë i jep kandidatit kod qasës, përkatësisht fjalëkalim me të cilën i lejohet qasje në sistemin elektronik të neni 106-gj të këtij ligji.

(2) Pas lejimit të qasjes, kandidati merr test elektronik për pjesën e parë të provimit, përkatësisht shembull praktik elektronik për pjesën e dytë të provimit, të gjeneruara në mënyrë kompjuterike, përmbajtjen e të cilave me zgjedhje të rastësishme e përcakton softueri i sistemit elektronik nga neni 106-gj të këtij ligji.

(3) Pjesa e parë dhe e dytë e provimit, përmbajnë udhëzim për mënyrën e zgjidhjes së tij, për çka përfaqësuesi i Ministrisë së Shëndetësisë jep sqarim, para se të fillojë dhënia e provimit.

(4) Sistemi elektronik nga neni 106-gj të këtij ligji nuk mund të lejohet ekzistim të përmbajtjes identike të testit elektronik për pjesën e parë të provimit, përkatësisht shembullit praktik elektronik për pjesën e dytë të provimit në një termin për më shumë se një kandidat.

Ndërprerja, vazhdimi dhe ricaktimi i dhënies së provimit për drejtor

Neni 106- zh

(1) Në rast të pengimit të zbatimit të pjesës së parë ose të dytë të provimit, për shkaqe që shpien te pamundësia teknike e funksionimit të sistemit elektronik nga neni 106-gj paragrafi (5) të këtij ligji, dhënia e provimit ndërpritet.

(2) Nëse shkaqet nga paragrafi (1) i këtij neni mënjanohehen në afat prej 60 minutave nga ndërprerja e provimit, i njëjti vazhdohet menjëherë pas mënjanimin të tyre.

(3) Nëse shkaqet nga paragrafi (1) i këtij neni nuk mënjanohehen në afat nga paragrafi (2) i këtij neni, provimi ricaktohet për termin tjetër.

Kohëzgjatja e pjesës së parë dhe të dytë provimit për drejtor dhe dhënia me sukses e provimit për drejtor

Neni 106-z

(1) Kohëzgjatja e përgjithshme e përcaktuar për t'iu përgjigjur pyetjeve të pjesës së parë të testit për dhënien e provimit, është 90 minuta.

(2) Konsiderohet se provimin e ka dhënë ai kandidat i cili me përgjigje të sakta për pyetjet nga testi ka arritur së paku 70% të numrit të përgjithshëm të pikëve të parapara pozitive.

(3) Kohëzgjatja e përgjithshme e përcaktuar për t'iu përgjigjur pyetjeve të shembullit praktik të pjesës së dytë, është 90 minuta.

(4) Konsiderohet se provimin e ka dhënë ai kandidat i cili me përgjigje të sakta për pyetjet nga shembulli praktik ka arritur së paku 70% të numrit të përgjithshëm të pikëve të parapara pozitive.

Informimi për gabimet e bëra në testin për dhënien e provimit për drejtor

Neni 106-x

Me kërkesë të kandidatit, Ministria e Shëndetësisë e informon për gabimet e bëra në test për dhënien e provimit, me mundësim të këqyrjes së drejtpërdrejtë në test.

Komisioni për revizion të provimeve të mbajtura për drejtor

Neni 106-i

(1) Testet dhe shembujt praktikë shfrytëzohen dhe i jepen kandidatit vetëm gjatë kohës së dhënies së provimit.

(2) Materialet nga provimet e mbajtura, veçanërisht versionet në letër nga testet dhe shembujt praktikë për dhënien e provimit dhe specimenet për kontrollin e saktësisë së përgjigjeve të testit dhe shembullit praktik, si dhe incizimet nga provimet e mbajtura ruhen në Ministrinë e Shëndetësisë.

(3) Ministria e Shëndetësisë formon Komision për revizionin e provimeve të mbajtura, i cili në punën e vet i shfrytëzon materialet nga paragrafi (2) i këtij neni dhe në të cilin, krahas përfaqësuesit të Ministrisë së Shëndetësisë anëtarë janë edhe përfaqësuesi nga Ministria e Financave dhe informatikani nga Ministria e Shoqërisë Informatike dhe Administratës.

(4) Komisioni nga paragrafi (3) i këtij neni mblidhet së paku një herë në vit dhe kryen revizion të mënyrës së zbatimit të së paku dy provimeve të mbajtura në vitin rrjedhës.

(5) Komisioni nga paragrafi (3) i këtij neni ka të drejtë të kryejë revizion edhe të mënyrës së zbatimit të provimeve të mbajtura në gjashtë muajt e fundit deri në ditën e mbajtjes së mbledhjes së komisionit, por jo më herët se dita e zbatimit të këtij ligji.

(6) Nëse komisioni nga paragrafi (3) i këtij neni përcakton parregullsi në zbatimin e provimit nga ana e individëve në kuptimin e nenit 106-d paragrafi (5) të këtij ligji, propozon heqjen e dëshmisë për provimin e dhënë për drejtor.

(7) Ministri i Shëndetësisë miraton aktvendim për heqjen e dëshmisë për dhënie të provimit për drejtor në bazë të propozimit të komisionit nga paragrafi (3) i këtij neni në afat prej tre ditëve nga pranimi i propozimit.

(8) Kundër aktvendimit nga paragrafi (7) i këtij neni mund të ngrihet kontest juridik para gjykatës kompetente në afat prej 30 ditëve nga dita e pranimit të aktvendimit."

Neni 10

Në nenin 148 paragrafi (1) fjalët: "Ministri i Shëndetësisë" zëvendësohen me fjalët: "Qeveria e Republikës së Maqedonisë".

Neni 11

Pas nenit 164 shtohet nënpjesë e re "6-a. Punësimi i punëtorëve shëndetësorë me arsim të lartë në nivel terciar, katër tituj të rinj dhe katër nene të reja 164-a, 164-b, 164-v dhe 164-g, si vijojnë:

"Punësimi i punëtorëve shëndetësorë me arsim të lartë në nivel terciar

Neni 164-a

Procedura për plotësimin e vendit të lirë të punës në institucionin shëndetësor në nivel terciar me punëtorë shëndetësorë me arsim të lartë zbatohet në pajtim me dispozitat e këtij ligji të cilat kanë të bëjnë me punësimin e punëtorëve shëndetësorë, përveç nëse nuk është përcaktuar ndryshe me dispozitat e këtij kapitulli.

Kushtet e veçanta për punësimin e punëtorëve shëndetësorë me arsim të lartë në nivel terciar

Neni 164-b

(1) Kushte të veçanta për punësimin e punëtorëve shëndetësorë me arsim të lartë në institucion shëndetësor në nivel terciar, krahas kushteve të veçanta nga neni 158 paragrafi (5) të këtij ligji, janë:

- sukcesi i arritur mesatar nga të gjitha lëndët në të gjitha ciklet e studimeve universitare të cilat i ka përfunduar kandidati prej së paku tetë (në tekstin e mëtejme: sukcesi mesatar) dhe

- në mënyrë aktive të njohë së paku një nga tre gjuhët të cilat përdoren më së shpeshti në Bashkimin Evropian (anglisht, gjermanisht dhe frëngjisht) të nivelit B2 sipas kornizës së përbashkët referente evropiane për gjuhët: mësim, mësimdhënie dhe vlerësim (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment) (në tekstin në vijim: CEFR (CEFR)) dhe te posedojë certifikatë të njohur ndërkombëtarisht të lëshuar nga testuesi zyrtar evropian, anëtar i shoqatës ALTE të testuesve evropianë të B2 (B2) niveli i CEFR (CEFR), përkatësisht IELTS (IELTS) me 5-6 pikë, FCE (FCE), BEK (BEC), ILEK (ILEK), IKFE, BULATS (BULATS); ose Aptis (APTIS), ose TOEFEL PBT (TOEFL PBT) së paku 500 pikë, TOEFEL CBT (TOEFL CBT) së paku 175 pikë ose TOEFEL IBT (TOEFL IBT) së paku 60 pikë ose DELF (DELTA), TCF (TCF), TEF (TEF), ose Gëte Certifikatë (Goethe-Zertifikat), TestDaF (TestDaF).

(2) Me përjashtim, kandidati i cili ka kryer specializim dhe subspecializim përkatës për institucion shëndetësor publik në nivel terciar ku zbatohet procedura për punësim, nuk duhet ta plotësojë kushtin e veçantë nga paragrafi (1) alineja 1 e këtij neni.

(3) Kandidatët të cilët kanë kryer ciklin e parë të dytë dhe të tretë të studimeve nga sfera e shkencave të mjekësisë dhe stomatologjike, përkatësisht farmacisë, në njërin nga 100 fakultetet e ranguar më lartë të Shanghai Ranking - ARWU (Academic Ranking of World Universities) nuk duhet t'i plotësojnë kushtet veçanta nga paragrafi (1) i këtij neni, as për punësimin e tyre nuk zbatohet procedura për selektimin e kandidatit.

(4) Njohja e gjuhës së huaj nga paragrafi (1) i këtij neni dëshmohet me dorëzimin e njëres nga certifikatat e pranuar ndërkombëtarisht ose dëshmime të përdorura ndërkombëtarisht: APTIS (APTIS), BULATS (BULATS), CAE (CAE), IELTS (IELTS), FCE (FCE), BEK (BEC), PET (PET), KET (KET), ILEK (ILEC), TOEFEL PBT (TOEFL PBT), TOEFEL CBT (TOEFL CBT), TOEFEL IBT (TOEFL IBT) për gjuhë angleze, përkatësisht DELF (DELTA), DALF (DALF), TCF (TCF) TEF (TEF), BULATS (BULATS), për gjuhë frënge, përkatësisht Gëte Certifikatë (Goethe-Zertifikat), TestDaF (TestDaF) dhe BULATS (BULATS) për gjuhë gjermane ose certifikatë tjetër të njohur ndërkombëtarisht të lëshuar nga testuesi zyrtar evropian, anëtar i shoqatës ALTE të testuesve evropianë ose organizatave tjera ndërkombëtare, të B2 (B2) nivelit të Kornizës së përbashkët referente evropiane për gjuhë: mësim, mësimdhënie dhe vlerësim (CEFR (CEFR)).

(5) Njohja e gjuhës angleze nga paragrafi (1) i këtij neni, krahas me certifikatat e pranuar ndërkombëtarisht ose dëshmime të pranuar ndërkombëtarisht, dëshmohet edhe me vërtetim për cikël të përfunduar të parë, të dytë ose të tretë të studimeve në njërin nga 200 fakultetet e ranguar më lartë të Shanghai Ranking - ARWU (Academic Ranking of World Universities) në njërin nga tre gjuhët e përdorura më së shpeshti në Bashkimin Evropian (anglisht, frëngjisht, gjermanisht), për të cilat studime kandidati posedon diplomë të nostrifikuar.

Seleksionimi i kandidatit

Neni 164-v

(1) Organi për udhëheqjen e punës të institucionit shëndetësor në nivel terciar formon dy komisione për seleksionimin e punëtorit shëndetësor me arsim të lartë edhe atë komision i cili e realizon provimin me shkrim dhe komision i cili e realizon provimin me gojë në kuadër të procedurës për seleksionim të kandidatit. Komisionet formohen me aktvendim gjysmë ore para mbajtjes së provimit me shkrim gjegjësisht me gojë.

(2) Anëtarët e komisioneve zgjidhen me anë të zgjedhjes të rastësishme nga radhët e punëtorëve shëndetësorë të punësuar në institucionin publik shëndetësor i cili e zbaton procedurën për punësim, të cilët i punësojnë kushtet nga paragrafi (3) i këtij neni.

(3) Komisionet nga paragrafi (1) i këtij neni janë të përbërë nga shtatë anëtarë prej të cilëve dy anëtarë me titull arsimor, profesor ordinar dhe inordinar ose docent doktor, ndërsa anëtarët tjerë me specializim, përkatësisht, supspecializim, me së paku 10 vjet përvojë pune për specializim, të gjithë nga sfera për të cilën bëhet seleksionimi i kandidatit.

(4) Seleksionimi i kandidatit për punëtor shëndetësor me arsim të lartë në institucionin shëndetësor në nivelin terciar bëhet në bazë të këtyre kritereve:

1) suksesi që kandidati e ka arritur në çdo cikël të studimeve universitare, i cili sjellë 20 pikë;

2) provimi me shkrim, i cili sjellë 60 pikë dhe

3) provimi me gojë, i cili sjellë 20 pikë.

(5) Suksesi që kandidati për punëtor shëndetësor me arsim të lartë në institucionin shëndetësor në nivelin terciar e ka arritur në të gjitha ciklet e studimeve universitare vlerësohet në pajtim me suksesin mesatar të arritur nga të gjitha lëndët në të gjitha ciklet e studimeve universitare që i ka përfunduar kandidati dhe sipas rangimit të universitetit sipas ranglistës së universiteteve vendase në pajtim me Ligjin për arsim të lartë dhe ranglistave të universiteteve të huaja si vijojnë: Shanghai Ranking - ARWU (Academic Ranking of World Universities); Times Higher Education - World University Rankings и QS World University Rankings. (6) Mënyrën e ndarjes së pikëve kandidatëve në bazë të suksesit që kandidati për punëtor shëndetësor me arsim të lartë në institucionin shëndetësor në nivel terciar e ka arritur në të gjitha ciklet e studimeve universitare, mënyrën e zbatimit të provimit me shkrim dhe me gojë, si dhe çështje të tjera lidhur me procedurën e seleksionimit i përcakton ministri i Shëndetësisë.

Dhënia e provimit

Neni 164-g

(1) Provimi me shkrim dhe me gojë jepet në hapësirë për dhënien e provimit, e pajisur veçanërisht për dhënin e provimit me pajisje materiale - teknike dhe informatike, lidhje të internetit dhe pajisje për incizimin e dhënies së provimit.

(2) Dhënia e provimit me shkrim dhe me gojë incizohet dhe direkt emetohet në ueb faqen e Ministrisë së Shëndetësisë, ndërsa nëse për shkaqe teknike incizimi ndërpritet, incizimi i tërë provimit do të vendoset në ueb faqen e Ministrisë së Shëndetësisë.

(3) Provimi me gojë është publik dhe realizohet në prani të të gjithë kandidatëve, në hapësirën e siguruar nga ana e institucionit shëndetësor publik i cili e zbaton procedurën e punësimit me kapacitetin e nevojshëm për prani të njëkohshme të të gjithë kandidatëve.

(4) Provimi me gojë përfundon me ndarjen e pikëve kandidatit që kryhet menjëherë pas dhënies së përgjigjeve për pyetjet e shtruara dhe kandidati njoftohet për numrin e përgjithshëm të pikëve nga provimi me gojë në prani të të gjithë kandidatëve në hapësirën në të cilën realizohet provimi, si dhe me shkrim pas përfundimit të procedurës për seleksionimin e kandidatit.

(5) Kriteret lidhur me kushtet e hapësirës dhe pajisjen materiale - teknike dhe informatike të hapësirave për dhënien e provimit me gojë dhe shkrim i përcakton ministri i Shëndetësisë.

(6) Në hapësirën për dhënien e provimit me shkrim dhe me gojë, gjatë kohës së dhënies së provimit, prezent është përfaqësuesi i Ministrisë së Shëndetësisë.

(7) Baza e pyetjeve për pjesën me shkrim nga provimi profesional përbëhet nga përmbledhja e së paku 4 000 pyetjeve të cilat shqyrtohen në çdo dy vjet dhe të cilat janë përcaktuar nga ana e komisionit të formuar nga ana e ministrit të Shëndetësisë.

(8) Provimi me gojë përbëhet nga pyetje të cilat janë përcaktuar nga ana e komisionit të formuar nga ministri i Shëndetësisë dhe të cilat me kompjuter i ndahet kandidatit nëpërmjet zgjedhjes së rastësishme të bërë pak para fillimit të provimit me shkrim."

Neni 12

Pas nenin 170 shtohet titull i ri dhe nen i ri 170-a, si vijojnë:

"Prezantimi i metodës së re shëndetësore ose procedurës, përkatësisht njohurive, aftësive dhe shkathtësive të arritura gjatë aftësimit profesional dhe/ose përsosjes profesionale jashtë vendit

Neni 170 - a

(1) Punëtori shëndetësor, përkatësisht bashkëpunëtori shëndetësor i punësuar në institucionin publik shëndetësor, i cili ka qenë në aftësim profesional ose përsosje profesionale jashtë vendit detyrohet në afat prej dy javëve nga kthimi nga aftësimi profesional ose përsosja profesionale të kryejë prezantim para kolegjiutit profesional të metodës së re shëndetësore ose procedurës, përkatësisht të njohurive, aftësive dhe shkathtësive të arritura gjatë aftësimit profesional dhe/ose përsosjes profesionale jashtë vendit.

(2) Prezantimi i paragrafit të ri (1) të këtij neni incizohet dhe vendoset në ueb faqen e Ministrisë së Shëndetësisë në afat prej 24 orësh nga prezantimi i kryer, ku mbetet i vendosur së paku pesë vjet.

(3) Punëtori shëndetësor, përkatësisht bashkëpunëtori shëndetësor i cili nuk do të veprojë në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni detyrohet t'ia kthejë Ministrisë së Shëndetësisë, përkatësisht institucionit publik shëndetësor në të cilin është i punësuar, mjetet e paguara për aftësimin e tij profesional ose përsosjen profesionale jashtë vendit në afat prej një muaji nga kthimi nga aftësimi profesional ose përsosja profesionale."

Neni 13

Pas nenit 179 shtohet nënpjesë e re "7-a Të drejta të veçanta dhe detyrime të punëtorëve shëndetësorë të punësuar në subjektet të cilat kryejnë veprimtari shëndetësore të nivelit terciar, shtohen tre tituj të rinj dhe tre nene të reja 179-a, 179-b dhe 179-v, si vijojnë:

"7-a Të drejta të veçanta dhe detyrime të punëtorëve shëndetësorë me arsim të lartë nga sfera e mjekësisë të punësuar në institucionet shëndetësore publike që kryejnë veprimtari të nivelit terciar

Periodha e monitorimit

Neni 179-a

(1) Punëtori shëndetësor me arsim të lartë të përfunduar nga sfera e shkencave të mjekësisë ose stomatologjike, përkatësisht farmacist, i punësuar në institucionin shëndetësor publik i cili kryen veprimtari shëndetësore të nivelit terciar (në tekstin e mëtejshëm: doktor i mjekësisë, doktor i stomatologjisë ose farmacist i nivelit terciar), ka të drejtë dhe detyrë që t'i miratojë dhe t'i shfrytëzojë të gjitha metodat shëndetësore dhe/ose procedurat për avancimin e shëndetit, diagnostikës dhe mjekimit të sëmundjeve, lëndimeve dhe rehabilitimin, që shfrytëzohen në institucionin publik shëndetësor në të cilat është i punësuar (në tekstin e mëtejshëm: metoda ekzistuese shëndetësore dhe/ose procedura), në afat prej dy viteve nga dita e punësimit si doktor i mjekësisë dhe specialist, përkatësisht supspecialist, përkatësisht si doktor i stomatologjisë specialist, përkatësisht supspecialist dhe si farmacist specialist, përkatësisht supspecialist. Në afatin e njëjtë doktor i mjekësisë, doktor i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar ka të drejtë dhe obligim t'i përsosë dhe në mënyrë të pavarur t'i shfrytëzojë metodat ekzistuese shëndetësore dhe procedurat, të cilat shfrytëzohen në repartin në të cilin punon (në tekstin e mëtejshëm: periudha e monitorimit).

(2) Doktor i mjekësisë, doktor i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar në afatin e paragrafit (1) të këtij neni nuk mund të sistematizohet në njësi tjetër organizative në brendie.

(3) Doktor i mjekësisë, stomatologu ose farmacisti i nivelit terciar detyrohet në periudhën e monitorimit, në 30% të rasteve në të cilat ai si doktor i mjekësisë, doktor i stomatologjisë ose farmacist në nivelin terciar ka marrë pjesë gjatë shfrytëzimit të metodës ekzistuese shëndetësore ose procedurës, ta zbatojë metodën ose procedurën në mënyrë të pavarur, nën mbikëqyrje të specialistit, përkatësisht supspecialistit që i kryen metodat përkatëse shëndetësore ekzistuese dhe procedurat (edukator i brendshëm), që evidentohet në dokumentacionin mjekësor themelor.

(4) Miratimin dhe përsosjen e metodave shëndetësore dhe procedurave nga paragrafi (1) i këtij neni, e ndjek njësi e brendshme organizative në të cilën punon doktor i mjekësisë, doktor i stomatologjisë ose farmacisti në nivelin terciar (në tekstin e mëtejshëm: mentor në periudhën e monitorimit), ndërsa e konfirmon specialisti, përkatësisht supspecialisti që i kryen metodat përkatëse shëndetësore dhe procedurat (edukator i brendshëm), për çfarë mbahet evidencë për evaluim që është pjesë përbërëse nga dosja personale e doktorit të mjekësisë.

(5) Formën dhe përmbajtjen e evidencës për evaluim nga paragrafi (4) i këtij neni e përcakton ministri i Shëndetësisë.

(6) Doktorit të mjekësisë, doktorit të stomatologjisë ose farmacistit të nivelit terciar i jepet vërtetim për periudhën e përfunduar me sukses të monitorimit në bazë të raportit të përgatitur nga udhëheqësi i njësisë së brendshme organizuese në të cilën punon doktor i mjekësisë, doktor i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar, që suksesin e vlerëson duke pasur parasysh detyrën e përcaktuar në paragrafin (3) të këtij neni, si dhe numrin e hospitalizimeve të sërishtme me diagnozë të njëjtë në afat prej 30 ditësh nga lëshimi nga spitali dhe numrin e përsëritjeve të metodave ose procedurës gjatë mjekimit në spital në të gjitha rastet në të cilat doktor i mjekësisë, stomatologu ose farmacisti në nivelin terciar në mënyrë të pavarur ka zbatuar metodë shëndetësore ekzistuese dhe/ose procedurë.

(7) Drejtori i institucionit shëndetësor publik në nivel terciar detyrohet të themelojë evidencë të metodave ekzistuese shëndetësore dhe procedurave që shfrytëzohen në institucionet publike shëndetësore me të cilën udhëheq.

(8) Formën dhe përmbajtjen e evidencës nga paragrafi (7) i këtij neni e përcakton ministri i Shëndetësisë.

(9) Nëse doktor i mjekësisë, doktor i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar në periudhën e monitorimit me sukses nuk i miraton dhe përsos metodat shëndetësore dhe procedurat që i shfrytëzojnë në repartin ku punojnë, me fuqi të ligjit do të merret në institucion shëndetësor publik i cili kryen veprimtari shëndetësore në nivel sekondar.

(10) Drejtori i institucionit shëndetësor publik në nivel terciar detyrohet ta informojë Ministrinë e Shëndetësisë në afat prej 30 ditësh pas skadimit të periudhës së monitorimit se doktor i mjekësisë, doktor i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar në periudhën e monitorimit me sukses nuk i ka miratuar dhe përsosur metodat shëndetësore dhe procedurat.

(11) Ministria e shëndetësisë detyrohet t'i ofrojë doktorit të mjekësisë, doktorit të stomatologjisë ose farmacistit të nivelit terciar në rastin e paragrafit (9) të këtij neni, punësim në institucionin shëndetësor publik i cili kryen veprimtari shëndetësore në nivel sekondar me marrje dhe lidhje të marrëveshjes për punësim për kryerjen e punëve të cilat i përgjigjen përgatitjes së tij profesionale. Marrëveshja e punësimit lidhet mes institucionit publik shëndetësor i cili kryen veprimtari shëndetësore në nivel sekondar dhe doktorit të mjekësisë, doktorit të stomatologjisë ose farmacistit të nivelit terciar, me pëlqim të marrë paraprakisht nga Ministria e Shëndetësisë.

(12) Nëse doktor i mjekësisë, doktor i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar nuk pajtohet që të merret dhe nuk e lidhë marrëveshjen për punësim në pajtim me paragrafin (11) të këtij neni, i ndërpritet punësimi me fuqi të ligjit.

Periodha e vendosjes së metodës së re shëndetësore dhe/ose procedurës

Neni 179-b

(1) Për shkak të ngritjes së nivelit të mbrojtjes shëndetësore, doktor i mjekësisë, doktor i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar ka të drejtë dhe detyrim pas skadimit të periudhës së monitorimit nga neni 179-a (1) të këtij ligji të vendosë dhe të fillojë në mënyrë të pavarur të shfrytëzojë në çdo shtatë vjet së paku nga një metodë të re shëndetësore ose procedurë të miratuar në pajtim me nenin 17 paragrafi (8) të këtij ligji, që deri atëherë nuk është shfrytëzuar në institucionin publik shëndetësor në të cilin është punësuar, (në tekstin e mëtejshëm: periudha e vendosjes së metodës së re shëndetësore dhe/ose procedurës).

(2) Si metodë e re shëndetësore ose procedurë llogaritet edhe metoda shëndetësore ose procedura të cilën doktor i mjekësisë, doktor i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar e ka vendosur si të re në institucionin shëndetësor publik i cili kryen veprimtari shëndetësore në rrjetin e nivelit sekondar në të cilën deri atëherë ajo metodë shëndetësore ose procedurë nuk është shfrytëzuar dhe ka aftësuar së paku një doktor, doktor i stomatologjisë ose farmacist të punësuar në atë institucion shëndetësor publik për shfrytëzimin e tyre të pavarur, pa pjesëmarrjen e tij, që dëshmohet me vërtetim të lëshuar nga institucioni shëndetësor.

(3) Pas miratimit, përkatësisht vendosjes së metodës së re shëndetësore ose procedurës nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, drejtorët e institucionit shëndetësor publik në

të cilin është i punësuar doktori i mjekësisë, doktori i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar detyrohen t'i sigurojnë kushtet e nevojshme (hapësirë dhe/ose pajisje) për vendosjen dhe shfrytëzimin e metodës së re shëndetësore ose procedurës.

(4) Në periudhën prej shtatë viteve për vendosjen e metodës së re shëndetësore dhe/ose procedurës, doktori i mjekësisë, doktori i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar ka të drejta dhe detyrim të kalojë gjithsej minimum një vit në përsosje profesionale në vend të huaj në pajtim me rregullat për studime mjekësore dhe përsosje të vazhdueshme profesionale të doktorëve të mjekësisë, që institucionet shëndetësore publike detyrohen ta parashohin me planet vjetore për trajnim të doktorëve të mjekësisë, specialistëve dhe supspecialistëve në vende të huaja, ndërsa Ministria e Shëndetësisë detyrohet ta parasheh me programet vjetore për trajnim të doktorëve të mjekësisë, specialistëve dhe supspecialistëve.

(5) Nëse doktori i mjekësisë, doktori i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar në periudhën e vendosjes së metodës së re shëndetësore ose procedurës nuk vendos së paku një metodë të re shëndetësore ose procedurë apo nuk kalon minimum një vit në përsosje profesionale në vend të huaj në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni, me fuqi të ligjit do të merret në institucionin shëndetësor publik i cili kryen veprimtari shëndetësore në nivel sekondar.

(6) Drejtori i institucionit shëndetësor publik në nivel terciar detyrohet ta informojë Ministrinë e Shëndetësisë në afat prej 30 ditësh nga dita e skadimit të periudhës për vendosjen e metodës së re shëndetësore ose procedurës se drejtori i mjekësisë, doktori i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar në periudhën e vendosjes së metodës së re shëndetësore ose procedurës nuk ka vendosur metodë të re shëndetësore ose procedurë ose nuk ka kaluar gjithsej minimum një vit në përsosje profesionale jashtë vendit në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni.

(7) Ministria e Shëndetësisë detyrohet t'i ofrojë doktorit të mjekësisë, doktorit të stomatologjisë ose farmacistit të nivelit terciar në rastin e paragrafit (6) të këtij neni, punësim në institucionin shëndetësor publik i cili kryen veprimtari shëndetësore në nivelin sekondar me marrjen dhe lidhjen e marrëveshjes për punësim për kryerjen e punëve të cilat i përgjigjen përgatitjes së tij profesionale. Marrëveshja e punësimit lidhet mes institucionit publik shëndetësor i cili kryen veprimtari shëndetësore në nivelin sekondar dhe doktorit të mjekësisë, doktorit të stomatologjisë ose farmacistit të nivelit terciar, me pëlqim të marrë paraprakisht nga Ministria e Shëndetësisë.

(8) Nëse doktori i mjekësisë, doktori i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar nuk pajtohet që të sistematizohet dhe nuk e lidhë marrëveshjen për punësim në pajtim me paragrafin (7) të këtij neni, i ndërpritet punësimi me fuqi të ligjit.

Periudha e publikimit të punimit ose pjesëmarrja në projekte shkencore-hulumtuese

Neni 179-v

(1) Doktori i mjekësisë, doktori i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar detyrohet të publikojë së paku një punim në revista shkencore me faktor impakt ose të jetë bartës ose koordinator i projektit hulumtues-shkencor nacional, rajonal ose ndërkombëtar në çdo dhjetë vjet pas skadimit të periudhës së monitorimit nga neni 179-a paragrafi (1) i këtij ligji. Publikimi i punimeve në revistë shkencore me impakt faktor është me shpenzime nga mjetet e Programit për edukim të mjekëve në Ministrinë e Shëndetësisë.

(2) Nëse doktori i mjekësisë, stomatologu ose farmacisti i nivelit terciar në periudhën prej dhjetë viteve të përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni nuk publikon së paku në punim në revistë shkencore me faktor impakt ose nuk është bartës ose koordinator i projektit hulumtues-shkencor nacional, rajonal ose ndërkombëtar, me fuqi të ligjit do të merret në institucionin shëndetësor i cili kryen veprimtari shëndetësore në nivel sekondar.

(3) Drejtori i institucionit publik shëndetësor në nivel terciar detyrohet ta informojë Ministrinë e Shëndetësisë në afat prej 30 ditësh pas skadimit të periudhës prej dhjetë vitesh të përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni se doktori i mjekësisë, doktori i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar në periudhën prej dhjetë vitesh të përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni nuk ka publikuar së paku një punim në revista shkencore me faktor impakt ose nuk është bartës ose koordinator i projektit hulumtues-shkencor nacional, rajonal ose ndërkombëtar.

(4) Ministria e Shëndetësisë detyrohet t'i ofrojë doktorit të mjekësisë, doktorit të stomatologjisë ose farmacistit të nivelit terciar në rastin e paragrafit (3) të këtij neni, punësim në institucionin shëndetësor publik i cili kryen veprimtari shëndetësore në nivelin sekondar me marrje dhe lidhje të marrëveshjes për punësim për kryerjen e punëve të cilat i përgjigjen përgatitjes së tij profesionale. Marrëveshja e punësimit lidhet mes institucionit publik shëndetësor i cili kryen veprimtari shëndetësore në nivel sekondar dhe doktorit të mjekësisë, doktorit të stomatologjisë ose farmacistit të nivelit terciar, me pëlqim të marrë paraprakisht nga Ministria e Shëndetësisë.

(5) Nëse doktori i mjekësisë, doktori i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar nuk pajtohet që të merret dhe nuk e lidhë marrëveshjen për punësim në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni, i ndërpritet punësimi me fuqi të ligjit."

Neni 14

Në nenin 204 pas alinesë 6 shtohet aline e re 7, si vijon:

"- doktori i mjekësisë, doktori i stomatologjisë ose farmacisti i nivelit terciar nuk pajtohet që të merret dhe nuk e lidhë marrëveshjen për punësim në institucion shëndetësor publik të nivelit sekondar në pajtim me nenet 179-a paragrafi (11), 179-b paragrafi (7) dhe 179-v paragrafi (4) të këtij ligji."

Neni 15

Pas nenit 226-a shtohen tetë tituj të rinj dhe tetë nene të reja 226-b, 226-v, 226-g, 226-d, 226-gj, 226-e, 226-zh dhe 226-z, si vijojnë:

"Formimi i komisioneve profesionale për shqyrtimin e rasteve të pacientëve të sëmurë nga sëmundje malinje

Neni 226-b

(1) Për shkak zbatimit të trajtimit përkatës të pacientit të sëmurë nga sëmundje malinje i cili përfshinë bërjen e të gjitha testeve përkatëse diagnostike, shqyrtimin e opsioneve të mundshme për trajtim të mëtejme dhe dhënie të rekomandimeve përkatëse për trajtim të çdo pacienti të sëmurë nga sëmundje malinje, ministri i Shëndetësisë formon komision profesional për shqyrtimin e rasteve të pacientëve të sëmurë nga sëmundje malinje (në tekstin e mëtejme: komisioni profesional për sëmundje malinje).

(2) Në punën e komisioneve profesionale për sëmundje malinje zbatohet qasja multidisiplinore në planifikimin e trajtimit të pacientin në të cilin përfshihen doktorë të mjekësisë të cilët i plotësojnë kriteret lidhur me

specializimin, përkatësisht supspecializimin dhe përvojën në sferën përkatëse të specializimit, përkatësisht supspecializimit.

(3) Për nevojat e institucioneve shëndetësore publike të cilat kryejnë veprimtari të nivelit terciar (klinika universitare dhe qendra universitare klinike), formohen komisione të veçanta profesionale për kancer sipas sferave edhe atë së paku një komision në veçanti për secilën nga sferat në vijim: hematologji, gastroenterohepatologji, urologji, gji, mushkëri, gjinekologji, kokë, qafë, inde të buta, tumore skeletorë muskulorë dhe pediatri.

(4) Në spitalet klinike dhe në çdo spital të përgjithshëm formohet nga një komision profesional për sëmundje malinje që i shqyrton rastet e pacientëve të sëmurë nga sëmundje malinje nga të gjitha sferat e theksuara në paragrafin (2) të këtij neni.

(5) Komisioni profesional për sëmundje malinje nga paragrafët (3) dhe (4) të këtij neni formohet me mandat prej dy viteve dhe është i përbërë prej së paku gjashtë anëtarëve, prej të cilëve së paku një specialist i mjekësisë onkologji, onkologji e radiacionit, onkologji kirurgjike, patologji, radiologji diagnostike dhe doktor i mjekësisë - specialist i cili është i përfshirë direkt në trajtimin e pacientëve me kancer që është lëndë e shqyrtimit. Anëtarëve të komisionit u caktohen zëvendës. Anëtarët dhe zëvendësit e komisionit profesional për sëmundje malinje kanë të drejtë rizgjedhjeje.

(6) Kryetari i komisionit profesional për sëmundje malinje zgjidhet nga radhët e anëtarëve.

(7) Komisioni profesional për sëmundje malinje ka koordinatorin i cili caktohet gjatë formimit të komisionit dhe i njëjti nuk është anëtar i komisionit.

(8) Për punën e komisionit profesional për sëmundje malinje anëtarëve të komisionit u paguhet kompensim mujor në lartësi prej 70% të rrogës minimale në Republikën e Maqedonisë në pajtim me rregullat me të cilat përcaktohet rroga minimale në Republikën e Maqedonisë.

(9) Nëse në institucionet shëndetësore publike nga paragrafët (3) dhe (4) të këtij neni nuk janë të punësuar të gjithë specialistët e nevojshëm, mund të mbahet mbledhje telemjekësore e komisionit profesional për sëmundje malinje për lidhje të specialistëve, përkatësisht supspecialistëve nga institucionet tjera shëndetësore.

Raste që shqyrtohen në mbledhjet e komisionit profesional për shqyrtimin e rasteve të pacientëve të sëmurë nga sëmundje malinje

Neni 226-v

(1) Doktorin i mjekësisë i cili e ka diagnostikuar kancerin detyrohet që çdo rast të ri i cili është i trajtuar në ambulancë ose në spital, së bashku me planin e rekomanduar për trajtimin e mëtejshëm ta dorëzojë në komisionin profesional për sëmundje malinje dhe ta fusë në regjistrin për sëmundje malinje.

(2) Në mbledhjet e komisionit profesional për sëmundje malinje mund të shqyrtohen edhe raste të tjera të pacientëve të sëmurë nga sëmundje malinje (sëmundje malinje rekurente ose metastatike).

Mënyra e punës së komisionit profesional për shqyrtimin e rasteve të pacientëve të sëmurë nga sëmundje malinje

Neni 226-g

(1) Komisioni profesional për sëmundje malinje punon në mbledhje të punës në të cilat analizohen dhe diskutohen gjendjet mjekësore dhe trajtimi i pacientëve të sëmurë nga sëmundje malinje.

(2) Mbledhjet e komisionit profesional për sëmundje malinje mbahen së paku një herë në javë, me kohëzgjatje prej së paku një orë.

(3) Të gjithë anëtarët e komisionit profesional për sëmundje malinje detyrohen të marrin pjesë me mendimin e vet në punën e komisionit profesional për sëmundje malinje.

(4) Për çdo mbledhje mbahet evidencë për praninë e anëtarëve të komisionit profesional për sëmundje malinje dhe procesverbal për punë.

(5) Për mbledhjet e mbajtura mbahet procesverbal në formë të shkruar dhe/ose në formë të incizimit elektronik video apo audio, në lloj, në mënyrë dhe me përmbajtje që i përcakton ministri i Shëndetësisë.

(6) Të gjithë anëtarët dhe zëvendësanëtarët e komisionit profesional për sëmundje malinje janë të detyruar t'i ruajnë si fshehtësi afariste informatat e paraqitura në mbledhje.

(7) Me përjashtim, me kërkesë të anëtarit të komisionit profesional për sëmundje malinje dhe me pëlqim paraprak të kryetarit të komisionit profesional për sëmundje malinje, ndërsa varësisht nga rasti që shqyrtohet në mbledhje, përkatësisht në qëllimet edukative, në mbledhje mund të jenë prezentë edhe persona të tjerë siç janë: mjeku i zgjedhur, punëtori social, farmacisti i punësuar në institucionin shëndetësor publik të nivelit terciar me specializim (farmaci klinike ose farmakoinformatikë), specialisti i mjekësisë bërthamore, specialisti i gjenetikës, specializantët, si dhe studentët e mjekësisë.

(8) Në mbledhjet e komisionit profesional për sëmundje malinje nuk mund të jenë prezentë pacientët ose përfaqësuesit e tyre të autorizuar (anëtarët e familjes, faresti, të autorizuarit dhe përfaqësuesit ligjorë), as përfaqësuesit e industrisë farmaceutike, me qëllim që të sigurohet besueshmëri e të dhënave të pacientit dhe të sigurohet analizë e paanshme e rasteve.

Kryetari i komisionit profesional për shqyrtimin e rasteve të pacientëve të sëmurë nga sëmundje malinje

Neni 226-d

(1) Punën e komisionit profesional për sëmundje malinje e udhëheq kryetari i komisionit ndërsa e koordinon koordinatori i komisionit profesional.

(2) Kryetari i komisionit profesional për sëmundje malinje është përgjegjës për punën e komisioneve profesionale për sëmundje malinje, ndërsa në veçanti për:

- përcjellje e rasteve të selektuara për prezantim para komisionit profesional për sëmundje malinje,
- udhëheqje e diskutimeve në kuadër të kohës së caktuar,
- pjesëmarrje të të gjithë anëtarëve të komisionit dhe
- sigurim të besueshmërisë së të dhënave të pacientit nga ana e të gjithë pjesëmarrësve në punën e komisionit.

Koordinatori i komisionit profesional për shqyrtimin e rasteve të pacientëve të sëmurë nga sëmundje malinje

Neni 226-gj

Koordinatori i komisionit profesional për kancer është përgjegjës për punët administrative-teknike të lidhura me mbajtjen e mbledhjeve të komisionit profesional për sëmundje malinje, ndërsa posaçërisht për:

- përgatitjen dhe organizimin e mbledhjes së komisionit profesional,
- përpilimin e listës së rasteve të pacientëve të sëmurë nga sëmundje malinje, e cila bazohet në raste të përcjella nga anëtarët e komisionit profesional,

- caktimin e mbledhjeve dhe sigurimin e pajisjes së domosdoshme,
- dorëzimin e ftesave te anëtarët e komisionit profesional,
- sigurimin e informatës së plotë të azhurnuar për pacientët e sëmurë nga sëmundje malinje që do të diskutohen në mbledhje dhe
- mbajtjen e evidencës sa raste janë përcjellë dhe sa janë diskutuar në mbledhjet e komisionit profesional.

Anëtarët e komisionit profesional për shqyrtimin e rasteve të pacientëve të sëmurë nga sëmundje malinje

Neni 226-e

Anëtarët e komisionit profesional për sëmundje malinje kanë obligim që në mbledhje:

- të diskutojnë për opsionet për trajtim të pacientëve rastet e të cilëve shqyrtohen në mbledhje dhe për konkluzat dhe rekomandimet përfundimtare për trajtim,
- të përcjellin raste të reja nga praktika e tyre klinike, si dhe raste tjera të sëmundjeve malinje (p.sh. sëmundje malinje rekurente) që do të kishin dobi nga diskutimi i komisionit profesional për sëmundje malinje,
- para secilës mbledhje, t'i përcjellin rastet e reja të sëmundjeve malinje te koordinatori i komisionit profesional për sëmundje malinje dhe t'i bartin informatat relevante për pacientin, duke i përfshirë edhe të dhënat nga sfera e radiologjisë dhe patologjisë, si dhe çështjet specifike që duhet të diskutohen nga ana e ekipit multidisiplinor,
- t'i prezantojnë rastet e pacientëve të komisionit profesional për sëmundje malinje, me këtë rast duke e respektuar besueshmërinë e informatave për pacientin,
- të japin mendim eksperti nga sfera e tyre dhe
- t'i fusin në dosjen mjekësore të pacientit rekomandimet e komisionit profesional për sëmundje malinje, diskutimin mjek-pacient lidhur me rekomandimet dhe vendimin përfundimtar të pacientit lidhur me trajtimin.

Raporti i komisionit profesional për shqyrtimin e rasteve të pacientëve të sëmurë nga sëmundje malinje

Neni 226-zh

Pas diskutimit të zbatuar për secilin rast veç e veç komisioni profesional për sëmundje malinje përpilon raport në të cilin janë përmbajtur konstatimet e përbashkëta, konkluzat dhe rekomandimet për trajtim të mëtuqjeshëm, në të cilin nënshkruhen të gjithë anëtarët e komisionit dhe i cili paraqet pjesë përbërëse të dosjes mjekësore të pacientit.

Mënyra e organizimit të punës në institucionet shëndetësore publike të cilat kryejnë veprimtari shëndetësore spitalore nga sfera e kirurgjisë

Neni 226-z

(1) Për zbatim të intervenimit përkatës kirurgjik dhe dhënies së rekomandimeve për mënyrën e zbatimit të intervenimit kirurgjik, në institucionet shëndetësore publike në nivel sekondar dhe terciar, të cilat kryejnë veprimtari shëndetësore spitalore nga sfera e kirurgjisë bëhet njohja e kolegjiut profesional me planin operativ për të gjitha intervenimet kirurgjike dhe me planin për intervenimit e veçanta kirurgjike më së voni një ditë para ditës së kryerjes së intervenimit, me ç'rast kolegjiut profesional e miraton planin operativ për të gjitha intervenimet kirurgjike dhe planin për intervenimet e veçanta kirurgjike (në tekstin e mëtuqjeshëm: procedura e miratimit të planeve për intervenim kirurgjik).

(2) Procedura e miratimit të intervenimit kirurgjik zbatohet për secilin pacient mbi të cilin duhet të kryhet intervenim elektiv kirurgjik.

(3) Me përjashtim nga paragrafi (1) i këtij neni, procedura e miratimit të planeve për intervenim kirurgjik nuk zbatohet në raste me karakter urgjent.

(4) Pas diskutimit të zbatuar për secilin rast veç e veç kolegjiut profesional përpilon raport në të cilin janë përmbajtur konstatimet e përbashkëta, konkluzat dhe rekomandimet për rrjedhën e intervenimit kirurgjik, në të cilin nënshkruhen të gjithë anëtarët e kolegjiut profesional.

(5) Anëtarët e ekipit kirurgjik janë të detyruar ta njoftojnë kolegjiut profesional për ndryshimet eventuale të planit për intervenimin e veçantë kirurgjik nëse konstatimi intraoperativ nuk përputhet me diagnostikën paraoperative.”

Neni 16

Pas nenin 245 shtohet nënpjesë e re “3-a. Kontrolli i jashtëm i kualitetit të shërbimeve laboratorike”, 11 tituj të rinj dhe 11 nene të reja 245-a, 245-b, 245-v, 245-g, 245-d, 245-gj, 245-e, 245-zh, 245-z, 245-x dhe 245-i, si vijojnë:

“3-a. Kontrolli i jashtëm i kualitetit të shërbimeve laboratorike

Sigurimi i saktësisë dhe sigurisë së rezultateve nga hulumtimet e zbatuara laboratorike

Neni 245-a

(1) Për sigurim të saktësisë dhe sigurisë së rezultateve nga hulumtimet e zbatuara laboratorike kryhet kontrolli i jashtëm i kualitetit të shërbimeve laboratorike në institucionet shëndetësore në të cilat kryhet veprimtari diagnostike laboratorike mjekësore (në tekstin e mëtuqjeshëm: laborator).

(2) Kontrolli i jashtëm i kualitetit të shërbimeve laboratorike i përfshin hulumtimet biokimike, mikrobiologjike, histopatologjike, citologjike, imunologjike, hematologjike, gjenetike dhe hulumtimet nga sfera e mjekësisë molekulare.

Kontrolli i rregullt dhe i jashtëzakonshëm i kualitetit të shërbimeve laboratorike

Neni 245-b

(1) Kontrolli i jashtëm i kualitetit të shërbimeve laboratorike kryhet si kontroll i rregullt dhe i jashtëzakonshëm.

(2) Kontrolli i jashtëm i rregullt i kualitetit të shërbimeve laboratorike kryhet në mënyrë të detyrueshme dy herë në vit në periudhë kohore të caktuar saktësisht në pajtim me planin vjetor për kryerjen e kontrolleve për kualitetin të cilin e miraton Ministria e Shëndetësisë më së voni deri më 31 dhjetor në vitin rrjedhës për vitin e ardhshëm.

(3) Kontrolli i jashtëm i jashtëzakonshëm kryhet sipas nevojës, por më së shumti dy herë në vit.

(4) Shpenzimet për zbatimin e kontrollit të jashtëm të rregullt dhe të jashtëzakonshëm të kualitetit të shërbimeve laboratorike nga paragrafi (1) i këtij neni janë në ngarkim të laboratorit në të cilin kryhet kontrolli.

Ekzemplarë kontrollues

Neni 245-v

(1) Kontrolli i kualitetit të shërbimeve laboratorike dhe vlerësimi i saktësisë së metodave të përdorura kryhet me shfrytëzimin e ekzemplarëve kontrollues me vlera të

përcaktuara paraprakisht të definuara nga prodhuesi, ndërsa me koncentrim të panjohur ose/dhe përmbajtje për laboratorin (në tekstin e mëtejshëm: vlera të ekzemplarit kontrollues) për numër të madh të parametrave biokimikë, hematologjikë, imunologjikë dhe mikrobiologjikë sipas metodave të standardizuara sipas Federatës ndërkombëtare për kimi klinike dhe sipas Standardeve ndërkombëtare për sigurimin e kontrollit të jashtëm të analizave diagnostike mjekësore për diagnostikë bakteriologjike, virusologjike, mikologjike, parazitologjike dhe serologjike (në tekstin e mëtejshëm: ekzemplarë kontrollues).

(2) Rezultatet nga matja përbëhen nga vlera kuantitative (numerike) apo kualitative dhe njësi matëse.

(3) Ministria e Shëndetësisë është e detyruar që t'i furnizojë ekzemplarët kontrollues për nevojat e të gjithë laboratorëve në Republikën e Maqedonisë për kryerje të kontrollit të rregullt dhe të jashtëzakonshëm dhe të kryejë distribuimin e tyre te laboratorët sipas planit vjetor nga neni 245-b paragrafi (2) të këtij ligji.

(4) Analizën e rezultateve nga kontrolli i kryer e kryen prodhuesi i ekzemplarëve kontrollues të cilit i është ndarë marrëveshja për furnizim publik të ekzemplarëve kontrollues, i cili analizën do ta kryejë me program të veçantë kompjuterik (softuer).

Rezultati i pranueshëm gjatë kontrollit të kryer të jashtëm të kualitetit të shërbimeve laboratorike

Neni 245-g

(1) Gjatë kontrollit të jashtëm të kryer të kualitetit të shërbimeve laboratorike në institucionet shëndetësore në të cilat kryhet veprimtari biokimike si rezultat i pranueshëm konsiderohet nëse vlerat e parametrave të hulumtuar lëvizin në vlerë të mesme plus/minus dy deviacione standarde, sipas metodës së standardizuar sipas Federatës ndërkombëtare për kimi klinike dhe aparaturës së përdorur.

(2) Gjatë kontrollit të jashtëm të kryer të kualitetit të shërbimeve laboratorike në institucionet shëndetësore në të cilat kryhet veprimtari mikrobiologjike laboratorike si rezultat i pranueshëm konsiderohet rezultati me të cilin saktësisht është kryer identifikimi i mikroorganizmit deri në lloj, përkatësisht deri në speciet apo subspecies apo tip ose cilësi tjera të tij në pajtim me qëllimin e ekzemplarit kontrollues.

(3) Gjatë kontrollit të kryer të jashtëm të kualitetit të shërbimeve laboratorike në institucionet shëndetësore në të cilat kryhen hulumtime imunologjike, gjenetike dhe hulumtime nga sfera e mjekësisë molekulare si rezultat i pranueshëm do të konsiderohet mendimi i dhënë i organizatës së certifikuar e cila e kryen kontrollin e jashtëm, qoftë nëse bëhet fjalë për vlerë të saktë numerike, përqindje apo rezultat përshkrues.

Përcaktimi i llojit dhe numrit të ekzemplarëve kontrollues që do të furnizohen

Neni 245-d

(1) Numri dhe lloji i ekzemplarëve kontrollues që do të furnizohen nga Ministria e Shëndetësisë dhe të dorëzohen te laboratorët varet nga numri i laboratorëve të paraqitur dhe nga lloji i hulumtimeve që laboratorit i përpunon, si dhe nga numri i kontrolleve të jashtme të rregullta dhe të jashtëzakonshme që do të kryhen gjatë një viti.

(2) Laboratorët në të cilat do të kryhet kontroll janë të detyruar të paraqiten në Ministrinë e Shëndetësisë me dorëzimin e listës së të gjitha hulumtimeve për të cilat është regjistruar çdo laborator përkatës më së voni deri më 1 tetor në vitin rrjedhës për kryerje të kontrollit të jashtëm në vitin e ardhshëm.

(3) Ministria e Shëndetësisë, në bazë të informatave të marra nga laboratorët në të cilat do të kryhet kontrolli, si dhe në bazë të numrit të kontrolleve të jashtme të rregullta dhe të jashtëzakonshme që do të kryhen gjatë një viti, do ta përcaktojë sasinë dhe llojin e ekzemplarëve të nevojshëm kontrollues për të cilën do të zbatohet furnizimi.

(4) Ministria e Shëndetësisë do ta dorëzojë listën e laboratorëve të paraqitur te prodhuesi i ekzemplarëve kontrollues të cilit i është ndarë marrëveshje për furnizim publik, i cili laboratorëve do t'u ndajë numra identifikues dhe të njëjtët do t'i dorëzojë së bashku me ekzemplarin kontrollues te Ministria e Shëndetësisë.

Vlerat e ekzemplarit kontrollues

Neni 245-gj

(1) Ekzemplarët kontrollues furnizohen të shënuar me shifër dhe te Ministria e Shëndetësisë dorëzohen pa vlerat e ekzemplarit kontrollues. Këto vlera nuk duhet t'i ketë të njohura Ministria e Shëndetësisë, as laboratorit në të cilin kryhet kontrolli i jashtëm.

(2) Vlera e ekzemplarit kontrollues konsiderohet si fshehtësi afariste deri në momentin e shpalljes së saj në pajtim me nenin 245-zh paragrafi (4) të këtij ligji dhe deri në atë moment prodhuesi i ekzemplarit kontrollues nuk guxon vlerën e ekzemplarit kontrollues ta bëjë të arritshme për laboratorin.

(3) Zgjedhja e ekzemplarit kontrollues varet nga lloji i procedurës matëse dhe instrumenteve matëse me të cilat disponon laboratorit, përkatësisht metodat dhe procedura për detektim të mikroorganizmave.

(4) Çdo laborator para marrjes së ekzemplarëve kontrollues duhet ta kompensojë shpenzimin e bërë për furnizimin e ekzemplarëve kontrollues të Ministrisë së Shëndetësisë.

Dorëzimi i ekzemplarëve kontrollues

Neni 245-e

(1) Kontrolli i jashtëm përfshin kontrollin e shmangies analitike (pasaktësitë) dhe variacionit analitik (joprecizitetin), si dhe saktësinë e identifikimit të mikroorganizmit dhe cilësitë e tij.

(2) Laboratorit i trajton ekzemplarët kontrollues në kushte identike me të përditshmet dhe në mënyrë të njëjtë si ekzemplarët e marrë nga pacienti.

(3) Ekzemplarët kontrollues dorëzohen nga prodhuesi i ekzemplarëve kontrollues të cilit i është ndarë marrëveshje për furnizim publik dedikuar për laboratorët së bashku me formularë për njoftim për rezultatet e marra dhe udhëzim për mënyrën e zbatimit të procedurave të kërkuara.

(4) Në formularët për njoftim për rezultatet e marra nga paragrafi (3) i këtij neni është përmbajtur numri identifikues i laboratorit nga neni 245-d paragrafi (3) të këtij ligji, numër i cili shfrytëzohet për njoftim për rezultatet.

(5) Të dhënat për numrin identifikues të laboratorit dhe shifrën e ekzemplarit kontrollues të dorëzuar te laboratorit i ka Ministria e Shëndetësisë dhe prodhuesi i ekzemplarëve kontrollues të cilit i është ndarë marrëveshja për furnizim, të cilat konsiderohen si fshehtësi afariste.

Përpunimi i ekzemplarëve kontrollues dhe shpallja e rezultateve

Neni 245-zh

(1) Laboratorët janë të detyruar para fillimit të periudhës në të cilën do të kryhet kontrolli i jashtëm i rregullt t'i marrin ekzemplarët kontrollues nga Ministria e

Shëndetësisë edhe për laboratorët që kryejnë hulumtime biokimike, histopatologjike, citologjike, hematologjike në afat prej 15 ditësh, përkatësisht për laboratorët mikrobiologjikë në afat prej tre javësh dhe për laboratorët që kryejnë hulumtime imunologjike, gjenetike dhe hulumtime nga sfera e mjekësisë molekulare në afat prej katër javësh nga fillimi i afatit për kontroll të rregullt të përcaktuar me planin vjetor ta bëjnë hulumtimin e ekzemplarit kontrollues dhe rezultatin nga hulumtimi i bërë në formë elektronike ta fusin në internet faqen të dizajnuar dhe të vendosur për këtë dedikim nga ana e prodhuesit të ekzemplarit kontrollues, tek i cili laboratorët do të kenë qasje me numrin e tyre identifikues.

(2) Internet faqja ka përmbajtje të raportit përmbledhës për të gjithë laboratorët në të cilin posaçërisht futen vlerat e ekzemplarit kontrollues të shënuar me shifër dhe rezultatet e çdo laboratorit të veçantë të futura nën numrin identifikues të laboratorit.

(3) Qasje te internet faqja kanë prodhuesi i ekzemplarit kontrollues të cilit i është ndarë marrëveshja për furnizim, laboratorët në të cilët kryhet kontrolli dhe Ministria e Shëndetësisë.

(4) Pas futjes së rezultateve të marra në internet faqen nga ana e laboratorëve, prodhuesi i ekzemplarit kontrollues është i detyruar që në internet faqen e njëjtë t'i fus vlerat e ekzemplarit kontrollues për çdo laborator të veçantë në afat prej 15 ditësh nga dita e futjes së rezultateve nga ana e laboratorit.

(5) Pas përfundimit të kontrollit, prodhuesi i ekzemplarit kontrollues është i detyruar të përpilojë raport për kontrollin e kryer në formë të shkruar dhe ta dorëzojë te laboratorit që ka marrë pjesë në kontrollin dhe te Ministria e Shëndetësisë. Në këtë raport janë përmbajtur posaçërisht të dhënat për emrin me të cilin janë regjistruar laboratorët, numrin identifikues të laboratorit, shifrën e ekzemplarit kontrollues, rezultatin e ekzemplarit kontrollues dhe rezultatet nga kontrolli i kryer i jashtëm.

(6) Rezultatet nga kontrolli i kryer i jashtëm shfrytëzohen në procedurën e akreditimit të laboratorëve dhe ruhen pesë vjet.

Veprimi në rast të shmangies nga vlerat e ekzemplarit kontrollues

Neni 245-z

(1) Nëse prodhuesi i ekzemplarit kontrollues pas përpunimit të të dhënave përcakton se rezultatin që e ka marrë laboratorit gjatë përpunimit të ekzemplarit kontrollues shmanget nga vlerat e ekzemplarit kontrollues, do ta njoftojë Ministrinë e Shëndetësisë që në afat prej tre ditësh nga përcaktimi i shmangies edhe te Ministria e Shëndetësisë edhe te laboratorit do të dorëzojë raport me analizë të problemit dhe me rekomandime për ndërmarrjen e masës korrektive për mënjanimin e gabimeve.

(2) Laboratori është i detyruar që t'i ndër marrë masat korrektive për mënjanimin e gabimeve, ndërsa Ministria e Shëndetësisë do t'i ndalojë laboratorit që t'i kryejë shërbimet laboratorike për të cilat është përcaktuar shmangie e rezultateve deri te mënjanimi i tyre.

(3) Laboratori është i detyruar që ta njoftojë Ministrinë e Shëndetësisë se ka vepruar sipas rekomandimeve për mënjanimin e gabimeve, me ç'rast Ministria e Shëndetësisë është e detyruar në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të njoftimit të zbatojë kontroll të jashtëm të jashtëzakonshëm në kuptim të nenit 245-b paragrafi (3) të këtij ligji, ndërsa në mënyrë të përcaktuar me dispozitat e këtij ligji me të cilat rregullohet kontrolli i rregullt i jashtëm.

(4) Nëse me kontrollin e jashtëzakonshëm të jashtëm nga paragrafi (3) i këtij neni sërish përcaktohet shmangie nga vlerat e ekzemplarit kontrollues, laboratorit do t'i hiqet leja për punë për atë hulumtim.

(5) Nëse laboratorit të cilit i është hequr leja në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni vazhdon ta kryejë atë hulumtim, do t'i hiqet leja për punë për të gjitha hulumtimet që i kryen.

Heqja e lejes për punë

Neni 245-x

Nëse laboratorit nuk paraqitet për kontroll të rregullt të jashtëm, nuk e merr ekzemplarin kontrollues, nuk e bën hulumtimin dhe nuk e shpall rezultatin në afatin e përcaktuar në nenin 245-zh paragrafi (1) të këtij ligji, do të konsiderohet se laboratorit ka refuzuar që të kryhet kontroll i jashtëm, për çfarë laboratorit i hiqet leja për punë.

Praktika e mirë laboratorike dhe procedura operative për punë

Neni 245-i

(1) Laboratorët gjatë kryerjes së veprimtarisë laboratorike janë të detyruar t'i zbatojnë parimet e praktikës së mirë laboratorike që i përcakton ministri i Shëndetësisë.

(2) Laboratorët janë të detyruar që të vendosin procedura të shkruara operative standarde për punë.

(3) Laboratorët janë të detyruar të autorizojnë person i cili është përgjegjës për kualitetin e shërbimeve në laborator dhe për zbatimin e procedurave operative standarde."

Neni 17

Në nenin 304-a, në paragrafin (2), fjala "te" zëvendësohet me fjalën "nga".

Neni 18

Pas nenit 304-a shtohet titull i ri dhe nen i ri 304-b, si vijon:

"Zbulimi i fshehtësisë afariste 304-b

Personi përgjegjës te personi juridik prodhues i ekzemplarëve të cilit i është ndarë marrëveshja për furnizim në pajtim me nenin 245-gj paragrafi (2) të këtij ligji, i cili nuk i ruan vlerat e ekzemplarit kontrollues si fshehtësi afariste ia bën të arritshme laboratorit para se ta bëjë testin për kontroll të brendshëm të shërbimeve laboratorike, do të përgjigjet penalisht dhe do të dënohet me burg prej së paku dy vjet."

Neni 19

Në nenin 307 paragrafi (1) pas pikës 14 shtohen tre pika të reja 15, 16 dhe 17, si vijojnë:

"15) nuk i zbaton parimet e praktikës së mirë laboratorike (neni 245-i paragrafi (1));

16) nuk vendos procedura të shkruara operative standarde për punë (neni 245-i paragrafi (2));

17) nuk autorizon person i cili është përgjegjës për kualitetin e shërbimeve në laborator dhe për zbatimin e procedurave operative standarde (neni 245-i paragrafi (3));"

Pikat 15, 16 dhe 17 bëhen pika 18, 19 dhe 20.

Neni 20

Në nenin 312 pas paragrafit (13) shtohen 19 paragrafë të rinj (14), (15), (16), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26), (27), (28), (29), (30), (31) dhe (32), si vijojnë:

“(14) Gjobë në shumë prej 1 500 deri në 3 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje punëtorit shëndetësor, përkatësisht bashkëpunëtorit shëndetësor të punësuar në institucion shëndetësor publik, i cili ka qenë në aftësim profesional dhe/ose përsosje profesionale në vend të huaj nëse nuk kryen prezantimin e metodës së re shëndetësore apo procedurës, përkatësisht të njohurive, aftësive dhe shkathtësive të cilat i kanë fituar gjatë aftësimit profesional dhe/ose përsosjes profesionale, në pajtim me nenin 170-a paragrafi (1) të këtij ligji.

(15) Gjobë në shumë prej 3 000 deri në 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit përgjegjës në institucionin shëndetësor publik, në të cilin është i punësuar punëtor shëndetësor, përkatësisht bashkëpunëtorit shëndetësor i cili ka qenë për aftësim profesional dhe/ose përsosje profesionale në vend të huaj nëse nuk vepron në pajtim me nenin 170-a paragrafi (2) të këtij ligji.

(16) Gjobë në shumë prej 7 000 deri në 10 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje drejtorit të institucionit shëndetësor publik në nivel terciar nëse nuk vepron në pajtim me nenin 179-a paragrafi (10), 179-b paragrafi (6) dhe 179-v paragrafi (3) të këtij ligji.

(17) Gjobë në shumë prej 10 000 deri në 15 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje ministrit të Shëndetësisë nëse nuk vepron në pajtim me nenin 179-a paragrafi (11), 179-b paragrafi (7) dhe 179-v paragrafi (4) të këtij ligji.

(18) Gjobë në shumë prej 1 000 deri në 1 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje drejtorit të institucionit shëndetësor publik në nivel sekondar dhe terciar i cili kryen veprimtari shëndetësore spitalore nga sfera e kirurgjisë nëse në institucionin shëndetësor publik nuk zbatohet procedurë e miratimit të planeve për intervenim kirurgjik në pajtim me nenin 226-z të këtij ligji.

(19) Gjobë në shumë prej 1 000 deri në 2 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik prodhues të ekzemplarëve kontrollues të cilit i është ndarë marrëveshja për furnizim dhe personit përgjegjës tek ky person juridik nëse nuk kryen analizë të rezultateve nga kontrolli i kryer në pajtim me nenin 245-v paragrafi (4) të këtij ligji.

(20) Gjobë në shumë prej 3 000 deri në 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik prodhues të ekzemplarëve kontrollues të cilit i është ndarë marrëveshja për furnizim dhe personit përgjegjës tek ky person juridik nëse nuk i ruan vlerat e ekzemplarit kontrollues si fshehtësi afariste në pajtim me nenin 245-gj paragrafi (2) të këtij ligji dhe nëse ia bën të arritshme laboratorit para se ai ta përpunojë ekzemplarin kontrollues.

(21) Gjobë në shumë prej 3 000 deri në 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje laboratorit dhe personit përgjegjës në laborator nëse në fillim të vitit nuk paraqitet në Ministrinë e Shëndetësisë me dorëzimin e listës së të gjitha analizave për të cilat është regjistruar laboratorit në pajtim me nenin 245-d paragrafi (2) të këtij ligji.

(22) Gjobë në shumë prej 1 000 deri në 1 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje ministrit të Shëndetësisë dhe personit juridik prodhues të

ekzemplarëve kontrollues të cilit i është ndarë marrëveshja për furnizim dhe personit përgjegjës tek ky person juridik nëse nuk i ruan si fshehtësi afariste të dhënat për numrin identifikues të laboratorit dhe shifrën e ekzemplarit kontrollues në pajtim me nenin 245-e paragrafi (5) të këtij ligji.

(23) Gjobë në shumë prej 3 000 deri në 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje laboratorit dhe personit përgjegjës në laboratorin nëse nuk vepron në pajtim me nenin 245-zh paragrafi (1) të këtij ligji.

(24) Gjobë në shumë prej 3 000 deri në 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit juridik prodhues të ekzemplarëve kontrollues të cilit i është ndarë marrëveshja për furnizim dhe personit përgjegjës tek ky person juridik nëse nuk vepron në pajtim me nenin 245-zh paragrafi (4) dhe paragrafi (5) dhe 245-x të këtij ligji.

(25) Gjobë në shumë prej 15 000 deri në 20 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje laboratorit të cilit i është hequr leja në pajtim me nenin 245-z paragrafi (4) të këtij ligji nëse në kundërshtim me nenin 245-z paragrafi (4) të këtij ligji vazhdon ta kryejë hulumtimin për të cilin i është hequr leja.

(26) Gjobë në shumë prej 2 500 deri në 5 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit përgjegjës të laboratorit të cilit i është hequr leja në pajtim me nenin 245-z paragrafi (4) të këtij ligji nëse në kundërshtim me nenin 245-z paragrafi (4) të këtij ligji vazhdon ta kryejë hulumtimin për të cilin i është hequr leja.

(27) Gjobë në shumë prej 5 000 deri në 6 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit të autorizuar juridik i cili në mënyrë teknike e zbaton provimin nga neni 106-v të këtij ligji nëse nuk e incizon, nuk e transmeton drejtpërdrejt në ueb faqen e Ministrisë së Shëndetësisë dhe nëse nuk e vendos incizimin e tërë provimit në ueb faqen e Ministrisë së Shëndetësisë në pajtim me nenin 106-g paragrafi (2) të këtij ligji.

(28) Gjobë në shumë prej 1 000 deri në 1 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje përfaqësuesve nga neni 106-g paragrafi (4) të këtij ligji, nëse vepron në kundërshtim me nenin 106-d paragrafi (9) të këtij ligji.

(29) Gjobë në shumë prej 5 000 deri në 6 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje personit të autorizuar juridik nga neni 106-v i këtij ligji i cili e zbaton provimin, nëse nuk e ndërpret provimin në pajtim me nenin 106-d paragrafët (5) dhe (6) të këtij ligji.

(30) Gjobë në shumë prej 1 000 deri në 1 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet ministrit të Shëndetësisë nëse nuk e miraton aktvendimin në afatin e përcaktuar në nenin 106-i paragrafi (7) të këtij ligji.

(31) Gjobë në shumë prej 1 000 deri në 1 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje anëtarit të komisionit profesional për kancer nga neni 226-b paragrafët (3) dhe (4) të këtij ligji, nëse nuk i ruajnë si fshehtësi afariste informatat e paraqitura në mbledhjet në pajtim me nenin 226-g paragrafi (6) të këtij ligji.

(32) Gjobë në shumë prej 1 000 deri në 1 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet për kundërvajtje anëtarit të komisionit profesional për kancer nga neni 226-b paragrafët (3) dhe (4) të këtij ligji, nëse pas diskutimit të zbatuar për çdo rast veçmas komisioni profesional për kancer nuk përpilon raport në të cilin janë të përmbajtura konstatime të përbashkëta, konkluzione dhe rekomandime për trajtim të mëtejshëm, nuk nënshkruhen të gjithë anëtarët e komisionit dhe nuk është futur raporti në dosjen mjekësore të pacientit në përputhje me nenin 226-zh të këtij ligji.”

Neni 21

Neni 7 i këtij ligji me të cilin përcaktohet se udhëheqës i repartit në pajtim me nenin 91-a paragrafi (2) alineja 6 të këtij ligji, mund të jetë personi që ka qëndruar jashtë vendit gjithsej së paku pesë vite në gjashtë vitet e fundit për përsosje profesionale apo për pjesëmarrje në ngjarje ndërkombëtare shkencore si ligjërues apo edukator, do të fillojë të zbatohet nga 1 qershori 2015.

Neni 7 i këtij ligji me të cilin përcaktohet se udhëheqës i repartit në pajtim me nenin 91-a paragrafi (2) alinetë 4 dhe 5 të këtij ligji, mund të jetë personi i cili ka publikuar së paku një punim në revistë shkencore me impakt faktor ose ka qenë bartës ose koordinator i projektit hulumtues-shkencor nacional, rajonal apo ndërkombëtar dhe i cili ka vendosur së paku dy metoda të reja shëndetësore ose procedura në së paku dy institucione shëndetësore publike (në institucion shëndetësor publik në nivel terciar, në spital klinik dhe/ose të përgjithshëm), do të fillojë të zbatohet nga 1 janari 2015.

Neni 22

Institucionet shëndetësore publike ekzistuese do ta harmonizojnë organizimin e tyre të brendshëm me nenin 91 paragrafi (2) të këtij ligji, më së voni deri më 1 shtator 2014.

Institucionet shëndetësore publike do t'i harmonizojnë statutet me dispozitat e nenit 91 paragrafi (2) të këtij ligji deri më 1 shtator 2014.

Neni 23

Dispozita e nenit 164 paragrafi (2) të Ligjit për mbrojtje shëndetësore ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 43/12, 145/12, 87/13 dhe 164/13) do të zbatohet deri më 31 dhjetor 2016.

Neni 24

Rregullën nënligjore nga neni 164-v paragrafi (6) i këtij ligji, ministri i Shëndetësisë do ta miratojë në afat pre tre muajsh nga hyrja në fuqi e këtij ligji.

Neni 25

Neni 9 i këtij ligji me të cilin përcaktohet mënyra e dhënies së provimit për drejtor do të fillojë të zbatohet pas një viti nga dita e hyrjes në fuqi e këtij ligji.

Ministria e Shëndetësisë e krijon sistemin unik elektronik për dhënien e provimit për drejtor më së voni deri në ditën e fillimit të zbatimit të nenit 9 të këtij ligji.

Neni 26

Personat që e kanë dhënë provimin për drejtor në pajtim me dispozitat e Ligjit për mbrojtje shëndetësore ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 43/12, 145/12, 87/13 dhe 164/13), provim i dhënë për drejtorë u pranohet.

Neni 27

Procedurat për dhënien e provimit për drejtor të filluara deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, do të përfundohen në pajtim me dispozitat e rregullës sipas së cilës kanë filluar.

Neni 28

Komisionet profesionale për kancer nga neni 226-b paragrafët (3) dhe (4) të këtij ligji, formohen në afat prej 30 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 29

Dispozitat nga Nënnpjesa 3-a. Kontrolli i jashtëm i kualitetit të shërbimeve laboratorike do të fillojnë të zbatohet nga 1 qershori 2014.

Neni 30

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1136.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА НАДВОРЕШНИ РАБОТИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за надворешни работи, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 20 февруари 2014 година.

Бр. 07- 1092/1
20 февруари 2014 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Горге Иванов, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА НАДВОРЕШНИ РАБОТИ

Член 1

Во Законот за надворешни работи („Службен весник на Република Македонија“ бр.46/06, 107/08 и 26/13), во членот 1 став (1) алинеја 6 зборовите: „дипломатско- конзуларните службеници“ се заменуваат со зборот „дипломатите“.

Член 2

Во членот 2 точката 5 се менува и гласи: „Дипломат“ е вработен во Министерството кој има статус на административен службеник и кој согласно со овој закон е овластен да врши стручни работи од надлежност на Министерството.“

Точката 6 се брише.

Член 3

Членот 14 се менува и гласи: „Државниот секретар го назначува министерот од редот на раководните дипломати од категорија Б, со најмалку дипломатско звање министер советник.

Државниот секретар за својата работа одговара непосредно пред министерот.

Мандатот на државниот секретар завршува со мандатот на функционерот кој го назначил и по истекот на мандатот, истиот се распоредува на работно место на исто ниво со нивото на работно место на кое работел пред да биде назначен за државен секретар.

На државниот секретар му се утврдува дипломатско звање амбасадор во Министерството.“

Член 4

Во членот 19 став 3 точка 6 зборовите: „алинеите 1, 2 и 3“ се заменуваат со зборовите: „точките 1, 2 и 3“.

Член 5

Во членот 21 зборовите: „дипломатско-конзуларните службеници“ се заменуваат со зборот „дипломатите“.

Член 6

Во членот 45 став 1 алинеја 2 сврзникот „или“ се заменува со точка и записка.

Во алинејата 3 точката се заменува со сврзникот „или“ и се додава нова алинеја 4, која гласи:

„ - поради заминување на друга должност.“

Член 7

Во членот 48-а по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

“Амбасадорот за својата работа се оценува ако ја извршува функцијата амбасадор подолго од шест месеци во истото претставништво во годината за која се оценува.“

Ставовите 2,3,4 и 5 стануваат ставови 3,4,5 и 6.

Член 8

Во членот 55-а по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

“Генералниот конзул за својата работа се оценува ако ја извршува функцијата генерален конзул подолго од шест месеци во истото претставништво во годината за која се оценува.“

Ставовите 2,3,4 и 5 стануваат ставови 3,4,5 и 6.

Член 9

Членот 63 се менува и гласи:

„Вработените во Министерството имаат статус на административни службеници или помошно-технички лица.

Административните службеници од ставот (1) на овој член може да бидат:

- дипломати кои вршат стручни работи од надлежност на Министерството или
- помошно-стручни службеници кои вршат помошно-стручни работи во функција на извршување на надлежностите на Министерството определени со овој закон.

Помошно-технички лица се вработени во Министерството кои вршат работи на одржување, превоз и други помошни и технички работи со кои се овозможува непречено функционирање на Министерството.

Дипломатите правата и обврските од работен однос ги остваруваат согласно овој закон. За прашања од работниот однос кои не се уредени со овој закон, за дипломатите се применуваат Законот за административните службеници, Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

Помошно-стручните службеници правата и обврските од работен однос ги остваруваат согласно Законот за административни службеници.

Помошно – техничките лица правата и обврските од работен однос ги остваруваат согласно Законот за вработените во јавен сектор и општите прописи за работни односи.“

Член 10

Насловот на членот 63-а и членот 63-а се менуваат и гласат:

„Услови за вработување во Министерството**Член 63-а**

Во Министерството како дипломат и како помошно - стручен службеник може да се вработи лице кое ги исполнува потребните општи и посебни услови.

Општи услови се:

- 1) да е државјанин на Република Македонија;
- 2) активно да го користи македонскиот јазик и неговото кирилско писмо;
- 3) да е полнолетен;
- 4) да има општа здравствена способност за работното место и
- 5) со правосилна судска пресуда да не му е изречена казна забрана за вршење на професија, дејност или должност.

Посебни услови за вработување се:

- 1) да има високо образование за дипломат, односно вишо или средно образование за помошно-стручен службеник;
  - 2) да не е член на орган на политичка партија на републичко ниво;
  - 3) да има соодветни стручни квалификации потребни за работното место;
  - 4) да има соодветно работно искуство потребно за работното место;
  - 5) да поседува соодветни општи работни компетенции потребни за работното место пропишани со рамката на општи компетенции;
  - 6) да поседува соодветни посебни работни компетенции потребни за работното место и
  - 7) да има соодветен безбедносен сертификат.
- Во Министерството како помошно-техничко лице може да се вработи лице кое ги исполнува потребните општи и посебни услови.

Општи услови се:

- 1) да е државјанин на Република Македонија;
- 2) активно да го користи македонскиот јазик и неговото кирилско писмо;
- 3) да е полнолетен;
- 4) да има општа здравствена способност за работното место и
- 5) со правосилна судска пресуда да не му е изречена казна забрана за вршење на професија, дејност или должност.

Посебни услови за вработување се:

- 1) да има средно или основно образование;
- 2) соодветно работно искуство во структурата и
- 3) да има соодветен безбедносен сертификат.

Покрај општите и посебните услови за пополнување на работно место во Министерството, како дополнителен услов Министерството може да утврди и:

- 1) статус на дете без родители, без родителска грижа, кое до својата осумнаесетгодишна возраст имало ваков статус, согласно со закон и
- 2) статус на корисник на државна стипендија, согласно со закон.“

Член 11

Насловот на членот 63-б и членот 63 - б се менуваат и гласат:

„Постапка за вработување во Министерството**Член 63-б**

Пополнувањето на работните места на административните службеници во Министерството се врши согласно со постапката за вработување уредена со Законот за административните службеници.

Базата на прашања за стручниот дел од испитот за дипломат ја формира Министерството за надворешни работи во соработка со Агенцијата, при што најмалку еднаш годишно, истата се ревидира.“

Член 12

Насловот на членот 63-в и членот 63-в се менуваат и гласат:

„Приправник, приправнички стаж и приправнички испит

Член 63-в

Лице кое за првпат се вработува како дипломат и нема претходно работно искуство се вработува како приправник.

Како работно искуство, во смисла на овој закон се смета искуството стекнато во областа на надворешните работи, меѓународното право, меѓународните односи, вклучително и меѓународните економски односи.

Како работно искуство од ставот 2 на овој член може да се смета и искуството потребно за извршување на работата на работното место за кое е објавен огласот.

Приправничкиот стаж за дипломатите трае една година. За време на приправничкиот стаж, приправникот се оспособува за самостојно вршење на работните задачи согласно со Планот за обука на приправници кој го донесува министерот.

За време на приправничкиот стаж на приправникот му се исплатува 80% од компонентата на платата за работното место.

По истекот на девет месеци од приправничкиот стаж и исполнување на Планот за обука на приправници, приправникот во рок од три месеци полага приправнички испит.

За положениот приправнички испит на приправникот му се издава уверение за положен приправнички испит со што му завршува приправничкиот стаж и со решение на министерот приправникот се распоредува на работното место и започнува исплатата на целиот износ на компонентата на платата за тоа работно место.

Доколку приправникот не го положи приправничкиот испит му престанува работниот однос во Министерството.

Формата и содржината на образецот на уверението од ставот 7 на овој член ги пропишува министерот.“

Член 13

Пред членот 63-г се додава наслов кој гласи: “Дипломатски испит“.

Членот 63-г се менува и гласи:

“Член 63-г

Вработениот во Министерството кој има статус на приправник е должен да полага дипломатски испит најрано во рок од шест месеци од денот на завршувањето на приправничкиот стаж, а најдоцна во рок од 12 месеци.

За положениот дипломатски испит на вработениот му се издава уверение и се стекнува со дипломатско звање аташе.

Вработениот од ставот 1 на овој член има право дипломатскиот испит кој не го положил во рокот од ставот 1 на овој член да го полага по втор пат во рок од три месеци од првото полагање. Доколку вработениот и по втор пат не го положи дипломатскиот испит му престанува работниот однос во Министерството.

Програмата за полагање на дипломатскиот испит ја донесува министерот.

Формата и содржината на образецот на уверението од ставот 2 на овој член ги пропишува министерот.“

Член 14

Насловот на членот 63-д и членот 63-д се менуваат и гласат:

„Структура на работните места во Министерството

Член 63-д

Административните службеници во Министерството можат да бидат распоредени на работно место во една од следниве категории:

- категорија А секретар - дипломат,
- категорија Б раководни работни места на дипломати,
- категорија В стручни работни места на дипломати
- и
- категорија Г работни места на помошно-стручни службеници.

Во рамките на категоријата А, се утврдува нивото А1 државен секретар.“

Член 15

Насловот на членот 63-ѓ и членот 63-ѓ се менуваат и гласат:

„Нивоа од Категорија Б

Член 63-ѓ

Во рамките на категоријата Б, се утврдуваат следниве нивоа на раководни работни места на дипломати:

- ниво Б1: директор,
  - ниво Б2: помошник директор и
  - ниво Б3: началник на одделение.
- Дипломатите од категоријата Б раководат со следните организациони облици:
- директорот раководи со директорат, академија и институт и за својата работа одговара пред министерот и државниот секретар,
  - помошник директорот раководи со сектор и за својата работа одговара пред директорот и
  - началникот на одделение раководи со одделение и за својата работа одговара пред помошник директорот.
- На нивоа Б1 и Б2 може да се распореди дипломат кој има најмалку дипломатско звање министер советник.

На ниво Б3 може да се распореди дипломат кој има најмалку дипломатско звање советник.

Раководните дипломати од категоријата Б, покрај општите, треба да ги исполнуваат и следниве посебни услови за работното место:

- да не е член на орган на политичка партија на републичко ниво,
- да има соодветен безбедносен сертификат,
- да поседува општи работни компетенции од категоријата Б, согласно Рамката на општи работни компетенции,
- активно познавање на компјутерски програми за канцелариско работење, преку поседување на потврда,
- да поседува ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации или најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VIII/1 степен,

- за нивоата B1 и B2 - познавање на еден од трите најчесто користени јазици на Европската унија (англиски, француски, германски), преку поседување на еден од меѓународно признатите сертификати или уверенија: ИЕЛТС со 5-6 бода, ФЦЕ, БЕК В, ИЛЕК, ИКФЕ, БУЛАТС; или Аптис; или ТОЕФЕЛ ПБТ најмалку 500 бода, ТОЕФЕЛ ЦБТ најмалку 175 бода или ТОЕФЕЛ ИБТ најмалку 60 бода; или ДЕЛФ, ТЦФ, ТЕФ; или Гете Сертификат, ТестДаФ, издаден од официјален европски тестатор, член на здружението ALTE на европски тестатори на B2 (B2) нивото на ЦЕФР (CEFR) или

- за нивото B3 - познавање на еден од трите најчесто користени јазици на Европската унија (англиски, француски, германски), преку поседување на еден од меѓународно признатите сертификати или уверенија: ИЕЛТС со 3.5 – 4.5 поени, ПЕТ, БЕК П, БУЛАТС; или Аптис, или ТОЕФЕЛ ПБТ најмалку 450 бода, ТОЕФЕЛ ЦБТ најмалку 135 бода или ТОЕФЕЛ ИБТ најмалку 45 бода; или ДЕЛФ, ТЦФ, ТЕФ; или Гете сертификат, издаден од официјален европски тестатор, член на здружението ALTE на европски тестатори на B1 (B1) нивото на ЦЕФР (CEFR),

- потврда за положен испит за административно управување и

- други посебни работни компетенции утврдени во актот за систематизација на работни места.“

Член 16

Насловот на членот 63-е и членот 63-е се менуваат и гласат:

„Нивоа од Категорија В

Член 63-е

„Во рамките на категоријата В, се утврдуваат следниве нивоа на стручни работни места на дипломати:

- ниво В1 специјален советник,
- ниво В2 виш советник,
- ниво В3 самостоен соработник,
- ниво В4 стручен соработник и
- ниво В5 соработник.

На ниво В1 може да се распореди дипломат кој има најмалку дипломатско звање министер советник и кој одговара за својата работа пред министерот или државниот секретар.

На ниво В2 може да се распореди дипломат кој има најмалку дипломатско звање советник, кој одговара за својата работа пред директорот.

На ниво В3 може да се распореди дипломат кој има дипломатско звање советник или прв секретар, кој одговара за својата работа пред началник на одделение.

На ниво В4 може да се распореди дипломат кој има дипломатско звање прв секретар, втор секретар или трет секретар, кој одговара за својата работа пред началник на одделение.

На ниво В5 може да се распореди дипломат кој има дипломатско звање втор секретар, трет секретар или аташе, кој одговара за својата работа пред началник на одделение.

Стручните дипломати од категоријата В, покрај општите, треба да ги исполнуваат и следниве посебни услови за работното место:

- да не е член на орган на политичка партија на републичко ниво,
- да има соодветен безбедносен сертификат,
- да поседува општи работни компетенции од категоријата В, согласно Рамката на општи работни компетенции,

- активно познавање на компјутерски програми за канцелариско работење, преку поседување на потврда,

- за нивоата В1, В2 и В3 да поседува ниво на квалификации VI А според Македонската рамка на квалификации или најмалку 240 кредити стекнати според ЕКТС или завршен VII/1 степен,

- за нивоата В4 и В5 да поседува ниво на квалификации VI Б според Македонската рамка на квалификации и стекнати најмалку 180 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен,

- познавање на еден од трите најчесто користени јазици на Европската унија (англиски, француски, германски), преку поседување на еден од меѓународно признатите сертификати или уверенија: КЕТ, ИЕЛТС со максимум 3 поени, БУЛАТС; или Аптис; или ТОЕФЕЛ ПБТ најмалку 400 бода, ТОЕФЕЛ ЦБТ најмалку 95 бода или ТОЕФЕЛ ИБТ најмалку 30 бода или ДЕЛФ, ТЦФ, ТЕФ; или Гете сертификат, издаден од официјален европски тестатор, член на здружението ALTE на европски тестатори на A2 (A2) нивото на ЦЕФР (CEFR) и

- други посебни работни компетенции утврдени во актот за систематизација на работни места.“

Член 17

Насловот на членот 64 и членот 64 се менуваат и гласат:

„Нивоа од Категорија Г

Член 64

Во рамките на категоријата Г се утврдуваат следниве нивоа на работни места на помошно-стручни службеници:

- ниво Г1 самостоен референт,
- ниво Г2 виш референт,
- ниво Г3 референт и
- ниво Г4 помлад референт.

Посебните услови за помошно-стручните службеници од ставот 1 на овој член се утврдени во член 63-а од овој закон и Законот за административните службеници.“

Член 18

Во членот 64-г ставот 1 се менува и гласи:

„Лице кое се вработува во Министерството со претходно работно искуство во нивото Б3 полага советнички испит најдоцна шест месеци од денот на вработувањето и се стекнува со дипломатско звање советник по успешно положен советнички испит. Доколку не го положи советничкиот испит во утврдениот рок, му престанува работниот однос во Министерството.“

Ставот (4) се брише.

Ставот (5) станува став (4).

Член 19

Во членот 64-е став 1 точка г) сврзникот „и“ се заменува со точка запирка.

Во точката д) точката се заменува со сврзникот „или“ и се додава нова точка г), која гласи:

„г) се стекне со признание „најдобар дипломат на годината“ или „најдобар млад дипломат на годината“.“

Член 20

Во членовите 64-з став 2 и 64-с ставови 3 и 5 зборовите: „Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен“ се заменуваат со зборовите: „Агенцијата за администрација“.

Член 21

Во членот 65 ставовите 3 и 4 се менуваат и гласат:
„Платата на помошно - стручните службеници се утврдува согласно Законот за административни службеници.

Платата на помошно - техничките лица се утврдува согласно Законот за работните односи.“

Член 22

Во членот 66 став 4 точката г) се менува и гласи:
„г) поминале најмалку 24 месеци од денот на завршувањето на претходниот мандат.“

Ставот 5 се менува и гласи:

„Постапката за спроведување на изборот ја води комисија формирана од министерот, со која раководи државниот секретар. Комисијата во рок од 30 дена од денот на завршувањето на конкурсот доставува до министерот предлог со најмногу пет кандидати пријавени на конкурсот.“

По ставот 5 се додаваат два нови става 6 и 7, кои гласат:

„Во рок од 30 дена од денот на доставувањето на предлогот од ставот 5 на овој член, министерот донесува одлука за избор на дипломат за упатување на работа во дипломатско-конзуларното претставништво или одлука за неизвршување на избор.

Ако министерот донесе одлука за неизвршување на избор, во наредните три месеци од денот на донесување на одлуката, не може повторно да се објави интерен конкурс за истото дипломатско-конзуларно претставништво.“

Ставот 6 кој станува став 8 се менува и гласи:

„Врз основа на извршениот избор, министерот донесува решение за упатување на дипломатот во дипломатско - конзуларното претставништво.“

По ставот 7 кој станува став 9 се додаваат два нови става 10 и 11, кои гласат:

„Дипломатот или помошно - стручниот службеник има обврска по завршување на мандатот да се врати на работа во Министерството и да помине на работа најмалку 24 месеци од денот на враќањето.

Доколку дипломатот или помошно - стручниот службеник поднесе барање за престанок на работниот однос за времетраење на мандатот или во периодот предвиден во став 10 на овој член, има обврска да врати шест бруто девизни плати, исплатени во последните шест месеци пред завршување на мандатот.“

Член 23

Во насловот на членот 66-д зборовите: „административно-технички работник“ се заменуваат со зборовите: „помошно-стручен службеник“.

Во ставот 1 се менува и гласи:

„На работно место од категорија Г во дипломатско - конзуларно претставништво може да биде упатен помошно - стручен службеник вработен во Министерството.“

Во ставовите 3 и 4 зборот „работник“ се заменува со зборот „службеник“.

Во ставот 3 после точката г) зборот “и“ се заменува со заплата, по точката д) се додаваат зборовите “и г)“.

Во ставот 6 зборовите: „административно-технички работник“ се заменуваат со зборовите: „помошно-стручен службеник.“

Член 24

Во членот 66-ѓ став 4 зборот „работник“ се заменува со зборот „службеник“, а зборовите: „административно-техничко работно место“ се заменуваат со зборовите: „помошно-стручно работно место“.

Член 25

Во членовите 66-е ставови 1 и 2, 66-ж ставови 1 и 3, 67 став 4 и 67-б ставови 1 и 2 зборовите: „административно - технички работник“ се заменуваат со зборовите: „помошно - стручен службеник.“

Член 26

Во членот 67-в се додаваат пет нови ставови 3, 4, 5, 6 и 7, кои гласат:

„Меѓусебните права и обврски на Министерството и дипломатот кој е упатен на специјализација и обука за потребите на Министерството, се уредуваат со писмен договор во кој се утврдува точниот датум до кој дипломатот не може да бара престанок на работниот однос, како и неговата материјална одговорност сразмерна на средствата потрошени за реализација на обуката, доколку по негова вина или на негово барање му престане работниот однос пред утврдениот датум.

За времетраењето на специјализацијата и обуката на која дипломатот е упатен за потребите на Министерството, има право да му биде исплатена плата, но не подолго од една година од денот на упатувањето.

Дипломатот или помошно-стручниот службеник, кој е упатен на работа во дипломатско-конзуларно претставништво на Република Македонија во странство, вклучително и шефот на претставништвото, за времетраењето на мандатот не може да студира на додипломски, последипломски и докторски студии.

Член на потесно семејство кој е во придружба на лицето од ставот 5 на овој член, за времетраење на мандатот не смее да користи стипендија од и во државата на приемот.

Прекршувањето на одредбите од ставовите 5 и 6 на овој член, претставува повреда на работната должност и повлекува дисциплинска одговорност за која може да се изрече дисциплинска мерка престанок на работниот однос во Министерството.“

Член 27

Во членот 68 став 6 зборовите: „ставовите 1 и 2“ се заменуваат со зборовите: „став 1“.

Член 28

Во членот 70-а зборовите: „административно - технички работник“ се заменуваат со зборовите: „помошно - стручен службеник“.

Член 29

Во членот 71 ставот 3 се менува и гласи:

„Наградите, благодарниците и признанијата се израз на признание што се доделуваат на лица и институции за работи и дела што заслужуваат општо признание од аспект на надворешно - политичките приоритети и интереси на Република Македонија.“

По ставот 3 се додава нов став 4, кој гласи:

„Начинот на доделување на наградите, благодарниците и признанијата се утврдува со акт на министерот.“

Член 30

По членот 71 се додаваат девет нови наслови и девет нови члена 71-а, 71-б, 71-в, 71-г, 71-д, 71-ѓ, 71-е, 71-ж и 71-з, кои гласат:

„Лица на кои може да им се доделат награди, признанија и благодарници**Член 71-а**

Награди, признанија и благодарници може да им бидат доделени на сегашни и поранешни вработени во Министерството, на поединци граѓани на Република Македонија, на правни лица, државни органи, установи, владини и невладини организации, на странски државници и дипломати, на странски физички и правни лица, меѓународни организации и други асоцијации.

Доделување и врачување на наградите, благодарниците и признанијата**Член 71-б**

Наградите, признанијата и благодарниците ги доделува министерот. Наградите, признанијата и благодарниците ги врачува министерот или од него овластено лице.

Доделените награди, признанија и благодарници по правило се врачуваат при одбележување на значајни датуми и настани од историјата на Република Македонија или на значајни датуми и настани од историјата на дипломатијата.

Парични награди**Член 71-в**

Парична награда може да се додели на вработен во Министерството кој:

- со долгогодишна работа придонел за подобрување на угледот на дипломатската служба,
- во подолг период придонесува за порационално, поефикасно и поквалитетно работење на Министерството и поефикасно постапување при постигнување на работните цели,
- заради вонредно залагање при извршување на некоја конкретна вонредна работна задача, постигнал исклучителни резултати и
- има зголемен обем на работа, надвор од планираните работи и задачи во подолг период кои успешно ги извршил.

Иницијатива и предлог за доделување на награди**Член 71-г**

Врз основа на иницијатива поднесена од дипломат на раководно работно место во Министерството или по иницијатива на шеф на дипломатско – конзуларно претставништво за доделување на награди, државниот секретар доставува предлог до министерот.

Иницијативата содржи конкретни и детални податоци за основот за доделување на наградата, за типот на наградата, како и предлог за висината на паричната награда ако таква се предлага.

Висина на паричната награда**Член 71-д**

Паричната награда во Министерството може да се додели како:

- износ до една месечна плата која вработениот ја примил во последниот месец пред доделувањето на наградата или
- зголемување на платата во износ од 20% во траење од три месеци.

Паричната награда во претставништво може да се додели како:

- износ до една месечна плата, која вработениот ја примил во последниот месец пред упатувањето на мандат или
- како зголемување на платата која дипломатот, односно вработен ја примил во последниот месец пред упатувањето на мандат во износ од 20% во траење од три месеци.

За видот и висината на паричната награда со решение одлучува министерот за надворешни работи.

Признанија и благодарници**Член 71-ѓ**

Министерот може да додели признание и благодарница на вработен во Министерството за активна дипломатска работа, долгогодишна работа, постигнати резултати во кариерата и подобрување на угледот на службата или на државата.

Предлог за доделување на награди во рамките на Министерството до министерот поднесува државниот секретар по сопствена иницијатива, врз основа на иницијатива поднесена од дипломат на раководно работно место во Министерството или по иницијатива на шеф на дипломатско – конзуларно претставништво.

Министерот доделува признанија на вработени во Министерството кои даваат активен придонес и покажуваат посебен успех и ангажман во работата, како и за повеќегодишна работа, ангажман и постигнати резултати во определена област и за подобрување на угледот на службата или на државата.

Министерот ги доделува следниве признанија:

- млад дипломат на годината,
- дипломат на годината,
- признание за долгогодишен ангажман,
- признание за активен ангажман и
- други признанија.

Благодарница се доделува на вработен во Министерството по повод негово пензионирање и заради негов долгогодишен придонес и активната работа во неговата кариера.

Благодарница може да се додели на дипломат во Министерството заради неговиот активен придонес и ангажман како национален координатор за одредена област или проблематика или за време на претседавање на Република Македонија со тело на меѓународна организација, успешно спроведена кандидатура на претставник на Република Македонија во меѓународна организација, учество во водење на успешно завршени преговори за стратешки интерес на државата, активен ангажман и придонес за битно унапредување на билатералната соработка со одредена земја и зголемување на странските инвестиции во земјата.

Предлог до министерот за доделување на благодарница во рамките на Министерството поднесува државниот секретар по сопствена иницијатива, врз основа на иницијатива поднесена од дипломат на раководно работно место во Министерството или по иницијатива на шеф на претставништво.

Доделување на признанија и благодарници на лица од Република Македонија**Член 71-е**

Министерот може да додели признанија и благодарници како знак за општествено признание на лица од Република Македонија кои не се вработени во Министерството, за нивните заложби, придонес и ангаж-

ман на полето на надворешната политика, развивањето и унапредувањето на меѓународната соработка на Република Македонија со други меѓународни субјекти и промовирање на интересите и афирмација на Република Македонија на меѓународен план.

Доделување на признанија и благодарници на странски државјани и институции

Член 71-ж

По иницијатива на министерот за надворешни работи и шефови на дипломатско - конзуларните претставништва на Република Македонија признанија и благодарници може да се доделат на странски државјани и институции кои имаат дадено посебен придонес за развојот на Република Македонија, промовирање на интересите на Република Македонија, за особени заслуги во развивањето и унапредувањето на меѓународните односи и соработката на Република Македонија со други држави и меѓународни организации, институции и слично, за промовирање на културата и културно - историското наследство, развој на туризмот, економскиот развој на Република Македонија и привлекување на странски инвестиции.

Признанијата и благодарниците на странски државјани и институции по правило ги доделува и врачува министерот.

Со овластување на министерот, шефот на дипломатско - конзуларното претставништво на Република Македонија, исто така може да врачува признанија и благодарници на државјани и институции на земјата или заслужни лица во меѓународната организација во која е акредитиран.

Признанијата и благодарниците се врачуваат на пригодна свеченост во рамките на работни билатерални посети и мултилатерални средби и состаноци или други прилики.

Изработка на признанијата и благодарниците

Член 71-з

Изгледот, односно моделот, видот, материјалот, формата, содржината и естетските детали на признанијата и благодарниците се уредуваат со посебен акт на министерот.“

Член 31

Насловот на членот 73 и членот 73 се менуваат и гласат:

„Управување со ефектот

Член 73

Одредбите од Законот за административните службеници кои се однесуваат на управувањето со ефектот се применуваат на дипломатите и помошно - стручните службеници во Министерството.“

Член 32

Насловот на членот 74 и членот 74 се менуваат и гласат:

„Дисциплинска и материјална одговорност

Член 74

Одредбите од Законот за административните службеници кои се однесуваат на дисциплинска и материјална одговорност се применуваат на дипломатите и помошно - стручните службеници во Министерството.

Освен случаите утврдени во Законот за административни службеници, како дисциплински престап се смета и:

- непочитување на актот со кој министерот ги определува начинот на извршувањето на надлежностите на органот за време на штрајк и актот со кој министерот го определува бројот на дипломатите кои ќе работат на извршување на минималните функции на Министерството за време на штрајк,
- непочитување на Етичкиот кодекс на Министерството,
- нарушување на угледот на дипломатската служба,
- непочитување на одредбите од член 67-в став 5 и 6 и
- извршување дејствие кое е во спротивност со дипломатската функција.“

Член 33

Насловите пред членовите и членовите 74-а, 74-б, 74-в, 74-г, 74-д, 74-ѓ, 75, 75-а, 75-б, 75-в, 75-г и 76 се бришат.

Член 34

Во членот 77 став 1 по зборот „дипломат“ се додаваат зборовите: „и помошно - стручен службеник“.

Во ставот 2 зборовите „став 2“ се заменуваат со зборовите „став 1“.

Член 35

Во членовите 77-а ставови 1 и 2, 77-б ставови 1 и 2 и 77-в ставови 1 и 2, по зборот „дипломатот“ се додаваат зборовите: „и помошно - стручниот службеник“.

Член 36

Членот 77-г се менува и гласи:

„Против решенијата донесени во постапката во која е изречена суспензија може да се изјави жалба во рок од осум дена од денот на врачувањето на решението до Агенцијата за администрација.

Во случаите од ставот 1 на овој член не може да се бара заштита на правото пред надлежен суд, ако претходно не се бара заштита на правото пред Агенцијата за администрација.“

Член 37

Насловите пред членовите и членовите 78, 79, 79-а, 79-б, 79-в, 80, 80-а, 80-б и 81 се бришат.

Член 38

Во членот 82-б став 1 точката 6 се менува и гласи:

„6) ако му престане државјанство на Република Македонија, со денот на доставувањето на решението за отпуст од државјанство на Република Македонија.“

Во точката 7 сврзникот „и“ се заменува со точка за-пирка.

Во точката 8 точката се заменува со сврзникот „и“ и се додава нова точка 9, која гласи:

„9) ако наврши 64 години старост.“

Член 39

Во целиот текст на Законот за надворешни работи („Службен весник на Република Македонија“ број 46/2006, 107/2008 и 26/13) зборовите: „административно-технички работник“ се заменуваат со зборовите: „помошно-стручен службеник“, зборовите: „административно-техничките работници“ се заменуваат со зборовите: „помошно-стручните службеници“, зборовите: „административно-техничкиот работник“ се заменуваат со зборовите: „помошно-стручниот службеник“, збо-

ровите: „административно-технички работници“ се заменуваат со зборовите: „помошно-стручни службеници“, зборовите: „административно-техничко работно место“ се заменуваат со зборовите: „помошно-стручно работно место“, зборовите: „административно-технички работни места“ се заменуваат со зборовите: „помошно-стручни работни места“ и зборовите: „административно-техничките работни места“ се заменуваат со зборовите: „помошно-стручните работни места“.

Член 40

Подзаконските акти кои врз основа на овој закон треба да бидат донесени или кои треба да бидат усогласени со Законот, ќе се донесат во рок од шест месеци по влегувањето во сила на овој закон.

Член 41

Дипломат и помошно-стручен службеник кој засновал работен однос во Министерството до денот на започнувањето со примената на овој закон, треба до државниот секретар да достави докази за познавање на странски јазици и познавање на работа со компјутерски програми за канцелариско работење, соодветни на нивото на неговото работно место во рок од две години од денот на отпочнување со примена на овој закон.

Дипломатот и помошно - стручниот службеник кој нема да достави докази за познавање на странски јазици и познавање на работа со компјутерски програми за канцелариско работење согласно со став 1 на овој член, ќе биде распореден на работно место за едно ниво пониско од работното место на кое бил во моментот на влегувањето во сила на овој закон, освен дипломатот и помошно - стручниот службеник кој на денот на започнувањето со примената на овој закон бил распореден на работно место на ниво В5 и Г4, на кој ќе му биде намалена платата во износ од 10%.

Дипломатот и помошно-стручниот службеник на кој согласно со ставот (2) на овој член платата му била намалена во износ од 10% може во секој момент да достави докази до државниот секретар за познавање на странски јазици и познавање на работа со компјутерски програми за канцелариско работење, по што се донесува решение, со кое решението за намалувањето на платата престанува да важи.

Ставовите (1) и (2) на овој член не се однесуваат на дипломатите и помошно- стручните службеници, кои ќе остварат право на пензија во рок од десет години од денот на започнувањето со примената на овој закон.

Државниот управен инспекторат, во рок од три месеци по истекот на рокот од ставот (1) на овој член, ќе изврши надзор над спроведување на ставовите (1) и (2) на овој член.

Член 42

Постапките за дипломатите и помошно - стручните службеници кои се однесуваат на вработување, со и без пробна работа, дисциплинските постапки, постапките за материјална одговорност и постапките за оценување, започнати до денот на започнувањето на примената на овој закон, односно жалбите и приговорите поднесени до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен до денот на започнувањето на примената на овој закон, ќе се завршат според Законот за надворешни работи („Службен весник на Република Македонија“ број 46/2006, 107/2008 и 26/13).

Член 43

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди прецистен текст на Законот за надворешни работи.

Член 44

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе започне да се применува од денот на започнувањето на примената на Законот за административните службеници („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14) и Законот за вработените во јавниот сектор („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14).

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR PUNË TË JASHTME

Neni 1

Në Ligjin për punë të jashtme (“Gazeta Zyrtare e Republikë së Maqedonisë” numër 46/2006, 107/2008 dhe 26/13), në nenin 1 paragrafi (1) alineja 6 fjalët: “nëpunës diplomatikë-konsullorë” zëvendësohen me fjalën “diplomatët”.

Neni 2

Në nenin 2 pika 5 ndryshohet si vijon:
““Diplomat” është i punësuar në Ministrinë i cili ka status të nëpunësit administrativ dhe i cili në pajtim me këtë ligj është i autorizuar të kryejë punë profesionale në kompetenca të Ministrisë.”

Pika 6 shlyhet.

Neni 3

Neni 14 ndryshohet si vijon:
“Sekretarin shtetëror e emëron ministri nga radhët e diplomatëve udhëheqës nga kategoria B, me së paku titull diplomatik ministër-këshilltar.

Sekretari shtetëror për punën e vet përgjigjet drejtpërdrejt para ministrit.

Mandati i sekretarit shtetëror mbaron me mandatin e funksionarit i cili e ka emëruar dhe pas skadimit të mandatit, i njëjti sistemohet në vend pune në të njëjtin nivel me nivelin e vendit të punës në të cilin ka punuar para se të emërohet si sekretar shtetëror.

Sekretarit shtetëror i përcaktohet titull diplomatik ambasador në Ministri”.

Neni 4

Në nenin 19 paragrafi 3 pika 6 fjalët: “alinetë 1, 2 dhe 3” zëvendësohen me fjalët: “pikat 1, 2 dhe 3”.

Neni 5

Në nenin 21 fjalët: “nëpunësit diplomatikë-konsullorë” zëvendësohen me fjalën “diplomatët”.

Neni 6

Në nenin 45 paragrafi 1 alineja 2 lidhëza “ose” zëvendësohet me pikëpresje.

Në alinenë 3 pika zëvendësohet me lidhëzën “ose” dhe shtohet aline e re 4, si vijon:

“-për shkak të shkuarjes në detyrë tjetër.”

Neni 7

Në nenin 48-a pas paragrafit 1 shtohet paragraf i ri 2, si vijon:

“Ambasadori për punën e vet vlerësohet nëse e kryen funksionin ambasador më gjatë se gjashtë muaj në përfaqësinë e njëjtë në vitin për të cilin vlerësohet.”

Paragrafët 2, 3, 4 dhe 5 bëhen paragrafë 3, 4, 5 dhe 6.

Neni 8

Në nenin 55-a pas paragrafit 1 shtohet paragraf i ri 2, si vijon:

“Konsulli i përgjithshëm për punën e vet vlerësohet nëse e kryen funksionin konsull i përgjithshëm më gjatë se gjashtë muaj në përfaqësinë e njëjtë në vitin për të cilin vlerësohet.”

Paragrafët 2, 3, 4 dhe 5 bëhen paragrafë 3, 4, 5 dhe 6.

Neni 9

Neni 63 ndryshohet si vijon:

“Të punësuarit në Ministri kanë status të nëpunësve administrativë ose persona ndihmës-teknikë.

Nëpunësit administrativë nga paragrafi (1) i këtij neni mund të jenë:

- diplomatë të cilët kryejnë punë profesionale në kompetencë të Ministrisë ose

- nëpunës ndihmës-profesionalë të cilët kryejnë punë ndihmëse-profesionale në funksion të realizimit të kompetencave të Ministrisë të caktuara me këtë ligj.

Persona ndihmës-teknikë janë të punësuarit në Ministri, të cilët kryejnë punë të mirëmbajtjes, transportit dhe punë tjera ndihmëse dhe teknike me të cilat mundësohet funksionimi i papenguar i Ministrisë.

Diplomatët të drejtat dhe obligimet nga marrëdhënia e punës i realizojnë në pajtim me këtë ligj. Për çështjet e marrëdhënies së punës të cilat nuk janë të rregulluara me këtë ligj, për diplomatët zbatohen Ligji për nëpunës administrativë, Ligji për të punësuarit në sektorin publik dhe dispozitat e përgjithshme për marrëdhënie të punës.

Nëpunësit ndihmës-profesionalë të drejtat dhe obligimet e marrëdhënies së punës i realizojnë në pajtim me Ligjin për nëpunës administrativë.

Personat ndihmës-teknikë të drejtat dhe obligimet e marrëdhënies së punës i realizojnë në pajtim me Ligjin për të punësuarit në sektorin publik dhe dispozitat e përgjithshme për marrëdhënie të punës.”

Neni 10

Titulli i nenit 63-a dhe neni 63-a ndryshohen si vijojnë:

“Kushte për punësim në Ministri

Neni 63-a

Në Ministri si diplomat dhe si nëpunës ndihmës-profesional mund të punësohet personi i cili i plotëson kushtet e përgjithshme dhe të veçanta të nevojshme.

Kushte të përgjithshme janë:

1) të jetë shtetas i Republikës së Maqedonisë;
2) në mënyrë aktive ta shfrytëzojë gjuhën maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik;

3) të jetë i moshës madhore;

4) të ketë aftësi të përgjithshme shëndetësore për vendin e punës dhe

5) me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor të mos i jetë shqiptuar dënim ndalim për kryerje të profesionit, veprimtarisë ose detyrës.

Kushte të veçanta për punësim janë:

1) të ketë arsim të lartë për diplomat, përkatësisht arsim të lartë ose të mesëm për nëpunës ndihmës-profesional;

2) të mos jetë anëtar i organit të partisë politike në nivel republikan;

3) të ketë kualifikime adekuate profesionale të nevojshme për vendin e punës;

4) të ketë përvojë pune të nevojshme për vendin e punës;

5) të posedojë kompetenca përkatëse të përgjithshme të punës të nevojshme për vendin e punës të përcaktuara me kornizën e kompetencave të përgjithshme;

6) të posedojë kompetenca përkatëse të veçanta të punës të nevojshme për vendin e punës dhe

7) të ketë certifikatë përkatëse të sigurisë.

Në Ministri si person ndihmës-teknik mund të punësohet personi i cili i plotëson kushtet e përgjithshme dhe të veçanta të nevojshme.

Kushte të përgjithshme janë:

1) të jetë shtetas i Republikës së Maqedonisë;
2) në mënyrë aktive ta shfrytëzojë gjuhën maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik;

3) të jetë i moshës madhore;

4) të ketë aftësi të përgjithshme shëndetësore për vendin e punës dhe

5) me aktgjykim të plotfuqishëm gjyqësor nuk i është shqiptuar dënim ndalim për kryerje të profesionit, veprimtarisë ose detyrës.

Kushte të veçanta për punësim janë:

1) të ketë mbaruar arsim të mesëm ose fillor;

2) përvojë adekuate pune në profesion dhe

3) të ketë certifikatë përkatëse të sigurisë.

Krahas kushteve të përgjithshme dhe të veçanta për plotësimin e vendit të punës në Ministrinë, si kusht i veçantë Ministria mund të përcaktojë edhe:

1) status të fëmijës pa prindër, pa kujdes prindëror, i cili deri në moshën e vet tetëmbëdhjetë vjeçare ka pasur status të këtyrë, në pajtim me ligj dhe

2) status të shfrytëzuesit të bursës shtetërore, në pajtim me ligj.”

Neni 11

Titulli i nenit 63-b dhe neni 63-b ndryshohen si vijojnë:

“Procedura për punësim në Ministri

Neni 63-b

Plotësimi i vendeve të punës të nëpunësve administrativë në Ministri bëhet në pajtim me procedurën për punësim të rregulluar me Ligjin për nëpunës administrativë.

Bazën e pyetjeve për pjesën profesionale të provimit për diplomat e formon Ministria e Punëve të Jashtme në bashkëpunim me Agjencinë, me ç’rast së paku një herë në vit, e njëjta revidohet.”

Neni 12

Titulli i nenit 63-v dhe neni 63-v ndryshohen si vijojnë:

“Praktikanti, stazhi i praktikantit dhe provimi i praktikantit

Neni 63-v

Personi i cili për herë të parë punësohet si diplomat dhe nuk ka përvojë paraprake të punës punësohet si praktikant.

Si përvojë pune, në kuptim të këtij ligji, konsiderohet përvoja e fituar në fushën e punëve të jashtme, të drejtës ndërkombëtare, marrëdhënies ndërkombëtare, duke përfshirë edhe marrëdhëniet ndërkombëtare ekonomike.

Si përvojë pune nga paragrafi 2 i këtij neni mund të konsiderohet edhe përvoja e nevojshme për realizimin e punës në vendin e punës për të cilin është publikuar shpallja.

Stazhi i praktikantit për diplomatët zgjat një vit. Gjatë stazhit të praktikantit, praktikanti aftësohet për kryerje të pavarur të detyrave të punës në pajtim me Planin për trajnim të praktikantëve të cilin e miraton ministri.

Gjatë stazhit të praktikantit, praktikantit i paguhet 80% e komponentit të rrogës për vendin e punës. Pas skadimit të nëntë muajve nga stazhi i praktikantit dhe plotësimi i Planit për trajnim të praktikantëve, praktikanti në afat prej tre muajve e jep provimin për praktikant.

Për provimin e dhënë të praktikantit, praktikantit i jepet dëshmi për provim të dhënë të praktikantit, me ç'rast i përfundon stazhi i praktikantit dhe me aktvendim të ministrit praktikanti sistemohet në vendin e punës dhe fillon pagesa e shumës së përgjithshme të komponentit të rrogës për atë vend pune.

Nëse praktikanti nuk e jep provimin e praktikantit i ndërpritet marrëdhënia e punës në Ministri.

Formën dhe përmbajtjen e formularit të certifikatës nga paragrafi 7 të këtij neni, i përcakton ministri.”

Neni 13

Pas nenit 63-g shtohet titull i ri si vijon: “Provimi për diplomat”.

Neni 63-g ndryshohet si vijon:

“Neni 63-g

I punësuar i në Ministri i cili ka status të praktikantit është i obliguar ta japë provimin e diplomatit më herët në afat prej gjashtë muajve nga dita e mbarimit të stazhit të praktikantit, kurse më së voni në afat prej 12 muajve.

Për provimin e dhënë të diplomatit të punësuarit i lëshohet dëshmi dhe e merr titullin diplomatik atashë.

I punësuar nga paragrafi 1 i këtij neni, ka të drejtë që provimin e diplomatit të cilin nuk e ka dhënë në afatin nga paragrafi 1 i këtij neni ta japë për herë të dytë në afat prej tre muajve nga dhënia e parë e provimit. Nëse i punësuar edhe për herë të dytë nuk e jep provimin e diplomatit, i pushon marrëdhënia e punës në Ministri.

Programin për dhënie të provimit për diplomat, e miraton ministri.

Formën dhe përmbajtjen e formularit të dëshmisë nga paragrafi 2 i këtij neni, i përcakton ministri.”

Neni 14

Titulli i nenit 63-d dhe neni 63-d ndryshohen si vijojnë:

“Struktura e vendeve të punës në Ministri

Neni 63-d

Nëpunësit administrativë në Ministri mund të sistemohen në vend pune në një prej kategorive në vijim:

- kategoria A sekretar-diplomat,
- kategoria B vende pune udhëheqëse të diplomatëve,
- kategoria V vende pune profesionale të diplomatëve dhe
- kategoria G vende pune të nëpunësve ndihmës-profesionalë.

Në suazat e kategorisë A, caktohet niveli A1: sekretar shtetëror.”

Neni 15

Titulli i nenit 63-gj dhe neni 63-gj ndryshohen si vijojnë:

“Nivele të kategorisë B

Neni 63-gj

Në suazat e kategorisë B, caktohen nivelet në vijim të vendeve udhëheqëse të punës të diplomatëve:

- niveli B1: drejtor,
- niveli B2: ndihmësdrejtor dhe
- niveli B3: kryeshef i seksionit.

Diplomatët nga kategoria B udhëheqin me format organizative në vijim:

- drejtori udhëheq me drejtorinë, akademinë dhe institutin dhe për punën e vet përgjigjet para ministrit dhe sekretarit shtetëror,

- ndihmësdrejtori udhëheq me sektorin dhe për punën e vet përgjigjet para drejtorit dhe

- kryeshefi i seksionit udhëheq me seksionin dhe për punën e vet përgjigjet para ndihmësdrejtorit.

Në nivelin B1 dhe B2 mund të sistemohet diplomati i cili ka së paku titullin diplomatik ministër këshilltar.

Në nivelin B3 mund të sistemohet diplomati i cili ka së paku titullin diplomatik këshilltar.

Diplomatët udhëheqës nga kategoria B, krahas kushteve të përgjithshme, duhet t'i plotësojnë edhe kushtet e veçanta në vijim për vendin e punës:

- të mos jetë anëtar i organit të partisë politike në nivel republikan,

- të ketë certifikatë përkatëse të sigurisë,

- të posedojë kompetenca të përgjithshme pune nga kategoria B, në pajtim me Kornizën e kompetencave të përgjithshme të punës,

- njohje aktive të programeve kompjuterike për punë në zyrë, nëpërmjet posedimit të vërtetimit,

- të posedojë nivel të kualifikimeve VI A sipas Kornizës maqedonase të kualifikimeve ose së paku 240 kredi të fituara sipas SETK ose shkallë të mbaruar VII/1,

- për nivelet B1 dhe B2-njohje të një prej gjuhëve të shfrytëzuara më shpesh të Bashkimit Evropian (anglisht, frëngjisht, gjermanisht), nëpërmjet posedimit të një prej certifikatave ose dëshmimeve të njohura ndërkombëtarisht: IELTS me 5-6 pikë, FCE, BEK B, ILEK, IKFE, BULATS; ose Aptis; ose TOEFEL PBT së paku 500 pikë, TOEFEL CBT së paku 175 pikë ose TOEFEL IBT së paku 60 pikë; ose DELF, TCF, TEF; ose Gëte Certifikatë, TestDaF, të lëshuar nga testuesi zyrtar evropian, anëtar i shoqatës ALTE të testuesve evropianë të nivelit B2 (B2) të CEFR (CEFR) ose

- për nivelin B3-njohje të një prej gjuhëve të shfrytëzuara më shpesh të Bashkimit Evropian (anglisht, frëngjisht, gjermanisht), nëpërmjet posedimit të një prej certifikatave ose dëshmimeve të njohura ndërkombëtarisht: IELTS me 3.5 - 4.5 pikë, PET, BEK P, BULATS; ose Aptis; ose TOEFEL PBT së paku 450 pikë, TOEFEL CBT së paku 135 pikë ose TOEFEL IBT së paku 45 pikë; ose DELF, TCF, TEF; ose Gëte Certifikatë, të lëshuar nga testuesi zyrtar evropian, anëtar i shoqatës ALTE të testuesve evropianë të nivelit B1 (B1) të CEFR (CEFR),

- vërtetim për provim të dhënë për menaxhim administrativ dhe

- kompetenca tjera të veçanta pune të caktuara në aktin për sistematizim të vendeve të punës.”

Neni 16

Titulli i nenit 63-e dhe neni 63-e ndryshohen si vijojnë:

“Nivele të kategorisë V

Neni 63-e

Në suazat e kategorisë V, përcaktohen nivelet në vijim të vendeve të punës profesionale të diplomatëve:

- niveli V1 këshilltar special,
- niveli V2 këshilltar i lartë,
- niveli V3 bashkëpunëtor i pavarur,
- niveli V4 bashkëpunëtor profesional dhe
- niveli V5 bashkëpunëtor.

Në nivelin V1 mund të sistemohet diplomati i cili ka së paku titull diplomatik ministër këshilltar dhe i cili përgjigjet për punën e vet para ministrit ose sekretarit shtetëror.

Në nivelin V2 mund të sistemohet diplomati i cili ka së paku titull diplomatik këshilltar, i cili përgjigjet për punën e vet para drejtorit.

Në nivelin V3 mund të sistemohet diplomati i cili ka së paku titull diplomatik këshilltar ose sekretar i parë, i cili përgjigjet për punën e vet para kryeshefit të seksionit.

Në nivelin V4 mund të sistemohet diplomati i cili ka së paku titull diplomatik sekretar i parë, sekretar i dytë ose sekretar i tretë, i cili përgjigjet për punën e vet para kryeshefit të seksionit.

Në nivelin V5 mund të sistemohet diplomati i cili ka titull diplomatik sekretar i dytë, sekretar i tretë ose atashe, i cili përgjigjet për punën e vet para kryeshefit të seksionit.

Diplomatët profesionalë nga kategoria V, krahas kushteve të përgjithshme, duhet t'i plotësojnë edhe kushtet e veçanta në vijim për vendin e punës:

- të mos jetë anëtar i organit të partisë politike në nivel republikan,

- të ketë certifikatë përkatëse të sigurisë,

- të posedojë kompetenca të përgjithshme pune nga kategoria V, në pajtim me Kornizën e kompetencave të përgjithshme të punës,

- njohje aktive të programeve kompjuterike për punë në zyrë, nëpërmjet posedimit të vërtetimit,

- për nivelet V1, V2 dhe V3 të posedojë nivel të kualifikimeve VI A sipas Kornizës maqedonase të kualifikimeve ose së paku 240 kredi të fituara sipas SETK ose shkallë të mbaruar VII/1,

- për nivelet V4 dhe V5 të posedojë nivel të kualifikimeve VI B sipas Kornizës maqedonase të kualifikimeve ose së paku 240 kredi të fituara sipas SETK ose shkallë të mbaruar VII/1,

- njohje të një prej gjuhëve të shfrytëzuara më shpesh të Bashkimit Evropian (anglisht, frëngjisht, gjermanisht), nëpërmjet posedimit të një prej certifikatave ose dëshmimeve të njohura ndërkombëtarisht: KET, IELTS me maksimum 3 pikë, BULATS; ose Aptis; ose TOEFEL PBT së paku 400 pikë, TOEFEL CBT se paku 95 pikë ose TOEFEL IBT së paku 30 pikë ose DELF, TCF, TEF; ose Gëte Certifikatë, të lëshuar nga testuesi zyrtar evropian, anëtar i shoqatës ALTE të testuesve evropianë të nivelit A2 (A2) të CEFR (CEFR) dhe

- kompetenca tjera të veçanta pune të caktuara në aktin për sistematizim të vendeve të punës.”

Neni 17

Titulli i nenit 64 dhe neni 64 ndryshohen si vijojnë:

“Nivele të kategorisë G

Neni 64

Në suazat e kategorisë G, përcaktohen nivelet në vijim të vendeve të punës së nëpunësve ndihmës-profesionalë:

- niveli G1 referent i pavarur,

- niveli G2 referent i lartë,
- niveli G3 referent dhe
- niveli G4 referent i ri.

Kushtet e veçanta për nëpunësit ndihmës-profesionalë nga paragrafi 1 i këtij neni janë caktuar në nenin 63-a të këtij ligji dhe Ligjit për nëpunës administrativë.”

Neni 18

Në nenin 64-g paragrafi 1 ndryshohet si vijon:

“Personi i cili punësohet në Ministri me përvojë pune paraprake në nivelin B3 jap provim për këshilltar më së voni gjashtë muaj nga dita e punësimit dhe e merr titullin diplomatik këshilltar pas provimit të dhënë të me sukses për këshilltar. Nëse nuk e jep provimin e këshilltarit në afatin e caktuar, i pushon marrëdhëniet e punës në Ministri.”

Paragrafi (4) shlyhet.

Paragrafi (5) bëhet paragraf (4).

Neni 19

Në nenin 64-e në paragrafin 1 pika g) lidhëza "dhe" zëvendësohet me pikëpresje.

Në pikën d) pika zëvendësohet me lidhëzën “ose” dhe shtohet pikë e re gj), si vijon:

“gj) merr mirënjohje “diplomati më i mirë i vitit” ose “diplomati i ri më i mirë i vitit.”

Neni 20

Në nenet 64-z paragrafi 2 dhe 64-x paragrafët 3 dhe 5 fjalët: “Komisioni Shtetëror për Vendosije në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë” zëvendësohen me fjalët: “Agjencia për Administratë”.

Neni 21

Në nenin 65 paragrafët 3 dhe 4 ndryshohen si vijojnë:

“Rroga e nëpunësve ndihmës-profesionalë përcaktohet në pajtim me Ligjin për nëpunës administrativë.

Rroga e personave ndihmës-teknikë përcaktohet në pajtim me Ligjin për marrëdhënie pune.”

Neni 22

Në nenin 66 paragrafi 4 pika gj) ndryshohet si vijon:

“gj) kanë kaluar së paku 24 muaj nga dita e përfundimit të mandatit të mëparshëm.”

Paragrafi 5 ndryshohet si vijon:

“Procedurën për zbatim të zgjedhjes e udhëheq komisioni i formuar nga ministri, me të cilin udhëheq sekretari shtetëror. Komisioni në afat prej 30 ditëve nga dita e përfundimit të konkursit parashtron te ministri propozim me më së shumti pesë kandidatë të paraqitur në konkurs.”

Pas paragrafit 5 shtohen dy paragrafë të rinj 6 dhe 7, si vijojnë:

“Në afat prej 30 ditëve nga dita e parashtrimit të propozimit nga paragrafi 5 të këtij neni, ministri miraton vendim për zgjedhje të diplomatit për dërgim në punë në përfaqësi diplomatike-konsullore ose vendim për mosrealizimin e zgjedhjes.

Nëse ministri miraton vendim për mosrealizim të zgjedhjes, në tre muajt e ardhshëm nga dita e miratimit të vendimit, nuk mund përsëri të publikohet konkurs intern për përfaqësinë e njëjtë diplomatike-konsullore.”

Paragrafi 6 që bëhet paragraf 8 ndryshohet si vijon:

“Në bazë të zgjedhjes së kryer, ministri miraton aktvendim për dërgim të diplomatit në përfaqësi diplomatike-konsullore.”

Pas paragrafit 7 që bëhet paragraf 9, shtohen dy paragrafë të rinj 10 dhe 11, si vijojnë:

“Diplomati ose nëpunësi ndihmës-profesional ka për obligim pas përfundimit të mandatit të kthehet në punë në Ministri dhe të kalojë në punë së paku 24 muaj nga dita e kthimit.

Nëse diplomati ose nëpunësi ndihmës-profesional parashtron kërkesë për pushim të marrëdhënies së punës për kohëzgjatje të mandatit ose në periudhën e paraparë në paragrafin 10 të këtij neni, ka për obligim të kthejë gjashtë bruto rroga devizore, të paguara në gjashtë muajt e fundit para përfundimit të mandatit.”

Neni 23

Në titullin e nenit 66-d fjalët: “punëtor administrativ-teknik” zëvendësohen me fjalët: “nëpunës ndihmës-teknik”.

Në nenin 66-d paragrafi 1 ndryshohet si vijon:

“Në vendin e punës nga kategoria G në përfaqësinë diplomatike-konsullore mund të dërgohet nëpunës ndihmës-profesional i punësuar në Ministri.”

Në paragrafët 3 dhe 4 fjala “punëtor” zëvendësohet me fjalën “nëpunës”.

Në paragrafin 3 pas pikës g) fjala “dhe” zëvendësohet me presje, pas pikës d) shtohen fjalët: “dhe gj”.

Në paragrafin 6 fjalët: “punëtor administrativ-teknik” zëvendësohen me fjalët: “nëpunës ndihmës-profesional.”

Neni 24

Në nenin 66-gj në paragrafin 4 fjala “punëtor” zëvendësohet me fjalën “nëpunës”, kurse fjalët: “vend pune administrativ-teknik” zëvendësohen me fjalët: “vend pune ndihmës-profesional”.

Neni 25

Në nenet 66-e paragrafët 1 dhe 2, 66-zh paragrafët 1 dhe 3, 67 paragrafi 4 dhe 67-b paragrafët 1 dhe 2 fjalët: “punëtor administrativ-teknik” zëvendësohen me fjalët: “nëpunës ndihmës-profesional.”

Neni 26

Pas paragrafit 67-v shtohen pesë paragrafë të rinj 3, 4, 5, 6 dhe 7, si vijojnë:

“Të drejtat dhe obligimet e ndërsjella të Ministrisë dhe diplomatit i cili është dërguar në specializim dhe trajnim për nevojat e Ministrisë, rregullohen me marrëveshje të shkruar në të cilën përcaktohet data e saktë deri në të cilën diplomati nuk mund të kërkojë ndërprerje të marrëdhënies së punës, si dhe përgjegjësia e tij materiale në proporcionalitet me mjetet e shpenzuara për realizim të trajnimit, nëse me fajin e tij ose me kërkesë të tij i pushon marrëdhënien e punës para datës së përcaktuar.

Për kohëzgjatjen e specializimit dhe trajnimit në të cilin diplomati është dërguar për nevojat e Ministrisë, ka të drejtë t’i paguhet rrogë, por jo më gjatë se një vit nga dita e dërgimit.

Diplomati ose nëpunësi ndihmës-profesional, i cili është dërguar me punë në përfaqësinë diplomatike-konsullore në Republikën e Maqedonisë jashtë shtetit, duke përfshirë edhe shefin e përfaqësisë, për kohëzgjatjen e mandatit nuk mund të studiojë në studime deridiplomike, pasdiplomike dhe të doktoraturës.

Anëtari i familjes më të ngushtë i cili është në shoqërim të personit nga paragrafi 5 i këtij neni, për kohëzgjatjen e mandatit nuk guxon të shfrytëzojë bursë nga dhe në shtetin e pranimit.

Shkelja e dispozitave nga paragrafët 5 dhe 6 të këtij neni, paraqet cenim të detyrës së punës dhe tërheq përgjegjësi disiplinore për të cilën mund t’i kumtohet masë disiplinore ndërprerje e marrëdhënies së punës në Ministri.”

Neni 27

Në nenin 68 në paragrafin 6 fjalët: “paragrafët 1 dhe 2” zëvendësohen me fjalët: “paragrafi 1”.

Neni 28

Në nenin 70-a fjalët: “punëtor administrativ-teknik” zëvendësohen me fjalët: “nëpunës ndihmës-teknik”.

Neni 29

Në nenin 71 paragrafi 3 ndryshohet si vijon:

“Shpërblimet, falënderimet dhe mirënjohjet janë reflektim i mirënjohjes që u ndahen personave dhe institucioneve për punë dhe vepra që meritojnë mirënjohje të përgjithshme nga aspekti i prioriteteve të jashtme-politike dhe interesave të Republikës së Maqedonisë.”

Pas paragrafit 3 shtohet paragrafi i ri 4, si vijon:

“Mënyra e ndarjes së shpërblimeve, mirënjohjeve dhe falënderimeve me shkrim përcaktohet me akt të ministrit.”

Neni 30

Pas nenit 71 shtohen nëntë tituj të rinj dhe nëntë nene të reja 71-a, 71-b, 71-v, 71-g, 71-d, 71-gj, 71-e, 71-zh dhe 71-z, si vijojnë:

“Persona të cilëve mund t’u ndahen shpërblime, mirënjohje dhe falënderime me shkrim

Neni 71-a

Shpërblime, mirënjohje dhe falënderime me shkrim mund t’u ndahen të punësuarve të tanishëm dhe të mëparshëm në Ministri, individëve qytetarëve të Republikës së Maqedonisë, personave juridikë, organeve shtetërore, institucioneve, organizatave qeveritare dhe joqeveritare, diplomatëve dhe burrshtetasve të huaj, personave fizikë dhe juridikë të huaj, organizatave ndërkombëtare dhe asociacioneve tjera.

Ndarja dhe dorëzimi i shpërblimeve, falënderimeve me shkrim dhe mirënjohjeve

Neni 71-b

Shpërblimet, mirënjohjet dhe falënderimet me shkrim i ndan ministri. Shpërblimet, mirënjohjet dhe falënderimet i dorëzon ministri ose personi i autorizuar nga ai.

Shpërblimet, mirënjohjet dhe falënderimet e ndara sipas rregullës dorëzohen gjatë shënimit të datave dhe ngjarjeve të rëndësishme nga historia e Republikës së Maqedonisë ose të datave dhe ngjarjeve të rëndësishme nga historia e diplomacisë.

Shpërblime me para

Neni 71-v

Shpërblimi me para mund t’i ndahet të punësuarit në Ministri, i cili:

- me punë shumëvjeçare ka kontribuar për përmirësimin e prestigjit të shërbimit diplomatik,
- një periudhë më të gjatë kontribuon për punë më racionale, më efikase dhe më cilësore të Ministrisë dhe veprim më efikas gjatë arritjes së qëllimeve të punës,
- për shkak të angazhimit të jashtëzakonshëm gjatë kryerjes së ndonjë detyre të jashtëzakonshme të punës konkrete, ka arritur rezultate të jashtëzakonshme dhe
- ka vëllim të zmadhuar të punës, jashtë punëve dhe detyrave të planifikuara në periudhë më të gjatë të cilat me sukses i ka realizuar.

Iniciativa dhe propozimi për ndarje të shpërblimeve

Neni 71-g

Në bazë të iniciativës së parashtruar nga diplomati në vendin udhëheqës të punës në Ministri ose me iniciativë të shefit të përfaqësisë diplomatike-konsullore për ndarje të shpërblimeve, sekretari shtetëror parashtron propozim të ministri.

Iniciativa përmban të dhëna konkrete dhe të detajuara për bazën për ndarje të shpërblimit, për tipin e shpërblimit, si dhe propozim për lartësinë e shpërblimit me para nëse propozohet i tillë.

Lartësia e shpërblimit me para

Neni 71-d

Shpërblimi me para në Ministri mund të ndahet si:

- shumë deri në një rrogë mujore të cilën i punësuar i ka pranuar në muajin e fundit para ndarjes së shpërblimit ose

- rritje të rrogës në shumë prej 20% në kohëzgjatje prej tre muajve.

Shpërblimi me para në përfaqësi mund të ndahet si:

- shumë deri në një rrogë mujore, të cilën i punësuar i ka pranuar në muajin e fundit para dërgimit në mandat ose

- rritje të rrogës të cilën diplomati, përkatësisht i punësuar i ka pranuar në muajin e fundit para dërgimit në mandat në shumë prej 20% në kohëzgjatje prej tre muajve.

Për llojin dhe lartësinë e shpërblimit me para me aktvendim vendos ministri i Punëve të Jashtme.

Mirënjohje dhe falënderime me shkrim

Neni 71-gj

Ministri mund t'i ndajë mirënjohje dhe falënderim me shkrim të punësuarit në Ministri për punë diplomatike aktive, punë shumëvjeçare, rezultate të arritura në karrierë dhe përmirësim të prestigjit të shërbimit ose të shtetit.

Propozim për ndarje të shpërblimeve në kuadër të Ministrisë, të ministri parashtron sekretari shtetëror me vetiniciativë, në bazë të iniciativës së parashtruar nga diplomati i vendit të punës udhëheqës në Ministri ose me iniciativë të shefit të përfaqësisë diplomatike-konsullore.

Ministri u ndan mirënjohje të punësuarve në Ministri të cilët japin kontribut aktiv dhe tregojnë sukses dhe angazhim të veçantë në punë, si dhe për punë shumëvjeçare, angazhim dhe rezultate të arritura në fushë të caktuar dhe për përmirësim të prestigjit të shërbimit ose të shtetit.

Ministri i ndan mirënjohjet në vijim:

- diplomat i ri i vitit,
- diplomat i vitit,
- mirënjohje për angazhim shumëvjeçar,
- mirënjohje për angazhim aktiv dhe
- mirënjohje tjera.

Falënderim me shkrim i ndahet të punësuarit në Ministri me rastin e pensionimit të tij dhe për shkak të kontributit të tij shumëvjeçar dhe punës aktive në karrierën e tij.

Falënderim me shkrim mund t'i ndahet diplomatit në Ministri për shkak të kontributit të tij aktiv dhe angazhimit si koordinator nacional për fushë të caktuar ose problematikë ose gjatë kohës së kryesimit të Republikës së Maqedonisë me trup të organizatës ndërkombëtare, kandidaturë të zbatuar me sukses të përfaqësuesit të Republikës së Maqedonisë në organizatë ndërkombëtare, pjesëmarrje në mbajtjen e negociatave të përfunduara me

sukses për interes strategjik të shtetit, angazhim aktiv dhe kontribut për avancim të konsiderueshëm të bashkëpunimit bilateral me vend të caktuar dhe rritje të investimeve të huaja në vend.

Propozim të ministri për ndarje të falënderimit me shkrim në suazat e Ministrisë parashtron sekretari shtetëror me vetiniciativë, në bazë të iniciativës së parashtruar nga diplomati në vend pune udhëheqës në Ministri ose me iniciativë të shefit të përfaqësisë.

Ndarja e mirënjohjeve dhe falënderimeve me shkrim personave nga Republika e Maqedonisë

Neni 71-e

Ministri mund të ndajë mirënjohje dhe falënderime me shkrim si shenjë për mirënjohje shoqërore personave nga Republika e Maqedonisë të cilët nuk janë të punësuar në Ministri, për zotimet e tyre, kontributin dhe angazhimin në fushën e politikës së jashtme, zhvillimin dhe avancimin e bashkëpunimit ndërkombëtar të Republikës së Maqedonisë me subjekte tjera ndërkombëtare dhe promovimin e interesave dhe afirmimin e Republikës së Maqedonisë në plan ndërkombëtar.

Ndarja e mirënjohjeve dhe falënderimeve me shkrim shtetasve të huaj dhe institucioneve

Neni 71-zh

Me iniciativë të ministrit të Punëve të Jashtme dhe shefave të përfaqësive konsullore-diplomatike të Republikës së Maqedonisë, mirënjohje dhe falënderime me shkrim mund t'u ndahen shtetasve të huaj dhe institucioneve të cilat kanë dhënë kontribut të veçantë për zhvillimin e Republikës së Maqedonisë, promovimin e interesave të Republikës së Maqedonisë, për merita të veçanta në zhvillimin dhe avancimin e marrëdhënieve ndërkombëtare dhe bashkëpunimin e Republikës së Maqedonisë me shtete tjera dhe organizata ndërkombëtare, institucione dhe ngjashëm, për promovimin e kulturës dhe trashëgimisë kulturore-historike, zhvillimin e turizmit, zhvillimin ekonomik të Republikës së Maqedonisë dhe tërheqje të investimeve të huaja.

Mirënjohjet dhe falënderimet me shkrim shtetasve dhe institucioneve të huaja sipas rregullës ua ndan dhe dorëzon ministri.

Me autorizim të ministrit, shefi i përfaqësive diplomatike-konsullore të Republikës së Maqedonisë, poashtu mund të dorëzojë mirënjohje dhe falënderime me shkrim shtetasve dhe institucioneve të vendit ose personave meritore në organizatën ndërkombëtare në të cilën është i akredituar.

Mirënjohjet dhe falënderimet me shkrim dorëzohen në solemnitet rasti në kuadër të vizitave bilaterale punuese dhe takimeve multilaterale dhe mbledhjeve ose raste tjera.

Përpunimi i mirënjohjeve dhe falënderimeve me shkrim

Neni 71-z

Pamja, përkatësisht modeli, lloji, materiali, forma, përmbajtja dhe detajet estetike të mirënjohjeve dhe falënderimeve me shkrim rregullohen me akt të veçantë të ministrit."

Neni 31

Titulli i nenit 73 dhe neni 73 ndryshohen si vijojnë:

“Menaxhimi me efektin

Neni 73

Dispozitat e Ligjit për nëpunës administrativë të cilët kanë të bëjnë me menaxhimin me efektin zbatohen për diplomatët dhe nëpunësit ndihmës-teknikë në Ministri.”

Neni 32

Titulli i neni 74 dhe neni 74 ndryshohen si vijojnë:

“Përgjegjësia disiplinore dhe materiale

Neni 74

Dispozitat nga Ligji për nëpunës administrativë të cilat kanë të bëjnë me përgjegjësi disiplinore dhe materiale zbatohen për diplomatët dhe nëpunësit ndihmës-profesionalë në Ministri.

Përveç rasteve të përcaktuara në Ligjin për nëpunës administrativë, si kundërvajtje disiplinore konsiderohet edhe:

- mosrespektimi i aktit me të cilin ministri i përcakton mënyrën e realizimit të kompetencave të organit gjatë kohës së grevës dhe aktit me të cilin ministri e përcakton numrin e diplomatëve të cilët do të punojnë në kryerjen e funksioneve minimale të Ministrisë gjatë kohës së grevës,
- mosrespektimi i Kodeksit Etik të Ministrisë,
- cenimi i prestigjit të shërbimit diplomatik,
- mosrespektimi i dispozitave nga neni 67-v paragrafët 5 dhe 6 dhe
- kryerja e veprimit i cili është në kundërshtim me funksionin e diplomatit.”

Neni 33

Titujt para neneve dhe nenet 74-a, 74-b, 74-v, 74-g, 74-d, 74-gj, 75, 75-a, 75-b, 75-v, 75-g dhe 76 shlyhen.

Neni 34

Në nenin 77 në paragrafin 1 pas fjalës “diplomat” shtohen fjalët: “dhe nëpunës ndihmës-profesional”.

Në paragrafin 2 fjalët: “paragrafi 2” zëvendësohen me fjalët: “paragrafi 1”.

Neni 35

Në nenet 77-a paragrafët 1 dhe 2, 77-b paragrafët 1 dhe 2 dhe 77-v paragrafët 1 dhe 2 pas fjalës “diplomat” shtohen fjalët: “dhe nëpunësi ndihmës-profesional”.

Neni 36

Neni 77-g ndryshohet si vijon:

“Kundër aktvendimeve të miratuara në procedurën në të cilën është kumtuar suspendim mund të parashtrohet ankesë në afat prej tetë ditëve nga dita e dorëzimit të aktvendimit në Agjencinë për Administratë.

Në rastet nga paragrafi 1 i këtij neni, nuk mund të kërkohet mbrojtje e të drejtës para gjykatës kompetente, nëse paraprakisht nuk kërkohet mbrojtje e të drejtës para Agjencisë për Administratë.”

Neni 37

Titujt para neneve dhe nenet 78, 79, 79-a, 79-b, 79-v, 80, 80-a, 80-b dhe 81 shlyhen.

Neni 38

Në nenin 82-b paragrafi 1 pika 6 ndryshohet si vijon:

“6) nëse i hiqet shtetësia e Republikës së Maqedonisë, me ditën e parashtrimit të aktvendimit për heqje të shtetësisë së Republikës së Maqedonisë.”

Në pikën 7 lidhëza ”dhe” zëvendësohet me pikëpresje.

Në pikën 8 pika zëvendësohet me lidhëzën “dhe” dhe shtohet pikë e re 9, si vijon:

“9) nëse i mbush 64 vjet moshë.”

Neni 39

Në tërë tekstin e Ligjit për punë të jashtme (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 46/2006, 107/2008 dhe 26/13) fjalët: “punëtor administrativ-teknik” zëvendësohen me fjalët: “nëpunës ndihmës-profesional”, fjalët: “punëtorët administrativë-teknikë” zëvendësohen me fjalët: “nëpunës ndihmës-profesionalë”, fjalët: “punëtor administrativ-teknik” zëvendësohen me fjalët: “nëpunës ndihmës-profesional”, fjalët: “punëtorë administrativë-teknikë” zëvendësohen me fjalët: “nëpunës ndihmës-profesionalë”, fjalët: “vend pune administrativ-teknik”

zëvendësohen me fjalët: “vend pune ndihmës-profesional”, fjalët: “vende pune administrative-teknike” zëvendësohen me fjalët: “vende pune ndihmës-profesionale” dhe fjalët: “vendet e punës administrative-teknike” zëvendësohen me fjalët: “vendet e punës ndihmës-profesionale”.

Neni 40

Aktet nënligjore të cilat në bazë të këtij ligji duhet të miratohen ose të cilat duhet të harmonizohen me Ligjin, do të miratohen në afat prej gjashtë muajve pas hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 41

Diplomati dhe nëpunësi ndihmës-profesional i cili ka themeluar marrëdhënie pune në Ministri deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, duhet të sekretari shtetëror të parashtrorë prova për njohje të gjuhëve të huaja dhe njohje të punës me programe kompjuterike për punë në zyre, të përshtatshme me nivelin e vendin të tij të punës në afat prej dy viteve nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

Diplomati dhe nëpunësi ndihmës-profesional, i cili nuk do të parashtrorë prova për njohje të gjuhëve të huaja dhe njohje të punës me programe kompjuterike për punë në zyrë në pajtim me paragrafin 1 të këtij neni, do të sistemohet në vendin e punës për një nivel më ulët nga vendi i punës në të cilin ka qenë në momentin e hyrjes në fuqi të këtij ligji, përveç diplomatit dhe nëpunësit ndihmës-profesional i cili në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji ka qenë i sistemuar në vend pune në nivelin V5 dhe G4, të cilit do t’i zvogëlohet rroga në shumë prej 10%.

Diplomati dhe nëpunësi ndihmës-profesional, të cilit në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni, rroga i është zvogëluar në shumë prej 10% në çdo moment mund të parashtrorë prova të sekretari shtetëror për njohje të gjuhëve të huaja dhe njohje të punës me programe kompjuterike për punë në zyrë, me ç’rast miratohet aktvendim, me të cilin aktvendimi për zvogëllimin e rrogës shfuqizohet.

Paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, nuk kanë të bëjnë me diplomatët dhe nëpunësit ndihmës-profesionalë, të cilët do të realizojnë të drejtën e pensionit në afat prej dhjetë viteve nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

Inspektorati Shtetëror Administrativ, në afat prej tre muajve pas skadimit të afatit nga paragrafi (1) i këtij neni, do të kryejë mbikëqyrje mbi zbatimin e paragrafëve (1) dhe (2) të këtij neni.

Neni 42

Procedurat për diplomatët dhe nëpunësit ndihmës-profesionalë, të cilat kanë të bëjnë me punësimin, me dhe pa punë provuese, procedurat disiplinore, procedurat për përgjegjësi materiale dhe procedurat për vlerësim, të filluara deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, përkatësisht ankesat dhe kundërshtimet e parashtruara në Komisionin Shtetëror për Vendimmarrje në Procedurë Administrative dhe Procedurë të Marrëdhënies së Punës në Shkallë të Dytë deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji, do të përfundohen sipas Ligjit për punë të jashtme (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 46/2006, 107/2008 dhe 26/13).

Neni 43

Autorizohet Komisioni Juridik-Ligjvënës në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë që të përcaktojë tekst të spastruar të Ligjit për punë të jashtme.

Neni 44

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë”, e do të fillojë të zbatohet nga dita e fillimit të zbatimit të Ligjit për nëpunës administrativë (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 27/14) dhe Ligjit për të punësuarit në sektorin publik (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 27/14).

Службен весник
на Република Македонија

www.slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник – м-р Тони Трајанов.
Телефон: +389-2-55 12 400.
Телефакс: +389-2-55 12 401.

Претплатата за 2014 година изнесува 10.100,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

contact@slvesnik.com.mk

ISSN 0354-1622

2014039